

ΜΑΡΚΙΑΝΟΣ. ΜΕΝΙΠΠΟΣ. ΣΤΑΔΙΑΣΜΟΣ.

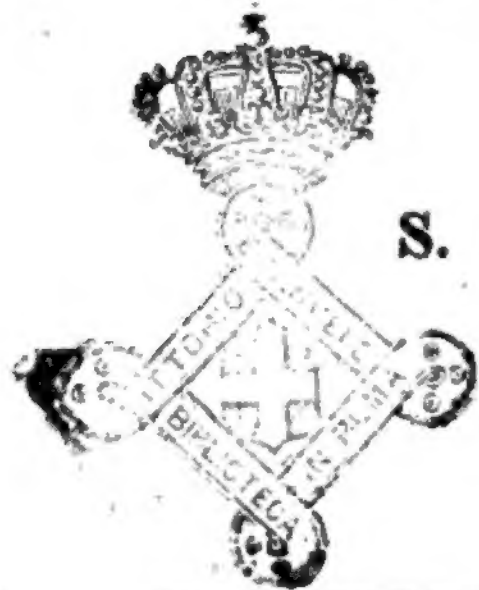
MARCIANI PERIPLUS. MENIPPI PERIPLI FRAGMENTUM
QUOD ARTEMIDORI NOMINE
FEREBATUR. PERIPLI QUI STADIASMUS
MAGNI MARIS INSCRIBI SOLET
FRAGMENTUM.

GRAECE ET LATINE

EDIDIT

ADDITA DODVVELLI DISSERTATIONE, SCRIPTU-
RIS CODICUM, HOESCHELII, HUDSONI, ALIO-
RUM ET SUIS NOTIS

S. F. GUIL. HOFFMANN.

LIPSIÆ,

SUMPTIBUS C. L. FRITZSCHII.

MDCCCLXII.

**VIRIS QVI QVANTA IN IPSIS EST INGE
NII PRAESTANTIA EAM CVM IN ALIIS
HVMANITATIS STVDIIS TVM IN STV
DIO ANTIQVAE GEOGRAPHIAE COLLO
CANDAM PVTAVERVNT**

A. I. LETRONNIO

G. F. GROTEFENDO

F. A. UKERTO.

Ex quo tempore, idque multi sunt anni, in geographia sumus versati antiqua, saepe mirati sumus, geographos minores, qui praeter Strabonem fere soli sunt fontes horum studiorum, in Germania non esse a quoquam usque adhuc editos. Nam qui coepit id facere, Bernhardus (nam cum multi voluerint, tamen nemo unus incepit,) non perrexit intermisitque nescio qua de causa opus. Quam ob causam operae pretium facturos esse putavimus, si hanc operam edendorum geographorum qui dicuntur minorum susciperemus. In quo faciendo versati sumus ita, ut et textum paginarumque numerum qui est in Hudsoni editione repperemus et ea quae sunt ab hoc viro docto animadversa, additis paucis quibusdam nostris. Neque igitur putamus plura de hac nostra editione disserenda esse, quam speramus futuram esse gratam iis, qui in his studiis sunt occupati libenterque ea quibus in his adjuvantur accipiunt; qui autem non putant fieri bene quidquam posse nisi a semet ipsis, ii hunc nostrum laborem improbabit, quidquid dixerimus. Sed alia quaedam a nobis addenda esse videntur. Ac primum quidem de Menippo pauca dicentur, cum de eo nuper demum uberius commentatus sim (*Menippos, der Geograph aus Pergamon, dessen Zeit und Werk. Leipz. 1841. 8.*) Ac primum quidem ea fragmenta, quae usque adhuc Artemidori nomine ferebantur, Menippi esse, postquam eo libro, quem de Iberis edidi, docui, etiam ab aliis cognitum est. Nam in praefatione quam Marcianus toti Menippi periplo praemisit quaeque est conservata nobis, primum de epitome quam peripli Artemidori fecerit, deinde de eo periplo, quem ipse duobus libris complexus sit, exponit, tum addit a se etiam Menippi peripli, qui aequae ma-

gna cum diligentia atque Artemidoreus compositus esset, factam editionem esse. Quae omnia iterum diligenter atque uberrime nunc persecutus sum. Quod cum agerem, etiam id sensi, me cum hunc locum, qui p. 101. uncis inclusus est sicque incipit: *Περὶ δὲ τῆς διαφωνίας κέ.* exit autem p. 103. his verbis: *τῶν σταδίων εὐρόντες*, ita transponderem, ut prooemio alterius peripli Marcianeī libri adderem, non verum vidisse. Nam eum intellexi primum eo loco, ubi addendum censueram, locum habere non posse, cum quae ibi dicta a Marciano sunt, per se absoluta sint ac perfecta, deinde ille locus si quo alio loco in Marciano periplo inserendus esset, fortasse Marcianus non haec verba addidisset: *ἐν τῷ προτέρῳ βιβλίῳ, ἐν ᾧ τὸν περίπλουν τοῦ ἔργου παντὸς ὠκεάνου πεποίηται.* Tum videri etiam necesse fuisse, ut Marcianus, cum Menippi stadiasmi paullo aliter se haberent atque in Artemidori epitome atque in suo ipsius libro, ea de re pauca diceret exponeretque causas probabiles. Nec tamen facile quis neget, id ita a Marciano factum esse, ut facillime quis, quae is de hac ipsa re dixerit, non suo loco esse posita existimare possit, quamquam mihi sumam rem jam iterum ita a me esse enucleatam argumentis cum externis tum verò internis, ut verba suo esse loco posita quisque jam intellecturus sit. Sunt autem inserenda pag. 164 ante haec verba: *Διήρηκε δὲ ὁ Μένιππος κέ.* Namque aliter id demonstrandum erat atque id nuper a Fabricio quodam factum est, qui cum contra me scriberet, cum ita quem ad modum factum est id fecerit, non modo malum se hominem exhibuit sed etiam arrogantem minimeque earum rerum quas docere me voluerit peritum, imo potius rudem. Quod postremum de hoc homine dixi, maxime hoc meruit, quod negavit ullo modo de Menippi aetate constare. Eam rem cum nunc uberius iis quae recens a me perscripta sunt exposuerim, tantum hoc loco significamus, extare epigramma Crinagorae, quod jam Hudsonus descripsit quodque ne novisse quidem iste videtur, quem iterum nominare taedet. Istud autem epigramma sic se habet:

Πλοῦς μοι ἐπ' Ἰταλίην ἐντύνεται, ἐς γὰρ ἑταίρους
 Στέλλομαι, ὧν ἤδη δηρὸν ἄπειμι χρόνον.
 Διφέω δ' ἡγητῆρα περίπλοον ὅς μ' ἐπὶ νήσους
 Κυκλάδας ἀρχαίην τ' ἄξει ἐπὶ Σχερίην.
 Σύν τί μοι ἀλλὰ, Μένιππε, λάβεο φίλος, ἵστορα κύκλον
 Γράψας, ὃ πάσης ἵδρι γεωγραφίης.

Cf. Anthol. Graeca ed. Fr. Jacobs tom. II. p. 134. Cf. tom. XIII. p. 876. Jam vero ostendi alio loco Crinagoram fuisse aequalem Strabonis. Crinagoram autem et Augusti tempore et Tiberii floruisse cum testimonium Strabonis tum vero cetera quae extant epigrammata Crinagorae probant. Certum est igitur, Menippum fere eodem tempore quo Strabonem, paullo sive prius sive serius, scripsisse.

Quae vero ad Marcianum pertinent, ea jam Dodvvel-
 lus persequutus est iis, quae de Marciani aetate et scri-
 ptis disseruit. Quo tamen is tempore vixerit, cum aliis,
 tum maxime hoc probatur, quod Holstenius ad Peirescium
 scripsit (Epistolae Parisienses. Ed. Bredow. Bresl. 1812.
 8. p. 11.): „Marciani Heracleotae περίπλων libri II. author
 hic σύγχρονος fuit Synesio, qui Epistola C. ad Pylaeme-
 nem rhetorem Heracleotam Marciani meminit. totum hoc
 opus concinnatum est ex uno Ptolemaeo, quocirca jac-
 tura aliquot capitum facilius et aequiori animo ferri potest.
 tum lacunae ingentes singulorum ferme capitum. Solum
 ego ultimum caput desidero de distantia praecipuarum ur-
 bium Orbis ab Urbe Roma: quod indiculus secundo libro
 praefixus promittit et Stephani epitomator citat, voce Τίγ-
 γις, puto enim auctorem miliarii aurei et itinerariorum
 publicorum fidem ea in re fuisse secutum. Nullum mihi
 mscptum exemplar videre licuit, praeter Palatinum, quo
 usus fuit Hoeschelius.“ Dolendum est, quod editio haec quam
 paraverat Holstenius non prodiit, cum alia epistola haec scri-
 pserit: „Haec opuscula hactenus lucem nondum adspexere,
 quibus subjungam septem illa, quae Hoeschelius publi-
 cavit; sed ita emendata ut plane nova videri possint;
 nihil enim corruptius unquam prodiit.“

Prius autem quam ad alia transeo, dicimus, Marciani librum non ipsum ad nos pervenisse sed epitomen ejus, quod ex iis fragmentis Marcianeis operis apparet, quae Stephani Byzantini lexico servata sunt. Nam illa interdum multo sunt uberiora quam ea quae in Marciani periplo eo, quem nos habemus, leguntur. Miramur, quod hoc Millerus, qui postremus Marcianum edidit, ne suspicatus quidem est.

Jam pauca de codicibus scriptorum Marciani dicenda sunt. Prius quam Millerus qui Parisiis degit fragmenta geographorum qui dicuntur minorum edidisset, Marciani scripta tantum duobus codicibus edita erant, uno palatino, altero Hervuarti. Sed iste vir eruditus tertium codicem in bibliotheca invenit parisiensi, qui praeter alia fragmenta etiam Marciani scripta continet, sed tamen ita continet, ut lectiones novas fere nullas exhibeat quae quidem iis, quae notae sunt, praestent, initium tamen operis, quod in codicibus duobus prioribus totum interiit, totum id quidem habeat sed ita literis deletis, vix ut adhibita arte chemicorum aliquot verba agnosci potuerint. Ac Haasius, vir clarissimus, qui aliquamdiu Parisiis studiorum causa vixit, haec de isto codice, quem cum in bibliotheca Pithoei fuerit Pithoeanum nominant, scripsit ephem. lit. Halens. ann. 1839. Nr. 105, p. 227 sqq.: *Die Lücken, welche Herr Miller (haec enim scripsit, cum de Milleri editione exponeret) gleich vom Anfang des Marcian bemerkt hat, bedürfen einiger Berichtigungen; er schreibt: [Τῆς μὲν μεταξὺ Εὐρώπης τε καὶ Λιβύης] κειμέ[νης], θαλάσ[σης], ἣν ὁ περιέχων πανταχ[οῦ] ὠκέανος ἐσπέριος ἐπιτελεῖ, κατὰ τὸν καλούμενον Ἡράκλειον πορθμὸν τὴν εἰσροὴν ποιούμενος, Ἀρτεμίδωρος ὁ Ἐφέσιος γεωγράφος ἐν ἑνδεκά τοῖς τῆς γεωγραφίας βιβλίοις τὸν περίπλουν, ὡς ἂν ἦν μάλιστα δυνατόν, συνέγραψεν. Die erste Ergänzung ist sachlich richtig; für die einzelnen Verse kann man nicht stehen; will man aber möglichst Marcian selbst reden lassen, so kann man aus der Einleitung zur Epitome S. 115. Z. 12 ergänzen: τῆς ἐντὸς Ἡρακλείου πορθμοῦ. Mit den folgenden Worten fängt nun der Codex selbst an; jedoch sind die ersten*

beiden Zeilen so undeutlich, dass die Kopie, welche den Ausgaben zum Grunde liegt, erst mit τὴν εἰσοδὸν anfing. Das Vorhergehende ist mit chemischer Hilfe jetzt etwas lesbarer; an den Enden der Wörter κειμένης und θαλάσσης sind keine Lücken; es steht nur da: κειμ θαλ, da sowohl die Endung μένος als das Wort θάλασσα auf ganz gewöhnliche Weise abgekürzt sind, wie es in dem Codex sehr häufig vorkommt; die Casusendung wird darüber gesetzt, ist aber nicht mehr zu erkennen; doch wird der Genitiv wohl richtig seyn. Von dem folgenden πανταχού oder wenigstens dem οὐ habe ich keine Spur finden können; vielmehr lese ich ὁ περιέχων τὴν γῆν ὠκεανός; es ist alles von derselben Hand, und in dem ἦν γῆν kann man nur das γ unlesbar und zweifelhaft finden, alles Uebrige ist unabänderlich; ja es fehlt nicht einmal der Circumflex von γῆν. Ferner ist ἐσπέριος nicht zu erkennen, vielmehr ist deutlich, dass der Codex dies in zwei Worte trennte, mit besonderem Spiritus und Accent auf dem zweiten ἔ, vor dem nicht ἐσπ, sondern ἐπ vorhergeht; das Ganze sieht fast aus wie ἐπ' ἕαρος, nur dass das αρ, besonders das α, nicht zu erkennen ist. Endlich ist auch ἐπιτελεῖ nicht wahrscheinlich; auch ich glaube es heisst ἐπιπολεῖ, was auch dem Gedanken nach eben so passend zu seyn scheint, als ἐσπέριος unpassend. Ex quibus disputatis non inodo confirmatur id, quod jam cum nondum quidquam de codice sci-rem parisiensi, suspicatus eram, initium operis Marciani ab oceano fieri, eamque conjecturam minime fuisse ineptam, sed intelligere etiam licet, quanta istius, de quo supra dixi, temeritas sit sic dicentis: Ich benutze diese Gelegenheit (omnia enim, quae antea loquutus est, ex illo ipso Haasii scripto hausit,) den Anfang des Periplus, der auch bei Miller ganz falsch interpungirt ist, hier richtiger hergestellt mitzutheilen. Man schreibe: Τῆς ἐντὸς Ἡρακλείου πορθμοῦ κειμένης θαλάσσης, ἣν ὁ περιέχων τὴν γῆν ὠκεανὸς ἐπ' ἕαρος ἐπιπολεῖ, κατὰ τὸν καλούμενον Ἡράκλειον πορθμὸν τὴν εἰσοδὸν ποιούμενος κέ. Ceterum quale fuerit initium operis, facile ex his verbis concludi possit,

quae sunt p. 16 ed. Huds.: Τὴν μὲν οὖν Εὐρώπην, ἀπὸ τῆς Λιβύης διορίζει τὸ κατὰ Γάδειρα στόμα τοῦ ὠκεανοῦ, ὅπερ Ἡράκλειον καλοῦσι πορθμόν. δι' οὗ τὴν εἰσροὴν τὸν ὠκέανον εἰς τὴν ἡμετέραν ποιεῖσθαι θάλασσαν προείπομεν.

Praeterea hoc debebat dicere Millerus, indicem libri qui ipso teste (cf. praef. p. XIV) sub finem codicis folio septimo vicesimo scriptus est, toti periplo a se praemissum esse. Is autem sic se habet: Μαρκιανοῦ τοῦ πόντου περιπλους τῆς ἔξω θαλάσσης ἑώρου τε καὶ ἐσπερίου καὶ τῶν ἐν αὐτῇ μεγίστων νήσων τῶν εἰς δύο τεύχη. Nec magis id significatum ab Haasio est, qui loco laudato haec scripsit: *In dem erwähnten Titel hat Hr. M. noch ein anderes Versehen gemacht; nämlich der Schluss dieses etwas langen Titels lautet bei Hudson: τῶν εἰς δύο τὸ πρῶτον, eine Bezeichnungsweise, die oft genug vorkommt; so z. B. wird die Harmonika des Ptolemäus in Handschriften so beschrieben: τῶν εἰς τρία τὸ πρῶτον, τὸ δεύτερον, τὸ τρίτον. Nun hat aber hier der Codex nicht: τὸ πρῶτον, sondern so: τῶν εἰς β' τὰ; diess hat Herr M. mit der Hudson'schen Lesart verbunden und mittelst Conjectur geschrieben: τῶν εἰς δύο τεύχη τὸ πρῶτον; schwerlich ist je ein Grammatiker abgeschmackt genug gewesen, das Wort τεῦχος so zum Titel zu missbrauchen; doch mögen sich sonstige Belege für die Bedeutung Schrift, Buch, zumal bei Späteren, genug finden; hier ist aber offenbar das τὰ für nichts weiter zu nehmen, als für τὸ α', d. h. τὸ πρῶτον. — Ueberius autem de hoc codice disputavi eo libro, qui Menippus inscriptus est.*

Milleri editio, quae cum jam nostra coepta esset typis mandari, in manus nostras pervenit (quam ob causam quae in ea est varietas lectionis eam posthac literis mandabimus), eo ceteris praestat, quod et quae fragmenta geographorum in isto codice sunt parisiensi habet et varietatem lectionis, quae quidem est ejus in scriptis Marcianeis. Sed in perscribenda hac varietate lectionis summa cum indiligentia versatus est; nam multas emendationes, quae quidem aut Dodvvelli sunt aut Hudsoni aut Hoeschelii, codici tribuisse videtur,

quamquam non sunt codicis, iis receptis nec earum additis auctoribus. Nec hoc non mirabile est, idque vehementissime vituperandum, quod Millerus, quae scripturae minus bonae sunt aut aperte falsae, Hudsono tribuit, cum contra saepe Hudsoni eae emendationes sint, quae sunt a Millero receptae. Hoc factum est, ut qui non habet Hudsoni editionem eum oporteat credere, quidquid est corruptum aut minus probabile, id esse Hudsoni, cum tamen vir Anglicus multis emendationibus optime sit de geographis minoribus meritis.

Denique pauca restant dicenda de isto fragmento, qui *περίπλους* sive *σταδιασμός* τῆς μεγάλης θαλάσσης inscribi solet. Id Iriarte Hispanus primus in bibliotheca regia Madridensi invenit inventumque in catalogo quem istius confecit bibliothecae describendum curavit. De codice autem, quo ea continetur, haec dixit, p. 480: „Membranaceus in quarto, foliis constans 88. subfusca et aliquantum rudi membrana, literis quidem aequalibus et ad quadratam formam accedentibus, sed minutis ac prae senio pallidis caducisque, adeoque interdum Lectori prope invisibilibus; saeculo XIV. ut videtur ineunte descriptus; liber olim penes Constantium Lascarum, nuper vero ex comite Mirandae inter alios comparatus. Eo complexa reperias S. Nicephori Patriarchae C. Politiani brevem chronographiam; deinde incerti Auctoris Divisionem Terrae tribus Noe filiis factam, gentiumque ex iis genealogiam, tum, eodem fortasse auctore, praecipuorum Orbis Terrarum Montium ac Fluviorum Nomina, et Magni Maris Stadiasmus sive Periplum ad Herculis Columnas Gadesque; tum denique Insularum distantias, numerum, habitus, aliaque ad eas pertinentia. Quae singula exprimere conabimur:

Fol. 1. † *Χρονογραφία σύντομος ἀφ' οὗ ἡ οἰκουμένη ἐκτίσθη καὶ πρῶτος ἄνθρωπος* est.

Fol. 18. averso. † *Ῥωμαίων Βασιλεῖς*.

Fol. 23. averso. † *Βασιλεῖς Ῥωμαίων ἦτοι Κωνσταντινουπόλεως τῶν Βυζαντίων*.

Fol. 32. † "Όσαι γερόνασιν αὐγοῦσται ῥωμαίων.

Fol. 33. averso † "Όσοι ἐπισκόπησαν ἐν Βυζαντίῳ ἀπὸ
χριστοῦ καὶ τῶν ἀποστόλων.

Fol. 37. † "Όσοι βασιλεῖς τῶν δέκα φυλῶν τοῦ Ἰσραὴλ
ἐβασίλευσαν ἐν σαμαρείᾳ ἀπὸ τῶν χρόνων ῥοβοὰμ τοῦ σο-
λομῶντος βασιλέως Ἰούδα ἕως τῆς μετοικίας τῶν δέκα φυ-
λῶν εἰς ἀσσυρίους ἐπὶ ἐζεκίου βασιλέως Ἰούδα.

Fol. 39. averso † "Όσοι ἀρχιερεῖς ἐγένοντο ἐν τῷ
Ἰσραὴλ.

Fol. 41. averso † "Όσοι γερόνασι πατριάρχαι ἐν ἰλῆμ
ἀπὸ χϣ καὶ τῶν ἀποστόλων.

Fol. 42. averso † "Όσοι μετὰ τὸ χριστιανίσαι τοὺς Βα-
σιλεῖς πατριάρχαι ἐν ἱερουσαλήμ.

Fol. 43. Οἱ ἐν † ῥώμῃ ἐπισκοπήσαντες ἀπὸ χϣ καὶ
τῶν ἀποστόλων.

Eodem averso. † "Όσοι μετὰ τὸ χριστιανίσαι τοὺς Βα-
σιλεῖς ἐπεσκόπησαν ἐν ῥώμῃ.

Fol. 44. averso. † "Όσοι ἐν ἀλεξανδρείᾳ ἐπισκόπησαν
ἀπὸ χϣ καὶ τῶν ἀποστόλων.

Fol. 45. †. "Όσοι μετὰ τὸν μέγαν Κωνσταντῖνον ἐπεσκό-
πησαν ἐν ἀλεξανδρείᾳ.

Fol. 46. † "Όσοι ἐν ἀντιοχείᾳ ἐπεσκόπησαν ἐν ἀντιοχείᾳ.

Fol. 47. averso. † "Όσαι εἰσὶ θεῖαι γραφαὶ ἐκκλησιαζό-
μεναι καὶ κεκανοσμέναι καὶ ἡ τούτων στιχομετρία οὕτως.

Fol. 48. †. "Όσαι τῆς νέας διαθήκης εἰσὶ βίβλοι.

Eodem averso. "Όσαι τῆς παλαιᾶς ἀντιλέγονται βίβλοι.

Fol. 49. † "Όσαι ἀπόκρυφοι τῆς νέας βίβλοι † Πέρσων
βασιλεῖς.

Eodem averso. † Μακεδόνων Βασιλεῖς. †. Ῥωμαίων
βασιλεῖς.

Fol. 50. averso. † Συνάγονται τὰ ἔτη τοῦ κόσμου οὕ-
τως ὥς ὑποτέ τακται.

Fol. 51. †. Συναγωγή χρόνων καὶ ἐτῶν ἀπὸ κτίσεως
Κόσμου ἕως τῆς ἐνεστώσης ἡμέρας.

Fol. 55. † Γενεαλογία τοῦ πρωτοτόκου υἱοῦ Νῶε.

Fol. 57. averso. † Γενεαλογία τοῦ Σῆμ τοῦ πρωτοτό-
κου υἱοῦ Νῶε εἰσὶ φυλαὶ Κε.

Fol. 62. † "Ὅρη δὲ ὀνόματά εἰσιν ἐν τῇ γῇ δώδεκα. Subit deinde alter hic titulus: Ποταμοὶ οὖν εἰσιν ὀνομαστοὶ τεσσαράκοντα ἐν τῇ γῇ οὗτοι. „Quo addit haec p. 485. „Duos hujusmodi catalogos praecipuorum Orbis, Montium et Fluminum excipit incerti Auctoris Prologus in proxime sequentem Stadiasium sive Periplum. Id autem Operis neque inter Geographica ab Hoeschelio, Allatio, Hudsonio publicata, vel ab Holstenio promissa, neque alia, quae in Bibliothecis adhuc inedita extare memorantur, mihi quamvis diligenter investiganti, sese obviam tulit. Quapropter non modo de Literarum, sed etiam de universo terrarum Orbe videar optime meriturus, si nova utrumque Scriptione locupletavero.—Orationem hujus peripli excipiunt haec Iriartis: In haec verba desinit contentus hoc codice Periplus, parte sui posteriore (quod maxime dolendum) mutilus, ut aperte colligitur ex indice ac praenuntia reliquorum consequentium dictione ἀκρωτήριον, quam Constantinus Lascaris imae paginae adscripsit, ab altero nimirum Exemplari pleniore desumptam. Is enim hoc nostrum penes se habuit, ac tanquam suum, ut praediximus, manu sua supplevit.

In hujusmodi Stadiasmo sive Periplo exscribendo quidquid a nobis praestitum sit, accipe.

Primum quidem Graeca verba, quanta fieri potuit, maxima fide repraesentavimus, sublatis tantum mendis minime dubiis. intactis vero Locorum vocabulis, erroris propter multiplicem varietatem suspectis. Multa enim nunc uno, nunc alio genere, modo singulari, modo plurali numero; jam hac, jam illa, jam nulla declinatione efferuntur; soloeci denique speciem interdum exhibent: ita quidem ut longe potius visum sit propriam ipsius Contextus lectionem retinere, quam diversae periculum facere.

Ad Prosodiam et scribendi Rationem quod attinet; Accentus, ubi desiderabantur, suffecti; deficientem pluribus locis Interpunctionem adjiciendam curavimus, observatum in Codice morem minus sequuti, quo signum perfe-

cti Coli sive Punctum finale summae dictioni, imperfecti vero, vel medii signum imae adscribi solet.“

Vix quisquam credat quidquam reperiri posse, quod aequè plenum flagitiorum omnis sit generis atque hoc fragmentum. Quae ipsa causa fuit, ut quanti id habendum esset, viri eruditi parum attenderent. Ac fatemur nos ipsos, cum coepissemus hoc fragmentum tractare, multitudine infinita vitiorum, quibus foedatum ad nos pervenit, non tantum in eo auctoritatis posuisse, quantum par fuisse post intelligebamus. Neque etiam satis nobis in tractatione fragmenti constitimus, cum ab initio quidquid corrigendum nobis videretur corrigeremus, postmodo autem orationem continentem fere intactam relinqueremus, emendaremus notis subscriptis. Non nihil autem a nobis edendo isto fragmento (id autem a nobis in Germania primum factum est) praestitum esse nonnullaque esse quae ab aliis nondum essent cognita, allata, is agnoscet, qui et harum rerum satis peritus est, nec quod alius praeter sese fecit de eo secus atque invidiose existimat. Nec tamen id sic dictum existimari velim, ac si nunquam essemus falsi, nam ipsi iis quae scripseramus jam descriptis typis cum forte denuo in res tractatas incidissemus, errasse nos intelleximus. Ita negavimus scopulos Melanthios praeter hujus peripli auctorem et Scylacem quemquam commemoravisse, cum Strabo etiam earum fecerit mentionem, sed ut hoc addamus ita ut eorum situm commutaret cum situ Corassiarum. Ita conjecimus, nomine *Ἀγνή*, quod est in apographo, significari insulam Symen curque ita esset ista appellata conati sumus demonstrare, sed nunc videmur nobis ita statuere posse, pro *Ἀγνή* scribendum esse *Ἀχνην* intelligendamque esse insulam Cason, quae Plinio teste etiam appellata est Achne. Ita diximus *ἑρὸν τοῦ Βυζαντίου* in promontorio fuisse, quondam *Κέρατι*, nunc cornu Seraglioni dicto, sed videtur aliud esse intelligendum, atque illud quidem, quod templo Calcedonum e regione esset, undeque initium haberet os Bospori (Cf. *Griechenland und die Griechen*. p. 1545. sqq.). Ceterum qua aetate

auctor peripli nobis vixisse videretur, multis locis significavimus. Tantum hoc loco significamus, periplus non post Strabonem esse scriptum, cum contra fortasse probari possit, ex eo ipso aliqua Strabonem depromsisse. Nec hoc tacendum est, editione Gailii Galli, qui ipse quoque hoc fragmentum edidit, uti nos non potuisse.

Factum est, ut et in accentibus graecis et in sermone latino nonnunquam indiligentia nostra erratum sit. Sed operae pretium non ducimus, quae deprehendimus falsa esse, singula afferre; nam quis tandem nisi qui, si quis in tenui aliqua re indiligentia falsus est, eum omnium rerum et linguarum antiquarum imperitum esse ac rudem, libenter sibi persuadet, meliora nos scire neget? Nam ea ipsa vitia, quae imprudentibus nobis exciderunt omnibus ceteris locis cum satis attenderemus non admisimus.

Jam sequitur varietas lectionis, quae est in cōdice parisino, quam in primis quinque plagulis hujus editionis non potuimus annotare, Milleri editione serius ad nos allata.

Varietas lectionis,

quae est primarum quinque plagularum in codice parisino.

Pag. 28, 1.: γαιογράφος cod. Paris. — Miller rec. e Hudsoni edit. Hoeschelii em., qui ἐν ἔνδεκα τοῖς τῆς edidit ἐν ἑνδεκάτοις τῆς, ut videtur e suis codd., consent. cod. Paris. — 2, ὡς ἐνῆν cod. Paris., Hoeschel. in notis p. 194. em. ἂν ἦν, quod recte rec. Miller. — 5, Miller μετ' ἀκριβοῦς ἐφευρεθέντα κ. τ. λ. — Pag. 29, 2.: γαιογραφίας cod. Paris. — 4, emendandum est ὡς τὴν εἶδῃσιν, quod fecit Miller. τῶ ἴδῃσιν cod. Paris. — Miller scr. ἐς ὅσον. — 5, γαιωγραφίας τοῦ θειοτάτου — Πτολομαίου cod. Paris. — Pag. 30, 1.: γαιωγραφίας βιβλίῳ — ἔτι μὴν cod. Paris., quod recipiendum censeo. — 3, βίβλοις Miller. — em. ἐῶν. — 4 em. ἀρχτῶν. — 6, Παλλιγεμούνδου cod. Par. — 7, Miller adnotavit haec: „Βρετανικαῖς cod. et Huds.“, sed neque Hoesch. neque Huds. sic ediderunt. — Pag. 31, 1.: πελάγου cod. Par. — συνέστηκε Miller. — 2, em. ἀρχτῶν — 4, Hoesch. ed. τὰς μὲν, quod et cod. Par. praebet. — 5, πλειόνους cod. Par. — 7, ἐνεργές cod. Par. — ἐλπίσας rec. Miller — 9. 10, ὥρῃθεν δεῖν cod. Par. Ceterum h. l. sic scribendum: τὴν αἰτίαν . . . ὥρῃθεν δεῖν παραστῆσαι τοῖς ἐντενυξομένοις τῆς [γὰρ] τοιαύτης ὑποθέσεως τὸ ἀκριβὲς οὐκ ἐν ταῖς θέσεσι τῶν τόπων μόνον . . . ἐχούσης, ἀλλὰ πρό γε πάντων ἐν . . . διαμετρήσεσιν, ἀκόλουθον οἶμαι κ. τ. λ. — 12, Miller in notis „forte leg. καὶ λιμένων.“ — Pag. 32, 3.: Miller posuit post φανησομένην colon. — 4, οὐδ' ἐνός cod. Par. — 6, Φημί δὲ οὐκ Miller. — 7, em. ῥάδιον. — 8, Miller rec. μὲν ἡϊών τις. Cod. Par. νηῶν. — 10 Miller ἐπίπαν ῥαδίαν. — 11, χερρόνησον cod. Par. — 13, καθ' ὁμολογημένων cod. Par. — 14, Miller καπὶ — θαλάσσης. — 15, ὑποκείμεθω rec. Miller. — 16, loco τούτου praebet τούτων cod. Par. — Pag. 33, 1.: παρ' αὐτὴν τὴν ἡϊόνα cod. Par.; Miller rec. παρ' αὐτὴν τὴν ἡϊόνα; Miller male attribuit Hudsono παρ' αὐτὴν ἡϊόνα; haec lectio iam Hoeschelii editio habet. — 2, Miller μὲν. — 3, em. ἐνδοτέρω quod rec. Miller; Hoesch. Huds. ἐνδοτέρω. — 5, Miller τοσαντάκτις — πειφερειάν Hudsono ut solet male attribuit. — 9, μετ' ἐκείνην Miller; ἑτέρα cod. Par. — 12, ἂν εἴ τις em., quod rec. Miller. — 13 em. ἐν τινι. — 16, scr. τις μὴ περιπλεῖν ἐθέλοι τὸν

κόλπον. quod Miller rec. — Pag. 34, 9.: συνάδοντα. — 11, Miller rec. ἐπινείων, [ἡ μὲν ἔξω θάλασσα κατὰ] τὴν, obnitente cod. Par. — Miller rec. Dodwelli coni. πρὸς τὰς ἀνατολὰς, μέχρι, sed nihil de fonte lectionis recepta dixit, et potius male adiecit, εἴσω τῆς ὥς πρὸς τὰς γῆς, ἀνὰ μέχρι Huds. — 15, Κιλίκω cod. Paris. — 17, Miller τοῦτ' ἐστὶ. — Pag. 35, 1.: τῆς ἔσσω cod. Paris. — 2, ἐκτείνεται δὲ ἡ καθ' ἡμᾶς, Hoeschelii emendationem in notis propositam rec. Miller, sed fontem lectionis indicare neglexit. — 3, μεσιμβρία cod. Par. — 6, τοῦ τε Miller. — 8, „γαιωγράφου cod. Par. et Huds.“ Miller, qui rec. γεωγράφου. — 10, em. ἑώον. — 13, Miller σταδίους καὶ καὶ θσ'. — οὕτω δὲ καὶ ὁ Διονύσιος ὁ τοῦ. Hoesch. Huds. καὶ Διονύσιος Miller. — Pag. 36. Πτολομαῖος cod. Paris. — Pag. 32, 7.: σταδίων μὲν ιη' cod. Paris. σταδίων ιη' Miller. — 3, συνέστηκε π' Miller. συνέστηκεν β' cod. Paris. — 4, ρπ' cod. Par. ρμ' Miller. — 9, θάλασσαν Miller male adscribit Huds. — Pag. 38, 1. em. ἀρητῶον. — 2, Μεώτην cod. Par. — 4, Ἡρακλείου πορθρός cod. Par. — 7, προρηθέν cod. Par. — 8, ἡ τοίνυν καθ' ἡμᾶς θαλ. rec. Miller — 15, σταδίων „γ καὶ θ. Miller — 16, Τίγγις Miller. — 17, σταδίων „δ καὶ σπ' Miller. — Pag. 39, 2: Miller rec. Hoeschel. em. ποτ. τοῦ Ταν. — 2. 3, σταδίων „s καὶ ρκ'. — 4, ἡ τε Miller. — 5, στάδια ιγθν'. — 12, ἀναμετρήται cod. Par. — σταδίων „ξηφμέ Miller. — Pag. 40, 2: ἐστὶ τῶν Λυσιτανῶν ἔθνος Miller. — 3, τοῦτο recte rec. Miller. — Ἡρακλείους cod. Par. — 4, δυτικώτερον rec Miller. Idem scr. paullo post στάδια γ, — 5, ἀναμ. „δγζ'. — 6, τοῦτο δὲ ἐστὶν Miller. — μεσιμβρίας cod. Par. — 8, Γαγγητικός cod. Par. — 11, Ἐγίου cod. Par. — 13, Χερσονήσων cod. Par. — 15. [ad v. Παλαισιμονύδου typographo transposita et mutata est nota haec: „νήσος ἡ πάλαι σιμονύδου Hoesch. Lege ut ante Παλαισιμονύδου. Huds.] Πάλαι Σημουνδοῦ cod. Par. Nota 1) pertinet partim ad l. 11, partim ad p. 41. l. 1. — Pag. 41, 1: Χρῦση χερσονήσος cod. Par. [ad notam 2 v. p. 40, 1)]. — 3, Πελοπόννησος — ἕκτη δὲ Σικ. cod. Par. — 4, ὀγδόη δὲ Κύρνη cod. Par. [Ordinem insularum ex earum magnitudine primus Timaeus constituisse videtur. Haec enim refert Strabo XIV. p. 654: Τινὲς δὲ μετὰ τὴν ἐκ Τροίας ἐφοδὸν τὰς Γυμνησίας νήσους ὑπ' αὐτῶν κτισθῆναι λέγουσιν· ὧν τὴν μείζω φησὶ Τίμαιος μεγίστην εἶναι μετὰ τὰς ἑπτὰ, Σαρδῶ, Σικελίαν, Κύπρον, Κρήτην, Εὐβοίαν, Κύρνον, Λέσβον, οὐτ' ἀληθῆ λέγων· πολὺ γὰρ ἄλλαι μείζους. Conf. tamen Scylac. p. 56. ed. Huds. quem locum ad cod. Paris. locupletiores sic constituimus: Μεγίστη Σαρδῶ· δευτέρα Σικελία· τρίτη Κρήτη· τετάρτη Κύπρος· πέμπτη Εὐβοία· ἕκτη Κύρνος· ἑβδόμη Λέσβος· ὀγδόη Ρόδος· ἐννάτη Χίος· δεκάτη Σάμος· ἐνδεκάτη Κόρκυρα· δωδεκάτη Κάσος· τρισκαιδεκάτη Κεφαλληνία· τεσσαρεσκαιδεκάτη Νάξος· πεντεκαιδεκάτη

Κῶς· ἑξκαιδεκάτῃ Ζάνυνθος· ἑπτακαιδεκάτῃ Ἀῆμνος· ὀκτωκαιδεκάτῃ Ἀγ-
 γινά· ἑννεακαιδεκάτῃ Ἰμβρος· εἰκοστή Θάσος. Deinde Agathemer. lib.
 11. 8.]. — 7, Ἀτλαντίου cod. Par. — Pag. 42, 1: τὸ em. — 2, τῇ
 τε em. — 4, τὸ em. — 7, Μύλαν cod. Par. em. πεζῇ. — μεσιμβρίαν
 τῆς πορίας cod. Paris. — 11. τοῦ Σινῶν cod. Paris. — 15, Μεμου-
 νιάδος cod. Paris. — Pag. 43, 3: συμφαινοῦμεν cod. Paris. — 5, αἰ
 τῆς ἀναμ. cod. Paris. Miller rec. αἰ διὰ τῆς ἀναμ. — 6, ὅπερ cod.
 Paris. — 9, προειρημένοις Hoesch. Huds. Hudsoni em. rec. Miller.
 — σπονδῇν cod. Paris. — Pag. 44, 3: μέχρῃ τινὶ cod. Paris. — 5,
 Τρωγλοδικῇ cod. Paris. — ἐπιπλεῖστον Miller. — Pone post ἐχτει-
 νομένην colon. — 11, οἳ τε em. — τρωγλωδύται Hoesch. Huds. —
 Miller Ἀνάλιται rec. Ἀνλίται cod. Paris. Ἀνλίται Hoesch. Huds. —
 12, Μοσσουλοί cod. Par. consent. Hoesch. Huds. Μόσυλοι Miller. —
 Pag. 45, 2: γενομένην Hoesch. Huds. — 3, δίηκον Hoesch. — 5,
 κειμέτῳ cod. Par. — 7, ἀναχεομένην cod. Paris. Hoesch. — 8, re-
 cte in edit. Hoesch. κατὰ τὴν μεσημβρίαν; Huds. errore typogr.
 κατὰ τὴν μεσημβρίας. — ὑπάρχουσιν Hoesch. Huds. cod. Paris. —
 9, διατείνῃ cod. Paris. — παρ' ὅλην Miller. — 11, ὑπάρχουσιν cod.
 Paris. Hoesch. Huds. ὑπάρχουσα — λαχοῦσα Hoesch. Miller. —
 Pag. 47, 5: em. ὁ. — 6, ἡ Μενουνθίας cod. Paris. — 8 l. τοῦ τε.
 — μεσιμβρίαν cod. Paris. — Pag. 51, 4: ἡ τῆς ἡπ. cod. Par. — 6,
 em. κἀνταῦθα — πρῶτον τῶν cod. Paris. — 9, ἡ καλουμένη Εὐδαι-
 μων Miller. — 10, προρηθέντος cod. Paris. — 13, προρηθὲν cod.
 Paris. — Pag. 52, 1: παροικοῦντι cod. Paris. — 3, ὑπάρχων cod.
 Paris. — γῆς [καὶ] μέχρῃ Miller. μέχρῃ γῆς ἀρχῆς cod. Paris. — ἐξ
 ἧς cod. Paris. — 7, Σίαγρος cod. Paris. — Pag. 53, 1: Ἀσχαλίτης
 cod. Paris. Σαχαλίτης retinuit Miller. — μέγιστος ὧν καὶ διῆκον
 cod. Paris. — 4, em. ἔχοντι. — 5, κόλσον σιανῇ cod. Paris. κόλπῳ
 καὶ ἡ Σουσιανῇ Miller. — 10, μέγα cod. Paris. — Pag. 54, 7: ἡ
 ἐκ τῆς Γάγγου cod. Paris. — 9, Χερσόνησος cod. Paris., Χερρόνησος
 Miller. — 11, τῶν Σινῶν εἶσιν. εἶθ' ἐξῆς τὸ τῶν Σινῶν ἐστὶν ἔθνος
 Miller recte, ut videtur, e cod. Paris. recepit. — Pag. 55, 3: καὶ
 omis. cod. Paris. — 10, μεσιμβρίας cod. Paris. — 13, Χερσόνησος
 cod. Paris. — Pag. 56, 1: ἔω em. — 4, Χερσονησοειδῆς Hoesch.
 Huds. Χερσονησοειδὲς cod. Paris. — 5, τυγχάνουσα cod. Paris. —
 11, παλαισῆνῃ Hoesch. Huds. cod. Par. — 13, Miller στάδια „ααψ’.
 — Pag. 57, 1: ἔθνη τῆς σατραπίας cod. Paris. cons. Hoesch. Huds.
 — em. νδ’. — 5, Ἀσαβῶν hic et paullo post Μαισανίτου cod. Pa-
 ris. — 7, Miller στάδιοι „ερμ’. — σύνπαντες cod. Paris. — 9, πέ-
 ρατι cod. Paris. — 11, Miller rec. „γην’. — Pag. 62 lin. 9 l.
 suum pro sinum. — Pag. 63, 1: dele post Σουσιανῇ atque l. 2
 in post δὲ comma. — 7, Ὀροῦσιος cod. Paris. Miller rec. Ὀροάτι-
 dos. — 9, Πασινού cod. Paris. Miller rec. Σπασίνου. — 10, Ἀπφά-

δανὰ cod. Paris. Miller. rec. Ἀφφανα. — 11, Miller ταύτην δέ
τινις. — Pag. 64, 1: Πασινῶν cod. Paris. — 2, ἐπὶ Πηλώδη
κόλπον Miller; Στηλώαν cod. Paris. — 3, 4: περὶ αὐτῆς τό-
πους cod. Paris. Miller περὶ αὐτόν. — 5, Ταξίαν cod. Paris. Mil-
ler rec. Ταξίανα. — Pag. 65, 1: Miller στάδια ...στ'. — 4, ἀμ-
μῶδους — Ὁρατίον cod. Paris. Miller Ὁροάτιδος. — Miller
στάδια βτν'. — σατραπίας cod. Paris. cons. Hoesch. Huds. Miller
σατραπείας. — Pag. 66, 2: Miller ἀμμῶδες, Ἡρακλείους στήλας. στή-
λαι cod. Paris. — 4, Ὁρατίον cod. Paris. Miller Ὁροάτιδος. —
4. 5, στάδια Hoesch. Huds. Miller στάδιοι. — 6, dele comma post
v. Περσίς, post v. κόλπω colon. — 7, Μηδεία cod. Paris. Miller
Μηδία. — 8, em. τῇ. — 9; μεσιμβρίας cod. Paris. — Ὁρατίον cod.
Paris. Miller. Ὁροάτιδος. — 10, Βάγραδα hic et paullo post cod.
Paris Miller Βαγράδα. — Pag. 67, 2: Miller Ὁροάτιδος. — 3, Ταο-
κὴν cod. Paris. Miller Ταόκη. — 4, Ῥογομανίας cod. Paris. Miller
Ῥογομάνιος. — 5, Σωφάθ cod. Paris. Miller Σῶφθα. — em. καλου-
μένη. — Ῥογομάνιος cod. Paris., quod rec. Miller — 7. 8, Βρισόανα
Hoesch. Βρισόμνα Huds. errore typogr. — 8, Βρισόάνα Hoesch.
Huds. Βρισόανας cod. Paris. — Pag. 68, 1: Σταυσίνδα cod. Paris.
cons. Hoesch. Huds., Miller rec. Αὐσινζα et Αὐσινζων. εἰς om. Cod.
Paris. — 2, τὸ μῆκος ἐνταῦθα exclusit Miller — 3, τοῦ ὄρους cod.
Paris. — dele comma post v. Περσίδος; et l. 4 post στάδια δ'
pone comma. Miller πλάτος αὐ' cons. cod. Herv. — 5, σατραπίας
cod. Paris., Miller σατραπείας; em. κώμας in κώμας. — Pag. 69, 1
rec. Miller me consent. Χερῶ. ἐπισ. α'. Χερσόνησον cod. Paris. —
2, Ὁροατίον cod. Paris. Miller Ὁροάτιδος. — Pag. 71, 2: Miller
Δάρα, sed neglexit lectionem Hoeschel. Δώρα adnotare. — Pag.
72, 3: Ἀρμούζης ἐπὶ Ἀρμόζων cod. Paris. — 4, Ἀρμόζων loco Ἀρμό-
ζοντος cod. Paris., dele colon post v. ἀκρωτηρίου.

Visum nobis est quae Haasius in diario Halensi l. l., cum de
Milleri editione scriptorum Marcianeorum loqueretur, exposuit.

P. edit. nost. 37. ed. Mill. p. 3. Καὶ τῆς Βρεταννικῆς ἀμφοτέ-
ραις νήσοις. Cum in codice Paris. scriptum sit Πρετανν. cumque
haec scriptura etiam a Stephano ut non inusitata afferatur, Haa-
sius putat illo quem attulimus loco scribendum esse Πρετανν. Eo-
dem modo Haasio videtur sequendum esse Parisinum codicem in eo,
ut scribatur et Πτολόμαιος et Χερσόνησος.

Eadem pagina paulo superius Millerus ut nos quoque Ἐτι μὲν
scripsit, quod Haasio eo minus videtur faciendum fuisse, cum scri-
pturam Ἐτι μὲν cum codex Paris. exhibeat et Hervuarti tum vero
lex sermonis postulet. Atque Ἐτι μὲν scriptum est ed. Mill. p. 57,
nostrae edit. p. 95; ed. Mill. p. 112, nostr. p. 157; ed. Mill. p. 196,
fragm. Scyl. Atque Ἐτι μὲν scriptum est in cod. Paris. etiam p.
17 ed. Mill. quod editor Haasio teste annotare omisit.

P. 91 ed. nost., p. 50. ed. Mill. sic scriptum est: τὰ δὲ ἀνατολικώτερα τούτων ἄγνωστός ἐστι γῆ, λίμνας ἔχουσα ὑλώδεις, ἐν αἷς κάλαμοι μεγάλοι φύονται, καὶ συνεχεῖς οὕτως, ὥστε ἔχομένων αὐτῶν ποιεῖσθαι τὰς διαπεραιώσεις. Jam Hoeschelius conjecerat scribendum esse ἔχομένους, quam conjecturam codex confirmavit Parisinus quamque Haasius jure existimat oportuisse recipi.

P. 51 ed. nost. sic scripsimus: Τῶν δὲ ἀριστερῶν τῆς Ἀσίας μερῶν καὶ τῆς ἡπείρου καὶ τῶν θαλάσσων θέσις τοῦτόν πως διάκειται τὸν τρόπον. In codicibus autem omnibus habetur ἡ καὶ τῆς ἡπείρου, pro quo Millerus scripsit ἡ τῶν cet. Haasio plane assentimur in eo, quod ἡ fuisse retinendum existimat.

P. 55. ed. nost. et 26 ed. Mill. sic est: Τοῦ Ἀραβίου κόλπου καὶ τῶν ἀριστερῶν μερῶν τῶν παρὰ τὴν Εὐδαίμονα Ἀραβίαν περιπλους. In codice Paris. omissum est καὶ ante τῶν ἀριστερῶν. Ac conjicere licet id in ceteris quoque abesse libris additumque esse ab Hoeschelio. Sed utut est, Haasio nunc hoc assentimur, auctore codice Paris. καὶ esse delendum.

P. 55 ed. nost., p. 27 ed. Mill. ἐξ ἐκατέρων δὲ αὐτῆς τοῦ ἱσθμοῦ τῶν μερῶν κόλποι δύο παραβέβληνται· καὶ τούτων ὁ μὲν ἐκ τῶν πρὸς τὴν ἐσπέραν μερῶν Ἀράβιος καλεῖται κόλπος ὁ προειρημένος, ὁ δὲ πρὸς τὴν ἑω νενεγκῶς, Περσικὸς κόλπος ὀνομάζεται· τὰ τε μεταξὺ πάντα ἀπὸ Ἀραβίου μύχου μέχρι τοῦ προειρημένου Περσικοῦ κόλπου, καθ' ὃ μέρος τὰς ἐκβολὰς ὁ Τίγρις ποιεῖται ποταμὸς, περιπλεῖται, χερσονησοειδῆ, ὡς προεῖρηται, τυγχάνοντα. In codicibus tribus omnibus sic est: χερσονοειδῆς (nam quod est in Paris. χερσονοεῖδες, peccatum scriptoris est) — τυγχάνουσα, quam scripturam Haasius recte ita tuctur, ut Marciano dicat cogitatione obversatum esse ἡ εὐδαίμων Ἀραβία. Namque etiam αὐτῆς, quod paulo post sequitur referendum ad idem subjectum est.

P. 43. ed. Mill. additum est contra omnes codices ἐστὶ post Ἰνδικῆς, quod cum jam nos improbasset, nunc idem ab Haasio factum est.

In cod. Paris. ter scriptum est ἐώτον pro ἐώον, p. 58 ed. Mill., p. 96 ed. nost.; p. 11 ed. Mill., p. 35 ed. nost.; p. 11 ed. nost., ed. Mill. p. 25. Omnibus his locis cum ab editoribus ἐώον τε καὶ cet. scriptum sit, id reprehendit Haasius cum putet τε omitti debere, quod certe in codice Paris. iota subscripto ortum sit. In quo non assentientiam putamus esse Haasio. Sed id hoc loco addendum censemus, p. 96. nost. ed. pro κατ' ἐώον τε καὶ κέ. scribendum esse ἀρχαῖον τε καὶ κέ.

P. 31 edit. nost. sic scriptum est: τοῦ δὲ χάριν καὶ τὴν αἰτίαν — ἐντεροζομένοις, τῆς τοιαύτης ὑποθέσεως κέ. Particula γὰρ et in codice Herruarti est et in Paris., quam cum Millerus recte recepisset, in eo erravit, quod ante ἀκόλουθον οἶμαι, ubi recepto γὰρ comma

ponendum erat, reliquit majus signum interpunctionis. Eapropter reprehenditur ab Haasio, cui nos quoque prorsus assentimur, γὰρ recipiendum esse et verbis ἀκόλουθον οἶμαι initium fieri apodoseos.

P. 40 ed. nost. p. 14 ed. Mill. sic scriptum est: τοῦ δὲ πλάτους, ἡ εὐθεῖα ἢ πλατυτάτῃ τυγχάνει οὕσα, ἀναμεμέτρηται ,δγζ'. Haasius praeclare emendat: ἢ πλατυτάτῃ κέ.

Quae p. 113 not. 14 de Milleri conjectura diximus, ea plane ab Haasio confirmantur.

Quae dicitur esse lacuna, p. 73 ed. nost., p. 37 ed. Mill., ante ἐκδέχεται, Haasius supplet hoc modo: Οἱ δὲ σύμπαντες τοῦ περιπλου παντὸς τοῦ Περσικοῦ κόλπου ἀπὸ τοῦ Ἀσαβῶν ὄρους καὶ τοῦ Ἀσαβῶν ἀκρωτηρίου μέχρι τοῦ Σεμιράμιδος Στρογγύλου ὄρους καὶ Καρπέλλης ἀκρωτηρίου [στάδιοι ,αζσκ'. περιπλέοντι δὲ τὸ Καρπέλλης ἀκρωτήριον] ἐκδέχεται τὸ Ἰνδικὸν πέλαγος.

Postremum ad ea, quae p. 35 sq. ed. nost. attulimus, duo locos addimus, unum, quod est scholion Basilii minoris ad Gregorium Nazianzenum, depromptum ex libro manu scripto bibliothecae Paris. no. 573 (fol. 216), alterum ex Heronis libro περὶ διόπτρας quorum illud Millerus, hunc Haasius affert. Scholion autem est: Ἐπειράθησάν τινες καὶ ταῦτα δηλῶσαι, καὶ συγγραφαῖς παραδούναι, μῆκος λέγοντες εἶναι, τὸ ἀπὸ ἀνατολῶν πρὸς δύσιν· πλάτος δὲ, τὸ ἀπὸ τῶν ἀρκτικῶν ἐπὶ τὰ μεσημβρινὰ διήκον· καὶ οἱ μὲν αὐτὴν πλατεῖαν καὶ ἐπίπεδον, οἱ δὲ σφαιροειδῆ, οἱ δὲ βαθεῖαν καὶ κοίλην, ἢ κυβοειδῆ καὶ τετράγωνον, ἢ πυραμοειδῆ· πλήν τῶν λοιπῶν μεθόδων ἀνηρημένων ἐπιστημονικοῖς σχημάτων, σφαιρικὴν ἔδειξαν αὐτήν. Ποσειδώνιος δὲ καὶ Ἐρατοσθένης ἐκ τῶν σκιαθηρικῶν, τουτέστι τῶν τὰς σκιάς θηρευόντων ὀργάνων καὶ ὥρολογίων, καὶ πλάτος αὐτῆς καὶ μῆκος παραδιδόασιν. Ποσειδώνιος μὲν ἀπὸ τοῦ κατὰ τὴν μεσημβρίαν Κανώβου ἀστέρος σημειοῦται, ὃς ἐν Ἑλλάδι μὲν οὐδὲ ὁράται· ἀπὸ δὲ τῶν ἀρκτικῶν εἰς μεσημβρίαν ἰοῦσιν, ἐν Ῥόδῳ φησὶν ὀφθεῖς μόνον ἐπὶ τοῦ ὀρίζοντος, εὐθέως τῇ στροφῇ καταδύεται τοῦ κόσμου· ἐν Ἀλεξανδρείᾳ δὲ ἐπειδὰν μεσουρανήσῃ, τέταρτον ζωδίου ἐπέχει, ὃ ἐστὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον τοῦ διὰ Ῥόδου καὶ Ἀλεξανδρείας μεσημβρινου· ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ὑπερκείμενον αὐτοῦ, μὴ μέρος αὐτοῦ ἐστίν· ἐπεὶ οὖν καὶ τὸ ὑπερκείμενον μέρος τῆς γῆς τῷ τμήματι σταδίων εἶστί, καὶ τὰ τοῖς ἄλλοις ὑποκείμενα ὁμοίως ἐκε. ὁ ἄρα μέγιστος τῆς γῆς κύκλος εὐρίσκεται μυριάδων κδ'. Ἐρατοσθένης δὲ τὸ ἀπὸ Συνήνης εἰς Ἀλεξάνδρειαν διάστημα, πεντηκοστὸν εἶναι μέρος δείξας τοῦ μεγίστου κύκλου τῆς γῆς ὃ ἐστὶ εἰς σταδίων, τὸν σύμπαντα λογίζεται κύκλον μυριάδων κε' εἶναι· οὗ τινος ἢ διάμετρος, τουτέστι τὸ μῆκος τῆς γῆς, ὑπὲρ τὰς ἡ μοίρας, καὶ πλάτος ὡς ἔγγιστα. Πτολεμαῖος δὲ τὸ ἐγνωσμένον μῆκος τῆς γῆς, ἐπὶ μὲν τοῦ κατὰ τὸν ἰσημερινὸν τμήματος ἐννακισμυρίων σταδίων εἶναί φησιν· ἐπὶ δὲ τοῦ κατὰ τὸν νοτιώτατον παράλληλον μυριάδων η̅ςχξς'. τὸ δὲ πλά-

τος μοιρῶν μὲν οθ' γ' ιβ' ἢ ὅλων π' σταδίων τετρακισμυρίων ἔγγιστα, τῆς μοίρας ἐχούσης στάδια φ'· τῆς δὲ ὅλης περιμέτρου μυριάδας ιη', τὸ δὲ στάδιον πήχεις τ'· φησὶ δὲ Κλεομήδης μήτε ὕψος ὀρέων, μήτε βάθος θαλάσσης ὑπὲρ τὰ ιε' στάδια εἶναι, καὶ οὐδὲν ἐμποδῶν πρὸς τὸ σφαῖραν εἶναι τὴν γῆν, ὥς οὐδὲ αἱ ἐξοχαὶ αἱ περὶ τὰ σφαιρία εἶναι σφαίρας τῶν πλατάνων.

Alter locus: ὅσοι βαδίζεσθαι δύνανται. Deinceps legitur: Ἐπεὶ δὲ εὐχρηστον ὑπάρχει καὶ τὴν μεταξὺ δύο κλιμάτων ὁδὸν ἡλίκη ἐστὶν ἐπίστασθαι, ἐμπιπτόντων εἰς αὐτὴν νήσων τε καὶ πελάγων καὶ, εἰ τύχοι, ἀβάτων τινῶν τόπων, ἀναγκαῖόν ἐστι καὶ πρὸς τοῦτο μέθοδόν τινα ὑπάρχειν, ὅπως παντελῶς [!] εἴη ἡμῖν ἡ ἐκδεδομένη πραγματεία. Δεδόσθω δὲ, εἰ τύχοι, τὴν μεταξὺ Ἀλεξανδρείας καὶ Ῥώμης ὁδὸν ἐκμετρεῖναι τὴν ἐπ' εὐθείας, γῆν τε τὴν ἐπὶ κύκλου περιφερείας μεγίστου τοῦ ἐν τῇ γῇ προσομολογουμένου τούτου, ὅτι περίμετρος τῆς γῆς σταδίων ἐστὶ $\overline{\mu\epsilon}$ καὶ ἔτι β , ὥς ὁ μάλιστα τῶν ἄλλων ἀκριβέστερον πεπραγματευμένος Ἑρατοσθένης δείκνυσιν ἐν ἐπιγραφομένῳ περὶ τῆς ἀναμετρήσεως τῆς γῆς. Haasius numerum emendat sic: „ $\overline{\mu\epsilon}$ καὶ ἔτι β . Deinde praebebat codex: ἔχει δὲ ἡ μία μοῖρα τῶν ἐν τῇ γῇ στάδια $\overline{\sigma\psi}$ [l. στάδια ψ], εἰ γε ὅλη περίμετρος ἐστὶν $\overline{\kappa\epsilon}$, καὶ $\overline{\beta}$.

Postremum haec tacenda non sunt, primum errore dissertationem Henrici Dodwelli, quam praemittendam esse putavimus, Joanni esse Hudsono tributam, tum p. 109, nota 12, pro $\rho\nu'$ esse emendandum $\rho\chi'$, denique p. 179. fragm. III. pro βάρων esse legendum βαρβάρων.

**ΜΑΡΚΙΑΝΟΥ ΗΡΑΚΛΕΩΤΟΥ
ΠΕΡΙΠΛΟΥΣ.**

**MARCIANI HERACLEOTAE
PERIPLUS.**

IOANNIS HUDSONI

DISSERTATIO

De Scriptis et Aetate Marciani Heracleotae.

§. I. Itineraria collegit MARCIANUS, forte Occidentalis atque Orientalis Imperii.

Coaevam sibi Geographiam excoluit, pro virili sua, noster ille Marcianus. Non quidem novis, quas obierit, Navigationibus; sed e decessorum Scriptis, quae quidem videbantur accuratissima. Scripsit ergo Periodos et Periplos, tam scilicet Itineraria pedestria quam maritima, pro exemplo junioris, de quo supra egimus, Scylacis. *Πρώτην περιόδων* sub nomine Marciani advocat Stephanus¹). Jam sane vidimus, Periplos Scylacis atque Arriani ex multis invicem junctis constituisse Paraplis. Sic et majora Itineraria pedestria è breviorum Itinerariorum nexu conflata esse constat. Recte tamen illa ita annexa, quoties infra eosdem terminos versarentur, pro unico haberi poterant Itinerario. Quoties autem limitibus diversis circumscripta diversas plane, nec sibi invicem continuas, lineas describerent, diversasque respicerent caeli plagas; tum certe rectius Itineraria, quam Itinerarium, appellanda erant. Hoc enim discrepabant invicem Itineraria atque Peripli: quod orbis tum cogniti Parapli et Peripli omnes unicum totius Orbis conficiebant Periplum, quàm maris in-

1) Steph. Ἀσπίς, πόλις Αἰθύης, ὡς Φίλων. ἔστι καὶ ἀκρωτήριον Αἰθιοπίας τῆς κατ' Αἴγυπτον, ὡς Μαρκιανὸς πρώτῃ περιόδων.

terioris oras omnes cum oris Oceani, seu maris exterioris, committebant. Non ita se res habebat in Itinerariis. Nunc enim parallela erant Itineraria, nunc etiam se invicem intersecabant, ut proinde nec ad unam lineam, nec ad unum corpus, referri omnia Itineraria potuerint. Recte ergo plurali numero Marciani Opus illud inscribebatur. Sed plusquam *πρώτην Περιόδων* plane non legimus. Non itaque, ut opinor, intellexit *πρώτην Περίοδον*. Numerum enim magnum proculdubio confecissent *Περίοδοι*, si in unum omnes eundemque numerum venissent. Erat ergo *πρώτη Περιόδων βίβλος*, primus quidem Operis Liber, qui tamen multa complectebatur Itineraria. Sed cum numerus auctior nusquam occurrat, subit suspicio, Opus universum duorum tantummodo fuisse Librorum: nempe pro exemplo Itinerarii quod vulgo appellatur Antonini: ut scilicet Liber prior Imperii Occidentalis itinera descripserit; posterior autem Imperii Orientalis. Coeperit prior, ut videtur, ab itineribus à Roma Imperii Occidentalis Metropoli per vias omnes publicas. Sic enim describuntur in praedicto Antonini Itinerario, et in Tabulis Peutingeranis. Huc itaque retulerim quod habet alibi e nostro itidem Marciano Stephanus: "*Ἀμισσα, πόλις Γερμανίας. Μαρκιανὸς ἐν τοῖς ἀπὸ Ῥώμης ἐπὶ τὰς διασήμοις πόλεις*. A Roma certe ipsa ad Amissam, Embden hodiernam, in supremos Germaniae fines pertigit hoc Itinerarium. Eodem spectabat et lemma illud, quod in hodierno legimus Marciano ¹⁾, *περὶ τῶν ἀπο Ῥώμης πρὸς τὰς ἐπισήμους τῆς οἰκουμένης πόλεις διαστάσεων*. Ubi docemur in illo Itinerario fuisse spatia; seu stadia illa fuerint, seu, pro harum partium recepto more, potius milliaria. Sed nihil spectabat illud lemma ad hodiernum, in quo legitur, Marciani Periplum, sed potius ad Periodos: et ad priorem illum, quem dixi, Periodorum Librum. Loquitur ita, fateor, quasi ab unica Urbe Roma illa ad celebres omnes per *οἰκουμένην* Urbes describerentur Itineraria: quasi vero nulla esset Urbs Roma alia, quae nova appellabatur, unde similiter essent

1) Marcian. Peripl. p. 34

describenda, nempe Constantinopolis. Hoc si verum, ita ante conditam Constantinopolim vixerit Marcianus. Idque fortasse verius est. De quo tamen quid sit sentiendum magis constabit ex infra dicendis. Sed mirari subit cur in plures Libros haec distributa fuerint Itineraria, nisi fuissent quae ex ambabus Romis exordium cepissent. Erant sane, etiam post fundatam Constantinopolim, rationes, cur ita loqueretur. Ut Romanum Imperium univ-
sum *ὀικουμένην* appellabatur, ita postea, ne majestas Imperii imminuta videretur, etiam, cum duo essent Imperia, sub duabus Romis, singula pariter *ὀικουμέναι* appellabantur. Inde Concilia Imperii Orientalis Oecumenica appellata videmus, etiam cum nulli adessent ex Occidente vel legati. Ita certe se res habuit in Concilio Constantinopolitano I^o. Inde Patriarcha Constantinopolitanus ambivit, ut ipse Oecumenicus appellaretur, hoc tantum, ut videtur, consilio, ne nova Roma veteri, hac etiam ex parte, haberetur inferior. Sed nihil est, cur dubitemus, quin ex Itinerariis, hac etiam distributione Imperii antiquioribus, sua multa desumserit Marcianus. Egerant enim de hoc Argumento (ut ex Plinii Indicibus apparet) jam olim amicus Augusti Agrippa Vipsanius, atque ipse etiam Augustus, et Domitius Corbulo, et Licinius Mucianus ter Consul amicus Vespasinni. His Roma certe erat unica duntaxat, ad quam Itineraria Imperii omnia essent exigenda. Itaque in horum Auctorum Excerptis ita Marcianum loqui consentaneum erat, ut locuti fuerant Auctores, quos excerpserat, cum nihil ille proprium addiderit quod non ex aliis excerpserit. Posteriores autem certe (si quis tamen fuerit) Itinerariorum Librum ex Auctoribus hausit Constantinopoli junioribus, qui similia ex Urbe illa in Provincias undequaque sitas collegerant Itineraria. Alia plane forma advocatur hic idem Marcianus a ¹⁾ Stephano ἐν πρώτῳ Περιόδῳ. Quasi vero unius ejusdemque Περιόδου duo fuissent λόγοι. Sed nulla erant Romano-

1) Steph. Μόστυλον ἀκρωτήριον καὶ ἐμπόριον Αἰθιοπίας· Μάρκιανός ἐν πρώτῳ περιόδῳ.

rum in Aethiopia illis temporibus Itineraria. Et siqua fuissent, *Μόσυλον ἀκρωτήριον* et *ἐμπόριον* nemo est quin facile videat *Περίπλου* potius fuisse, quam *Περίόδου*. Itaque vix est cur dubitemus, legendum potius *πρώτῳ Περίπλῳ*. Certe *Περίπλου*ν *πρώτην*, ut ibi legitur, advocat alibi in Aethiopia idem ¹⁾ Stephanus ex eodem Marciano.

§. 2. MARCIANUS contraxit, supplevitque Geographiam ARTEMIDORI.

Sed in Periplus potissimum eluxit opera nostri Marciani. Artemidori Ephesii nomen erat in re Geographica celeberrimum. Hujus ergo Libros xi in ²⁾ Epitomen redigit noster, servato Librorum ordine atque distinctione, resectis quidem quae ad rem facerent Geographicam; suppleto tamen Periplo, quae ibi deerant, aliunde translatis. Sed ex antiquis etiam, parisque cum Artemidoro fidei, Auctoribus. Cavitque sedulo ne Lectorem lateret quid scripserat Artemidorus; quidve aliunde, ex aliorum Scriptorum fide, addiderat ipse Marcianus. Sed periit Opus illud jamdiu, tam ipsius Artemidori, quam ejusdem Epitome à Marciano elucubrata. Fragmentum, quod occurrit hujus Editionis p. 61, nihil complectitur illius Epitomes praeter titulum ipsum, et quae sequuntur lemmata. Sequens enim Praefatio ad Librum 2m spectabat Periplus maris Exterioris, ut legenti constabit. Frustra ergo quis spectabit hic testimonia veterum ex illa Artemidori Epitome à Stephano aliove quovis veterum adducta. Tempus autem Artemidori designavit noster omnium accuratissime Marcianus, de quo et nos nonnulla diximus in Agatharchide. ³⁾

[§. 5. Et quidem initio Alexandri scripsit AGATHARCHIDES ann. Varr. 649, vel 650. paulo ante ARTEMIDORUM.]

Superest denique et alia nota, qua hujus Operis tempus adhuc angustioribus limitibus constringimus. Nempe ut non admodum diu post initium Alexandri hoc Opus

1) Stephan. *Γενήσις, νῆσος Αἰθιοπίας, ὡς Μαρκιανὸς ἐν περίπλῳ πρώτῳ*. 2) Marcian. p. 1, 2, 35, 65. 3) Diss. III. §. 5. [Hic paragraphus huc transcriptus est ex I. Hudsoni dissertationis loco citato de Agatharchide.]

Pupillo suo inscripserit Agatharchides. Scripsit enim de Aethiopia non solus Agatharchides, verumetiam Artemidorus, ut ostendit Diodorus.¹ Sed priori loco Agatharchidem idem recenset Diodorus. Non tamen e loci ordine hoc tantummodo colligimus. Hoc idem ipse docet Agatharchides.² Orbe in quatuor plagas Cardinales diviso, observavit de Occidente Lycum scripsisse et Timaeum; de Oriente Hecataeum et Basilim; de Septentrione Diophantum atque Demetrium; τὰ δὲ πρὸς μεσημβρίαν, φορτικόν, φησί, (inquit Photius) τὸ ἀληθές, *HMEIS*. Cur ita, nisi quod intactum ab aliis Argumentum ipse prior occupavisset? Vix autem potuit Agatharchidem fallere Artemidorus, qui similiter in Eegypto vixit scripsitque ac ipse Agatharchides: qui Regum Aegyptiorum auspiciis sumtibusque itinera obierit tam maritima, quam pedestria. Hujus autem tempus docuit Marcianus Heracleota³): κατὰ τὴν 958^η Ὀλυμπιάδα γεγονώς. Cum Cnidio Artemidoro Geographum cognominem Ephesium confudit Wendelinus, quem sub Augusto vixisse credidit. Primus ut plurimum Olympiadis annus ea forma designari solet, quae numerum anni Olympiadici non apponit. Sic anno Varr. 650, vel 651, periplum ediderit Artemidorus. Proinde anno 649, vel 650, hoc Opus ediderit Ptolemaei Alexandri Tutor Agatharchides, nempe Pupilli Alexandri anno vel 1°, vel 11°. Antea ne quidem potuit, cum cub Tutela nondum ipse fuisset Alexander, saltem pro Regno toto. Imo adhuc ann. Varr. 649. initio, in Regni administratione erat ipsa Cleopatra. Rediit enim illa⁴ e Syria in Aegyptum quo tempore major illius filius Soter e Gaza (ubi hyemavit) recessit in Cyprum. Ergo ante ann. Varr. 649, in Tutelae officio ne quidem esse potuit Agatharchides, et quidem affectum. Itaque hoc Opus anno potius 650 fortassis exararit, paulo ante Artemidorum.]

Hunc Periplum primum edidit Marcianus. Rescidit autem ex Artemidoro Barbarorum civitates Aethiopi-

1) Diodor. III. 11. 2) Agatharchid. p. 48. 3) Marcian. p. 55.
4) Joseph. Ant. XIII. 21. p. 459.

cas. Quod quare fecerit, me fateor non videre. Nam in hac ipsa Aethiopia, prae aliis Graecis omnibus Agatharchidem atque Artemidorum à veracitate laudat expertus ipse ¹⁾ Diodorus. Nisi forte indignas illas Barbarorum civitates judicarit, quae in Peripli rationes venirent universalis.

§. 3. Similiter fecit in MENIPPO, qui MARCIANO ipso non multo senior fuisse videtur.

Postea Menippum simili exemplo edidit supplevitque Marcianus. Menippus ille Pergamenus tribus Libris Maris Mediterranei Periplum complexus est cum narratione Historica atque Geographica. Sed Periplum solum excolendum suscepit Marcianus. Viderat proculdubio aliquid in Menippo Marcianus, quod desideraverat in Artemidoro. Quid tamen illud fuerit, non satis aperte explicavit. Sed Menippus ille quando vixerit, nondum Eruditi habent exploratum. Suspicio autem proximum fuisse temporibus Marciani, qui Artemidorum non ex antiquis tantummodo locupletaverit, quod fecit ipse Marcianus, sed novis etiam juniorum inventis fecerit auctiorem. Certe nec admodum antiquum fuisse, nec sibi quoque tamen parem, innuit, ni fallor, ipse Marcianus. Recensuerat Catalogum Scriptorum, qui hoc eodem ante se Argumento fuissent occupati. Subjungit deinde ²⁾: *Μετὰ δὲ τούτων τοὺς πλείστους Ἀρτεμίδωρος ὁ Ἐφέσιος γεωγράφος, καὶ Στράβων γεωγραφίαν ὁμοῦ καὶ περίπλουν συντεθεικότες, Μένιπός τε ὁ Περγαμηνὸς διάπλους γράψας ἀκριβέστερόν δοκοῦσι πάντων τοῦ προειρημένων τυγχάνειν.* Ait ergo hosce tres plerisque supra recensitis aetate fuisse juniores. Et tamen viceversa innuit, è praedicto numero fuisse saltem aliquem, qui his ipsis fuerit aetate junior. Itaque Marciano superior fuit, qui fuit horum trium ordine postremus. Nec temere illos, aut, ut in mentem veniebat, recensuit, ut videtur, Marcianus; sed potius pro ordine, qua quisque vixit, aetatis. Hoc si verum; ut senior erat Strabone Artemidorus, ita Menippo senior fuerit ipse Strabo. Id

1) Diodor. L. III. 11. 2) Marcian. Peripl. p. 63.

quod sane verisimillimum est. Esset enim alioqui sane cur miraremur, quod tam accuratum Geographiae artificem Strabo nusquam advocarit. Ita autem illius non meminit Strabo, ut ne quidem meminerint Strabone juniores, quorum aetatem habemus exploratam. Non certe uno alterove Saeculo Straboni propinqui. Non Mela, non Plinius, non Ptolemaeus, non eo ipso loco ¹⁾ Laërtius, quo sibi cognitos Menippos omnes recensuit, sex in universum, in his tamen nullum, qualis noster erat, Geographum. Non Pausanias, non Athenaeus, non alius quisquam (quod quidem scimus) Marciano senior. Certe Artemidoro juniorem fuisse aliunde constat. Hispaniae nullas Provincias distribuerat ²⁾ Artemidorus, veteres duntaxat duas, quas ulteriorem citioremque appellat Livius. Tres agnoscit ³⁾ Marcianus, Taraconensem, Baeticam, et Lusitaniam. Unde, quaeso, haec praeterquam e Menippo, cujus vestigia post Apollodorum pressit noster Marcianus. Sed vero ab Augusti dispositione, et à suis usque temporibus hanc Provinciarum ternariam partitionem arcessit Strabo. ⁴⁾ Nec refragantur Tacitus ⁵⁾ atque Dio ⁶⁾. Itaque Augusto juniorem Menippum nostrum non probat haec temporis nota. Porro Pontorum duorum Periplum idem complexus est Menippus ⁷⁾. Erant ergo, cum scriberet Menippus, jam duae Romanorum in Ponti regione provinciae: et quidem, ut videtur, continuae, quod ad ambas Provincias idem spectarit Periplus. Nihil ergo cum his Provinciis commune habuit Pontus Bithynicus. Artemidori tempore nulla erat Romanorum in Ponto Provincia, nondum debeliato Mithridate, nedum Pharnace, quem e Ponto fugavit Julius. Hinc sane manifestum est, non solo Artemidoro, sed Julio quoque Caesare, juniorem fuisse Menippum, cum jam in binas tribueretur Provincias Pontus Mithridatis. Recenset Ptolemaeus tres in illa ipsa Ponti Regione Provincias, Pontum Galaticum, Polemoniacum et Cappadocium. Sed quae demum fuerit

1) Diogen. Laërt. L. VI. n. 101. 2) Marcianeripl. p. 46. 3) Marcian. p. 38. Steph. *Ἰσθμίου*. Constantin. de Admin. Imp. c. 23. 4) Strab. L. III. p. 166. L. XVII. fin. 5) Tacit. Ann. IV. 5. 6) Dio L. LIII. 7) Menip. ap. Steph. *Χαλδία*.

illarum tertia; aut an Ptolemaei demum aetate coeperit, non facile inde intelligimus. Pontum Polemoniacum à ¹ Nerone Provinciam esse factam consentiunt Auctores. Sed ultima fuerit trium illa, an secunda, nondum constat. Tertiam potius fuisse suspicor, quod Halym veteris Ponti litem nullatenus attigerit, sed media inter extremas sita fuerit. Neronis anno xi. tribuit Eusebius, Aerae proinde nostrae Christianae lxxv. Proinde ante annum illum scripserit Menippus, nisi postea rursus alterutrius Ponti, vel Galatici memoria sublata, ita demum ad binarium numerum iterum Ponti Provinciae redactae fuerint. Quod sane incredibile non est, cum nomina illa adeo raro apud Auctores occurrant. Imo ita rem fuisse, ut puto, necesse est. Vetat enim Menippi tam sera mentio apud certae aetatis Auctores, ne illum adeo antiquum fuisse credamus. Vetant et alia, quae infra proferemus. Galliam praeterea ²) noster quadripartitam facit, addita reliquis partibus Provincia Narbonensi. Augustum autem fuisse qui Narbonensem Provinciam instituerit, docet ³) Strabo. Suffragatur Ethicus, qui censui Augusti quadripartitam illam tribuit, quam sequitur ipse, Galliae distributionem. Aliter vix esset ut in rebus tam antiquis Ethico fidem adhiberem. Porro quod Pontum et Propontidem seorsim ab Europa atque Asia descripserit Menippus; cur factum arbitrabimur, nisi ut à Patria sua Pergamo Periplum inciperet? Quod hoc monendum duxerit ⁴) Marcianus; quo, quaeso, retulerimus, nisi ut methodi suae, quae eadem futura erat cum ea qua praecesserat Menippus, Lectorem ita admoneret? Et sane conveniunt cum Provinciarum terminis à Marciano assignatis loca è Menippo à Stephano memorata. Harmene Menippo *Κώμη* erat *Παφλαγονίας*, Et hic illam limitibus Paphlagoniae concludi videmus. Euarchus Paphlagoniam et Cappadociam terminabat pro sententia ⁵) Menippi: ut Paphlagoniam Pontique duplicem Provinciam se crevit idem Euarchus pro sententia Marciani. Veteres

1) Suet. Neron 18. et. Eutrop. et Malel. 2) P. 46. 3) Strab. l. VI. p. 177. 4) Marcian. p. 67, 68. 5) Steph. *Καππαδοκ.*

enim Cappadociam ad Pontum usque Euxinum porrexisse idem monet Marcianus ¹⁾: *Νυνὶ δὲ μετὰ τὴν Παφλαγονίαν τὰ ἐχόμενα μέχρι τοῦ Βαρβαρικῶν ὁρίων ἰδίως Πόντος καλεῖται. διήρηται δὲ εἰς ἐπαρχίας δύο.* Poterat fortasse quispiam ex hoc Marciani loco colligere, multo Marciano antiquiorem fuisse Menippum, quod veterum illud nomen Cappadociae usurparit hoc in loco Menippus. Poterat sane, nisi aliunde constaret e tot aliis Stephani locis Ponti, duorumque Pontorum, titulum, quem suorum temporum fuisse tradit Marcianus, etiam Menippo ipsi placuisse. Hinc enim potius è contra colligitur coevos fuisse, qui coevorum sermonem ambo usurparint. Convenit porro quod Tion Urbem et fluvium Billaeum pro communi Bithyniae Paphlagoniaeque termino agnoscant ambo tam Menippus quam Marcianus. Hoc eo magis observandum, quod Parthenium limitem statuatur Arrianus ²⁾; et lineam à Cotyoris post Parthenium ductam, paulo junior Arriano Ptolemaeus. Vel inde colligitur alterius ambos fuisse Saeculi, quam quo vixerint Arrianus atque Ptolemaeus. Ex his ergo, aliisque omnibus, locis, quibus Menippum advocavit Stephanus, manifestum est, idem cum Menippo sentire hodiernum quoque Marcianum, etiam in iis quae erant Menippo singularia.

§. 6. De MENIPPI aetate alia.

Sed vero jam vidimus in exemplis modo recensitis Provinciarum illam distributionem, illi proximam quam fecit Augustus, ob oculos habuisse Menippum, et propterea quoque qui Menippum sequebatur, Marcianum. Nec ab illo tempore longe hoc ipsum discedit exemplum. Sentit enim cum Menippo et Marciano de finibus Bithyniae et Paphlagoniae, Tio Urbe et fluvio Billaeo, etiam Plinius. En verba: ³⁾ Oppidum Tium, ab Heraclea triginta octo millibus passuum. Fluvius Billis. Ultra quem gens Paphlagonia, etc. Sic ante Plinium, Claudio etiam Impe-

1) Marcian. p. 73. 2) Arriani peripl. Pont. Eux. • 3) Plin. N. H. VI. 1. 2.

rante, Mela¹: Tum Tios oppidum, Milesiorum quidem colonia, sed jam soli gentisque Paphlagonum. Sed nulla tum mentio fluminis Billaei: et ne quidem apud Strabonem. Teji quidem meminit Strabo, sed quasi obscurae cujusdam urbeculae, quae nihil haberet memoria dignum. Eo autem magis propendet ut Provinciarum limitem Geographus agnoscat in fluvio Parthenio. Sic enim habet²), *Εἰδ' ὁ Παρθένιος ποταμός*, etc. *Ἐπειτα ἡ Παφλαγονία, καὶ οἱ Ἐνετοί*. Ita nondum sub Augusto obtinuerit limes ille Menippi, sed inter tempora Strabonis et Melae, vel etiam Plinii. Sed ne quidem ita cum dispositione Provinciarum, quam tradidit Mela, conveniet Menippus. Mela finem Paphlagoniae ibidem facit Armenen, quem noster potius in fluvio ponit Euarcho. Cum Plinio melius conveniet, in quo pro incognito Vareto, Euarchum reposuit Harduinus: nec id pro situs rationibus absurde. Ideone saltem ad Plinii aetatem Menippum referemus? Diu autem post Plinium floruit, qui primus Menippi meminerit. Nondum video quisquamne illius meminerit antiquior Agathemero. Haec si vera sit Observatio, posterioribus demum fortasse temporibus eadem redierit, quae olim fuerat recepta, Provinciarum distributio, duabus Provinciis in unam à juniore aliquo Principe redactis. Faciles enim sunt in rebus à Principum arbitrio pendentibus id genus vices. Sed jam vidimus in Scylace quam sit solenne ut loca, quorum memoria olim intercidisset, ita nihilominus recenseant juniores, quasi sua etiamnum aetate inviolata permansissent: illi praesertim qui non sibi explorata scribunt, sed quae fidei debent alienae. Hoc autem censu fuisse verisimilimum est tam Menippum, quam ipsum quoque Marcianum.

§. 5. Opus MARCIANI hic editum aliud ab ejusdem ARTEMIDORO et MENIPPO. Aetas PROTAGORAE.

Male tamen, ut dixi, praedictas Artemidori et Menippi Editiones ad hodierna, quae debemus Hoeschelio, Marciani nostri fragmenta retulerunt Viri Eruditi. Nam ad mare

1) Mel. I. 19. 41. 2) Strab. L. II. p. 543.

(quod interius appellavit Marcianus) spectabat Epitome illa Artemidori. Idque, ni fallor, docet ipse Marcianus. De mari illo, quod vocat ipse καθ' ἡμᾶς, non certe alio quam interiori, ita subjungit: ¹⁾ Τὸν μὲν οὖν Περίπλουν τῆς θαλάττης ταύτης διὰ τῆς ἐπιτομῆς τῶν ἰα βιβλίων Ἀρτεμιδώρου τοῦ γαιωγράφου σαφῇ κατεστήσαμεν, ὥς προείρηται. Oceani autem Orientalis Occidentalisque Periplum οἰκείῳ πόνῳ asserit, ut proinde locum ibi nullum habuerit Artemidorus. Verba illa, ὥς προείρηται, hinc etiam superiora esse explicanda docent, quo loco de eodem egerat (de quo hic etiam loquitur) Argumento. Locus ille mox initio Operis occurrit, quo monuerat, se nuper inventorum adjectione effecisse, ut in ea parte Geographiae, quam excoluerat Artemidorus, nihil desideraretur ²⁾, ὥς μηδὲν ἐνδεῖν πρὸς τελειοτάτην σαφήνειαν τοῖς περὶ τοῦτο τὸ μέρος τῆς Γεωγραφίας σπουδάζουσιν. Hic sententiam finiendam arbitror, et deesse deinde verba nonnulla, quibus transitum fecerit ad Operis a se suscepti consilium. Proximæ vocis initium fuisse à vocali facit saltem ut suspicemur, *ν* finalis in præcedentis vocis fine. Docet quidem, fateor, etiam extra columnas in Oceano navigasse Artemidorum Strabo: imo et noster ³⁾. Sed non aliunde illum quam ab Oceani εἰσορῇ Periplum suum inchoasse, mox ipso sui Operis initio docet Marcianus ⁴⁾. Hinc etiam colligimus maris fuisse interioris. Nam ab Oceani ἐκροῇ Periplus coeperit oportet Oceani. Imo alios ab Artemidoro Auctores in hoc suo Oceani Periplo se imitatum esse monet ⁵⁾, Ptolemaeum scilicet, et in stadiorum dimensione Protagoram. Utinam de hujus Protagoræ etiam ætate constaret. Arbitror autem Ptolemaeo fuisse recentiore, qui gradus Longitudinis Latitudinisque, quibus intervalla designavit Ptolemaeus, in stadia redegerit. Vix enim illud credibile est à Ptolemaeo illum discrepasse, cum tanti noster fecerit Ptolemaeum; cum ⁶⁾ θειότατον καὶ σοφώτατον; cum magno alioquì Eratosthene, ut annis juniorem, ita ⁷⁾ παιδέσει πρεσβύτερον, appellarit. Et sane in stadiorum cal-

1) P. 6. 2) P. 2. [3) Strab. XVII. p. 825. Marcian.] p. 65. 4) P. 1, 5. 5) P. 2, 35, 37, 55. 6) P. 2. 7) P. 2.

culo universali Ptolemaeum ipsum ducem agnoscit, cum summam illam universalem duntaxat Ptolemaeus ipse designasset ¹. Itaque similiter in locorum singulorum intervallis non aliter stadiasmos Protagorae sequi potuit, nisi quâ cum illa summa universali convenirent. Nec admodum antiquum fuisse Protogoram, illud, ni fallor, ostendit; quod methodum stadiasmi illam observarit, quam censuit Marcianus ² omnium fuisse accuratissimam: ut scilicet maritimos stadiasmos duplices ubique exhibuerit; majorem alium, ex illis Auctoribus, qui viderentur propius ad excessum accessisse; alium minorem ex illis, qui fuissent in supputando modestiores, ut ita mediis quibusdam quasi cancellis vera spatia complecterentur. Cum aliorum erroribus ita occurrit, decessoribus errantibus junior esse vincitur: imo omnibus spatiorum Auctoribus, qui ipsi navigassent, junior, ut sententiarum omnium, quae fuerint extremae, cognosceret. Extremis enim sententiis constant duplices illius stadiasmi, è quibus mediam Lectori ipsi colligendam permittit. Quod porro fecit Artemidorus, idem Menippum fecisse testatur Marcianus ³, ut interioris Maris Periplum tantummodo descripserit. Ut proinde alia fuerit etiam ipsius emendatio à Marciano instituta ab hoc, in quo versamur, Opere. Non tamen propterea negaverim, in his etiam, quae habemus, fragmentis Marciani Hoeschelianis occurrere nonnulla, quae e Menippo acceperit Marcianus. Et quidem plura quam quae debuerit Artemidoro. Sunt etiam in hoc ipso Opere viceversa alia, quae nec Ptolemaeo debuerit, nec Protagorae. Agnoscit ⁴ ipse *ἐτέρους παλαιούς ἄνδρας*, unde excerpserit quae Ptolemaeus von suppeditarit, nec Protagoras. Vix puto illum propterea *παλαιοῖς* accensuisse Ptolemaeum atque Protagoram, sed alios illis adjunxisse, qui *παλαιοί* merito habendi essent. Potuit denique et in paucis illis, quae de locis habuit extra columnas Herculeas sitis, ipsum quoque sequi Artemidorum. Age tamen haec fragmenta enucleatius expendamus.

1) P. 6. 2) P. 37. [De Protagora eiusque opere, quae ex Photii bibliotheca novimus, v. infra ad p. III. 2.] 3) P. 65. 4) P. 2. 36.

§. 8. Multa aliena immista habet hoc opus MARCIANI. Nonnulla etiam ex ejus MENIPPO.

Itaque hunc Oceani Periplum (quem nos alium ab Artemidoro et Menippo Marciani ostendimus) duobus est complexus Marcianus omnino Libris. Priori Oceanum descripsit Orientalem et Meridionalem; Occidentalem autem posteriori atque Septentrionalem: non tamen ita quin et alia immiscuerit praeter oram Oceani. Priori quoque Libro terminos Europae et Asiae et Libyae non illos duntaxat assignat, qui in Oceano siti erant, sed in mari etiam interno: et quidem cum stadiorum intervallis. Ita factum ut maris Periplum utriusque in hoc Opere descripserit, quo tamen Maris tantum exterioris descriptionem fuerat professus. Addit similiter et sinus atque Insulas Maris interioris pariter ac exterioris. Addit denique maritimarum Provinciarum terminos, non illos solos qui mari praetendebantur, verumetiam illos qui à mari longius distabant, et Provinciis mediterraneis annectebantur. Liber secundus, seu Periplus secundus (utroque enim titulo illum designat Marcianus) primo de Oceano agit Septentrionali, et quidem ita ut Septentrionem versus progrediat. Hispaniam, Galliam, Germaniam percurrit, et Sarmatiam Europaeam: ita ut Provincias omnes complectatur, tam illas quae mari interiori praetendebantur, quam quae Oceano. Addit et nostras insulas Britannicas. Nec eousque ulla est suspicio, quasi quippiam habeant cum praedictis Artemidori et Menippi Editionibus commune hi Libri, de quibus agimus, Marciani de Periplo Oceani. Occurrit autem, fateor, p. 61 hujus Editionis Epitomes Apollodori fragmentum. Sequuntur Tituli Paràpli ab Attaea ad Adramyttium, cum Urbium per terram intervallis. Deinde ab Adramyttio ad Lectum, et Troadis usque ad Sigaeum. Sed loco plane importuno. Nec enim in sequentibus quippiam occurrit, quod his titulis respondeat. Quae enim sequitur Praefatio ad secundam illius ejusdem Libri partem spectat, qua de Oceani Occidentalis periplo acturus erat Marcianus. Hoc satis manifeste docent illius

verba illa: ¹ *Περὶ δὲ τῆς διαφωνίας τῶν σταδίων ἔιρηται μὲν μοι ἐν τῷ προτέρῳ βιβλίῳ, ἐν ᾧ τὸν Περίπλουν τοῦ ἑώου παντὸς ὠκεανοῦ πεποίημαι.* Locus, ad quem nos hoc in loco retulit, occurrit Libro hujus Operis priori p. 3. Postea quae legimus post verba illa ² *Διήρηκε δὲ ὁ Μένιππος* etc. ad finem usque Marciani, aliena videntur omnia ab Argumento Peripli de Oceano. Ad oras enim Maris interioris spectant universa, nec quicquam habent commune cum Oceano. Unius sunt ejusdemque sibi, nec aliunde hausta quam è Menippo. Nexum illa habent omnia invicem, nullum autem cum praecedentibus. Vidimus quidem in superioribus nonnulla immista, quae maris erant interioris, sed hic nihil plane legimus, quod referri possit ad Oceanum. Et longe praeterea accuratius loca maritima Maris interioris cum spatiis referuntur quibus invicem distabant, quam in alieni Argumenti Opere spectari potuit, quo res illa obiter duntaxat, non autem ex professo, tractabatur. Magis ergo eo propendeo, ut haec omnia à praecedentibus separanda sint, et à novo initio inchoanda, quod ad Menippi illam, quae intercidit, pertinet Editionem à Marciano elaboratam. Supponunt certe in praecedentibus sermonem de Menippo, qui etiam ipse hic desideratur. Non est ergo quod miremur, si loca Veterum è Marciano prolata non ubique respondeant, cum adeo mutilum illum hodie habeamus, adeo locis alienis interpolatum. Desunt p. 12, quae dicturus erat de Aethiopia κατὰ μέρος. Eo autem redeamus unde discessimus.

§. 7. MENIPPUS forte sub Commodo.

Itaque cum postrema illa non Marciani, sed Menippi, fuisse, probaverimus; sequitur exinde non de aetate Marciani, sed Menippi, esse pronunciandum. Age ergo videamus, siquam novam inde temporis, quo vixerit, notam elicere possumus. De Ἀβώνου τείχει Alexandri Pseudomantis Urbe ita loquitur: ³ *τὴν νῦν Ἰουνόπολιν λεγομένην.* Et quidem Alexandri illius rogatu impetratum, ut nomen

1) Marcian. P. 66. 2) P. 67. 3) p. 72.

illud mutarit, testatur Lucianus. Sed Ionopolim appellat ipse: rectiusque, ut videtur. Hoc enim consilio fortasse nomen illud patriae impetravit Alexander, ut originem ejus ab Ionibus arcesseret, qui erant etiam in minori illa Asia celeberrimi. Vixit ergo Menippus post Alexandrum, saltem post novum illud nomen Ionopolis. Sed Aboniteichi nomine usus est sub finem Hadriani Arrianus in Periplo Maris Euxini. Etiam sub Pio idem nomen in numis observavit praestantissimus ¹ Spanhemius. Et sub Marco potissimum floruisse constat illum impostorem, quo coepit Auctore nova illa patriae illius appellatio. Hoc inde manifestum est quod Oracula illius memoret Lucianus nulla praeterquam de rebus, quae illo Imperante contigerint. Initio mox illius Imperii fuisse verisimillimum est infaustum illum exitum ² Severiani Galli in Armenia, qui ortum dederit Bello in Parthos, de quo triumphos et cognomina utriusque Principis in numis legimus. Eodem Imperante pestis erat, de qua crassum Pseudoprophetae errorem deridet ³ Lucianus. Sub finem Marci Bellum erat in Marcomanos ipsum quoque pari falsarii hallucinatione similiter insigne. Etiam tempus designat ⁴ Lucianus, quo hanc gratiam patriae impetravit Alexander, cum unicus esset in Imperio Princeps. Hoc nos docent Luciani verba. Ait enim postulasse praestigiatores ⁵ *παρὰ τοῦ Ἀυτοκράτορος μετωνομασθῆναι τὸ Ἀβώνου τεῖχος, καὶ Ἰωνόπολιν κληθῆναι*. Solus ergo erat in Imperio Marcus, cum hoc Alexandro concederet, vel Alexandri potius (ut videtur) patrono Rutiliano. Certumque adeo est post novennium, quo collegam habuit in Imperio Verum, elapsam, à Marco hoc fuisse impetratum, post annum scilicet Aerae Christ. receptae clxx. Serius esse potuit, dummodo ante Marci saltem exitum contigerit. Nec sane longe, ut opinor, a vera Menippi aetate aberrabit haec nota. Sic enim loquitur quasi nupera esset, cum scriberet Menippus, illa nominum mutatio; quasi nondum *Ἀβώνου τεῖχος* no-

1) Ez. Spanhem. de Praest. Numism. 2) Lucian. Pseud. p. 764. 765. 3) Lucian. ib. p. 769. 4) Lucian. ib. p. 775. 5) Lucian. ib. p. 782.

men e memoria hominum excidisset. Quod sane scire potuit Menippus, Asianus ipse, et Pergamenus. Non longe itaque, ut puto, aberrabimus, si illum Commodi temporibus assignemus.

8) Formae, quibus MARCIANI Scripta designantur à STEPHANO.

Placet autem obiter formas, quibus praedicta Marciani Scripta a Stephano advocantur, observare. Cum testis adducitur ipse Marcianus, illa ejus Scripta designantur, quae suo nomine ipse insignivit; vel scilicet Periodi pedestres, vel Oceani Peripli, vel Itinerarium ab Urbe Roma ad Urbes insigniores. Ita scilicet plerunque. Semel enim advocatur ¹ Marcianus ipse e II° Epitomarum Artemidori. Quod sane potuit contingere, quod locum illum, quem forte omiserat Artemidorus ², Marcianus ipse ex alio aliquo, cujus tamen nomen reticuerit, Auctore suppleverit. Hoc enim profitetur ipse Marcianus, ita se in alienis Scriptis esse versatum, ut nihilominus constaret quid ipse scripsisset Auctor, et quid de suo aliunde suppleverit Marcianus. Porro Menippum non in Epitomen redegit, sed, qua deesse visus est, auctiorem fecit. Nec Periplus duntaxat universum, sed et partes Peripli singulas, sub Peripli nomine Stephanus advocavit, nempe Periplus utriusque Ponti, Periplus Paphlagoniae, Periplus Bithyniae etc. Minus profecto accurate. Quanquam enim omnes invicem annexae Periplus fecerint, quod circuitum expleverint; partes tamen singulae non explebant, proinde rectius Parapli quam Peripli appellandae. Oram enim maritimam praeternavigabant potius quam circumnavigabant.

§. 9. MEDIUS inter MENIPPUM et MARCIANUM AGATHEMERUS, antiquior Constantinopoli.

Jam de Marciani agamus aetate. Idque certum est inprimis, antiquiorem esse Stephano Lexici Geographici Auctore, à quo testis advocatur. Si quidem is sit Marcianus, cujus meminit Synesius ³, ut credunt nonnulli, jam

1) Steph. *Μαλλάδα*. 2) Marcian. p. 65. 66. 3) Synes. Epist. 101 ad Pylam.

nihil esset cur de illius aetate ultra dubitarem. Erat enim ille senex, cum scriberet Synesius, qui sub Arcadio potissimum scripsit floruitque. Suntque, fateor, quae sententiae illi faveant, Argumenta. Marciani testimonia adduxit Stephanus. Idemque fecit de Synesio. Inde conficitur, ambos antiquiores esse Stephano. Coaevos sibi invicem fuisse non conficitur. Erat praeterea Marcianus ille Synesianus (ut nostrum appellant MSS) Heracleota. Sed nihil habet Synesius de Scriptis Marciani, nedum Geographicis. Temere ergo de aetate Marciani nihil inde pronunciandum est. Aliunde quaerendum nunquid pugnet, quominus hoc Saeculo vixerit scripseritque Marcianus. Artemidoro et Menippo sua, quae de Insularum ambitu dedit, se debere agnoscit ¹ Agathemerus. Nec tamen Marciani vel nomen apud illum legimus, nec quippiam habet unde constare possit, operamne Marciani permistam haberent horum Auctorum Textus, quos ipse usurpavit Agathemerus. Non loquitur de Epitomis Artemidori, ut loquitur Stephanus, quem post Marcianum vixisse certum est; ut loquitur etiam ² Scholiastes Apollonii, quem vel hinc Marciano recentiore fuisse vincitur. Media ergo inter Menippum Marcianumque aetate vixit Agathemerus. Proinde ex illius aetate illud saltem colligendum est, quo tempore ne quidem antiquior esse potuerit Marcianus. Quod vero Agathemeri aetatem è Tropici ³ vel potius Syenes, ab Aequatore distantia (quasi vero ea fuisset illius Saeculi, quo ipse vixit Agathemerus) colligat Wendelinus; speciosior illa, ni fallor, quam fortior, Argumentatio est. Ptolemaeo enim se accepta illa, quae habet de Parallelis, ipso mox capitis initio, referre agnoscit Agathemerus. Scio quidem hodiernos utriusque numeros inter se discrepare. Discrepantiam enim illam Agathemerus facit $\mu\omicron\iota\rho\omega\nu\ \kappa\gamma'.$ δ' δ , graduum scilicet 23. 45'. et quidem duobus in locis ⁴. Ptolemaeus $\mu\omicron\iota\rho.$ $\kappa\gamma'.$ δ' γ' , nempe grad.

1) Agathem. L. I. c. 5. 2) Schol. Apollon. ad L. III. v. 858. 3) Agathem. L. I. cap. 8. 4) Agathemer. L. I. cap. 8. L. II. c. 13.

23. 50'. etiam ipse bis¹. Sed tam aperta Agathemeri professio facit, ut ne dubitare quidem liceat, quin sit alter ex altero corrigendus. Nec sane difficilis erat in tertio numero error. Eodem enim redibunt, pro calculo supputandi Romano, si δ' quadrantem designarit; γ' autem tres uncias, quae revera quadrantem assis conficiebant. Ergo tempus illus aliunde explorandum est. Ptolemaeo juniorem, quem toties sequitur, fuisse manifestum est. Inde Taprobanen Salicam², non Insulam Palaesimundi, appellat, pro exemplo Ptolemaei. Etiam post Severi tempora vixisse colligit Wendelinus propter verba ejus de Albione ἐν ᾗ στρατόπεδα ἴδονται³, quae ille de Severi vallo tunc recens exstructo intelligenda esse censet, ditio- nis Romanae termino. Atqui si de tali aliquo vallo necesse esset, ut verba illa intelligerentur; erant profecto, etiam ante Severum, talia valla alia, ad quae poterant non absurde referri, tam Hadriani, quam etiam Antonini Pii. Sed στρατοπέδων ἰδουμένων nomine Legionum castra intelliget stativa, non ad vallum certe, sed in Urbibus Britanniae maxime opportunis. Talia tria Eboraci, Cestriae, et Iscae Damnoniorum, seu Exoniae, numerat ipse Ptolemaeus. Itaque non est cur, ex hoc saltem loco, colligamus eum multo juniorem fuisse vel ipso Ptolemaeo. Tantum abest ut Plethonis aut Gazae Saeculo admoveri possit, ut vir quidam doctus arbitratus est. Maximi certe, qui Gratianum Imperatorem interfecit, Saeculo juniorem esse non potuisse, vel è praedictis colligimus, quae tum etiamnum erant in Britannia nostra, στρατοπέδοις ἰδουμένοις. Copias enim Romanorum omnes ex hac Insula detraxit Tyrannus ille Maximus. Postea, fateor, rogati à Britannis Romani miserunt identidem sociis auxilia. Sic tamen illi, ut re bene gesta mox redierint, nec deinceps castra ulla fixa hic tenuerint. Anno ergo Aerae nostrae Christianae 383 (quo Maximi opera cecidit Gratianus) antiquior fuerit oportet Agathemerus: imo certe anno ejusdem Epochae 330 antiquior, quo Urbs Constantinopolitana

1) Ptol. Geogr. L. I. c. 23. p. 24. L. IV. c. 5. p. 122. 2) Agathemeri L. II. c. 6. 8. 3) Agathemeri L. II. c. 5.

dedicata est, et novo Constantinopolis nomine appellata, quam veteri adhuc nomine noster¹ Byzantium appellat. Graecum fuisse prodit et lingua, qua scripsit, Graeca, et patronus Operis Philo ipse etiam Graecus, et nomen Graecum Agathemerus. Etiam Orientalem arguit, quod Gallos observarit, non jam amplius Galatarum, sed Gallorum², nomine appellari. Non equidem inepte, pro loci, quo vixit scripsitque, situ, si quidem vixerit in Oriente nec longe à Galatis Asianis. Galatarum enim nomini magis assueverant Asiani, propter finitimos sibi Galatas; non autem incolae Occidentalis Imperii. Erat ergo etiam ipse inter illos qui sedem Imperii agnoscebant Constantinopolim, si quidem postea vixisset quam eo translatum fuisset Imperium. Cur itaque veteri, et quod in desuetudinem abierat, nomine illam appellaret? Memorat porro Daciam post Iazygas Metanastas³ ὁριζομένην τῷ Ἰστροῦ. Ea proculdubio Transdanubiana erat in Provinciam redacta à Trajano, ab Aureliano autem deserta et praesidiis nudata. Si quidem ea tum fuisset Romana Provincia, cum scriberet Agathemerus, ita vixerit etiam ante Aurelianum. Sed nihil habet unde certe colligi possit fueritne tum ditionis Romanae. Utcunque tamen ante fundatam Constantinopolim illum vixisse verisimillimum est. Et certe spatium aliquo temporis post Ptolemaeum. Danubium censet Ptolemaeus usque ad⁴ Axiopolim Daciae finitimam. Non longe fortassis ab eo discrepavit⁵ Strabo, qui ad Cataractas eum producit, quae per Dacos feruntur. Plinii locum, qui ab eo loco, quo Illyricum alluit Danubius, Istri nomen auspicatur, mendosum esse suspicor. Danubii nomen ad Vindobonam tantummodo profert Agathemerus⁶. Ex alio certe Auctore quam Ptolemaeo, utque videtur, juniore: forte Menippo. Nec enim oras duntaxat maritimas à Menippo descriptas fuisse colligimus e fragmentis Hoeschelianis. Et quidem junior Ptolemaeo fuit, ut vide-

1) Agathemer. L. II. c. ult. 2) Agathemer. L. II. c. 4. 3) Agathemer. L. II. c. 4. 4) Ptolem. II. 11. p. 57. III. 8. p. 84. 10. p. 87. 5) Strabo. L. II. p. 304. 305. 6) Agathemer. L. II. c. 4.

mus, Menippus; ut Menippo junior erat Agathemerus. Idem Agathemerus saltem antiquior Constantinopoli, fortassis Aureliano. Proinde junior Agathemero Marcianus his temporibus junior fuerit oportet. Quanto junior fuerit, nondum hoc docet Argumentum. Sed plusquam duorum Saeculi spatium intercesserit oportet inter Menippum atque Marcianum, si idem is fuerit, de quo agimus, Marcianus cum illo, cujus meminit Synesius. Itaque quam sero vixerit Marcianus, aliunde explorandum.

§. 10. SCHOLIASTES APOLLONII junior MARCIANO, quarto saltem Saeculo exeunte antiquior.

Porro ex Artemidori Epitome testimonium advocat vetustus ille, quem habemus, atque eruditus Apollonii Rhodii Scholiastes, quem vel inde discimus recentiorē illo, qui Epitomen illam confecit, nostro (inquam) Marciano. Sed vero Scholiastarum veterum aetatem designare difficillimum est, praesertim Anonymorum, eorumque maxime qui aliorum Commentarios in unum Corpus digesserunt. Solenne his est ut verba aliena repraesentent, quae sint proinde ad Auctorum potius, quos collegerant, aetates, quam ad suam, referenda. Solenne item junioribus, ut novis incertique temporis Observationibus vetustiorum cogitata interpolarent. Solenne denique ut temporis, quo vixerint, designationem parum necessariam crederent, atque adeo penitus negligenter. Nec otium est inpraesentiarum de his accurate, ut merentur, disserendi. Sunt autem sane inter Scholiastas illi vetustiores, qui in primarios Graecae linguae Scriptores operam suam contulerunt, et qui Auctoribus exemplisque sua confirmarunt. Habent quidem minorum gentium Auctores, qui in pretio erant, suos sibi Scholiastas. Ita Lucianus, Aristides, Philostratus, Oppianus, Nazianzenus, Synesius, Libanius etc. Sed parvae admodum frugis; sed veterum testimoniis plerumque destitutos; sed rerum, de quibus agunt, admodum plerumque imperitos, quique vel illa ipsa imperitia suam novitatem prodant, quantumque distarint à Saeculis ingeniorum feracissimis. Sed et inter antiquiores doctioresque

Scholiastas, ordo quidam observandus est. Omnium antiquissimi sunt, proximique ipsis, quos explicandos susceperant, Auctoribus, qui ex ipsis fontibus testimonia arcesunt, non autem ex antiquioribus Scholiastis; juniores illi qui suum nihil contulerunt praeter industriam, dum aliorum separata volumina in unum corpus contraxerunt. Hoc autem censu habendus est hic Apollonii, quem habemus, quantumvis doctus, Scholiastes. Collegit ipse e Lucillo Tarrhaeo, Sophocle, et Theone, qui tamen etiam ipsi ex antiquioribus hauserunt, qui scripserunt in hunc ipsum Apollonium ex professo Commentarios. Tertio ergo demum gradu distat ipse a primariis Auctoribus, proinde recentissimis sui ordinis Scriptoribus accensendus. Is Theon, si idem fuerit Alexandrinus, cujus similes habemus in Aratum Ptolemaeumque Commentarios; ita collector ipse, Theone junior, post quartum à Christo nato Saeculum, quo scripsit Theon exeunte, floruerit. Quanto junior illa quoque Epochæ fuerit, ne quidem ita constabit. Si autem ipse nihil proprium attulerit, ita necesse erit ut quae habet omnia Theone, eorum, quos collegit, recentissimo antiquiora sint. Sic erit Theoni, ita tamen ut ante hoc Theonis opus scripserit, saltem coaevus Marcianus. Nec quicquam hactenus pugnabit, quo minus idem fuerit cum Marciano Synesiano. Sed nec vicissim quicquam pugnat, quo minus fuerit hoc ipso Theone, et coaevo Theoni Synesio, multo adhuc antiquior.

§. 11. Noster MARCIANUS antiquior, ut videtur, MARCIANO SYNESII, eoque qui floruit sub Valente.

Superest ergo, ut ex ipso demum Marciano de Marciani Saeculo judicemus. Et quidem Saxonum nomen hic legimus. Insulam Saxonum p. 52. Et gentem Saxonum p. 53. Cujus gentis nomen in Graecis pariter ac Latinis Historiis ignotum asserit ante Diocletiani tempora Cl. Vindingius. Recte quidem id fortassis si sermo fuisset de Saxonum praedationibus, aut traductis aliò coloniis, quibus postea inclaruerunt. Hic autem in propriis sedibus erant, cum eorum mentionem faceret Marcianus, qui ipse

nihil habet quod accipere non potuerit a Ptolemaeo. Meminit enim etiam ¹ Ptolemaeus Insulae Saxonum, et gentis; et eodem situ utramque statuit, quo et noster Marcianus. Plane ergo nihil video, quod Marciani aetatem multo inferiorem arguat aetate Ptolemaei. Nihil plane cur junior credatur tertio Aerae nostrae Christianae Saeculo. Ita satis accurate invicem consentient omnia, ut et junior Ptolemaeo fuerit Menippus, et Menippo junior Agathemerus, et junior Agathemero Marcianus. Vix potuit a Roma veteri duntaxat Itineraria describere ipse Graecus, et Romae novae (siqua tunc fuisset) subditus. Vix potuit Imperii, quo vixit ipse, Metropolitani tam alto premere silentio, in Opere Geographico, in locis Constantinopoli adeo vicinis. Nomen ejus fateor, Romanum est: sed Graecum lingua, qua scripsit, fuisse prodit, et patria Heraclea Ponti. Orientalem produnt Epitheta, quibus ornat Ptolemaeus, *θειοτάτου* et *σοφωτάτου* Syro Malelae admodum familiaria, non item Graecis Europaeis. Faciunt haec omnia, ne Constantinopoli junior credi possit, cujus mentionem omnem ita devitarit. Haec si vera, alius fuerit Marcianus noster à Marciano Synesiano, et ab illo etiam alius, quem ejus loco reponit Cl. Vindingius e Suida, qui sub Valente Principe floruerit; si tamen is ipse alius fuerit à Synesiano.

1) Ptolem. Geogr. L. II. c. 11. p. 60. 58.

ΜΑΡΚΙΑΝΟΥ ΗΡΑΚΛΕΩΤΟΥ

ΤΟΥ ΠΟΝΤΟΥ

ΠΕΡΙΠΛΟΥΣ ΤΗΣ ΕΞΩ ΘΑΛΑΣΣΗΣ

Ἐώου τε καὶ ἑσπερίου καὶ τῶν ἐν αὐτῇ μεγίστων νήσων.

ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ.

. . . . .
. . . . . [Ὤκεανού]¹ . . . . . τὴν

MARCIANI HERACLEOTAE

[ex ea, quae] PONTI [est Heraclea]

PERIPLUS MARIS EXTERNI,

*tam orientalis quam occidentalis, et maximarum insularum,
quae in eo sitae sunt.*

LIBER PRIMUS.

. . . . . [Oceanī] . . . . . influ-

1) Iam Dodwellus recte vidit, initium operis interiisse, eumque restituendum hoc modo: τὴν ἀρχὴν Ὤκεανού τὴν εἰσροὴν ποιούμενος Ἀρτεμίδωρος coniecit. Consentit Io. Hudsonus. Sed hanc lacunam nullo modo expleri posse scio, nisi ex libris integris, qui fortasse in bibliothecis lateant; itaque eam simpliciter indicare malui. Si omnia autem diligenter perpendo, Dodwellum errasse video. Marcianus enim in ea parte, quae hoc loco periit, de Oceano dixisse videtur, atque fortasse eo modo, ut periodum eius, eiusque partes et conjunctionem cum interiori mari ostenderet. Quibus expositis rebus Marcianus transiit ad Artemidorum, docens ubi is εἰσροὴν Ὤκεανού in Mare nostrum posuit.

Haec legimus, sed illa omnia perierunt deque divinare iis tantummodo possumus ex bipartiti operis dispositione singulisque locis, quae sint p. 2. 5. 6 al. Hanc opinionem Dionysius Periegetes eiusque interpretes Eustathius, et qui eum secutus est Nicephorus Blemmidas, adjuvant. Marcianus rem fortasse eodem modo narrabat atque breviter sententiam suam, Maria externa sive Oceanum in duas tantum maiores partes, et quidem Oceanum orientalem et occidentalem, utrumque autem iterum in duas partes dividens, adnexit. Quae aperte dicit p. 2, ubi legimus: ἔτι μὲν καὶ ἑτέρων πλείστων ἀρχαίων ἀνδρῶν τὸν περιπλουν ἀναγράφαντες εἰλόμεθα ἐν βιβλίῳ δυνάει τὸν μὲν Ἐώον καὶ μεσημβρινὸν ὠκεανὸν ἐν τῷ προ-

είσορὴν . . . . . ποιούμενος Ἀρτεμίδωρος
 xum faciens . . . . . Artemidorus Ephesius in

τέρῳ βιβλίῳ, τὸν δ' ἐσπέριον καὶ τὸν ἀρκτῶον ἐν τῷ δευτέρῳ, ἅμα ταῖς ἐν αὐτοῖς κειμέναις μεγίσταις νήσοις. . . . εἰδὼς δὲ καὶ ἑτέρους τῶν παλαιῶν περὶ τὴν τοιαύτην σπουδάζαντας ὑπόθεσιν. Hoc sensu lacunam esse indicandam mihi persuasissimum est. Hoesche-lius atque Hudsonus: Τὴν εἰσορὴν ποιούμενος Ἀρτεμίδωρος κ. τ. λ. ediderunt. Meae dispositioni versionem latinam accommodavi indicata lacuna, sic: „.... [Oceanus . . .] influxum fa-

ciens Artemidorus Ephesius Geographus undecim Geographiae libris periplum, quam optime potuit, conscripsit.“ Hudsonus enim vertit: „Artemidorus Ephesius Geographus, initium faciens ab influxu Oceani [in mare nostrum,] undecim Geographiae libris periplum, quam optime potuit, conscripsit.“ Restat autem adiungere quae Dionysius, Eustathius, et Nicephorus dixerunt. Dionysius haec v. 27 sqq.:

Πάντῃ δ' ἀκαμάτου φέρεται ῥόος Ὠκεανοῖο,
 εἰς μὲν ἑὼν, πολλῇσι δ' ἐπωνυμίῃσιν ἀρηρῶς.
 Ἦτοι ὁ μὲν Λοκροῖο παρ' ἐσχατὴν ζεφυροῖο
 Ἄτλας ἐσπέριος κικλήσκειται· αὐτὰρ ὑπερθεῖν,
 πρὸς βορέην, ἵνα παῖδες ἀρειμανέων Ἀριμασπῶν,
 πόντον μιν καλέουσι πεπηγότα τε Κρόνιον τε·
 ἄλλοι δ' αὖ καὶ νεκρὸν ἐφήμισαν εἶνεκ' ἀφανροῦ
 ἡελίου· βράδιον γὰρ ὑπεῖρ ἄλλα τήνδε φαίνει,
 πάντῃ δὲ σκιερῇσι παχύνεται ἐν νεφέλῃσιν.
 Αὐτὰρ ὅθι πρωτίστα φαίνεται ἀνθρώποισιν,
 ἡῶν καλέουσι καὶ Ἰνδικὸν οἶδμα θαλάσσης.
 Ἄγχι δ' Ἐρυθραῖον τε καὶ Αἰθιοπὸν καλέουσι
 πρὸς νότον· ἐνθα δὲ πολλὸς ἀοικήτου χθονὸς αὐλῶν
 ἐκτίτταται, μαλεροῖσι κεκαυμένος ἡέλιοισιν.
 Οὕτως Ὠκεανὸς περιδέδρομε γαῖαν ἅπασαν,
 τόσσος ἑὼν καὶ τόσσα μετ' ἀνδράσιν οὐνόμαθ' ἔλκων.
 Κόλπους δ' ἐνθα καὶ ἐνθ' ἀπερεύγεται, ἐνδοθι βάλλων
 εἰς ἄλλα· τυτθοὺς μὲν πλείονας, πίσυρας δὲ μεγίστους.
 Ἦτοι μὲν πρωτίστον, ὃς ἐσπερίην ἄλλα τίκτει,
 συρόμενος Λιβύηνθιν ἔσω Παμφυλίδος αἰῆς·
 δεύτερος αὐτ' ὀλίγος μὲν, ἀτὰρ προφερέστατος ἄλλων,
 ὅστ' ἀποκιδνάμενος Κρονίης ἀλὸς ἐκ βορέας,
 Κασπίῃ αἰπὺν ῥέεθρον ἐπιπροΐησι θαλάσση,
 ἦντε καὶ Τρκανίην ἕτεροι διεφρημίζαντο.
 Τῶν δ' ἄλλων, οἷτ' εἰσὶν ἀπαὶ νοτίης ἀλὸς ἅμφω,
 εἰς μὲν ἀνώτερός ἐστι, τὸ Περσικὸν οἶδμα προχεύων,
 ἀντία Κασπίης τετραμμένος ἀμφιτρίτης.
 ἄλλος δ' Ἀράβιος κυμαίνεται ἐνδοθι κόλπος,
 Εὐξείνου πόντου νοτιώτερον ὄλκον ἐλίσσων.
 Τόσσοι μὲν κόλποι βαθυκύμονος Ὠκεανοῖο,
 οἱ μείζους· ἄλλοι δὲ τ' ἀπειρέσιοι γεγάασιν.

Ad v. 4. Eustathius haec: „Οτι ἐπὼν τέσσαρα τὰ πελάγη τοῦ ὠκεανοῦ, τὸ ἐσπέριον Ἀτλαντικόν, καὶ τὸ ἀρκτῶον Κρόνιον, καὶ τὸ κατὰ τὴν ἑὼ Ἰνδικόν, καὶ τὸ νότιον Αἰθιοπικόν, καὶ οὕτω τοῖς τοῦ κό-

μου τέσσαρα κέντροις ἐπεξελθὼν, ἐπάγει συμπληρωματικῶς ἅμα καὶ ἐπιφωνηματικῶς, ὅτι Οὕτως ὠκεανὸς περιδέδρομε γαῖαν ἅπασαν· ὡς ἡδὴ δείξας ὅτι πᾶσαν τὴν γῆν στεφανοῖ, ὡς προεί-

οηται, εἰ καὶ τινες τῶν παλαιῶν ἀντιλέγειν ἐβούλοντο, καθὰ καὶ Ἡρόδοτος, ὃς οὐκ ἀποδέχεται τοὺς γράφοντας τὸν ὠκεανὸν ῥέειν πέριξ τῆς γῆς. — Ὅτι τὸν ὠκεανὸν εἰς τέσσαρα διελών, ὡς προεῖρηται, ἱστορεῖ καὶ τέσσαρας αὐτὸν κόλπους μεγίστους εἰς τὴν γῆν ἔσω ἐρεύγεσθαι, ἓνα μὲν τὸν τὴν ἑσπερίαν θάλασσαν τίκοντα, τὴν ἀπὸ Γαδείρων διήκονσαν ἕως καὶ εἰς Παμφυλίαν, ὅπου καὶ ἡ Κύπρος· ἕτερον δὲ τὴν ἐκ τοῦ βορρᾶ Κασπίαν θάλασσαν, τὴν καὶ Ὅκεανίαν· τρίτον δὲ ἀπὸ νοτίας θαλάσσης, ἥτοι νοτίου ὠκεανοῦ, τὸν Περγικὸν κόλπον ἀντικρὺ κείμενον τῆς Κασπίας· καὶ τέταρτον τὸν Ἀραβικόν, ἀντικείμενον τῷ Ἑνδείῳ ἐκ νότου καὶ αὐτὸν, καλούμενον Ἀραβικὸν διὰ τοὺς αὐτόθι Ἀραβας, ὡς καὶ ἡ Περγίς θάλασσα τοῖς Πέρσας παρονομάζεται, καὶ τοῖς Ὅκεανίοις καὶ Κασπίοις ἡ αὐτῶν παρωνύμιος θάλασσα. τὸν δὲ Ὅκεανιον κόλπον τὸν καὶ Κάσπιον ὀλίγον μὲν λέγει, ὡς πρὸς τὴν ἑσπερίαν θάλασσαν τὴν συρομένην ἀπὸ Γαδείρων ἕως καὶ εἰς Παμφυλίαν, τῶν ἄλλων δὲ προσηρότερον ἱστορεῖ, τοῦ Περγικοῦ τε δηλαδὴ καὶ τοῦ Ἑνθεραίου. λέγει δὲ καὶ ὅτι μικροῦς μὲν κόλπους ὁ ὠκεανὸς πλέωνας, ὡς δὲ προῖων ἐρεῖ, καὶ ἀπειροσίους ἐνθα καὶ ἐνθ' ἀπερεύγεται εἰς ἅλα ἐνδοθὶ βάλλον, ἡγούνη θάλασσαν ἔσω τῆς οἰκουμένης ἀπυτελῶν. μεγίστους δὲ τέσσαρας, ὅς καὶ πρὸς ὄνομα ἐξέθετο, καθάπερ εἴρηται. Nicéphorus Blém. geographia synoptica: Ὁ ὠκεανὸς εἰς ὧν καὶ κύκλῳ περιφερόμενος τέσσαρας ἔσχεν ὁ αὐτὸς τὰς ἐπωνυμίας. καὶ πρὸς μὲν τὸ τέλος τοῦ ξηρόρου Ἀτλας ἐσπερίος καλεῖται· πρὸς δὲ τὸν βορρᾶν, ὅπου καὶ τὸ τῶν Ἀριμασπῶν γένος οἰκεῖ, Κρόνιος πεπηγώς· πρὸς δὲ τὴν ἑσπέρην ἡῶς καὶ Ἰνδικός· πρὸς δὲ τὸν νότον, ὅπου ἡ γῆ κεκαυμένη ἔστιν ὑπὸ τῆς τοῦ ἡλίου θερμότητος, Ἰουθυραῖος καὶ Ἀλθιοπίος καλεῖται. Ἐχει δὲ καὶ τέσσαρας πόρους σὺν τούτοις, ὅ-

τινες τέσσαρας ἀποτίκτονσι θάλασ-
σας· τὴν μὲν πρώτην πρὸς δυσ-
μαίς, τὴν δευτέραν δὲ ἐπ' ἀνατο-
λάς, τὴν δὲ τρίτην πρὸς βορρᾶν,
τὴν δὲ τετάρτην πρὸς νότον. Obi-
ter moneo, non solum Ocean-
i verbi significationem, sed etiam
verbum ipsum ex lingua sanscrita,
quam dicimus, translatum esse
in linguam graecam hodie con-
stat. Primo loco exhibeo Ste-
phani Byzantini locum: Ὁκεανός,
ὁ ποταμὸς ὁ περιέχων τὴν γῆν.
Φαβωρίνος ἐν ταῖς παντοδαπαῖς
ἱστορίαις· προσαγορεύουσι δὲ τὴν
ἔσω θάλατταν ἐκεῖ μὲν οἱ πολλοὶ
τῶν βαρβάρων Ὁκεανόν, οἱ δὲ τὴν
Ἀσίαν οἰκούντες μεγάλην θάλατ-
ταν, οἱ δ' Ἕλληνες Ἀτλαντικὸν
πέλαγος. ἐκλήθη δ' οὕτω παρὰ τὸ
ὠκέως νάειν, ὃ ἐστὶ ῥεῖν. Theon
ad Arati Phaenomena v. 25 derivat
nomen Ὁκεανός a verbo ὠκέως.
I. H. Vossius (Kritische Blät-
ter T. II. p. 178.) hanc deriva-
tionem rejecit atque Bocharti
(Opera 1692, p. 639.) sententiae:
„Og Phoenici sua lingua maris
ambitus aut mare ambiens, unde
Oceanus, Ogeni domus, et Og
(hug) quod in scriptura nomen cos-
mographicum.“ Consentit. Guil-
de Humboldt dicit, ogha es-
se sanscritae linguae radicem, at-
que multitudinem, deinde fluvium
et quidem rapidum significare.
Conf. Alex. de Humboldtii
Kritische Untersuchungen über
die historische Entwicklung der
geographischen Kenntnisse von
der Neuen Welt, Vol. I. p. 49 sq.
168 sq. Huc spectat quoque, quod
Herodotus de Oceano dicit libro
II. 21: ἡ δ' ἐτέρη ἀνεπιστημονε-
στέρη μὲν ἐστὶ τῆς λελεγμένης, λό-
γῳ δὲ εἰπεῖν, θουμασιωτέρη· ἡ
λέγει, ἀπὸ τοῦ Ὁκεανὸς ῥέοντα
αὐτὸν ταῦτα μηχανᾶσθαι· τὸν δ'
Ὁκεανὸν γῆν πέρι πᾶσαν ῥέειν.
cap. 23.: Ὁ δὲ περὶ τοῦ Ὁκεανὸς
λέξας, ἐς ἀφανὲς τὸν μῦθον ἀνε-
νέκας, οὐκ ἔχει ἕλεγχον. οὐ γάρ
τινα ἐγώ γε οἶδα ποταμὸν Ὁκεανὸν
ῥέοντα· Ὁμηρον δὲ ἢ τινα τῶν
πρότερον γινομένων ποιητῶν δο-

δωρος ὁ Ἐφέσιος γαιωγράφος² ἐν ἑνδεκάτοις τῆς Γεωγραφίας³ βιβλίοις τὸν περίπλουν, ὡς ἐνῆν⁴ μάλιστα δυνατόν, συνέγραψεν· ἡμεῖς δὲ τῶν βιβλίων τούτων τὰς περιττὰς τοῦ μνημονευθέντος ἀνδρὸς παρεκβάσεις, προσέτι δὲ βαρβάρων Αἰθιοπικὰς πόλεις ἀφέντες, ἐν ἐπιτομῇ σαφέστατα μετ' ἀκριβοῦς⁵ ἐφευρεθέντα

Geographiae undecim libris periplum, quam optime potuit, conscripsit. Nos vero horum viri commemorati librorum superfluas digressiones et barbarorum Aethiopicas urbes omittentes, in Epitome periplum, nuper inventorum adcurata adiectione auctum,

κίω τοῦνομα εὐρόντα ἐς τὴν ποίησιν ἐσενείκασθαι. Aristotel. de mundo 3: πέλαγος τὸ μὲν ἔξω τῆς οἰκουμένης Ἀτλαντικὸν καλεῖται καὶ ὁ Ὠκεανὸς περιόρρεων ἡμᾶς. Cic. somn. Scip. I. 6: Omnis enim terra, quae colitur vobis, parva quaedam insula est, circumfusa illo mari, quod Atlanticum, quod Magnum, quod Oceanum appellatis in terris. Polyb. XVI. 29, 6: οὐδ' ἐκ τοῦ παρὰ μὲν τισιν Ὠκεανοῦ προσαγορευομένου παρὰ δὲ τισιν Ἀτλαντικοῦ πελάγους, δυνατόν εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς θάλασσαν εἰσπλεῦσαι, μὴ οὐχὶ διὰ τοῦ καθ' Ἡρακλέους στήλας περαιωθέντα στόματος. Avieni ora marit. 405:

Hunc usus olim dixit Oceanum
vetus

Alterque dixit mos Atlanticum
mare.

Illa regio, unde Oceanus in mare nostrum irrumpit, occidens est, atque πορθμός, qua intrat, Gaditanum fretum nuncupatur. Praeterea inter Agathemerum et Marcianum necessitudo quaedam haud facile negari nequit. Agathemerus enim libro II. cap. XIV. dicit haec: „ἡ μεγάλη θάλασσα, καὶ τὴν ὅλην οἰκουμένην περιόρρεουσα κοινῶ μὲν ὀνόματι Ὠκεανὸς καλεῖται, κατὰ κλίματα δὲ διαφόρους ἔχει ἐπωνυμίας. Ὁ μὲν γὰρ ὑπὸ τοῖς Ἀρκτοῖς πᾶς μὲν Ἀρκτικὸς καὶ Βόρειος λέγεται. ἤδη δὲ αὐτοῦ τὸ μὲν ἀνατολικώτερον Σκυθικὸς Ὠκεανός, τὸ δὲ δυτικώτερον Γερμανικὸς τε καὶ Βρετανικὸς καλεῖται· ὁ δὲ αὐτὸς οὗτος σύμπας καὶ Κρόνιον πέλαγος καὶ Πεπηγὸς καὶ Νεκρὸν ἐπωνομάζεται. Ὁ δὲ ὑπὸ

τῇ Μεσημβρίᾳ σύμπας μὲν καλεῖται Μεσημβρινός τε καὶ Νότιος Ὠκεανός. Πάλιν δ' αὐτοῦ τὸ μὲν ἀνατολικώτερον Ἐρυθρὰ θάλασσα, τὸ δὲ δυτικώτερον Αἰθιοπικὸς Ὠκεανός προσαγορεύεται. Τῶν δὲ λοιπῶν β' κλιμάτων τὸ μὲν κατ' ἀνατολὰς Ἐῶν πέλαγος καὶ Ἰνδικὸς Ὠκεανός· τὸ δὲ κατὰ τὴν δύσιν, ἀφ' οὐπερ ἡ καθ' ἡμᾶς θάλασσα πληροῦται, Ἑσπέριος Ὠκεανός, καὶ κατ' ἐξοχὴν Ἀτλαντικὸν προσαγορεύεται πέλαγος. Conf. lib. I. 1: Ὠκεανός δὲ διὰ τὸ ὠκέως ἀνύειν κύκλῳ τὴν γῆν. Agathemerus iisdem autoribus geographicis usus est, quos Marcianus vel edidit, vel in suo periplo componendo adhibuit. Conf. Strabonem lib. I. p. 2—5. II. 100. Haec sunt de interito operis initio monenda; praeterea argumentum peripli primi periisse videtur. Nemini inscriptio peripli primi τὸ πρῶτον offendere potest, si cum libri secundi inscriptione ἐν τῷ δευτέρῳ Μαρκιανοῦ περίπλῳ componat.

2) γαιωγράφος Cod. Palat., quod Hoescheli us et Io. Hudsonus receperunt; γαιογράφος Cod. Hervuarti; γαιωγράφος malit Hoescheli us, quod pag. 6. legitur. Hoc recepi. Alibi tamen saepe γεωγράφος.

3) Ἐν ἑνδεκά τοῖς τῆς γεωγρ. Hoescheli us.

4) ὡς ἂν ἦν. Item.

5) μετ' ἀκριβοῦς) ἐρευνῆς, φροντίδος, σπουδῆς, aut simile quid lacunae inserendum. Hoescheli us. Sed malim cum Dodello totum legere in hunc mo-

προσθήκης τὸν [2] περίπλουν ἐποιησάμεθα¹, ὥς μηδὲν ἐνδεῖν πρὸς τελειοτάτην σαφήνειαν τοῖς περὶ τοῦτο τὸ μέρος τῆς γεωγραφίας σπουδάζουσιν τῶν ὠκεανῶν ἑκατέρων τοῦτε ἑώου καὶ τοῦ ἑσπερίου· ὧν τοῖς ἴδῃσιν², ἐφ' ὅσον ἐφικτὸν ἀνθρώποις, ἡ τῶν πολλῶν σπουδὴ καὶ φιλομαθία σαφῇ³ κατέστησεν, ἐκ τῆς γεωγραφίας τοῦ φειοτάτου καὶ σοφωτάτου Πτολεμαίου⁴, ἐκ τε τῆς Πρωταγόρου τῶν σταδίων ἀναμετρήσεως⁵, ἣν ταῖς οἰκείαις

clarissimum fecimus, ut nihil ad summam perfectamque evidentiam deesset iis, qui circa eam laborant Geographiae partem, quae spectat ad oceanum utrumque, orientalem et occidentalem. Quorum cognitionem, in quantum concessum est hominibus, plurimorum diligentia et literarum promovendarum studium in apertum retulit, ex Geographia divinissimi et sapientissimi Ptolemaei, atque ex opere Protagorae de dimensione stadiorum; quod

dum: ἐν ἐπιτομῇ σαφέστατον μετ' ἀκριβοῦς ἐφευρηθέντων προσθήκης τὸν περίπλουν ἐποιησάμεθα. Vide p. 6. Hudsonus.

1) ἐποιούμεθα Cod. Hervuarti.

2) Lacuna in utroque Cod. sed Palatino, manu haud ita vetere, inscriptum ὥς τοῖς ἴδῃσιν, corripi ὥς τὴν εἰδῃσιν. Hoescheli. Hudsonus autem illam emendationem ὧν τὴν εἰδῃσιν Hoeschelii nomine scripsit, atque adiecit: infra autem tam ἴδῃσιν quam εἰδῃσιν habemus.

3) σαφῇ lege. Hoescheli. u.

4) Πτολεμαίου. Mirari subit, quod Cl. Harduinus in Indice auctorum Plinianorum, Ptolemaeum Lagi filium (qui Alexandri res gestas perscripsit) a Marciano hic laudari existimaverit: cum manifestum sit Marcianum non alium indigitare Ptolemaeum, quam Alexandrinum, Geographiae auctorem, quem fere ad verbum plurimis in locis exscripsit. Hudsonus.

5) ἐκ τε τοῦ Πρωταγόρου τῶν σταδίων ἀναμετρήσεως. Nihil certi de Protagorae aetate expromi quidem potest, sed eum Strabone iuniorem esse, et fortasse non multo ante Marcianum ipsum vixisse videtur. A Strabone enim nusquam com-

memoratur; quamquam Eratostheni aliisque in dimensionibus locorum indicandis usus est. Protagoras autem, cuius nec tempus nec patriam nescimus, plane diversus est a Protagora philosopho vel sophista Teio sive Abderita, quem ex Platonis, Diogenis Laertii aliorumque libris cognoscimus. Photius in conscribenda sua Bibliotheca librum Protagorae, quem iure appellamus iuniorem, obiter quidem exscripsit; attamen ex his excerptis Protagorae librum libros sex habuisse vidimus. Photius dicit (p. 241 ed. Hoeschel., p. 468 ed. Rhodom., p. 145 ed. Bekk.): ἐν ταύτῳ γὰρ [δὲ] καὶ Πρωταγόρου γεωμετρίας τῆς οἰκουμένης ἐπιγραφὴν ἔχον, λόγοι ἑξ. ὧν τὰ μὲν πέντε εἰ καὶ μὴ σπονδαίως, καὶ ὥς ὑστερον ἀκριβοῦς: ἀλλ' οὖν τὴν τῆς Ἀσίας τὴν καὶ Λιβύης, ἀλλὰ δὲ Εὐρώπης περιήγησιν ποιεῖται. τὸ δὲ ἕκτον, σύστοιχόν πως ἐστὶ τῇ Ἀλεξάνδρου συναγωγῇ τῶν γὰρ κατὰ τὴν οἰκουμένην δοξολογούμενων ἀναγράφει τὴν ἱστορίαν. ὧν τὰ μὲν εἰς ἀρχαιοτέρους ἀναφέρει, πολλὰ δὲ καὶ εἰς αὐτοψίαν ἔλκει, οὐκ ἔλαττον τῶν ἄλλων προβαλλόμενα τὸ παράδοξον. ζαφῆς δὲ καὶ οὗτος καὶ κεφαλαιώδης, κατὰ τὸ ἕκτον, τὴν φράσιν μάλιστα.

τῆς γεωγραφίας βίβλοις προστέθεικεν· ἔτι μὲν⁶ καὶ ἑτέ(-33) ρων πλείστων ἀρχαίων ἀνδρῶν, τὸν περίπλουν ἀναγράψαντες εἰλόμεθα ἐν βιβλίοις δυοί· τὸν μὲν ἑῶν καὶ μεσημβρινὸν ὠκεανὸν ἐν τῷ προτέρῳ βιβλίῳ, τὸν δ' ἑσπέριον καὶ τὸν ἀρκτῶν ἐν τῷ δευτέρῳ, ἅμα ταῖς ἐν αὐτοῖς κειμέναις μεγίσταις νήσοις, τῆς τε Ταπροβάνης καλουμένης, τῆς Παλαισιμούνδου λεγομένης πρότερον⁷, καὶ ταῖς Βρεταννικαῖς ἀμφοτέραις νήσοις· ὧν τὴν μὲν

apposuit suis Geographiae libris. Quin et [nos] aliorum ex veteribus complurium periplos perscribentes duobus in libris complexi sumus; in priori quidem libro oceanum orientalem et meridionalem, in posteriori vero occidentalem et septentrionalem: una cum maximis, quae in iis sitae sunt, insulis; cum Taprobana quae vocatur, Palaesimundi prius appellata, tum utriusque Britannicis insulis. Quarum primam quidem in medio maris In-

Non dubitamus idem esse Protagoram, quem Marcianus p. 35 et 55, atque Photius ante oculos habuit. In diverso libri titulo, quem Marcianus γεωγραφία, Photius autem γεωμετρία appellat, nemo offendere potest.

6) ἔτι μὲν. Cod. Herv.

7) Παλλιγεμούνδου. Lege πάλαι σιμούνδου, idque ex Ptolemaeo VII. cap. 4. vide infra p. 9. ubi in Cod. Herv. σημοννδοῦ, verum quia paullo inferius παλαισιμούνδου una dictione in utroque Codd. exaratum est, quod in Geographia Ortelii quoque ex Arriani Periplo adfertur; inter διτογραφούμενα id erit ponendum: sin perperam, in hoc auctore vel τὸ πάλαι vel τὸ πρότερον redundare dixerim. Hoescheli us. — Asseritur hic loci, itidemque p. 9 et 26 Taprobanam antiquitus dictam esse Παλαισιμούνδου insulam. Auctor vero Periplus maris Erythraei disertim tradit pag. 35, quod insula Palaesimundi a veteribus Taprobana appellata est: cui sententiae favet Io. Vossius in notis ad Melam p. 275 etc. Antiquissima, inquit, huius insulae appellatio, si vera narrant Taprobanensium annales, videtur fuisse Lamcab vel Lamca. Postea altera successit appellatio,

insulaque ea dicta fuit Ilanare, aut, iuxta alios, Tranate. A postremo hoc vocabulo videntur Graeci Taprobanam suam formasse. Iterum deinde mutatum est insulae nomen, nempe postquam Sinae ea potiti sunt, ac dicta Παλαισιμούνδου. Salicam quoque postea appellatam fuisse e Ptolemaeo et aliis constat, a populis Salis, qui vulgo Gale ab indigenis nuncupantur. Novissima denique insulae huius appellatio, quaeque etiamnum obtinet, est Seilan vel Zeilan. Vide Salmasii Exerc. Plin. LIII. p. 721. et Bocharti Geogr. S. p. 160. Hudsonus. — Quae nobis de insula Taprobane advertenda videntur, v. infra ad pag. 26. Hoescheli us et Hudsonus hoc loco Παλλιγεμούνδου ediderunt, posterior autem Παλαισιμούνδου legi praecepit. Conf. tamen Stephanum Byz.: Ταπροβάνη, νῆσος μεγίστη ἐν τῇ Ἰνδικῇ θαλάσῃ. Ἀλέξανδρος ὁ καὶ Λύχνος·

νῆσος τετράπλευρος, ἀλιστέφανος Ταπροβάνη, θηρονόμων πέπληθεν εὐρρίνων ἐλεφάντων.

ἡ πάλαι μὲν ἐκαλεῖτο Σιμούνδου, νῦν δὲ Σαλική, πλοῦ μῆκος οὕσα ἐπτάκις πρὸς χιλίων σταδίων, πλά-

πρώτην κατὰ μεσώτατον τοῦ Ἰνδικοῦ πελάγους κεῖσθαι συνέ-
στηκεν, τὰς δ' ἑτέρας δύο ἐν τῷ ἀρκτῷ ὠκεανῷ. εἰδὼς δὲ καὶ
ἑτέρους τῶν παλαιῶν περὶ τὴν τοιαύτην σπουδάσαντας ὑπόθε-
σιν, καὶ τοὺς μὲν⁸ μερικάς τινὰς ποιησαμένους τὰς διηγήσεις,
τοὺς δὲ καὶ πλείονων ἀψαμένους τόπων· πολλὴν ἐθέμην φρον-
τίδα, μηδενὸς τούτων ὀφθῆναι δεύτερος,[3] τὴν ἀκρίβειαν τῶν
ῥηθησομένων τῆς ἡμετέρας περὶ τοῦτο σπουδῆς ἐναργὲς ἐλπί-
δας¹ ἔσεσθαι γνώριμα· τοῦ δὲ χάριν καὶ τὴν αἰτίαν τῆς γινο-
μένης περὶ τὴν ἀναμέτρησιν τῶν σταδίων διαφωνίας, ὥθην
δεῖν παραστήσαι τοῖς ἐντευξομένοις², τῆς τοιαύτης ὑποθέσεως
τὸ ἀκριβὲς οὐκ ἐν ταῖς θέσεσι τῶν τόπων μόνον καὶ πόλεων
καὶ νήσων ἢ λιμένων³ ἐχούσης, ἀλλὰ πρό γε πάντων ἐν τοῖς

dici positam esse constat, alteras vero duas in Oceano septen-
trionali. Quum autem noverim alios veterum idem tenuisse in-
stitutum; atque hos quidem particulares quasdam fecisse descri-
ptiones, illos vero plura [leviter] attigisse loca; in hoc magna
cogitatione incubui, ne horum aliquo inferior esse viderer: spem
concupiens, accuratorem, quam in dicendis adhibiturus sum,
meae hac in re diligentiae clarum fore argumentum. Quam sane
ob rem muneris mei esse existimabam, causam varietatis ac dis-
sensionis de studiorum dimensione legentibus ob oculos ponere:
cum huiusmodi institutum tum demum accuratum sit quum non
solum locorum, urbium, insularum et portuum situm exhibet,

τοὺς δὲ πεντακοσίων. τὰ αὐτὰ δὲ
καὶ Ἀρτεμίδωρος ἐννάτῳ γεωγρα-
φουμένων. In periplo Maris Ery-
thraei, qui Agriani nomen habet,
p. 35 ed. Hudson leguntur haec:
πρὸς ἀνατολὴν τοῦ πλοῦς ἀπο-
νεύοντος, εἰς πέλαγος ἔκκεται
πρὸς αὐτὴν τὴν δύσιν, νῆσος λε-
γομένη Παλαισιμουῦνδου, παρὰ δὲ
τοῖς ἀρχαίοις αὐτῶν Ταπροβάνη.
In editione Basileensi legitur πα-
λαι σιμουῦνδου, ut et in libb. vul-
gatis Ptolemaei. In Agathemer-
geographia lib. II. cap. VI: ἔστι
δὲ καὶ τῆς ἡπείρου ταύτης κατὰ
μὲν τὸ Ἰνδικὸν πέλαγος μεγίστη
νῆσος, ἣ πάλαι μὲν Σιμουῦνδα κα-
λουμένη, νῦν δὲ Σαλική. Lectio
ἣ πάλαι ἔκαλετο Σιμουῦνδου, et
quae similis est πάλαι μὲν Σι-
μουῦνδα καλουμένη verum continere
videtur. Marcianus errore veri-
similiter lapsus est, et πρότερον
prorsus redundat. Praeterea cum

Agathemero Σιμουῦνδα legendum
esset, si quid mutandum.

8) Corrigo τοὺς μὲν. Hudson.

1) Ἐλπίσας. Hoeschel.

2) Cod. Herr. τῆς γὰρ τοιαύτης,
ut haec sit nova periodus. Hoes-
chel. — Ὑποστικτέον post ἐν-
τευξομένοις, ita ut nova periodus
incipiat ab ἀκόλουθον οἶμαι, non
a τῆς τοιαύτης ut censet Hoes-
schelius, qui legit τῆς γὰρ τοιαύ-
της. Hudson. — Ex Hoescheli
verbis, quae integra proposui-
mus, ea non satis accurate Hudso-
num legisse apparet. Hoescheli-
nihil nisi codicis lectionem; et
non sententiam suam indicavit.
Huc etiam spectant, quae loco
plane importuno Hoescheli p. 99
sq. et Hudson, p. 66. ediderunt; ea
nos introductioni ad librum pe-
ripli secundum adiecinus.

3) Hudsonus non male coniecit
καὶ λιμένων, quam lectionem in

σταδίοις καὶ ταῖς τῶν χωρίων διαμετρήσεσιν· ἀκόλουθον οἶμαι λόγον(33) ἔρεῖν, καὶ τοῖς βουλομένοις κατὰ φύσιν σκοπεῖν τὴν ἐν τῷ περίπλῳ τῆς θαλάττης ἀναμέτρησιν ἀληθῆ φανησομένην, καὶ τοι γε τῶν περὶ τούτων σπουδασάντων οὐδενὸς ἐπισημηναμένου τοῦτο, ἀλλ' ὥσπερ σχοινίῳ διαμεμετρημένης τῆς θαλάττης, οὕτω τὸν ἀριθμὸν τῶν σταδίων ἀπαγγειλάντων· φημί δὲ ⁴ οὐκ ἐν ᾧπασι τοῖς τῆς θαλάττης μέρεσι ῥάδιον εἶναι τὸν τῶν σταδίων ἀριθμὸν πρὸς τὸ ἀκριβέστατον ἀνευρεῖν· ἀλλ' εἰ μὲν νηῶν τις ⁵ εὐθεῖα τυγχάνει, μήτε κοιλότητος μήτε ἑξοχὰς ἔχουσα, τοῦ παρὰ ταύτην γινομένου πλοῦ τὴν ἀναμέτρησιν ὥς ἐπὶ πᾶν ῥάδιον εἶναι· τῶν δὲ κόλπων καὶ τῶν ἀκρωτηρίων, ἥτοι χερσόνησων τὸν περίπλουν οὐ δυνατόν ἀκριβῆ παραστῆσαι. οὐ γὰρ καθ' ὁμολογουμένων ⁶ τόπων ὥσπερ ἐπὶ τῆς γῆς[4] διὰ τῶν λεωφόρων τὴν ὁδοιπορίαν ποιοῦνται, οὕτω κ' ἐπὶ τῆς θαλάττης τὸν πλοῦν ἀνύουσιν· ὑποκειῖσθαι ¹ γὰρ λόγου χάριν κόλπος κατὰ τὸν αἰγιαλὸν αὐτὸν ἐν περιγραφῇ σταδίων ῥ' ὑπάρχων· τοῦτον

sed in primis stadia et regionum dimensiones. Consequens esse puto ut aliquid dicam et in gratiam illorum, qui eam, ut natura fert, perspectam habere volunt maris in periplo dimensionem, quae proxime ad veri speciem accedat: quanquam nemo illorum, qui hisce operam dederunt, hoc ipsum observaverit, sed ita stadiorum numerum indicaverit, ac si funiculo mare esset dimensum. Dico enim haud ita facile esse, numerum stadiorum in omnibus maris partibus accuratissime investigare: sed, si littus aliquod in rectum porrigatur, nec cavitates nec prominentias habens, navigationis secundum hoc peractae dimensionem non omnino difficilem esse. Sinuum vero et promontiorum sive peninsularum periplum ad amussim exigere haud possibile est; non enim per loca certa et explorata, ut terra per vias publicas itinera faciunt, ita mari navigationem conficiunt [homines.] Nam sumatur exempli gratia sinus, qui in circuitu per littus ipsum sit stadiorum 100. hunc si quis prope et iuxta littus ipsum

textu recepimus, loco ἢ λιμένων, quod Hoescheli eumque sequutus Hudsonus edidit.

4) φημί δὲ Cod. Herv. Hoeschel. δὲ mutavit Hoescheli in δὲ, quod deinde reliqui editores Marciani receperunt.

5) Nonnulli legunt ἀλλ' εἰ μὲν νηῶν τις. Sed ἡτιῶν τις malim cum Salmasio in Exercitat. Plin. p. 550. Hudson. Hoescheli et Hudsonus habent νηῶν.

6) Lege καθωμολογημένων τό-

πων ὥσπερ. Hoeschel. — Potius διὰ καθωμολογημένων τόπων. Hudson. Editor Viennensis, qui Neograecus esse videtur, Hoeschelii lectione proposita, dicit: „ἔοικε δὲ μᾶλλον ἐκ τοῦ ἐπομένου, διὰ τῶν λεωφόρων, καὶ ταῦθα οὕτω γραπτέον, Οὐ γὰρ διὰ καθωμολογουμένων . . . ὥσπερ . . . διὰ τῶν λεωφόρων.“ Haec coniectura probabilis est, nosque prae ceteris placet.

1) καπὶ Cod. Herv.

εἰ μὲν τις πλησίον καὶ παρ' αὐτὴν ἡϊόνα περιπλέοι· ἐλάττονας μὲν² εὐρήσει σταδίους τοῦ κατ' αὐτὸν τὸν αἰγιαλὸν βαδίζοντος, τῆς δὲ ἀληθείας οὐ πολὺ διαμαρτήσῃ· εἰ δὲ τις ἐνδοτέρῳ περιπλεύσειε τὸν αὐτὸν κόλπον, ἥττονας τοῦ παρὰ τὸν αἰγιαλὸν πλεύσαντος εἴ(-34)ρήσει σταδίους· καὶ τοῦτο τοσαυτάκις⁴ ἂν εὖροι, ὅσάκις ἂν εἰς βραχύτερον περιάγοι τοῦ περίπλου τὸν κύκλον· ὥσπερ γὰρ ἐπὶ τῶν περιφερειῶν, εἴ τις μετὰ τὴν ἑξωθεν γραμμὴν ἑτέραν ἐνδοθεν περιγράψειεν περιφέρειαν⁵, τὰ αὐτὰ πέρατα ἔχουσιν καὶ πάλιν ἄλλην, καὶ μετὰ ἐκείνην ἑτέραν· ἡ δευτέρα περιφέρεια ἐλάττων εὐρεθήσεται τῆς προτέρας· καὶ πάλιν ἡ τρίτη τῆς δευτέρας, ὁμοίως καὶ ἡ τετάρτη τῆς τρίτης, καὶ ἀκολούθως οὕτω γινόμεναι δεικνύοιντο ἂν εἴ τις ἐφεξῆς τοῦτο ποιόιη· οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν κόλπων, καθάπερ ἐν τινι περιγραφῇ περιφερειῶν, ἔξεστι τοῖς περιπλέουσι καὶ διὰ πλειόνων σταδίων ποιεῖσθαι τὸν πλοῦν, καὶ δι' ἐλαττόνων⁶· τοῦτο δὲ καὶ ἐκ τῶν διάπλων σαφὲς ἂν κατασταίῃ· εἰ γὰρ τις [ἐθέλει] μὴ περιπλεῖν⁷,

circumnaviget, pauciora quidem inveniet stadia, quam qui per littus ipsum incedit: sed a veritate non multum aberravit. Si quis vero interior hunc ipsum sinum circumvehatur, stadia adhuc pauciora numerabit, quam qui iuxta littus navigaverit et [numerum sensim imminui] toties comperiet, quoties brevior peripli circumducatur circulus. Ut enim in circumferentiis, si quis post lineam exteriorē, alteram intus describat circumferentiam, eosdem terminos habentem, et rursus alteram, aliamque post illam; secunda circumferentia priori minor invenietur, et rursum tertia secunda, similiter et quarta tertia: et, si lubet ulterius rem prosequi, quae deinceps factae erunt idem plane monstrabunt. Sic in circuitu sinuum, eodem fere, modo ac in ductu circumferentiarum, licet circumnavigantibus pluribus et paucioribus stadiis cursum peragere. Hoc autem ex navigationibus manifesto liqueat. Nam si quis non circumvehatur, sed

2) Lege ὑποκείσθω γὰρ, λόγον χάριν. Hoeschel.

3) Lege μὲν. Hoeschel. Hudsonus tuebatur lectionem codicum μέν, sed nos cum editori Viennensi recepimus Hoeschelii μὲν.

4) Lege τοσαυτάκις Hoeschel. — Mox ὅσάκις edidit Hoeschelius; Hudsonus autem ὅσάκις, quem editor Viennensis et nos sequuti sumus.

5) περιφέρειαν. Hoeschel. Codd. περιφερείαν.

6) ἐλαττόνων. Hoeschelius, quod editor Vien. et nos recepimus. Codd. ἐλειπτόνων.

7) Recte vidit Hudsonus, post verbum περιπλεῖν, excidisse ἐθέλει, aut simile quid. Nos hoc verbum adiecimus.

ἀλλὰ διαπλεῖν ἐπ' εὐθείας, βραχύτατος ἂν ὁ διάπλους ὁφθείη, ὥστ' εἰκότως ἐπὶ τῇ τῶν περιπλεόν[-5]των κείσθαι γνώμη τὸν ἀριθμὸν τῶν παλαιῶν ἐν τοῖς κόλποις καὶ τοῖς ἀκρωτηρίοις· διὰ δὲ τοῦτο συμβαίνει, τοὺς μὲν ἄλλως ἀναμετροῦσαι, τοὺς δὲ ἑτέ-
 ρως· ἄξιον οὖν συγγνώμης τὸ περὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν σταδίων
 εὐρισκόμενον πταῖσμα, πλήν εἰ μή που παρὰ πολὺ τοῦτο γένοιτο,
 ἐπεὶ καὶ ἄλλως παρὰ πᾶσιν ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τοῖς παλαιοῖς,
 ὅσοι περίπλους γεγράφα(·35)σιν¹, ἐπὶ πασῶν τῶν θαλαττῶν τὸν
 τῶν σταδίων ἀριθμὸν οὐκ ἂν τις εὖροι συνάδοντα· τῆς δὲ τοιαύ-
 της διαφωνίας τὰς αἰτίας μακρὸν ἂν εἴη λέγειν²· οὕτω δὲ τοῦ-
 των ἔχόντων, ἔθνῶν μὲν καὶ πόλεων παραθαλαττίων καὶ ἐπι-
 νείων τὴν³ ἑσπέραν εἰσέχει, ἀπὸ τοῦ καλουμένου Ἀτλαντικοῦ
 πελάγους τὴν εἰσροὴν ἔχουσα, καὶ ἐπὶ πολὺ χωρεῖ εἰς τὴν ὥς
 πρὸς τὰς γῆς, ἀνὰ⁴ μέχρι τοῦ Ἰσσικοῦ κόλπου, ὅς ἐστιν ἐν τῇ
 Κιλικίᾳ ἔθνη· ἔστι δ' ὁ εἰσπλους αὐτῆς στενώτατος κατὰ τὰς
 λεγομένας Ἡρακλέους στήλας, ἥτοι Ἡράκλειον πορθμὸν, στα-
 δίων ὑπάρχων π'· καὶ τοῦτό ἐστι τοῦ κόλπου τούτου ἥτοι τῆς
 θαλάττης τὸ στόμα· ἐτέρωθεν γὰρ οὐκ ἂν τις ἐκπλεύσειεν ἀπὸ

recta naviget; navigatio haec brevissima apparebit: adeo ut nu-
 merus veterum in sinibus et promontoriis merito pendeat a pro-
 posito circumnavigantium. Propter hoc accidit nonnullos quidem
 uno modo dimetiri, alios vero alio. Venia ideo dignum est er-
 ratum, quod in numero stadiorum reperitur, nisi quando valde
 grave esse contigerit: quoniam et aliter veterum plerosque, quot-
 quot periplos scripserunt, de numero stadiorum maria per omnia
 non adeo inter se convenire deprehendamus. Huiusmodi autem
 varietatis causas et origines longum esset persequi. His vero
 ita se habentibus, gentibus nimirum et civitatibus maritimis et
 navalibus: [oceanus exterior] ad occidentem irrumpit, influens
 e pelago, quod Atlanticum vocatur, et longe intra terras pro-
 greditur quasi orientem versus, ad sinum usque Issicum, qui in
 provincia Cilicia est. Introitus eius angustissimus est iuxta co-
 lumnas Herculeas appellatas, sive fretum Herculeum, latitudine
 patens stadia 80. et hoc est sinus huius sive maris ostium. nam

1) Post verba περίπλους γεγρά-
 φασιν Hudsonus deleri iubet
 punctum ponique comma; sed ille
 ipse sequutus est Hoeschelii le-
 ctionem. Editor Vien. autem
 Hudsoni propositionem recepit.

2) Sic legit Cl. Dodwellus:
 οὕτω δὲ τούτων ἔχόντων, ἔθνῶν
 μὲν, καὶ πόλεων παραθαλαττίων,
 καὶ ἐπινείων· [ἡ μὲν ἔξω θάλασ-

σα κατὰ] τὴν ἑσπέραν εἰσέχει, ἀπὸ
 τοῦ καλουμένου Ἀτλαντικοῦ πελά-
 γους τὴν εἰσροὴν ἔχουσα, καὶ ἐπὶ
 πολὺ χωρεῖ εἰς τὴν γῆς ὥς πρὸς
 τὰς ἀνατολὰς μέχρι τοῦ Ἰσσικοῦ
 κόλπου. Hud s.

3) ἑσπέραν Cod. Herv. Hoesch.

4) Lege τῆς γῆς ὥς πρὸς τὰς
 ἀνὰ. Hoeschel.

τῆς ἔσω θαλάσσης εἰς τὸν ὠκεανὸν, πλὴν διὰ τοῦ εἰρημένου Ἡρακλείου πορθμοῦ· ἐκτείνεται δὲ ἡ καθ' ἡμᾶς⁵ αὕτη θάλασσα καὶ μέχρι τῆς Αἰγύπτου, ἣτις ὑπόκειται τῇ μεσημβρίᾳ, ὥς ἀντικεῖσθαι τῷ Ἀραβίῳ κόλ[-6]πῳ τὸ κατὰ ἡμᾶς καλούμενον Αἰγύπτιον πέλαγος, καὶ γίνεσθαι μέγαν ἰσθμὸν τὴν μεταξὺ γῆν τοῦτε Ἀραβίου κόλπου καὶ τῆς καθ' ἡμᾶς κατὰ τοῦτο τὸ μέρος θαλάσσης· τὸν μὲν οὖν περίπλουν τῆς θαλάττης ταύτης διὰ τῆς ἐπιτομῆς τῶν ἰα' βιβλίων Ἀρτεμιδώρου τοῦ γαιωγράφου σαφῇ κατεστήσαμεν, ὥς προείρηται· τῶν δὲ (36) ἔξω θαλασσῶν ἦτοι ὠκεανῶν ἑώου τε καὶ ἑσπερίου, οἰκεῖον ὑποστάντες πόνον, τὸν περίπλουν ἀναγράψαι προειλόμεθα. Ἐρατοσθένης μὲν ὁ Κυρηναῖος τὴν μεγίστην περιφέρειαν τῆς ἐγνωσμένης ἀπάσης γῆς εἶναι λέγει σταδίων μ. κέ καὶ β.¹ οὕτω δὲ καὶ Διονύσιος ὁ

ex altera parte non datur alicui enavigare ab interiori mari ad oceanum, nisi per fretum Herculeum dictum. Mare autem nostrum extenditur usque ad Aegyptum, quae meridici subiecta est: adeo ut ex adverso sinui Arabico iaceat mare, quod nos versus Aegyptium dicitur; et magnus fiat isthmus e terra, quae a sinu Arabico ad nostrum usque ex hac parte pertingit mare. Periplum igitur huius maris in Epitome undecim librorum Artemidori Geographi perspicue complexi sumus, ut ante dictum est: marium vero exteriorum, sive oceani orientalis et occidentalis periplum de proprio perscribere maluimus. Eratosthenes quidem Cyrenaeus dicit maximum totius terrae cognitae circuitum esse stadiorum 252000, similiter autem et Dionysius Diogenis filius

5) ἐκτείνεται δὲ ἡ καθ' ἡμᾶς legi proposuit Hoescheli^{us}, sed ipse in textu retinuit codicum lectionem δὲ ὁ καθ', quem deinde recepit quoque, ut solet, Hudsonus. Editor Vien. legit ἡ... θάλασσα; hoc etiam nos placuit.

6) ἀντικεῖσθαι scribi iubet Hoescheli^{us}, loco ἀντίκεισθαι, quod habent codd. Illud tacite recepit Hudsonus.

1) καὶ β'. Legendum censeo σταδίων μ. (quod passim myriadas designat) κέ καὶ β', vel potius σταδίων μ. κέ. καὶ β': nam maximus terrae circuitus, ut Eratosthenes Geometrica ratione collegit, est stadiorum 252000; teste Plinio, Strabone, Censorino. Vide libellum ipsum Eratosthenis περὶ μέτρου τῆς γῆς περιφερείας excu-

sum Oxonii 1672 [8. una cum Arati Phaenomenis aliorumque libellis p. 37 sq.] Hudson. — Hanc circuitus magnitudinem ex Eratosthenis ratione geometrica alii scriptores veteres referunt. Sunt quidem Hipparchus in scholiis ad Aratum, et Strabo, qui prae ceteris Eratosthenis libros diligentissime in manibus habuit, deinde Geminus, Vitruvius, Plinius, Censorinus, Marcianus Capella, et Cleomedes, cuius nomen, nunc emendata lectione Letronnii Galli sagacitate, nos adiungere possimus. Ex Strabonis autem verbis vidimus, non omnes Eratosthenis mensuram probasse; dicit enim Lib. I. p. 62: „εἰ δὲ τηλικαύτη, ἡλικὴν αὐτὸς εἰρηκεν, οὐχ ὁμολογοῦσιν οἱ ὕστε-

τοῦ Διογένους ἀναμεμέτρηκεν. Πτολεμαῖος δὲ ὁ θειότατος τῇ μὲν
 dimensus est. Ptolemaeus vero divinissimus, Eratosthene, licet

ρον, οὐδ' ἐπαινοῦσι τὴν ἀναμέ-
 τρησιν· ὅμως δὲ πρὸς τὴν σημείω-
 σιν τῶν κατὰ τὰς οἰκῆσεις ἐκάστας
 φαινομένων προσχρῆται τοῖς δια-
 στήμασιν ἐκείνοις Ἰππάρχος, ἐπὶ
 τοῦ διὰ Μερόης καὶ Ἀλεξανδρείας
 καὶ Βορυσθένους μεσημβρινοῦ μι-
 κρὸν παραλλάττειν φήσας παρὰ
 τὴν ἀλήθειαν. Καὶ περὶ τοῦ σχή-
 ματος δ' ἐν τοῖς ἐξῆς διὰ πλειόνων.
 Et libro II. p. 113: „Ὅντος δὲ
 κατ' Ἐρατοσθένη τοῦ Ἰσημερινοῦ
 κύκλον σταδίων μυριάδων πέντε
 καὶ εἴκοσι καὶ δισχιλίων, τὸ τε-
 τάρτημόριον εἴη ἂν ἐξ μυριάδων
 καὶ τρισχίλιοι· τούτο δὲ ἐστὶ τὸ
 ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ ἐπὶ τὸν πό-
 λον, πεντεκαίδεκα ἐξηκοντάδων,
 οἷον ἐστὶν ὁ Ἰσημερινὸς ἐξήκοντα.“
 Plinii autem verba sunt lib. II.
 sect. 112: „de longitudine ac la-
 titudine haec sunt, quae digna
 memoratu putem: Universum au-
 tem hunc circuitum Eratosthe-
 ues, in omnium quidem littera-
 rum subtilitate, et in hac utique
 praeter ceteros solers, quem cun-
 ctis probari video, ducentorum
 quinquaginta duorum millium
 stadium prodidit. Quae mensura
 Romana computatione efficit tre-
 centies quindecies centena millia
 pass. Improbum ausum: verum
 ita subtili argumentatione com-
 prehensum, ut pudeat non cre-
 dere. Hipparchus et in coar-
 guendo eo, et in reliqua omni
 diligentia mirus, adiicit stadio-
 rum paullo minus XXV. millia.“
 De reliquis locis v. Gosselli-
 nii liber: Géographie des Grecs
 analysée p. 7. Quod attinet ad
 Cleomedem, in omnibus eius ope-
 ris editionibus ante Balfureum
 legimus lib. II. cap. I. p. 80: Ἐπεὶ
 οὖν ἡ γῆ πέντε καὶ εἴκοσι μυριά-
 δων καὶ σταδίων τεσσαράκοντα
 κατὰ τὴν Ἐρατοσθένους ἔφοδον,
 τὸν μέγιστον ἔχει κύκλον, δεῖ τὴν
 διάμετρον αὐτῆς πλεον ἢ ὀκτώ μυ-
 ριάδων εἶναι. Balfureus omisit

verbum τεσσαράκοντα, sed nullo
 iure adiutus est. B a k e et
 Schmidt, novissimi editores
 Cleomedis legunt: εἴκοσι μυριά-
 δων σταδίων, κατὰ κ. τ. λ. L e t-
 r o n n i u s, in his difficillimis
 rebus omnium facile peritissimus,
 vitium vidit et sanavit. In co-
 dice enim Parisino saeculi tertii
 decimi, qui Cleomedem continet,
 hoc loco legitur: ἐπεὶ οὖν ἡ γῆ
 πέντε καὶ εἴκοσι μυριάδων καὶ
 σταδίων μ. Littera μ est numero
 40, sed hic nihil momenti; sed
 saepissime in codicibus descri-
 bendis scriptores commutarunt lit-
 teras μ et β. Itaque Letronnius
 emendavit illum locum sic: „πέντε
 καὶ εἴκοσι μυριάδων καὶ σταδίων
 β, quod significat δισχιλίων. v.
 L e t r o n n i i dissertationem gal-
 lice scriptam: De terrae mensio-
 nibus, quas Geometri Alexandri-
 ni fecerunt, insertam collectioni:
 Mémoires de l'institut royal de
 France Académie des Inscriptions
 et Belles Lettres T. VII. (Paris
 1822, 4) p. 261 sqq. et germanice
 per S. F. G. Hoffmannum
 versam sub titulo: Letronne's
 Untersuchung über die Erdmes-
 sungen der Alten, una cum L e-
 v e l l i i libro: Pytheas und die
 Geographie seiner Zeit. Lips. 1838,
 8. p. 110 sqq. Ex his omnibus sa-
 tis constat, Eratosthenis men-
 suram terrae esse 252000 stadia,
 et non alio numero posse com-
 prehendi. His rationibus motus
 lectionem mutavimus. — D i o n y-
 s i u s, quem Marcianus hoc loco
 commemorat, fortasse idem est,
 qui alias Dionysiodorus ap-
 pellatur. Conf. Plinii hist. nat.
 lib. II. sect. 112. Dionysiodori
 computationem circuitui terrae
 eandem ac Eratosthenis fuisse do-
 cet Plinius. Ex his rebus appa-
 ret, Dionysium Marciani esse
 posse Plinii Dionysiodorum. D i o-
 n y s i u s fuit fortasse filius Dioge-

πείρα καὶ ἀληθεῖ παιδεύσει πρεσβύτερος, τοῖς δὲ χρόνοις Ἐρατοσθένους νεώτερος, σταδίων μὲν ιη' ² τὴν γῆν ἀπέδειξεν εἶναι, καὶ τοῦ μὲν πλάτους εἶναι τῆς γῆς συνέστηκεν β' μοίρας ³ μεσημβρινὰς, τοῦ δὲ μήκους ρπ'. ἐν τούτῳ δὲ τῷ μέτρῳ περιέχεται ἡ οἰκουμένη, εἰς τρεῖς διαιρεθεῖσα τομὰς ἡπείρων, εἰς τε Ἀσίαν καὶ Λιβύην καὶ Εὐρώπην, ὥσπερ ἅπασιν ἔγνωσται· τὴν μὲν οὖν Εὐρώπην ἀπὸ τῆς Λιβύης διορίζει τὸ κατὰ Γάδειρα στόμα τοῦ ὠκεανοῦ, ὅπερ Ἡράκλειον καλοῦσι πορθμὸν, δι' οὗ τὴν εἰσορὴν τὸν ὠκεανὸν εἰς τὴν ἡμετέραν ποιεῖσθαι θάλασσαν ⁴ προείπομεν· καὶ [7] πάλιν ὁ Τάναϊς ποταμὸς, ὅστις τὴν Εὐρώ-

annis iunior, experientia tamen et vera doctrina senior, terram stadiorum esse 180000 demonstravit: et quidem 80 gradus meridionales latitudinis habere ostendit, longitudinis vero 140. Hoc autem modo ambitur terra habitabilis, ²divisa in tres continentum plagas, in Asiam, Libyam, et Europam, prout omnibus notum est. Europam quidem a Libya separat ostium oceani iuxta Gades, quod fretum Herculeum appellant, per quod oceanum in nostrum mare influere, prius diximus: et rursum [cum terminat] Tanais fluvius, qui Europam ab Asia similiter separat

nis, quem Ptolemaeum in Geographia lib. I. cap. 9 commemorat.

2) Forsan σταδίων μὲν μ. ιη'. vel σταδίων μ. ιη'. Hudsonus. Verum cl. vir vidit; conferre autem potuit locum ipsum ex Ptolemaei geographia, lib. VII. cap. 4, ubi legimus: ὡς τῆς μὲν μιᾶς μοίρας πεντακοσίους περιεχούσης σταδίου, ὅπερ ἐκ τῶν ἀκριβεστέρων ἀναμετρήσεων κατελήφθη· τῆς δὲ ὅλης γῆς περίμετρον μυριάδων ιη'. Libro I. cap. 7 exprimit numerum hoc modo: ἐπὶ τοίνυν τοῦ πλάτους πρῶτον ὑποτίθεται μὲν καὶ αὐτὸς τὴν Θούλην νῆσον ὑπὸ τὸν παράλληλον τὸν ἀφορίζοντα τὸ βορειότατον μέρος τῆς ἔγνωσμένης ἡμῖν γῆς, τὸν δὲ παράλληλον τοῦτον ἀποδείκνυσιν ὡς ἐνι μάλιστα ἀπέχοντα τοῦ ἰσημεριοῦ μοίρας ξγ', οἷων ἐστὶν ὁ μεσημβρινὸς κύκλος τξ', σταδίου δὲ τρισμυρίους χιλίους πεντακοσίους, ὡς τῆς μιᾶς μοίρας πεντακοσίους ἔγγιστα σταδίου περιεχούσης. Hanc computationem Theon

quidem initio commentarii ad Ptolemaei Almagestum Ptolemaeo ipso adscribit, sed certo ex numeris antea iam ab Eratosthene et Posidonio editis derivavit.

3) π' μοίρας et mox ρμ' legendum censet Cl. Dodwellus. μ errore facillimo mutato in μ pro β, transpositisque β et π. Hud. Accipies priorem emendationem, si conferas locum Ptolemaei geographiae lib. I. cap. 10., alteram autem Dodwelli mutationem reiicies, si legas Ptolemaei geographiam lib. VII. cap. 5, ubi geographus extensionem terrae cognitae sub praecipuis parallelis in longitudinem exponit. Hoc loco habent codd. numerum: μυριάδων ὀκτὼ ἑξακισχιλίων τριακοσίων τριάκοντα τριῶν sive μυρ. ὀκτὼ ἑξακ. τλγ'. Retinendum igitur est ρπ'.

4) θάλασσαν emendavit Hoescheliuss; in textu ab eo edito θάλασσαν errore fortasse typographorum legimus. Conf. p. I init.

πην ἀπὸ τῆς Ἀσίας ὁμοίως κατὰ τὸ ἀρκτῶον διορίζει μέρος, εἰς τὴν Μαιῶτιν ἐκβάλλων λίμνην, ἥτις¹ εἰς τὸν Πόντον ἐξίησι τὸν καλούμενον Εὐξείνον· τὴν δὲ Λιβύην σὺν τῇ Ἀσίᾳ διορίζει, ἀπὸ μὲν τῆς Εὐρώπης ὁ προειρημένος Ἡράκλειος πορθ(-37) μός· ἀπὸ δὲ τῆς Ἀσίας τὸ καλούμενον Κανωβικὸν τοῦ Νείλου στόμα· τὴν δὲ Ἀσίαν πρὸς μὲν τὴν Εὐρώπην διορίζει ὁ προειρημένος Τανάϊς ποταμός, πρὸς δὲ τὴν Λιβύην τὸ πορθηθέν² Κανωβικὸν τοῦ Νείλου στόμα, καθὰ προειρήκαμεν· ἡ τοίνυν³ καθ' ἡμᾶς θάλασσα, καὶ συνάπτουσα τῷ δυτικῷ ὠκεανῷ, διὰ τοῦ Ἡρακλείου πορθμοῦ περιγράφει τὰς τρεῖς Ἠπείρους, τόνδε τὸν τρόπον, τῆς μὲν Εὐρώπης, περιπλεομένων τῶν⁴ κατ' αὐτὴν κόλπων ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς θαλάσῃ, ἡ παράλιος χώρα τὴν ἀρχὴν ἔχει ἀπὸ τοῦ Τανάϊδος ποταμοῦ, καὶ καταλήγει ἐπὶ τὸν Ἡράκλειον⁵ πορθμόν, καὶ τὰ Γάδειρα τὴν νῆσον, καὶ ἔστιν ὁ σύμπας αὐτῆς περίπλους σταδίων μ. γ' ⁶ καὶ θ' ⁷. τῆς δὲ Λιβύης ἀπὸ Τίγγι πόλεως μέχρι τοῦ Κανωβικοῦ τοῦ Νείλου στόματος ὁ παράπλους ἐστὶ σταδίων μ' ⁸ ἑξ καὶ σπ'. τῆς δὲ Ἀσίας

ad partem septentrionalem, [sese] exonerans in Maeotidem paludem, quae transit in Pontum Euxinum appellatum: Libyam vero una cum Asia ab Europa quidem disternit praedictum fretum Herculeum; ab Asia vero Nili ostium Canobicum appellatum: Asiam autem ab Europa dividit praefatum Tanais flumen; a Libya vero praedictum Canobicum Nili ostium, ut prius memoravimus. Nostrum igitur mare coniunctum oceano occidentali per fretum Herculeum has tres continentes circumscribit in hunc modum. Europae quidem, sinubus eius qui ad nostrum mare patent circumnavigatis, regio maritima incipit a Tanai fluvio, et desinit ad fretum Herculeum et Gades insulam: et universus eius periplus est stadiorum 30009. Libyae autem praeternavigatio a Tingi civitate usque ad Canobicum Nili ostium est stadiorum 60280. Asiae vero cum Aegypto praeternavigatio a Ca-

1) ἥτις edidit, sed ἥτις emendavit Hoescheli.

2) Hoescheli edidit πορθηθέν, Hudsonus legi vult πορθηθέν, quod editor Geographorum veterum Vien. recepit.

3) προειρήκαμεν. ἡ τοίνυν, loco προειρήκαμεν, ἥτοι νῦν, quae in Hoescheli et Hudsoni editionibus, mutavit Hoescheli.

4) Illa περιπλεομένων τῶν usque ad ἡ παράλιος parenthesi includenda existimo. Hudson.

5) Errore typographorum, ut videtur, in Hoescheli editione legitur Ἡράκειον, loco Ἡράκλειον, quod editor ipse in notis corrigit.

6) σταδίων μ. notae numerorum in mss. $\overline{\text{N}}$ $\frac{1}{2}$. Hoeschel.

7) Incertum utrum θ scribendum an θ'. Hudson.

8) ἐστὶ σταδίων μ. τὸ μ. similiter cum lineola et duobus punctis accipitur pro ἑξ in Cod. Herr. δρ.

σὺν τῇ Αἰγύπτῳ, ἀπὸ τοῦ Κανωβικοῦ τοῦ Νείλου στόματος
μέχρι τοῦ ποταμοῦ Τανάϊδος⁹ ὁ παράπλους ἐστὶ σταδίων μ.
5' ¹⁰ καὶ ρά. ἡ τοίνυν σύμπασα χώρα τῆς παραλίου θαλάσσης
τῆς καθ' ἡμᾶς ἐστὶν, [8] ἥτε τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Λιβύης καὶ
τῆς Ἀσίας στάδια μ. ιγ'. θύ'. ἔστι δὲ πρώτη μὲν τῶν ἡπείρων
μεγέθους ἕνεκεν ἡ Ἀσία, δευτέρα δὲ ἡ Λιβύη, τρίτη δὲ ἡ Εὐ-
ρώπη· τῶν δὲ τριῶν θα(-38)λασσῶν τῷ μεγέθει τυγχάνει πρώτη
μὲν ἡ κατὰ τὸ Ἰνδικὸν πέλαγος· δευτέρα δὲ ἡ καθ' ἡμᾶς, ἡ
μεταξὺ Λιβύης καὶ Εὐρώπης, ἀρχομένη μὲν ἀπὸ Γαδείρων ἦτοι
τοῦ Ἡρακλείου πορθμοῦ, διήκουσα δὲ μέχρι τῆς Ἀσίας· τρίτη
δὲ ἡ Ἰρκανία· μέγεθος δὲ τῆς οἰκουμένης, τὸ μὲν ἀπὸ ἀνατο-
λῆς ἐπὶ δύσιν ἀναμετρεῖται σταδίων μ. ζ'. ηφμέ¹. τοῦτο δὲ ἐστὶ
τὸ ἀπὸ Γάγγου ποταμοῦ ἐκβολῶν τοῦ ἐν Ἰνδοῖς ἀνατολικωτάτου

nobico Nili ostio usque ad flumen Tanaim est stadiorum 60101.
Universa igitur regio Europae et Libyae et Asiae, quam mare
nostrum alluit, est stadiorum 139400. Ex [tribus] autem conti-
nentibus magnitudine quidem Asia est prima: sed proxima, Li-
bya: tertia vero, Europa. At inter tria maria magnitudine pri-
mum est illud, cui [ab ortu] continuum est Indicum pelagus;
secundum vero nostrum, quod interfluit Europam et Libyam, in-
cipiens quidem a Gadibus sive freto Herculeo, et usque ad Asiam
pertingens; sed tertium Hyrcanium. Terrae autem habitabilis
magnitudo ab ortu quidem ad occasum computatur esse stadio-
rum 708545. haec vero est, ab ostiis Gangis fluvii, qui fluvio-
rum apud Indos maxime orientalis est, usque ad maxime occi-

9) Lege ποταμοῦ τοῦ Ταν.
Hoeschel.

10) Hic et mox τὸ μ eadem in-
signitur nota, qua prius: τὸ 5'
autem et ιγ duobus et hemicyclis
in capite Hoeschel. — In edi-
tione Vienn. verba: ὁ παράπλους
ἐστὶ . . . . τοῦ Νείλου στόματος
omissa sunt.

1) σταδίων μ. Hic in utroque
Cod. duo puncta rectae lineae
sunt subiecta: sed τὸ ζ. illa ha-
bet hemicyclia, ut et in sequen-
tibus τὸ θ, δ, et γ. Hoeschel.
Scribe σταδίων μ. ζ'. ηφμ. Hud-
sonus. Verum vidit vir cl. Ad-
iiciendum esse punctum numero
apparet ex computatione Erato-
sthenis, Hipparchi, Strabonis, quo-
rum primus docet (Strabo I. p.
64.) latitudinem terrae ὑπεραίρειν

δὴ τῶν ἐπτα μυριάδων ὀκτακο-
σίοις. δεῖν δὲ ἐτι προσθεῖναι τὸ
ἐκτὸς Ἡρακλείων στηλῶν κύρτωμα
τῆς Εὐρώπης, ἀντικείμενον μὲν
τοῖς Ἰβηρσι, προπεπτωκὸς δὲ πρὸς
τὴν Ἑσπέραν, οὐκ ἔλαττον στα-
δίων τρισχιλίων· . . . . Προστίθῃσι
τοῖς εἰρημένοις τοῦ μήκους διαστή-
μασιν, ἄλλους σταδίους δισχιλίους
μὲν πρὸς τῇ δύσει, δισχιλίους δὲ
πρὸς τῇ ἀνατολῇ, ἵνα σώσῃ τὸ,
ἐλάττον ἢ ἡμῖν τοῦ μήκους το
πλάτος εἶναι. Conf. lib. II. p. 83.
p. 116. Conf. etiam Agathemer.
I. II. 13. Alter autem scriptor
terrae longitudinem dicit esse
70000 stadia, latitudinem autem
46200 stadia; posterior plerum-
que cum Eratosthene consentit.
Marinus Tyrius cognitae atque
habitabilis terrae latitudinem oc-

ποταμοῦ ἐπὶ τὸ δυτικώτατον τῆς ὅλης οἰκουμένης ἀκρωτήριον, ὃ καλεῖται μὲν ἱερὸν ἄκρον, τῆς δὲ Ἰβηρίας ἐστὶ τοῦ Λυσιτανῶν ἔθνους· τούτου² δὲ Γαδείρων ἦτοι τῶν Ἡρακλέους στηλῶν δυτικώτατον³ τυγχάνει ὡς στάδια θ'. τοῦ δὲ πλάτους ἢ εὐθεία, ἢ πλατυτάτη τυγχάνει οὕσα, ἀναμεμέτρηται μ. δ'. γξ'.⁴ τοῦτο δὲ ἐστὶ τὸ ἀπὸ μεσημβρίας ἐπὶ τοὺς ἄρκτους, οἷον ἀπὸ τῆς Αἰθιοπικῆς θαλάσσης μέχρι Θούλης τῆς νήσου· τῶν δὲ μεγίστων κόλπων, πρῶτος μὲν ἐστὶν ὁ Γαγγητικὸς, δεύτερος δὲ ὁ Περσικὸς, τρίτος δὲ ὁ καλούμενος οὕτω μέγας, τέταρτος δὲ ὁ Ἀράβιος, πέμ[-9]πτος δὲ ὁ Αἰθιοπικὸς, ἕκτος δὲ ὁ τοῦ Πόντου, ἑβδομος δὲ ὁ τοῦ Αἰγαίου πελάγους, ὀγδοὸς δὲ ὁ τῆς Μαιώτιδος λίμνης, ἔννατος δὲ ὁ Ἀδρίας ἦτοι Ἰώνιος κόλπος, δέκατος δὲ ὁ τῆς(39) Προποντίδος· τῶν δὲ μεγίστων νήσων ἢ χερσονήσων, καὶ τῆς πρώτης τάξεως, πρώτη μὲν ἢ Ταπροβάνη νῆσος, ἢ Παλαισιμούνδου¹ καλουμένη πρότερον, νῦν δὲ Σαλική· δευ-

dentale totius orbis habitabilis promontorium, quod Sacrum appellatur: provinciae autem est Lusitanicae in Iberia. Verum hoc magis ad occidentem vergit quam Gades, aut columnae Herculeae, circa stadia 3000. Latitudo autem secundum rectam lineam, qua maxima, est stadiorum 43060. haec vero est, a meridie ad septentrionem, veluti ab Aethiopico oceano ad insulam Thulem. Verum maximorum sinuum primus quidem est Gangeticus; secundus autem Persicus; tertius vero qui Magnus appellatur; quartus Arabicus; quintus Aethiopicus; sextus qui Ponti est; septimus vero qui maris Aegaei; octavus qui paludis Maeotidis; nonus autem Adriaticus sive Ionius; decimus vero qui Propontidis est. Insularum autem, sive peninsularum maximarum, primique ordinis, praecipua est Taprobane insula, quae Palaesimundi prius erat appellata, nunc vero Salice; secunda

toginta et septem gradus sive 43500 stadia, eiusque longitudinem 225 gradus esse dicit. Conf. Ptolemaei, geogr. Lib. II. cap. 7 sqq. Conf. Letronnii Galli dissertationem supra laudatam p. 121 sqq. deinde Ukerti librum: Geographie der Griechen u. Römer Vol. I. P. II. p. 238 sqq. 253 sqq. 256 sqq. 278 sqq.

2) Lege τοῦτο. Hoeschel.

3) Lege δυτικώτερον, et mox στάδια γ, ut habet Agathemerus lib. II. I. Hudson.

4) Scribe μ. δ'. γξ. Hudson. In Hoeschelii editione, cuius lec-

tionem Hudsonus servavit, non recte legitur μ. δ. γξ. In numeris significandis in codicibus saepissime erratura fuisse satis constat.

1) In Hoeschelii editione ὀγδόος, codicum lectio, servata est; sed corrigit vir cl. in notis p. 195. adiecta notitia hac: „ὀγδοος quanquam huiusmodi annotandis haud scio an operae faciam precium, quae vel pueri norunt corrigere: quis enim pag. seq. v. 5. non videat legendum esse χρυσή;“ hoc enim loco codd. habent et Hudsonus servavit χρυσή.

τέρα δὲ τῶν Βρεταννικῶν ἡ Ἀλβίων· τρίτη δὲ ἡ χρυσή² Χερσόνησος· τετάρτη δὲ τῶν Βρεταννικῶν ἡ Ἰουερνία³· πέμπτη δὲ ἡ Πελοπόννησος· ἕκτη δὲ ἡ Σικελία· ἑβδόμη δὲ ἡ Σαρδῶ· ὀγδόη δὲ ἡ Κύρνος· ἑννάτη Κρήτη· δεκάτη Κύπρος· καὶ ταῦτα μὲν ἐπὶ τοσοῦτον· ἐπὶ δὲ τὰ προκείμενα μεταβησόμεθα. ἀρξόμεθα δὲ τοῦ περιήλου, καθὰ προειρήκαμεν, ἀπὸ τοῦ Ἀραβίου κόλπου καὶ τοῦ μυχοῦ αὐτοῦ καλουμένου Ἀλλανίτου⁴, ἔνθα μάλιστα ἔστιν, ὡς προείρηται, καὶ τὸ στενώτατον τῆς ἡπείρου,

Albion Britannicarum una; tertia Aurea Chersonesus; quarta Ivernia Britannicarum altera; quinta Peloponnesus; sexta Sicilia; septima Sardinia; octava Corsica; nona Creta; decima Cyprus. atque haec quidem hactenus. nunc vero ad rem propositam transibimus. Periplum autem (ut ante diximus) exordiemur a sinu Arabico, et recessu eius qui Aelaniticus appellatur; ubi, ut prius dictum, pars est continentis angustissima, mare nostrum

2) πρώτη μὲν ἡ Ταπροβάνη. Item plane dicit Agathemerus lib. II. cap. 8: [τῶν δὲ νήσων τῶν πάντων μεγίστων πρωτεύει μὲν παρὰ πάσας ἐν τῇ οἰκουμένην ἡ Σαλική, δευτερεύει δὲ Ἀλουίωνος, τὰ δὲ τρίτα φέροιτ' αὖν Ἰουερνία.] Ad quem locum sic commentatur Tenulius: „Hinc facile constabit cui libet, veteribus ignotam fuisse insulam Madagascar. Cum enim magnitudine superet Madagascar Salicen multis partibus, Salice iure nequit dici maxima aut prima insularum.“ Hudson. Plinius insulam Taprobanen accuratius describit. Tradit enim lib. VI. 24: „nobis diligentior notitia Claudii principatu contigit, legatis etiam ex insula advectis.“ De aliis nominibus, quae insula apud incolas habet, lege librum: Das alte Indien. Volume I., quem von Bohlen, vir doctissimus, scripsit. — Lege ut ante Παλαισιμονύηδον. Huds.

3) Ἰουβερνία Ptolemaeo, [lib. II. 2.] Hudson. Haec insula antiquioribus temporibus appellata est Ἰερνῆ, v. epistolam de mundo, quam vulgo Aristoteli adscribunt, atque Strabonem lib. IV. p. 63. 72. 74 sq. 115. 119, imprimisque 201. Agathemerus au-

tem lib. II. 4: Νῆσοι δὲ ταύτης τῆς ἡπείρου ἀξιόλογοι ἐν μὲν τῇ ἐκτὸς θαλάσῃ αἱ Βρεταννικαὶ δύο Ἰουερνίας τε καὶ Ἀλουίωνος. Ἀλλ' ἡ μὲν Ἰουερνία δυτικωτάτῃ κειμένη ἀντιπαρεκτείνεται μέχρι τινὸς τῇ Ἰσπανίᾳ. Ἡ δ' Ἀλουίων, ἐν ἣ καὶ τὰ στρατόπεδα ἴδονται, μεγίστη τέ ἐστι καὶ ἐπιμηκεστάτη. Stephanus Byzant. v. Ἰουερνία, ἡ Προπανικὴ νῆσος, τῶν δύο ἐλάσσων. Apud Romanos nomen erat et Hibernia, conf. Caesaris bellum gall. V. 13. Taciti Agric. 24. annal. XII. 32. Plinii hist. nat. IV. 30. et Juvernica, conf. Pomponium Melam. III. 6: et Juverna Juvenalis satyr. II. 160.

4) Hoeschelius ex codicibus Ἀτλαντίου edidit, quod Hudsonus atque editor Vienn. retinuerunt. Itaque Hudsonus in notis haec proposuit: „Lege Ἀλλανίτου ex Stephano et Auctore nostro paulo infra [p. 32 et 33 ed. Huds.]. Straboni, Ptolemaeo, aliisque κόλπος Ἐλλαντίας dicitur. Vide Plinii Hist. nat. lib. VI. c. 28. et Salmasii Exerc. Plin. p. 342.“ Plinius l. l. haec habet: „Sinus intimus, in quo Leanitae, qui nomen ei dedere. Regia eorum Agra et in sinu Laeana, vel

καὶ διεῖργον το μὴ συνάψαι τὴν καθ' ἡμᾶς θάλασσαν τῷ Ἀραβίῳ μυχῶ· οὗτος δὲ ὁ μυχὸς γειτνιῶν τυγχάνει τῇτε Αἰγύπτῳ καὶ τῇ Πετραίᾳ καλουμένῃ Ἀραβίᾳ, ἣτις τῇ λεγομένῃ Ἰουδαίᾳ συνάπτει, ἥς Παλαιστίνη το ἔθνος ἐστὶ πρὸς τῇ καθ' ἡμᾶς κείμενον θαλάσση. ἔστι γὰρ ἀπὸ Γάζης τῆς ἐν Παλαιστίνῃ πόλεως ἐπὶ τὸν μυχὸν τοῦ Ἀραβίου κόλπου, καὶ τὸν προειρημένον[10] Αἶλαν¹, πεζῇ πρὸς τὴν μεσημβρίαν τῆς πορείας γινομένης, στάδια ρσξ'. τῶν μὲν οὖν ἀριστερῶν τῆς Ἀσίας μερῶν, τουτέστι τῆς τε Ἀραβίας τῆς εὐ(-40)δαίμονος καὶ τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης, καὶ μετ' ἐκείνην τοῦ Περσικοῦ κόλπου, καὶ τοῦ Ἰνδικοῦ πελάγους παντὸς, ἄχρι τῶν Σινῶν² τοῦ ἔθνους, καὶ τοῦ πέραςτος τῆς ἐγνωσμένης γῆς, τὸν ἀκριβέστατον ποιησόμεθα περιπλουν, καὶ τὴν τῶν σταδίων ἀναμέτρησιν· τῶν δὲ δεξιῶν τῶν τῆς Λιβύης μερῶν μέχρι τοῦ καλουμένου Πράσου ἀκρωτηρίου, καὶ τῆς Μενουθιάδος³ νήσου, τὰς μὲν προσηγορίας τῶν πό-

dirimens a secessu Arabico. Hic vero recessus vicinus est Aegypto, et Arabiae quae Petraea appellatur et contigua est Iudaeae, cuius provincia Palaestina nostro mari adiacet. A Gaza enim Palaestinae urbe ad intimum sinus Arabici recessum et praedictum [sinum] Aelanitem, si quis iter pedestre contenderet ad meridiem, stadia sunt 1260. Sinistrarum itaque Arabiae partium, hoc est, Arabiae felicis et Rubri maris, et dein sinus Persici, et totius Indici pelagi, usque ad Sinarum provinciam, et terminos terrae cognitae, periplum quam accuratissimum faciemus, [adiicientes] etiam stadiorum dimensionem. In partibus autem quae ad dextram Libyae sunt, usque ad promontorium Prasum appellatum, et insulam Menuthiada, nomina urbium et

ut alii Aelana. Nam et ipsum sinum nostri Aelaniticum scribere, alii Aeleniticum, Artemidorus Aleniticum, Juba Laeniticum.“ Diodori bibl. lib. III.43. nomen in aliis codd. *Λαιανίτης*, in aliis autem *Ἀλαϊνίτης* legitur. In intimo sinu olim fuit urbs nomine Ailath, quae postea Aila appellabatur, conf. Hieronymum de loc. sacr. et Notitiam imp. orient. p. 217. Stephanus Byzant. v. *Ἀλλανον*, πόλις Ἀραβίας, ἥς ὁ πολίτης *Ἀλλανίτης*. τινὲς δὲ κόλπον *Ἀλλα* φασί. Γλαῦκος δὲ κόμην αὐτὴν λέγει ἐν Ἀραβικῶν τρίτῳ, τὰ πρὸς ἑὸν τῆς *Ἀλλας*. ὁ πολίτης *Ἀλλανίτης*.

1) Scribe *Ἀλλανίτην*, vel, quod propius est, *Ἀλλαν*. nam κόλπον ipsum *Ἀλλαν* vocatum notat Stephanus Byzant. Hudson. Recepi *Ἀλλαν*, facile enim hoc verbum transscribi potuit in *Μύλαν*, quod Hoeschelius, et Hudsonus ediderunt, editorque Viennensis.

2) Lege *Σινῶν*. Hudson. Hoc recepi.

3) Omnino legendum *Μενουθιάδος* ex Ptolemaeo [IV. 9.], Arriano, et aliis. Hudson. In Arriani periplo maris erythraei p. 9, ed. Hudson. appellatur insula *Ἐλτενηδιωμμενουθεσίας νήσος*. Stephanus Byzant. habet haec: *Μένουθις*, *Αἰγυπτία κόμη* πρὸς τῷ

λεων καὶ τῶν ἐπινείων δηλώσομεν· ἔτι μὲν τῶν θαλάσσων, καὶ τῶν κόλπων, καὶ τῶν ἀκρωτηρίων, καὶ τῶν νήσων τὰς ὀνομασίας σημαινοῦμεν⁴· διὰ μακροῦ δὲ τοῖς διαστήμασι τὸν ἀριθμὸν τῶν σταδίων προσθήσομεν· τούτων μὲν γὰρ τῶν δεξιῶν μερῶν ἐπιδρομή ἐστίν, ἃ τῆς ἀναμετρήσεως⁵ πεποιήμεθα σαφῇ μιᾷς ἔνεκα τῆς θέσεως τῆς τε γῆς καὶ τῆς θαλάσσης, ἣνπερ ἔχει πρὸς τὴν ἀντίπερα τῆς Ἀσίας χώραν, τουτέστι τῶν τε Ἀράβων καὶ τῶν Ἰνδῶν καὶ τῶν ἄλλων ἔθνων· τῶν δὲ ἀριστερῶν μερῶν μετὰ τῆς προειρημένης⁶ ἐπαγγελίας τὸν περίπλουν σπουδῇ ἐποιήσαμεθα.

A. Τῶν δεξιῶν μερῶν τοῦτε Ἀραβίου κόλπου καὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης καὶ τοῦ Ἰνδικοῦ πελάγους περίπλους.

(41) Ἡ τοίνυν θέσις καὶ περιγραφὴ τῶν δεξιῶν τῆς Λιβύης[11] μερῶν τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον· χρὴ γὰρ πρὸ τῶν κατὰ μέρος τὰς καθ' ὅλου προσηγορίας καὶ τὴν θέσιν δηλῶσαι

navalium indicabimus, insuper et marium, et sinuum, et promontiorum, et insularum: longioribus vero distantiiis numerum stadiorum apponemus. Atque haec quidem percursatio est dextrarum partium, quas dimensione manifestas faciemus, praecipue gratia situs terrae et maris cum respectu ad oppositas Asiae regiones, hoc est, Arabum, et Indorum, et aliarum gentium: partium vero ad sinistram, ut prius polliciti sumus, periplum diligenter scripsimus.

Partium dextrarum sinus Arabici, Rubri maris, et Indici pelagi periplus.

Situs igitur et descriptio dextrarum Libyae partium ad hunc modum se habet. Oportet enim generales appellationes et situm locorum prius indicare, quam sigillatim recensere. Nam si quis

Κανώβω καὶ νῆσος Αἰθιοπίας Μενουθιάς. In notis Hudsoni, quas Marciani libro adiecit, legimus: Menuthias illa est insula, quae nunc Zanzibar appellatur. Huic enim omnia conveniunt quae veteres de Menuthiade scribunt, non insulae S. Laurentii vel Madagascar, (ut visum est Bocharto in Geogr. S. lib.

IV. c. 26.) quae plane ignota fuit Graecis et Romanis. Vossius ad Melam p. 303. Conf. Marcianum p. 12, et quae ibi notata sunt.

4) Lege σημαινοῦμεν. Hoesch.

5) Cum cl. Dodwello lego ἃ διὰ τῆς ἀναμ., et mox ἣνπερ pro ὅπερ. Hudson.

6) Scribe προειρημένης. Huds.

- τῶν τόπων· πλέοντι γὰρ τὸν Ἀραβικὸν κόλπον ὡς πρὸς μεσημβρίαν μετρίως πρὸς τὴν ἑω παρεπιστρέφοντι, καὶ δεξιὰν ἔχοντι τὴν ἡπειρον, πρώτη μὲν ἐστὶν ἡ Αἴγυπτος, μέρει τινὶ γειτνιώσα τῷ κόλπῳ· τούτῳ δὲ παροικοῦσιν Ἀραβαιοὶ ἰχθυοφάγοι· μετὰ δὲ ταύτην ἡ Τρωγλοδυτικὴ ἐπὶ πλεῖστον ἐκτεινομένη, παρήκει γὰρ παρά τε αὐτὸν τὸν Ἀράβιον κόλπον, καὶ παρὰ τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν· μετὰ δὲ τὸ στόμα τοῦ Ἀραβίου κόλπου ἐξῆς ἐστὶν ἡ ἐρυθρὰ θάλασσα· περιπλέοντι τοίνυν ταύτην, καὶ ὁμοίως ἐν δεξιᾷ τὴν γῆν ἔχοντι, ἐκδέχεται μὲν ὁ αὐτὸς κόλπος ἐν τοῖς δεξιοῖς μέρεσι τῆς ἐρυθρᾶς τυγγάνων θαλάσσης· παροικοῦσι δὲ τούτῳ οἷτε προειρημένοι Τρωγλοδύται, καὶ οἱ Αὐλίται², καὶ προσέτιγε οἱ Μοσσουλοὶ τὰ ἔθνη· ἐκπλεύσαντι δὲ τὸν

sinum Arabicum naviget quasi meridiem versus, leniter flectens ad ortum, et a dextra continentem habeat, primum se offert Aegyptus, aliqua sui parte sinui [Arabico] contermina. Huic autem adiacent Arabes Aegyptii Ichthyophagi. At supra hanc [Aegyptum] regio Troglodytica latissime extensa: protenditur enim iuxta ipsum sinum Arabicum et Rubrum mare: nam ostio sinus Arabici continuum est Rubrum mare. Hoc igitur [mare] circumnavigantem, et similiter terram a dextra habentem excipit idem ille sinus, cui dextram versus est Rubrum mare: hoc autem [mare] accolunt praedicti Troglodytae, et Avalitae, insuper et Mosyli populi. Egredienti autem sinum [Arabicum] et

1) Ἀραβες Αἰγύπτιοι Ptolemaeo. Hud. s. — Arriani periplo maris erythraei p. 1. ed. Hud. s.: ἐκ μὲν τῶν δεξιῶν ἀπὸ Βερενίκης συναφῆς ἡ Τισσηβαρικὴ χώρα ἐστὶ. τὰ μὲν παρὰ θάλασσαν ἰχθυοφάγων μάνδραις οἰκοδομημέναις ἐν στενώμασιν, καὶ σποράδην δὲ οἰκοῦνται. Pag. 5: ἐπ' ἀνατολὴν ὁ Ἀραβικὸς κόλπος διατείνει, καὶ κατὰ τὴν Αὐαλίτην μάλιστα στενοῦνται. μετὰ δὲ σταδίους ὡσεὶ τετρακισχιλίους, κατὰ τὴν αὐτὴν ἡπειρον εἰς ἀνατολὴν πλεόντων, ἐστὶν ἄλλα ἐμπόρια βαρβαρικά, Τάπαρα λεγόμενα· . . . . . πρῶτος μὲν ὁ λεγόμενος Αὐαλείτης, καθ' ὃν καὶ στενώτατός ἐστιν ἀπὸ τῆς Ἀραβικῆς εἰς τὸ πέραν διάπλους. κατὰ τοῦτον τὸν τόπον, μικρὸν ἐμπόριον ἐστὶν ὁ Αὐαλείτης, σχεδίαίς καὶ σκάφαις εἰς τὸ αὐτὸ προσερχομένων. Pag. 6: μετὰ δὲ

τὴν Αὐαλείτην, ἕτερον ἐμπόριον ἐστὶν τούτου διαφέρον, ἡ λεγομένη Μαλαὴ, πλοῦν ἀπέχουσα σταδίων ὡς ὀκτακοσίων . . . . . ἀπὸ δὲ Μαλαῶ δύο δρόμοις ἐστὶν ἐμπόριον ἡ Μούνδον.

2) Lego οἱ Αὐαλίται, et mox οἱ Μόσυλοι ex Ptolemaeo et Stephano. Hud. s. Conf. infra not. 1 ad p. 32. Stephanus Byzant. promontorium et portum Μόσυλον ex Marciano nuncupatur. Sed hodie nihil de eo in Marciani opere legitur; in Arriani autem periplo maris erythraei p. 7. ed. Hudson. legimus: ἀπὸ δὲ τοῦ Μούνδου, πλεόντων εἰς τὴν ἀνατολὴν ὁμοίως μετὰ δύο δρόμους ἢ τρεῖς, πλησίον κεῖται τὸ Μόσυλλον, ἐν αἰγιαλῷ δυσόρμῳ. . . . ἀπὸ δὲ τοῦ Μόσυλλου παραπλεύσαντι μετὰ δύο δρόμους, τὸ λεγόμενον Νειλοπτολεμαίου κ. τ. λ. Ptolemaeus ha-

κόλπον, καὶ τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν, ἥρμα πῶς μετὰ τὸν κόλπον κατὰ τὸ ἀκρωτήριον στενουμένην, ἐκδέχεται τὸ Ἰνδικὸν πέλαγος ἀναπεπταμένον ἐπὶ πολὺ· καὶ τῷ μὲν μήκει διῆκον³ πρὸς τὴν ἕω καὶ τὰς ἀνατολὰς τοῦ ἡλίου μέχρι Σινῶν⁴ τοῦ ἔθνους(42), ὅπερ ἐπὶ τέλει τῆς οἰκουμένης τυγχάνει κείμενον κατὰ τὴν πρὸς ταῖς ἀνατολαῖς ἄγνωστον γῆν· τῷ δὲ πλάτει πρὸς μεσημβρίαν ἀναχεόμενὴν ἐπὶ πλεῖστον, μέχρι τῆς ἐτέρας ἀγνώστου γῆς τῆς[12] κατὰ τὴν μεσημβρίαν ὑπαρχούσης¹· καθ' ἣν καὶ ἡ Πρασώδης καλουμένη διατείνει θάλασσα περὶ ὅλην τὴν μεσημβρινὴν ἄγνωστον γῆν μέχρι τῆς ἕω, τοῦ μὲν Ἰνδικοῦ πελάγους ὑπάρχουσαν, ταύτην δὲ διὰ τὴν χροιάν λαχοῦσα² τὴν προσηγορίαν· μετὰ τὴν ἐρυθρὰν τοίνυν θάλασσαν κάμψαντι πρὸς τὴν μεσημβρίαν καὶ ὁμοίως ἐν δεξιᾷ τὴν γῆν ἔχοντι, τό, τε ὄρος ὃ Ἐλέφας τυγχάνει κείμενον καὶ ἡ Ἀρωματοφόρος χώρα³.

Rubrum mare (paulatim post sinum hunc iuxta promontorium in angustias coactum) occurrit Indicum pelagus, in immensum porrectum: et longitudine quidem pertingens ad orientem solisque exortus usque Sinarum provinciam, quae ad extrema orbis habitabilis iacet iuxta terram orientalem incognitam: latitudine vero ad meridiem versus maxime diffusum, usque ad alteram terram incognitam, quae meridiei subiacet; iuxta quam et mare Prasodes appellatum (Indici quidem pelagi pars, hoc vero cognomen sortitum a colore) extenditur circa totam terram meridionalem incognitam usque ad orientem. Post Rubrum igitur mare versus meridiem flectenti, et similiter a dextra terram habenti obiacet mons Elephas, et regio Aromatifera: post quam sequitur

bet IV. 7. Μόσυλον ἄκρον καὶ ἐμπόριον. Erravit fortasse Stephanus in conscribendo suo opere, cum ante oculos Arrianum et Ptolemaeum haberet. Plinius hist. nat. VI. 34: oppidum Gaza, promontorium et portus Mossylicus, quo cinnamomum devehitur. Huc usque Sesostriis exercitum duxit. . . . A Mossylico promontorio Atlanticum mare incipere vult Juba.

3) Lege διῆκον. Huds.

4) Lege ἀναχεόμενον. Huds.

1) Scribe ὑπαρχούσης. Huds.

2) Repone λαχοῦσαν. Huds.

3) V. infra fragmenta No. 1. s. v. Ἀρωμα, — Ex Arriano in periplo maris erythraei p. 7.

cognoscimus promontorium Elephas: ἀκρωτήριον Ἐλέφας, ἀπὸ Ὀπώνης εἰς νότον προχωρεῖ; sed in Strabonis libro XVI. cap. 4, p. 774 legimus: ὃ Ἐλέφας τὸ ὄρος, ἐκκείμενον εἰς θάλατταν, καὶ διώρυξ, καὶ ἐφεξῆς Ψυγμοῦ λιμὴν μέγας, καὶ ἵδρυμα τὸ Κυνοκεφάλων καλούμενον· καὶ τελευταῖον ἀκρωτήριον τῆς παραλίας ταύτης τὸ Νότον κέρας. Κάμψαντι δὲ τοῦτο, ὡς ἐπὶ μεσημβρίαν, οὐκέτι, φησὶν [Ἀρτεμιδωρός], ἔχομεν λιμένων ἀναγραφὰς, οὐδὲ τόπων, διὰ τὸ μηκέτι εἶναι γνῶριμον. Portugalli nautae appellarunt eum Mons Felix, Arabi autem Felluk, sive Fellis sive Felix. Flavius sub monte Elephante in

μεθ' ἣν ἐκδέχεται τὸ ἔθνος τὸ λεγόμενον Βαρβαρικόν, καὶ τὸ Βαρβαρικόν καλούμενον πέλαγος, ἐν ᾧ κόλποι τε πλείους εἰσὶ, καὶ οἱ δρόμοι τῆς καλουμένης Ἀζανίας⁴· καὶ πρῶτος μὲν τῶν ἐπισήμων κόλπος ἐστὶν ἐν αὐτῷ ὁ καλούμενος Ἀπόκοπα⁵, εἴθ'

provincia Barbarica appellata, et pelagus Barbaricum dictum, in quo plures sunt sinus et dromi (hoc est cursus) Azaniae, quae si vocatur. Et ex sinubus quidem insignioribus primus in ipso est, qui nuncupatur Apocopa; exinde ordine parvum littus et

Arriani quoque periplo maris erythraei commemoratur p. 7., cum verbis iam antea laudatis adiceret haec: εἴτα εἰς λίβα ἡ χώρα ποταμούς ἔχει, τὸν λεγόμενον Ἐλέφαντα, καὶ Δαφνῶνα μέγαν, λεγόμενον Ἀκάνναι. ἐν ἣ μονογονῶς λίβανος ὁ περατικός, πλεῖστος καὶ διάφορος γίνεται. καὶ μετὰ ταύτην, τῆς γῆς ὑποχωρούσης εἰς τὸν νότον ἤδη, τὸ τῶν Ἀρωμάτων ἐμπόριον, καὶ ἀκρωτήριον τελευταῖον τῆς βαρβαρικῆς ἡπείρου πρὸς ἀνατολὴν Ἀποκόπων. Marciani ἀρωματοφόρος χώρα, ubi urbem Ἀρωμα, πόλις Αἰθιοπῶν, ὡς Μαρκιανὸς fuisse, ex Marciani loco quodam, quem nunc autem in eiusdem libro non reperimus, Stephanus Byzant. docet. Fortasse Ἀρωμα emporium tantum fuit, quod ex loco laudato peripli maris erythraei cognoscimus. Stephanus errasse videtur. Nihil obstat, Artemidori Νότου κέρας idem esse ac Arriani Ἀρωμάτων ἐμπόριον καὶ ἀκρωτήριον, quod hodie Guardafui appellatur, sed diversum ab Ptolemaei (IV. 7.) Νότου κέρας, quod versus meridiem post Ἀπόκοπα, infraque promontorium et emporium Ἀρωματα, quod Ptolemaeus l. l. indicavit post Ἀκάνναι, in hodierna Africae ora, appellata Aian, situm est, atque nomine Bandedel — Kaus est insignitum.

4) Ἀζανία mare est quod Plinio Azanium dicitur. At Ptolemaeo Ἀζανία est regio Aethiopica mediterranea ex adverso maris Bar-

barici, cuius maritima ora Βαρβαρία dicta est. Salmasius in Solinum p. 354. Huds.

5) Ἀπόκοπα. Hic locus est unus ex iis, qui a Stephano sive Hermolao Grammatico de Urbibus adferuntur. Hoeschel. Stephanus Byzant. habet haec: Ἀπόκοπα, οὐδετέρως, κόλπος ἐν τῷ Βαρβαρικῷ μυχῷ. Μαρκιανὸς ἐν περιπλῷ. — Ptolemaeus lib. IV. 7. Ἀπόκοπα (79 grad. longit., 3 grad. latit.) ponit inter montem Φαλαγγίς (80 gr. long., 3 gr. 25 sive 30 min. latit.), et promontorium Νότου κέρας (79 gr. longit., 2 gr. 5 min. latit.). In Periplo maris erythraei p. 9. ed. Huds. legitur: ἀπὸ δὲ Ὀπώνης, τῆς ἀκτῆς εἰς τὸν νότον ὑποχωρούσης ἐπὶ πλεῖον, πρῶτα μὲν ἐστὶ τὰ λεγόμενα μικρὰ Ἀπόκοπα καὶ μεγάλα τῆς Ἀζανίας, διὰ ἀγκυροβολίων. ποταμὸς, ἐπὶ δρόμους ἕξ, παρ' αὐτὸν ἤδη τὴν λίβα· εἴτα αἰγιαλὸς καὶ μικρὸς καὶ μέγας, ἐπ' ἄλλους δρόμους ἕξ. καὶ μετ' αὐτὸν κατὰ τὸ ἕξῃς, οἱ τῆς Ἀζανίας δρόμοι. πρῶτον μὲν, ὁ λεγόμενος Σεραπίωνος· εἴθ' ὁ Νίκωνος· μεθ' ὃν, ποταμοὶ πλείονες, καὶ ἄλλοι συνεχεῖς ὄρμοι, διηρημένοι κατὰ σταθμούς καὶ δρόμους ἡμερησίους πλείους, τοὺς πάντας ἐπτά, μέχρι Πυραλάων νήσων, καινῆς λεγομένης διώρυχος. ἀφ' ἧς μικρὸν ἐπάνω τοῦ λιβὸς, μετὰ δύο δρόμους νυχθημέρους, παρ' αὐτὴν τὴν δύσιν εἰτενηδιωμενουθεσίας ἀπαντὰ νήσος, σταδίων ἀπὸ τῆς γῆς ὡσεὶ τριακοσίων, ταπεινὴ καὶ κατάδενδρος. Pag. 10: ἀφ' ἧς μετὰ δύο

ἐξῆς μικρὸς αἰγιαλὸς καὶ μέγας, μεθ' οὗς ἕτερος κόλπος μέγας μέχρι τοῦ Ῥαπτοῦ⁶ ἀκρωτηρίου. μετὰ δὲ ταῦτα ἡ λεγομένη βραχεῖα θάλασσα⁷, καὶ ὁ περὶ αὐτὴν μέγιστος κόλπος, ὃνπερ οἰκοῦσι βάρβαροι Ἀνθρωποφάγοι. ἐν δὲ τῷ τέλει τοῦ κόλπου κεῖται τὸ μέγιστον ἀκρωτήριο, ὃ καλεῖται Πράσον ἄκρον⁸, (43) καὶ ἡ Μενουνθίας νήσου⁹, οὐ πόρρω τοῦ ἀκρωτηρίου τυγχάνουσα· καὶ ἡ μὲν ὅλη θέσις καὶ περιγραφὴ τῶν δεξιῶν μερῶν τοῦτε Ἀραβίου κόλπου καὶ τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης καὶ προσέτιγε τοῦ Ἰνδικοῦ πελάγους, τοῦ πρὸς τὴν μεσημβρίαν ἀποκλίνοντος, τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον· τὰ δὲ κατὰ μέρος οὕτω πως ἔχει.¹⁰

magnum; tum et alter sinus immensus usque Rhaptum promontorium. Post haec vero mare quod Breve dicitur, et maximus circa ipsum sinus quem accolunt barbari Anthropophagi. In extremo autem sinus huius maximum est promontorium, quod appellatur Prasum promontorium, et insula Menuthias, non longe a promontorio distans. Atque generalis quidem situs et descriptio dextrarum partium et sinus Arabici et Rubri maris, praeterea et Indici pelagi, quod meridiem versus excurrit, ad hunc modum se habet. Quae particulatim vero recensenda veniunt, hoc fero modo.

δρομούς τῆς ἡπείρου τὸ τελευταῖότατον τῆς Ἀζανίας ἐμπόριον κεῖται, τὰ Ῥαπτὰ τὰ λεγόμενα. Pag. 11: καὶ σχεδὸν τελευταῖοτα τὰ ἐστὶ ταῦτα τὰ ἐμπόρια τῆς Ἀζανίας, τῆς ἐν δεξιοῖς ἀπὸ Βερενίκης ἡπείρου. ὁ γὰρ μετὰ τούτους τοὺς τόπους Ὠκεανὸς, ἀνφερέννητος ὢν, εἰς τὴν δύσιν ἀνακάμπτει, καὶ τοῖς ἀπεστραμμένοις μέρεσιν τῆς Αἰθιοπίας, καὶ Λιβύης, καὶ Ἀφρικῆς, κατὰ τὴν νότον παρεκτείνων, εἰς τὴν ἐσπέριον συμπίσγει θάλασσαν. Ex his Peripli maris erythraei locis, imprimis ex eo quem postremum huc transscripsimus, ubi Raptum promontorium ultimus in Africae ora occidentali appellatur locus, qui cognitus est, vidimus, periplum multo antiquiorem esse Marino et Ptolemaeo, atque Marciano. Sed non dubitamus, quin eo periplo Marcianus in conscribendis suis libris usus sit, si conferimus initium introductionis, quem

Menippi periplo praescribit, ubi monet: γράφω δὲ ταῦτα, πολλοῖς μὲν ἐντυχῶν περίπλοις, πολὺν δὲ περὶ τὴν τούτων ἰδησιν ἀναλώσας χρόνον.

6) Ῥαπτοῦ. Rhaptum promontorium est illud quod Quiolae vicinum est. Vossius ad Melam p. 303. Huds. Bredovius l. l. p. 328 docet, fluvium iuxta promontorium Rhaptum, quem Ptolemaeus geogr. lib. I. 17. eodem nomine appellat, hodie esse Doarra, qui iuxta emporium et promontorium, quod Portugalli Bandel—veilho (alter Hafen) dicunt, in mare influit.

7) Vide Vossium ad Melam. pag. 103. Huds.

8) Πράσον Ptolemaeo. Huds. — Hodie in Ptolemaei libro I. cap. 17. Πράσον legitur.

9) De insula Menuthiade V. supra notam 3 ad pag. 10.

10) Capitulum, quod haec subsequi debet, desideratur. Huds.

F r a g m e n t a. *)

I. Ἀρώμα, πόλις Αἰθιοπῶν, ὡς Μαρκιανός.**)

II. Ἀσπὶς, πόλις Λιβύης, ὡς Φίλων. ἔστι καὶ ἀκρωτήριον Αἰθιοπίας τῆς κατ' Αἴγυπτον, ὡς Μαρκιανός πρώτη περιόδων.

III. Ἀστάρτη, νῆσος ἐν Αἰθιοπία. Μαρκιανός ἐν περιπλῶ πρώτῃ· ἐντεῦθεν ἄρχεται Αἰθιοπία, ἥ ὑπὲρ Αἴγυπτον. ἀπὸ δὲ τοῦ Βαζίου ἄκρον ἐκδέχεται Τριόνωτον ὄρος. κατὰ δὲ τοῦτο, νῆσος Ἀστάρτη.***)

F r a g m e n t a.

I. Aroma, oppidum Aethiopum. Marcianus.

II. Aspis, urbs Libyae, cuius Philo meminit. Est quoque promontorium Aethiopiae iuxta Aegyptum, uti Marcianus libro primo Periodorum perhibet.

III. Astarte, insula Aethiopiae. Marcianus periplo primo [dicit] haec: ibi incipit Aethiopia, quae supra Aegyptum est. A Bazio autem promontorio excipitur mons Trionotum, iuxta quem insula Astarte sita est.

*) Fragmenta quinque, quae hic sequuntur, servavit Stephanus Byzant. sive eius epitomator. Ea inserui, ne alio importuno loco praeterviderentur.

**) Iam Berkelius in suis notis Stephano Byzant. adiectis recte vidit, Ptolemaei (IV. 7.) Ἀρώματα ἄκρον καὶ ἐμπόριον (conf. lib. I. 17.) idem esse ac Marciani Ἀρώμα, quamquam eo nomine urbs significatur. V. supra not. 12. ad pag. 12. Conf. Bredovii dissertationem: Ueber die geograph. Kenntnisse der Alten längst der Ostküste Afrikas, ausserhalb des arabischen Busens, v. eiusdem librum: Untersuchungen über einzelne Gegenstände der alten Geschichte, Geographie und Chronologie, Vol. II. p. 304 sqq., et Gossellin, Recherches, p. 186 sq.

***) Hoc fragmentum, est maius quam reliqua, quae habemus. Nam omnia a verbo ἐντεῦθεν usque ad νῆσος Ἀστάρτη complectitur. Hoc non vidit Hudsonus.

Berkelius in suis notis ad hunc locum adnotat: „Ἀπὸ δὲ τοῦ Βαζίου ἄκρον. Ita vulgati omnes et scripti: Salmasius ad oram sui Stephani ἀπὸ δὲ τοῦ Βαζίου ἄκρον reposuit, quae lectio Ptolemaei auctoritate confirmatur, ita enim ille lib. IV. cap. VII.: μετὰ δὲ τὸ Βάζιον ἄκρον, ὃ εἴρεται, Πριόνωτον ὄρος. Ita quoque hunc montem et promontorium idem Geographus aliis in locis appellavit. A librariis autem Ξ et Ζ saepissime confundi, alibi demonstravimus.“ Idem vir doctus praefert scribendum Πριόνωτον ὄρος loco Τριόνωτον ὄρος, qua in re consentit cum Holstenio, qui suam sententiam loco Ptolemaei lib. IV. cap. 7. firmare voluit. — Ad locum ἀπὸ δὲ τοῦ Βαζίου ἄκρον scribit Luc. Holstenius: „Apud Ptolemaeum bis occurrit hoc promontorium, sed utrobique τὸ Βάζιον ἄκρον dicitur, lib. IV. cap. 5 et 7. Apud Marcianum haec interiore, cuius procul dubio locus hic a Stephano adducitur.“

IV. Γυψηίς, νῆσος Αἰθιοπίας, ὡς Μαρκιανὸς ἐν περιπλῶ πρώτῃ.†)

V. Μόσυλον, ἀκρωτήριον καὶ ἐμπόριον Αἰθιοπίας. Μαρκιανὸς ἐν πρώτῳ περιόδου.††)

IV. Gypseis, insula Aethiopiae. Marcianus periplo primo.

V. Mosylum, promontorium et emporium Aethiopiae. Marcianus libro primo Periodi.

†) Ad hunc locum Luc. Holstenius adnotavit. „Lege XXVI. Cod. de Poenis (quae e lib. LX. Βασιλικῶν tit. 51. cap. ult. eo a Iacobo Cujacio relata est) Gypsus et Oasis appellantur loca exiliis destinata: prohibenturque illa lege magistratus Alexandriae et Thebaidos exules in Gypsum Oasin mittere ultra sex menses, vel ad summum, ultra annum. Ratio, ut a Graecis interpretibus redditur, quod Oasis infesta culcibus muscisque grandioribus fuerit, exulibus saepe mortis causam adferentibus. Non dubito, quin loca vicina fuerint.“

††) V. notam 2. ad pag. 11, ubi gens Μοσσουλοὶ commemorantur, sed nullibi in Marciani libro, qualem hodie habemus, aliquid de promontorio Μόσυλον legitur. Apud Dioscoridem lib. I. cap. 12 βλάκτος Μοσυλήτης et cap. 13 rectius Μοσυλίτης legitur.

Eam Marciani peripli partem, quae intercidit, quam maxime redintegrare periuvant partim Arrianus periplo maris erythraei et Ptolemaeus, partim, ut iam vidimus, Stephanus Byzantinus. Duo priores, quorum priorem peripli auctorem non satis comprobatum habemus, vixisse ante Ptolemaeum et Marcianum res cogit agnoscere; Stephanum integro Marciani opere usum esse, ex iis locis, quos ille nobis servavit, vidimus. Cum Marcianus librum suum componeret, Artemidorum quoque in manibus habuit. Certissime ea, quae ille de Aegypto eiusque confinibus regionibus docuit, in suum opus transtulit. Praeterea

Agathemerus non est negligendus, si omnia ad hanc lacunam libri Marciani explendam adhibere velimus. Ptolemaeus geogr. lib. I. c. 17: Καὶ μὴν καὶ παρὰ τῶν ἀπὸ τῆς Ἀραβίας τῆς εὐδαίμονος διαπρεσβιουμένων ἐμπορίων ἐπὶ τὰ Ἀρώματα, καὶ τὴν Ἀθανίαν καὶ τὰ Ραπτὰ, ταῦτα δὲ πάντα Βαρβαρίαν ἰδίως καλούντων, μανθάνομεν τὸν τε πλοῦν μὴ ἀκριβῶς εἶναι πρὸς μεσημβρίαν, ἀλλὰ τοῦτον μὲν πρὸς δυσμὸς καὶ μεσημβρίαν, τὴν δ' ἀπὸ τῶν Ραπτῶν ἐπὶ τὸ Πράσον διαπεραίωσιν πρὸς ἀνατολὰς καὶ μεσημβρίαν· καὶ τὰς λίμνας δὲ ἀφ' ὧν ὁ Νεῖλος ῥεῖ μὴ παρ' αὐτὴν εἶναι τὴν θάλασσαν, ἀλλ' ἐνδοτέρῳ σύγχω· καὶ τὴν τάξιν τὴν τῶν ἐπὶ τὸ Ραπτὸν ἀκρωτήριο ἀπὸ τοῦ τῶν Ἀρωμάτων, Αἰγιαλῶν, καὶ Ἀποκόπων ἑτέραν εἶναι τῆς κατὰ τὸν Μαρῖνον, καὶ μὴ πολλῶν συνάγεσθαι σταδίων ἐκεῖ τὸν ἐξ ἡμέρας καὶ νυκτὸς πλοῦν διὰ τὸ ταχυμετάβολον τῶν ὑπὸ τὸν ἰσημερινὸν πνευμάτων, ἀλλ' ὡς ἐπίπαν τετρακοσίων ἢ πεντακοσίων σταδίων· εἶναι δὲ συνεχῇ μὲν τοῖς Ἀρώμασι πρῶτον κόλπον, ἐν ᾧ μετὰ μιᾶς ἡμέρας ὁδὸν ἀπὸ τῶν Ἀρωμάτων Πανῶν κόμην καὶ Ὀπώνην ἐμπόριον ἀπέχουσιν τῆς κόμης ὁδὸν ἡμερῶν ἑξ· μετὰ δὲ τοῦτο τὸ ἐμπόριον συνάπτειν ἄλλον κόλπον ἀρχὴν τῆς Ἀθανίας, οὗ κατὰ τὴν ἀρχὴν ἐκκείσθαι Ζίγγιν ἄκρον καὶ Φαλαγγίδα ἕως τριῶν κεφαλῶν· καλεῖσθαι δὲ τοῦτον μόνον τὸν κόλπον Ἀπόκοπα, καὶ διάπλουν· ἔχειν δύο νυχθημέρων· παρήκειν δ' ἀπ' αὐτοῦ τὸν μικρὸν Αἰγιαλὸν ἐν διάπλῳ τριῶν διαστημάτων,

εἶτα τὸν μέγαν Αἰγιαλὸν ἐν δια-
πλῶ πάντε διασημάτων, ἀμφοτέ-
ρους δὲ ἐπὶ τὸ αὐτὸ τεσσάρων
ἔχειν διαπλῶν νυχθημέρων· συ-
νῆσθαι δὲ τούτοις ἄλλον κόλπον,
ἐν ᾧ ἐμπόριον τὸ καλούμενον Ἐσ-
σινά μετὰ δύο νυχθημέρων πλοῦν,
εἶτα Σαρραπίωνος ὄρεον μετὰ μίας
ἡμέρας πλοῦν· ἐντεῦθεν ἀρχεσθαι
τὸν ἐπὶ τὰ Ῥαπτὰ φέροντα κόλ-
πον τριῶν νυχθημέρων ἔχοντα δια-
πλῶν· οὐ κατὰ μὲν τὰς ἀρχὰς
ἐμπόριον εἶναι τὸ καλούμενον Το-
νίκι, παρὰ δὲ τὸ Ῥαπτὸν ἄκρον
ποταμὸν τὸν καλούμενον Ῥαπτὸν
καὶ μητρόπολιν ὁμωνυμον αὐτῶ
τῶν Ῥαπτῶν μέχρι τοῦ Πράσου
ἀκρωτηρίον κόλπον μέγιστον ὄντα
καὶ μὴ βαθύν περιουκτεῖν βαρβάρ-
ους ἀνθρωποφάγους. cap. XVIII:
Τὰ μὲν οὖν κατ' αὐτὴν τὴν ἰστο-
ρίαν ἀφελόντα τυχεῖν τινος ἐπι-
στάσεως ὑποτετυπωσθαι μέχρι το-
σούτων, ἵνα μὴ καὶ δόξωμέν τισιν
ἔνστασιν προχειρίσασθαι καὶ μὴ
διορθῶσιν· ἔσται γὰρ ἡμῖν ἑκα-
στὰ δι' αὐτῆς τῆς κατὰ μέρος ὑφ-
ηγήσεως δηλ. Apud Ptolemaeum
emporium aut Τονίκι aut τὸ Νί-
κη sive τὸ Νίκι, quod alii malunt,
vocatur; in Arriani autem peri-
plo maris erythraei nobis occur-
rit emporium idem, ut videtur,
nomine Νίκωνος ὄρεος in libris
editis, sed Νέκωνος, regem Νε-
κῶς (Herodot. IV. 42.) respicien-
tes, legendum fortasse praestat.
Ex Ptolemaei lib. I. cap. 15. geo-
graphiae Marini sententiam co-
gnoscimus de A r o n t a t i s. Ibi
enim dicitur: „καὶ μὴν καὶ τὸν
Νεῖλον ποταμὸν φησὶν ἀκολουθῶς
τῇ ἀληθείᾳ γραφῆσεσθαι, ἐξ οὗ
πρώτον ὁράται παραγινόμενος,
ἀπὸ μεσημβρίας πρὸς τὰς ἀρκτους
μέχρι Μερόης· ὁμοίως δὲ καὶ τὸν
ἀπὸ τῶν Ἀρωμάτων ἐπὶ τὰς λί-
μνας ἐξ ὧν ὁ Νεῖλος ρεῖ πλοῦν
Ἀπαρτία συντελεῖσθαι, τῶν Ἀρω-
μάτων ἀνατολικωτέρων ὄντων τοῦ
Νεῖλου καμπόλλῃ· Πτολεμαῖς γὰρ
ἢ τῶν Θηρῶν ἀνατολικωτέρα ἐστὶ
Μερόης καὶ τοῦ Νεῖλου δέκα ἡ-
μερῶν ὁδὸν ἢ δώδεκα, Πτολεμαί-
δος δὲ καὶ τοῦ Ἀδουλιτικοῦ κόλ-

που τὰ στενὰ τὰ κατὰ Ὀκνηλιν τὴν
χερσόνησον καὶ Δείρην σταδίους
τρισχίλοις πεντακοσίοις· τούτων
δ' ἐστὶν ἀνατολικωτέρων τὸ ἀκρω-
τήριον τῶν μεγάλων Ἀρω-
μάτων σταδίους πεντασχιλίοις.

Alia in Agathemerī geo-
graphiae lib. I. cap. 3. reperi-
mus, quae Marcianus ex illius
libro hausierit, atque in periplum
suum nonnullis rebus mutatis
transtulerit. Ibi leguntur huc
spectantia: „Ὁ δὲ Ἀράβιος κόλ-
πος, στενὸς ὢν καὶ προμήνης,
ἀρχεται ἀπ' Ἡρώων πόλεως παρὰ
τὴν Τρωγλοδυτικὴν ἕως τῆς Πτο-
λεμαίδος, τῆς ἐπὶ θήρας, σταδίων
θ', τὸ μήκος. Τὰ δὲ κατὰ Δείρην
στενὰ σταδίων ἕ'. Ἐνθεν ἐξῆς πλοῦς
σταδίων ἔσθ'. τὸ δὲ λοιπὸν σὺ
πλείται παρὰ τὴν Ἐρυθρὰν θά-
λασσαν ἕως Θικανοῦ σταδίων ἦ.
τὸ δὲ παρὰ τὴν Ἀραβίαν πλεονάρ-
απ' Ἐλανίτου μυχοῦ σταδίων μυ-
ριάδων ἄ'. αὐτὴ δὲ ἡ Ἀραβία εἰς
τὴν Ἐρυθρὰν καθήκει καὶ μεμή-
νεται ἐπὶ σταδίων μυριάδι διαχι-
λίων.“ Deinde lib. II. cap. 5.:
„Ἐν δὲ τῇ ὑπὸ τὸν Αἰγυπτὸν Αἰ-
θιοπία ἢ μὲν πρὸς τῇ θαλάσῃ,
κάσα ὅση ἐστὶν ἀπὸ Βερόνηλης
μέχρι τῶν στενῶν τοῦ Ἀραβικοῦ
κόλπου καλεῖται Τρωγλοδυτικὴ.
Ταύτης δὲ ἐνδοτέρα κεῖται ἡ Ἀβ-
νία, ἐν ᾗ παντοῖοι εἰαιν ἐλέφαν-
τες, καὶ ἡ ἀρωματοφόρος χώρα.
Καὶ μετὰ τὴν μέγαν καταβόραντὴν
ἀπὸ μὲν δυσμέους τοῦ Νεῖλου
Ἐδωννύται, Σεβρίδαί, Κάτοιποι,
καὶ πρὸς τῇ Μερόῃ νήσῳ Μέ-
μυνοις· μεθ' οὓς Ἐλεφαντοφάγοι
Αἰθίοπες, εἶτα Πεσενδόροι καὶ
Κιναμωφόρος χώρα, τούτων δὲ
δυτικωτέρα ἐστὶν ἡ Φαξανία. ἀπὸ
δὲ ἀνατολῶν Κολαβοί, Ἀπεργοί,
Νούβοι, ἑτεροὶ Βλέμυνες, Στρο-
νοφάγοι, καὶ ἡ συνονοφόρος χώ-
ρα. Τὴν δὲ λοιπὴν καὶ μεσημβριω-
τάτην, μεθ' ἣν ἡ ἀγνωστός ἐστι,
κατέχουσι, πρὸς μὲν τῷ Αἰθιοπι-
κῷ καλουμένῳ ἱπποδρόμῳ Ἰππο-
φάγοι Αἰθίοπες, ὧν μεσημβρινώ-
τεροι οἱ κοινῶς καλούμενοι Ἐσπε-
ριοι. Arctam necessitudinem in-
ter Marcianum et Agathemerum

[13] Β. Τῶν ἀριστερῶν μερῶν τοῦτε Ἀραβίου κόλπου καὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης καὶ τοῦ Ἰνδικοῦ πελάγους παντὸς περιπλους.

Τῶν δὲ ἀριστερῶν τῆς Ἀσίας μερῶν, καὶ τῆς ἡπείρου¹ καὶ τῶν θαλασσῶν, θέσις τοῦτόν πως διάκειται τὸν τρόπον· χρηγὰρ κἀνταῦθα πρὸ τῶν κατὰ μέρος ὀνομασιῶν² τὰς καθόλου δηλῶσαι προσηγορίας, καὶ τὴν θέσιν σημῆναι τῶν τόπων· πλέοντι τοίνυν τὸν Ἀράβιον κόλπον καὶ ἀριστερὰν ἔχοντι τὴν ἡπειρον, πρώτη μὲν ἐστὶν ἡ Εὐδαίμων Ἀραβία³, περὶ ὅλον τὸν Ἀράβιον διήκουσα κόλπον, μέχρι τοῦ προῤῥηθέντος⁴ Ἀραβίου πορθμοῦ· μετὰ δὲ τὰ στενὰ τοῦ Ἀραβίου κόλπου ἐκδέχεται ἡ Ἐρυθρὰ θάλασσα, ἣν περιπλέοντι, καὶ τὴν ἡπειρον ἀριστερὰν ἔχοντι, τὸ προῤῥηθὲν ἔτι τῶν Ἀράβων ἔθνος ἐκδέχεται, παρὰ

Partium sinistrarum sinus Arabici, et Rubri maris, et totius Indici pelagi periplus.

Sinistrarum autem Asiae partium, tam continentis quam marium situs hic est. Oportet enim et hoc loco, ante [quam ad] particulares [descendamus,] generales proferre appellationes, et locorum situm ob oculos ponere. Naviganti igitur sinum Arabicum, et continentem sinistrae obversam habenti, primum sese offert Arabia felix, per totum sinum Arabicum exporrecta usque ad praedictum fretum Arabicum. Post angustias vero sinus Arabici sequitur Rubrum mare: quod circumnaviganti, et continentem ad laevam habenti, occurrit prius memorata Arabum gens, universam hanc continentem habitans. In hac autem parte maris gens est Homeritarum, ad Arabum terram pertinens, et us-

extitisse luculenter apparet ex hoc loco. ἀπὸ δὲ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης ἕως Αἰγύπτου ὁ Ἀράβιος κόλπος, ἔνθα μάλιστα ἐστὶ τὸ στενότατον τῆς ἡπείρου καὶ διεῖργον τὸ μὴ συνάψαι τὴν κατ' ἡμᾶς θάλασσαν, quem in Agathemerī geographiae libro II. cap. II legimus, et quidem plane iisdem Marciāni verbis p. 9 expressum. Marciānus autem Agathemerī nomen nullibi indicat, itaque cum interciderint omnes fere scriptores, quos uterque sibi fontem fuisse appellat, non liquet, quomodo haec res certe diiudicari possit. Admodum multis obstaculis impedimur,

ne ad finem progredi possimus. Nescimus etiam, quam multa hoc loco perierint.

1) Lege καὶ τῆς ἡπ., vel ἡ si-ve ἡτοι τῆς ἡπ. Huds. Recepi καὶ τῆς ἡπ. loco ἡ τῆς ἡπ., quod in Hoeschelii et Hudsoni atque Neograeci editionibus invenies.

2) Lege πρὸ τῶν κατὰ μέρος ὀνομασιῶν. Huds. Veram lectionem excogitavit Hudsonus, eamque recepimus loco πρώτον τῶν κατὰ μέρος ὀνομασιῶν.

3) Lege Ἀραβία [loco Ἀραβίου, quod in editionibus reperies.]. Hoeschel.

4) Aut προῤῥηθέντος, et mox προῤῥηθέν. At ubinam loci prius

μένω, ἀριστεράν τε ὁμοίως τὴν ἡπειρον ἔχοντι, ἐκδέχεται πάλιν τὸ Ἰνδικὸν πέλαγος, ὃ τὸ λειπόμενον τῆς Καρμανίας ἔθνος παροικεῖ⁴, καὶ μετὰ τοῦτο (45) τὸ τῆς Γεδρωσίας ἔθνος κείμενον τυγχάνει· ἐξῆς δὲ τούτων ἐστὶν ἡ Ἰνδική, ἡ ἐντὸς Γάγγου ποταμοῦ κειμένη, ἥς κατὰ τὸ μεσαίτατον τῆς ἡπείρου νῆσος κατ' ἀντικρὺ κεῖται μεγίστη Ταπροβάνη καλουμένη· μετὰ δὲ ταύτην ἡ ἑτέρα ἐστὶν Ἰνδική, ἡ ἐκτὸς Γάγγου ποταμοῦ, ὅρου τυγχάνοντος ἑκατέρων τῶν Ἰνδικῶν γαιῶν· ἐν δὲ τῇ ἐκτὸς Γάγγου Ἰνδικῇ ἡ χρυσῇ καλουμένη χερσόνησός ἐστι⁵· μεθ' ἣν ὁ καλούμενος μέγας κόλπος· οὗ κατὰ τὸ μεσαίτατον οἱ ὅροι τῆς ἐκτὸς Γάγγου Ἰνδικῆς καὶ τῶν Σινῶν ἐστὶν ἔθνος⁶, καὶ ἡ τούτων μητρόπολις, ἣτις Θεῖ[-15]ναι προσαγορεύεται, ὅριον τῆς ἐγνωσμένης γῆς καὶ ἀγνώστου τυγχάνουσα· καὶ ἡ μὲν ὅλη τῶν τόπων θέσις καὶ περιγραφὴ τῶν ἀριστερῶν τῆς Ἀσίας μερῶν, τοῦ τε Ἀραβίου κόλπου, καὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, καὶ προσέτις τοῦ Περσικοῦ κόλπου καὶ τοῦ Ἰνδικοῦ πελάγους παντὸς, τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον· τὰ δὲ κατὰ μέρος οὕτω πως ἔχει.

habenti, occurrit rursum Indicum pelagus, quod accolit reliqua Carmaniae gens. Post hanc Gedrosia est provincia. deinceps vero est India, quae intra Gangem flumen sita est: cuius continentis medio ex adverso iacet insula maxima Taprobane appellata. Post hanc vero altera est India, extra Gangem fluvium, qui disterminat utramque Indiam. In India vero extra Gangem Chersonesus est, quae Aurca vocatur: post quam sinus, Magnus nominatus, cuius iuxta medium sunt termini Indiae extra Gangem: [deinde] Sinarum est gens, horumque Metropolis, quae Thinae nuncupatur, terminus terrae cognitae et incognitae. Atque generalis quidem locorum situs, et descriptio sinistrarum Asiae partium, et sinus Arabici, et Rubri maris, quin etiam et sinus Persici, et totius Indici pelagi, ad hunc modum se habet: particularis vero, hoc fere modo.

4) Scribe παροικεῖ [loco παροικεῖ, quod ediderunt] Hoeschel. [et Hudsonus.]

5) ἡ χρυσῇ καλουμένη χερσόνησος. In eodem plane situ metatur Auream Chersonesum, in quo Auream insulam censet Auctor peripli maris Erythraei. Ex quo licet conicere, insulam Chrysen antiquiorum eandem esse cum

Chryse peninsula, nam sequuta aetas peninsulam deprehendit, quam veteres pro insula habuere. Salmasius in Exercit. Plin. p. 701. Huds. Ἀκρωτήριον χρυσῆς χερσονήσου appellat Ptolemaeus geogr. lib. VII. 2.

6) Ἰνδικῆς καὶ τῶν σινῶν εἰσὶν. εἰθ' ἐξῆς τὸ τῶν Σινῶν ἐστὶν ἔθνος. Cod. Herv. Hoeschel.

Σίναϊ, μητρόπολις τῶν Σίνων, περὶ ὧν φησι Μαρκιανὸς ἐν περίπλοις*).

α. Τοῦ Ἀραβίου κόλπου καὶ τῶν ἀριστερῶν μερῶν τῶν παρὰ τὴν Εὐδαίμονα Ἀραβίαν περιπλους.

Ἡ Εὐδαίμων Ἀραβία περιορίζεται, ἀπὸ μὲν ἀρκτων ταῖς πλευραῖς τῆς τε Πετραίας Ἀραβίας, καὶ ἐτι τῆς Ἐρήμου Ἀραβίας, καὶ τῷ νο(-46)τίῳ μέρει τοῦ Περσικοῦ κόλπου μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Τίγριδος ποταμοῦ, καὶ μέρει τῆς Ἰνδικῆς θαλάσσης, ἀπὸ δὲ μεσημβρίας τῇ Ἐρυθρᾷ θαλάσσει· τὴν δὲ θέσιν τοιαύτην τινὰ ἔχει· προπέπτωκε πρὸς τὴν μεσημβρίαν εἰς τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν καὶ τὸ Ἰνδικὸν πέλαγος ἐπὶ πλεῖστον, καὶ ὥσπερ χερσόνησος μεγίστη πλατυτάτῳ ἰσθμῷ προσεχομένη, περιρρέϊται τῇ θαλάσσει· ἐξ ἑκατέρων δὲ αὐτῆς τοῦ ἰσθμοῦ τῶν μερῶν κόλποι δύο παραβέβληνται· καὶ τούτων ὁ μὲν ἐκ τῶν πρὸς τὴν ἐσπέραν μερῶν Ἀράβιος καλεῖται κόλπος ὁ προειρημέ-

Sinae, Sinarum urbs, de qua urbe Marcianus in periplo loquitur.

Sinus Arabici et partium quae ad sinistram iuxta Arabiam felicem periplus.

Arabia felix terminatur a septentrionibus quidem lateribus petraeae et desertae Arabiae, et parte australiori sinus Persici usque ad ostia Tigridis fluminis, et parte Indici maris; a meridie vero Rubro mari. Huiusmodi autem situm habet. Versus meridiem procidit in Rubrum mare, maximeque in Indicum pelagus; et veluti Chersonesus magna, [continenti] adhaerens latissimo isthmo, mari circumfunditur. Ab utraque autem isthmi eius parte duo sinus protenduntur: et horum unus quidem [excurrens] a partibus quae ad occasum, sinus dicitur Arabicus,

*) Stephan. Byzant. hausit hanc notitiam ex Marciani libro, qualem ipse, ut videtur, in manibus habuit. Hodie enim urbis nomen *Θεῖναι* ibi legitur, ex qua lectione satis apparet, Stephanum, aut qui eius librum posteriore tempore adornavit, Marciani libro valde mutato usum fuisse. Pto-

lemaeus (geogr. lib. VII. 3.) etiam, consentientibus omnibus libris editis et codicibus adhibitis, nomen urbis *Θεῖναι* scripsit, ex quo liquet, hanc esse veram nominis forma, et non ea, quae nunc in Stephani Byzant. libro habemus.

νος, ὁ δὲ πρὸς τὴν ἑω νενευκῶς, Περσικὸς¹ κόλπος ὀνομάζεται· τὰ δὲ μεταξὺ πάντα ἀπὸ Ἀραβίου μυχοῦ μέχρι τοῦ προειρημένου Περσικοῦ κόλπου, καθ' ὃ [16] μέρος τὰς ἐκβολὰς ὁ Τίγρις ποιεῖται ποταμὸς, περιπλεῖται, Χερσονησοειδῇ, ὡς προείρηται, τυγχάνοντα². ἔθνη δὲ πλεῖστα καὶ μέγιστα ἐν αὐτῇ ἔχει, ὧν τὰ προσεχῇ τῇ θαλάσῃ κατὰ τὸν περίπλουν δηλωθήσεται· τὰ δὲ περὶ τὸν αὐχένα³ τῆς εὐδαίμονας Ἀραβίας μετὰ τὴν πετραίαν καὶ τὴν ἔρημον Ἀραβίαν κατέχουσιν οἱ καλούμενοι Σαρακηνοὶ⁴, πλείονας μὲν ἔχοντες προσηγορίας, πολλὴν δὲ διακατέχοντες ἔρημον γῆν· γειτνιῶσι γοῦν οὗτοι τῇ πετραίᾳ Ἀραβίᾳ, (47) καὶ τῇ ἐρήμῳ Ἀραβίᾳ καὶ τῇ Παλαιστίνῃ, καὶ τῇ Περσίδι⁵, καὶ ἀκολουθῶς τῇ προειρημένην εὐδαίμονι Ἀραβίᾳ. ἔστι δὲ τῆς εὐδαίμονος Ἀραβίας τὸ μὲν μῆκος στάδια μ. α ψ⁴, τὸ δὲ

nate memoratus; alter vero ad ortum vergens sinus Persicus nominatur; sed terra quae intermedia est omnis ab Arabico recessu usque ad praedictum sinum Persicum, qua ex parte se exonerat Tigris flumen, circumnavigatur, peninsulae ad formam (ut prius dictum) quam maxime accedens. Gentes autem plures et maximas in se continet; quae mari [quum sint] finitimae ex periplo manifestae erunt. Loca ad cervicem Arabiae felicis post petraeam et desertam Arabiam incolunt Saraceni qui vocantur, plures quidem sortiti appellationes, multum vero terrae desertae possidentes. Hi igitur vicini sunt Arabiae petraeae et desertae, et * Palaestinae, et Persidi, et consequenter praedictae Arabiae felici. Patet autem Arabia felix in longitudinem stadia 11700.

1) Lege *περσικὸς*. Huds. In Hoeschelii et Hudsoni editionibus legitur male *περσοκός*.

2) Sic lege et distingue: *Τὰ δὲ μεταξὺ πάντα ἀπὸ Ἀραβίου μυχοῦ μέχρι τοῦ προειρημένου Περσικοῦ κόλπου, καθ' ὃ μέρος τὰς ἐκβολὰς ὁ Τίγρις ποιεῖται ποταμὸς, περιπλεῖται, Χερσονησοειδῇ, ὡς προείρηται, τυγχάνοντα*. Huds., cuius emendationem cum editore Vienn. recepi. Hoeschelius posuit post *κόλπου* colon, deinde edidit *περιπλεῖται Χερσονησοειδῆς et τυγχάνουσα*.

3) *περὶ τὴν αὐχένα*. Cum longior sit Arabia felix quam latior, ex duabus longitudinis extremitatibus, ea quae ad septentrionem meridiana est inter Persicum et Arabicum mare *αὐχέν*

censebatur, quod esset *αὐχέν* peninsulae: quae vero ad meridiem mari cingitur tota vocabatur *πέζα* a Dionysio aliisque. Et sic Marcianus vocat *αὐχένα τῆς Εὐδαίμονος Ἀραβίας* eam, Arabiam partem, quae opposita est τῇ *πέζᾳ*. Salmasius in Solinum p. 343. Huds.

2) *Σαρακήνοι*. Vide Salmasium in Solinum p. 344. et Bocharti Geographia sac. IV. 2. Hudson.

3) *Περσίδη*. Omnino legendum *Περσίδι*. Huds.

4) *στάδια 2' 4' ψ*, sed τὸ α in m. s. cum recta insuper linea, cui hemicyclus deorsum spectans subiicitur. Hoesch. Non dubito quin prima illa nota designet Myriades, quae desiderari

πλάτος στάδια ηων'. ἔχει δὲ τὰ ἔθνη ἥτοι σατραπίας⁵ νδ, πόλεις δὲ ἐπισήμους καὶ κώμας ρξδ', ὄρη ἐπίσημα ιέ, ποταμοὺς ἐπισήμους δ', λιμένας ἐπισήμους ς', κόλπους ἐπισήμους ε', αἰγιαλοὺς μεγάλους δύο, νήσους ἐπισήμους τὰς ἐν τῷ περίπλῳ εἰρημένας λε'. οἱ πάντες ἀπὸ τοῦ Ἀσαβῶ⁶ ἀκρωτηρίου μέχρι τοῦ Μαισανίτου⁷ κόλπου, τοῦ παρὰ τὴν εὐδαίμονα Ἀραβίαν τυγχάνοντος, στάδιοι⁸ ψρμ'. οἱ δὲ σύμπαντες ἀπὸ τοῦ Αἰλανίτου⁹ μυχοῦ τοῦ ἐν τῷ [17] Ἀραβίῳ κόλπῳ μέχρι τοῦ Μαισανίτου κόλπου, καὶ τοῦ πρὸς τῇ ἐρήμῳ πέρατος¹ τοῦ Περσικοῦ κόλπου, καὶ ἔτι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Τίγριδος ποταμοῦ, τοῦ περίπλου παντὸς τῆς παραλίας τῆς τῶν εὐδαιμόνων Ἀράβων γῆς εἰσι στάδια γμρν'².

in latitudinem vero stad. 8850. Habet autem provincias sive satrapias 54. urbes vero insignes et vicos 164. montes insignes 15. fluvios insignes 4. portus insignes 6. sinus insignes 5. littora magna 2. insulas insignes in periplo memoratas 35. Ab Asaborum promontorio usque ad Maesanitem sinum, qui iuxta Arabiam felicem, stadia omnia sunt 7140. Totius vero orae maritimae Arabiae felicitis peripli (ab Aelanitico recessu in sinu Arabico usque ad sinum Maesanitem, et extremitates Persici sinus versus [Arabiam] desertam, atque etiam ostia Tigridis fluvii) stadia universa sunt 38150.

videntur. Sed numeri, ut hic loci, deinceps fere ubique perturbari videntur: nec sine Codd. MSS. ope restitui in integrum possunt. Hudson. Agathemerus libro I. cap. 3. Arabiae longitudinem esse stadia 12000 dicit. v. finem notarum ad p. 12, ubi hic locus legitur.

5) Lego, ut infra, ἥτοι σατραπίας. Huds. Hoesch. et Huds. τῆς.

6) In Ptolemaeo [geogr. lib. VI. 7.] Ἀσαβῶν ἀκρωτήριον: quem ex hoc loco corrigendum esse censet Salmasius in Exereit. Plin. p. 350. Huds. Infra p. 21. scribitur hoc nomen Πασαβῶ ὄρος τε καὶ ἀκρωτήριον, itaque primo loco nihil muto, posteriori autem initialem litteram Π omitto.

7) Forsan Μεσανίτου cum Stephano Byzant. [in cuius libro, qualem nunc habemus, legitur haec: Μεσανίτης, κόλπος. Μαρκιανὸς ἐν περίπλῳ τῆς Περσικῆς θαλάσσης.] et Cod. Palat. Ptole-

maei. Quid si reponendo litteram, quae forte exciderit, cum Codd. vulg. Ptolemaei scribamus Μαδισανίτου. Hudson. Ad Stephani locum adnotat Berkeleyus: "utroque loco legendum Μεσανίτου sine diphthongo, quemadmodum etiam emendatum video ex Pal. cod. in Ptolemaeo lib. VI. cap. VII." V. fragm. XI.

8) Alibi στάδιοι, Huds. Hoc recepi cum editore Vienn. Hoeschelius deinde adnotavit haec: "pro ψ in m. s. nota est" haec ε. At quid ea designet? ψ 7000. ψρμ' 7140. Hudsonus male 700140.

9) Vide pag. 10. Hudsonus ibi adiecit: In textu graeco lege Παλαιστίνην et Περσίδι.

1) Lege πέρατος. Huds. Quod recepi, loco πέρατα, quod Hoeschelius et Hudsonus ediderunt.

2) In mss. τὸ γ cum recta lineola, subiectis illi duobus punctis: pro μ autem reperio in cod. Herv. η. Hoeschel. Τὸ γμ

F r a g m e n t a .*)

I. Ζαδράμη, βασίλειον τῶν Κιναιδοκολπιτῶν, περὶ οὗ ἐροῦμεν ἐν τῷ Κ. εἰσὶ δὲ ἔθνος τῆς εὐδαίμονος Ἀραβίας. Μαρκιανὸς ἐν περίπλῳ αὐτῆς· Ζαδραμιτῶν καὶ Κιναιδοκολπιτῶν. τὸ ἐθνικὸν Ζαδραμαῖος.**)

II. Ὀννη, ἐμπόριον τῆς εὐδαίμονος Ἀραβίας. Μαρκιανὸς ἐν περίπλῳ.***)

III. Κασσανῖται, ἔθνος ἐν τῇ παραλίᾳ τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης. Μαρκιανὸς ἐν περίπλῳ αὐτῆς· ἐντεῦθεν ἐκδέχεται τὸ τῶν Κασσανιτῶν ἔθνος.^{ο)}

F r a g m e n t a .

I. Zadrame, regio Cinaedocolpitarum, de qua loquemur in litera K. Est vero gens Arabiae Felicis. Marcianus in eiusdem periplo: Zadramitarum et Cinaedocolpitarum.

II. Onna, emporium Arabiae felicis. Marcianus in Periplo.

III. Cassanitae, gens in littore maris rubri. Marcianus in eiusdem periplo: ibi excipit Cassanitarum gens.

interpretor τρισμύρια. Incertum, utrum scribi debeat γην'. cum hic numerus praecedentibus nequaquam consentiat. Huds.

*) Fragmenta, quae nunc inseruntur, praebet Stephanus Byzant. Ex his liquet, aut magnam Arabiae peripli partem, quem hodie in Marciani libro habemus, interiisse, aut ab alio eoque multo posteriori scriptore decurtatum esse, nihilque nisi epitomen ad nos venisse.

**) Stephanus promittit se de populo Κιναιδοκολπιτῶν s. h. v. dicturum; sed haec perierunt. Apud Ptolemaeum, qui Marciani fons fuit, lib. VI. geographiae cap. 7. haec legimus: Κιναιδοκολπιτῶν χώρας, Κόπαρ κώμη, Ἄγρα κώμη, Ζαδράμ βασίλειον, Κέντος κώμη. Berkelius in notis suis ad hunc Stephani locum dicit: „sine dubio in Ptolemaeo reponendum Ζαδράμη βασίλειον“ Sed non liquet. Nihil in Ptole-

maeo mutandum esse video. Loco Ζαδραμιτῶν, quod Stephanus Byz. habet, in Ptolemaeo Ἀδραμιτῶν legimus.

***) Locum nomine Ὀννη indicat Ptolemaeus lib. VI. geographiae cap. 7. In ora autem prope Aelanitici sinus recessum stabat.

^{ο)} Κασσανῖται. Hi a Diodoro Gasandes, et ab Agatharchide Casandres appellantur, uti docet Bochartus lib. II. c. XXXVII. Geogr. sac. Ἐκδέχεται τὸ τῶν. Articulus τὸ ex MSS. adiecimus, legebatur in vulgatis ἐκδέχεται τῶν Κασσανιτῶν ἔθνος. [Haec sunt Marciani verba.] Berkel. Agatharchides p. 59 sq. Δεδεβαί . . . οἱ μὲν νομάδες, οἱ δὲ γενοχοί. . . . τούτων ἀστυγείτονες εἰσιν Ἀλιλαῖοι καὶ Κασανδρεῖς. Diodorus lib. III. 45: ἡ δ' ἐξῆς χώρα κατοικεῖται ὑπὸ Ἀράβων Ἀλιλαίων καὶ Γασανδρῶν.

IV. Μιναῖοι, ἔθνος ἐν τῇ παραλίᾳ τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης. Μαρκιανὸς ἐν περίπλῳ αὐτῆς.⁹⁰)

V. Μυρίκη, νῆσος ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσσει. Μαρκιανὸς ἐν περίπλῳ αὐτῆς.⁹⁰⁰)

IV. Minaei, gens in littore maris rubri. Marcianus in eiusdem periplo.

V. Myrice, insula in mari rubeo. Marcianus in eius periplo.

⁹⁰) In omnibus libris Mss. et editis duplici v legitur Μινναῖοι minus bene, cum certum sit, Stephanum alio loco simplici v vocem hanc enarrasse: Κάρινα, πόλις Μινναίων ἔθνους, πλησίον ἐρυθρᾶς θαλάσσης. [Non dubito, quin Stephanus Byz. hunc locum ex ea Marciani libri parte sumserit, quam perditam dolemus.] Imo omnes quotquot huius gentis meminere, istam, quam edicuravimus, vocis scripturam agnoscunt. Solus Dionysius [quem Periegetem appellamus], forte propter metri legem, duplici v utitur [v. 959.]: Μινναῖοι τε Σάββαι τε. Erant Minaei una ex quatuor maximis Arabiae gentibus, in parte ad mare rubrum sita, quorum praecipua urbs Carna, sive Carnana appellabatur teste Strabone lib. XVI. [p. 168.]: Κατοικεὶ δὲ τὰ μέγιστα τετταρά ἔθνη τὴν ἐσχάτην λεχθεῖσαν χώραν, Μειναῖοι μὲν ἐν τῇ πρὸς τὴν Ἐρυθρὰν μέρει· πόλις αὐτῶν ἡ μέγιστη Κάρινα ἢ Καρνα. Sed fortassis ibi legendum Κάρινα, uti habet Stephanus suo loco. Horum regio thuris proventus fuit felicissima, quod etiam Minaeum dicebatur. Plinius lib. XII. cap. XIV: „Hi primi commercium thuris fecere maximeque exercent, a quibus et Minaeum dictum est.“ Imo ipsi Minaei thus et alia aromata ex locis remotioribus in Arabiam Petraeam et Palaestinam usque debebant, uti testatur Agatharchides [p. 57 ed. Huds.] hisce verbis: Πρὸς τε τὴν Πέτραν καλουμένην καὶ τὴν Παλαιστίνην. εἰς ἣν Γεφάραιοι καὶ Μινναῖοι, καὶ

πάντες οἱ πλησίον ἔχοντες τὰς οὐκῆσεις Ἀραβες, τὸν τε λίβαντον, ὡς λόγος, καὶ τὰ φορτία τὰ πρὸς εὐωδίαν ἀνήκοντα ἀπὸ τῆς χώρας τῆς ἀνω κατάγουσιν. Berkel. Non solus Dionysius Periegetes l. l. scripsit Μινναῖοι duplici v sed etiam apud Diodorum lib. III. 42. eadem ratione nomen scriptam invenies. Ibi enim legimus: τὸ δὲ προκείμενον ἀρωματηρίον τῆς νήσου καίτοι κατὰ τὴν καλουμένην Πέτραν καὶ τὴν Παλαιστίνην τῆς Ἀραβίας. εἰς γὰρ ταύτην τὸν τε λίβανον καὶ τὰλλα φορτία τὰ πρὸς εὐωδίαν ἀνήκοντα κατάγουσιν, ὡς λόγος, ἐκ τῆς ἀνω λεγομένης Ἀραβίας οἱ τε Γεφάραιοι καὶ Μινναῖοι. Scipius autem Diodorum in Arabia describenda ex Agatharchide hausisse. Wesselingius ad hunc locum animadvertit: „Natum id genti cognomen est Hebraeorum מנינא Meunim, quo titulo signantur 2. Chronic. XXVI. 7. vertunturque Μινναῖοι ab Alexandrinis.“ Μινναῖοι legitur etiam in Eustathii commentariis ad Dionysium v. 954; ubi autem Rob. Stephanus alias scripturas Μινναῖοι et deinceps Μινναίων indicat sed Μινναῖοι in Nicephori Blemmydae geographiae synopsis περὶ τῶν ἔθνων τῆς Ἀραβίας: κατοικοῦσι δὲ τὸ πλευρὸν τὸ ὄν ὑπὸ τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης αὐτοὶ οἱ Σάββαι, καὶ οἱ Μινναῖοι, καὶ οἱ Κλεαφονοὶ οἱ ἀγορῆες. Praefero Μινναῖοι, ex quo Μινναῖοι, deinde Μινναῖοι. ⁹⁰⁰) Myrica insula infra Aromata una cum his Ἀμείβρον νῆσος, et Μηνά iacet, quod cognoscimus ex Ptolemaei geogr. lib. IV. cap. autepen.

VI. Σιθηνοί, ἔθνος, παρακείμενον τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσῃ, ὡς Μαρκιανὸς ἐν περίπλῳ.†)

VII. Χαδραμωτῖται, ἔθνος περὶ τὸν Ἰνδικὸν κόλπον, τῷ Πρίονι παροικοῦντες ποταμῷ, ὡς φησι Μαρκιανὸς ἐν περίπλῳ αὐτοῦ.††)

VI. Sitheni, gens adiacens mari rubro, ut Marcianus in periplo.

VII. Chadramotitae, gens circa Indicum sinum, accolentes Prionem fluvium, ut inquit Marcianus in eiusdem periplo.

†) Σιθηνοί populus nemo praeter Marcianum commemorat; alius enim est populus Σιδόνιοι, nisi fortasse, quod Strabo lib. I. p. 42. et lib. XVI. p. 764. aliis testibus tradidit, Σιθηνοί iidem sint, qui ad mare rubrum remanserunt, cum Σιδόνιοι cum Phoenicis ex ea regione migrarent. Ptolemaeus geogr. VI. 7. Σιθηνοί.

††) ὡς φησι Μαρκιανός. Habent [MSS., quod Luc. Holstenius dicit] amplius excerpta ὡς φησι Μαρκιανός ἐν τῷ περίπλῳ αὐτοῦ. Salmas. Χαδραμωτῖται eadem gens cum Χατραμωτῖταις, de quibus infra, uti et Ortelio videtur: intelligendumque hoc loco per τὸν Ἰνδικὸν κόλπον, τὸ Ἰνδικὸν πέλαγος, ut ipse Marcianus appellat. lib. I. περίπλον, quod magnam partem Felicis Arabiae alluit, eam scilicet quae supra Homeritas ad ostium usque Persici sinus porrigitur. Vide Marcianum pag. 44. Vide et supra v. Σαχαλίται. Apud Ptolemaeum lib. VI. cap. 7, unde Marcianus sua ad verbum descripsit, corrupte vocantur Cathromotitae et in Graeco Χατραμωτῖται. Luc. Holstenius in suis Notis et Castigationibus in Stephanum Byz. p. 351. Stephanus Byz. s. v. Χατρομωτῖταις, χώρα πλησίον τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης. οἱ πολῖται Χατραμωτῖται. Στράβων. ἐκκαιδεκάτῃ [p. 768.] Γεφραίνοι δ' εἰς τὴν Χατραμωτῖτιν. καὶ πάλιν· πρὸς ἑω μάλιστα Χατραμωτῖται. Οὐράνιος δ' ἐν πρώ-

τῷ Ἀραβικῶν Χατραμωτῖταις αὐτοὺς καλεῖ· Καμηλοκόμοι, Χατραμωτῖται, Σαβαῖοι καὶ Ὀμηρίται. Apud Dionysium Perieg. v. 956 sq. occurrit γαῖα Χατραμίς, ad hunc autem Eustathius: ἡ Χατραμίς γῆ, κατὰ δὲ ἄλλους Χατραμίτις, κατέναντι Περσίδος γῆς· Καμηλοκόμοι δὲ καὶ οὗτοι, καὶ οἱ περὶ τὸ πλευρὸν τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης κείμενοι Σάβαι, ὅπου καὶ οἱ Μινναῖοι, ἔθνος καὶ αὐτὸ παράλιον. In Dionysii operis paraphrasi ad h. v.: πρώτοι μὲν ὑπὸ τὴν ἀνάκλισιν, ἦτοι τὴν πλευράν, τοῦ Λιβάνου ὄρους πλούσιοι κατοικοῦσιν οἱ ἐπωνύμως λεγόμενοι Ναβαταῖοι, πλησίον δὲ Χαυλάσιοι, οἱ περὶ τὴν Χαύλαμιν οὕτω καλουμένην γῆν, καὶ οἱ Ἀγρέες, ὑφ' ὧν ἡ Χατραμίς γῆ κατοικεῖται ἐξεναντίας τῆς Περσίδος γῆς· ὑπὸ δὲ τὸ πλευρὸν τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης οἱ τε Μινναῖοι καὶ οἱ Σάβαι κατοικοῦσι, καὶ πλησίον αὐτῶν οἱ Κλεταβηνοί. Τοσαῦτα μὲν περὶ τὴν Ἀραβίαν ἐξαισία καὶ ἐπίσημα ἔθνη κατοικοῦσι, καὶ ἄλλα πάνυ πλεῖστα. μεγίστη γὰρ ἔμπροσθεν ἢ σφοδρὰ καὶ πάνυ ἐπὶ τὰ ἔμπροσθέν ἐστιν. In Nicephori Blemmydae geographiae epitome I. supra I. haec: ὁ Λίβανος δὲ ὁ ὄρος διορίζει τὴν κολλήν Ἀσσυρίαν καὶ τὴν εὐδαίμονα Ἀρραβίαν. ἐκεῖ δὲ πλησίον τοῦ ὄρους εἰσὶν οἱ Χαυλάσιοι, οἵτινες κατοικοῦσι τὴν γῆν τὴν καλουμένην Χάλδαμιν. ἐκεῖ δὲ εἰσὶ καὶ οἱ Ἀγρέες, ἐξ ὧν τινες κατοικοῦσι τὴν γῆν τὴν καλουμένην Χατραμῖν, ἐξεναντίας

VIII. Ἀσκῖται, ἔθνος παροικοῦν τὸν Ἰνδικὸν κόλπον καὶ ἐπὶ ἀσκάων πλέον†††), ὡς Μαρκιανὸς ἐν τῷ περίπλῳ αὐτοῦ· παροικεῖ αὐτὸν ἔθνος καὶ αὐτὸ καλούμενον Ἀσχαλιτῶν. ἔτι μὴν

VIII. Ascitae, gens Indicum sinum accolens, et super utribus navigans, ut Marcianus in eius periplo: Iuxta hunc habitant populi Aschalitae dicti, et item alii Ascitae. A voce Ἀσκός de-

οῦσαν τῆς Περσικῆς γῆς. οἱ δὲ Σάβαι διορίζονται ὑπὸ τοῦ ἰσθμοῦ. κατοικοῦσι δὲ τὸ πλευρὸν τὸ ὄν ὑπὸ τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης αὐτοὶ οἱ Σάβαι, καὶ οἱ Μιναῖοι, καὶ οἱ Κλεταβονοὶ οἱ ἀροτῆρες. Τοσαῦτα δὲ ἐξαίσια ἔθνη οἰκοῦσι περὶ τὴν Ἀραβίαν. εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλα πλείστα ἐμπροσθεν. In Prisciani periegesi v. 887: Chatramis atque Macae contra sunt Persidis aequor. Ptolemaeus geogr. I. VI. in Arabiae felcis descriptione Χατράμιται hunc populum appellat, qui a Climace usque ad Sachalitas habitat. In hodierno Stephani libro legimus: Ἀτράμιται, ἔθνος τῆς εὐδαίμονος Ἀραβίας, ὡς Οὐράνιος ἐν τρίτῃ Ἀραβικῶν. Ἀρτεμίδωρος Ἀτράμωτίτας αὐτοὺς καλεῖ. Deinde: Ἀβασσηνοί, ἔθνος Ἀραβίας. Οὐράνιος ἐν Ἀραβικῶν τρίτῳ μετὰ τοὺς Σαβαίους Χατράμωται καὶ Ἀβασσηνοί.

†††) καὶ ἐπὶ ἀσκάων πλέον. Placebat lectio codicis Vossiani, quam nunc repraesento: pessime enim in vulgatis legebatur, καὶ ἐπὶ ἀσκάων πλέον. Haec verba ita debere emendari, etiam satis liquet ex Ptolemaeo, eadem phrasi libro VI. cap. VII. utente: ἐν τῷ Σαχαλίτῃ κόλπῳ, ἐν ᾧ κολύμβησις Πινίκου ἐπὶ ἀσκάων διαπλέουσι. Hunc navigandi modum navigiis ex utribus factis etiam describit Arrianus in Periplo maris Erythraei: Πᾶς δὲ ὁ γεγόμενος ἐν τῇ χώρᾳ Λίβανος εἰς αὐτὴν ὥσπερ ἐκδοχεῖον εἰσάγεται καμήλοις τε καὶ σχεδίαις ἐντοπίαις δεσματίταις ἐξ ἀσκάων καὶ πλοίοις. Idem de Ascitis narrat Plinius hist. nat.

lib. VI. cap. XXIX: Quin et commercia ipsa infestant ex insulis Arabes Ascitae appellati, quoniam bubulos utres binos stergentes ponte, piraticum exercent sagittis venenatis. Berkel. Idem ad verbum Ἀσχαλιτῶν: Stephanus gentis nomen a sigma incipit, ita enim ille: Σαχαλίται, ἔθνος Ἰνδικόν. καὶ Σαχαλίτης κόλπος. κατὰ τοῦτον τὸν Σαχαλίτην κόλπον κεῖνται πελάγιοι νῆσοι ἑπτὰ. Ita quoque Ptolemaeus gentem et sinum appellavit, uti liquet ex loco mox citato. — In hoc Marciani fragmento, quod Stephanus sub voce Ἀσκῖται servavit, Marcianum populi nomen Ἀσχαλίται non Σαχαλίται scripsisse vidimus. Dicit enim p. 13. ὁ Ἀσχαλίτης κόλπος, quod non cum Hudsono in Σαχαλίτης mutavi. Alii, et quidem Ptolemaeus et Arrianus, habent ὁ κόλπος, ὁ λεγόμενος Σαχαλίτης; sed haec nobis minime obstat, cum nomina populorum vel regionum alios aliter formasse scimus. Illo Marciani loco Hoescheliuss Ἀσχαλίτης κόλπος e codicibus suis edidit, quam scripturam Stephanus Byzant. s. v. Ἀσκῖται tuetur. Itaque non dubito, quin hoc quoque loco, quem de populo vulgo Σαχαλίται appellato olim in Marciani libro fuit, Ἀσχαλίται scripserit; sine dubio Stephanus Byzant. integrum Marciani librum in manibus habuit. Marcianus distinguit Ἀσχαλίται et Ἀσκῖται, qui, si conferas Arriani et Plinii locos iam ab Berkelio indicatos, victus ratione similes sive cognati fuisse videntur.

καὶ Ἀσκιτῶν ἕτερον ἔθνος. ἔστιν οὖν παρὰ τὸν ἄσκον Ἀσπίτης, ὡς παρὰ τὸν ἄσιν Ἀστίτης, μέσος μεσίτης. ††††)

IX. Ἰστριανὰ, πόλις περὶ τὴν Περσικὴν θάλασσαν, ὡς Μαρκιανὸς ἐν περίπλῳ αὐτῆς.*)

X. Κορομάνη, πόλις πρὸς τὸν Περσικὸν κόλπον. Μαρκιανὸς ἐν περίπλῳ αὐτῆς.**)

τὸ ἔθνικόν Κορομανηνὸς διὰ τὸν τύπον τῶν Περσῶν. Παραιτακηνοὶ γὰρ τῆς Παραιτάκης.

XI. Λαδισακίτης, κόλπος ἐν τῇ Περσικῇ θαλάσσῃ. Μαρκιανὸς ἐν περίπλῳ αὐτῆς.***)

[β. Ἀσσυρίας περίπλους.]

Κτησιφῶν, πόλις Ἀσσυρίας. Μαρκιανὸς ἐν περίπλῳ.*)

rivatur Ascites, quemadmodum ab Ἀσκός Askites, μέσος μεσίτης mediator.

IX. Istriana, urbs circa mare Persicum, ut Marcianus in periplo refert.

X. Coromane, oppidum ad sinum Persicum. Marcianus in eius periplo. Gentile Coromanenus, ob Persarum formam. Formatur enim Paraetaceni a Paraetace.

XI. Ladisacites, sinus in Persico mari. Marcianus in eius Periplo.

Assyriae periplus.

Ctesiphon, urbs Assyriae. Marcianus in periplo.

††††) Quod attinet ad sinum Mesanitem, cuius notitiam ex Marciani libro depromsisse Stephanum Byzant., iam dictum est. Hoescheli edidit sinus nomen *Μαισανίτης* p. 16 et 17, eumque Hudsonus sequutus est. Nos tamen commotus Stephani Byzant. auctoritate, cum is integrum Marciani librum haberet, illis locis maluerimus *Μεσανίτον* nisi is *Λαδισακίτης*.

*) Urbs est Arabiae felicitis, quam Ptolemaeus geogr. lib. VI. 7. indicat in sinu persico. Itaque hoc fragmentum hoc loco adposuimus.

**) Ptolemaeus l. l. hanc urbem Arabiae felicitis *Κορομανίς* vocat. Persae eam habere videntur.

***) Sinus *Λαδισακίτης* fortasse idem, quem alii nomine *Μαδισα-*

νίτης κόλπος nuncupantur. Ptolemaeus enim l. l. haec: *Κορομανίς* πόλις. Μεθ' ἧν τὸ εἰρημένον, πρὸς τῇ ἐρήμῳ πέτρᾳ καὶ ὁ μαδισανίτης κόλπος.

Quam magnam Marciani partem nobis sors eripuit, hodie non diiudicare possumus. Certum quidem est, Ptolemaeum esse fontem, ex quo Marcianus strenue hausit, sed quantum et qua ratione ea ex eius geographiae libris in periplum sinum transtulerit, nescimus. Fortasse in bibliothecis codices adhuc lateant, qui integrum librum vel minus corruptum habent.

*) Stephanus Byz. Hunc locum reperimus in Ptolemaei geogr. lib. VI. l. indicatum. Plin. hist. nat. l. VI. 80: Ctesiphontem. . . in Cha-

γ. Σουσιανῆς περίπλους.

Σουσιανή, κεῖται μὲν ἐν τῷ Περσικῷ κόλπῳ· περιορίζεται δὲ, ἀπὸ μὲν ἄρκτων τῇ Ἀσσυρίᾳ, ἀπὸ δὲ δύσεως τῇ προειρημένη Βαβυλωνίᾳ, παρὰ τὸ τοῦ Τίγριδος ποταμοῦ μέρος, (48) τὸ μέχρι θαλάσσης, ἀπὸ δὲ ἀνατολῆς τῇ Περσίδι, ἀπὸ δὲ μεσημβρίας τῷ Περσικῷ κόλπῳ, ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Τίγριδος ποταμοῦ, μέχρι τῶν ἐκβολῶν τῶν εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον τοῦ Ὀρωῦδιος³ ποταμοῦ· καὶ ἡ μὲν ὅλη τῆς χώρας περιγραφὴ τοιαύτη· ὁ δὲ κατὰ μέρος παράπλους οὕτω πως ἔχει· ἀπὸ τοῦ ἀνατολικοῦ στόματος τοῦ Τίγριδος ποταμοῦ ἐπὶ χάρακα Πασינוῦ⁴ στάδια π'. κατὰ τοῦτο τὸ μέρος νῆσος κεῖται Ἀπφάδανα⁵ λεγομένη· ταύτην τινὲς⁶ τῷ περίπλῳ τῆς εὐδαίμονος Ἀραβίας προσνέμουσιν, ἐν ταῖς λέ' νήσοις ἀριθμοῦντες· ἀπὸ δὲ τοῦ χά-

Susianae periplus.

Susiana quidem iacet in Persico sinu. Terminaretur autem a septentrionibus quidem Assyria: sed ab occasu praedicta Babylonia, iuxta Tigridis fluvii partem, quae ad mare: ab oriente vero Perside: a meridie autem Persico sinu; ubi ostiis Tigridis fluvii usque ad ostia in sinum Persicum Oroatidi aninis. Atque haec quidem universa regionis circumscriptio: praeternavigatio vero singularum eius partium est in hunc fere modum. Ab orientali ostio Tigridis fluvii ad vallum Pasini stadia 80. Huic [Susianae] parti adiacet insula Apphana cognominata: quam nonnulli adtribuunt periplo Arabiae felicitis, [eam] numerantes inter

lonitides condidere Parthi, quod nunc caput est regnorum. Ex hoc fragmento luculenter apparet, Marcianum priusquam de Susiana terra diceret, Assyriam sicuti Babyloniam in periplo suo tractavisse.

3) In Cod. Herv. Ὀρωῦσιος. Hoesch. Scribere Ὀροάτιδος ex Ptolemaeo [geogr. lib. VI. 4.], malit Salmasius Ὀροάτιος. Vide Exercit. Plin. pag. 494. Huds. Silligius in sua Plinii editione historiae nat. lib. VI. 25, III. edidit: Inde Persidis initium ad flumen Oroatin, quo dividitur ab Elymaide. Nomen fluvii reperitur quoque in Strabonis geographiae libro XV. p. 729: τὸν δὲ Πασίτιγρην ἀπὸ τοῦ Ὀροάτιδος

διέχειν περὶ δισχιλλοὺς σταδίων. Conf. pag. 727. et notam I. ad pag. 19.

4) Ita in Cod. Pal. Ptolemaei [geogr. lib. VI. 4.]: in libb. vulg. Χάρακα Πάσηνου. Verum Χάρακα Σπασίνου cum Stephano Byzant. (ut credo) rescribere iubet Salmas. in Exercit. Plin. pag. 347. et alibi. Huds.

5) Lego ex Ptolemaeo [geogr. lib. VI. 8.] Ἀπφάνα. Reperitur urbs Ἀππαδάνα, sed immane quantum a vallo Pasini distans. Huds. Urbs Ἀππαδάνα est Persidis, quod ex Ptolemaei geogr. lib. VI. 5. apparet, ubi ea provincia describitur.

6) Cod. Herv. ταύτην δὲ τινὲς. Hoeschel.

ρακος Πασινου ἐπὶ Μαγαίου⁷ ποταμοῦ ἐκβο[-18]λὰς στάδια ψ'. ἀπὸ δὲ Μαγαίου ποταμοῦ ἐπὶ Σηλώαν κόλπον¹ λεγόμενον στάδια υ'. παροικοῦσι δὲ τὸν κόλπον τοῦτον καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν τόπους Ἐλυμαῖοι² τῆς Σουσιανῆς ὄντες χώρας· κατὰ δὲ τὸν κόλπον τοῦτον νῆσος κεῖται, Ταξία³ λεγομένη· ἀπὸ δὲ τοῦ

insulas triginta quinque. A vallo autem Pasini usque ad ostia Magaei fluvii stadia 700. Verum a Magaeo fluvio usque ad sinum Peloden [vel caenosum] appellatum stadia 400. Hunc vero sinum et locos adiacentes incolunt Elymaei, Susianae regionis [populus.] iuxta autem hunc sinum est insula Taxiana nuncu-

7) In Ptolemaeo [geogr. lib. VI. 4.] Μονσαίου, perperam, ut censet Salmasius, pro Μαγαίου vel Μωγαίου. Vide Exercit. Plin. p. 494. Huds.

1) Ex sequentibus lege πηλώδη κόλπον, et mox περὶ αὐτόν, [loco αὐτῆς] Vide Salmas. Exerc. Plin. p. 840. Huds. Hoeschel. στάδια υ'.

2) In Ptolemaeo [geogr. lib. VI. 4.] Ἐλδιμαῖοι, sed ex Plinio [hist. nat. lib. XII. 39. aliis locis, ubi Elymais terra commemoratur] et auctore nostro corrigendum esse docet Salmas. l. p. 840. Huds. Stephanus Byz. Ἐλύμαι, χώρα Ἀσσυρίων πρὸς τῇ Περσικῇ, τῆς Σουσίδος ἐγγύς. οἱ οἰκοῦντες Ἐλυμαῖοι. Strabo XV. p. 723: Γειτνιά δὲ τῇ Σουσίδι τῆς Βαβυλωνίας ἡ Σιτακηνή μὲν πρότερον, Ἀπολλωνιάτις δὲ ὕστερον προσαγορευθεῖσα. Ἀπὸ τῶν ἄρκτων δύπερκεινται ἀμφοῖν πρὸς ἑω Ἐλυμαῖοι τε καὶ Παραιτακηνοί, ληστρικοὶ ἄνδρες, καὶ ὄρεινῇ τραχείᾳ πεποιθότες. Pag. 739: Περιέχεται δ' ἡ χώρα τῶν Βαβυλωνίων, ἀπὸ μὲν τῆς ἡοῦς, ὑπὸ τε Σουσίων καὶ Ἐλυμαίων καὶ Παραιτακηνῶν· ἀπὸ δὲ τῆς μεσημβρίας, ὑπὸ τοῦ Περσικοῦ κόλπου καὶ τῶν Χαλδαίων μέχρι Ἀραβίων τῶν Ἀλεσηνῶν· ἀπὸ δὲ τῆς ἐσπέρας ὑπὸ τε Ἀράβων τῶν Σκηνιτῶν μέχρι τῆς Ἀδιαβηνῆς καὶ τῆς Γορδυναίας· ἀπὸ δὲ τῶν ἄρκτων ὑπὸ τε Ἀρμενίων καὶ Μηδῶν μέχρι τοῦ Ζάγρου καὶ τῶν περὶ αὐτὸ ἔθνων. Quae Marcia-

nus docuit de Babylonia terra, fortasse parte Arabiae descriptionis fuit, quae intercidit. De Babylonia autem dixisse prius quam Susianam tractaverit, haec verba p. 17: τῇ προειρημένῃ Βαβυλωνίᾳ docent. Conf. autem p. 14, ubi singulas peripli partes enumerat; sed ibi non legimus nomen Babyloniā. Qua re huius terrae notitiam, quam dedit, Arabiae descriptioni adiunxisse videtur. Ptolemaeus ipse, quem Marcianus sequutus est nostram opinionem firmat; libro V. enim Arabiae descriptioni Babyloniā adnexit.

3) Lego Ταξία ex Ptolemaeo [geogr. lib. VI. 4.] et Stephano Byz. [Ταξία, νῆσος περὶ τὸν Πηλώδη κόλπον τῆς Σουσιανῆς.] Huds. Fortasse Stephanus Byzant. hunc locum ex Marciani periplo exscripsit. Ptolemaeus l. Mosaei fluvii ostia 82. grad. longit., 31 grad. 40 min. latit.; Fontes fluvii 82 gr. 30 min. longit., 31 gr. latit.; Pelodes sinus 83 gr. longit., 31 gr. latit.; Eulaei fluvii ostia 84 gr. 30 min. longit., 30 gr. 40 min. latit. — Plin. hist. nat. VI. 27, 31: Susiane, in qua vetus regia Persarum Susa, a Dario Hystaspis filio condita; abest a Seleucia Babylonia CCCCL. M. P. . . . Susa a Persico mari absunt CCL. M. P. Strabo XV. p. 727: ἡ Σουσις μέρος γηγένηται τῆς Περσίδος· μεταξὺ αὐτῆς κειμένη καὶ τῆς Βαβυ-

κόλπου ἐπὶ τὰς τοῦ Εὐλαίου ποταμοῦ ἐκβολὰς στάδια χ'. κατὰ τοῦτον τὸν ποταμὸν ἐν τῇ μεσογείᾳ πόλις κεῖται τῆς Σουσιανῆς μητρόπολις τὰ Σοῦσα· ἀπὸ δὲ τοῦ Εὐλαίου ποταμοῦ εἰς τέναγος ἀμμῶδες ἐπὶ τὰς τοῦ Ὀρατίου ποταμοῦ ἐκβολὰς στάδια υν'. ἔστι δὲ τῆς Σουσιανῆς τὸ μὲν μῆκος στάδια γφ',⁴ τὸ δὲ (49) πλάτος στάδια βγν'.⁵ ἔχει δὲ ἔθνη ἥτοι σατραπίας 5,

pata. A sinu vero, usque ad Eulaei fluvii ostia stadia . . . 6. Iuxta hunc fluvium in [regione] mediterranea civitas est Susa, Metropolis Susianae. Ab Eulaeo autem fluvio ad Tenagon arenosum **usque ad ostia Oroatidos fluvii stadia 450. Patet autem Susiana quidem in longitudinem stadia 3500, in latitudinem vero stadia 2350. Habet autem provincias sive satrapias 6. ur-

λωνίας, ἔχουσα πόλιν ἀξιολογώτα-
την τὰ Σοῦσα. p. 728: τὰ μένουν
Σοῦσα ἐν μεσογαίοις κεῖται ἐπὶ τῷ
Χοάσπῃ ποταμῷ περαιτέρω κατὰ
τὸ ζευγμα, ἡ δὲ χώρα μέχρι τῆς
θαλάττης καθήκει· καὶ ἔστιν αὐ-
τῆς ἡ παραλία μέχρι τῶν ἐκβολῶν
σχεδόν τι τοῦ Τίγριος, ἀπὸ τῶν
ὄρων τῆς Περσικῆς παραλλίας, στα-
δίων ὡς τρισχιλίων. Nonnulla
nobis Stephanus Byz. praebet s.
v. Σοῦσα, πόλις ἐπίσημος Περσι-
κῇ, Μέμνονος κτίσμα· κέκληται δὲ
ἀπὸ τῶν κρίνων, ἃ πολλὰ ἐν τῇ
χώρα πεφύκει ἐκείνῃ, σοῦσάν τε
αὐτὸ καλοῦσιν οἱ βάρβαροι. οἱ πο-
λῖται Σούσιοι, οὓς καὶ Κισίους
φησὶ κεκληθῆσθαι, ἀπὸ Κισίας τῆς
μητρὸς Μέμνονος. καὶ Σουσιανὴ ἡ
χώρα καὶ κόμη Σουσιανή. Ex di-
stantia horum locorum, quam
proposuit Ptolemaeus, certissime
liquet, neque numerum 6' neque
aliud esse verum, sed χ' ibi esse
scribendum, quod denotat sex-
centi. Librarius, qui Marciani
librum descripsit, nescivit quo-
modo signum numeri 600 esset
scribendum, itaque scripsit li-
teram 6', quae numerus simplex
6 est. Nostram emendationem
adiuvare vidimus notitia pag.
19, ubi eandem distantiam repe-
rimus: ἀπὸ δὲ τοῦ Βρισσάνα πο-
ταμοῦ εἰς Στανσίονδα (Ptol. Αὐ-
σίονζα) στάδια χ'. Ptolemaeus geo-
gr. lib. VI. 5. habet haec: Bri-

soanae fluvii ostium 92 gr. longit.,
29 gr. 20 min. latit.; Fontes flu-
vii 93 gr. long., 31 gr. 30 latit.;
Ausinza 93 gr. long., 29 gr. 20
min. latit. Eadem distantia inter
locos duos, quam antea vidimus.
. 4) γφ', (i. e. τρισχίλια πεντα-
κόσια Hud s.) utrumque cum he-
micyclis, Cod. Herv. Hud s. Idem
Cod. Paris. — De Eulaeo fluvio
confer si velis Plinii historiam nat.
lib. VI. 27: Susianen ab Elymai-
de disternit amnis Elaeus,
ortus in Medis modicoque spatio
cuniculo conditus, hac rursus ex-
ortus et per Mesabateren lapsus;
circuit arcem Susorum ac Dianae
templum angustissimum illis gen-
tibus, et ipse in magna caerimo-
nia, siquidem reges non ex alio
bibunt et ob id inlonginqua por-
tant. Recipit amnem Hedypnum,
praeter Asylum Persarum venien-
tem, Adunam ex Susianis. Oppi-
da iuxta eum Magoa, a Charace
XV. M. P. Quidam hoc in extre-
ma Susiane ponunt solitudinibus
proximum. Infra Eulaeum Ely-
mais est, in ora iuncta Persidi.
Strabo XV. p. 728: Φησὶ δὲ Πο-
λύκλειτος εἰς λίμνην τινὰ συμβάλλ-
ειν τὸν τε Χοάσπην καὶ τὸν Εὐ-
λαϊον, καὶ ἔτι τὸν Τίγριν, εἰτ'
ἐκεῖθεν εἰς τὴν θάλατταν ἐκδιδόν-
ται. Conf p. 735.

5) στάδια β', notetur et haec
litera hemicyclis, quos typogra-

πόλεις δὲ ἐπισήμους καὶ κώμας ἰζ', ποταμοὺς ἐπισήμους δ', πηλώδη κόλπον τέναγος ἀμμῶδες Ἑρακλέους στηλαί.⁶ οἱ πάντες ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ Τίγριδος ποταμοῦ μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ορατίου ποταμοῦ τοῦ παράπλου τῆς Σουσιανῆς χώρας στάδιοι γνλ'.

δ. Περσίδος παράπλους.

Περσίς, κεῖται μὲν καὶ αὐτὴ ἐν τῷ Περσικῷ κόλπῳ, περιορίζεται δὲ ἀπὸ μὲν ἄρκτων τῇ Μηδείᾳ⁷, ἀπὸ δὲ δύσεως τῇ προειρημένῃ Σουσιανῇ, ἀπὸ δὲ ἀνατολῶν τῇ Καρ[-19]μανίᾳ, ἀπὸ δὲ μεσημβρίας τῷ Περσικῷ κόλπῳ, τοῦ Ὁρατίου¹ ἀρξαμένη ποταμοῦ, μέχρι τῶν ἐκβολῶν Βάγραδα² τοῦ ποταμοῦ· καὶ

bes vero insignes et vicos 17. fluvios insignes 4. sinum Peloden, Tenagon arenosum, Herculis columnas. Stadia universa praeternavigationis Susianae regionis ab ostio Tigridis fluvii ad ostia Oroatidos sunt 3430.

Persidis paraplus.

Iacet quidem et Persis ipsa in sinu Persico. Terminatur autem a septentrionibus Media: ab occasu vero iam dicta Susiana: ab oriente autem Carmania: a meridie vero sinu Persico. incipiens ab Oroatide fluvio [et pertingens] ad ostia Bagrae

phus exprimere nequit, iis Notis destitutus. Hoesch. Forsan στάδια βτη prr τ posito forte 7, unde I' locum eius subiit. Verum in Cod. MS. (teste Hoesch.) notata erat litera γ duobus hemicyclis. Huds. Recepinus Hudsoni coniecturam, βτη loco βγν'.

6) Quorsum duo haec vocabula, plane nescio. Nisi et hic loci στηλαί in Herculis memoriam fuerint erectae: nam morem illum stelas lapideas exstruendi hisce in regionibus invaluisse constat ex Plinio. [lib. VI, 32.].

7) Scribe Μηδεία [loco Μηδεία, quod Hoeschel, atque Hudsonus ediderunt.] Huds.

1) Ubique lege Ὁροάτιος vel Ὁροάτιδος. Huds. Posteriores ectionem, quae verior est, in extu recepi. Fluvius nomine

Ἀροσίς ab Nearchus periplo ex Arriano p. 34. ed. Huds. appellatum idem est, quem alii Ὁροάτις nominant. Nearchus dicit enim: ἐπεὶ δὲ ἡ πλημυρίς ἐν τάξει ἀμβουσα ἐπῆλθε, τότε δὴ ἐκπλώσαντες ὁρμίζονται ἐπὶ ποταμῷ ὀνόμα δὲ τῷ ποταμῷ Ἀροσίς, μέγιστος τῶν ποταμῶν, ὡς λέγει Νέαρχος, ὅσοι ἐν τῷ παράπλῳ τῷδε ἐμβάλλουσιν εἰς τὸν ἔξω πόντον, μέχρι τοῦδε Πέρσαι οἰκέουσι· τὰ δὲ ἀπὸ τούτων, Σούσιοι. Male in Ptolemaei geogr. lib. VI. 5. nomen fluvii Ὁροάτις legitur Ρούατις.

2) Βάγραδα, Ptolemaeo [geogr. lib. VI. 5.]. Huds. Idem fluvius est, quem Nearchus periplo ex Arriano p. 33. ed. Huds. Πάδαγον appellat. Cod. Paris. Βάγραδα, ut Hoeschel. Huds.

ἡ μὲν ὅλη τῆς χώρας περιγραφὴ τοιαύτη· ὁ δὲ κατὰ μέρος περί-
 πλους τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον· ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ὀρατίου
 ποταμοῦ ἐπὶ ἄκραν Ταόκην³ λεγομένην στάδια φ'. ἀπὸ δὲ ἄκρας
 Ταόκης ἐπὶ Ῥογομανίας⁴ ποταμοῦ ἐκβολὰς στάδια ψ'. ἐν δὲ τῷ
 παράπλῳ νῆσος καίται Σωφάθ⁵ καλουμένη, ἀπὸ δὲ Ῥογομανίας
 ποταμοῦ εἰς Χερσονήσον⁶ στάδια φ'. ἐνταῦθα παράκειται νῆσος
 Ἀλεξάνδρου καλουμένη· ἀπὸ δὲ τῆς Χερσονήσου εἰς (59) Βρι-
 σόανα ποταμοῦ ἐκβολὰς στάδια χν'. ἀπὸ δὲ τοῦ Βρισόανα⁷ πο-

fluvii. Ac universae quidem regionis circumscriptio ita se ha-
 bet: periplus vero locorum singulorum ad hunc modum. Ab
 ostiis Oroatidos fluvii usque ad Taocen promontorium stadia 500.
 A promontorio vero Taocce usque ad ostia Rhogomanis fluvii sta-
 dia 700. Occurrit autem in praeterversione insula Sophtha cog-
 nominata. A Rhogomani fluvio ad Chersonesum [promontorium]
 stadia 500. Hic adiacet insula Alexandri appellata. A Cherso-
 nesu autem ad Brisoanae fluvii ostia stadia 650. At a Brisoana

3) Ταόκην, Ptolemaeo. Huds. Ptolemaeo consentit Nearchus l. l., nomen Ταόκην scribens. Nihil fere momenti est, si illo loco in ed. Basil. et MS. Boudl. Τώκην, in margine autem Codicis Τάρκην legimus. Ex Nearchi l. l. p. 33. sci-
 mus Taocen simus fuisse ad fluvium Γράνιδιν appellatum. Taocce fuit urbs regia, in ora terrae Persidis sita, eamque Strabo lib. XV. p. 728. commemorat, quam-
 quam ibi omnes codices habent nomen Ὀκην loco Ταόκην. Cod. Paris. Ταοκην. Arriani Indic. 39, 3: ἐν Μεσαμβρίῃ δὲ ὁρμηθέντες, καὶ διεκπλώσαντες σταδίους μά-
 λιστα εἰς διηκοσίους, ἐξ Ταόκη, ὁρμίζονται ἐπὶ ποταμῷ Γράνιδιν.

4) Ρογομανίος, ex Ptolemaeo. Huds. Ρογομανίος cod. Paris., Hoeschel. Huds. Rogomanis Ammian. Marcell. 23, p. 254 ed. Val. Ρωμανίς idem significat quod Ἀραξίς. Salmas. Exercit. Plin. p. 846.

5) Σωφάθ, Ptolemaeo. Huds.

6) Χερσονήσον ἄκραν, Ptolemaeo. Huds. Nearchus autem l. l. p. 33. haec: ἡλὶφ ἀνίσχοντι παρα-
 πλέουσιν ἐς ποταμὸν χεϊμάζρον, ὄνομα Πάδαργον. ὁ δὲ χώρος Χερ-

σονήσος ἄκρας, καὶ ἐν αὐτῷ κηποί τε πολλοὶ καὶ ἀκροδρόνα παντοία ἐφύετο, ὄνομα τῷ χώρῳ Μεσαμβρίη. ἐν Μεσαμβρίῃ δὲ ὁρμηθέν-
 τες καὶ διεκπλώσαντες σταδίους μάλιστα εἰς διηκοσίους εἰς Ταόκην ὁρμίζονται, ἐπὶ ποταμῷ Γράνιδι. — Νῆσος Ἀλεξάνδρου. Ammian. Marcell. 23, p. 254 ed. Val.: In-
 sulae vero visuntur ibi tres tantum Tabiana, et Phara et Alexandria.

7) Ρώγονις et Βρίζανα, apud Arrianum. Huds. Arrianus ex Nearchi paraplo pag. 33 sq. ed. Huds. habet haec: ἐνθεν δὲ ὁρ-
 μηθέντες, κατάγονται εἰς Ρώγο-
 νιν ποταμὸν χεϊμάζρον, ἐν λι-
 μένι εὐόρμῳ. μήκος τοῦ παράπλου
 στάδιοι διηκοσιοί. ἐνθένδε τετρα-
 κοσίους σταδίους διεκπλώσαντες,
 αὐλλίζονται ἐν ποταμῷ χεϊμάζρῳ.
 Βρίζανα τῷ ποταμῷ ὄνομα.
 Fluvium posteriorem Ptolemaeus
 l. l. appellat Βρίζανα. Sed Ne-
 archi et Marciani notitias inter
 se valde differunt; Chersonesus
 Nearchi non idem esse videtur
 ac Marciani, qui sua omnia ex
 Ptolemaeo presso pede hausit.—
 Ammian. Marcell. 23, pag. 254:
 Amnes quippe multi per eam

ταμοῦ εἰς Σταυσίνδα στάδια χ'. ἀπὸ δὲ Σταυσίνδων⁹ εἰς Βά-
γραδα ποταμοῦ ἐκβολὰς στάδια υν'.¹⁰ ἐνταῦθα τῆς Περσίδος
τοὺς ὅρους ἀποτελεντᾶν προειρήκαμεν· ἔστι δὲ τῆς Περσίδος,
τὸ μὲν μῆκος στάδια δ'. τὸ δὲ πλάτος . . . υ'.¹⁰ ἔχει δὲ ἔθνη
ἢ Σατραπίας ι', πόλεις δὲ ἐπισήμους καὶ πώμας λβ', ποταμοὺς

fluvio ad Ausinza stadia 600. Ab Ausinzis vero ad ostia Bagra-
dae fluvii stadia 450. Hic longitudo. . . . Hic Persidos termi-
nos desinere prius diximus. Est autem Persis longitudine qui-
dem stadia 4000. latitudine vero . . 4000. Habet autem provin-
cias sive satrapias 10. urbes vero insignes et vicos 32. fluvios

(Persida) in antedictum fluunt si-
num (Caspium mare): quorum
maximi sunt Vatrachites,
Rogomanis, et Bristoana,
atque Bagrada. "Hodie fluvius
Brisana appellatur Delem, iuxta
promontorium Bank sive Bang.
Vincent. p. 376.

8) Est Αυσίνζα Ptolemaei. Hud s.

9) Post υν'. ἐνταῦθα τὸ μῆκος.
ἐντ. Haec [quae Hoeschel., Hud s.,
atque editor Vienn. receperunt
in textu,] in Cod. Herv. non le-
guntur. Hoeschel. Nemo fa-
cile horum verborum significa-
tionem enodare poterit. Ea
exclusi textu. Sine dubio su-
perflua sunt atque orta ex se-
quentibus ἐνταῦθα et τὸ μὲν μῆ-
κος, itaque exstinguenda. Illa
verba etiam codex Paris., cuius
textu, quem dicimus, nunc edi-
dit E. Miller, non habet.

10) Idem Cod. Herv. στάδια δ'.
τὸ δὲ πλάτος αν'. ubi observabis,
τῷ α rectam lineam deorsum, ver-
gentem sic subisci, ut in Cod.
Palat. referat passim 4, quam
hoc opusculo figuram Chalcogra-
phus alicubi expressit. Hoesch.
Cod. Paris. αν', sed haec lectio
nihil habet, quod arridet. Maio-
rem enim numerum terrae Per-
sidis extensio in latitudinem pos-
cit. Strabo haec dicit libro XV.
p. 727: Μετὰ δὲ Καρμανίαν ἡ
Περσίς ἐστι, πολλὴ μὲν ἐν τῇ πα-
ραλίᾳ τοῦ ἀπ' αὐτῆς ὀνομαζομέ-
νου κόλπου· πολὺ δὲ μείζων ἐν
τῇ μεσογαίᾳ, καὶ μάλιστα ἐπὶ μῆ-

κος τὸ ἀπὸ τοῦ νότου καὶ τῆς
Καρμανίας ἐπὶ τὰς ἄρκτους καὶ
τὰ περὶ Μηδίαν ἔθνη. Τριττὴ δ'
ἐστὶ καὶ τῇ φύσει, καὶ τῇ τῶν
ἀέρων κράσει. Ἡ μὲν γὰρ παρα-
λία κανυματηρὰ τε καὶ ἀμμώδης,
καὶ σπανιστὴ κάρκοι ἐστὶ, πλὴν
φοινίκων, ὅσον ἐν τετρακισχίλοις
καὶ τετρακοσίοις, ἢ τριακοσίοις
ἐξεταζομένη σταδίοις. κατὰ στρέ-
φουσα εἰς ποταμὸν μέγιστον τῶν
ταύτη, καλούμενον Ὀρόατιν. . . .
Μῆκος μὲν οὖν ἐστὶ κατ' Ἐρατο-
σθένη τὸ ἐπὶ τὰς ἄρκτους καὶ τὴν
Μηδίαν περὶ ὀκτακισχιλίους, κατὰ
[δὲ] τινὰς προπιπτούσας ἄκρας
[καὶ ἐννακισχιλίους]. Λοιπὴ δ' ἐστὶν
ἐπὶ Κασπίου πύλας οὐ πλείων
τῶν τρισχιλίων. Πλάτος δὲ τὸ ἐν
τῇ μεσογαίᾳ τὸ ἀπὸ Σούσων εἰς
Περσέπολιν στάδιοι τετρακισχίλιοι
διακόσιοι· κἀντεῦθεν ἐπὶ τοὺς
τῆς Καρμανίας ὅρους ἄλλοι χίλιοι
ἑξακόσιοι. Conf. Strabonem ipsum
lib. II. p. 80. XI. p. 525. Plinius
hist. nat. lib. VI. 25: Persis, ad-
versus occasum sita, obtinet li-
tora DL. M. passuum. Nearchus
in paraplo ex Arriano p. 34 ed.
Huds.: Μῆκος τῶν παράπλου τῆς
Περσίδος χώρας, στάδιοι τετρακό-
σιοι καὶ τετρακισχίλιοι. τὴν δὲ
Περσίδα γῆν, τριχῇ νενεμηθεῖναι
τῶν ὠρέων, λόγος κατέχει. etc.
quae Strabo ex Nearchi paraplo
deprompta habere satis constat.
Ex his dimensionibus, quas in-
dicant Nearchus, Plinius et Stra-
bo, patet, longitudinem terrae
Persidis, ab litore persici sinus

ἐπισήμους γ', ἀκρωτήριον ἐπίσημον ἔν, [Χερρόνησον ἐπίσημον α',] ¹¹
 νήσους ἐπισήμους β'. οἱ πάντες ἀπὸ τοῦ Ὀρατίου μέχρι τοῦ
 Βαγράδα ποταμοῦ ἐκβολῶν τοῦ παράπλου τῆς τῶν Περσῶν χώ-
 ρας στάδια γν' [20]

F r a g m e n t a. *)

I. Ἀδάρου πόλις, πόλις Περσική, ὡς Μαρκιανὸς ἐν πε-
 ρίπλῳ τοῦ Περσικοῦ κόλπου. ὁ πολίτης Ἀδαροπολίτης, ὡς
 Ἡλιοπολίτης, Ἡφαιστοπολίτης, τῷ τεχνικῷ λόγῳ, εἰ μὴ ὀφεί-
 λουι**) τῷ Περσικῷ τύπῳ, ὡς Καμβυσηνός, Σωφηνός, Παραι-
 τακηνός.***) ἔστι δὲ καὶ Ἀδαρα οὐδετέρως, κώμη μεγάλη τρί-
 τῆς Παλαιστίνης μεταξὺ Χαρακμῶβων καὶ Ἀρεοπόλεως, ἴσως
 ἀπὸ τῆς Περσίδος κληθεῖσα πόλεως. καὶ γὰρ φυλή τις ἐν Χα-
 ρακμῶβοις Βαβυλώνιοι.º)

insignes 3. promontorium insigne 1. Chersonesum insignem 1.
 insulas insignes 2. Praeternavigationis Persarum regionis, ab O-
 roatide usque ad ostia Bagradae fluvii, stadia cuncta sunt 3400.

F r a g m e n t a.

I. Adaropolis, urbs Persica, ut refert Marcianus in Periplo
 sinus Persici. — Civis Adaropolita, Hephaestopolita, ex lege ar-
 tis nostrae, nisi Persica formatione debeat efferri, uti Cambyse-
 nus, Sophenus, Paraetacenus. Sunt autem et Adara, genere
 neutro, vicus magnus tertiae Palaestinae, inter Characmoba et
 Areopolin, qui forte ab urbe Persidis ita dictus est. Et idem
 tribus quaedam in Characmobis Babyloniorum.

usque ad terram Mediam consti-
 tutam, multo maiorem esse, quam
 eius latitudinem, quae oram ad
 litora sinus persici comprehendit.
 Quid itaque obstat, cur non po-
 tius γν' scriberem?

II) Post ἔν, adde Χερρόνησον
 ἐπίσημον α', ex Cod. Herr. Ho-
 schel. Idem habet codex Paris.,
 sed omisit Hudsonus atque
 editor Vien.

*) Haec fragmenta, ut cetera,
 ex Stephano Byzant. desumpta
 sunt. Confirmant etiam haec,
 Stephanum habuisse in manibus
 alium Marciani librum, quam
 ad nos pervenerit; commemorat

enim distinctis verbis Periplum
 maris Persici.

**) εἰ μὴ ὀφείλῃ τῷ Περσικῷ
 τύπῳ. Cod. Voss.

***) Ex his apparet Ἀδάρου πό-
 λις esse Persidis terrae, etiamsi
 id non aperte diceretur.

º) Ἔστι δὲ καὶ Ἀδαρα οὐδετέ-
 ρως, κώμη μεγάλη. τρίτη Παλαι-
 στίνης. Corruptissime ita in edi-
 tis excusum est. Non incommo-
 de tamen ex MSS. ad sanitatem
 revocari poterit, si legatur: ἔστι
 δὲ καὶ Ἀδαρα οὐδετέρως, κώμη
 μεγάλη τρίτης Παλαιστίνης. Hanc
 lectionem Salmasius in Palatinis
 et nos in Vossiano invenimus. —

II. Μαλλάδα, πόλις Περσική. Μαρκιανὸς ἐν περίπλῳ τοῦ Περσικοῦ κόλπου.^{οο)}

ε. Καρμανίας περίπλους.

Καρμανία¹, μέρει μὲν τινι κατὰ τὸν Περσικὸν κεῖται κόλπον, μέρει δὲ παρὰ τὸ Ἰνδικὸν πέλαγος μετὰ τὸν κόλπον τὸν Περσικόν. περιορίζεται δὲ ἀπὸ μὲν ἄρκτων τῇ ἐρήμῳ Καρμανία, ἀπὸ δὲ δύσεως τῇ προῤῥηθείσῃ² Περσίδι καὶ τῷ προειρημένῳ Βαγράδα ποταμῷ, καὶ ἔτι τῷ λειπομένῳ μέρει τοῦ³ Περσικοῦ κόλπου, διὰ τὸ πρὸς δύσιν ὄρεᾶν αὐτὸν, καλουμένῳ Καρμανικῷ.⁴ ἀπὸ δὲ ἀνατολῶν Γεδρωσία τῷ ἔθνει παρὰ τὰ Περσικὰ ὄρη· ἀπὸ δὲ μεσημβρίας μετὰ τὰ στενὰ τοῦ Περσικοῦ κόλπου τῷ Ἰνδικῷ πελάγει· καὶ ἡ μὲν (51) ὅλη τῆς χώρας περιγραφὴ, τοιαύτη· ὁ δὲ κατὰ μέρος περίπλους οὕτως ἔχει· ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ εἰρημένου Βαγράδα⁵ ποταμοῦ ἐπὶ Δώρα⁶ ποταμὸν στά-

II. Mallada, urbs Persica. Marcianus in Persici sinus Periplo.

Carmaniae periplus.

Carmania partim quidem adiacet Persico sinui, partim vero Indico pelago, post sinum Persicum. Terminatur autem a septentrionibus quidem Carmania deserta: ab occasu vero praedicta Perside, et Bagrada fluvio prius memorato, insuper et reliqua parte sinus Persici, quae Carmanica appellatur, quia ad occasum spectat: ab oriente autem Gedrosia provincia iuxta Persicos montes: a meridie vero post angustias Persici sinus Indico pelago. Atque haec est universae quidem regionis circumscriptio: locorum vero particularium periplus sic se habet. Ab ostiis [iam] dicti Bagrae fluvii usque ad Doram fluvium stadia 300. Hic

Καὶ γὰρ φυλή τις ἐν Χαρακμώβοις Βαβυλονίων. Salmasius ex Palatinae bibliothecae codd. ad oram sui libri scripsit: καὶ γὰρ φυλή τις ἐν Χαρακμώβοις Βαβυλώνιος. Voss. pro Βαβυλονίων nobis Βαβυλώνιοι exhibet: sed forte Βαβυλονίοις est scribendum. Berk.

^{οο)} Urbem Arabiae felicem: Λεανιτῶν Μαλλάβα πόλις appellat Ptolemaeus geogr. lib. VI. 5; sed Μαλλάδα prorsus ab eā diversa esse videtur.

1) Ἡ Καρμανία Cod. Paris.

2) Προῤῥηθείση Hoeschel., Huds., Cod. Paris. Προῤῥηθείση editor Vienn.

3) μέχρι τοῦ Cod. Paris.

4) Lege Καρμανικῷ Hoesch. Reieci Καρμανισῷ, quod in Hoeschelii et Hudsoni editionibus legitur.

5) Βαγράδα Ptolemaeus [lib. VI. 7], ut antea p. 19 in Auctore nostro. Huds. Βαγραδᾶ Hoesch. Huds. Cod. Paris.

6) Δώρα. Cod. Herv. Δάρα. Hoeschel. Δάρα Ptolemaeus

δια τ'. ἐνταῦθα παροικοῦσι Καμηλοβοσκοί⁷ τῆς Καρμανίας χώρας ὄντες· ἀπὸ δὲ τοῦ Δώρα ποταμοῦ ἐπὶ Κάθραπος⁸ ποταμοῦ ἐκβολὰς στάδια φ',⁹ ἐπὶ Κορίου¹⁰ ποταμοῦ ἐκβολὰς στάδια ψ'. κατὰ τούτους τοὺς τόπους νῆσος κεῖται Ἀγηδάνα¹¹ καλουμένη, ἐν ᾗ μίλτος πολλὴ γίνεται· ἀπὸ δὲ τοῦ Κορίου ποταμοῦ εἰς Ἀχιάδαμα¹² ποταμοῦ ἐκβολὰς στάδια υ'. ἀπὸ δὲ Ἀχιάδαμα ποταμοῦ ἐπὶ Ἀδδάνιδος¹³ ποταμοῦ ἐκβολὰς στάδια φ'. [21]παράκειται δὲ τοῖς τόποις τούτοις νῆσος Ὀοράχθα·¹ ἀπὸ δὲ

habitant Camelobosci, qui Carmaniae regionis [populus.] A Dora autem fluvio ad ostia Cathrapis fluvii stadia 500, [hinc] ad ostia Corii fluvii stadia 700. His locis adiacet insula Agedana appellata, in qua multum rubricae est. A Corio autem fluvio ad ostia Achindanae fluvii stadia 400. Ab Achindana vero fluvio ad ostia Addanii fluvii stadia 500. His autem locis adiacet insula Oa-

geogr. lib. VI. 9. Hoeschelius et Hudsonus ediderunt Δώρα. Plinius hist. nat. lib. VI. 25: Amnes Saganos, dein Daras, et Salsos. Ab eo promontorium Themisteas, insula Aphrodisias habitatur. Inde Persidis initium ad flumen Oroatin, quo dividitur ab Elymaide.

7) Καμηλοβοσκοί. Ptolemaeus geogr. lib. VI. 9: κατέχουσι δὲ τὰ μὲν πρὸς τῇ ἐρήμῳ, Καμηλοβοσκοί, καὶ οἱ καλούμενοι σωξόται.

8) Κάθραπος. Ita in Cod. Palat. Ptolemaei [lib. VI. 9.]. In libb. vulgatis Ἀραπος. Apud interpretem Cathrappis. Hud. a.

9) Post στάδια φ', adiecit Miller haec, uncis inclusis [Ἀπὸ δὲ τοῦ Κάθραπος ποταμοῦ], sed dubito an necessaria sint. Cod. Paris. ea non praebet, neque alius codex, quibus Hoeschelius usus est.

10) Κορίου. Sic in Cod. Pal. Ptolemaei, in libb. vulgatis Καρίου ποταμοῦ ἐκβολαί, longit. 5ς, latit. 3ς.

11) Ἀγηδάνα ediderunt Hoeschelius, Hudsonus editorque Vien. Cod. Paris. Ἀχιάδαμα, quod miro modo Hudsono adscribit Miller, qui edidit Ἀχινδάνα. —

Haec Hud. s.: Σαγδιανὰ ἐν ᾗ μίλτος Ptolemaeus [geogr. lib. VI. 9.]. In tabulis autem Ptolemaeus Μίλτος est urbs.

12) Ἀχιάδαμα hoc loco Hoeschelius et Hudsonus legunt, quorum posterior adnotat: In libb. vulgati Ptol. Ἀχιδάνα. In Cod. Pal. Ἀχινδάνα.

13) Ἀδδάνιος. Non dubium est, quin eundem fluvium designaverit, qui Arriano [Nearchi peripl. Indic. 36, 2. l. l. p. 23 et 28 ed. Hud. s.] Ἀναμῖς, Ptolemaeo Ἀνδάνις. Hud. s. Ἀδδάνιος Cod. Paris. Miller recepit Ἀνδάνιος, quod Ptolemaeo geogr. lib. VI. 9. legitur Ἀνδάνιος ποταμοῦ ἐκβολαί.

1) Ὀοράχθαι Hoeschelius, Hudsonus; editor Vien. — „Lego Ὀάραχτα ex Arriano [peripli Nearchi p. 30. ed. Hud. s.]. Forsan corrigendus Ptolemaeus [geogr. lib. VI. 9.], qui habet Οὐόραχθα. Vide Salmas. Exerc. Plin. pag. 831. “ Hud. s. ὁ ὄραχθα Cod. Paris. Miller Arriani lectionem recepit, sed nullo iure, cum diversa ratione hae voces barbaricae reddi possint. Nihil itaque mutavi.

Τουάνης² ποταμοῦ ἐπὶ Σαγάνου ποταμοῦ ἐκβολὰς στάδια υ'. ἀπὸ δὲ Σαγάνου³ ποταμοῦ ἐκβολῶν εἰς Ἀρμόζουσαν⁴ πόλιν στάδια σ'. ἀπὸ δὲ Ἀρμοζούσης ἐπὶ Ἀρμόζον ἀκρωτήριον λεγόμενον στάδια ω'. ἀπὸ δὲ τοῦ Ἀρμόζοντος ἀκρωτηρίου· ἐπὶ Καρπέλλαν ἀκρωτήριον στάδια ψν'. ἐνταῦθα παράκειται τὸ προῤῥηθὲν στρογγύλον⁵ ὄρος τὸ Σεμιράμιδος,⁶ ὥπερ ἀντικεῖσθαι ἔφαμεν κατὰ τὴν εὐδαίμονα Ἀραβίαν Πασαβῶ⁷ ὄρος τε καὶ ἀκρωτήριον, ἅπερ

racta. Ab Addanio vero fluvio ad ostia Sagani fluvii stadia 400. Ab ostiis autem Sagani fluvii ad Armozusam civitatem stadia 200. Ab Armozusa vero ad promontorium Armozonta appellatum stadia 800. A promontorio autem Armozonte ad Carpellam promontorium stadia 750. Hic accubat praefatus Strongylus [sive Rotundus] mons, qui [vocatur] Semiramidis; cui in Arabia felici oppositum esse diximus Asabo montem et promontorium. qui

2) Ἀνδάνιος. Ἀπὸ δὲ Τουάνης. Forsan τοῦ Ἀνάμιος vel Ἀδδάνιος. Huds. Ἀπὸ δὲ Τουάνης Cod. Paris. consentiens cum Hoeschelii lectione, quam retinuit Hudsonus. Miller edidit: Ἀπὸ δὲ τοῦ Ἀνδάνιος, quod verum videtur.

3) Σαγανού. Ptolem. [quod recepit Miller.] Hudson. Σαγάνου Hoesch. Huds. Cod. Paris. Ammian. Marcell. XXIII. p. 255: annes sunt hic caeteris notiores Sagareus, et Saganis, et Hydriacus.

4) ἐκβολῶν. ἐκβολὰς cod. Paris.

5) Ἀρμόζουσαν Hoeschelius, qui emendavit in notis Ἀρμόζουσαν, Huds. „Lege Ἀρμόζουσαν. Urbs haec Arriano [peripli Nearchi p. 23.] Ἀρμόξεια, Ptolemaeo Ἀρμουζα: apud quem Ἀρμόζουσα et Ἀρμόζον ἄκρον malit Salmas. in Exerc. Plin. p. 830.“ Huds. Plinius hist. nat. lib. VI. 23, 27: Carmaniae oram patere duodecies centena LM. passuum Nearchus scripsit. Ab initio eius ad flumen Sabin centum M. passuum. Inde vineas coli et arva ad flumen Andania XXV. M. spatio. Regio vocatur Armuzia. Oppida Carmaniae Zethis et Alexandria. 25, 28: A promontorio Carmanis iunguntur Armozei. —

Ἀρμούξης ἐπὶ Ἀρμόζων, Cod. Paris. Nearchus l. I. pag. 23: καὶ πλώσαντες σταδίους ὡς ἑπτακοσίους, ἐν ἄλλῳ αἰγιαλῷ ὤρμισαντο· Νεόπτανα ὄνομα τῷ αἰγιαλῷ. καὶ αὐτίς ὑπὸ τὴν ἑω ἀνήγοντο, καὶ πλώσαντες σταδίους ἑκατὸν, ὀρμίζονται κατὰ τὸν ποταμὸν Ἀναμιν. ὁ δὲ χώρος Ἀρμόξεια ἐκαλέετο. — Loco Ἀρμόζοντος cod. Paris. Ἀρμόζων.

6) Στρογγύλον ὄρος. Ptolemaeus geogr. lib. VI. 9: Ὁρη δὲ ἐστὶν ἐν τῇ χώρᾳ μετὰ τὰ εἰρημένα, παρὰ τε τὴν Ἐρημον καὶ τὴν Γεδρωσίαν, τὸ τε καλούμενον Σεμιράμιδος, καὶ Στρογγύλον ἀπὸ τοῦ σχήματος, οὗ τὸ μέσον ἐπέχει μ. ἡδ' L', κ γ'. — Στρογγύλον Cod. Paris. Hodie hic mons Elbourz sive Elhours appellatur. V. Vincent, Nearchi parapl. p. 291. — Σεμιράμιδος recepi, loco Σεράμιδος, quod edidit Hoeschelius, atque cum Hudsono editor Vien. retinuit, et cod. Paris. habet. „Hic scribe Σεμιράμιδος, ut et mox infra ex Ptolemaeo [lib. VI. 9.].“ Huds.

7) ἔφαμεν. Hodie nihil de hac re ante in Marciani periplo legis, quam hic commemoratam vidis, nisi pag. 16. simpliciter promontorium Ἀσάβου. Fortasse hanc rem tractavit Marcianus in Ara-

ἐκατέρα ὄρη τε καὶ ἀκρωτήρια τὰ στενὰ ποιεῖ τοῦ Περσικοῦ κόλπου· οἱ πάντες ἀπὸ (52) τοῦ Βαγράδα⁸ ποταμοῦ μέχρι τοῦ στρογγύλου ὄρους καὶ Καρπέλλης ἄκρας τοῦ περίπλου τῆς Καρμανίας, τοῦ παρὰ τὸν Περσικὸν κόλπον τυγχάνοντος, στάδια δσν.⁹ οἱ δὲ σύμπαντες τοῦ περίπλου παντὸς τοῦ Περσικοῦ κόλπου, ἀπὸ τοῦ Ἀσάβω ὄρους καὶ τῆς Ἀσαβῶ ἀκρωτηρίου¹⁰ μέχρι τοῦ Σεράμιδος στρογγύλου ὄρους καὶ Καρπέλλης ἀκρωτηρίου,¹¹ ἐκδέχεται τὸ Ἰνδικὸν πέλαγος πρὸς ἀνατολὰς ἐκτεινόμενον, ὥς τὸ

utrinque montes una cum promontoriis faciunt angustias Persici sinus. Carmaniae peripli iuxta sinum Persicum, a Bagrada fluvio ad Strongylum montem et Carpellae extremum, stadia omnia 4250. Universa autem totius Persici sinus peripli ab Asabo monte et Asabo promontorio usque ad Semiramidis Rotundum montem et Carpellae promontorium. . . . excipit Indicum pela-

btae descriptione. — Ἀραβίαν Πασαβῶ ὄρος Hoesch. Huds. Cod. Paris. ὄρος τε καὶ, Cod. Paris. omisit καὶ., Ἀσαβῶν Ptolem. Ἀσαβῶ legit Salmas. in Exercit. Plin. p. 351.

8) Βάγραδα — περίπλους Cod. Paris.

9) στάδια δσν omnes et cod. Paris. habent; Milier scripsit στάδιοι, atque in notis numerum stadiorum δφν loco δσν corrigere malit, sed sine ullo iure mutaretur.

10) Lego Ἀσαβῶ ὄρους καὶ τοῦ Ἀσαβῶ ἀκρ. Vide Salmas. Exerc. Plin. p. 351. Huds. Ἀσάβω ὄρους καὶ τῆς Ἀγαβῶ Cod. Paris. et Hoeschelius ex codd., et Hudsonus ediderunt. Miller edidit τοῦ Ἀσαβῶν ὄρους καὶ τοῦ Ἀσαβῶν ἀκρωτηρίου. Hoc loco reperimus titulum Περίπλου παντὸς τοῦ Περσικοῦ κόλπου, cuius Stephanus Byz. saepe meminit.

11) Καρπέλλης ἀκρ. Ptolemaeus geogr. lib. VI. 9. Κάρπελλα ἄκρα. — Desiderantur quaedam ante ἐκδέχεται. Huds. Neque codices Hoeschelii neque res ipsa enarrata ibi lacunam indicant; Marcianus enim finem Sinus Persici atque initium Indici pelagi simpliciter indicat. Finis autem at-

que initium utriusque maris ponitur ad Asabo, montem et Asabo promontorium quae in Arabiae felicis ora sita sunt, e regione Semiramidis Strongyli montis atque Carpellae promontorii. Hae duo loca faciunt angustias, quibus Indicus pelagus introit in Sinum Persicum. Nemo itaque, si rem accurate considerat, hoc loco aliquid desiderabit. Nostra sententia firmat etiam sequens ἐκδέχεται, quod nihil est, nisi mera repetitio antecedentis ἐκδέχεται. Carmania partim Persico sinui, partim Indico pelago adiacet. Situs illorum locorum idem est. Ptolemaeus geogr. lib. VI. Arabia: Ἐν τοῖς στενοῖς τοῦ περσικοῦ κόλπου Κρυπτὸς λιμὴν ἡ β γ, καὶ Λ'. Μέλانا ὄρη καλούμενα Ἀσαβῶ. ὧν τὸ ἐπὶ θαλάσσης μερὸς ἐπέχει ἡ δ, κ β γ. Ἀσαβῶν ἀκρον ἡ β Λ' κ γ γ'. Deinde lib. VI. Carmania: Κάρπελλα ἄκρα ἡ δ, κ β Λ', et: Ὅρη δὲ ἔστιν ἐν τῇ χώρᾳ, μετὰ τὰ εἰρημένα, παρὰ τε τὴν ἔρημον καὶ τὴν γεδροσίαν, τὸ τε καλούμενον σεμιράμιδος, καὶ στρογγύλον ἀπὸ τοῦ σχήματος, οὗ τὸ μέσον ἐπέχει μ. ἡ δ Λ', κ γ. Conf. Strab. XV. p. 726: Ἡ δὲ Καρμανία τελευταία μὲν ἔστι τῆς ἀπὸ

λειπόμενον μέρος τῆς Καρμανίας παρήκει μέχρι Μουσαρμάνων ¹² γῆς· ἐκδέχεται τοίνυν μετὰ τὴν ἄκραν τὴν Καρπέλλαν μέγιστος κόλπος ὁ καλούμενος Παράγων, ¹³ [22] διήκων μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου τοῦ καλουμένου Ἀλαβαμπύρ, ¹ καὶ τῆς νήσου τῆς καλου-

gus orientem versus extensum: cui praetenditur reliqua Carmaniae pars usque ad Musarinaeorum terram. Post Carpellam igitur promontorium sequitur maximus sinus, Paragon nuncupatus; pertingens usque ad promontorium Alambater dictum; et

τοῦ Ἰνδοῦ ἐκβολῆς. τὸ μέντοι πρῶτον αὐτῆς ἄκρον ἐκκεῖται πρὸς νότον εἰς τὴν μεγάλην θάλατταν. [τὸ δεύτερον δὲ βλέπει πρὸς ἐσπέραν, τὸ Ἀρμόζον καλούμενον.] ποιῆσαν δὲ τὸ στόμα τοῦ Περσικοῦ κόλπου πρὸς τὴν ἀπὸ τῆς εὐδαίμονος Ἀραβίας ἄκραν, ἐν ἀπόψει οὖσαν, κάμπτεται πρὸς τὸν Περσικὸν κόλπον, ἕως ἂν συνάψῃ τῇ Περσίδι. πολλὴ δὲ καὶ τῇ μεσογαίᾳ ἐστὶν ἐκτεινομένη μετὰ τῆς Γεδρωσίας καὶ τῆς Περσίδος, παραλλάττουσα πλεον τῆς Γεδρωσίας πρὸς τὴν ἄρκτον. Hudsonum, et qui eum sequutus est, Millerum deceperunt interpunctionis signa, quae ex Hoeschelii editione retinuerunt, ubi leguntur sic: οἱ δὲ σύμπαντες τοῦ περίπλου παντὸς τοῦ περσικοῦ κόλπου ἀπὸ τοῦ Ἀσάβω ὄρους, καὶ τῆς Ἀγαβῶ ἀκρωτηρίου μέχρι τοῦ Σεραμίδος σρογυλίου ὄρους καὶ Καρπέλλης ἀκρωτηρίου ἐκδέχεται τὸ Ἰνδικὸν πέλαγος πρὸς ἀνατολὰς ἐκτεινόμενον. ὡς τὸ λειπόμενον μέρος τῆς Καρμανίας παρήκει μέχρι Μουσαρμάνων γῆς. ἐκδέχεται [! l. ἐκδέχεται] τοίνυν etc. Nos autem signa sensui verbisque accommodavimus, et res erit liquida. Miller quidem in sua editione lacunam indicat, sed nihil dicit, num etiam Cod. Paris. eam habet. Equidem de ea re valde dubito.

12) Lego Μουσαρμναίων ex Ptol. Huds. Nihil muto. Hoeschelius e codd. suis edidit Μουσαρμάνων, retinuit hanc lectionem

Hudsonus in textu. Miller recepit Μουσαρμναίων, quamquam cod. Paris. Μουσαρμάνων habet.

13) Παράγων. Ptolemaeus geogr. lib. VI. Carmania: μετὰ τὴν Καρπέλλαν ἄκραν, ἐν τῷ παράγοντι κόλπῳ Κανθάπιδ πόλις ἤδ, αβ L' γ'. Ἀγρε πόλις ἤδ γ', κγ. Κομβάνα ἤδ ε', κγ. Γογάννα ἤδ ε', κβ L' γ'. Σάρου ποταμοῦ ἐκβολαὶ ἤδ ε', κβ γ' Μάγινδα ἤθ, κβ L' Σαμνκάδη ἤθ ε', κβ γ'. Σαμνδόχου ποταμοῦ ἐκβολαὶ ρε, κβ γ'. αὶ πηγαὶ τοῦ ποταμοῦ ρε, κθ. Γείσα πόλις ρε, κβ. Ἰδριάκου ποταμοῦ ἐκβολαὶ ρα δ', κα γ'. Βαγία ἄκρα ρα κα. Κνίζα λιμὴν ρα δ', κ γ'. Ἀλαβάγειον ἄκρον ρα, κ. Μέχρι τούτου καλεῖται κόλπος Παράγων.

1) Infra [p. 23] Ἀλαμπατεῖρ dicitur. In libb. vulg. Ptol. Ἀλαβάγειον ἄκρον. in Cod. Palat. Ptol. Ἀλαβατῆρ Huds. Ἀλαμπατεῖρ vera nominis forma esse videtur, quanquam eius scribendi modus variat. Sonum ι, quem Graeci hodierni in η quoque exprimunt, etiam audimus in υ. In omnibus lectionibus sonus ι praevalet. Minime Ἀλαβατῆρ codicis Palat. lectio nobis placet; Neograecus quidam illum codicem fortasse pinxit, et sua lingua nomen scripsit. Praefero Ἀλαμπατεῖρ, syllaba enim τεῖρ facile in πτεῖρ aut scribendo aut male legendo mutari potuit. Ἀλαμπατῆρ Cod. Paris. Miller admodum temere Ἀλαβατῆρ recepit.

μένης Ζίβος·² τὰ δὲ κατὰ μέρος οὕτως ἔχει· ἀπὸ Καρπέλλης ἄκρας εἰς Κανεάτιν³ πόλιν στάδια α.⁴ ἐνταῦθα παροικοῦσιν οἱ καλούμενοι Πασαργάδες, οὐ Καρμανῶν ὄντες ἐγγύς·⁵ ἀπὸ δὲ Κανεάτιδος⁶ πόλεως εἰς Ἄγρισαν⁷ πόλιν στάδια σν'. ἀπὸ δὲ Ἀγρίσης πόλεως ἐπὶ Ὀμανά⁸ ἐμπόριον τῶν ἐπισήμων, στάδια χ'. ἀπὸ δὲ Ὀμμανῶν ἐπὶ Ῥόγανα,⁹ στάδια ρν'. ἀπὸ δὲ Ῥογάνων εἰς Σαλάρου¹⁰ ποταμοῦ ἐκβολὰς ἐπὶ Πάσιδα,¹¹ στάδια σ'.

insulam quae vocatur Liba. Quae singulatim vero [describenda] sic se habent. A Carpella promontorio ad Caneatin civitatem stadia 1000. Hic habitant qui Pasargades appellantur, ex Carmania etiam oriundi. Ab urbe vero Caneatide ad urbem Agrisam stadia 250. Ab Agrisa autem urbe ad Ommana emporium insigne stadia 600. Ab Ommanis vero ad Rhogana stadia 150. A Rhoganis autem usque Salari fluvii ostia . . . . ad Pasida sta-

2) Forsan Ζίβης, nam infra vocatur Ζίβηνῆσος. Ptolemaeo [l. l.] in mari Indico Ἀλβᾶ insula. Hudson. Ζίβος Cod. Paris. Miller recepit Ἀλβης. Equidem Ζίβη praefero.

3) Κανθάπις est Ptolemaei. Hudson. Κανεάτιν Cod. Paris. Miller legit Κανθάπιν. Ex sententia Vincentii p. 250 Κανθάπις eadem urbs est, quam Nearchus Βάδις appellat. Sed ibi p. 22 ed. Hudson. non urbs esse videtur; legitur; legitur enim: ὁρμίζονται δὲ ἐν Βάδει χώρῳ τῆς Καρμανίης οἰκούμενων, δένδρεά τε πολλὰ ἤμερα πεφυκότα ἔχοντι, πλὴν ἐλαίης, καὶ ἀμπέλους ἀγαθὰς, καὶ σιτοφόρῳ. Stephanus Byz. autem haec, quae confer, si velis: Βάδεως πόλις τῆς εὐδαίμονος Ἀραβίας ἐν τῇ παραλίᾳ τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης.

4) Chalcographus in Editione Hoeschelii τὸ α cum recta linea ei subiecta expressit per figuram 4'. Forsan nota illa refert τὸ α (ut coniecit Cl. Dodwellus) aut τὸ ι, ut existimavit Is. Vossius ad Melam p. 283. Hudsonus, qui στάδια α edidit.

5) Salmas. in Exercit. Plin. p. 845 legit Πασαργάδες Καρμανῶν ὄντες ἐγγύς. Malim cum Vossio Πασαργάδαι Καρμανῶν ὄντες

γένους. Hudson. Cod. Paris. consentit Hoeschelii lectioni, quam retinuit Hudsonus. Miller recepit Vossii coniecturam Πασαργάδαι, Καρμανῶν ὄντες γένους.

6) Κανεάτιδος. Cod. Herv. Κανράτιδος, [non Κανράτιδος, quod Miller ex Hudsoni notis male typis expressis desumpsit, cum Hoeschelii editionem ipsam non haberet]. Hoeschel. Idem Cod. Paris.

7) Ἄγρις. Ptol. In interprete vet. Agrisa. Hudson. — Ἀγρίσης πόλεως, quod cum Hudsono, qui Hoeschelium secutus est, retinuit. Cod. Paris. Ἄγρις τῆς. Male. Stephanus Byz.: Ἀγρισα, πόλις Καρμανίας.

8) Infra Ὀμμανῶν. Κομβάνα Ptol. Apud interpretem Nommana. Hudson. Ὀμανά et Ὀμμανῶν Cod. Paris. Miller legit Κόμμανα et Κομμάνων.

9) Ῥόγανα — Ῥογάνων. MS. uterque βάραδα non sine mendo. Hoeschel. Ita, ut credo, Hoeschelius ex Cod. Pal. Ptol. in MSS. Βαράδαν non sine mendo. In libb. vulgg. Ptol. Ῥόγανα. Hudson.

10) Σάρον Ptol. In interprete Sarali. Hudson.

11) Μάγιδα Ptol. Μαζίνδα Cod. Palat. Masin interpr. Hudson.

ἀπὸ Πασιδῶν εἰς Σαμυδάκην¹² πόλιν στάδια σ'. ἐνταῦθα παροικοῦσι Χελωνοφάγοι,¹³ τῆς (53) Καρμανίας καὶ αὐτοὶ τυγχάνοντες ἀπὸ δὲ Σαμυδάκης¹⁴ πόλεως ἐπὶ Σαμυδάκου¹⁵ ποταμοῦ ἐκβολὰς, στάδια φ'. ἀπὸ δὲ Σαμυδάκου ποταμοῦ εἰς Τησά¹⁶ πόλιν στάδια υ'. ἀπὸ δὲ Τησά πόλεως εἰς Ἵδριακοῦ ποταμοῦ ἐκβολὰς, στάδια σ'. ἀπὸ δὲ τοῦ Ἵδριακοῦ¹⁷ ποταμοῦ ἐκβολῶν ἐπὶ Κασίαν¹⁸ ἄκραν στάδια υ'. ἀπὸ δὲ Κασίας ἄκρας εἰς Κυλζα λι-

dia 200. A Pasidis vero ad Samydacen civitatem stadia 200. Hic iuxta habitant Chelonophagi, qui etiam ipsi ex Carmania sunt. Ab urbe autem Samydace ad ostia Samydaci fluvii stadia 500. A Samydaco vero fluvio ad Tesam civitatem stadia 400. Ab urbe autem Tesa ad ostia Hydriaci fluvii stadia 200. Ab ostiis vero Hydriaci fluvii ad Casiam promontorium stadia 400. A Casia autem promontorio ad Cuizam portum stadia 250. A

— Miller legit: ἀπὸ δὲ Ῥογάνων εἰς Σαλάρον ποταμοῦ ἐκβολὰς στάδια ρν'. Ἀπὸ δὲ Σαλάρον ποταμοῦ ἐπὶ Μάσιδα στάδια σ'. Ἀπὸ δὲ Μασίδων εἰς Σαμυδάκην πόλιν στάδια σ'. Ἐνταῦθα etc. Quae Miller intermedia e codice Paris. inseruit, sine dubio spuria sunt, atque ad Ptolemaeum composita, et Marciano intrusa. Equidem plane reiicio; nihil in hodierno textu desideratur. Conf. Ptolemaei dimensiones l. l. ad p. 21, not. 13.

12) Lego Σαμυδάκην ut in Stephano Byz., Cod. Pal. Ptol. et in eius interpr. vet. In libb. vulg. Ptol. Σαμυκάδην. Hudsonus cum Hoeschelio edidit Ἀμυδάκην, quod etiam Cod. Paris. habet. Attamen ex Stephani Byz.: Σαμυδάκη, πόλις Καρμανίας etc. emendandum Σαμυδάκην, quod Miller recepit.

13) Χελωνοφάγοι. Cod. Paris. Χελονοφάγοι. Populum Χελωνοφάγοι in Carmania commemorat Ptolemaeus l. l. iuxta populum Πασαργάδαι, et Plinius infra l. l. ad pag. 24 not. 2. Alium populum eodem nomine insignitum scimus in Arabia.

14) Σαμυδάκης emendavit in notis Hudsonus, sed retinuit in textu Hoeschelii lectionem Σα-

μυδάκης, quam ostendit quoque Cod. Paris.

15) Σαμυδάκου. Σαμυδόχον Ptol. vulg. Σαμυδάχους in Cod. Pal. Hudsonus. Σαμυλάκου Cod. Paris.

16) Τησά. Ptol. Τείσα. In Cod. Pal. Τῆσα. Hudsonus. Cod. Paris. Τησά, sed Miller legit Τῆσα.

17) Ἵδριακόν Ptol. in Cod. Pal. Κανδριακόν. Hudsonus. Ἵδριακόν Cod. Paris.

18) Βαγίαν ἄκραν Ptol. Hudsonus. Βασίαν et mox Βασίας Cod. Paris. Miller ad Ptol. legit Βαγίαν et paullo post Βαγίας. Arrianus quidem in Nearchi paraplo p. 16 ed. Hudsonus. narrat: ὁρμίζονται πρὸς ἄκρην ἣν τινα οἱ ἐπιχώριοι ἰσθὴν ἡλίου ἦγον· οὐνομα τῇ ἄκρῃ Βάγεια. ἐνθένδε ἀμφὶ μέσας νύκτας ἄραντες διεκπλῶνουν σταδίους ἐς χιλίους, ἐς Τάλμενα λιμένα εὐορμον. ἐνθένδε ἐς Κανασίδα πόλιν ἐρχόμεν, σταδίους ἐς τετρακοσίους. . . . ἐνθένδε ἀναχθέντες, ἐς Κανάτην ὁρμίζονται, σταδίους ὡς ἑπτακοσίους καὶ πενήκοντα διεκπλῶσαντες. . . . ἐνθένδε σταδίους ὀκτακοσίους διεκπλῶσαντες ἐν Τροίσιν ὁρμίζονται. . . . ὑπὸ δὲ τὴν ἔω ἀναχθέντες σταδίους τριακοσίους πλῶνουν καὶ καθορμίζονται ἐς Λαγάσειρα. Conf. haec si velis cum Marciani narratione. Nomen autem Κασία mutari nolim

μένα, στά[-23]δια σν'. ἀπὸ δὲ Κυτῶν¹⁹ λιμένος εἰς Ἀλαμβατεῖρ ἀκρωτήριον στάδια υ'. κατὰ ταῦτα τὰ μέρη² κεῖται νῆσος πελαγία Πόλα³ καλουμένη· παράκειται δὲ τῷ Ἀλαμβατεῖρ ἀκρωτηρίου νῆσος καλουμένη Ζίβη·³ ἐνταῦθα τελευτᾷ τὸν κόλπον τὸν καλούμενον Παράγοντα προειρήκαμεν· ἔστι δὲ ὁ πᾶς περίπλους αὐτοῦ ἀπὸ Καρπέλλης ἄκρας εἰς Ἀλαμβατεῖρ ἀκρωτήριον στάδια αψ'. ἀπὸ δὲ τοῦ Ἀλαμβατεῖρ ἀκρωτηρίου εἰς Δερενόβιλλα⁴

Cuizorum vero portu ad Alambatera promontorium stadia 400. Iuxta haec loca in alto iacet insula Polla nominata. Alambateri autem promontorio adiacet insula Ziba appellata. Hic sinum, qui Paragon cognominatur, desinere prius diximus. Est autem totius eius periplus a Carpella promontorio ad Alambatera promontorium stadia 1700. A promontorio autem Alambatere ad

partim cum populi Κασσανῖται adiacentis orae maris Erythraei, partim montis simili nomine Κάσιον ad urbem Pelusium memor sis, atque nomina illius regionis barbara vario modo exprimi possint. Utroque etiam loco nomen Κασίαν et Κασίας ubique sine ulla diversitate scribitur.

19) Κυτῶν Ptol., quod recepit Hudsonus et Miller. Hoeschelius Κύτῶν, et paullo post Κυτῶν, quod reliquis placuit.

1) τὰ μέρη cum editore Vienn. recepi. „Lege μέρη.“ Hudson. Hoeschelius et Hudsonus ediderunt ταῦτα μέρη. Miller ταῦτα [τὰ] μέρη, sed, ut videtur, sine Cod. Paris. auctoritate.

2) De promontorio Ἀλαμβατεῖρ v. ante ad pag. 22 not. 1. Ἀλαμβατεῖρ Cod. Paris. Πόλα retinui cum Hoeschelii Codd. et Cod. Paris. „Πάλλα Ptol. [geogr. lib. VI. 9.] In Tabulis Πόλλα. For- san quod similitudine referat pilam, quae Graece πάλλα, et Aeolice πόλλα dicitur.“ Hudson. Πόλλα, Miller cum Hudsono in versione latina, sed sine ullo iure.

3) Ζίβη. Non ita in Tabulis Ptolemaei [geogr. lib. VII. 9.], si Ζίβη eadem sit cum Αἰβα νῆσος. Hudson. Ζίβη Cod. Paris. De sinu Παράγων v. ad p. 21 not. 13.

4) στάδια αψ'. Suspicor mendum in his numerorum signis. Dimensio multo maior est, quam literae indicant. Computa omnes dimensiones antea indicatas atque errorem facile deprehendes. Cod. Paris. nihil novi et medelae praebet. Hoc non vidit Miller. Fortasse scribendum δψ', minus probari posse videtur γψ', attamen prorsus reiiciendum erit αψ', quamquam omnes computationes inter se quam maxime differunt. Quis harum diversitatum auctor fuerit, nemo facile dicet. — Δερενόβιλλα Ptol. [l. l.] Putavi olim esse Δενδρόβυσα Arriani [in Nearchi paraplo p. 13 ed. Huds., ubi autem in textu, quem dicimus, legitur Δενδρόβυσα, atque adnotatur: Δενδρόβυσα MS. Bodl.] Hudson. — Νῆσος Κάρινα. Stephanus Byz. Κάρινα, νῆσος Ἰνδική. τὸ ἐθνικὸν ὠφελε Καρμινάιος. εὐρεται δὲ Καρμῖνοι. et s. v. Καρμανία, χώρα τῆς Ἰνδικῆς . . . ἔστι καὶ Κάρινα νῆσος, ἥ ἀπὸ τῶν Καρμάνων Itaque scribi iussi Κάρινα, loco Κάρινα, quod omnes habent, atque in Ptolemaei geogr. l. l. legitur. — Arrianus in Nearchi paraplo p. 13 sq. ed. Huds.: Μοσαρνὰ νομα ἦν τῷ λιμένι. . . . ἐκ δὲ Μοσαρνῶν νηκτὸς ἐπάρχαντες πλώ-

στάδια σν'. ἐνταῦθα παράκειται νῆσος Κάρμιννα καλουμένη. ἀπὸ δὲ Δερενοβίλλης εἰς Κωφάντα λιμένα στάδια σν'. ἀπὸ δὲ Κωφάντος λιμένος εἰς Ζοράμβου ποταμοῦ ἐκβολὰς στάδια σ'. ἀπὸ δὲ τοῦ Ζοράμβου⁵ ποταμοῦ εἰς Βάδα⁶ στάδια σν'. ἀπὸ δὲ Βαδάρων εἰς Μουσάρνα πόλιν στάδια τ'. ἔστι δὲ τῆς Καρμανίας τὸ μὲν μῆκος στάδια ζ·⁷ τὸ δὲ πλάτος αφ'. ἔχει δὲ ἔθνη ἦτοι σατρα(-54)πίας ι, πόλεις δὲ ἐπισήμους καὶ κώμας κγ', ὕρη ἐπίσημα γ', ποταμοὺς ἐπισήμους δέκα, ἀκρωτήρια ἐπίσημα γ', λιμένας ἐπισήμους δύο, νήσους⁸ ἐπισήμους ε'. οἱ πάντες ἀπὸ τοῦ Καρπέλλα ἀκρωτηρίου μέχρι Μουσάρνα πόλεως τοῦ περιπλου τῆς Καρμανίας τῆς παρὰ τὸ Ἰνδικὸν πέλαγος στάδια γεν'. οἱ δὲ σύμπαντες ἀπὸ τοῦ Βαγράδα ποταμοῦ μέχρι Μουσάρ[-24]νων πόλεως τοῦ περιπλου πάσης¹ τῆς τῶν Καρμανῶν παραλίας στάδια ας'.

Derenobillam stadia 250. Huic adiacet insula Carminna nuncupata. A Derenobilla vero ad Cophanta portum stadia 250. A portu autem Cophante ad ostia Zorambi fluvii stadia 200. Ab amne vero Zorambo ad Badara stadia 250. A Badaris autem ad Musarna urbem stadia 300. Patet autem Carmania in longitudinem quidem stadia 7000. in latitudinem vero stadia 1500. Habet autem provincias sive satrapias 10. urbes vero insignes et vicos 23. montes insignes 3. fluvios insignes 10. promontoria insignia 3. portus insignes 2. insulas insignes 5. Carmaniae Indico pelago adiacentis peripli, a Carpella promontorio usque ad Musarna civitatem, stadia omnia sunt 5350. Peripli totius Carmaniae orae maritimae, a Bagrada fluvio ad Musarna urbem, stadia universa sunt 1200.

ουσι σταδίους ἑπτακοσίους καὶ πεντήκοντα, ἐς Βάλωμον αἰγιαλόν. ἐνθεν δὲ ἐς Βάρνα κώμην, σταδίους τετρακοσίους, ἵνα φοῖνικες τε πολλοὶ ἐνῆσαν, καὶ κῆπος. . . . ἐνθένδε ἐς διακοσίους σταδίους περιπλώσαντες, καταίρουσιν ἐς Δενδρώβουσα. καὶ αἱ νέες ἐπ' ἀγκυρέων ἐσάλευσαν. ἐνθένδε ἀμφὶ μεσᾶς νύκτας ἄραντες ἐς Κωφάντα λιμένα ἀφίκοντο, τετρακοσίους μάλιστα σταδίους διαπλώσαντες. . . . περὶ δὲ πρώτην φυλακὴν ἄραντες καταίρουσιν ἐς Κύϊζα, ἐς ὀκτακοσίους σταδίους διεκπλώσαντες.

5) Ζωράμβου Ptol. in Cod. Pal. Ζορόμβα. Huds.

6) Βάδα⁶ Hoeschellius sed adnotavit; „m. s. uterque βάραδα, non sine mendo.“ „In MSS. Βα-

ράδων, teste Hoesch. Βαδάρ⁶ Ptol.“ Huds. Hudsonus autem erravit, cum hanc notitiam ante pag. 22. ad nomen Ῥόγανα, adscriberet. Huc potius pertinet. Βάραδα Cod. Paris.

7) στάδια ζ' edidit Hoeschellius et Hudsonus, sed ille in notis „Cod. Herv. ζ.“ Hoc est verum.

8) σατραπείας Miller. σατραπίας Cod. Paris. et ceteri. — δέκα Hoeschellii et Hudsoni rescripsit Miller in ε', quod idem est. νήσους, errore typogr. in Hoeschellii editione οἰήσους, quem Hudsonus tuebatur. — Urbem Μουσάρνα appellat Nearchus Μοσαρνά. V. ante not. 4.

1) πάσης. Hoeschellius edidit σάσης, quod Hudsonus retinuit.

ζ. Γεδρωσίας περίπλους.

Γεδρωσία περιορίζεται, ἀπὸ μὲν ἄρκτων τῇ Δραγγιανῇ καὶ τῇ Ἀραχωσίᾳ·² ἀπὸ δὲ δύσεως τῇ προειρημένῃ Καρμανίᾳ μέχρι θαλάσσης· ἀπὸ δὲ ἀνατολῶν τῷ τῆς Ἰνδικῆς μέχρι τῷ παρὰ τὸν Ἰνδὸν ποταμον μέχρι τοῦ πρὸς τῇ μνημονευθείᾳ Ἀραχω-

Gedrosiae peripplus.

Gedrosia terminatur a septentrionibus quidem Drangiana et Arachosia: ab occasu vero Carmania praedicta usque ad mare: ab oriente vero parte Indiae iuxta Indum amnem, usque ad li-

2) De longitudine litorum Carmaniae Arrianus in Nearchi paraplo p. 31 ed. Huds. refert haec: καταίρουσιν ἐς Ταρσίην ἄκρην, ἀνατείνουσιν ἐς τὸ πέλαγος, πλώσαντες σταδίους τριηκοσίους, ἔνθεν ἐς Καταίην, νῆσον ἐρήμην, ἁλιτενέα . . . . στάδιοι τοῦ πλόου τριηκόσιοι. . . . μέχρι τοῦδε Καρμανίᾳ. τὰ δὲ ἀπὸ τοῦδε Πέρσαι ἔχουσι. μῆκος τοῦ πλόου παρὰ τὴν Καρμανίην χώραν στάδιοι τρισχίλιοι καὶ ἑπτακόσιοι. ζῶνσι δὲ κατὰ περ Πέρσαι, ὅτι καὶ ὁμοροί εἰσι Πέρησι. Strabo idem fere libro XV. p. 720: ὁ δὲ [παράπλους] τῶν Καρμανίων, τρισχίλιοι ἑπτακόσιοι μέχρι Περσίδος. Plinius hist. nat. lib. VI. 27. 28. de Carmania habet haec: „Carmaniae oram patere duodecies centena l. M. passuum Nearchus scripsit. Ab initio eius ad flumen Sabin centum M. passuum. Inde vineas coli et arva ad flumen Andanin XXV. M. spatio. Regis vocatur Armuzia. Oppida Carmaniae Zethis et Alexandria. Irrumpit deinde et in hac parte geminum mare terras, quod Rubrum dicere nostri, Graeci Erythraeum a rege Erythra, aut (ut alii) Solis percussu talem reddi colorem existimantes, alii ab arena terraque, alii tali aquae ipsius natura. Sed in duos dividitur sinus. Is qui ab oriente est, Persicus appellatur, vices et quinquies centena M. passuum

circuitu, ut Eratostenes tradit. Ex adverso est Arabia, cuius duodecies centena mill. passuum est longitudo. Rursus altero ambitur sinu Arabico nominato. Oceanum, qui influit, Azanium appellant. Persicum introitum V. mill. passuum latitudinis, alii quatuor fecerunt. Ab eo ad intimum sinum recto cursu undecies centena XXV. M. propemodum constat esse et sinum eius humani capitis effigie. Onesicritus et Nearchus ab Indo amne in sinum Persicum atque illinc Babylonem Euphratis paludibus scripserunt vices et quinquies centena M. passuum esse. In Carmaniae angulo sunt Chelonophagi, testudinum superficie casas legentes, carne vescentes. A flumine Arbi promontorium ipsum habitant, praeter capita toto corpore hirti coriisque piscium vestiti.“ De mari Rubro Plinius aperte errat. — In Hoeschellii editione legitur: Καρμ. παραλλῆλας στάδια 400. Hudsonus autem habet στάδια 400 = 1200. Miller scripsit „400“, significatione 10200. Nemo autem haec menda sine codicum meliorum auctoritate tollere potest. Rem intactam relinquo. Attamen numerum Hudson. editionis multum a veritate abesse video.

2) Ἀραχωσίᾳ emendavit Huds. loco Ἀραχωσίον, quod Hoesch. edidit, et Cod. Paris. habet.

σίᾳ ὄριου· ἀπὸ δὲ μεσημβρίας τῷ Ἰνδικῷ πελάγει· καὶ ἡ μὲν ὅλη περιγραφὴ τοιαύτη· τὰ δὲ κατὰ μέρος οὕτως ἔχει. . ἀπὸ Μουσάρνων³ πόλεως εἰς Ἀρτάβιος⁴ ποταμοῦ ἐκβολὰς, στάδια αἳ.⁵ ἀναπλεύσαντες δὲ τῷ ποταμῷ, πόλις⁶ ἐν δεξιᾷ κατὰ τὸν ἀνάπλου κεῖται Ἀρβίς⁷ καλουμένη, καὶ ἔτι ἀνώτερον ὁμοίως ἐν δεξιᾷ τοῦ ποταμοῦ πόλις Περσίθ⁸ ἢ (55) μητρόπολις τῆς Γεδρωσίας· ἀπὸ δὲ τοῦ Ἀρτάβιος⁹ ποταμοῦ εἰς Ῥάπρανα πόλιν στάδια φν'. ἀπὸ τὲ τῆς Ῥαπράνα¹⁰ πόλεως ἐπὶ γυναικῶν

mitem Arachosiae iam memoratae: meridie vero Indico pelago. Atque generalis quidem circumscriptio haec est: particularis autem ad hunc modum. A Musarnis civitate ad ostia Artabios fluvii stadia 1300. In fluvium autem naviganti a dextra iuxta navigationis cursum iacet urbs Arbīs nominata: et adhuc superius ad dextram similiter fluvii Persis Gedrosiae metropolis. A fluvio autem Arabico ad Rhapraum civitatem stadia 550. A civitate vero Rhapraua ad Mulierum portum stadia 500. Hic iacent

3) Forsan *Μουσάρνων*. Hud s. quod recepit Miller. Hoeschelius et Hudsonus ediderunt *Μουσάρων*, quod habet Cod. Paris.

4) Ἀράβιος Ptol. Ἀρτάβιος legisse videtur Ptolemaei interpr. Ἀρβίος malit Salmasius in Exercit. Plin. p. 829. V. not. 17 et 11.

5) στάδια αἳ· α, in Cod. Herv. lineola non obliqua, sed perpendicularis subiicitur, cui iam dixi in Pal. Cod. respondere τὸ 4. Hoeschel.

6) Ἀναπλεύσαντες Hoeschel. Huds. Cod. Paris. Miller edidit Ἀναπλεύσαντι. — πόλις emendavit Huds. loco πόλεις, quod edidit Hoeschel. et recepit Huds. et Miller.

7) Ἀρβίς Ptol. Hud s. Stephanus Byz. Ἀραβίς, ποταμὸς Ἰνδικῆς, ἐν αὐτονόμῳ χώρᾳ, περὶ ὃν οἰκονομεῖ Ἀραβῖται, ὡς Ὀκεανῖται. et Ἀρβίς, ποταμὸς τῆς Ἰνδικῆς. ἔθνος Ἀρβίς ἢ Ἀρβῖται. Ammian. Marcell. XXIII. p. 259: At in penitissima parte Persidos Gedrosia est, dextra terminas contingens Indorum, inter minores alios Artabio uberior flumine: ubi montes deficiunt Barbitani, quorum

ex pedibus imis emergentes alii fluvii Indo miscentur, amittentes nomina magnitudine potioris. Hodiernum fluvii nomen est Arrubah sive Arrabah.

8) Ἥασις Ptol. Πάρσις in Cod. Pal. Ptol. Hud s. Παρσίθ cod. Paris., quod mihi prae ceteris placet. Hoeschel. et Huds. ediderunt Περσίθ.

9) Ἀράβιος Ptol. Ἀρβίος legit Salmas. in Exerc. Plin. p. 829.

10) In libb. vulg. Ptol. Ῥαπαύα. In Cod. Pal. Ptol. Ῥαριγανύα. Miller tuebatur Ῥαπραύα Hoeschelii lectionem. — γυναικῶν λιμένα. Ammian. Marcell. XXIII. p. 259: inter civitates praeter insulas Sedratyra, et Gynaecōn limen meliores residuis aestimantur. Arrianus quidem in Nearchi paraplo p. 6 ed. Huds. narrat: καθορμίζοντε ἐν Μοροντοβάροις, σταδίου διελθόντες ἐς τριηκοσίους. ὁ δὲ λιμὴν μέγας καὶ εὐκυκλος, καὶ βαθὺς, καὶ ἀκλυστος. ὁ δὲ ἔσπλους ἐς αὐτὸν στενός. τοῦτον τῇ γλώσσει τῇ ἐπιχωρίῃ Γυναικῶν λιμένα ἐκάλεον, οτι γυνή τοῦ χώρου τούτου πρώτη ἐπήρξεν.

λιμένα, στάδια φ'. ένταῦθα κείνται αἱ τῶν Ἀραβιτῶν¹¹ κῶμαι· ἀπὸ δὲ γυναικῶν λιμένος εἰς Κολαμβά¹² στάδια υ'. έντεῦθεν ἄρχεται ἡ Παταληνὴ χώρα, ἥς τὸ πλεῖστον ὁ Ἰνδὸς ποταμὸς τοῖς στόμασιν ἐμπεριείληφεν, καὶ αὐτὴν δὲ τὴν μητρόπολιν, [25] καλουμένην Πάταλα·¹ μετὰ δὲ τὸ γ' στόμα τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ

Arbitorum vici. A Mulierum autem portu ad Coiamba stadia 400. Hinc incipit Patalene regio: cuius maximam partem ostiis suis complexus est Indus fluvius, atque ipsam quidem Metropolin, quae Patala nuncupatur. Post tertium vero os Indi fluvii conti-

11) Ἀρβιτῶν Salmas. In libb. vulg. Ptol. Ἀβηριτῶν. In Cod. Pal. Ἀραβιτῶν. Hudson. Ἀραβίτων Cod. Paris., consentiens Hoeschelii codicibus. Miller legit Ἀρβιτῶν. Idem est populus, quem Strabo XV. p. 720 appellat Arbii: οἰκοῦσι δὲ Ἀρβιες πρῶτον, ὁμωνυμοὶ ποταμῷ Ἀρβει, τῷ ὀρίζοντι αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ἐξῆς Ὠριτῶν, ὅσον χιλίων σταδίων ἔχοντες παραλίαν, ὥς φησι Νέαρχος. Ἰνδῶν δ' ἐστὶ μερὶς καὶ αὕτη. Eustathius ad Dionysium Perieg. v. 1095: ὅτι πρὸς δύσιν τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ Ὠρίται, διὰ διχρόνον γραφόμενοι, πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν ἐν τῷ Ὠρεῷ τῆς Εὐβοίας Ὠρειτῶν. ἔκεινοι γὰρ διὰ διωρθόγου γράφονται, διὰ συναίρεσιν. αὐτόθι δὲ εἰσὶ καὶ Ἀριβες, ὁμοίως τῷ ι καὶ αὐτοὶ διχρόνω παραληγόμενοι, οὓς τινες ἐν τρισὶν α Ἀραβας γράφουσι, τάχα σκηνητάς τινὰς ὄντας, ὁποῖοι καὶ ἐν τῇ βαθυτέρᾳ Ἀραβίᾳ εἰσὶν. σκοπητέον δὲ μὴ ποτε καὶ Ἀρβιες ὀφείλουσι γράφεσθαι οἱ Ἀριβες οὗτοι. Nicephorus Blemmyd. p. 424 ed. Bernh.: δύο δὲ στόματά [τοῦ Ἰνδικοῦ ποταμοῦ] εἰσὶν ἐπ' αὐτῷ· κατὰ τὴν μέσην δὲ νῆσός ἐστιν, ἣντινα καλοῦσι Παταλίνην. Hoc loco corrigendum esse videtur Παταλίνην. In paraphrasi Dionysii operis v. 1080 sqq. haec leguntur: Πρὸς δὲ τὴν ἀνατολὴν τῶν Καρμανῶν ἢ τῶν Γεδρωσῶν χώρα ἐκτείνεται, πλησίον τοῦ ὠκεανοῦ τοῦ μεγάλα κήτη τρέφοντος, ἐφ' οἷσιν ἐθνεσι πρὸς τὴν

ἀνατολὴν παρὰ τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν οἱ νότιοι Σκύθαι, οἱ καὶ Ἰνδοσχύθαι καλούμενοι, κατοικοῦσιν, ὅστις Ἰνδὸς κατεναντὶον τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης κατέρχεται, ταχὺν ῥοὴν ὀρθὸν ἐπὶ νότον ἐλαύνων, ἀπὸ τοῦ ὑψηλοῦ ὄρους Κανκάσου πρῶτον ἀρξάμενος. δύο δὲ στόματα αὐτοῦ ὑπάρχουσι, μέσην δὲ τινα νῆσον τῶν δύο στομάτων περιόρεϊ, ἣντινα νῆσον Παταλίνην οἱ ἄνθρωποι καλοῦσιν. ἐκεῖνος δὲ ὁ ποταμὸς πολλῶν ἀνδρῶν ἔθνη διαχωρίζει. Καὶ μὲν ἐπὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου τοὺς τε Ὠρίτας καὶ Ἀραβας καὶ τοὺς λινᾶς etc. Hic Ἀραβαι dicuntur.

12) Κοιάμβα in Cod. Pal. Ptol., in libb. vulg. Βοιάμβα. Hudson. Κολαμβά Cod. Paris. Κοιάμβα Miller.

1) Πάταλα. Strabo de hac regione docet ex Onesicrito lib. XV. p. 701 haec: Ὁξυδράκαι δὲ, οὓς τοῦ Διονύσου συγγενεῖς ἔφαμεν μεμνηθεῖσθαι. Πρὸς αὐτῇ δ' ἡδὴ τῇ Παταληνῇ τὴν τε τοῦ Μουσικανοῦ λέγουσι, καὶ τὴν Σάβον, τὰ Σινδοναλία, καὶ ἔτι τὴν Παρτικανοῦ, καὶ ἄλλων, ὧν ἐκράτησεν ἀπάντων Ἀλέξανδρος, τὴν τοῦ Ἰνδοῦ παροικούντων ποταμίαν, ὑστάτης δὲ τῆς Παταληνῆς, ἣν ὁ Ἰνδὸς ποιεῖ, σχισθεῖς εἰς δύο προχοάς. Ἀριστόβουλος μὲν οὖν εἰς χιλίους σταδίους διέχειν ἀλλήλων φησὶν αὐτάς. Νέαρχος δ' οκτακοσίους προρτίθησιν. Ὀνησίκριτος δὲ τὴν πλευρὰν ἐκάστην τῆς ἀπολαμβανομένης νήσου τριγώνου τὸ σχῆμα, δις χιλίων· τοῦ δὲ ποτα-

ὥσπερ νῆσον κείσθαι συμβέβηκεν καὶ ἑτέρας πόλεις πλείστας· ἔστι δὲ τῆς Γεδρωσίας τὸ μὲν μῆκος στάδια 5 χ', τὸ δὲ πλάτος

git et alias complurimas iacere urbes, insulae ad modum [circumfluas.] Patet autem Gedrosia in longitudinem stadia 6000.

μοῦ τὸ πλάτος, καθ' ὃ σχίζεται εἰς τὰ στόματα, ὅσον διακοσίων· καλεῖ δὲ τὴν νῆσον Δέλτα, καὶ φησὶν ἴσθμιν εἶναι τοῦ κατ' Αἴγυπτον Δέλτα· οὐκ ἀληθὲς τοῦτο λέγων. Τὸ γὰρ κατ' Αἴγυπτον Δέλτα χιλίων καὶ τριακοσίων σταδίων ἔχειν λέγεται τὴν βάσιν, τὰς δὲ πλευρὰς ἑκατέραν ἐλάττω τῆς βάσεως. Ἐν δὲ τῇ Παταλῇ πόλις ἐστὶν ἀξιόλογος τὰ Πάταλα, ἀφ' ἧς καὶ ἡ νῆσος καλεῖται. Conf. quoque p. 120: μετὰ δὲ τὴν Ἰνδικὴν ἢ Ἀριανὴν, μερὶς πρώτη τῆς ὑπὸ Πέρσαις, τῆς μετὰ τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν. . . . Τὸ μὲν οὖν νότιον πλευρὸν ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν ἀρχεται τοῦ Ἰνδοῦ καὶ τῆς Παταλῆς, τελευτᾷ δὲ πρὸς Καρμανίαν καὶ τοῦ Περσικοῦ κόλπου τὸ στόμα, ἅκρην ἔχον ἐκκειμένην ἱκανῶς πρὸς νότον· εἴτα εἰς τὸν κόλπον λαμβάνει καμπὴν ὡς ἐπὶ τὴν Περσίδα. Ex Eustathii commentariis ad Dionysium Perieg. v. 1088. autem discimus haec: "Ὅτι πρὸς ἀρχὰς τῆς Γεδρωσίας ὁ Ἰνδὸς μέγιστος ποταμός, ὃν Σκύνθαι νότιοι παροικοῦσιν, οἱ καὶ Ἰνδοσκύνθαι συνθετῶς λεγόμενοι. καὶ σημειῶσαι ὅτι οὐ μόνον βόρειοι Σκύνθαι, ἀλλ' ἰδοὺ καὶ οὗτοι Σκύνθαι νότιοι. ῥέειν δὲ φασὶ τὸν Ἰνδὸν, καθὰ καὶ τὸν Γάγγην, ἀρξάμενον ἀπὸ τινος Κανκασίου ὄρους ἀρκτικοῦ ἀνατολικοῦ, λαβρότατον ῥοὸν ὅξυν ἐπὶ νότον ὀρθὸν ἐλαύνοντα, κατευαντίον τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, ἡγουν τοῦ Ἐρυθραίου καὶ Αἰθιοπικοῦ ὠκεανοῦ, περὶ τὰ ἑῷα τοῦ Περσικοῦ κόλπου, καὶ σχιζόμενον εἰς δύο στόματα διέχοντα ἀλλήλων στάδια α καὶ ὦ, ὡς καὶ Ἀρριανὸς ἱστορεῖ, ἃ δὲ στόματα ποιοῦσι τὴν Παταλῆν ὅλα νῆσον ἀπολαμβάνουμένην, ἣν καὶ ἐπαναλαμβάνει

ὡς λόγον ἀξίαν, λέγων, μέσην ἐπιδέδρομε νῆσον, νῆσον ἣν καλοῦσι Παταλῆν. παραπλησία δὲ φασὶν ἔστιν ἡ νῆσος αὕτη τῇ κατ' Αἴγυπτον Δέλτα. καὶ δὴ καὶ Δέλτατινὲς καθ' ὁμοιότητα σχήματος ἐκάλεσεν καὶ αὐτήν. φησὶ γοῦν Ἀρριανὸς, δίστομός ἐστιν ὁ Ἰνδός, καὶ Δέλτα ποιεῖ καὶ οὗτος ἐν τῇ τῶν Ἰνδῶν γῇ, τῇ Αἰγυπτίῳ Δέλτα παραπλήσιον. πόλις δὲ ἐν αὐτῇ ἀξιόλογος τὰ Πάταλα, ἀφ' ὧν ἡ νῆσος Παταλῆν ὀξυτόνως, ὡς οἱ ἀκριβεῖς λέγουσι· τινὲς δὲ καὶ βαρυτόνως Παταλῆν, ὡς Πτολεμαῖος ἀναγινώσκουσιν. τοῦ δὲ μεγέθους καὶ τῆς ὀξύτητος τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ δεῖγμα καὶ τοῦτο φασὶν οἱ παλαιοί, ὅτι ἐκλιπὼν τὸ οἰκεῖον ῥεῖθρον ποτε καὶ εἰς πεδία τινὰ κοῖλα ἐτραπόμενος, καὶ οἷον καταρράξας ἠρήμωσε χώραν πλειόνων ἢ χιλίων πόλεων σὺν ταῖς κώμασι. Arrianus ipse in libro expeditionis Alexandri lib. II. cap. 4: καὶ ὅτι δίστομός ἐστιν ὁ Ἰνδός, καὶ αἱ ἐκβολαὶ αὐτοῦ ἀμφοτέραι τεναγώδεις, καθάπερ αἱ πέντε τοῦ Ἰστροῦ· καὶ ὅτι Δέλτα ποιεῖ καὶ αὐτὸς ἐν τῇ Ἰνδῶν γῇ, τῇ Αἰγυπτίῳ Δέλτα παραπλήσιον, καὶ τοῦτο Πάταλα καλεῖται τῇ Ἰνδῶν φωνῇ· ταῦτα μὲν ὑπὲρ τοῦ Ἰνδοῦ, τὰ μάλιστα οὐκ ἀμφίλογα, καὶ ἐμοὶ ἀναγεγράφθω. Stephan. Byz. Πάταλα, πόλις Ἰνδική. λέγεται καὶ Πατάλη. τὸ κτητικὸν Παταλῆνικός. λέγεται καὶ Παταλαῖος. Ptolemaeus geogr. lib. VII. in descriptione Indiae intra Gangem commemorat Patalenen: Πάλιν, ἡ μὲν παρὰ τὸ λοιπὸν μέρος τοῦ Ἰνδοῦ πᾶσα καλεῖται, κοινῶς μὲν Ἰνδοσκυνθία. ταύτης δὲ ἡ μὲν παρὰ τὸν διαμερισμὸν τῶν στοματῶν Παταλῆν, καὶ ἡ ὑπερκειμένη αὐτῇ Σαβειρία· ἡ δὲ περὶ τὰ στό-

στάδια δσν.² ἔχει δὲ ἔθνη ἥτοι σατραπείας³ ἢ, πόλεις δὲ ἐπισή-
μους καὶ κώμας⁴ δώδεκα, ὄρος⁵ μέγιστον α', ποταμὸν μέγαν α',
λιμένα⁶ ἐπίσημον ἓνα⁷, νήσους⁸ ἐπισήμους β', οἱ πάντες⁹ ἀπὸ
Μουσάρων πόλεως εἰς Ῥίζαν¹⁰ αὐτῆς τῶν Γεδρωσίων παραλίας
στάδια χων.¹¹

in latitudinem vero stadia 4250. Continet autem provincias sive
satrapias 8. civitates vero et vicos insignes 12. montem maxi-
mum 1. fluvium magnum 1. portum insignem 1. insulas insignes
2. Gedrosiae [regionis] littoralis a Musarna civitate ad Rhizanam
stadia universa sunt 3800.

ματα τοῦ Ἰνδοῦ, καὶ ἡ περὶ τὸν
κανθὶ κόλπον, Συραστηνή. Plin-
nius hist. nat. lib. VI. 23 appel-
lat insulam Patale, et lib. XII.
25: primo statim introitu amnis
Iadi in Patale insula. Arrianus
l. I. lib. VI. 20: ἐπανελθὼν δὲ
ὀπίσω εἰς τὰ Πάτταλα, τὴν τε
ἄκραν τετειχισμένην κατάλαμβάνει.
Al. scribitur Πάτταλα. — Mox
Μετὰ τὸ Cod. Paris. omisso δὲ.

2) στάδια σν'. Hoeschel. Huds.
ediderunt; Miller στάδια εσν.
Sed hanc dimensionem multo ma-
iorem esse dices, si accurate ter-
ram Gedrosiae extensionem in
tabula adspicies. Secundum Pto-
lemaei notitias extenditur in la-
titudinem intra 20 et 27 gradum,
qua ex re apparet, numerum non
εσν' esse posse; verisimile in co-
dice δσν' legitur, quod est 4250;
atque cum Ptolemaei notitiis con-
sentit, ex quibus eiusdem terrae
longitudinem intra 105 et 115
gradum esse cognoscimus. Ita-
que in versione latina numerum
Hudsoni 250 mutavi in 4250. Mil-
ler mutavit 250 in 5250; sed certo
sine ullo iure.

3) Lege σατραπείας [loco σα-
τραπίας]. Hoesch.

4) πόλεις — κώμας. Harum nume-
rum Marcianus ex Ptolemaeo indi-
cat, ex quo discimus civitates: Ῥα-
πάνα πόλις. Βοιάμβρα, Ῥιζάνα. Κοῦ-

νι. Βαδάρα. Μουσάρνα. Κοττόβαρα.
Σωσξέτρα. Ὀσκάνα. Ἡασις μητρό-
πολις. Ὀμιζα. Ἀρβις πόλις.

5) ὄρος. Ptolemaeus lib. VI.
in Gedrosiae descriptione: διατεί-
νει δὲ διὰ μέσης τῆς Γεδρωσίας
ὄρη καλούμενα Ἀρβιτα.

6) λιμένα. Hoc est Γυναικῶν
λιμὴν, quem Marcianus ipse com-
memorat.

7) ἓνα mutavit Miller in α', suo
iure, ut videtur.

8) νήσους. Marcianus ad Pto-
lemaeum respicit, qui dicit: Νῆσοι
δὲ παράκεινται τῇ Γεδρωσίᾳ: Ἀσ-
θαία, Κοδάνη.

9) οἱ πάντες. A manu vetere in
Hoeschelii editione, quam habeo
adnotatum in libri ora reperi: οἱ
πάντες παράπλ. ἀπὸ.

10) Ῥίζαν. Forsan Ῥιζάνα, nam
Ῥιζάνα dicitur Ptolemaeo. Huds.
Miller Ptolemaei lectionem rece-
pit, cum Cod. Paris. Ῥίζαν habe-
ret; et sic ubique fere Ptolemaei
lectiones sine Codicis Paris. au-
ctoritate recepit.

11) χων'. „Cod. Herv. γων.“
Hoesch. Hoc Miller edidit si-
ne codicis Paris. lectione adno-
tata, ex quo apparet cod. Paris.
cum Cod. Herv. consentire. Com-
memorata vetus manus scripsit
in libri ora: „σων lege. al. γων.“
Hoc verum esse videtur.

η. Ἰνδικῆς τῆς ἐντὸς Γάγγου ποταμοῦ¹² καὶ τῶν ἐν αὐτῇ κόλπων καὶ νήσων περίπλους.

Ἡ¹³ ἐντὸς Γάγγου ποταμοῦ Ἰνδικὴ περιορίζεται, ἀπὸ μὲν ἄρκτων τῷ Ἰμάῳ ὄρει παρὰ τοὺς ὑπερκειμένους αὐτοῦ Σογδιανούς καὶ Σάκας· ἀπὸ δὲ δύσεως, πρὸς μὲν τῇ θαλάσῃ τῇ προει(56)ρημένη Γεδρωσίᾳ· κατὰ δὲ τὴν μεσόγειον τῇ Ἀραχωσίᾳ, καὶ ἀνωτέρω τοῖς Παροπαμισάδαις·¹⁴ ἀπὸ δὲ ἀνατολῶν τῷ Γάγγῃ ποταμῷ· ἀπὸ δὲ μεσημβρίας τῷ Ἰνδικῷ πελάγει, καὶ ἡ μὲν ὅλη περιγραφὴ τοιαύτη· ὁ δὲ πᾶς περίπλους ἀπὸ τοῦ Ναυστάθμου¹⁵ μέχρι τοῦ Κώρου¹⁶ ἀκρωτηρίου τοῦ μέρους τοῦ προειρημένου τῆς ἐντὸς Γάγγου Ἰνδικῆς στάδια αἴψκῃ.[26]

Indiae intra Gangem fluvium, ut et sinuum et insularum ad eam pertinentium periplus.

Quae intra Gangem est India definitur quidem a septentrionibus Imao monte, iuxta superiacentes sibi Sogdianos et Sacas: ab occasu autem mare quidem versus Gedrosia praedicta; sed iuxta mediterraneam Arachosia, et superius regione Paropanisdum: ab oriente vero Gange fluvio: a meridie Indico pelago. Et generalis quidem eius descriptio hunc in modum se habet. Unversus autem periplus partis praedictae Indiae intra Gangem a Naustathmo usque ad Cory promontorium [continet] stadia 1725.

12) Γάγγου τοῦ ποταμοῦ Cod. Paris.

13) Ἡ omis. rubricator in cod. Paris. sicuti omnes litteras initiales. Miller.

14) Cod. Palat. παροπαμισάδες, Cod. Herv. παροπαμισάδες, quae lectionis varietas est etiam alibi. Hoesch. si Ptolemaeum sequamur, legendum Παροπανισάδαις. Huds. Παροπανισάδες Cod. Paris. Eustathius ad Dionysium Perieg. v. 1096: μετὰ τὸν Ἰνδὸν οἱ Παροπαμισάδαι. Haec est vera nominis forma, ceterae audiendo exstiterunt.

15) ναυστάθμον μέχρι Hoeschel. et Huds. ediderunt. Miller. Ναυστάθμον λιμένος μέχρι. Marcianus ipse p. 28. ἀπὸ τοῦ Ναυστάθμου λιμένος; sed illam peripli partem Cod. Pal. omisit.

16) Κώρου. Κόρου edidit Hoeschel. in textu, sed in notis p.

196 scripsit Κώρου, ex quo apparet, priorem lectionem esse errore typogr. ortam. Cod. Herv. Κώρου. Hoesch. Ptolem. Κώρου. Olim Κωλιακόν dictum. Vide Salmas. Exerc. Plin. p. 783. Huds. Κώρου Cod. Paris. Miller edidit Ἰνδικῆς [ἐστὶ]· στάδια αἴψκῃ. ἐστὶ autem prorsus eiiciendum est, quamquam Hudsonus [continet] in versione latina inseruit. Deinde proposuit Miller legendum esse αἴψκῃ (17225)

De finibus Indiae intra Gangem Ptolemaeus initio libri VII. haec: Ἡ ἐντὸς Γάγγου ποταμοῦ Ἰνδικὴ περιορίζεται, ἀπὸ μὲν δύσεως Παροπανισάδαις καὶ Ἀραχωσία καὶ Γεδρωσία, παρὰ τὰς ἐκτεθειμένας αὐτῶν ἀνατολικὰς πλευράς. Ἀπὸ δὲ ἄρκτων, Ἰμάῳ ὄρει, παρὰ τοὺς ὑπερκειμένους αὐτοῦ Σογδιάνους καὶ Σάκας. Ἀπὸ δὲ ἀνατολῶν τῷ Γάγγῃ ποταμῷ, ἀπὸ δὲ μεσημβρίας καὶ ἐτι δύσεως μέ-

Μάργανα, πόλις τῆς Ἰνδικῆς. Μαρκιανὸς ἐν περίπλῳ·
Ἔστι καὶ Μαργάναι πληθυντικῶς. το ἔθνικόν Μαργανεῖς. *)

Θ. Ταπροβάνης νήσου περίπλους.

Τῷ ἀκρωτηρίῳ τῆς Ἰνδικῆς τῷ καλουμένῳ Κώρυ ἀντίκει-
ται τὸ τῆς Ταπροβάνης νήσου ἀκρωτήριον τὸ καλούμενον Βό-
ρειον: ¹ ἡ δὲ Ταπροβάνη νῆσος, πρότερον μὲν ἐκαλεῖται Παλαι-
σιμούνδου, ² νῦν δὲ Σαλική· τοῦτο δὲ τὸ ἀκρωτήριον τῆς νήσου

Margana, urbs Indica. Marcianus in periplo. Est quoque
Marganae numero multitudinis. Gentile Marganensis.

Taprobanae insulae periplus.

Promontorio Indiae, quod Cory appellatur, opponitur pro-
montorium Taprobanae insulae Boreum nuncupatum. Taprobana
autem insula prius quidem vocabatur Palaesimundi [insula,] nunc
vero Salice. Hoc autem insulae promontorium Cory oppositum,

ρε τοῦ Ἰνδικοῦ πελάγους· οὗ ἡ
παραλία ἔχει περιγραφὴν τοιαύ-
την. Συραστρήνη ἐν κόλπῳ καλου-
μένῳ Κάνθι, ναύσταθμον ὄρμος.
Iisdem fere Ptolemaei verbis usus
est Marcianus. Ex Ammiani Mar-
cell. XXIII. p. 250 libro referen-
da erunt: Sunt autem in omni
Perside hae regiones maximae,
quas Vitaxae, id est, Magistri
equitum curant, et reges, et sa-
trapae (nam minores plurimas re-
censere difficile est et super-
fluum): Assyria, Susiana, Me-
dia, Persis, Parthia, Carmania
maior, Hyrcania, Margiana, Ba-
ctriani, Sogdiani, Sacae, Scythia
ultra Emodem montem, Serica,
Aria, Paropamisadae, Drangia-
na, Arachosia, et Gedrosia. In
libro autem antiquo, qui inscri-
ptione: Expositio totius mundi
et gentium. Genevae 1628, 4
edidit Iacobus Godofredus, In-
dia tripliciter divisa est. India
Maior: Εἰτά ἐστὶν Ἰνδία μελίων,
ἀφ' ἧς ὁ πύρρος καὶ πάντα τὰ
ἀναγκαῖα ἐξελεῖν λέγονται. Ὁμοίως
τοῖς ἐγγυτάτοις βιοῦντες καλῶς
διαγοῦσι, καὶ οἰκοῦσι γῆν μεγά-
λην καὶ ἀγαθὴν, μονῶν διακοσίων

δέκα. India Minor: Ἐεῖτα παρὰ-
κεῖται ἐξαιρετός ἰχώρ, ἡ λέγεται
ἄνδρας ἔχειν ἀνδρείους, καὶ λίαν
σπουδαίους ἐν πολέμοις, καὶ χρη-
σίμους ἐν πᾶσιν, Ἰνδία ἐλάσσων.
Ὅταν αὐτῇ κίνησις εἴη πόλεμον,
παρὰ τῶν Περσῶν αἰτεῖ βοήθειαν,
ἡ ἐν πᾶσι περισσεύουσι, καὶ οὐ-
κοῦσι γῆν μονῶν ἑκατὸν πεντή-
κοντα. India Minima: Μετὰ
τούτους Ἰνδία ἐλάσσων, ἧς ἔθνος
διοικεῖται ἀπὸ Μειζόνων, καὶ πρὸς
αὐτοὺς ἐλεφάντων ἀναρίθμητον
πλῆθος, καὶ οἱ Πέρσαι παρ' αὐ-
τῶν παραλαμβάνουσι διὰ τὸ πλῆ-
θος· κατοικοῦσι γῆν μονῶν δε-
καπέντε.

*) Ex fragmento, quod nobis
servavit Stephanus Byzant., vi-
dimus interiisse partem quandam
descriptionis Indiae, quam Mar-
cianus composuit. Et hoc non est
unicum, quod sors nobis eripuit.
Certo Marcianus ceteras urbes
locaque nominavit, sed epitoma-
tor ea omnia omisit.

1) Βόριον· ἡ δὲ Ταπροβάνης
Cod. Paris. Et Βόριον paulo post.

2) Lege Παλαισιμούνδου. Vide
Salmas. p. 711 et Vossium ad
Melam pag. 275. Huds. Occur-

τὸ ἀντικείμενον τῷ Κώρῳ, ὅπερ ἔφαμεν καλεῖσθαι Βόρειον ἄκρον, ἀπέχει ἀπὸ μὲν τοῦ ἀνατολικοῦ ὀρίζοντος στάδια ἢ 57'. ἀπὸ δὲ τοῦ δυτικοῦ³ ὀρίζοντος στάδια 54⁴ χιλ. ἀπὸ δὲ μεσημβρίας καὶ ἰσημερίας ὡς πρὸς ἄρκτους στάδια 57'. μετὰ δὲ τὸ Βόρειον τοίνυν ἀκρωτήριο, ἢ ἄλλῃ περιγραφῇ καὶ ὁ περίπλους τῆς Ταπροβάνης νήσου τὸν τρόπον ἔχει τοῦτον· κατὰ μὲν διάμετρον τῷ μήκει στάδια 57⁵ φ'. τῷ δὲ πλάτει στάδια 57'. ἔχει δὲ ἔθνη ἦτοι (57) σατραπίας 13, πόλεις δὲ ἐπισήμους καὶ ἐμπόρια 22, ὄρη ἐπίσημα 2, ποταμοὺς ἐπισήμους 5, ἀκρωτήρια ἐπίσημα 8, λιμένας ἐπισήμους 4, κόλπους μεγάλους 2, αἰγιαλὸν μέγαν 1. οἱ πάντες τοῦ περιπλου τῆς Ταπροβάνης νήσου στάδιοι 26385.⁷ καὶ περὶ μὲν τῆς Ταπροβάνης νήσου

quod Boreum appellari diximus, distat quidem ab Horizonte orientali stadia 16460. ab *occidentali vero stadia 62026. a meridiano autem et aequatore quasi septentrionem versus stadia 6350. Post Boreum igitur promontorium, altera circumscriptio et periplus insulae Taprobanae est ad hunc modum: in longitudine quidem per diametrum stadia 9500. in latitudine vero stadia 7500. Habet autem provincias sive satrapias 13. urbes vero insignes et emporia 22. montes insignes 2. fluvios insignes 5. promontoria insignia 8. portus insignes 4. sinus magnos 2. litus magnum 1. Periplus insulae Taprobanae stadia omnia sunt 26385. Et de insula quidem Taprobana haec dicta sunt. Rur-

runt hodie huius insulae nomina varia, quales sunt: Ceylan, Ceylan-div, Selan-div, lingua Sanscrita Tamba-parna i. e. Betelblatt, quod dicimus. Conf. Dionysium perieg. V. 591 sqq. atque eius interpretem Eustathium ad v. 596; deinde Strabonem lib. I. p. 63. 72. 74. II. p. 119. 130. 133. XV. p. 690. 691. V. notas 7 ad pag. 4, et 2 ad p. 9. Πάλαι σιμωννδοῦ edidit Hoesch. Huds. Παλαισιμωννδοῦ Cod. Paris.

3) δυτικοῦ correxit Huds. quod Miller recepit. Hoeschel. et Huds. ediderunt δυτιροῦ.

4) Στάδια 57' ἀπὸ δὲ τοῦ δυτικοῦ etc. στάδια 54⁴ χιλ. pro quo posteriore in Cod. Herv. 6 καὶ 9 χιλ. Hoeschel. Cl. Dodwellus pro ἡς. ὀκτανισμύρια ἑξακισχίλια, legit μς. μύρια ἑξακισχίλια, et dein versu sequenti ἑξακισμύρια χίλια ἑξακόσια εἴκοσι

καὶ 57. Huds. Miller scripsit στάδια 57'. Ἀπὸ δὲ etc. στάδια 5 καὶ 9 χιλ. Haec est lectio codicis Herv., nihilque novi praebet Cod. Paris.

5) 57 φ', forsitan pro 57 φ'. Plinius, Solinus, aliique scribunt patere in longit. VII. m. stad. in latit. VM. stad. Strabo lib. XV. p. 690 ex Eratosthene longitud. VIII. mille stad. ei designat. Huds. Miller quoque Hudsoni coniecturam recepit.

6) Cod. Herv. ἐμπόρια 22. Hoeschel., quod Miller e Cod. Paris. recepit.

7) στάδιοι 26385. edidit Hoeschel. et Huds., prior autem adnotavit „β' cum duobus in apice punctis“, posterior adiecit „quae Myriades designare videntur.“ Nihil novi praebet Cod. Paris. et Miller; hic signum β' omittere proposuit.

τοσαῦτα εἰρήσθω. πάλιν δὲ ἐπανήξομεν ἐπὶ τὸν παράπλουν τῆς ἐντὸς Γάγγου Ἰνδικῆς.

[27] ι. Τοῦ Γαγγητικοῦ κόλπου περίπλους.

... Ἀπὸ τοῦ ἀφειτηρίου¹ τούτου ἐκδέχεται ὁ Γαγγητικὸς καλούμενος κόλπος, μέγιστος ὢν σφόδρα, οὗ κατὰ τὸν μυχὸν ὁ Γάγγης ἐξίησι ποταμὸς, πέντε στόμασι τὴν ἐκβολὴν ποιούμενος, ὃν ἔφαμεν ὅριον εἶναι τῆς ἐντὸς Γάγγου Ἰνδικῆς καὶ τῆς ἐκτός. ἔστι δὲ τῆς ἐντὸς Γάγγου ποταμοῦ Ἰνδικῆς τὸ μὲν μῆκος, ἢ μακροτάτη τυγχάνει ἀπὸ τοῦ πέμπτου στόματος τοῦ Γάγγου ποταμοῦ, λεγομένου Ἀντιβολῇ,² ἕως τοῦ ναυστάθμου λιμένος, τοῦ ἐν τῷ Κάνθει κόλπῳ στάδιοι ὤηση.³ τὸ δὲ πλάτος ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου, τοῦ καλουμένου Ἀφειτηρίου, ἕως τῶν πηγῶν τοῦ Γάγγου ποταμοῦ στάδιοι ᾧ γ', ἔχει δὲ ἔθνη ἥτοι σατρα-

sum vero revertemur ad praeternavigationem Indiae intra Gangem.

Sinus Gangetici periplus.

... Apheterion hoc [sive locum unde solvunt in Chrysen navigantes] excipit sinus valde magnus, Gangeticus appellatus, cuius iuxta recessum Ganges fluvius exit [in mare,] per quinque ostia [sese] exonerans; quem terminum esse diximus Indiae intra Gangem et [Indiae extra [Gangem.] Longitudo autem Indiae intra Gangem fluvium, qua maxime patet, a quinto Gangis fluvii ostio, quod Antibole dicitur, usque ad Naustathmum portum, qui in sinu [appellato] Canthi, est [circiter] stadia 18290. Latitudo vero, a promontorio, quod vocatur Apheterion, usque ad fontes Gangis fluvii, stadia 13000. Habet autem pro-

1) Ἀφειτήριον in Ptolemaeon dicitur locus unde solvunt in Chrysen navigantes. Verbum est agnisticum: nam in Circo Carceres locus ille appellabatur; sed ἀφειτήρια Auctori nostro portus species, aut τοῦ λιμένος ἐξοχή. Portus naturales, teste Vitruvio, habent promontoria procurrentia, ex quibus introrsus curvaturae, et quae Promontoria in portu naturali, ea in manu facto Cornua, Graece χηλαί. — Γαγγητικοῦ male Cod. Paris., et paulo post Γάγγος.

2) Hoeschellius a. Cod. Vatic.

edidit: ἀντιβολῇ ἕως πέμπτου στόματος τοῦ γάγγου ποταμοῦ, ὃ καλεῖται Ἀντιβολῇ, τοῦ περίπλου παντὸς τῆς ἐντὸς γάγγου ποταμοῦ Ἰνδικῆς στάδιοι γε, χγέ. Reliqua quae Cod. Herv. et Cod. Paris. habent, ibi non leguntur.

3) στάδιοι ὤηση edidit Hoeschel. Hudson. Miller στάδια. Στάδιοι ᾧηση. Numeri stadiorum, qui corrupti sunt, forsan ex Artemidori vel ex Missorum computatione restituendi sunt. Salmas. in Solinam pag. 699. Hudson.

πείας νδ',⁴ πόλεις δὲ καὶ κώμας καὶ ἐμπόρια ἐπίσημα σις', ὄρη ἐπίσημα ς', ποταμοὺς ἐπισήμους κγ', ἀκρωτήρια ἐπίσημα β', λιμένα ἐπίσημον α', κόλπους ἐπισήμους ε', στόματα ἐπίσημα ποταμῶν ιβ', ἀφετήριον ἐπίσημον α', συμβολὰς ποταμῶν ἐπισήμων ι', νήσους ἐπισήμους θ', οἱ πάντες ἀπὸ τοῦ ἀφετηρίου μέχρι τοῦ πέμπτου στόματος, τοῦ καλουμένου Ἀντιβολῆ, τοῦ περιπλου τοῦ μέρους τοῦ Γαγγητικοῦ κόλπου στάδιοι ρχξ'. οἱ [28] δὲ σύμπαντες ἀπὸ τοῦ Ναυστάθμου λιμένος ἕως τοῦ πέμπτου στόματος τοῦ Γάγγου ποταμοῦ στάδιοι γ ρχγέ.⁵

κ. Ἰνδικῆς τῆς ἐκτὸς Γάγγου ποταμοῦ καὶ τῶν ἐν αὐτῇ κόλπων περιπλους.

(58) Ἡ Ἰνδικὴ ἡ ἐκτὸς Γάγγου ποταμοῦ περιορίζεται, ἀπὸ μὲν ἄρκτων τοῖς μέρεσι τῆς Σκυθίας καὶ τῆς Σηρικῆς. ἀπὸ δὲ δύσεως αὐτῷ τῷ Γάγγῃ ποταμῷ. ἀπὸ δὲ ἀνατολῶν τοῖς Σίναις μέχρι τοῦ καλουμένου Μεγάλου κόλπου, καὶ αὐτῷ τῷ κόλπῳ. ἀπὸ δὲ μεσημβρίας¹ τῷ τε Ἰνδικῷ πελάγει, καὶ μέρει² τῆς Πρα-

vincias sive satrapias 54. urbes vero et vicos et emporia insignia 216. montes insignes 6. fluvios insignes 23. promontoria insignia 2. portum insignem 1. sinus insignes 5. ostia fluviorum insignia 12. Apheterion insigne 1. fluviorum insignium confluentes 10. insulas insignes 9. Peripli partis sinus Gangetici, ab Apheterio usque ad quintum [Gangis fluvii] ostium, quod Antibole appellatur, stadia omnia sunt 5660. A Naustathmo autem portu usque ad quintum Gangis fluvii ostium stadia universa sunt 35695.

Indiae extra Gangem fluvium et sinuum qui in ipsa sunt periplus.

India extra Gangem fluvium terminatur a septentrione quidem partibus Scythiae et Sericae: ab occasu vero ipso Gange fluvio: ab oriente autem Sinarum regione usque ad sinum Magnum appellatum, et sinu ipso: a meridie vero Indico Pelago, et

4) σατραπίας Cod. Paris.

5) Miller edidit e Cod. Paris. μέχρι τοῦ πέμπτου στόματος τοῦ Γάγγου ποταμοῦ τοῦ καλ. etc. Deinde Γάγγου ποταμοῦ, ὃ καλεῖται Ἀντιβολῆ, τοῦ περιπλου παντὸς τῆς ἐκτὸς Γάγγου ποταμοῦ Ἰνδικῆς στ. etc.; sed ea iam edi-

tio Hoeschel., e Cod. Vatic. edita, praebet. Itaque Cod. Paris. nihil novi habet, quod nescit Miller, qui illam editionem principem non vidit.

1) μεσημβρίας Cod. Paris. et sic saepius. Miller.

2) καὶ μέχρι Cod. Paris.

σώδους θαλάσσης, ἥτις ἀπὸ τῆς Μενουδιάδος³ νήσου ἀρξαμένη διατείνει κατὰ παράλληλον γραμμὴν μέχρι τῶν ἀντικειμένων μερῶν,⁴ τῷ μεγάλῳ κόλπῳ, καθὰ προειρήκαμεν. ἔστι δὲ τῆς ἐκτὸς Γάγγου ποταμοῦ Ἰνδικῆς τὸ μὲν μῆκος, ἢ μακροτάτη τυγχάνει στάδιοι . . . αχν.⁵ τὸ δὲ πλάτος, ἢ πλατυτάτη,⁶ ἔστι στάδιοι . . . ςθ'. ἔχει δὲ ἔθνη ἥτοι σατραπίας ν', πόλεις δὲ καὶ κώμας ἐπισήμους καὶ ἐμπόρια ξξ', ὄρη ἐπίσημα ιή, ἀκρωτήρια ἐπίσημα ε', λιμένας ἐπισήμους γ', κόλπον μέγιστον α', νήσους ἐπισήμους λ', οἱ πάντες ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου⁷ μέχρι τοῦ πρὸς Σίνας ὁρίου τοῦ περιπλου τοῦ μέρους τοῦ Μεγάλου κόλπου, τοῦ παρὰ τὴν Ἰνδικὴν ἐκτὸς Γάγγου⁸ τυγχάνοντος, στάδιοι [29]. . . βφν'. οἱ δὲ σύμπαντες ἀπὸ τοῦ πέμπτου στόματος τοῦ Γάγγου ποταμοῦ, ὃ καλεῖται Ἀντιβολή, μέχρι τῶν πρὸς τοὺς Σίνας τοῦ ἔθνους ὄρων¹ τοῦ περιπλου παν(59)τὸς τῆς παραλλίας τῆς ἐκτὸς Γάγγου Ἰνδικῆς στάδιοι δετν'.²

parte maris Prasodis, quod ab insula Menuthiade incipiens extenditur per lineam parallelam, usque ad oppositas Magno sinui partes, ut prius diximus. Est autem longitudo quidem Indiae extra Gangem fluvium, qua longissime patet, stadia 11650. Latitudo vero, qua latissime panditur, est [circiter] stadia 10009. Habet autem provincias sive satrapias 50. urbes vero et vicos insignes et emporia 67. montes insignes 18. promontoria insignia 5. portus insignes 3. sinum maximum 1. insulas insignes 30. Peripli partis Magni sinus, qui iuxta Indiam extra Gangem, a promontorio [Magno] usque ad Sinarum confinium, stadia omnia sunt 12550. Peripli autem totius littoralis extra Gangem Indiae, a quinto Gangis fluvii ostio, quod appellatur Antibole, usque ad fines provinciae iuxta Sinarum regionem, stadia universa sunt 45350.

3) Lege Μενουθιάδος. Huds. Μεθουσιιάδος edidit Hoeschel. Huds. Cod. Paris.

4) μῆκος, ἢ Cod. Paris.

5) Hic et alibi, ubi lacunulae duo sunt inserta puncta, in MSS. nota est haec ὤ - Hoeschel. Miller scripsit ubique loco huius signi „α“.

6) ἢ πλατυτάτη ἔστι Cod. Paris. — ςθ' pro θ'. Et μύριοι desunt. Huds.

7) Ptolemaeo est promontorium Magnum. Huds. Miller τοῦ [Με-

γάλου] ἀκρ. Verbum insertum e Ptolemaeo desumpsit, quod ipse fatetur.

8) παρὰ τὴν ἐκτὸς Γάγγου Ἰνδικὴν Miller edidit.

1) ὄρων vel ὁρίων emendavit Huds., sed cum Hoeschelio edidit ὄρων, quod Cod. Paris. habet.

2) Τὸ δ' accipio pro quatuor myriadibus. Huds. — Locum Marciani, quem apud Stephanum Byzant. s. v. Χρυσή invenies: ἔστι καὶ ἄλλη Χερρόνησος τῆς Ἰνδικῆς. Μαρκιανὸς ἐν περίπλῳ· ἐν δὲ τῇ ἐκτὸς Γάγγου Ἰνδικῇ Χρυσή κα-

λ. Σινῶν καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς κόλπων περίπλους.

Τὸ τῶν Σινῶν ἔθνος περιορίζεται, ἀπὸ μὲν ἄρκτων μέρει τῆς Σηρικῆς· ἀπὸ δὲ δύσεως τῇ ἐκτὸς Γάγγου ποταμοῦ Ἰνδικῇ κατὰ τὸ προειρημένον ἐν τῷ μεγάλῳ κόλπῳ ὄριον· ἀπὸ δὲ ἀνατολῶν ἀγνώστῳ γῇ· ἀπὸ δὲ μεσημβρίας τῇ τε μεσημβρινῇ θαλάττῃ καὶ τῇ μεσημβρινῇ ἀγνώστῳ γῇ· καὶ ἡ μὲν ὅλη περιγραφὴ τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον. ἐντεῦθεν ἄρχονται παροικεῖν μέχρι τῆς μεσημβρινῆς ἀγνώστου γῆς ἰχθυογάροι Σίνοι. δύο γὰρ ἀγνώστους ὑπονοεῖν χρὴ γὰς, τὴν τε παρὰ τὴν ἀνατολὴν διήκουσαν, ἣ παροικεῖν εἰρήκαμεν τοὺς Σίνας, καὶ τὴν παρὰ τὴν μεσημβρίαν, ἣτις διήκει παρὰ πᾶσαν τὴν Ἰνδικὴν θάλασσαν,³ ἥτοι τὴν Πρασώδη καλουμένην, μέρος οὖσαν τῆς Ἰνδικῆς θαλάσσης· ὥστε συναπτούσας⁴ ἑκατέρας τὰς ἀγνώστους γὰς καθάπερ τινὰ γωνίαν ἀποτελεῖν περὶ τὸν τῶν Σινῶν κόλπον. ὑπέρεκεται δὲ τῶν Σινῶν ἥτε τῶν Σηρῶν χώρα, καὶ ἡ μητρόπολις αὐτῶν. τὰ δὲ ἀνατολικώτερα τούτων ἀγνωστός ἐστι γῇ, λίμνας ἔχουσα [30] ὑλώδεις,¹ ἐν αἷς κάλαμοι μεγάλοι φύονται, καὶ συνε-

Sinarum regionis et sinuum qui in ea sunt periplus.

Sinarum provincia terminatur a septentrionibus quidem parte Sericae: ab occasu vero India extra Gangem fluvium, iuxta praedictum in Magno sinu terminum: ab ortu autem terra incognita: a meridie vero mari australi, et terra australi incognita. Ac universa quidem circumscriptio in hunc modum habetur. Hinc accollere incipiunt Sinae Ichthyophagi usque ad australem terram incognitam. Concipere enim oportet duas terras incognitas: unam iuxta orientem extensam, quam Sinas accollere diximus: et alteram iuxta meridiem, quae porrecta est ad totum mare Indicum, sive Prasode appellatum, quod pars Indici maris. adeo ut utraque terrae incognitae coeuntes efficiant veluti angulum quendam circiter Sinarum sinum. Sinas autem superiacet Serum regio, et illorum metropolis [Sera.] Quicquid his orientalius, terra est incognita, paludes habens silvas: in

λουμένην Χερρόνησος, non est fragmentum; legitur enim ante p. 14, sed paullulum mutatum, quod vides.

3) τῇ Ἰνδικῇ θαλάσσει Cod. Paris.

4) Forsan legendum συναπτούσαν, et vertendum: adeo ut

coniungens terra utramque efficiat etc. Huds. cuius coniecturam Miller recepit.

1) ὑλώδεις. Cod. Paris. ἐλώδεις. Codicis lectionem transtulit Hudsonus in versionem suam: uliginosas. Recepi: silvas.

χεις οὖ(-60)τως, ὥστε ἐχομένων² αὐτῶν ποιῆσθαι τὰς διαπε-
ραιώσεις.³

μ. Θηριώδους κόλπου περίπλους.

Πλέοντι τοίνυν μετὰ τὸν Μέγαν κόλπον, καὶ τὸ Νότιον ἄκρον, ὡς πρὸς τὴν μεσημβρίαν, καὶ ἀριστερὰν ἔχοντι τὴν τε τῶν Σινῶν⁴ γῆν καὶ τὴν ἀνατολὴν, ἐκδέχεται κόλπος Θηριώδης καλούμενος, διήκων μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου, τοῦ καλουμένου Σατύρων⁵ ἄκρου. οἱ πάντες ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου⁶ ἄκρου μέχρι τοῦ τῶν Σατύρων ἀκρωτηρίου τοῦ περίπλου τοῦ Θηριώδους κόλπου στάδιοι . . φγ'.⁷

ν. Τοῦ τῶν Σινῶν κόλπου περίπλους.

Ἀπὸ δὲ τοῦ ἄκρου τῶν Σατύρων ἐκδέχεται κόλπος μέγιστος καλούμενος Σινῶν κόλπος. παρήκει δὲ οὗτος μέχρι τῆς μεσημβρινῆς ἀγνώστου γῆς, ἣ συνάπτει, καὶ τῆς ἀνατολῆς ἀγνωστον γῆν, ἥπερ εἰρήκαμεν παροικεῖν τοὺς Σίνας. ἀπὸ δὲ τοῦ

quibus calami magni nascuntur, atque adeo densi et conferti, ut per illos sibi invicem adhaerentes fiant transitus.

Ferini siuus periplus.

Naviganti igitur extra sinum Magnum et Notium promontorium, quasi ad meridiem, et ad laevam habenti Sinarum terram et orientem, occurrit sinus Theriodes nuncupatus, pertingens usque ad promontorium quod appellatur Satyrorum promontorium. Peripli sinus Ferini, a Notio promontorio ad Satyrorum promontorium, stadia universa sunt 10503.

Sinarum [Magni] sinus periplus.

Post Satyrorum autem promontorium sequitur sinus maximus, Sinarum sinus appellatus. Hic vero extenditur usque ad australem terram incognitam, cui coniungit etiam terram orien-

2) Lege ἐχομένους Hoeschel. Idem habet Cod. Paris. Miller retinuit lectionem vulg.

3) διαπεραιώσεις Cod. Paris.

4) τὴν τε τὴν Σινῶν Cod. Paris.

5) Σατύριον Cod. Paris.

6) Iam Hoescheli us ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου ἄκρου, quod in textu

legitur, in notis emendavit ἀπὸ τοῦ νοτίου ἄκρου. Legendo codicem fortasse aberravit oculis. „Lege ἀκρωτηρίου Νοτίου vel Νοτίου ἄκρου.“ Huds. Miller Hoeschelii emendationem recepit.

7) Μύριοι desunt. Huds. Miller „α“ supplevit, scribens „αφγ’.

ἀκρωτηρίου τοίνυν τῶν Σατύρων, ἐπὶ Κοττιαρίου ποταμοῦ⁸ ἐκβολὰς, ὅστις⁹ ἐξίησιν ἐν τῷ τῶν Σινῶν κόλπῳ, στάδιοι αὐτῶν.¹⁰ ἀπὸ δὲ τοῦ Κοττιαρίου¹¹ ποταμοῦ ἐκδέχεται Καττίγαρα, ὄρμος μὲν Σινῶν¹² ὑπάρχων, ὄριον δὲ τῆς ἐγνωσμένης καὶ οἰκουμένης γῆς τῶν πρὸς τῇ μεσημ[-31]βρίᾳ μερῶν. τῶν δὲ σταδίων τοῦ πε(-61)ρίπλου τούτου τὸν ἀριθμὸν*, ἐπεὶ δὲ¹ μηδὲ ἄλλως εὐμαρὲς ἐχόμενον περίπλουν μετὰ τῶν Σινῶν ὄρμον δηλῶσαι σαφῶς τῷ θεῷ² τινὶ γνώστῃ, μήτε τὰ πρὸς τῇ μεσημβρίᾳ παρὰ τὴν ἄγνωστον διήκοντα γῆν σαφῇ καταστήναι τοῖς ἀνθρώποις, μήτε τὴν παρὰ τὴν ἑῴαν μετὰ τοὺς Σίνας ἄγνωστον γῆν. ἔστι δὲ τῶν Σινῶν τὸ μὲν μῆκος τὸ μέγιστον στάδιοι γ'.³ τὸ δὲ πλάτος τὸ μέγιστον στάδιοι . . ζσν'.⁴ ἔχει δὲ ἔθνη ἦτοι σατρα-

talem incognitam: iuxta quam Sinas habitare diximus. A Satyrorum igitur promontoria usque ad ostia Cottiaris fluvii, qui exit in Sinarum sinum, stadia sunt 1250. Cottiarin autem fluvium excipit Cattigara, Sinarum quidem statio, terminus vero terrae cognitae et habitabilis ad partes meridionales. Stadiorum vero huiusce peripli numerum. . . . . siquidem et alias neque facile cuivis, divina quantumvis scientia praedito, clare describere periplus, qui ultra Sinarum stationem excurrit; nec locorum, quae ad meridiem iuxta terram incognitam porrecta sunt, notitiam hominibus aperire; neque regionem [patefacere,] quae orientali post Sinas terrae incognitae adiacet. Est autem Sinarum longitudo quidem maxima stadiorum 30000. latitudo vero maxima stadiorum. 7250. Habet autem provincias sive satrapias

8) In libb. vulg. Ptol. Κοττιάριος ποταμοῦ, in Cod. Pal. Κοντιάριος ποταμοῦ. Hud s. Κοττιαρίου Hoeschel. Cod. Paris. ubique. Nihil mutavi.

9) ὅστις Cod. Paris.

10) In editione Hoeschel. αὐτῶν. Hudson., qui scripsit αὐτῶν, quod Miller recepit.

11) Καταττιγάρᾳ Cod. Paris.

12) ὄρμος μὲν Σινῶν hoc loco legi iussit Hudsonus ex Auctore nostro paulo infra et Ptolemaeo. — ὄρος μὲν Cod. Paris., consentiens Codicibus Hoeschelii.

1) Post verbum ἀριθμὸν Hoeschelius et reliqui editores lacunam signo * indicant; Milleri editio praebet οὐ ῥάδιον ἀναγράψαι, et deinde scripsit ἐπεὶ καὶ cum Hudsono, qui adnotavit

haec: Malim ἐπεὶ καὶ, aliter quae sequuntur haud ita consentient cum iis quae temporis iniuria excidisse suspicor.

2) Loco θεῷ, quod Hoeschel. edidit et habet Cod. Paris. „Legο θεῷ τινὶ γνώστῃ. Forsan τῷ θεῷ τινὶ γνώστῳ, ut coniicit Cl. Dodwellus. numini [non homini] exploratum.“ Hud s. Dodwelli coniecturam recepit Miller.

3) Si τὸ γ myriades. (ut puto) designat; proximo numero deerit β̄ vel ἄ. Hud s. στάδια γ Cod. Paris.

4) στάδιοι „αζσν' Miller, qui signum, quod Hoeschelius saepe indicavit, numerum „α esse suspicatus est, atque idem edidit iis locis, ubi Hoeschelius et Hudsonus omiserunt.

πίας ε', πόλεις καὶ κώμας ἐπισήμους ζ', ὄρος ἐπίσημον α', ποταμοὺς ἐπισήμους δ', κόλπους ἐπισήμους τὸν τε Θηριώδη καὶ τὸν τῶν Σινῶν ε',⁵ ἀκρωτήρια ἐπίσημα β'. οἱ πάντες ἀπὸ τοῦ ἐν τῷ Μεγάλῳ κόλπῳ τῶν Σινῶν ὁρίου τοῦ ὄντος πρὸς τῇ Ἰνδικῇ τῇ ἐκτὸς Γάγγου ποταμοῦ ἐπὶ Κοττιαρίου ποταμοῦ ἐκβολὰς τοῦ περιπλου παντὸς τῆς τῶν Σινῶν παραλίας στάδιοι . . βχν'.⁶

ξ. Ἀνακεφαλαίωσις τῶν προειρημένων ἀπάντων διαστήματων.

Καὶ τὸν μὲν ὅλον περίπλουν καὶ περιγραφὴν τῆς παραθαλάσσιου χώρας τοῦ τῆς Ἀσίας μέρους τοῦτε Ἀραβίου κόλπου καὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, καὶ τοῦ Ἰνδικοῦ πελάγους, τοῦτον ἔχειν (62) τὸν τρόπον συμβέβηκε.⁷ τὸ δὲ σύμπαν ἐστὶ διάστημα τῶν κόλπων ἀπάντων [32] περιπλεομένων, καὶ ἔτι τοῦ Περσικοῦ κόλπου¹ ἀπὸ τοῦ Ἀυαλίτου μυχοῦ, ἕως Κοττιαρίου ποταμοῦ ἐκβολῶν τοῦ ἐν τῷ κόλπῳ Σινῶν τυγχάνοντος στάδιοι ιβ γτηέ. τὰ δὲ κατὰ μέρος τῆς παραπλίας τῶν ἀριστερῶν μερῶν

5. urbes et vicos insignes 7. montem insignem 1. fluvios insignes 4. sinus insignes 2. (Ferinum scilicet et Sinarum sinum) promontoria insignia 2. Totius peripli littoralis Sinarum regionis, a Sinarum limite in Magno sinn versus Indiam extra Gangem fluvium usque ad ostia Cottiaris fluvii, stadia omnia sunt . . 2650.

Enumeratio omnium distantiarum praedictarum.

Totum quidem periplus et circumscriptionem maritimae regionis, partis Asiae, et sinus Arabici, et Rubri maris, et Indici pelagi, hunc in modum se habere contigit. Summa autem distantiarum sinuum omnium circumnavigatorum, insuper et sinus Persici, ab Avalitico recessu usque ad ostia Cottiaris fluvii in Sinarum sinu, dat stadia 123395. Particulares vero [distantiae] partium orae maritimae ad sinistram hoc modo [se habent. Ab

5) Σινῶν β' emendavit. Huds., sed Hoeschellii lectionem Σινῶν ε' retinuit, quam habet quoque Cod. Paris.

6) στάδιοι „αβχν' edidit Miller. V. not. 4.

7) συμβέβηκε — σύνπαν Cod. Paris., et sic saepius ν pro μ ante β et π.

1) Περσικοῦ κόλπου, ἀπὸ τοῦ Περσικοῦ κόλπου, ἀπὸ τοῦ κ. τ. λ. Cod. Paris.

ἔχει τὸν τρόπον τοῦτον. ἀπὸ τοῦ Ἀλλανίτου μυχοῦ ὄρων τὴν ἀρχὴν ἐποισάμεθα τὸν περίπλουν τῆς Ἀσίας ἀριστερῶν μερῶν μέχρι² τῶν στενῶν τοῦ Ἀραβίου κόλπου, στάδιοι . . . αχθ'. ἀπὸ δὲ τῶν στενῶν τοῦ Ἀραβίου κόλπου τοῦ περίπλου τῆς τε Ἐρυθρᾶς θαλάσσης καὶ μέρους τοῦ Ἰνδικοῦ πελάγους στάδιοι . . . φλ', ἀπὸ δὲ τοῦ στόματος τοῦ Περσικοῦ κόλπου μέχρι τοῦ αὐτοῦ πάλιν στόματος, τοῦ περίπλου παντὸς τοῦ Περσικοῦ κόλπου μέχρι τῶν ὄρων³ τῆς τῶν Καρμάνων παραλίας στάδιοι ψψ'. ἀπὸ δὲ τῶν προειρημένων τῆς Καρμανίας ὄρων μέχρι Ῥίξανα⁴ πόλεως τῆς τῶν Γεδρωσίων παραλίας στάδια γων'. ἀπὸ δὲ τῶν πορῶθθέντων ὄρων τῆς Γεδρωσίας καὶ ἔτι τοῦ πρώτου καὶ δυσμικωτάτου στόματος τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ, τοῦ λεγομένου Σάγαπα, μέχρι τοῦ ἑωῦ στόματος τοῦ Γάγγου ποταμοῦ, ὃ καλεῖται Ἀντιβολή, τῆς παραλίας τῆς ἐντὸς Γάγγου ποταμοῦ Ἰνδικῆς στάδια (63) γεχγέ'. ἀπὸ δὲ τοῦ πέμπτου⁵ στόματος τοῦ

extremitate Aelanitici recessus (inde exordium sumsimus peripli sinistrarum Asiae partium) usque ad angustias sinus Arabici, stadia . . . 1609. Ab angustiis vero sinus Arabici, peripli Rubri maris et partis Indici pelagi, stadia sunt . . . 530. Peripli vero totius sinus Persici, ab ostio eiusdem rursus ad idem, usque ad extremitates orae maritimae Carmaniae, stadia 5750. A praedictis vero Carmaniae extremitatibus usque ad Rhizanam, civitatem Gedrosiorum maritimam, stadia 3850. A limitibus vero Gedrosiae iam memoratis, ac etiam a primo et maxime occidentali ostio Indi fluminis, quod Sagapa dicitur, usque ad [maxime] orientale ostium Gangis fluvii, quod Antibole vocatur, maritimae intra Gangem fluvium Indiae, stadia sunt 35695. Indiae vero

2) Sic lego et distinguo: ἀπὸ τοῦ Ἀλλανίτου μυχοῦ ὄρων (ἐν ταῦθα τὴν ἀρχὴν ἐποισάμεθα τοῦ περίπλου τῆς Ἀσίας ἀριστερῶν μερῶν) μέχρι etc. Hudson. Legi τῆς Ἀσίας ἀριστερῶν μερῶν. μέχρι iussit Hoeschelius in notis p. 197, errore itaque in textu omissum videtur μερῶν, qua re Hudson. etiam omisit. μερῶν prae-
het Cod. Paris. Miller edidit ὄρων (τὴν ἀρχὴν ἐποισάμεθα τὸν περίπλουν τῆς Ἀ. etc., et ubique hoc loco στάδια. Lacunulae quoque, ut supra, in signis numerorum, ubi Hoeschelius signum

omisit; explevit Miller litera α.

3) ὄρων Codd. Hoeschel. et Cod. Paris.; ὄρων emendavit Hudson. in notis.

4) Forsan Ῥιζάνα ex Ptol., quod Miller recepit. Ῥιζαναπόλεως Cod. Paris. — Ἐδρωσίων Cod. Paris.

5) τοῦ πέμπτου στόματος proposuit Hoeschel. in notis pag. 197, in textu edidit τοῦ ἑωῦ στόμ. Hudson. adnotat. „altera [et quidem posteriori loco proposita] tamen lectio retineri potest.“ Miller priorem lectionem recepit.

Γάγγου ποταμοῦ, ὃ καλεῖται Ἀντιβολή, μέχρι τῶν ὄρων τῶν πρὸς τοὺς Σίνας, οἵτινες ἐν τῷ μεσωτάτῳ τοῦ καλουμένου Μεγάλου κόλπου τυγχάνουσι τῆς ἐκτὸς Γάγγου ποταμοῦ Ἰνδικῆς στάδια . . . εἰς. ἀπὸ δὲ τοῦ ἐν τῷ Μεγάλῳ κόλπῳ τῶν Σινῶν [33] ὁρίου ἐπὶ Κοτταρίου ποταμοῦ ἐκβολὰς τῆς τῶν Σινῶν παραλίας στάδια βχν'. οἱ πάντες ἀθροίζονται¹ τοῦ προειρημένου περίπλου παντὸς τῶν ἀριστερῶν τῆς Ἀσίας μερῶν ἀπὸ τοῦ Αἰλανίτου μυχοῦ μέχρι τῶν Σινῶν ἔθνους,² καὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Κοτταρίου ποταμοῦ, στάδια³ ιεγσηέ.

Τέλος τοίνυν ἐνθαδε τοῦ πρώτου βιβλίου ποιησόμεθα, παντὸς μὲν τοῦ Ἀραβίου κόλπου, πάσης δὲ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοῦ Ἰνδικοῦ πελάγους⁴ τῶν τε δεξιῶν μερῶν, ἔτι μὴν καὶ τῶν ἀριστερῶν, ὅσα τῇ τῶν ἀνθρώπων ἐπιμελείᾳ καὶ φιλομαθείᾳ⁵ γέγονεν ἐφικτὰ, μέχρι τῆς ἀγνώστου γῆς καὶ ἑκατέρας τὰς ἡπείρους τῆς τε ἐώας καὶ τῆς μεσημβρινῆς τὸν περίπλου ἀναγράψαντες· ἀρξόμεθα δὲ τοῦ κατὰ τὸν δυτικὸν ὠκεανὸν περίπλου· τοῦτο γὰρ ἐν ἀρχῇ τοῦ βιβλίου πράξειν⁶ ὑπεσχόμεθα.

extra Gangem fl. a quinto ostio Gangis fluvii, quod Antibole dicitur, usque ad limites versus Sinas qui medium contingunt Magni sinus, stadia sunt . . . 5330. Regionis vero Sinarum maritimae, a finibus Sinarum in Magno Sinu ad Cottiaris fluvii ostia, stadia . . . 2650. Universa totius praedicti peripli sinistrarum Asiae partium, ab Aclanitico recessu usque ad Sinarum provinciam et ostia Cottiaris fluvii, stadia 153295.

Finem igitur hic faciemus primi libelli, descripto periplo totius quidem Arabici sinus, et totius Rubri maris, quinetiam et dextrarum Indici pelagi partium, atque insuper sinistrarum, quoad fieri potuit hominum diligentia est studio, usque ad terram incognitam utriusque continentis, tam orientalis quam meridionalis. [Nunc] vero exordiemur periplum occidentalis oceani. id quod a principio libri facere polliciti sumus.

1) Μαλὶν ἀθροισθέντες. Hud. s.

2) Dele comma [sive punctum, quod in editione Hoeschel. non legitur] post Σινῶν. Hudson.

3) Κοτταρίου ed. Hoesch. Hud. s. Cod. Paris. Κοτταρίων ed. Vienn. Miller. — στάδια. alt. στάδιοι, quae confusio passim, in utroque Cod. m. s. ut et στάδια pro στάδιων, nonnusquam; quae si oc-

current. (libro praesertim seq.) e compendiis orta σφάλματα, I.e. ctor, emendare non gravabitur. Hoeschel.

4) πελάγους Cod. Paris.

5) φιλομαθία Codd. Hoeschel. Cod. Paris. Miller φιλομαθεία. — τὰς ἡπείρους ed. Hoeschel. Hud. s. τὰς ἡπείρους Cod. Paris. τῆς ἡπείρου em. Hud. s., recepit Miller.

6) πράξιν Cod. Paris.

(64) Τάδε ἔνεστιν ἐν τῷ δευτέρῳ Μαρκιανοῦ περιπλῶ, κατὰ⁷ ἑώου τε καὶ ἑσπερίου ὠκεανοῦ.

Π Ρ Ο Ο Ι Μ Ι Ο Ν.

Ἰβηρίας τῆς καὶ Ἰσπανίας τῶν παρὰ τὸν δυτικὸν⁸ καὶ ἀρκτώον ὠκεαδὸν αὐτῆς μερῶν περιπλους.⁹ τὰ δὲ κατὰ μέρος οὕτως ἔχει.

[34] Βαιτικῆς τῶν ἀπὸ τῆς Κάλπης μερῶν μέχρι τῶν τῆς Λουσιτανίας ὄρων περιπλους.

Λουσιτανίας περιπλους.

Ταῖρακωνησίας περιπλους.¹

Τῆς καλουμένης Κελτογαλατίας περιπλους. τὰ δὲ κατὰ μέρος οὕτως ἔχει.

Ἀκυτανίας περιπλους.

Λουγδουνησίας περιπλους.²

Haec vero insunt secundo Marciani periplo, tam septentrionalis, quam occidentalis oceanī.

Prooemium.

Periplus Iberiae, sive Hispaniae, quatenus adiacet oceano occidentali et septentrionali. Quoad partes sic se habet.

Periplus partium Baeticae a Calpe usque ad terminos Lusitaniae.

Periplus Tarraconensis.

Periplus regionis quae vocatur Celtogalatia. Quoad partes autem sic se habet.

Periplus Aquitaniae.

Periplus Lusitaniae.

Periplus Lugdunensis.

7) κατὰ expungatur. Hoesch. Immo et pro ἑώου reponatur ἀρκτώον. Forsan legendum κατ' ἀρκτώον. infra enim dicitur περιπλους παρὰ τῷ δυτικῷ καὶ ἀρκτώῳ ὠκεανῷ. Huds. — περιπλῶ ἑώου καὶ Cod. Paris. Miller Hudsoni coniecturam recepit.

Argumento libri secundi Miller praeposuit suo iure [ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.]

8) Infra παρὰ τὸν δυτικόν. Huds. quod Miller recepit. περι Hoesch. Hudson.

9) Distingue post περιπλους. Huds. Miller περιπλους· τὰ δὲ κατὰ.

1) Scribe Ταῖρακωνησίας περιπλους. Deinde facto novo principio: Τῆς καλ. etc. Hoc iam Hoeschelius in notis suis emendavit.

2) Verba illa: Λουγδουνησίας περιπλους. demum collocanda post Ἀκυτανίας περιπλους. Hoesch. Sed cum Hudson editor Vien. retinuit Hoeschelii textum. Miller hanc emendationem recepit.

Βελγικῆς σὺν Γερμανίᾳ τῇ ἄνω καὶ τῇ κάτω περίπλους.³

Γερμανίας μεγάλης περίπλους.

Σαρματίας τῆς ἐν Εὐρώπῃ περίπλους.

Περὶ τῶν Βρετανικῶν νήσων.⁴

Ἰουερνίας νήσου Βρετανικῆς περίπλους.

[Ἀλβίωνος νήσου Βρεταννικῆς περίπλους.]⁵

Τῶν κατὰ τὴν Λιβύην μερῶν τῶν παρὰ τὸν δυτικὸν καὶ μεσημβρινὸν ὠκεανὸν μέχρι τῆς Αἰθιοπίας περίπλους. τὰ δὲ κατὰ μέρος οὕτως ἔχει.

Μαυριτανίας Τηγγιτάνης περίπλους.⁶

Λιβύης τῆς ἐντὸς περίπλους.

Περὶ τῶν ἀπὸ Ῥώμης πρὸς τὰς ἐπισήμους τῆς οἰκουμένης πόλεις διαστάσεων.

(65) Τὸ δεύτερον βιβλίον περιέξει τὸν ἀπὸ τοῦ Ἡρακλείου πορθμοῦ περίπλουν πάντα, τὸν παρὰ τῷ δυτικῷ τε καὶ ἀρκτῷ

Periplus Belgicae una cum Germania inferiori et superiori.

Periplus Germaniae magnae.

Periplus Sarmatiae Europaeae.

De insulis Bretanicis.

Periplus Iverniae, insulae Bretanicae.

[Periplus Albionis, insulae Britannicae.]

Periplus partium Libyae, quae ad oceanum occidentalem, et meridionalem, usque ad Aethiopiam. Quoad partes autem sic se habet.

Periplus Mauritaniae Tingitanae.

Periplus Libyae interioris.

De distantibus a Roma ad insignes orbis habitabilis urbes.

Liber secundus continebit periplus universum a freto Herculeo, iuxta oceanum occidentalem et septentrionalem, ad bo-

3) σὺν Γερμανίας τῆς ἄνω καὶ κάτω Cod. Paris.; Hoeschel. et Huds. ediderunt recte σὺν Γερμανίᾳ, quod Miller non vidit, itaque sine iure Hudsono eandem lectionem qualem Cod. Paris. adscripsit. τῆς ἄνω etc. Hoesch. Huds. τῇ ἄνω scribendum ex nostro Marciano p. 50. Recte hoc emendavit Huds. in notis, et recepit Miller.

4) Βρεταννικῶν. alt. προετταννικῶν: recte utrumque Eustathius in Dionysium Perieg. [492]: τὸ

Ἀμβραξ εἰσὶν οἱ ἀρχαϊκώτερον διὰ τοῦ π γράφουσι, καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὴν χώραν Ἀμπρακίαν· ὡς καὶ τὰς νήσους Βρετανικὰς, προεταννικὰς. Hoesch. V. infra ad p. 57 ad not. 1. Προετταννικῶν sic ubique Cod. Paris

5) Hoc argumentum Miller recte ex libro ipso p. 58 hoc loco inseruit, quamquam nec Hoesch. Huds., nec Cod. Paris. praebet.

6) Τηγγιτάνης Cod. Paris. — Prooemio ipsi proposuit Miller titulum: [ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ].

ὠκεανῷ, μέχρι τῶν βορειοτάτων, καὶ ἔτι γε τῶν⁷ μεσημβρινῶν μερῶν, ἕως τῆς ἐγνωσμένης⁸ ἑκατέρων τῶν ἡπείρων γῆς. ἔσται [35] δὲ οὕτως, τῶν μὲν δεξιῶν μερῶν παρὰ τὴν Ἰβηρίαν, ἣτις καὶ Ἰσπανία καλεῖται, τῶν παρὰ τὸν ὠκεανὸν κειμένων αὐτῆς τόπων, καὶ ἔτι παρὰ τὴν Ἀκυτανίαν καὶ τὴν Λουγδουννησίαν καὶ Βελγικὴν, Γερμανίαν τε τὴν μεγάλην μέχρι τῆς ἐν τῇ Εὐρώπῃ Σαρματίας, μεθ' ἣν ἡ πρὸς ταῖς ἄρκτοις ἄγνωστος ἐκδέχεται γῆ· πρὸς δὲ τούτοις καὶ τῶν δύο νήσων τῶν ἐν τῷ ἄρκτῳ κειμένων ὠκεανῷ, ἃς κοινῶς μὲν Πρετταννικὰς¹ καλοῦσι· λέγεται δὲ αὐτῶν ἡ μὲν Ἰουερνία,² ἡ δὲ Ἀλβίωνος. τῶν δὲ ἀριστερῶν μερῶν παρὰ τὴν Λιβύην καὶ τὸν ὠκεανὸν τὸν δυτικὸν καὶ μεσημβρινόν, καὶ τῶν προσεχῶν τούτοις τόπων, μέχρι τοῦ λεγομένου Ἰπποδρόμου Αἰθιοπικοῦ,³ ἔνθα τὸν πρὸς τὴν μεσημβρίαν ἀναχεόμενον ὠκεανὸν τέλος ἔχειν συνέστηκε, τῆς ἀγνώστου λοιπὸν ἐκδεχομένης γῆς. τῆς μὲν γὰρ ἐντὸς Ἡρακλείων στηλῶν ἀπάσης θαλάσσης, ὥσπερ καὶ προειρήκαμεν, ἀκριβῆ τὸν

ream extremum, atque etiam partes meridionales, usque ad utriusque continentis terram incognitam. Erit autem ad hunc modum. [primo] partium quidem dextrarum, iuxta Iberiam, quae et Hispania dicitur, locorum [scilicet] eius oceano adiacentium: ac etiam iuxta Aquitaniam, Lugdunensem, et Belgicam, atque Germaniam magnam, usque ad Sarmatiam Europaeam, post quam sequitur terra incognita borealis: praeterea vero et duarum insularum in oceano septentrionali iacentium, quas vulgo quidem Prettannicas appellant; ex iis vero haec quidem dicitur Iverniam, illa autem Albionis [insula:] dein vero partium sinistrarum, iuxta Libyam et oceanum occidentalem et meridionalem, locorumque hisce adiacentium, usque ad Hypodromum Aethiopicum, ubi oceanum ad meridiem effusum desinere constat, sequente deinceps terra incognita. Maris autem totius quidem intra Herculis columnas, ut prius diximus, periplum

7) ἔτι Γετῶν Hoesch. Huds. ἔτι γε τῶν recte ed. Vien. Miller, nobis consentientes.

8) ἐγνωσμένης Cod. Paris. Hoeschel. Huds., posterior in notis: „lego ἡγνωσμένης vel ἀγνώστου.“ ἡγνωσμένης recepit Miller.

1) Πρετταννικὰς hoc loco non mutavi. Fortasse superiori loco scribendum Πρεττ. loco Βρετανν.

2) Ἰουερνία Cod. Paris.

3) Ἰπποδρόμον Hoesch. Huds. Miller. At Hudsonus recte ex

Agathemeris geographiae lib. II. cap. 5 notitia hac: Lege Ἰπποδρόμον Αἰθιοπικοῦ hunc locum emendavit. Agathemer. ibi: τὴν δὲ λοιπὴν καὶ μεσημβρινώτατην, μεθ' ἣν ἡ ἄγνωστος ἐστὶ, κατέχουσι, πρὸς μὲν τῷ Αἰθιοπικῷ καλουμένῳ ἰπποδρόμῳ Ἰπποφάγοι Αἰθίοπες, ὧν μεσημβρινώτερον οἱ κοινῶς καλούμενοι Ἑσπέριοι. In Ptolemaei textu quidem hodie legitur Ἰππόδρομος Αἰθιοπίας; sed dubito de veritate.

περίπλουν ὥς γε οἰόμεθα πεποιήμεθα ἐν ταῖς ἐπιτομαῖς (66) τῶν ια' ⁴ βιβλίων Ἀρτεμιδώρου τοῦ Ἐφεσίου γεωγράφου, ὃν νομίζομεν τῆς καθ' ἡμᾶς θαλάσσης ἐπιμελέστατον περίπλουν ἐν τοῖς τῆς γεωγραφίας βιβλίοις πεποιῆσθαι. ⁵ τῆς δὲ ἔξω θαλάσσης, ἣτις ⁶ ὠκεανὸς παρὰ τῶν πλείστων καλεῖται, εἰ καὶ μετρίως τινῶν μερῶν ὁ προειρημένος ἐμνημόνευσεν Ἀρτεμίδωρος, ἀλλ' ὅμως τὸν ἀκριβέστατον ταύτης περίπλουν ἐκ τῆς τοῦ θειοτάτου Πτολεμαίου ⁷ γεωγραφίας, καὶ προσέτιγε τῶν Πρωταγόρου καὶ ἑτέρων παλαιῶν ἀνδρῶν ἐξελόντες, τοῦ μὲν [36] Ἀραβίου κόλπου καὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης ἑκατέρων τῶν ἡπείρων, καὶ ἔτι γε τοῦ Ἰνδικοῦ πελάγους ¹ παντὸς μέχρι τῆς ἑώας καὶ τῆς ἀγνώστου γῆς, μετὰ τῆς ἐνδεχομένης ἀκολουθίας ἐν τῷ προτέρῳ βιβλίῳ διεξήλθομεν. νυνὶ δὲ τὰ περὶ τὸν ἑσπέριον ὠκεανὸν ἐπελευσόμεθα. ²

Α. Ἀρχὴν τοίνυν ποιησόμεθα τοῦ περίπλου τῆς ἔξω θαλάσσης ἀπὸ τοῦ Ἡρακλείου πορθμοῦ. οὗτος δὲ ὁ πορθμὸς διορίζει τὰς ἡπείρους ἑκατέρας τὴν τε Ἰβηρίαν, ³ ἣν καὶ Ἰσπανίαν προσαγορεύουσι, μέρος τῆς Εὐρώπης ὑπάρχουσαν, καὶ τὴν καταντικρὺ ταύτης κειμένην Λιβύην. ἐκπλέοντι γὰρ τὸν Ἡράκλειον πορθ-

(nostra opinione) accuratum fecimus, in epitome undecim librorum Artemidori Ephesii Geographi, quem in Geographiae libris maris nostri periplum summa cum diligentia conscripsisse existimamus. Maris vero exterioris, quod ab omnibus fere oceanus dicitur, partium licet quarundam leviter meminerit praefatus Artemidorus, eius tamen accuratissimum periplum ex Ptolemaei divinissimi Geographia, ac insuper ex Protagorae aliorumque veterum libris [aliquid] excerpentes, continentis quidem ex utraque parte Arabici sinus et Rubri maris, ac etiam totius Indici pelagi, usque ad orientalem et incognitam terram, eo quo fieri potuit, ordine, in priori libello persequuti sumus. Nunc vero ad dicendum de oceano occidentali aggrediemur.

Initium igitur faciemus peripli maris exterioris ab Herculeo freto. Hoc autem fretum disternit utramque continentem: Iberiam, quam Hispaniam etiam nuncupant, Europae partem, et Libyam e regione iacentem. Exeunti enim e freto Herculeo, et

4) ια'. Miller Ἐνδεκα.

5) ἐπιμελέστατον ἐν τοῖς τῆς γεωγραφίας βιβλίοις τὸν περίπλουν πεποιῆσθαι Miller. Post περίπλουν Hoeschel. Hudson. male comma posuerunt. πεποιεῖσθαι Hoesch. Huds. Cod. Paris.

6) εἴ τις Cod. Paris.

7) Πτολεμαίου Cod. Paris.

1) πελάγον Cod. Paris.

2) τελεσόμεθα Miller. ἐτελευσόμεθα Cod. Paris.

3) Ἰβηρίαν, ἣν καὶ. ἣν omis. Cod. Paris.

μόν, καὶ πρὸς τὸν ὠκεανὸν μὲν ἐπαγομένῳ,⁴ ἐν δεξιᾷ τῆς Ἰσπα(67)νίας⁵ ἐστὶν ἡ Βαιτικὴ τὸ ἔθνος, ἐν ἀριστερᾷ δὲ ἐστὶ τῆς Λιβύης⁶ αἱ Μαυριτανίαι καλούμεναι. τὸ δὲ μεταξύ τούτων Ἰβηρικόν, μέσον δὲ τῶν εἰρημένων ἐθνῶν κείμενον. διεκπλεύσαντι δὲ τὸν Ἡράκλειον πορθμὸν, καὶ τὸν ναὸν τῆς Ἥρας· οὗτος δὲ ἐν δεξιᾷ κατὰ τὸν ἔκπλουν τοῦ πορθμοῦ κεῖται. ἐκδέχεται μὲν ὁ ὠκεανὸς ἀναπεπταμένος ἐφ' ἑκατέρας τὰς ἡπείρους, τὴν τε Ἰβηρίαν καὶ τὴν Λιβύην, καὶ ἔτι γε πρὸς τὰς δυσμὰς εἰς μέγεθος ἀπέραντον καὶ ἄγνωστον ἐκτεινόμενος. πρώτη δὲ ἡ νῆσος ἐν δεξιᾷ τὰ Γάδαιρα κειμένη τυγχάνει, ἔνθα τὰς Ἡρακλέους στήλας εἶναι συνέστηκεν. οἱ μὲν γὰρ κατὰ Κάλπην τὸ ὄρος, ὅπερ ἐνδοτέρῳ τῶν Ἡρακλείων στηλῶν κεῖται, τὰς στήλας εἶναι φα[-37]σίν. οἱ δὲ τὰ Γάδαιρα¹ τὴν νῆσον, ὥσπερ καὶ Ἀρτεμίδωρος ὁ Γεωγράφος. κωλύει δὲ οὐδὲν ἀπὸ τῆς Κάλπης τοῦ ὄρους, ἣν οἱ πλείστοι στήλην Ἡρακλέους εἶναι βούλονται, τὸν περίπλουν τῆς Ἰβηρίας ποιήσασθαι. ἐστὶ δὲ τῆς μὲν Βαιτικῆς καλουμένης ἐπαρχίας ἡ Κάλπη. τέλος δὲ τοῦ ἔθνους τούτου

cursum tenenti versus oceanum, a dextra est Hispaniae provincia, Baetica [dicta;] a sinistra vero Libyae [provinciae duae] Mauritaniae appellatae. Mare vero his interiectum est Ibericum, in medio quidem iacens inter praedictas gentes. Fretum autem Herculeum enaviganti et Iunonis templum [pertranseunti] (hoc vero freto egredienti a dextra est) occurrit quidem oceanus ad utramque continentem, Iberiam scilicet et Libyam, [longe lateque] diffusus, ac etiam ad occidentem in interminatam ignotamque amplitudinem porrectus. Primum autem insula Gades [naviganti obvia] est a dextra, ubi Herculis columnas esse constat. nam nonnulli quidem iuxta Calpen montem (qui intra angustias Herculeas iacet) columnas positas esse dicunt; alii vero iuxta Gades insulam, ut Artemidorus Geographus. Nihil autem obstat quin a Calpe monte, quam plerique Herculis columnam esse volunt, Iberiae periplum faciamus. Pertinet autem Calpe ad praefecturam, quam Baeticam nominant. finis vero huius provin-

4) ἐπαγομένῳ ed. Hoeschel. Huds., sed Hoeschelius in notis em. ἐπειγομένῳ, consentit Cod. Paris., ut videtur.

5) Ἰσπανίας δὲ ἐστὶν Cod. Paris.

6) Post Λιβύης supple ἔθνη. Huds. Miller in notis p. 160: τῆς Λιβύης [ἔθνη δύο] αἱ etc.; sed sine iure hanc coniecturam

Hudsono adscribit. v. eius versionem latinam.

1) Ante στενῶν Hoesch. Huds. — Lego cum Salmasio οἱ δὲ κατὰ τὰ Γάδαιρα. Vide Exercit. Plin. p. 202. Huds. οἱ δὲ τὰ Γαδ. Cod. Paris. Miller Salmasii coniecturam in textu, quem dicimus, recepit.

καὶ ὄριον ὁ Ἄνας ποταμὸς² ὑπάρχει, κατὰ τὸν ἐσπέριον ὠκεανὸν τὰς ἐκβολὰς ποιούμενος, μεθ' ὃν τὰ ἐχόμενα τῆς Ἰσπανίας³ ἔθνη κατὰ τὴν ἔξω θάλασσαν καὶ τὸν ὠκεανὸν κείμενα τυγχάνει. ἔσται τοίνυν ὁ περίπλους τὴν ἀρ(-68)χὴν ἔχων ἀπὸ τῆς ἐν Ἰβηρίᾳ Κάλπης, καὶ τοῦ μέρους τῆς Βαιτικῆς ἐπαρχίας. ἔπειδὴ δὲ πολλοὶ τῶν ταῦτα τὰ μέρη περιπλευσάντων περὶ τὸν σταδίων ἀριθμὸν διεσφάλησαν,⁴ καὶ τοι γε⁵ τὰς αἰτίας ἡμεῖς τῆς τοιαύτης πλάνης ἐν τῷ προτέρῳ βιβλίῳ διεξήλθομεν, ὅμως ἀκριβείας⁶ μείζονος διπλοῦν ὥς ἐπίπαν τὸν ἀριθμὸν τῶν σταδίων προγράψαι προειλόμεθα, τό τε μὴ πλεῖον καὶ τὸ μὴ ἔλαττον κατὰ γραμμὴν ὑποτείνουσιν προστιθέντες· ὥστε τὸ μεταξὺ τῶν ἀριθμῶν ἑκατέρων ὥσπερ ὄρον τινὰ τῆς ἀληθείας κείσθαι τοῖς τὴν ἀκρίβειαν ἐπιζητοῦσι. τοῦτο γὰρ σαφῶς καὶ Πρωταγόρας ἐν τῇ Γεωγραφίᾳ ποιήσας δοκεῖ τὴν περὶ τοὺς σταδίους πλάνην ἐκπεφευγέναι. *) [περὶ δὲ τῆς διαφωνίας τῶν σταδίων εἴρηται

ciae et terminus est Anas fluvius, in oceanum occidentalem influens: post quem reliquae Hispaniae provinciae ad mare exterius et oceanum porrectae iacent. Periplus igitur initium habebit a Calpe in Iberia, et a parte Baeticae provinciae. Quoniam vero multi partes hasce circumnavigantes in stadiorum numero fuerint decepti, quanquam et nos erroris huiusmodi causas in priori libello recensuimus, ob accuratiorem tamen notitiam, duplicem, fere per omnia, stadiorum numerum adscribere optimum duximus, non plus et non minus iuxta lineam subtendentem adiciētes: adeo ut qui inter utrumque numerum medius quasi pro regula veritatis sit accurate rem explorantibus. Hoc ipsum enim sapienter Protagoras in Geographia observans, omnem circa stadia errorem evitasse videtur. [De stadiorum autem [in dime-

2) ὁ ἄνω ποταμὸς male Cod. Paris.

3) Ἰσπανίας Cod. Paris. et sic ubique. Miller.

4) Lego διεσφάλησαν. Huds. quod equidem recepi, et Miller. διεσάφησαν Cod. Paris., consentiens edd. Hoesch. Huds.

5) καὶ τί γε Cod. Paris. — De causis errorum in dimensionibus indicandis v. supra p. 2 sqq.

6) ὅμως ἀκριβείας edd. Hoesch. Huds. ὅμως ἡ ἀκριβείας Cod. Paris., signum ἡ Miller legit ἔνεκεν, quod in textu recepit. Anim-

advertita autem, illud signum legi quoque posse χάριν.

*) Ex fragmento, quod hactenus nomine Artemidori inscribitur, hoc loco inclusis signis [ ] adiecimus eam partem, quae perturbata libri foliorum ordine alieno loco inserta est, cum codex iterum ligatus sit. Hanc mutationem res ipsa poscit, quamquam perturbatio vetus esse videtur; omnes enim codices, et Cod. Palat. et Cod. Hervuarti, et Cod. Paris. ibi consentiunt: nihilque adiumenti praebent. Omnes certo ex una forte orti sunt.

μέν μοι καὶ ἐν τῷ προτέρῳ βιβλίῳ, ἐν ᾧ τὸν περίπλουν τοῦ ἑωῦ παντὸς ὠκεανοῦ πεποίημαι. κωλύει δὲ οὐδὲν καὶ νῦν ἐπὶ κεφαλαίῳ διεξιθεῖν. πάντες (ὥς (100) εἰπεῖν) ὅσοι [67] περίπλους ἔγραψαν, περὶ μὲν τὰς πόλεις καὶ τὰ χωρία καὶ λιμένας καὶ νήσους, ἢ οὐδὲν ὅλως, ἢ βραχέα τινὰ, καὶ ῥαδίως τῆς διορθώσεως ἀξιοθῆναι δυνάμενα, διεφώνησαν. περὶ δὲ τὸν ἀριθμὸν τῶν σταδίων τῶν αὐτῶν πόλεων καὶ νήσων καὶ λιμένων πολλήν τινα διαφορὰν ἐποιήσαντο. τῶν μὲν οὖν κόλπων καὶ τῶν ἀκρωτηρίων ἢ διαφωνία σαφής. οἱ μὲν γὰρ πλησίον τῆς ἡπείρου τοὺς κόλπους καὶ τὰ ἀκρωτήρια περιέπλευσαν, οἱ δὲ πορρότερον,¹ καὶ διὰ τοῦτο ἢ πλέονας ἢ ἐλάττονας περιέπλευσαν σταδίους· τοῦ δὲ ἐπ' εὐθείας γινομένου πλοῦ οὐκ ἂν τις ῥαδίως εἴποι τὰς αἰτίας, εἰ μὴ ἄρα τῷ τάχει τοῦ σκάφους, ἢ τῷ βράδει, ἀναθῆναι τὸ πταῖσμα βουλευθείη. ὡμολογημένον² γὰρ τοῦθ' ὅτι ἑπτακοσίους οὐριοδρομοῦσα ναὺς διὰ μιᾶς ἀνύει τῆς ἡμέρας· εὐροι τις ἂν καὶ ἑννακοσίους³ διαδρομοῦσαν ναῦν, ἐκ τῆς τοῦ κατασκευάσαντος τέχνης τὸ τάχος προσλαβοῦσαν, καὶ ἑτέραν μόλις πεντακοσίους διανύσασαν,⁴ διὰ τὴν ἐναντίαν τῆς τέχνης αἰτίαν. ἀλλ' ὅμως συγγνώμης⁵ ἀξιοῦν χρὴ τὰ τοιαῦτα πταίσματα· οὐ γὰρ

tiendis locorum intervallis] diversitate iam dictum est in priore libro, in quo periplus composui totius oceani orientalis. Nihil vero obstat quo minus impraesentiarum [idem] summarie percurram. Universi (ut breviter dicam) quotquot periplos scripserunt, circa urbes quidem et regiones et portus et insulas, aut nihil omnino, aut in paucis quibusdam et quae emendationem facile admittant, dissenserunt: de stadiorum autem numero earundem urbium, insularum et portuum, multum a se invicem discrepant. In sinibus nempe et promontoriis diversitas manifesta est. Nonnulli enim propius a continente sinus et promontoria circumnavigarunt, alii vero remotius; quam ob causam plura aut pauciora in circumvectione dinumerant stadia. Navigationis autem in directum factae non quis facile assignaverit [huius diversitatis] causas, nisi navigii celeritati aut tarditati attribuire velit hunc lapsum. Hoc enim in confesso est quod navis vento secundo septies centum [stadia] una die conficiat: inveniri etiam potest, ut navis [una] novies centum cursu peragat ex [navis] instruendae arte hanc velocitatem nacta, alia vero vix quinquies centum exhibeat propter contrariam in artificio causam. Attamen

1) πορρότερον Cod. Paris.

2) ὡμολογημένου Cod. Paris.

3) Post ἑννακοσίους inseruit Miller σταδίους, quod iam Hudsoni versio latina praebet.

4) δεικνύσασαν edid. Hoeschel.

Huds. In notis p. 199 em. prior διανύσασαν, quod Miller recepit.

5) συγγνώμης Hoesch. Huds. Miller edidit συγγνώμης.

ἐν ἡπείρῳ χωρίων τινῶν τὴν διαμέτρησιν ἐποιήσαντο, ἀλλ' ἐν ὕδατι καὶ πελάγεσιν, ἐκ τῆς συνηθείας πλέον ἢ ἐξ ἑτέρας τινὸς ἐπιτεχνήσεως (101) τὸν ἀριθμὸν τῶν σταδίων εὐρόντες.]

α. Ἰβηρίας τῆς καὶ Ἰσπανίας περίπλους τῶν παρὰ τὸν ὠκεανὸν αὐτῆς μερῶν.

Ἰβηρία,⁶ ἣτις καὶ Ἰσπανία καλεῖται, ἄρχεται μὲν ἀπὸ τῶν *Ilv*[38]ρηναίων ὄρων, διήκει δὲ ἐπὶ πλεῖστον ἐφ' ἑκατέρων τῶν

veniam indulgere oportet huiusmodi erratis. Non enim in continente loca dimetiebantur, sed in aqua et maribus, ex consuetudine potius quam ex alia aliqua arte stadiorum numerum assequentes.

Partium Iberiae, quae et Hispania nominatur, oceano adiacentium periplus.

Iberia, quae et Hispania dicitur, incipit quidem a montibus Pyrenaeis, latissime autem [sese] extendit, ab utroque mari cir-

6) Ἰβηρία. Cod. Paris. Ἡ Ἰβηρία. Ad hunc locum Miller adnotavit in notis p. 161: „Quoi-que le manuscrit donne ἡ Ἰβηρία, je n'ai pas cru devoir adopter cette leçon, parce que l'auteur, en général, ne se sert de l'article, en commençant ses chapitres, que devant les noms de pays qui comportent plusieurs classifications, comme: Ἡ Ἰνδική ἢ ἐντὸς, κ. τ. λ. Ἡ Εὐδαίμων Ἀραβία, κ. τ. λ.“ Sed hanc rationem superiori loco Miller non respexit; recepit enim p. 20 e codice Paris. Ἡ Καρμανία, et conf. p. 42 Ἡ Λουσιτανία, al.—De nomine Iberia et Hispania, deque populo Iberum Eustathius ad Dionysium Perieg. v. 281 haec: ὅτι ὑπὸ τὴν ἐσχάτην γλῶσιν, ὃ ἐστι γωνίαν, τῆς Εὐρώπης, ἀγχοῦ τῶν στηλῶν τῶν περὶ τὰ Γάδειρα οἱ Ἰβηρές εἰσι τεταμένοι, ἄχθῃ καὶ τοῦ βορείου ψυχροῦ ὠκεανοῦ. τούτους μεγαθύμους φησὶ δι' ἣν εἶχον ἀνδρείαν. ἀποικοὶ δὲ τούτων οἱ ἑῷοι Ἰβηρες, αἷς καὶ τῶν Εὐρωπαίων Γαλατῶν οἱ Ἀσιανοὶ οἱ περὶ τὴν Ἀγκυραν. καλοῦνται δὲ

Ἰβηρες ἀπὸ Ἰβηρος ποταμοῦ, οὗ ἴδιον λέγεται τὸ πλημμύρειν καὶ δίχα χιόνων, ὅτε τὰ βόρεια πνεύματα πλεονάσει. αἰτία δὲ τοῦ τοιούτου πάθους, φασὶν, ἡ λίμνη, δι' ἥς ὁ τοιοῦτος ποταμὸς ῥέει. συνεκβάλλουσι γὰρ τὸ λιμναῖον οἱ ἄνεμοι, καὶ οὕτω ποιοῦσι πλεονασμὸν τοῦ ὕδατος. κατὰ δὲ τινὰς ἀπὸ βασιλέως ὁμωνύμου. οἱ Ἰβηρες ἔλαχον τὸ οὕτω καλεῖσθαι. Κελτὸς γὰρ καὶ Ἰβηρ, παῖδες Ἰρακλίου ἀπὸ βαρβάρου γυναικός, ἐξ ὧν τὰ ἔθνη οἱ Κελτοὶ καὶ οἱ Ἰβηρες. Ἰστέον δὲ ὅτι ἡ Ἰβηρία, οὐ πᾶσα μέντοι, ἀλλὰ μόνη ἡ ἐντὸς τοῦ ῥηθέντος Ἰβηρος ποταμοῦ, καὶ Ἰσπανία συνωνύμως ἢ πολυνύμως ἐλέγετο. Ῥωμαῖοι δὲ καὶ τὴν πᾶσαν οὕτως ἐκάλεσαν ὕστερον, ὥς εἶναι διώνυμον, Ἰβηρίαν τε καὶ Ἰσπανίαν. λέγονται δὲ πλείους ἢ χίλια πόλεις Ἰβήρων εἶναι. οἱ δὲ τοῦτο λέγοντες καὶ τὰς μεγάλας κώμας πόλεις ἀνόμαζον. φασὶ δὲ ἐν Ἰβηρία καὶ πόλιν εἶναι Ὀδύσειαν καὶ ἄλλα πολλὰ ἔχνη τῆς Ὀδυσσεως πλάνης. ὕδροποτεῖν δὲ λέγονται οἱ Ἰβηρες καὶ μονοσιτεῖν

θαλασσῶν περιεχομένη, τοῦ τε ὠκεανοῦ τοῦ ἀρκτοῦ καὶ δυτικοῦ

cumdata, tam oceano septentrionali et occidentali, quam mari

καὶ πολυτελεῖ ἐσθῆτι χρῆσθαι. Characis autem notitiam nobis servavit imperator Constantinus in libro suo: de antiquitatum Constantinopolit. Part. II. (p. 78 ed. Paris. Banduri Imperium Orientale), scribens haec: „Πόθεν εἴρηται Ἰσπανία; ἀπὸ Ἰσπανίου γίγαντος οὕτω καλουμένου. Ἰσπανίαι δύο τῆς Ἰταλίας ἐπαρχίαι. ἡ μὲν μεγάλη, ἡ δὲ μικρά. Ταύτης ἐμνήσθη Χάραξ ἐν ἰ. χρονικῶν· ἐν Ἰσπανίᾳ τῇ μικρᾷ τῇ ἔξω Λουσιτανῶν πάλιν ἀποστάντων ἐπέμφθη ὑπὸ Ῥωμαίων στρατηγὸς ἐπ' αὐτοὺς Κύνιοντος, ὁ αὐτὸς ὁμοῦ περὶ τῶν δύο Κύνιοντος ὁ τῶν Ῥωμαίων πολέμαρχος ἐν ἀμφοτέραις τῆς Ἰσπανίας. ἡσόμενος δὲ ὑπὸ Οὐριάθου σπονδὰς πρὸς αὐτὸν ἐποιήσατο. Ταύτην κεκληῖσθαι φησὶν Ἰβηρίαν ἐν Ἑλληνικῶν γ'· τὴν δὲ Ἰσπανίαν Ἕλληνες τὰ πρῶτα Ἰβηρίαν ἐκάλουν, οὕτω ξύμπαντος τοῦ ἔθνους τὴν προσηγορίαν μεμαθηκότες· ἀλλ' ἀπὸ μέρους τῆς γῆς, ὃ ἐστὶ πρὸς ποταμὸν Ἰβηρίαν, καὶ ἀπ' ἐκείνου ὀνομάζονται τὴν πᾶσαν οὕτω καλοῦντες. ὕστερον δὲ φασὶν αὐτὴν μετακεκληῖσθαι Παννίαν. Agathemerus lib. I. 2. commemorat: Ἰβηρίαν τὴν νῦν Ἰσπανίαν. iterumque lib. II. 4. dicit haec: Ἰσπανίαι τρεῖς, ἃς Ἰβηρίας πρότερον ἐκάλουν. αὗται δὲ χερσόνησον δίκην περιῶρόνται ὑπὸ θαλάσσης κατὰ σφόδρα στενὸν ἰσθμὸν, ἐφ' οὗ τὰ Πυρηναῖά ἐστιν ὄρη, ἀφαιρούμενα τὰς Γαλλίας ἀπ' αὐτῶν. Καὶ ἐστὶν ἡ μὲν Λουσιτανία πρὸς τῷ δυτικῷ Ὠκεανῷ· ἡ δὲ Βαιτικὴ κατὰ τὴν ἐντὸς θάλασσαν, ὀλίγον τε καὶ τῆς ἔξω μετὰ τὸν πορθμὸν ἐπιλαμβάνουσα. ἡ δὲ Ταρράκωνησίᾳ διηκεῖ ἀπὸ τοῦ Ὠκεανοῦ καὶ τῆς ἐκτὸς θαλάσσης ἐπὶ τὴν ἐντὸς θάλασσαν. Ex Constantini antiquitatibus laudatis p. 76 Artemidori sententiam cognoscimus hanc: Ἀρτεμίδωρος δὲ ἐν τῇ β' τῶν γεωγρα-

φουμένων οὕτω διαιρεῖσθαι φησιν· ἀπὸ δὲ τῶν Πυρηναίων ὄρων ἕως τῶν κατὰ Γάδειρα τόπων ἐνδοτέρω καὶ συνωνύμως Ἰβηρία τε καὶ Σπανία καλεῖται. διήρεται δὲ ὑπὸ Ῥωμαίων εἰς δύο ἐπαρχίας. πρώτη μὲν ἐπαρχία διατείνουσα ἀπὸ τῶν Πυρηναίων ὄρων ἅπασα μέχρι τῆς Καινῆς Καρχηδόνης καὶ τῶν τοῦ Βαλτίος πηγῶν, τῆς δὲ δευτέρας ἐπαρχίας τὰ μέχρι Γαδείρων καὶ Λουσιτανίας. Conf. Strabonem lib. III. p. 138 sq. Liv. XXVIII. 18. XXX. 30. XXXII. 28. Caes. de bello civ. III. 73. I. 38. Plin. II. 3. III. 2. Diculi liber de mensura orbis terrae edid. C. Athan. Walckenaer (Paris. 1807, 8) p. 3: Principium ergo erit omnibus ab Europae freto, quemque locum Graeci Heracleos Telas appellant. Hispaniarum igitur Provinciae tres, ex eo loco ad montes Pyreneos, per milia passuum DCCCC in longitudinem porriguntur. Eademque latitudo in austro. Sed, quia contrahitur CCC passuum, videtur ita proxima a Pyreneis montibus. Citerior Cordubensis Bethica. Prima itaque Provincia finitur ab oriente, saltu Cartaginiensi, et Aquitania. Ab occidente, oceano. A septentrione, flumine Ana. A meridie, mari Celtiberico. Hispania Lusitania, cum Asturica et Galletia finitur ab oriente Noecantrum quae est ad mare oceanum in directa regione ab occasu afflata. A septentrione oceano. A meridie, flumine Ana. Patet in longitudinem milia passuum CCCCLXXX, in latitudinem CCCCL. — Hispania ulterior finitur ab oriente, saltu Pyrenaeo. Ab occidente, Noica quae est ad oceanum in directa. A septentrione, oceano. A meridie, Celtiberico. [Longitudo] D, m. p. Latitudo CC, m. p. Romani semper nomine Hispania, uno fortasse Horatii loco

καὶ τῆς καθ' ἡμᾶς θαλάσσης. ἡ δὲ Πυρρήνη¹ τὸ ὄρος, ἀπὸ τῆς καθ' ἡμᾶς ἀρξαμένη θαλάσσης, διατείνει² μέχρι τοῦ ἀρκτοῦ ὠκεανοῦ, καὶ τὸ μὲν ἐν πέρας τοῦ ὄρους εἰς τὴν ἡμετέραν ἔκκειται ῥά(69)λασσαν, τὸ δὲ ἕτερον πέρας αὐτοῦ πρὸς τὰς ἄρκτους καὶ τὸν ἀρκτοῦν³ ὠκεανὸν προβέβληται. διαζεύγνυσι δὲ καὶ διαιρεῖ τὴν Ἰβηρίαν πρὸς τὴν ἐχομένην Κελτογαλατίαν, ὥς δοκεῖν εἶναι τὴν Ἰβηρίαν μεγίστην χειρρόνησον,⁴ κατὰ τὸν αὐχένα⁵ τῆς Πυ-

nostro. Pyrene autem mons e nostro mari exsurgens porrigitur usque ad oceanum septentrionalem. atque una quidem montis extremitas in mare nostrum prominet, altera vero eius extremitas ad septentriones et oceanum septentrionalem proiicitur. Disiungit autem et dividit Iberiam a finitima Celtogalatia; adeo ut Iberia videatur esse maxima peninsula iuxta Pyrenes cervicem

Od. I. 36, 4 sqq. excepto, Graeci autem Iberia, suo enim more loquentes, usi sunt. Sic Plutarchus, quoties pro Romanorum stylo illam terram appellat Iberiam, disertis verbis hoc indicat. Conf. Catonis maioris vitam p. 341: ἔλαχε τῶν ἐπαρχῶν ἣν ἐντὸς Ἰσπανίαν Ῥωμαῖοι καλοῦσιν. Appianus Ἰβηρική cap. 1: μέγεθος δὲ τῆς Ἰβηρίας (τῆς Ἰσπανίας νῦν ὑπὸ τινῶν ἀντὶ Ἰβηρίας λεγομένης) ἐστὶ πολὺ καὶ ἄπιστον, ὥς ἐν χώρᾳ μιᾷ. Ptolemaeus geogr. lib. II. 3: Τῆς Ἰσπανίας, κατὰ δὲ Ἑλληνας Ἰβηρίας, τρεῖς εἰσιν ἐπαρχίαι, Βαιτικὴ, καὶ Λουσιτανία, καὶ Ταρράκωνησος. Ceteri scriptores graeci retinent nomen Iberiam. Nomen Ἰσπανίας invenies Maccab. VIII. 3, ubi codex Alexandrinus habet Σπανίας. Praeterea idem nomen Σπανία legis in Actis Apostolorum XV. 24. 28. Ex his duobus posterioribus locis certissime liquet, hoc nomen Spaniam sive Hispaniam ex Phoenicorum sive alius populi orientis lingua esse ortum. Romani hoc acceperunt fortasse a Carthaginensibus, quibuscum et Tyrrhenis iam saeculo sexto ante Christ. nat. nisi prius sociatos fuisse scimus contra Graecos, qui ex Asia minori in Iberiam naviga-

runt, ut ibi colonias conderent. In foederibus Carthaginensium cum Romanis narrat Polybius lib. III. 22 sqq. Nomen Iberia Graeci acceperunt a populis, qui Ponti Euxini oris ad Caucasum adiacent. In illam regionem iam antiquissimis temporibus navigarunt; hoc docent Iasonis Argonautae. Quod itaque nomen antiquius sit, dici nequit. Conf. librum: De l'Iberie, ou essai critique sur l'origine des premières populations de l'Espagne, par L. T. Graslin. Paris 1838, 8, p. 29 sqq. 55 sqq. 85 sqq. 106 sqq. 151 sqq. Augustus Hispaniam in tres partes divisit, v. Appiani Iberica lib. VI. 102.

1) Πυρρήνη Cod. Paris.

2) διατείνει Cod. Paris.

3) καὶ τὸν ἀρκτοῦν Miller. Hoeschel. Huds. omis. τὸν; equidem recepi.

4) χειρρόνησον Cod. Paris.

5) κατὰ τὸν αὐχένα. Geographus adsimulat Hispaniam tergori bovis, cuius partes ad collum pertinentes εἰς τὴν συνεχῆ κελτικὴν porriguntur: nimirum partes orientem spectantes; quod latus absconditur monte Pyrene. Strabo lib. II. p. 127. Huds. Conf. Orosium lib. I. 2. Aethici Istri Cosmogr. ed. Siml. p. 43.

ρήνης προσεχόμενον.⁶ κυρτοῦται⁷ δὲ περὶ τὸ ὄρος ὡς ἐπὶ τὴν Ἰσπανίαν. πρότερον μὲν ἢ⁸ Ἰβηρία διήρητο ὑπὸ Ῥωμαίων εἰς ἐπαρχίας δύο,⁹ νυνὶ δὲ εἰς τρεῖς, εἰς Ἰσπανίαν Βαιτικὴν, καὶ εἰς Ἰσπανίαν Λουσιτανίαν, καὶ Ἰσπανίαν Ταρράκωνησίαν. τῆς μὲν Βαιτικῆς τὸ πλεῖστον πρὸ τῆς καθ' ἡμᾶς κεῖται θαλάσσης τῶν Ἡρακλείων ἐντὸς στηλῶν, μέρος δέ τι παρὰ τὸν δυτικὸν ὠκεανόν. τῶν δὲ λειπομένων ἔθνων δύο, ἡ μὲν Λουσιτανία πᾶσα κατὰ τὸν δυτικὸν ὠκεανὸν τυγχάνει κειμένη, ἡ δὲ Ταρράκωνησία, μέρος μὲν πλείστῳ τῷ ἀρκτῷ ὠκεανῷ πρόσκειται, μέρος δέ τινι καὶ τῇ καθ' ἡμᾶς θαλάσσει, ἔφ' ἑκατέρας τ' ἔσα¹⁰ τῆς μεσημβρίας διήκουσα τὰς θαλάσσας μέχρι τῶν Πυρηναίων¹¹ ὄρων.

adhaerentem. incurvatur vero circa montem veluti ad Hispaniam. Prius equidem Iberia divisa erat a Romanis in praefecturas duas, nunc vero in tres, in Hispaniam Baeticam, et in Hispaniam Lusitanicam, et Hispaniam Tarraconensem. Baeticae quidem pars maxima praetenditur nostro mari Herculeas intra columnas, pars vero quaedam occidentali oceano. Ex duabus vero reliquis provinciis, Lusitania quidem tota iuxta oceanum occidentalem iacet; Tarraconensis autem maxima quidem ex parte adiacet septentrionali oceano, parte vero aliqua nostro mari, a meridie pertingens ad utraque maria usque Pyrenaeos montes. Periplum

6) Forsan προσεχομένην Sc. Iberiam videri maximam peninsulam, Pyrenaeo monti iuxta isthmum adhaerentem. Huds. Miller Huds. coniecturam recepit; recte. προσεχόμενον Cod. Paris.

7) Cod. Herv. κυρτοῦται ὡς τὸ ὄρος. Hoesch. Legendum ex Ptol. κυρτοῦται δὲ πῶς τὸ ὄρος ὡς ἐπὶ τὴν Ἰσπανίαν, curvatur vero mons paululum quasi Hispaniam versus. Huds. Hoc recepit Miller.

8) Miller Πρότερον μὲν οὖν ἢ, fortasse οὖν ex Constantino adiecit. — Lege ὑπὸ Ῥωμαίων εἰς. Hoesch. quod Miller recepit.

9) Sc. in Iberiam citeriorem et ulteriorem. Huds. — Hunc locum paullo mutatum invenies in Constantini antiquitatibus Constantinopol. (Banduri Imperium Orientale, ed. Paris. 1711, fol. T. I. p. 77), ubi legis haec: διη-

ρεῖτο δὲ Ἰβηρία εἰς δύο, νυνὶ δὲ εἰς τρία, ὡς Μαρκιανὸς ἐν περίπλῳ αὐτῆς. Πρότερον μὲν οὖν ἢ Ἰβηρία εἰς δύο διηρεῖτο ὑπὸ Ῥωμαίων, νυνὶ δὲ εἰς τρία, Βαιτικὴν Σπανίαν, καὶ Σπανίαν, καὶ Ταρράκωνησίαν. „Salmasius in Plinianis Exercit. testatur se in veteri codice hunc locum ita invenisse: Πρότερον μὲν οὖν ἢ Ἰβηρία εἰς δύο διηρεῖτο ὑπὸ Ῥωμαίων, νυνὶ δὲ εἰς τρία, ὡς Μαρκιανὸς ἐν τῷ Περίπλῳ αὐτῆς, Βαιτικὴν, Λουσιτανίαν καὶ Ταρράκωνησίαν.“ Borkelius locum de Iberia (Ἰβηρία) ex Constantini libro in suam Stephani Byz. editionem transtulit. Hoc nescit Miller. Ῥωμαίας ὦν Hoesch. Huds.

10) ἐκ τῆς em. Hudson., Miller recepit. Hoeschel. Huds. ed. Vien. ediderunt τ' ἔσα. Cod. Paris. τέσα.

11) Πυρηναίων Cod. Paris.

γράφομεν τοίνυν τὸν περίπλουν τῶν παρὰ [39] τὸν ὠκεανὸν τῆς Ἰβηρίας μερῶν. τοῦτο γὰρ ποιήσιν ὑπεσχόμεθα.

β. Βαιτικῆς περίπλους τῶν ἀπὸ τῆς Κάλπης μερῶν μέχρι τῶν τῆς Λουσίτανίας ὄρων.

(70) Βαιτικὴ Ἰσπανία περιορίζεται, ἀπὸ μὲν ἄρκτων καὶ δυσμῶν Λουσίτανία καὶ μέρος τῆς Ταρράκωνησις ἐπαρχίας, ἀπὸ δὲ ἀνατολῶν τῷ καλουμένῳ Βαlearικῷ¹ πελάγει· τοῦτο δὲ συνῆπται τῇ Ἰβηρικῇ θαλάσῃ. ἀπὸ δὲ μεσημβρίας κατὰ μὲν τὴν ἐκτὸς Θάλασσαν τῷ Ἰβηρικῷ πελάγει,² καὶ ἡ μὲν ὅλη περιγραφὴ τοιαύτη, ὃ δὲ κατὰ μέρος περίπλους τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον. ἀπὸ Κάλπης τοῦ ὄρους καὶ στήλης, ἥ τις ἐστὶν ἐν ἀρχῇ τῆς ἐντὸς θαλάσσης, ἐκπλέοντι ἐπὶ τὸν πορθμὸν καὶ τὸν ὠκεανὸν, δεξιὰν τὴν ἡπειρον Ἰβηρίας ἔχοντι, εἰς Καρτηϊαν στάδια ν'. ἐνταῦθα παροικεῖ τὸ ἔθνος Βαστουλῶν³ τῶν καλουμένων Ποινῶν.

igitur scribemus partium Iberiae iuxta oceanum. hoc enim facturos esse polliciti sumus.

Periplus partium Baeticae a Calpe usque ad terminos Lusitaniae.

Hispania Baetica terminatur a septentrione quidem et occidente Lusitania et parte Tarraconensis praefecturae: ab oriente vero pelago Balearico appellato; hoc vero coniungitur Iberico mari: a meridie vero iuxta mare quidem interius Iberico pelago, ac universa quidem circumscriptio huiusmodi est: periplus vero particularis ad hunc modum se habet. A Calpe monte et columna, quae in principio maris interioris est enaviganti in fretum oceanumque et a dextra habenti Iberiae continentem, ad Carteiam stadia sunt 50. Hic accolit gens Bastulorum, qui di-

1) Βαlearικῷ Cod. Paris.

2) Ex Cod. Paris. edidit Miller: κατὰ μὲν τὴν ἐκτὸς Θάλασσαν, καὶ τὸν Ἡρακλειον πορθμὸν, τῷ δυτικῷ ὠκεανῷ· κατὰ δὲ τὴν ἐντὸς Θάλασσαν τῷ Ἰβηρικῷ πελάγει. Hoc non recipi posse in textu docent partim verborum sensus, partim verba τὴν ἐκτὸς Θάλασσαν et τῷ δυτικῷ ὠκεανῷ. Haec idem significant, quare efficiunt detestabilem tautologiam. Quis hoc non vidit? Adscripsit ea fortasse quidam margini libri

sui; postea in textum migrarunt.

— Loco ἐκτὸς emendare vult Huds. ἐντὸς, sed sine iure, adnotatque: „et mox distinguo post πελάγει“. Vertebat Hudsonus: interius, reposui: exterius, et posuit post pelago punctum. Equidem comma. Miller: a meridie vero, iuxta mare quidem exterius et Herculeum fretum, occidentali oceano; iuxta autem mare interius Iberico pelago. Ac universa etc.

3) Βλαστουρῶν. In Cod. Herv.

ἀπὸ δὲ Καρτηίας εἰς Βαρβήσολα ⁴ στάδια ρ'. ἀπὸ δὲ Βαρβησόλων ⁵ εἰς Τρανσδοῦκτα ⁶ στάδια οὐ πλεῖον σ' ⁷, οὐχ ἦττον κατὰ γραμμὴν ὑποτείνουσιν σταδίων ⁸ ρμέ. ἀπὸ δὲ Τρανσδοῦκτων ¹⁰ εἰς Μενλαρίαν στάδια οὐ πλεῖον ριέ, ¹¹ οὐχ ἦττον σταδίων ρκγ'. ἀπὸ δὲ Μενλαρίας ¹² εἰς Βελῶνα ¹³ πόλιν στάδια οὐ πλεῖον ρμ', οὐχ ἦττον σταδίων ⁹ ρ'.

cuntur Poeni. A Carteia vero ad Barbesolam stadia 100. A Barbesolis autem ad Transducta non plus stadiis 200. non minus iuxta lineam subtendentem stadiis 145. A Transductis vero ad Menlariam non plus stadiis 115. non minus stadiis 123. A Menlaria autem ad Belona civitatem non plus stadiis 140. non minus

notatur ut mendosum; corrigatur e Ptolemaei lib. II. qui totidem verbis inquit Βαστουλῶν τῶν καλουμένων ποινῶν. Hoesch. Cod. Paris. Βλαστουρῶν. Recepi Βαστουλῶν, et Miller. — Καλουμένων Ποινῶν. Nempe respectu originis. Vide Rocharti Geogr. sac. Parte poster. lib. I. 34 sub finem. Huds. Appianus hunc populum appellat Βλαστοφοίνικες in libro de reb. hispan. 56, ubi L. Nunnesius (v. Florez España sagrada T. IX. p. 12) Βαστουλοφοίνικες legi vult. Strabo lib. III. p. 156 populos Βαστουλοι et Βαστητανολι commemorat. Plin. hist. nat. III. Bastuli. Poeni olim in ora Hispaniae meridionali colonias multas condiderant.

4) Βαρβισόλων. Cod. Paris.

5) Βαρβισόλων. Cod. Paris. De his formis conf. p. 22. not. I. Βαρβησόλα Ptol. geogr. II. 4; Plin. hist. nat. III. 3: oppidum Barbesula cum fluvio. Geograph. Rav. IV. 42. Pompon. Mel. II. 6. Fluvium Βαρβησόλας et urbem Βαρβησόλα appellat Io. Tzetzes chil. VIII. 711. 712.

6) Τραλιδούκτα Cod. Par. Nomen Τρανσδοῦκτα ex latina lingua depromptum est. Ptolem. geogr. II. 4, ex quo Marcianus hausit. Geograph. Rav. IV. 42. V. 4. Urbs Iulia Traducta olim sita in litore Hispaniae est; colonia ex urbe Zeli in ora Africae septentrionalis traducta. Numi

habent: Iulia Traducta, v. Mionnet, l. I. T. I. p. 26; Supplém. T. I. p. 19. 45. Plinius hist. nat. V. 1 commemorat Traductam Iuliam in Africae ora.

7) Post numerum σ' delevi punctum, posuique comma.

8) 9) Utroque loco ex Hoeschelii et Hudsoni emendatione recepi σταδίων, loco σταδιά, et paullo post οὐχ ἦττον στάδιων, loco σταδιά, quae in textu edidit et Hudsonus. Miller idem recepit. Priorem locum emendavit Huds., posteriorem autem Hoeschel.

10) Τραλιδούκτων εἰς Μενλαρία Cod. Paris. — Dicitur Μενραλία Ptolemaeo. Μηλαρία Steph. Byz. [Βῆλος, ἢ καὶ Μῆλος, πρὸς ταῖς Ἡρακλέους στήλαις, ἀμφοτέρων ἐτύμως λεγομένων, τῷ τοῦς ἀρχαίους βῆλὸν λέγειν τὸν οὐδὸν τῆς θύρας, καὶ ταύτην κεῖσθαι παρὰ τὸν οὐδὸν τοῦ ὠκεανοῦ. Μῆλος δὲ καὶ Μηλάρια, δύο πόλεις ἐπὶ τοῖς πέρασι τὴν αὐτὴν ἔμφασιν ἔχουσιν ἀπὸ τῆς κλήσεως τῶν μῆλων, ἃ χρύσεα λέγεται Ἡρακλῆς ἐκ τῆς Λιβύης ἀγροχένοι.] Mellaria Latinis.

11) ριέ. Maior numerus sit oportet. Huds. Idem numerum Miller ubique.

12) Μενραλίας Cod. Paris.

13) Βαίλων Ptol., Βελών Steph. Byz. [Βελών, πόλις καὶ ποταμὸς ἐν τῇ Βαιτικῇ τῆς Ἰσπανίας.] Huds. Conf. Tzetz. Chil. VIII. 712. 714.

ἐντεῦθεν ἄρχεται τῶν Τουρδούλων¹⁴ ἔθνος. ἀπὸ δὲ Βελῶνος πό-
λεως εἰς Βελῶνος ποταμοῦ ἐκ[40]βολὰς στάδια οὐ πλεῖον οὐδ', οὐχ ἥττον
στάδια ν'. ἀπὸ δὲ Βελῶνος ποταμοῦ ἐκβολῶν ἐπὶ τὸ ἀκρωτήριον
ἐν ᾧ ὁ πορθμὸς καὶ ὁ ναὸς τῆς Ἥρας,¹ (71) στάδια σ', στάδια ρν'. ἐν-
τεῦθεν οἱ στάδιοι μόνοι παρακείμενοι, καὶ ὁ μὲν πρότερος²
ἀριθμὸς τὸ πλεῖστον δηλώσει, ὁ δὲ ἐπόμενος τὸ ἥττον, ὥστε
μὴ καθ' ἕκαστον προγράφειν τὸ πλεῖον καὶ ἔλαττον. ἀπὸ δὲ τοῦ
ἀκρωτηρίου, ἐν ᾧ ὁ πορθμὸς καὶ ὁ ναὸς τῆς Ἥρας,³ πλέοντι
τὸν ὠκεανὸν ὡς πρὸς τὰς ἄρκτους, καὶ ὁμοίως δεξιὰν μὲν τὴν
ἡπειρον ἔχοντι, ἀριστερὰν δὲ τὸν δυτικὸν ὠκεανὸν, ἐκδέχεται
Μενεσθέως λιμὴν.⁴ εἰσὶ δ' ἐπ' αὐτὸν στάδια σκέ, στάδια ρξ'. κα-
τὰ τούτους τοὺς τόπους κεῖται νῆσος ἐν τῇ ἐκτὸς θαλάσῃ τὰ
Γάδαιρα, ἐν ᾗ καὶ πόλις ὁμώνυμος Γάδαιρα. ἔστι δὲ ἀπὸ τοῦ
ἀκρωτηρίου, ἐνθα ὁ πορθμὸς, ἐπὶ τὰ Γάδαιρα τὴν νῆσον στά-
δια σδ'. στάδια σμ'. ἀπὸ δὲ Μενεσθέως⁵ λιμένος εἰς τὴν κατὰ

stadiis 100. Hinc Turdulorum gens incipit. A Belonē vero ci-
vitate ad Belonis fluvii ostia non plus stadiis 75. non minus sta-
diis 50. A Belonis autem fluvii ostiis ad promontorium, a quo
fretum, in quo Iunonis templum, stadia 200, stadia 150. Dehinc
stadia sola adiicientur, et prior quidem numerus maximum indi-
cabit, posterior vero minimum: adeo ut singulis plus et minus
non [amplius] praeponamus. A promontorio autem, a quo fre-
tum, in quo Iunonis templum, oceanum naviganti veluti ad sep-
tentrionem, et similiter a dextra habenti continentem, a sinistra
vero occiduum oceanum, occurrit Menesthei portus; ad eum vero
sunt stadia 225, stadia 160. His locis adiacet insula Gadirā
[sive Gades] in exteriori mari, in qua et civitas cognominis
Gadirā. A promontorio autem, ubi fretum, ad Gadirā insulam
stadia sunt 270, stadia 240. A Menesthei vero portu ad aestua-

14) Τουρδούλων. Omnes scri-
ptores Turdulos et Turde-
tanos diversos esse populos di-
cunt, conf. Polybium apud Stra-
bonem III. p. 148. 151. 153. Pom-
pon. Mel. III. 1; Plinius autem
hist. nat. IV. 35: Turduli qui
Barduli, et Varro de re rust.
II. 10: ad pecuariam neque Vas-
culus, neque Turdulus ido-
nei. Plinius nusquam Turdetano-
rum populum commemorat.

15) Βελῶνος Miller. Hoeschel.
Huds. Βέλωνος.

1) Lego ex Ptol. [Geogr. II. 4]:
ἀφ' οὗ ὁ πορθμὸς, ἐν ᾧ ναὸς
Ἥρας. Innuit enim ab eo pro-

monterio, in quo templum Iuno-
nis, incipere fretum Herculis.
Huds. Hoc Miller recepit, sed
dubito an recte, cum idem mox
legatur, v. not. 3.

2) πρότερος Cod. Paris.

3) Lego ut prius, ἀφ' οὗ ὁ
πορθμὸς, ἐν ᾧ ναὸς Ἥρας. Vhle
Vossium ad Melam p. 199. Huds.
Miller recepit.

4) Lege Μενεσθέως λιμὴν. εἰσὶ.
Huds. μὲν εὐθέως. Hoeschel.
Huds. ed. Cod. Paris. Strabo III.
p. 140 commemorat portum et
oraculum Menesthei.

5) νεμεθέως Hoesch. Huds. Cor-
rexī Μενεσθέως, et Miller.

Ἄστανά⁶ ἀνάχυσιν στάδια σί. ἐντεῦθεν ἄρχονται παροικεῖν Τουρδιτανοί. ἀπὸ δὲ τῆς κατὰ Ἄστανά ἀναχύσεως ἐπὶ τὸ τοῦ Βαίτιος ποταμοῦ ἀνατολικώτερον στόμα στάδια τσέ⁷, στάδια σπέ. ἀπὸ δὲ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Βαίτιος ποταμοῦ ἐπὶ τὰς πηγὰς τοῦ αὐτοῦ ποταμοῦ στάδια γν', στάδια βν'. ἀπὸ τοῦ ἀνατολικωτέρου στόματος τοῦ Βαίτιος ποταμοῦ ἐπὶ Ὀνοβαν⁸ Ἀστούριαν στάδια υκ', στάδια [41] τ'. ἀπὸ δὲ Ὀνόβης Ἀστούριαν ἐπὶ τὰς τοῦ Ἄνα ποταμοῦ ἐκβολὰς στάδια σί, στάδια ρν'. (72) ἀπὸ δὲ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἄνα ποταμοῦ ἐπὶ τὰς πηγὰς τοῦ αὐτοῦ ποταμοῦ στάδια βρμέ², στάδια ρφν'. ἐνταῦθα πέρας ἔχει τῆς Βαιτικῆς Ἰσπανίας τὸ μέρος τὸ παρῆκον παρ' ἑκατέρας τὰς θαλάσσης, τὰς περὶ τὸν Ἡράκλειον πορθμὸν τυγγανούσας, τὴν τε καθ' ἡμᾶς καὶ τὴν ἔξω, τοῦτ' ἔστι² τὸν ὠκεανόν. ἔστι δὲ τῆς

rium iuxta Astan stadia 210. Hinc accollere incipiunt Turditani. Ab aestuario autem iuxta Astan usque ad Baetis fluvii ostium orientalius stadia 375, stadia 285. Ab ostiis vero Baetis fluvii ad fontes eiusdem fluvii stadia 3350, stadia 2400. Ab ostio magis orientali Baetis fluvii ad Onoban Asturiam stadia 420, stadia 300. Ab Onoba Asturia autem ad Anae fluvii ostia stadia 210, stadia 150. Ab ostiis vero Anae fluvii ad fontes eiusdem fluvii stadia 2145, stadia 1550. Hic finem habet Hispaniae Baeticae pars contingens utraque maria quae circa fretum Herculeum, tam mare nostrum, quam mare exterius, hoc est oceanum. Totius

6) κατὰ Ἄσταν apud Strab. et Ptol. Huds. Recepit Miller. Ἄστανά Hoesch. Huds. ed. Ἀστανανάχυσιν Cod. Paris.

7) Corrupti sunt numeri; forsán legendum σοέ. Huds. Miller σπέ. — Fluvius Βαίτιος ab incolis Πέρκης (Steph. Byz. s. h. v.), sive Certis (Liv. XXVIII. 22) appellatus est. Ex Pausania autem lib. VI. 19 et Strabone lib. III. p. 151. scimus olim nomen habuisse Ταρτήσιος dictum. Conf. Avieni ora marit. V. 85. 255.

8) In Ptol. Ὀνοβαλιστούριαν. Ἀνοβαν Ἀστούριαν veram lectionem esse existimat Vossius ad Melam p. 226. Cod. Herv. αἰστούριαν, et paulo post idem Ms. ὀβαναιστούριαν. Miller Ὀνοβαναιστούριαν et Ὀνοβαναιστούριαν. Sed ego nihil mutavi. Urbem Onobam, Conf. Strab. II. p. 143

et 170. Plinius hist. nat. III. 3: digna memoratu, aut Latiali sermone dictu facilia, a flumine Ana, litore Oceani, oppidum Onoba, Aestuaría cognominatum, interfluentes Luxia et Urium. Conf. Pompon. Mela III. 1. Geographum Raven. IV. 45. Ptolem. geogr. II. 4. Urbs Onoba commemoratur quoque in Antonini Itinerario p. 431 ed. Wessel. Numi, qui ad hodiernam civitatem Huelva reperiuntur, habent Onuba, conf. Florez, Medallas de España T. II. p. 510. 649. Mionnet, Medailles T. I. p. 23. Supplém. T. I. p. 39; Sestini, Med. Isp. p. 75.

1) Lege στάδια βρμέ. Hoesch., quod et Miller recepit, loco βρμν', quod in textu Hoesch. et Huds. legitur.

2) τοῦτ' ἔστι Hoesch. Huds. Cod. Paris. Miller τουτέστι.

Βαιτικῆς πάσης τὸ μῆκος, ἀρχόμενον μὲν ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἄνα ποταμοῦ, περαιούμενον δὲ ἕως τῶν πηγῶν τοῦ αὐτοῦ Ἄνα ποταμοῦ, ὥς εἶναι τοῦ μήκους κατὰ τὴν μείζονα³ γραμμὴν στάδια γψθ'. τὸ δὲ πλάτος τῆς Βαιτικῆς, ἀρχεται μὲν ἀπὸ τῶν πηγῶν τοῦ αὐτοῦ ποταμοῦ, καταλήγει δὲ πρὸς μεσημβρίαν, ὥς ἐπὶ τὸν προειρημένον ναὸν τῆς Ἥρας, ἥτοι Βελῶνα τὴν πόλιν, ἢ Πόρτον μάγνον,⁴ ὥς εἶναι τοῦ πλάτους τὸ διάστημα κατὰ τὴν μείζονα γραμμὴν στάδια αρνή. ἔστι δὲ τῆς Βαιτικῆς ὁ περιορισμὸς τῆς μεσογείας στάδια ςψθ', στάδια ρρμ'. ἔχει δὲ ἔθνη ε', πόλεις ἐπισήμους πέ, ὄρη ἐπίσημα γ',⁵ ποταμοὺς ἐπισήμους ε', ἀκρωτήρια ἐπίσημα β',⁶ λιμένα ἐπίσημον α'. οἱ πάντες τοῦ περιπλου τῆς μὲν Βαιτικῆς πάσης ἀθροίζονται στάδια⁷ οὐ πλεῖον δτμέ. τοῦ δὲ μέρους τῆς Βαιτικῆς, οὗ καὶ τὸν περίπλου πεποιήμεθα, ἀπὸ Κάλπης τοῦ ὄρους καὶ στήλης μέχρι τῶν τοῦ (73) Ἄνα ποταμοῦ ἐκβολῶν, τῆς παρὰ τὸν ὠκεανὸν αὐτῆς παραλίας στάδια οὐ πλεῖον βτπ'. οὐχ ἦττον στάδια⁸ ασμέ.

autem Baeticae longitudo incipit quidem ab ostiis Anae fluvii, terminatur vero ad fontes eiusdem Anae fluvii; adeo ut longitudinis sit secundum lineam maiorem stad. 3709. Baeticae vero latitudo incipit quidem a fontibus eiusdem fluvii, atqui desinit ad meridiem, quasi circa Innonis templum praedictum, aut Belona civitatem, aut [denique] Portum magnum; adeo ut latitudinis spatium secundum lineam maiorem sit stadiorum 1158. Est autem Baeticae mediterraneae circumscriptio stadiorum 6709, stadiorum 5140. Gentes vero habet 5. urbes insignes 85. montes insignes 3. fluvios insignes 5. promontoria insignia 2. portum insignem 1. Summa stadiorum totius quidem Baeticae peripli non excedit 4345. Partis autem Baeticae littoralis ad oceanum, cuius et periplum fecimus, a Calpe monte et columna usque ad ostia Anae fluvii, stadia non plura 2380. non pauciora stadiis 1245.

3) μείζονα Cod. Paris.

4) Πόρτον μάγνον. Hoc nomen ad linguam latinam factum est. Idem habet Ptolemaeus lib. II. 4. ex quo fonte Marcianus hausit. Conf. Tzetz. Chil. VIII. 710 sqq.

5) ὄρη ἐπίσημα γ'. Numerus in Hoeschelii et Hudsoni textu consideratur, sed prior in notis supplevit hanc lacunam his verbis: „lacunulae inserte τρία“. Idem adnotavit posterior, sed numerum

in textum non recepit, quod Miller fecit, male adnotans: omis. numerum Huds.

6) ἀκρ. ἐπίσημα α' male Hoesch. Huds. editor Vien. et Miller ediderunt β'; recte ad Ptolemaeum. — λιμ. ἐπίσημον corrigit Hoesch. in notis; in textu habens ἐπίσημα, quod, ut solet, Huds. retinuit.

7) στάδιοι Miller.

8) σταδίων Miller.

γ. [42] Λουσιτανίας περίπλους.

Ἡ Λουσιτανία τῶν Ἰσπανιῶν περιορίζεται, ἀπὸ μὲν ἄρκτων τῇ Ταρδακωνησίᾳ Ἰσπανίᾳ παρὰ τὸ δυτικὸν μέρος τοῦ Δορίου¹ ποταμοῦ, ἀπὸ δὲ ἀνατολῶν τῇ αὐτῇ Ταρδακωνησίᾳ, ἀπὸ δὲ δύσεως τῷ δυτικῷ ὠκεανῷ, ἀπὸ δὲ μεσημβρίας τῇ προειρημένη Βαιτικῇ, ... καὶ ² τῇ καθ' ἡμᾶς θαλάσῃ. καὶ ἡ μὲν ὅλη περιγραφὴ τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον. τὰ δὲ κατὰ μέρος οὕτως ἔχει. ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ προειρημένου Ἄνα ποταμοῦ ἐπὶ Ἰβάλσα³ στάδια τπ'. καὶ ταῦτα ἐπὶ τῷ μέρει⁴ Τουρδητανοὶ⁵ παροικοῦσιν.

Lusitaniae periplus.

Hispania Lusitanica terminatur a septentrione quidem Tarraconensi Hispania juxta occidentalem partem Dorii fluvii: ab oriente vero eadem Tarraconensi: ab occidente vero occiduo oceano: a meridie vero Baetica praedicta, nostroque mari. Ac tota quidem circumscriptio ad hunc modum se habet: quoad partes autem sic se habet. Ab ostiis praedicti Anae fluvii ad Balsa stad. 280 atque haec [loca] ex parte accolunt Turditani. A Balsis

1) Δωρίου recepi ex Ptol. II. 4., 153. 154. 162. 166: ὁ Δουρίας si-
et Miller. Δόριον Hoesch. Huds. ve Δούριος; Dio Cass. XXXVII.
Cod. Paris. Hoc est Durius 52 Δώριος. Agathem. II. 1 Δο-
fluvius, quem Latini scriptores ρίας. Conf. Claudiani laus Seren.
vocant, et Strabo lib. III. p. 152. reginae 72 sqq.

Te nascente ferunt per pinguia culta tumentem
Divitiis undasse Tagum. Callaecia risit
Floribus, et roseis formosus Duria ripis.

Hoc flumen habet aurum, conf. Sil. Stal. I. 234. Hodie appella-
tur Duero.

2) ἐπὶ Miller; καὶ Hoesch. Huds. Cod. Paris. Sed καὶ intactum re-
linquimus, nonnulla enim ante excidisse ex hoc verbo conjunctivo vidimus. Haec sententia loco p. 41: ἐνταῦθα πέρας ἔχει τῆς Βαιτικῆς probatur. Itaque hoc loco potius esse aliquid supplendum censeo. Miller non satisfacit.

3) Lego Βάλσα ex Ptol. [geogr. II. 4] et Plin. [hist. nat. IV. 35. Pomp. Mel. III. 1. Itiner. Anton. p. 426. Conf. Ressendii Antiqq. Lusitan. lib. IV. p. 197. Florez Espana T. XIV. p. 201. 209] et mox Βάλσων. Huds. Numi prae-
bent: Municip. Balsa Felix.

Sestini I. I. p. 3. Mionnet, Sup-
plém. T. I. p. 3. Ἰβάλσα Hoesch.
Huds. ed. Vien. Ἰβάλσα et mox Ἰβάλσων Cod. Paris.

4) ἐπὶ τὰ μέρη Cod. Herv. Mil-
ler, fortasse e. Cod. Paris.

5) τοῦ ῥητάνοι Cod. Paris. Mil-
ler Τουρδιτανοί, Ptol. II. 4: Τουρ-
δητανοί. Turdetani et Turdeta-
nia Liv. XXI. 6. 12. XXVIII. 16 al.
Τουρδετανοί Strabo III. p. 139,
142. 144, atque ibidem Ascle-
piades Myrtaen. p. 157. Steph.
Byz. Τουρδιτανία, χώρα τῆς Ἰβη-
ρίας, ἥ καὶ Βαιτικὴ καλεῖται, πε-
ρὶ τὸν Βαῖτιν ποταμόν. οἱ οἰκοῦν-
τες Τουρδετανοὶ καὶ Τουρδοῦλοι.
Ἀρτεμίδωρος δὲ Τουρτυτανίαν αὐ-
τὴν καλεῖ καὶ Τούρτους τοὺς οἰκίτο-
ρας καὶ Τουρτανούς. Fuerunt Sa-

ἀπὸ δὲ Ἰβάλσων εἰς Ὀσόνοβα⁶ στάδια τμ', στάδια τ'. ἀπὸ δὲ Ὀσόνοβα ἐπὶ τὸ ἱερὸν ἀκρωτήριον στάδια τξ', στάδια σξ'. τοῦτο ἐπὶ τὸ πολὺ τὸ ἀκρωτήριον εἰς τὸν ὠκεανὸν ἔκκειται, καὶ ἔστι τῶν σφόδρα ἐπισημοτάτων. ἀπὸ⁷ δὲ τοῦ Ἱεροῦ ἀκρωτηρίου εἰς Καλσίποδος⁸ ποταμοῦ ἐκβολὰς στάδιοι⁹ ατν', στάδια τν'. ἀπὸ δὲ Καλσίποδος ποταμοῦ ἐκβολῶν εἰς Σάλακρα¹⁰ στάδια σλ', στάδια σί'. ἀπὸ δὲ Σαλάκρων εἰς Καστοβρίξ¹¹ στάδια ρσ',¹² στάδια η'. (74) ἀπὸ δὲ Καστοβρίξ εἰς Βαρβάριον ἄκρον στα-
δια ρή', στάδιοι ρξ'. ἀπὸ δὲ Βαρβαρίου ἄκρου εἰς Ὀλισίπωνα¹³ στάδιοι τπ', στάδιοι σν'. ἀπὸ δὲ Ὀλισίπωνος ἐπὶ τὰς τοῦ Τάγου ποταμοῦ ἐκβολὰς στάδια ρνέ'. εἰσὶ δ' ἐπὶ τὰς πηγὰς τοῦ αὐτοῦ ποταμοῦ..... ἀπὸ δὲ τῶν ἐκβολῶν¹⁴ τοῦ Τάγου ποταμοῦ ἐπὶ

vero Ossonoba stad. 340, stad. 300. Ab Ossonoba vero ad Sa-
crum promontorium stad. 360, stad. 260. Hoc promontorium
valde expositum est oceano; et eorum [in numero] est, quae
[prae caeteris] facile insignissima sunt. A Sacro autem pro-
montorio ad Calipodis fluvii ostia stad. 1350, stad. 350. Ab
ostiis vero fluvii Calipodis ad Salacra stad. 230, stad. 210. A
Salacris vero ad Castobrix stad. 105, stad. 90. A Castobrix au-
tem ad Barbarium promontorium stad. 190, stad. 160. A Bar-
bario vero promontorio ad Olisipona stad. 280, stad. 250. Ab
Olisipone vero ad ostia Tagi fluvii stadia 155. sunt vero ad fon-
tes ejusdem fluvii ..... Ab ostiis vero Tagi fluvii ad ad Lunae

guntinorum vicini, ut Τορβολήται, quos Appianus de reb. hisp. VI. 10. commemorat. Ergo retinui Τορδοητανοί, conf. Καρπητανία ap. Strab. III. p. 142.

6) Ὀσόνοβα Ptol., quod Miller recepit. εἰς Σόνοβα Cod. Paris. conf. καὶ Σόνοβα, quod editt. Strabonis habent; sed iam Vossius ad Pomp. Melam III. 1, 5 restituit formam Ὀσόνοβα. — Et mox ἀπὸ δὲ σόνοβα Cod. Paris.

7) In editione Hoeschel. puncti signum male post ἀπὸ positum est; sed editor ipse in notis emendavit ἐπισημοτάτων. ἀπὸ δὲ τοῦ. Ed. Vienn. em. et Miller recepit.

8) Καλσίποδος Ptol.; recepit Miller. Nihil mutavi.

9) στάδια Miller, sic ubique.

10) Σαλακία Ptol. Salacia Plin. hist. nat. IV. 35: Salacia cognominata Urbs Imperatoria. Iur.

vet. Latii VIII. 73. Pompon. Mel. III. Antonini Itiner. p. 417. Duae erant urbes in Hispania, nomine Salacia appellatae; altera Lusitaniae, altera ad Bracaram Augustam, Itiner. Anton. p. 422. Σάλακρα Miller.

11) Καϊτόβριξ Ptol. Catobriga Anton. Itiner. p. 417. Cetobriga Geogr. Raven. IV. 43.

12) Lego ρε' Hoesch. em. in notis. Miller recepit.

13) In libb. vulg. Ptol. Ὀλιος ἱππών. In Cod. Palat. Ὀλιοσείπων. Hud s. Ὀλιοσίπωνα — Ὀλιοσίπωνας Cod. Paris.

14) εἰσὶ δ' ἐπὶ τὰς πηγὰς τοῦ αὐτοῦ ποταμοῦ..... Ἀπὸ δὲ τῶν ἐκβολῶν κ. τ. λ. Miller, qui hanc lacunam ad Ptolemaeum, ut dicit, male sic expleri vult: Εἰσὶ δ' ἐπὶ τὰς πηγὰς τοῦ αὐτοῦ ποταμοῦ οἱ καλούμενοι Καρπητανοί, vel po-

Σελήνης ὄρος ἄκρον εἰσὶ [43] στάδια ρν', στάδια ρκ'. ἐνταῦθα παράκειται [νῆσος] Λάνουκρης¹ καλουμένη, εἰσὶ δ' ἐπ' αὐτὴν ἀπὸ τοῦ τῆς Σελήνης ἀκρωτηρίου στάδια τμ',² στάδια χό'. ἀπὸ δὲ τοῦ ἱεροῦ ἀκρωτηρίου εἰσὶν ἐπ' αὐτὴν στάδια ρφί, στάδια ρρλ'.³ ἀπὸ δὲ Σελήνης ὄρους ἐπὶ Μόνδα ποταμοῦ ἐκβολὰς στάδια ρν', στάδια ρκ'. ἀπὸ δὲ Μόνδα ποταμοῦ εἰς Οὐακούα⁴ ποταμοῦ ἐκβολὰς στάδια τπ', στάδια σοέ'. ἀπὸ δὲ Οὐακούα ποταμοῦ ἐκδέ-

montis promontorium stadia 150, stadia 120. Hic adjacet [insula] Lanucris appellata: ad eam vero sunt à Lunae promontorio stadia 340, stadia 670. A Sacro autem promontorio ad eam sunt stadia 1510, stadia 1130. A Lunae vero monte ad Mondae fluvii ostia stadia 150, stadia 120. A Monda autem fluvio ad Vacuae fluvii ostia stadia 380, stadia 275. Post Vacuam fluvium sequun-

tius simpliciter: ποταμοῦ Καρπη-
τανοί. Non populi nomen desi-
deratur, quod apparet ex dimen-
sionum numeris, qui praecedunt et
sequuntur, sed numerus, quo di-
mensio inter fluvii Tagi ostium et
fontes indicatur. Illam dimensio-
nem ex Ptolemaei notitia cognos-
cimus. Geographus enim dicit lib.
II. 4: Τάγον ποταμοῦ ἐκβολαί ε' Λ',
μ' ς'. τὸ μέχρι τῆς Ταύρακωνησίας
αὐτὸ μέρος θ' μ' ς'. Αἱ πηγαὶ τοῦ
ποταμοῦ ια' γο', μ' Λ' δ'. Gradus
longitudinis differunt circiter 6
grad.; hoc facerent 3600 stadia.
Strabo autem Polybii sententiam
lib. II. p. 107 sq. refert sic: 'Ο δ'
αὐτὸν τὸν Τάγον ποταμὸν ὀκτα-
κισχιλίων σταδίων τίθησι τὸ μῆ-
κος ἀπὸ τῆς πηγῆς μέχρι τῶν ἐκ-
βολῶν· sed in ep., quod adiecit
Strabo, erravit. Dicit enim: οὐ
δήπου τὸ σὺν τοῖς σκολιώμασιν,
(οὐ γὰρ γεωγραφικὸν τοῦτο,) ἀλλ'
ἐπ' εὐθείας λέγων. Polybius autem
omnes fluvii inflexus computare
videtur. Conf. quae Strabo lib. III.
p. 152 de Tagi flumine dicit. Sunt
autem haec: Πολύιχθους δ' ὁ πο-
ταμός, καὶ ὁστέων πλήρης. Πεί
δ' ἔχων τὰς ἀρχὰς ἐκ Κελτιβήρων,
διὰ Οὐεττώνων καὶ Καρπητανῶν,
καὶ Λυσιτανῶν, ἐπὶ δύσιν ἰσημε-
ριήν, μέχρι ποσοῦ παράλληλος

ὦν τῷ τε Ἀνα καὶ τῷ Βαῖτι, μετὰ
δὲ ταῦτα ἀφιστάμενος ἐκείνων ἀπο-
κλινόντων πρὸς τὴν νότιον παρα-
λίαν. Fortasse etiam ille versus
laceratus glossema est, atque eii-
ciendus. Interpositus esse vi-
detur, cum non prorsus necessa-
rius sit. Glossator numeros sta-
diorum addendos neglexit. Conf.
infra pag. 44, not. 2.

1) Λονδοβοῖς Ptol. [geogr. II.
6]. Λάνοβοῖς Miller. — Ex ver-
sione Dodwelli lat. inseruit
Miller ante Λάνοβοῖς verbum [νῆ-
σος], et non suo iure; neque
Codd. Hoeschelii, neque Cod.
Paris. praebent.

2) Post στάδια τμ' ex Cod. Herv.
insere, στάδια *χο'. ἀπὸ δὲ τοῦ ἱε-
ροῦ ἀκρωτηρίου εἰσὶν ἐπ' αὐτὴν.
Hoesch. Et sic Cod. Paris. „Sed
in mendo cubat numerus ille χο'.
aut praecedens τμ'." Huds. Mil-
ler autem στάδια χο', στάδια τμ',
nulla auctoritate adiutus, nisi
quod in prioribus et sequentibus
numeris maior praeit.

3) Miller ρφί et ρρλ' legi vult.

4) Οὐακούα fluvium Strabo III.
p. 153 appellat, Ptol. II. 5. Οὐα-
κος, Plin. hist. nat. IV. 21. Vacca.
Οὐάκον Cod. Paris. ut paulo post.

χονται αἱ τοῦ Δορίου⁵ ποταμοῦ ἐκβολαί, καθ' ἃς τέλος ἔχειν τὴν Λουσιτανίαν Ἰσπανίαν συνέστηκεν. ἀπὸ δὲ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Δορίου ποταμοῦ ἐπὶ τὰς πηγὰς τοῦ αὐτοῦ ποταμοῦ στάδια αὐτό. ἔστι δὲ τῆς⁶ Λουσιτανίας τὸ μῆκος, ἀρχόμενον μὲν ἀπὸ δυτικῆς πλευρᾶς⁷ καὶ τοῦ ἱεροῦ ἀκρωτηρίου, περαιούμενον δὲ πρὸς τὰς πηγὰς τοῦ Δορίου ποταμοῦ, ὥς εἶναι διὰ τῆς μεγίστης γραμμῆς τοῦ μήκου⁸ στάδια γτλέ. τὸ δὲ πλάτος τῆς Λουσιτανίας ἄρχεται μὲν ἀπὸ θαλάσσης κατὰ τὴν ἀρκτώαν πλευ(-75)ρὰν, κατὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Οὐακούα ποταμοῦ, καταλήγει δὲ ὥς πρὸς μεσημβρίαν εἰς Ἰβάλσα⁹ τὴν πόλιν, ὥς εἶναι καὶ τοῦ πλάτους κατὰ τὴν μείζονα γραμμὴν στάδια ψηγ'. ἔστι δὲ ὁ τῆς Λουσιτανίας ὁ τῆς μεσογείας περιορισμός¹⁰ σύμπας στάδια δύ, στάδια δ'. ἔχει δὲ ἔθνη δ',¹¹ πόλεις ἐπισήμους νς', ὄρη ἐπίσημα ε', ποταμούς¹² [44] ἐπισήμους ς', ἀκρωτήρια ἐπίσημα β'. οἱ πάντες ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἄνα ποταμοῦ μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Δορίου ποταμοῦ τοῦ περίπλου τῆς παραλίας Λουσιτανίας τῆς πρὸς τῷ ὠκεανῷ στάδια¹ οὐ πλείον δρμ'. οὐχ ἦττον στάδια² γσξέ.

tur Dorii fluvii ostia: juxta quae Hispaniam Lusitanicam fines habere constat. Ab ostiis vero Dorii fluvii ad fontes ejusdem fluvii stadia 1370. Lusitaniae autem longitudo incipit quidem ab occidentali latere et Sacro promontorio, terminatur vero ad fontes Dorii fluvii, adeo ut per maximam lineam longitudinis sit stad. 3335. Latitudo autem Lusitaniae incipit quidem à mari ad latus septentrionale, juxta ostia Vacuae fluvii, atqui desinit quasi meridiem versus ad Balsa civitatem, adeo ut secundum lineam majorem latitudinis sit stadiorum 1693. Est autem universus Lusitaniae mediterraneae ambitus stad. 4400, stad. 4000. Gentes vero habet 4. urbes insignes 56. montes insignes 5. fluvios insignes 6. promontoria insignia 2. Peripli Lusitaniae littoralis ad oceanum, ab ostiis Anae fluvii usque ad ostia Dorii fluvii, stadia cuncta non plura 4140. non pauciora stadiis 3265.

5) Δορίου Cod. Paris. Δωρίου Ptol. Δορίας Agathemer. II. 10. V. supra ad p. 42. not. 1.

6) Ἔστι δὲ τῆς Λουσ. e Cod. Herv. lego, et Miller. Hoesch. Huds. om. ἔστι δὲ et legunt τῆς δὲ Λουσ.

7) ἀπὸ τῆς δυτικῆς πλευρᾶς Miller.

8) μύκους errore typogr. Hoesch. Hud., sed Hoesch. in notis em. — Miller mavult γτλέ.

9) Ἰβάλσα Cod. Paris. „Lege

Βάλσα“. Huds. — Miller legi vult βψηγ'.

10) Infra [p. 44] ὁ κατὰ γῆν αὐτῆς περιορισμός. sc. ambitus partium earum quae oceano non adiacent. Huds.

11) Lege ἔθνη δ'. em. Hoesch. in notis; in textu Hoesch. Huds. legitur α'.

12) ποταμὲς ed. Vienn.

1) στάδιοι Miller.

2) σταδίων Miller.

Stephanus Byz. refert haec:

Λουσιτανία, μέρος τῆς Βαιτικῆς. Μαρκιανὸς ἐν περίπλῳ αὐτῆς. Erravit Stephanus, sive qui eius librum in hodiernam formam redegerit; Lusitania non est Baeticae, sed Iberiae pars. Hoc iam vidit Luc. Holstenius, itaque in suis Notis et Castigatt. in Steph. scribi vult τῆς Ἰβηρίας. — Ex Strabone Lusitaniae extensionem cognoscimus. Dicit enim lib. III. p. 152: Τοῦ δὲ Τάγου τὰ πρὸς ἄρκτον, ἡ Λουσιτανία ἐστὶ μέγιστον τῶν Ἰβηρικῶν ἔθνων, καὶ πλείστοις χρόνοις ὑπὸ Ῥωμαίων πολεμηθέν. περιέχει δὲ τῆς χώρας ταύτης τὸ μὲν νότιον πλευρὸν ὁ Τάγος, τὸ δ' ἐσπέριον καὶ τὸ ἄρκτικόν ὁ ὠκεανὸς, τὸ δ' ἐωθινὸν οἱ τε Καρπητανοὶ καὶ οἱ Οὐέντωναες Οὐακαῖοι καὶ Καλλαῖκοι, τὰ γινώριμα ἔθνη· τὰλλα δὲ οὐκ ἄξιον ὀνομάζειν, διὰ τὴν μικρότητα καὶ τὴν ἀδοξίαν· ὑπεναντίως δὲ τοῖς νῦν, ἔνιοι καὶ τοὺτους Λουσιτανούς ὀνομάζουσιν. Ὅμοροι δ' εἰσὶν ἐκ τοῦ πρὸς ἑωμέρους οἱ μὲν Καλλαῖκοι τῶ τῶν Ἀστουρίων ἔθνει καὶ τοῖς Κελτίβηρσιν, οἱ δ' ἄλλοι τοῖς Κελτίβηρσι. Τὸ μὲν οὖν μῆκος τρισχιλίων σταδίων· τὸ δὲ πλάτος πολὺ ἑλάττον, ὃ ποιεῖ τὸ ἐωθινὸν πλευρὸν, εἰς τὴν ἀντικειμένην παραλίαν· ὑψηλὸν δ' ἐστὶ τὸ ἐωθινὸν καὶ τραχύ. ἡ δὲ ὑποκειμένη χώρα, πεδιάς πᾶσα, καὶ μέχρι θαλάττης, πλὴν ὀλίγων ὄρων οὐ μεγάλων. In editionibus olim legebatur μυρίων καὶ τρισχιλίων. Xylander primus numerum admodum magnum mutavit in 1300, quem Casaubonus et Siebenkeesius receperunt. Primus autem Gossellinus Gallus v. eius libros: Géographie analysée p. 68 et Recherches T. IV. p. 36 ponendum esse numerum τρισχιλίων recte vidit. Conferri potuerit Marcianus p. 43 et Agathemer infra l. l. Conf. quoque Strab. III. p. 166 de Lusitaniae extensione politica sub Caesari-bus. Plinius autem hist. nat. lib.

IV. 35 haec: A Durio Lusitania incipit.... Excurrit deinde in altum vasto cornu promontorium, quod alii Artabrum adpellavere, alii Magnum, multi Olysiponense, ab oppido, terras, maria, coelum disteminans. Illo finitur Hispaniae latus, et a circuitu eius incipit frons. Septentrio hinc, oceanusque Gallicus, occasus illinc, et oceanus Atlanticus. Promontorii excursus LX M. prodidit, alii XC M. pass. Ad Pyrenaeum inde non pauci XII quinquaginta millia, et ibi gentem Artabrum, quae nunquam fuit, manifesto errore..... Ab Minio, quem supra diximus, CC M. pass., ut auctor est Varro, abest Aeminius.... Ab Durio Tagus CC M. pass., interveniente Munda. Tagus auriferis arenis celebratur. Ab eo CLX M. pass. promontorium Sacrum e media prope Hispaniae fronte prosilit: XIV M. pass. Inde ad Pyrenaeum medium colligi Varro tradit. Ad Anam vero, quo Lusitaniam a Baetica discrevimus, CXXVI M. pass., a Gadibus CII M. pass. additis..... Universa provincia dividitur in conventus tres: Emeritensem, Pacensem, Scalabitanum..... Lusitaniam cum Asturia et Gallaecia patere longitudine DXL M. passum: latitudine DXXXVI M. Agrippa prodidit. Omnes autem Hispaniae, a duobus Pyrenaei promontoriis per maria, totius orae circuitu passuum XXIX. XXII M. colligere existimantur, ab aliis XXVI mill. Conf. deinde Artemidori numerum Plin. II. 112: Artemidorus .... a Gadibus circuitu Sacri promontorii ad promontorium Artabrum... longissime frons procurrit Hispaniae CCCXCII. Agathemer l. 4: ἀπὸ Γαδεύρων δὲ διὰ Ἰεροῦ ἀκρωτηρίον καὶ Ἀρτάβρων λιμένος σταδιοὶ ζτλβ'.

δ. Ταρρακωνησίας περίπλους.

Ἡ Ταρρακωνησία³ τῶν Ἰσπανιῶν περιορίζεται, ἀπὸ μὲν ἄρκτων τῷ Κανταβρίῳ ὠκεανῷ·⁴ ἔστι δὲ οὗτος ἀρκτῶν μερῶν. ἀπὸ δὲ ἀνατολῶν θερινῶν τῇ Πυρρήνῃ πάσῃ, ἀπὸ τοῦ Οἰάσσῳ⁵ τῆς Πυρρήνης ἀκρωτηρίου μέχρι τοῦ ἑτέρου ἀκρωτηρίου αὐτῆς, τοῦ κειμένου κατὰ τὴν ἡμετέραν θάλασσαν,⁶ ἐφ' οὗ ἴδρυται τὸ ἱερὸν τῆς Ἀφροδίτης.⁷ ἀπὸ δὲ μεσημβρίας τῇ τε προειρημένη Λουσιτανίᾳ, καὶ τῇ καθ' ἡμᾶς θαλάσῃ. ἀπὸ δὲ δύσεως τῷ δυτικῷ ὠκεανῷ. καὶ ἡ μὲν (76) ὅλη περιγραφὴ τοῦτον ἔχει τὸν πρόπον.

Tarraconensis periplus.

Hispania Tarraconensis terminatur a septentrione quidem Oceano Cantabrico; est autem hic partium septentrionalium: ab aestivi vero solis ortu tota Pyrene, ab Oeasso Pyrenes promontorio usque ad alterum ejus promontorium, nostrum mare attingens, in quo positum est Veneris templum: a meridie vero Lusitaniae praedictae et nostro mari: ab occasu vero occidentali oceano. Ac universa quidem circumscriptio ad hunc modum se ha-

3) Marcianus utitur substantive Ἡ Ταρρακωνησία; apud Stephanum Byz. autem legimus: Ταρρακῶν, πόλις δυσμικωτέρα τῆς Ταρρακωνησίας χώρας. Conf. Plin. hist. nat. III. 2. 3. ubi idem usus occurrit, si non ex antecedentibus ad verbum Tarraconensis Hispania suppleri necesse sit.

4) Cantabri latus Hispaniae septentrionale habent. Conf. Strab. III. p. 157. 167. Plin. hist. nat. XXXIV. 43. IV. 34 al. Dio Cass. I. III. 25. al.

5) Οἰάσσῳ correxi. Πάσσῳ. Hoesch. Huds. Cod. Paris. Apud Ptol. Οἰασὼ πόλις. Pomp. Mel. III. 1, 10 Oeaso; Oeasuma Gruter. Inscriptt. T. I. p. 718; Olarso Plin. III. 4. IV. 34. Apud Strab. III. p. 161 legimus ἐτ' Ἰδανούσα et Οἰδασούνα sive Οἰασούνα. Οἰασούνα autem ceteris praeferenda nominis forma est.

6) τῇ Πυρρήνῃ πάσῃ. Mons dividit Hispaniam et Galliam, atque appellatur ἡ Πυρρήνη, sive τὰ Πυρρηναῖα ὄρη, sive Πυρρηναῖον

ὄρος. Romani dicunt: Pyrenaeus, Pyrenaei montes, Pyrenaeus saltus. Conf. Senec. quaest. nat. I. Liv. XXI. 23. 24. Auson: epigr. 25, 51 et 24, 87. De fabula huius nominis originis v. Diodor. V. 35. Aristot. mirabil. auscult. 88. Plin. III. 3. Sil. Ital. 420. Eustathi. ad Dionys. Perieg. 693: ἦν δὲ Πυρρήνην καὶ Πυρρηναῖον οἰδαμεν ὄρος λέγεσθαι, et v. 338: Πυρρήνη μέγιστον ὄρος, οὗ ὑπὸ πόδα οἱ Κεμφοὶ τὸ ἔθνος. ἔχει δὲ ἡ Πυρρήνη τὰς ἀρχὰς ἀπὸ τοῦ βορείου ὠκεανοῦ, καὶ διήκει ἕως εἰς τὴν ἐσπερίαν θάλασσαν, καὶ διορίζει Κελτούς τε καὶ Ἰβηρας. ἡ δ' αὐτὴ οὐ μόνον Πυρρηναῖον ὡς προείρηται ὄρος, ἀλλὰ καὶ πληθυντικῶς ὄρη Πυρρηναῖα λέγεται. Conf. Strabo. II. p. 127. 128. III. p. 137 al. I. p. 71. III. 159. 161 176 al.

7) ἱερὸν τῆς Ἀφροδίτης. Ptol. II. 6: ἱερὸν τῆς Πυρρηναίας Ἀφροδίτης; Strabo I. p. 178: τὸ Ἀφροδίσιον, p. 181: τὸ τῆς Πυρρήνης ἄκρον; Plin. III. 4: Pyrenaea Venus.

ἔστι δὲ τῆς Ταρράκωνησίης τὸ μῆκος, ἀρχόμενον μὲν ἀπὸ τῆς δυτικῆς πλευρᾶς ἀπὸ τοῦ Κορίου⁸ ἀκρωτηρίου, περαιούμενον δὲ κατὰ τὸ ἀκρωτήριο τῆς Πυρήνης τὸ ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς θαλάσῃ, ἔνθα τὸ ἱερόν τῆς Ἀφροδίτης, ὥς εἶναι τῆς ἐπαρχίας τὸ μῆκος κατὰ τὴν διὰ μέσου τομὴν στάδια ζσλ', τὸ δὲ πλάτος τῆς Ταρράκωνησίης καὶ τῆς Βαιτικῆς,⁹ ὥς εἶναι καὶ τοῦ πλάτους τὸ διάστημα κατὰ τὴν μείζονα γραμμὴν στάδια δσν'. ἔστι δὲ δ¹⁰ κατὰ γῆν αὐτῆς περιορισμὸς στάδια δφ', στάδια γτ'.¹¹ ἔχει δὲ [45] ἔθνη νέ, πόλεις ἐπισήμους σογ', ὕρη ἐπίσημα ε', ποταμοὺς ἐπισήμους κγ', ἀκρωτήρια ἐπίσημα η'. λιμένας ἐπισήμους δύο. καὶ ὁ μὲν τῆς Ταρράκωνησίης περίπλους τῶν πρὸς τῷ ὠκεανῷ κειμένων αὐτῆς μερῶν κατὰ τὴν δυτικὴν καὶ ἀρκτώαν πλευρὰν εἴρηται. τὸ δὲ λειπόμενον αὐτῆς μέρος παρὰ τὸ Βαlearικόν¹ πέ-

bet. Tarraconensis autem longitudo incipit quidem ab occidentali latere a Coru promontorio, terminatur vero ad promontorium Pyrenes, exstans mari nostro, ubi Veneris templum; adeo ut provinciae longitudo, juxta lineam per medium ductam sit stad. 7230. Latitudo vero Tarraconensis ..... et Baeticae ..... adeo ut latitudinis spacium secundum majorem lineam sit stad. 4250. Est autem ambitus ejus juxta terram [qua in alias contingit provincias] stad. 4500, stad. 3300. Gentes autem habet 55. urbes insignes 273. montes insignes 5. fluvios insignes 23. promontoria insignia 8. portus insignes 2. Ac de periplo quidem partium Tarraconensis [provinciae] oceano adjacentium juxta occidentale et septentrionale latus [jam] dictum est. Reliqua au-

8) Κορίου Cod. Paris. „Lego ex Ptol. Κώρον.“ Huds. Nihil mutavi. Nemo hoc promontorium indicat, nisi Marcianus. Κώρον ex promontorii Indici nomine factum esse videtur. Miller Κώρον.

9) τὸ δὲ πλάτος τῆς Ταρράκωνησίης ..... καὶ τῆς Βαιτικῆς ..... ὥς εἶναι καὶ τοῦ κ. τ. λ. Plura hic desunt. scl. [p. 41] ἄρχεται μὲν ἀπὸ ..... καταλήγει δὲ ..... Huds. At si accurate confers loca illa p. 41 et 43 de latitudine Lusitaniae et Baeticae, atque illarum terrarum situm ipsum, nihil desiderabis. Miller quidem lacunam, ab Hudsonō indicatam et in versione sua latina et in notis, in textum suum recepit. Eam omisi. Maximam Ibe-

riae vel potius Hispaniae extensionem in latitudinem habent terrae Baetica et Tarraconensis; si Marcianus maximam illarum terrarum in longitudinem indicare voluisset, Tarraconensem cum Lusitania coniungere necesse esset. Conf. quoque Strab. lib. II. p. 127 sq.: μῆκος δὲ τῆς χώρας ταύτης [i. e. τῆς Ἰβηρίας] ἔστι περὶ ἑξακισχιλίους σταδίους τὸ μέγιστον· πεντακισχιλίους δὲ πλάτος. Hoc nostram sententiam adiuvit; Ptolem. geogr. II. 4 Iberiam descripsit inter 3 et 19 grad. long., 36 et 46 grad. latit.

10) ἔστι δὲ ἡ Cod. Paris.

11) στάδια γτ' em. Hoesch. in notis; edidit χτ', quod Huds. ut solet, servavit.

1) Βαlearικόν Hoesch. Huds.

λαγος, ἀρχόμενον μὲν ἀπὸ τοῦ Πυρηναίου ὄρους, καὶ τοῦ ἀκρω-
τηρίου αὐτοῦ,¹ ἐφ' οὗ τὸ Ἀφροδίτης [ιερόν] ἐγκεῖθαι² προει-
ρήκαμεν, καταλήγον δὲ εἰς Οὐρκήν,⁴ μεθ' ἣν ἐκδέχεται ἡ Βαι-
τικὴ⁵ ἐπαρχία, ἥς τινος τὰ μέρη τὰ πρὸς τῷ Ἡρακλείῳ πορθμῷ
καὶ τῷ δυτικῷ ὠκεανῷ ἐν ἀρχῇ διεξήλθομεν.⁶ οἱ πάντες ἀπὸ τῶν
τοῦ Δορίου ποταμοῦ (77) ἐκβολῶν ἐπὶ τὸ ἀκρωτήριο τῆς Πυρήνης
τὸ Οἰάσσω λεγόμενον τοῦ περίπλου τῆς παρὰ τὸν ὠκεανὸν πα-

tem ejus pars, spectans mare Balearicum, incipit quidem a Pyre-
naeo monte, et a promontorio ejus, ubi Veneris [templum] posi-
tum esse prius memoravimus, finitur vero ad Urcen, quam exci-
pit Baetica provincia, cujus partes ad fretum Herculeum et oc-
ciduum oceanum jacentes in principio percurrimus. Universa
peripli Tarraconensis littoralis ad oceanum, ab ostiis Dorii fluvii
ad Pyrenes promontorium Oeasso dictum, stadia sunt non plura

Βαλιαρικὸν Cod. Paris. Βαλλιαρι-
κὸν Ptol. Diodor. V. 16: ἄλλαι
δ' ὑπάρχουσι νῆσοι καταντικρὺ
τῆς Ἰβηρίας. ὑπὸ μὲν τῶν Ἑλλή-
νων ὀνομαζόμεναι Γυμνήσια διὰ
τὸ τοὺς ἐνοικοῦντας γυμνοὺς τῆς
ἐσθῆτος βιοῦν κατὰ τὴν τοῦ θε-
ρους ὥραν, ὑπὸ δὲ τῶν ἐγχωρίων
καὶ τῶν Ῥωμαίων προσαγορεύον-
ται Βαλιαρεῖς ἀπὸ τοῦ βάλλειν
ταῖς σφενδόναῖς λίθους, μεγάλους
κάλλιστα τῶν ἀπάντων ἀνθρώπων.
Variae lectiones sunt Βαλιαρίδας,
Βαλεαρίδας, Βαλιαρίδεις, Καλλια-
ρεῖς, ceteri Βαλλιαρεῖς. Polyb. III.
33, 11 Βαλιαρεῖς, οὓς κυρίως μὲν
καλοῦσι σφενδονήτας. et 33, 17,
I. 67, 7 al. Βαλιαρεῖς nomen scri-
bitur. Steph. Byz. Γυμνησίαι, δύο
νῆσοι . . . ἐκλήθησαν δὲ καὶ Βα-
λιαρίδες, ἀφ' οὗ Βαλιαρεῖς
τὸ ἔθνικόν. Lycophr. 633: οἱ
δ' ἀμφικλύστους χοιράδας Γυμνη-
σίας || σισυρνοδῦνται καρκίνοι πε-
πλωκότες, || ἀχλαῖνον ἀμπρεύσουσι
νήλιποι βίον. Strabo III. p. 167:
Τῶν δὲ προκειμένων νήσων τῆς
Ἰβηρίας, τὰς μὲν Πιτυούσας δύο,
καὶ τὰς Γυμνησίας δύο, αἷς
καλοῦσι δὲ Βαλεαρίδας, προ-
κεῖσθαι συμβαίνει τῆς μεταξὺ Τα-
ρακῶνος καὶ Σούκρωνος παραλίας.
idem lib. XIV. p. 654. Eustath.
ad Dionys. Perieg. 457: αἱ Γυ-
μνήσια νῆσοι . . . ἐκλήθησαν

δὲ ποτὲ καὶ Βαλιαρίδες. Aga-
themer. I. 5: Τῶν δὲ Γυμνησίων,
ὡς Καρχηδόνιοι Βαλιαρίας καλοῦ-
σιν . . . ἡ μείζων μῆκος ἔχει στα-
δίων ς', πλάτος σταδίων ν', ἡ
ἐλάττω σταδίων τ'. Ex hac Aga-
themeris notitia videmus, Roma-
nos locorum huius regionis no-
mina a Carthaginensibus acce-
pisse, quod iam ad pag. 37 not. 6
diximus. Plin. hist. nat. III. 5:
Baleares funda bellicosas
Graeci Gymnesias dixere. Et
sic omnes posteriores. Isidorus
origg. XIV. 6: Baleares insulae
Hispaniae duae sunt, Aphrosia-
des et Gymnasides, maior et mi-
nor, unde et eas vulgus Majori-
can et Minorican nuncupat. Conf.
Io. Christ. Wernsdorff de anti-
quitatibus Balearicis Exercitatio-
nem Brunswic. MDCCLX. 4.

2) ἀκρωτηρίου αὐτοῦ Pyrenaci
promontorium Liv. XXVI. 19.

3) Inserendum ἱερόν, quod Huds.
in vers. lat. fecit. ἐγκεῖσθαι
Hoesch. em. Huds.

4) Οὐρκήν Ptol. Huds. Si La-
tinos sequamur, scribendum fue-
rit Οὐρκι. Urci, Urgi, Virgi,
Murgi, omnia eiusdem oppidi
sunt nomina. Vos. ad Melani p.
192.

5) Βαιτική Cod. Paris.

6) Cum ed. Vienn. posui, quod

ραλίας τῆς Ταρδακωνησίας εἰσὶ στάδια⁷ οὐ πλεῖον .. τκζ', οὐκ ἔλαττον στάδια ηιβ'. οἱ δὲ σύμπαντες ἀπὸ τοῦ ὄρους⁸ Κάλπης, τοῦ πρὸς τῷ Ἡρακλείῳ πορθμῷ κειμένου, μέχρι τοῦ Οἰάσσω, ἀκρωτηρίου⁹ τῆς Πυρήνης,¹⁰ τοῦ περίπλου παντὸς τῆς Ἰβηρίας, τῆς παρὰ τὸν ὠκεανὸν κειμένης, οὐ πλεῖον στάδια .. σμέ,¹¹ οὐκ ἔλαττον στάδια .. γσπβ'. ὁ μὲν οὖν τῆς Ἰβηρίας περίπλους ὁ παρὰ τὸν ὠκεανὸν τὸν δυτικὸν καὶ τὸν ἀρκτῶν τυγχάνων, ἀπὸ τῆς Κάλπης τοῦ ὄρους καὶ τοῦ Ἡρακλείου πορθμοῦ μέχρι τῆς Πυρήνης τοῦ ὄρους καὶ τοῦ πέρατος αὐτοῦ τοῦ ἀρκτῶν, τοῦ καλουμένου Οἰάσσω, τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον. ἐπὶ δὲ τὰ ἐξῆς χωρήσομεν.¹²

δ. [46] Κελτογαλατίας περίπλους.

Ἡ καλουμένη Κελτογαλατία,¹ διήκει μὲν ἐπὶ πλεῖστον καὶ

.. 327, non pauciora stadiis 8012. Totius autem peripli Iberiae juxta oceanum sitae, a Calpe monte ad fretum Herculeum jacente usque Oeasso promontorium Pyrenes, stadia omnia non plura .. 6045, non pauciora stadiis .. 3282. Periplus igitur Iberiae juxta oceanum occidentalem et septentrionalem, a Calpe monte et freto Herculeo usque ad montem Pyrenes et extremitatem ejus borealem Oeasso nominatam, hunc in modum se habet. Ad sequentia autem progrediemur.

Celtogalatiae periplus.

Regio] Celtogalatia appellata in immensum quidem extendi-

iam Huds. indicavit, punctum post διεξήλθομεν.

7) στάδιοι et mox σταδίων Miller. σταδίων omis. Cod. Paris. .. τκζ' Hoesch. Huds. Forte θτκζ' coniecit Huds. Miller ατκζ' = 10327.

8) ἀπὸ τοῦ ὄρους [ἐπὶ] τῷ Ἡρακλείῳ πορθμῷ κ. τ. λ. edidit e cod. Paris., ut videtur, Miller. Si hanc lucunam in codice animadvertisset, eam ex editione Hoeschel. explere potuisset. Inseruit tantummodo ἐπὶ; versionem autem Hudson. latinam reliquit intactam.

9) ἀκρωτηρίῳ Hoesch. ἀκρωτηρίου in notis em. Huds. recepit Miller.

10) Πυρήνης Cod. Paris. et sic saepius.

11) Miller αςμέ', et mox α, γσπβ' i. e. 16045 et 13282. Conf. si velis Appian. hist. rom. VI. 1: μέγεθος δὲ τῆς Ἰβηρίας... ἐστὶ πολὺ καὶ ἄπιστον, ὥς ἐν χώρᾳ μιᾷ ὅπου τὸ πλάτος μυρίους σταδίους ἀριθμοῦσι, καὶ ἐστὶν αὐτῇ τὸ πλάτος ἀντὶ μήκους. Ἐθνη τε πολλὰ καὶ πολυνόνημα αὐτὴν οἰκεῖ, καὶ ποταμοὶ πολλοὶ ῥέουσι ναυσίποροι. Plin. hist. nat. III. 3. 4. IV. 35. Eratosth. ap. Strab. I. p. 64. III. p. 148. II. p. 106. III. p. 140. 168. Conf. Uckerti Geograph. Graec. et Rom. Vol. II. P. I. p. 254 sqq.

12) χωρήσομεν Cod. Paris.

1) Κελτογαλατία nomine Ptole-

κατὰ γῆν καὶ θάλασσαν. διήρηται δὲ εἰς ἐπαρχίας δ',³ Γαλλίαν Ἀκυτανίαν, καὶ Γαλλίαν Λουγδουννησίαν, καὶ Γαλλίαν Βελγικὴν, καὶ Ναρβωνησίαν· ἀλλ' αἱ μὲν προειρημέναι τρεῖς ἐπαρχίαι⁴ προσοικοῦσι τῷ ὠκεανῷ πρὸς τὰς ἄρκτους ἐστραμμέναι· ἡ δὲ Ναρβωνησία ἐν (78) τῇ καθ' ἡμᾶς καὶ ἐντὸς κεῖται θαλάσση, πρὸς τὴν μεσημβρίαν ὁρῶσα. λέξομεν τοίνυν τὸν περίπλουν ἀκολουθῶς ἀπὸ τῆς Ἀκυτανίας ἀρξάμενοι, τῶν παρὰ τὸν ὠκεανὸν τὸν ἀρκτῶον τῆς Κελτογαλατίας παροικούντων ἔθνων. τοῦτον γὰρ τὸν περίπλουν ἀναγράψειν ὑπεσχόμεθα. τῆς γὰρ Ναρβωνησίας τὸν περίπλουν ἐν τῇ ἐπιτομῇ τῆς Ἀρτεμιδώρου Γεωγραφίας ἦτοι περίπλου,⁵ σαφῶς διεξήλθομεν, εἰ καὶ ὁ προειρημέ-

tur et per terram et mare. Divisa autem est in provincias quatuor, Galliam Aquitanicam, et Galliam Lugdunensem, et Galliam Belgicam, et Narbonensem. Sed tres quidem provinciae praedictae adjacent oceano, ad septentrionem conversae: Narbonensis autem in nostro et interiori mari jacet, ad meridiem spectans. Periplum igitur ordine persequemur, incipientes ab Aquitania [e et] gentibus Celtogalatiae oceanum septentrionalem accolentibus. hunc enim periplum perscribere polliciti sumus. Nam periplum Narbonensis [provinciae] in epitome Geographiae sive pe-

maeus tantum II. 7, et Marcianus, qui illum exscripsit, usi sunt; antea haec terra ἡ Κελτική appellata est, Dio Cass. XXXIX. 46. Aristot. de gener. anim. II. 8. Polyb. III. 39. Strabo II. p. 128. 148. IV. p. 189 al. Alii dicunt Γαλατία, et quidem inde ex tempore, quo Timaeus scripsit, conf. Etymol. M. s. v. Γαλατία; deinde Γαλλίαι, conf. Agathemer. II. 4. Paris. I. 3. Appian. de reb. Illyr. 2. al. — De populo Κελτογαλάται conf. Eustath. ad Dionys. Perieg. 74. Sueton. Caes. 25: Omnis Gallia, quae Saltu Pyrenaeo Alpibusque et Monte Gebenna, fluminibusque Rheno et Rhodano continetur patet in circuitu ad bis et tricies centena millia passuum.

2) De divisione Celtogalatiae quadruplice Marcianus nihil de suo dedit, sed Ptolemaei verba fere reddidit. Idem lib. II. 7 haec: ἡ Κελτογαλατία διήρηται εἰς

ἐπαρχίας δ' Ἀκυτανίαν, καὶ Λουγδουννησίαν, καὶ Κελτικὴν, καὶ Ναρβωνησίαν. Galliam Caesar Augustus in has quatuor partes divisit, Strabo IV. p. 177. Dio Cass. XXXVII. 47. XLVI. 55. Caesar Provinciam Galliam ab Gallia propria seiunxit. Conf. eum de bello gall. I. 19. 33. VII. 66; itaque dicit I. 1: Gallia est omnis divisa in partes tres: quarum unam incolunt Belgae, aliam Aquitani, tertiam, qui ipsorum lingua Celtae, nostra Galli appellantur.

3) Ἀκυτανίαν apud Ptol. Huds.

4) αἱ ἐπαρχίαι Cod. Paris.

5) Ex hac Marciani notitia cognoscimus, quomodo Artemidori periplum maris nostri composuit. Artemidori atque Menippi periplorum epitomae cum suo ipsius opere unum corpus geographicum effecisse videntur. Narbonensis autem Galliae periplum in Artemidori epitoma se

νος Ἀρτεμίδωρος τὴν διαίρεσιν τῶν ἐν Ἰβηρίᾳ ἐπαρχιῶν οὐκ ἐποίησατο.

ζ. Ἀκυτανίας περίπλους.

Ἡ Ἀκυτανία περιορίζεται, ἀπὸ μὲν ἄρκτων μέρει τῆς ἐχομένης Λουγδουννησίας ἐπαρχίας, καὶ τῷ μετ' ἐκείνην ὠκεανῷ ἄρκτῳ, ἀπὸ δὲ ἀνατολῶν ὁμοίως μέρει τῆς Λουγδουννησίας κατὰ τὸν Δίγηρα⁶ ποταμὸν μέχρι τῶν πηγῶν αὐτοῦ, καὶ μέρει⁷ τῆς Ναρβωνησίας μέχρι τοῦ πρὸς τῇ Πυρρήνῃ πέρατος, ἀπὸ δὲ δυσμῶν τῷ Ἀκυτανῷ⁸ ὠκεανῷ, ἀπὸ δὲ μεσημβρίας μέρει τε τῆς Πυρρήνης κατὰ τὸ Οἰάσσῳ [47] ἄκρωτήριον τῷ πρὸς τὸν ὠκεανὸν νενευκότι, καὶ μέρει τῆς Ναρβωνησίας ἐπαρχίας ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ Δίγηρος¹ μέχρι τοῦ εἰρημένου πρὸς τῇ Πυρρήνῃ

ripli Artemidori perspicue descripsimus: praefatus licet Artemidorus nullam fecerit divisionem provinciarum in Iberia.

Aquitaniae periplus.

Aquitania terminatur a septentrione quidem parte finitimae Lugdunensis provinciae, et oceano post illam septentrionali: ab oriente autem similiter parte Lugdunensis juxta fluvium Ligerim usque ad fontes ejus, et parte Narbonensis usque ad terminum in Pyrene [monte:] ab occidente vero Aquitanico oceano: a meridie autem parte Pyrenes juxta Oeasso promontorium vergente ad oceanum, et parte Narbonensis provinciae a capite Ligeris usque ad dictum in Pyrene [monte] terminum. Ac universa qui-

accurate descripsisse hic ipse dicit; sed ex ea nihil fere ad nostra tempora pervenit. Conf. nostram Artemidori peripli integri eiusque epitomes fragmentorum collectionem, quam edidi Lips. 1838 p. 208 et p. 221 sqq. Ad haec adiiciendum est ex Stephano Byz.: Ναρβών, ἑμπορίον καὶ πόλις Κελτική. Στράβων τετάρτη [p. 181 sq.]. Μαρκιανὸς δὲ Ναρβωνησίαν αὐτὴν φησι. Gallia Narbonensis, sive Provincia Romana, sive etiam Gallia braccata apud Romanos appellabatur. Conf. Plin. hist. III. 5: Narbonensis provincia appellatur pars Galliarum, quae interno mari adluitur, Braccata

ante dicta, amne. Varo ab Italia discreta, Alpiumque vel saluberrimis Romano imperio iugis, a reliqua vero Gallia latere septentrionali montibus Gebenna et Iura. . . . Longitudinem Provinciae Narbonensis CCLXX M. pass. Agrippa tradit, latitudinem CCXVIII. Conf. Strabo. IV. p. 178. 179. 184. Ptol. geogr. II. Plin. IV. 31. Ναρβωνίτις Strabo IV. p. 189.

6) Lege Ἀλγείρα ex Ptol. Αἰγυρία Cod. Paris.

7) καὶ μέρος Cod. Paris.

8) Miller Ἀκυτανικῷ, Cod. Par. ut videtur Ἀκυτανῷ. „Scribe Ἀκυτανίῳ aut Ἀκυτανίῳ.“ Hud s.

1) Al. Ἀλγείρος Hud s. Αἰγυρία

πέ(-79)ρατος·² καὶ ἡ μὲν ὅλη περιγραφὴ τοῦ ἔθνους τοιαύτη· τὰ δὲ κατὰ μέρος τῆς παραλίας κατὰ τὸν Ἀκυτάνιον ὠκεανὸν³ οὕτως ἔχει. ἀπὸ τοῦ Οἰάσσῳ ἀκρωτηρίου τῆς Πυρήνης ἐκδέχεται⁴ Ἀτουρίου⁵ ποταμοῦ ἐκβολή. εἰς δ' ἐπ' αὐτὴν οὐ πλείω στάδια ὄν.⁶ οὐχ ἥττον στάδια γν'. ἀπὸ δὲ Ἀτουρίου ποταμοῦ ἐκβολῶν εἰς Σιγνατίου⁷ ποταμοῦ ἐκβολὰς στάδια φ', νν'. ἀπὸ δὲ Σιγνατίου ποταμοῦ ἐκβολῶν εἰς Κουριάννον⁹ ἀκρωτήριον εἰς στάδια φ', στάδια τό. ἀπὸ δὲ Κουριάννου ἐπὶ Γαρούμνα¹⁰ ποταμοῦ ἐκβολὰς, μεγέθους ὄντος ν', στάδια χ,υλ'.¹¹ ἀπὸ δὲ τῶν ἐκβο-

dem provinciae circumscriptio hujusmodi est: loca autem particularia regionis littoralis ad oceanum Aquitanicum sic se habent. Post Oeasso promontorium Pyrenes sequitur Aturii fluvii ostium: ad illud vero stadia sunt non plura 4250, non pauciora stadiis 3350. Ab ostiis autem Aturii fluvii ad ostia Signatii fluvii stadia 500, [stadia] 450. Ab ostiis vero Signatii fluvii ad Curianum promontorium stadia sunt 500, stadia 370. A Curianno autem ad ostia Garumnae fluvii (stadia 50. in amplitudinem paten-

Cod. Paris. Strabo IV. p. 189. 190 ὁ Λεῖγης, genitiv. Λεῖγης. Dio Cass. XXXIX. 40 Λίγρος ποταμός, Theognostus in Cramerī Anecdotis T. II. p. 41 Λίγρις ὄνομα ποταμοῦ.

2) De Aquitaniae finibus conf. Strabo IV. p. 189. 190. 191. Provincia Aquitania, Tacit. hist. I. 76. Plin. VI. 39. XXVI. 3. Dio Cass. XXXIX. 46 Ἀκυτανία. Stephanus Byz. Ἀκυτανία, ἐπαρχία τῆς Κελτογαλατίας, μία τῶν τεσσάρων. Μαρκιανὸς ἐν περίπλῳ αὐτῆς. οἱ Ἀκουϊτανοί.

3) Ἀκουτιανὸν Cod. Paris. Ἀκυτάνιον Hoesch. Huds. Ἀκυτανικὸν Miller.

4) ἐκδέχεται Cod. Paris. ἐκδέχονται Ἀτούριος . . . ἐκβολαί Miller ex Ptolemaeo. Nihil mutavi, quamquam Ptol. II. 7 Ἀτούριος ποταμοῦ ἐκβολαί habet, atque η ex αι male audiendo facile transcribi potuit.

5) Ἀτούριος Miller ubique. Lucan. pharsal. I. 420 Aturus, Auson. Mosell. 467 Aturrus. Tibull. eleg. I. 8, 4 Scaliger scripsit

Atur contra auctoritatem codicum. Vib. seq. p. 4 Atyr. Hodie Adour appellatur.

6) Ukert in descriptione sua Galliae (Geographie der Griechen und Römer Vol. II. P. II.) p. 89 sq. emendare vult αὐτ' loco δόν' et paullo post ὡς loco γν', i. e. 1470 et 807 loco 4250 et 3350. Haec mendatio est probabilis, si conferas Ptolemaei gradus lib. II. 7. Miller nihil novi dedit; praeter locum γν', ubi edit γτ' (3300). — σταδίων em. Hoesch. in notis, quod Miller recepit; Hoesch. Huds. edidit στάδια.

7) Forsan Σιγμάνον, ex Ptol. II. 7. Huds. Nihil mutavit Miller. Cod. Paris. Ptol. no. 1401 Σιγμάτον ποταμοῦ ἐκβολαί, et in tabula geogr. adiecta Σίγματος ποταμός.

8) στάδια φ', [στάδια] νν'. Miller.

9) Κουριανὸν ἄκρον Ptol. Huds.

10) Γαρούνα Ptol. Γαρούννα Cod. Par. ut paullo post. Strabo IV. p. 189. 190 al. Γαρούνα.

11) χ', [στάδια] υλ'. Miller.

λῶν τοῦ Γαρούμνα ποταμοῦ εἰσὶν ἐπὶ τὰς πηγὰς αὐτοῦ στάδια τ',¹² στάδια χ'. ἀναπλεύσαντι δὲ τῷ Γαρούμνα ποταμῷ κεῖται πόλις τῆς Ἀκυτανίας Βουράταλα.¹³ ἐνταῦθα παροικοῦσι Σάντωνες,¹⁴ ὧν πόλις Μεδιολάνιον ἐπὶ θαλάσῃ κειμένη παρὰ τὸν Γαρούμναν¹⁵ ποταμόν. ἀπὸ δὲ Γαρούμνα ποταμοῦ ἐκβολῶν¹⁶ ἐπὶ Σαντόνων ἄκρον στάδια νοέ',¹⁷ στάδια τέ. ἀπὸ δὲ Σαν-

tis) stadia 600, [stadia] 430. Ab ostiis vero Garumnae fluvii sunt ad fontes ejusdem stadia 300, stadia 600. naviganti autem super Garumna fluvio objacet urbs Aquitaniae Burdigala. Hic habitant Santones, quorum urbs Mediolanium ad mare posita juxta Garumnā fluvium. Ab ostiis Garumnae fluvii ad Santonum promontorium stadia 475, stadia 325. A Santonum vero

12) Maior numerus esse debuit. Hud s. τ' significat 300 et χ' 600. Ukert l. l. p. 148 hunc errorem castigavit; scribi mavult βτ' (2300) et αχ' (1600). Miller haec non vidit, nihilque melius dedit. Sed conf. Strabo IV. p. 190 et Ptol. II. 7, ex quo apparet, Ukerti coniecturam non esse probabilem; uterque numerus admodum magnus est. Mihi potius scribendum videtur α (1000) et χ' (600); haec mutatio facilis est.

13) Forte Βουρδίγαλα. Hud s. Βουράταλα Cod. Paris. Strabo IV. p. 190 ἐμπορεῖον Βουρδίγαλα.

14) Apud Ptol. [II. 7] Σαντωνές, ὧν πόλις Μεδιολάνιον. Hud s. Μεδιολάνιον Cod. Paris. Steph. Byz. Σάντωνες, ἔθνος τῆς Ἀκυτανίας. et Μεδιόλανον, πόλις Ἀκυτανίας, οἱ οἰκοῦντες Μεδιολάνιοι. Berkelius ad Stephanum Byz. Μεδιόλανον haec: „Saepius occurrit Μεδιολάνιον, quam Μεδιόλανον. Strabo lib. V. p. 213 Ἴσομβροί δὲ Μεδιολάνιον ἔσχον μητρόπολιν, πάλαι μὲν κώμην, νῦν δὲ ἀξιόλογον πόλιν, πέραν τοῦ Παύδου, συνάπτουσάν πως ταῖς Ἀλπεσιν. Illud autem concoquere non possum, quod hodie in Aquitaniae Periplo, qui Marciani Heracleotae nomen gerit, tradatur Mediolanium ad mare esse situm: Ἀναπλεύσαντι δὲ τῷ Γαρούμνα ποταμῷ κεῖται πόλις τῆς Ἀκυτανίας Βουράταλα. ἐνταῦθα πα-

ροικοῦσι Σάντωνες, ὧν πόλις Μεδιολάνιον ἐπὶ θαλάσῃ κειμένη παρὰ τὴν Γαρούμναν ποταμόν. Sed praeterquam quod illa verba ἐπὶ θαλάσῃ loco mota sint, aliis etiam vitiis hic locus obnoxius est, qui ita mihi videtur in integrum restituendus: Ἀναπλεύσαντι δὲ τῷ Γαρούμνα ποταμῷ κεῖται πόλις τῆς Ἀκυτανίας Βουρδίγαλα ἐπὶ θαλάσῃ. Ἐνταῦθα παροικοῦσι Σάντωνες, ὧν πόλις Μεδιολάνιον, κειμένη παρὰ τὴν Γαρούμναν ποταμόν. Si quis meliora huic loco noverit praebeat, ea lubens amplectar.“ Certissime mendosus est locus; Miller e suo codice nihil medelae protulit. Glossema esse videntur verba παρὰ τὴν Γαρούμναν ποταμόν, sive potius alieno loco transcripta. Berkelii mutationem plane reiicio, et fortasse sic legendum est: Ἀναπλ..... Βουράταλα [Βουρδίγαλα], παρὰ τὴν Γαρούμνα ποταμόν. ἐνταῦθα παροικοῦσι Σάντωνες, ὧν πόλις Μεδιολάνιον κειμένη ἐπὶ θαλάσῃ. Nihil, quod video, huic coniecturae obstat. Situs utriusque urbis eam probat; Urbs Santonica enim sive Mediolanum Santonum nequaquam ad fluvium Garumnā sita est, sed ad maris littora.

15) Γαρούμνα Cod. Paris.

16) ἐκβολὰς Cod. Paris.

17) Ed. Vienn. male νοέ'. Miller in suis notis p. 170 numeros

τόνων ἄκρου¹⁸ ἐπὶ Κανεντέλου¹⁹ ποταμοῦ ἐκβολὰς²⁰ στάδια φξ',
στάδια φν'. ἀπὸ δὲ Κανεντέλου ποταμοῦ ἐκβολῶν ἐπὶ Πικτό-
νιον²¹ ἄκρον στάδια σί', στάδια ρν'. [48] ἀπὸ δὲ Πικτονίου¹
ἄκρου ἐπὶ Σικὸρ λιμένα στάδια τ', στάδια σιγ'. ἀπὸ δὲ Σι(-80)
κὸρ λιμένος ἐπὶ Λίγηρος³ ποταμοῦ ἐκβολὰς, μεγίστου τυγχάνον-
τος καὶ ὄντος μεγέθους,⁴ στάδια ρπέ', στάδια ρνέ'. παροικοῦσι
δὲ τῷ ποταμῷ Σαμνίται⁵ τὸ ἔθνος. ἐπεὶ⁶ δὲ τῆς Ἀκυτανίας

promontorio ad ostia Canenteli fluvii stadia 560, stadia 550. Ab
ostiis autem Canenteli fluvii ad Pictonium promontorium stadia
210, stadia 150. A Pictonio vero promontorio ad portum Sicor
stadia 300, stadia 290. A portu autem Sicor ad ostia Ligeris
fluvii (maximi quidem et in latitudinem patentis.....) stadia
185, stadia 153. Fluvium vero accolit gens Samnitarum. Deinde
vero Aquitaniae longitudo incipit quidem ab ostiis Aturii fluvii,

corrigi vult sic: στάδια βνοε',
στάδια αἰκε' (2300 et 1600); sed
ex Ptolemaei graduum notitia II.
7 haec coniectura prorsus rei-
cienda est. Milleri numerus ad-
modum magnus est.

18) ἄκρον Cod. Paris. — Σαν-
τωνῶν Ptol. Huds.

19) Κανεντέλου ποταμοῦ ἐκβο-
λαί Ptol. II. 7. Κανεντέλλου Cod.
Paris. ut paulo post. Miller.

20) ἐκβολῶν ed. Hoeschel. Huds.
em. in notis ἐκβολὰς, quod Miller
recepit.

21) Πηκτόνιον Ptol. Huds. —
ἐκβολῶν om. Cod. Paris.

1) Πηκτονίου Ptol. Huds. Πι-
κτονίου Cod. Paris.

2) Σηκὸρ Ptol. Huds.

3) Λίγιρος Cod. Paris. consen-
tiens Hoesch. codd. „Lege Λίγι-
ρος aut Λίγηρος, vel cum Ptol.
Λίγειρος.“ Huds. Ego quidem
Λίγηρος.

4) Post μεγέθους deest stadio-
rum numerus, quibus designata
fuerat ostii latitudo. Huds., qui
istam lacunam, quam suspicatus
est, in versione sua latina indi-
cavit, quod ed. Vien. et deinde
Miller in textu graeco fecerunt.
Sed si recte video, erravit Hud-
sonus; μεγίστου . . . ὄντος μεγέ-
θους adiective ad Λίγηρος addi-
tum videtur, usui accommodatum

illius temporis, quo Marcianus
magni fluvii os magnum signifi-
care voluit.

5) Forsan Σαμνίται. Huds. Σα-
πινίται Cod. Paris. consentiens
cod. Hoeschel. Ναμνίται Miller.
Plin. IV. 32 Caes. de b. g. III. 9.
Namnetes. Strabo IV. p. 190: ὁ
δὲ Λείγηρ μεταξὺ Πικτονῶν τε καὶ
Ναμνιτῶν ἐκβάλλει. Hudsonus ver-
tit: gens Samnitarum; sed
non recte. Legendum fortasse est
Ναμνίται, conf. Strabo IV. p.
191: ἐν δὲ τῷ ὠκεανῷ φασιν εἶ-
ναι νῆσον μικράν, οὗ πάνυ πελα-
γίαν, προκειμένην τῆς ἐκβολῆς τοῦ
Λείγηρος ποταμοῦ· οἰκεῖν δὲ ταύ-
την τὰς τῶν Ναμνιτῶν γυναῖκας,
Διονύσῳ κατεχομένας. Tyrwhitus
hoc loco primus Ναμνιτῶν cor-
rexit; ante eum Σαμνιτῶν lege-
batur, quod etiam in Strabonis
operis epitome p. 38 ed. Huds.
invenies, ubi τῶν τοῦ Λίγειρος
ποταμοῦ ἐκβολῶν commemorantur,
conf. not. 4. Releci Ναμνίται, Pto-
lemaeus enim II. 8, Marciani fons,
et Σαμνίται et Ναμνῆται nomina
habet; itaque scribi iussi Σαμνι-
ταί.

6) Malim. ἔπειτα δὲ. Huds.
ἔστι δὲ τῆς Miller; ἐπὶ δὲ τῆς
Cod. Paris. consentiens codd.
Hoeschel.

τὸ μῆνος, ἀρχόμενον μὲν ἀπὸ τῶν τοῦ Ἀτουρίου⁷ ποταμοῦ⁸ ἐκβολῶν, περαιούμενον δὲ εἰς Ἀβαρικὸν⁹ πόλιν, ὥς εἶναι κατὰ τῆς μεγίστης γραμμῆς στάδια αὐτή. τὸ δὲ πλάτος τῆς Ἀκυτανίας ἀρχεται μὲν ἀπὸ τοῦ πρὸς τῇ Πυρήνῃ¹⁰ πέρατος, καταλήγει δὲ μέχρι τῆς πρὸς τὴν μεσηβρίαν ἐπιστροφῆς τοῦ Λίγηρος¹¹ ποταμοῦ, ὥς γίνεσθαι στάδια αὐτή. ἔστι δὲ ὁ τῆς μεσογείας αὐτῆς περιορισμὸς οὐ πλεῖον στάδια θηό, οὐχ ἥττον ητό. ἔχει δὲ ἔθνη ις. πόλεις ἐπισήμους ις, ποταμοὺς¹² ἐπισήμους εἰ, ἀκρωτήρια δ',¹³ λιμένα ἐπίσημον α'. οἱ πάντες ἀπὸ τοῦ Οἰάσσω¹⁴ τοῦ τῆς Πυρήνης ἀκρωτηρίου μέχρι τῶν τοῦ Λίγηρος ποταμοῦ ἐκβολῶν,¹⁵ τοῦ περιπλου τῆς παραλίας Ἀκυτανίας, εἰσὶν οὐ πλεῖον¹⁶ στάδιων θώ, οὐχ ἥττον στάδιων γφαέ.¹⁷

η. Λουγδουννησίας περίπλους.

Ἡ Λουγδουννησία Γαλλία περιορίζεται ἀπὸ μὲν ἄρκτων τῷ

terminatur autem ad civitatem Abaricum, adeo ut secundum maximam lineam sit stadiorum 1408. Latitudo vero Aquitaniae incipit quidem a termino ad Pyrenem, desinit autem usque quo Ligeris fluvius flectitur ad meridiem, ut sit stadiorum 1250. Est autem circumscriptio ejus juxta mediterranea non plus stadiis 9770, non minus 8370. Gentes vero habet 16. urbes insignes 16. fluvios insignes 5. promontoria 4. portum insignem 1. Universa [stadia] peripli Aquitaniae maritimae, ab Oeasso Pyrenes promontorio usque ad ostia Ligeris fluvii, sunt non plura stadiis 4800, non pauciora stadiis 3525.

Lugdunensis periplus.

Gallia Lugdunensis terminatur a septentrione quidem Bri-

7) Ἀτουρίου Cod. Paris.; Ἀτούριος Miller.

8) ποταμῶν Cod. Paris.

9) Ἀβαρικὸν Ptol. Huds. quod Miller recepit.

10) τῆς Πυρήνης Cod. Paris., ubi tamen manus prior Πυρήνης-Miller.

11) Λίγηρος Miller. Λίγηρος Cod. Paris.

12) ποταμὸς Hoesch. qui tamen corrigit in notis ποταμοὺς, quod recepit Miller, quamquam in notis suis „ποταμὸς Huds. mendose“ dicit.

13) ἀκρωτήρια ἐπίσημα δ' Miller.

14) Οὐάσσω Hoesch. Huds.; ante Οἰάσσω, quod hoc loco restituendum est, et Miller fecit.

15) Λίγιρος Cod. Paris. Λίγηρος Hoesch. Huds. Λείγηρος Miller. μέχρι τοῦ τοῦ Λίγηρος Hoesch. Huds.; recte Miller μέχρι τῶν τοῦ κ. ἐκβολῶν.

16) πλείω Hoesch. Huds. Cod. Paris.; πλείους Miller; ego πλείον, ut ante.

17) Lege σταδίων hic et alibi passim, et γφαέ. Huds. σταδίων

Πρετανικῷ¹⁸ ὠκεανῷ, ἀπὸ δὲ ἀνατολῶν τῇ Βελγικῇ¹⁹ ἐπαρχίᾳ κατὰ τὸν Σικό(-81)ανον²⁰ ποταμὸν, ἀπὸ δὲ δυσμῶν τῷ [49] Ἀκυτανικῷ ὠκεανῷ, ἀπὸ δὲ μεσημβρίας μέχρι τῆς¹ Ναρβωνησίας ἐπαρχίας. καὶ ἡ μὲν ὅλη περιγραφὴ τοῦ ἔθνους τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον. τὸ δὲ τῆς Λουγδουννησίας μῆκος ἀπὸ τοῦ Γαβαίου² ἀκρωτηρίου ἀρχόμενον καὶ καταλήγον κατὰ τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν, καθ' ἣν συνάπτει³ τῇ Βελγικῇ κατὰ τὸν Σηκοάναν⁴ ποταμὸν, ὥς εἶναι τοῦ μήκους στάδιοι⁵ γτος'. τὸ δὲ πλάτος τῆς Λουγδουννησίας ἄρχεται μὲν ἀπὸ τῆς μεσημβρίας ἀπὸ Καβολλίνου⁶ πόλεως, κα-

tannico oceano: ab oriente Belgica praefectura ad Sequanam fluvium: ab occidente vero aquitanico oceano: a meridie vero parte Narbonensis praefecturae. Ac universa quidem provinciae circumscriptione ad hunc modum se habet. Longitudo autem Lugdunensis incipit a Gobaeo promontorio et desinit ad orientale latus, ubi conjunctum est Belgicae ad Sequanam fluvium, adeo ut habeat stadia 3376 longitudinis. Latitudo vero Lugdunensis incipit ad meridiem ab urbe Caballino, desinit autem ad ostia Sequanae

corr. Hoesch. in notis. utroque loco. Miller rec. γφκέ.

18) Πρετανικῷ Cod. Paris. Βρετανικῷ Miller.

19) Βελτικῇ Cod. Paris.

20) Σηκοάνον Cod. Paris. Hoesch.; Huds. in notis: „Forsan Σηκοάνον ποτ. Apud Ptol. Σηκοάνον ποτ.“, quod Miller recepit. Strabo lib. IV. p. 189. 192. 193. 194. 195. 199 Σηκουάνας, ubi tamen Cod. Medic. Σηκοάνας, Gronov. Varia geograph. p. 175. Artemidorus apud Steph. Byz. Σηκοάνας, ποταμός Μασσαλιωτῶν, ἀφ' οὗ τὸ ἔθνικόν, Σηκοάνοι, ὡς Ἀρτεμίδωρος ἐν πρώτῃ. Ms. autem praebent: Σηκοάνος, πόλις Μασσαλιωτῶν, τὸ ἔθνικόν Σηκοάνοι. Salmias. Latini hunc fluvium appellant Sequana Ammian. Marc. XV. 11. Sidon. Apoll. panegy. Major. 208. Aethicus autem Geon sive Geobona.

1) Lego μέχρι τῆς. Huds. quod Miller recepit. μέχρι Hoesch. μέχρι retinui Huds. in textu.

2) Γαβαίου Hoesch. Huds. Cod. Paris. Γοβαίου Ptol. Miller, qui edidit μῆκος [ἐστίν] ἀπὸ τοῦ Γοβ., nescio quo iure.

3) συνῆπται em. Hoesch. in notis; in textu edidit συνάπτει, et Hoesch. emendationem recipit Miller.

4) Σηκοάναν ex Ptol. Huds. Σηκόλλων Hoesch. Huds. Cod. Paris. Σηκοάναν Miller.

5) Lege σταδίους Hoesch. in notis; in textu στάδιοι edidit. στάδια Miller. Ukert I. I. p. 90 dicit terrae longitudinem esse 3376 vel potius 2576 stadia. Nihil de hac stadiorum diversitate Cod. Paris. praebet.

6) Καβολλίνου Ptol. Miller. Καβολλίνου Hoesch. Huds. Καβυλλίνου Cod. Paris. Artemidorus apud Stephanum Byz. Κοβελλιῶν, πόλις Μασσαλίας. Ἀρτεμίδωρος ἐν πρώτῃ γεωγραφουμένων. Strabo lib. IV. p. 179 Πορθμείω δὲ διαβάσιν εἰς Καβαλιῶνα πόλιν. Gallis hodie dicitur Cavaillon du Contat, et nequaquam confundenda est cum Cabillono Caesaris, quod oppidum hodie Chalon sur Saone dicitur. Illud Graeci Καβυλλίνον appellant. Strabo lib. IV. p. 192: μεταξὺ μὲν οὖν τοῦ Λούβριος καὶ τοῦ Ἀραρος οἰκεῖ τὸ τῶν Ἐδούων ἔθνος. πόλιν ἔσχον Κα-

ταλήγει δὲ εἰς Σηκόανα⁷ ποταμοῦ ἐκβολάς· ὥς εἶναι καὶ τοῦ πλάτους στάδια ,γό.⁸ ἔστι δὲ ὁ κατὰ γῆν περιδρομος τῆς ἐπαρχίας στάδια ,ζση,⁹ στάδια ,ςυκ', ἔχει δὲ ἔθνη κέ,¹⁰ πόλεις ἐπισήμους κς', ὄρος ἐπίσημον α', ποταμοὺς ἐπισήμους δ', ἀκρωτήριον ἐπίσημον α', λιμένας ἐπισήμους γ'. οἱ πάντες ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Αἰγῆρος¹¹ ποταμοῦ μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Σηκόανα¹² ποταμοῦ τοῦ περίπλου τῆς παραλίας Λουγδουνησίας στάδια ,γτό, στάδια ,γξέ.¹³

θ. Βελγικῆς¹⁴ σὺν Γερμανίᾳ τῇ ἄνω καὶ τῇ κάτω περίπλους.

Ἡ Βελγικὴ σὺν ταῖς δύο Γερμανίαις περιορίζεται, ἀπὸ μὲν

fluvii, ut latitudinis etiam stadia sint 3070. Est autem ambitus provinciae juxta mediterranea stadiorum 7290, stadiorum 6420. Habet vero gentes 25. urbes insignes 26. montem insignem unum. fluvios insignes 4. promontorium insigne 1. portus insignes 3. Universa peripli orae maritimae Lugdunensis, ab ostiis Ligeris fluvii usque ad ostia Sequanae fluvii, stadia 3370, stadia 3065.

Belgicae cum Germania superiori et inferiori periplus.

Belgica cum duabus Germaniis terminatur a septentrione

βυλλῖνον ἐπὶ τῷ Ἄραρι. „Berke-
lius ad Stephani l. l. haec: Idem
oppidum sic quoque appellat
Marcianus in periplo Galliae
Lugd., cuius locum, quia miser-
ime corruptus circumfertur, huc
transscribam, ut curetur, ita
enim ille: τὸ δὲ τῆς Λουγδουνη-
σίας etc. Male vulgati libri heic
legunt Γαβαίου pro Γόβαίου. Ve-
rum multo peius vitium est quod
sequitur Σηκόλλιον ποταμὸν, qui
fluvius nusquam terrarum est cog-
nitus. Emendandum sine dubio
Σκάλδιον ποταμὸν, ut ex Ptole-
maeo et aliis probari posset.“ Er-
ravit autem Berkelius: non fluvio
Scaldi, sed fluvio Sequana finitur
orienti terra Lugdunensis; hoc
certissime apparet etiam ex loco
p. 50: ἀπὸ δὲ δύσεως τῇ Λουγ-

δουνησίᾳ ἐπαρχίᾳ καὶ τῷ προει-
ρημένῳ Σηκοάνα ποταμῷ.

7) Σηκοάναν ex Ptol. Huds.
Σηκοάνα Miller.

8) ,γπ' i. e. 3080. Miller.

9) ,ζση Miller.

10) Ptol. κδ', et πόλεις κη'.
Huds.

11) Αἰγῆρος Hoesch. Huds. Cod.
Paris. Αἰγῆρος Miller.

12) Σηκόανα Cod. Paris. Ση-
κοάνα Miller.

13) στάδιοι utroque loco Miller.

14) Βελγικῆς Cod. Paris. men-
dose ut infra. Miller. Βελγι-
κῆς σὺν γερμανίας τῆς ἄνω καὶ
τῆς κάτω περίπλους. Cod. Paris.
Hoesch. Huds., qui tamen in no-
tis: Lege σὺν Γερμανίᾳ τῇ ἄνω
καὶ τῇ κάτω, quod Miller re-
cepit.

ἀρκτων τῷ ἀρκτῷ ὠκεανῷ, τῷ παρὰ τὴν Πρεταννίαν¹⁵ διήκοντι. ἀπὸ δὲ ἀνατολῶν τῷ Ῥήνῳ ποταμῷ, παρὰ τὴν μεγάλην (82) Γερμανίαν πρὸς τῇ κεφαλῇ τοῦ ποταμοῦ, καὶ ἔτι τῷ ἀπὸ τῆς πηγῆς αὐ[-50]τοῦ ἐπὶ τὰς Ἀλπεις¹ ὄρει, ὃ καλεῖται Ἀδούλας.² ἀπὸ δὲ δύσεως τῇ Λουγδουννησίᾳ ἐπαρχίᾳ καὶ τῷ προειρημένῳ Σηκοάνα ποταμῷ. ἀπὸ δὲ μεσημβρίας τῷ λοιπῷ μέρει τῆς Ναρβωνησίας· καὶ ἡ μὲν ὅλη περιγραφὴ τοῦ ἔθνους τοιαύτη τίς ἐστι. καὶ γὰρ ἀπὸ μὲν θαλάσσης μέχρι τοῦ Ἀβρίκκα³ ποταμοῦ

quidem septentrionali oceano juxta Britanniam exporrecto: ab oriente vero Rheno fluvio juxta Germaniam magnam ad caput fluvii, ac etiam monte a fonte ejus ad Alpes pertingente, qui vocatur Adulas: ab occidente autem Lugdunensi provincia et praedicto Sequana fluvio: a meridie vero reliqua parte Narbonensis. Ac universa quidem provinciae circumscriptio est ad hunc fere modum. Etenim a mari quidem usque ad Obringam

15) Πρεταννίαν Cod. Paris. Βρεταννίαν Miller.

1) ἄλπεις ὄρη. m. s. ἄλιεις, sed Cod. Herv. addita mendi nota. Hoesch. in notis p. 198; in textu edidit ἄλπ. ὄρει. Ἀλιεις ὄρη Cod. Paris.

2) Ἀδούλας. Marcianum hic loci mendae falso insimulat Cl. Harduinus in notis ad Plinii lib. IV. sect. 14. Hud. s. ὁ Ἀδούλας Strabo lib. IV. p. 192, conf. p. 204. V. p. 213. ubi tamen codd. nonnulli Ἀδουάλλας, Διαδουέλλα prae-bent. Ptol. geogr. II. 9. Mons Adulas est apud fluvii Rheni fontem, atque pertinet ad montes Alpes, Strabo IV. p. 213. VII. p. 292, conf. Avieni descr. orb. terr. 431.

3) Ex Ptol. puto legendum Ὀβρίγγα ποτ. Hud. s., quod Miller recepit. Ἀβρίκκα Cod. Par. Hoesch. Hud. s. Apud Ptol. habent Codd. Ὀβρίγγα, Ὀβρίγκα, Ὀμβρίκα; itaque dubium est, an Marciani Ἀβρίκκα, quod omnes Codd. habent, mutari possit. Verior est forma Ἀβρίκκα, si eam cum nominibus populorum celticorum Alobriges, Alibriones, Alobriones componas; sed scribenda Ἀβρίγκα. Orta est ex cel-

tico verbo: ar i. e. nostrum Mündung, einmündender Fluss, Nebenfluss. Ex hoc apparet, eundem fluvium esse, qui influit in Rhenum, et fortasse quem alii Mosellam appellant. Qua re relicio Ptolemaei Ὀβρίγγα. Conf. Casparis Zeussii librum: Die Deutschen und die Nachbarstämme, Monach. 1837, p. 579. Aliter significationem nominis Ὀβρίγγα explicat Aug. Bened. Wilhelm in suo libro: Germanien und seine Bewohner. Vinar. 1823, p. 104. Dicit enim: „Der Alexandrinische Geograph hat den deutschen Namen Oberrhein, alt Obrin, den er vielleicht in den Quellen seiner Geographie vorfand, aus Unkunde der Sprache, zu einem besondern Flusse gemacht, den die Gelehrten lange vergeblich suchten. Der Bogen des Rheinstroms von Mainz nach Bingen war die alte Gränze zwischen Ober- und Untergermanien, und folglich auch die Obringa des Ptolemäus.“ Sed eadem fere regione, ubi locus Bingium situs est, influit Mosella in Rhenum; itaque priorem sententiam de significatione nominis Ἀβρίγκα praefero, cum Rhenus ipse disiun-

καλεῖται Γερμανία ἡ κάτω, ἡ δὲ ἀπὸ τοῦ Ἀβρίκκα ποταμοῦ καλεῖται Γερμανία ἡ ἄνω. ἔστι δὲ Βελγικῆς⁴ σὺν ταῖς δύο Γερμανίαις τὸ μῆκος, ἀπὸ τῶν τοῦ Φρούνου⁵ ποταμοῦ ἐκβολῶν ἀρχόμενον, καὶ περαιοῦμενον πρὸς ἀνατολὰς τῷ Ῥήνῳ ποταμῷ τῷ παρὰ τὴν μεγάλην Γερμανίαν πρὸς τῇ κεφαλῇ τοῦ ποταμοῦ⁶ ὥς εἶναι αὐτοῦ μῆκος⁷ στάδια βχπέ. τὸ δὲ πλάτος αὐτῆς ἀρχεται μὲν ἀπὸ τοῦ Ἀδούλου ὄρους⁸ καὶ τοῦ κοινουῦ πέρατος τῶν Ἀλπεων,⁹ καταλήγει δὲ εἰς δυσμικὸν¹⁰ τοῦ Ῥήνου ποταμοῦ στόμα. ὥς γίνεσθαι τοῦ πλάτους στάδια δτοέ. ἔστι δὲ τῆς Βελγικῆς¹¹ ὁ πᾶς τῆς ἐπαρχίας κατὰ γῆν περιορισμὸς στάδια . . . ρξ', στί-

fluvium Germania inferior appellatur, ab Obringa vero fluvio appellatur Germania superior. Belgicae autem cum duabus Germaniis longitudo incipit ab ostiis Phrudis fluvii, et terminatur ad orientem Rheno fluvio juxta Germaniam magnam ad caput fluvii: adeo ut longitudo ejus sit stadiorum 2685. Latitudo vero ejus incipit ab Adula monte et communi fine Alpium, desinit autem ad occidentale ostium Rheni fluvii, ut latitudinis habeat stadia 4375. Est vero tota Belgicae provinciae juxta mediterranea circumscriptio stadiorum . . 5160, stad. 2300. Habet vero Belgica

gere Germaniam inferiorem et superiorem non potuerit. Infra autem hodiernam urbem Wormatiam se iungunt tres rivuli, quos nostrates appellant Prim, Elz, et Giessenbach sive Geissenbach, conjunctique influunt in Rhenum. Ad rivulum Els situs est vicus nomine Obrigheim olim Obrigheim. Hic rivulus Wormatiam ipsam praeterfluit, et Ptolemaei Ὀβρίγκος et Marciani Ἀβρίκκα, atque Ἀβρίκκα nomen duplici κα rectius scriptum esse videtur. Conf. C. G. Reichardi ill. Sammlung kleiner geograph. Schriften, 1836, p. 357.

4) Βελγικῆς Cod. Paris.

5) Forsan Φρούδιος ποτ. ex Ptol. Huds.; rec. Miller. Φρούνου Hoesch. Huds. Cod. Paris.

6) Lege ποταμοῦ. Hoesch.; in textu errore typogr. πομοῦ, quem retinuit Huds. ποταμοῦ Miller.

7) αὐτοῦ μῆκος Hoesch. Huds. Cod. Paris. τοῦ μῆκους Miller. Numerum stadiorum βχπέ (i. e. 2685) corrigit Ukert l. l. p. 90 et fecit βωπέ (i. e. 2885). Miller hoc nescivit.

8) Ἀδουλλόρους Cod. Paris.

9) Ἀλπεων. Steph. Byz. Ἀλπειά, ἡιῶν πρὸς ἄρκτον τῆς Τυρρηνίδος καὶ Ἰωνίας θαλάσσης. οἱ κατοικοῦντες Ἀλπειοὶ καὶ Ἀλπεῖς. καὶ Ἀλπειά ὄρη καὶ Ἀλβία. διχῇ γὰρ ἡ γραφή, καὶ διὰ τοῦ κ καὶ διὰ τοῦ β καὶ Ἀλβία ἡ χώρα διὰ τοῦ β. Tzet. ad Lycophr. 1361: Ἀλπία οὐ Σάλπια, ὄρη Εὐρωπαϊά τῆς Ἰταλίας μεγάλα, ἐν μὲν, ἀφ' οὗ ῥεῖ ὁ Ἰστρος· ἄλλα δὲ, ἀφ' οὗ ὁ Ῥήνος. Suidas: Ἀλπεῖς ὄρη διαρίζονται Γάλλους καὶ Ἀλγούρους. Corrigendum Αἰγούρους. Zosimus VI. 2 Alpes montes distinxit sic: Ἀλπεῖς Κοττίαι, Ποινίκαι, Μαριτίμαι.

10) εἰς τὸ δυσμικόν. Miller.

11) Κελτικῆς Cod. Paris.

δια . . ,βτ'.¹² ἔχει δὲ ἡ Κελτική¹³ σὺν ταῖς Γερμαναῖς ἔθνη κδ' πόλεις ἐπισήμους λή,¹⁴ ὄρη ἐπίσημα β', ποταμοὺς ἐπισήμους ζ', ἀκρωτήριον ἐπίσημον ἓν.¹⁵ οἱ πάντες ἀπὸ τοῦ Σηκοάνα ποταμοῦ μέχρι τοῦ Ῥήνου (83) ποταμοῦ τοῦ¹⁶ λεγομένου δυσμικοῦ στόματος αὐτοῦ τοῦ περίπλου παντὸς τῆς Βελγικῆς¹⁷ παραλίας σὺν Γερμανίᾳ τῇ ἄνω καὶ τῇ κάτω, εἰσὶν οὐ πλείους σταδίων γων', οὐχ ἥττον σταδίων γρπ'.¹⁸

cum Germaniis gentes 24. urbes insignes 38. montes insignes 2. fluvios insignes 7. promontorium insigne 1. Universa peripli totius Belgicae littoralis cum Germania superiori et inferiori, a Sequana fluvio usque ad Rheni fluvii ostium occidentale dictum, stadia sunt non plura 3850, non pauciora stadiis 3180.

12) „α,ερξ' et „αβ,τ'. Miller. Numeri stadiorum... ερξ' et... βτ', quos ediderunt Hoesch. Huds. admodum parvi sunt, quod iam Ukertus l. l. p. 90 animadvertit. Itaque Ukertus, vir doctissimus, legi proposuit, ιρξ' (i. e. 15160) et ιβτ' (12300).

13) Κελτική quod Hoesch. et Huds. ediderunt, ortum est ex Βελτική, cum duo verba inter se commutata sint. „Lego Βελγική.“ Huds.

14) Ptol. ἔθνη ιθ'. πόλεις δὲ λη'. Huds.

15) ἀκρ. ἐπ. ἓν. Miller ἓν in α' transscripsit.

16) ποταμοῦ τοῦ λεγ. δυσ. στόματος, αὐτοῦ Cod. Paris. τουτέστι τοῦ λεγ. edidit Miller loco τοῦ λεγ. quod habet Hoesch. et Huds. „Forsan τουτ' ἔστι τοῦ λεγομένου δυσμικοῦ στόματος αὐτοῦ, τοῦ περ. Vide p. 51. l. 13.“ Huds.

17) Κελτικᾶς Cod. Paris.

18) Latitudo terrae Celticae ex Hipparchi sententia est 3700 stadia, conf. Strab. lib. II. p. 71 sq., eiusque extensionem montes Pyrenaei et fluvius Rhenus definiunt. Littora autem borealia esse dicuntur circiter 5000 stadia. Minimam latitudinem habet Gallia intra Sinum gallicum atque oceanum; dicit enim Strabo lib. II. p. 128: ἔστι ἡ Κελτική πρὸς ἑω μέχρι ποταμοῦ Ῥήνου,

τὸ μὲν βόρειον πλευρὸν τῷ Βρεττανικῷ κλυζομένη πορθμῷ παντί· ἀντιπαρήκει γὰρ αὐτῇ παράλληλος ἡ νῆσος αὕτη, πᾶσα πάση, μῆκος ὅσον πεντακισχιλίους ἐπέχουσα· τὸ δ' ἐωθινὸν τῷ Ῥήνῳ ποταμῷ περιγραφομένη, παράλληλον ἔχοντι τὸ ρεῦμα τῇ Πυρρήνῃ· τὸ δὲ νότιον ταῖς μὲν Ἀλπεσι τὸ ἀπὸ τοῦ Ῥήνου, τὸ δ' αὐτῇ τῇ καθ' ἡμᾶς θαλάττῃ· καθ' ὃ χωρίον ὁ καλούμενος Γαλατικὸς κόλπος ἀναχεῖται, καὶ ἐν αὐτῷ Μασσαλία τε καὶ Ναρβῶν ἰδρύνται πόλεις ἐπιφανέσταται. Ἀντίκεινται δὲ τῷ κόλπῳ τούτῳ κατ' ἀποστροφὴν ἕτερος κόλπος ὁμώνυμος αὐτῷ, καλούμενος Γαλατικὸς βλέπων πρὸς τὰς ἄρκτους καὶ τὴν Βρεττανικὴν. ἐνταῦθα δὲ καὶ στενώτατον λαμβάνει τὸ πλάτος ἡ Κελτική· συνάγεται γὰρ εἰς ἰσθμὸν, ἐλαττώων μὲν ἢ τρεσχιλίων σταδίων, πλειόνων δ' ἢ δισχιλίων. μετὰ δ' ἔστι ῥάχισ ὀρεινὴ πρὸς ὀρθὰς τῇ Πυρρήνῃ, τὸ καλούμενον Κέμμενον ὄρος. Ex Plinii hist. nat. lib. IV. 31 haec transscribo: „Gallia omnis Comata uno nomine adpellata, in tria populorum genera dividitur, annibus maxime distincta. A Scalde ad Sequanam Belgica; ab eo ad Garunnam Celtica, eademque Lugdunensis; inde ad Pyrenaei montis excursus Aquitanica, Armorica antea dicta. Universam

oram XVIII M. pass. Agrippa: Galliarum inter Rhenum et Pyrenaeum, atque Oceanum, ac montes Gebennam et Iuram, quibus Narbonnensem Galliam excludit longitudinem CCCCXX M. pass., latitudinem CCCXVIII computavit.“ De verbi Aremorica significatione erravit Plinius; nihil significat nisi nostrum Küstenland. Ortum enim est ex lingua Celtica: ar est nostrum an sive am, atque mor idem ac mör, irland muir et meer. Ex Iulii Caesaris libro de bello gallico hoc verbum cognovimus. Dicit enim lib. VII. 75: civitates, quae Oceanum attingunt, quaeque eorum consuetudine Armoricae appellantur, quo sunt in numero Curiosolites, Rhedones, Ambibari, Caletes, Osismii, Lemovices, Veneti, Unelli. Iterum lib. V. 53: certior est factus, magnas Gallorum copias earum civitatum, quae Armoricae appellantur, oppugnandi sui causa convenisse. Lib. II. 34 dicit: ad Venetos, Unellos, Osismios, Curiosolitas, Sesuvios, Aulercos, Rhedones, quae sunt maritimae civitates Oceanumque attingunt. Armoricae civitates dicuntur, quae sunt inter fluvios Sequanam et Ligerim. Ausonius (ep. IX. 35. 36) distinxit Pictones Santonesque ab Aremorica; conf. etiam eius carm. X. de prof. Burdigal. 24. Deinde Rutil. Numatian. Itin. lib. 213. Sidon. Apollin. Carm. VII. 369. 545. Eutrop. IX. 21 commemorat: tractum Belgicae et Armoricae. In Notitia utriusque Imperii habes: De duce tractus Armorici: Iornandes de reb. Get. 36: his (Romanis) enim adfuere auxiliares Franci, Sarmatae, Armoriciani, Liticiani, Burgundiones, Saxones, Riparii, Olibriones, quondam milites Romani, tunc vero iam in numero auxiliariorum exquisiti aliaeque nonnullae Celticae vel Germanicae nationes. Zosim. VI. 5: καὶ ὁ Ἀρμόριχος ἅπας καὶ ἕτεραι Γαλατῶν ἐπαρχίαι Βρετ-

τανούς μιμησάμεναι κατὰ τὸν ἴσον σφᾶς ἠλευθέρωσαν τρόπον, ἐκβάλλουσαι μὲν τοὺς Ῥωμαίους ἄρχοντας, οἰκεῖον δὲ κατ' ἐξουσίαν πολίτευμα καθιστᾶσαι. Procop. bell. goth. I. 12: ἐτύγχανον δὲ Ἀρβόρουχοι τότε Ῥωμαίων στρατιῶται γεγεννημένοι. οὗς δὴ Γερμανοὶ κατηκόους σφίσιν ἐθέλοντες, ἅτε ὁμόρους ὄντας καὶ πολιτείαν ἣν εἶχον πάλαι καταβαλόντας, ποιήσασθαι ἐληίζοντό τε καὶ πανδημεὶ πολεμῶντες ἐπ' αὐτοὺς ἤεσαν. Populi, qui habitabant ad Oceanum, foedere contra Romanos coniuncti esse, atque ipsos se appellasse videntur: civitatis Armoricae. — Quo autem tempore Germania superior et inferior, citra Rhenum atque inter hunc fluvium et Scaldim sita, constituta sit, nescimus. Dio Cass. I. III. 12: τοῦ δὲ δὴ Καίσαρος, ἥ τε λοιπὴ Ἰβηρία, ἥ τε περὶ Ταρδάκωνα, καὶ ἡ Λουσιτανία, καὶ Γαλάται πάντες, οἳ τε Ναρβωνῆσιοι καὶ οἱ Λουγδουνῆσιοι, Ἀκνιτανοὶ τε καὶ Κελτικοὶ, αὐτοὶ τε καὶ οἱ ἄποικοι σφῶν. Κελτῶν γάρ τινες, οὗς δὴ Γερμανοὺς καλοῦμεν, πᾶσαν τὴν πρὸς τῷ Ῥήνῳ Κελτικὴν κατασχόντες, Γερμανίαν ὀνομάζεσθαι ἐποίησαν, τὴν μὲν ἄνω, τὴν μετὰ τὰς τοῦ ποταμοῦ πηγὰς· τὴν δὲ κάτω, τὴν μέχρι τοῦ Ὠκεανοῦ τοῦ Βρεττανικοῦ οὖσαν. Ptolem. geogr. II. 9: τῆς παρὰ τὸν Ῥήνον χώρας, ἥ μὲν ἀπὸ θαλάσσης μέχρι τοῦ Ὀβρίγγα ποταμοῦ, καλεῖται Γερμανία ἡ κάτω· ἡ δὲ ἀπὸ τοῦ Ὀβρίγγα ποταμοῦ πρὸς μεσημβρίαν, καλεῖται Γερμανία ἡ ἄνω. Germaniam utramque, superiorem et inferiorem, commemorat Tacitus hist. IV. 70, conf. I. 12. 50. 53. annal. III. 41. IV. 73. XI. 18. hist. I. 9. 52. 55. Eandem terram dicit quoque Germaniam sive Germanias, V. annal. I. 46. 47. hist. I. 75. IV. 15; praeterea ab eo commemorantur: Gallia comata sive Gallia Narbonensis; Provincia Narbonensis sive Gallia Narbonensis, Aquitania sive Provin-

η. [51] Γερμανίας μεγάλης περίπλους.

Ἡ Γερμανία ἡ μεγάλη¹ περιορίζεται, ἀπὸ μὲν ἄρκτων τοῦ καλουμένου Γερμανίῳ² ὠκεανῷ, ἀπὸ δὲ ἀνατολῶν τοῖς Σαρματικοῖς ὄρεσιν, καὶ μετὰ τὰ ὄρη τῇ κεφαλῇ τοῦ Οὐίστούλα ποταμοῦ, καὶ ἔτι αὐτῷ τῷ ποταμῷ. ἀπὸ δὲ μεσημβρίας τοῦ Δανουβίου³ ποταμοῦ τῷ δυσμικῷ μέρει. ἔστι δὲ ὁ Δανούβιος ἀρχόμενος μὲν μεγέθους γ', εἴτα β', καὶ ἐξῆς μέγεθος α'. ἀμείβων καὶ τὸ ὄνομα,

Germaniae magnae periplus.

Germania magna terminatur a septentrione quidem oceano Germanico appellato: ab oriente autem montibus Sarmaticis, ac post montes capite Vistulae fluvii, atque etiam fluvio ipso [usque ad mare:] a meridie vero Danubii fluminis parte occidua: (est autem Danubius ad principium eius latus [stadium] unum, postea duo, ac deinde tria, [ubi] nomen etiam mutat ac Ister appel-

cia Aquitania, Gallia Lugdunensis, Belgica. V. annal. XI. 23. 24. hist. I. 76. 87. II. 32. 12. 14. III. 41. I. 48. 87. II. 15. 28. III. 42. annal. XIV. 57. hist. I. 76. Agric. 9. hist. I. 59. II. 59. I 12. Annal. I. 46. 47. hist. I. 75. IV. 15. conf. Sueton. Galba 6. — Ceterum Romani Gallias dicunt, conf. Catull. epigr. 29, 3. Tacit. annal. I. 31. 33. 36. 69. 71. II. 5. III. 40. 44. hist. I. 2. 8. 51. 61 sqq. etc., atque distinguunt Galliam citeriorem et ulteriorem, sive citeriorem et interiorem, deinde quoque Galliam cisalpinam et transalpinam. Citerior autem Gallia est Gallia togata; ulterior appellabatur quoque Gallia ultima. Conf. Cic. de phil. VII. I. 9. epp. ad Attic. VIII. 3. ad div. IX. 15. pro I. manil. 12. pro Mur. c. ult. Caes. bell. gall. VI. I. VII. I. 6. Plin. hist. nat. III. 14. IV. 31. XI. 47. Dio Cass. XLVI. 55. Agathemer vero lib. II. 4 habet haec: Τῶν δὲ Γαλλικῶν, ὥς πρότερον Γαλατίας ἔλεγον, ἐξῆς κειμένων, ἡ μὲν Ἀκουιτανία, καὶ Λουγδουννησία, καὶ ἡ Βελγικὴ, ἐν ἣ εἰσὶν αἱ δύο Γερμανίαι πρὸς

τῆς ἐκτὸς νενενκνίαί θάλασσαν. Ἐπιλαμβάνουσι μέντοι ὅσον πλεῖστον τοῦ μεσογαίου, καὶ μάλιστα ἡ Λουγδουννησία. Πρὸς δὲ τῆς ἐντὸς θάλασσαν ἀντιπαρατείνουσα ταύταις ἡ Ναρβωννησία κεῖται.

1) Solus Marcianus Germaniam appellat ἡ Γερμανία ἡ μεγάλη. Tacitus de Germania cap. I dicit: Germania omnis i. e. quod nos dicimus: Germanien in seinem ganzen Umfange. conf. Plin. hist. nat. IV. 31: Gallia omnis Comata uno nomine appellata. Dicuilii Liber de mensura orbis terrae p. 6: Germania omnis et Gothia finiuntur ab oriente, flumine Hiustia [fortasse Vistula]; ab occidente, flumine Rheno; a septentrione, oceano; a meridie, flumine Danubio. Patent in longitudinem m. pm. circiter DCCC; in latitudinem CCLXXXIII. De finibus Germaniae V. Ptol. II. 11. Agathemer. II. 4.

2) Lege Γερμανικῷ. Hud s. rec. Miller. Γερμανίῳ Cod. Paris.

3) De fluvio Δανούβιος v. not. 4. — Lego ἀρχόμενος μὲν μεγέθους α' [σταδίων], εἴτα β', καὶ ἐξῆς μεγέθους γ', scl. iuxta fon-

καὶ Ἰστρος⁴ καλούμενος. ἀπὸ δὲ δύσιος⁵ τῷ Ῥήνῳ ποταμῷ. καὶ ἡ μὲν ὅλη περιγραφὴ τῆς χώρας οὕτως ἔχει. τὰ δὲ κατὰ μέρος λέξομεν. ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ῥήνου ποταμοῦ, τοῦτ' ἔστιν ἀπὸ τοῦ λεγομένου δυσμικοῦ στόματος αὐτοῦ εἰς Οὐῖδρον⁶ ποταμοῦ ἐκβολὰς στάδια τπ'. ἀπὸ δὲ τοῦ Οὐῖδρον ποταμοῦ εἰς Μαραρ-

latur) ab occidente vero Rheno fluvio. Ac universa quidem regionis circumscriptio sic se habet: quae autem sigillatim dicenda recensebimus. Ab ostiis Rheni fluvii (hoc est ab ore eius occidentali dicto) ad ostia Vidri fluvii stadia 380. A Vidro autem fluvio ad Mararmanum portum stadia 350, stadia 250. A Mararmano autem

tes eius amplitudinis est. Si codicum sequamur scripturam, illud ἀρχόμενος referri debet ad locum, ubi Danubius iuxta Sarmaticos montes Germaniam a meridie terminare incipit. Huds. Loco μεγέθος corrigit Hoesch. in notis μεγέθους, quod. rec. Miller, qui periodum ἐστὶ δὲ . . . . καλούμενος signis ( ), sequens Hudsonum, qui idem fecit in versione latina, inclusit. μέγεθος γ'. εἴτα β'. καὶ ἐξῆς μέγεθος α'. Cod. Paris., quod et Hoesch. edidit. Miller μεγέθους α' [στάδιον] etc.

4) Omnium auctorum graecorum primus fuit Hesiodus Ascraeus, qui fluvium Istrum commemorat theogon. 337: Ἰστρον

Ἐξ ἀρχτικοῦ Δάνουβις ἐκ Κιαβρόλου
Μέχρι πρὸς αὐτὴν Ἀξιούπολιν πόλιν,
Ἀφ' ἧς Δάνουβις κλησιν εἰς Ἰστρον πρέπει,
Καὶ μέχρι πόντον χευμάτων Δανουβείων.

De fluvii cursu v. Timagetum in Schol. ad Apoll. Rhod. IV. 284; atque eundem de ostiis tribus ib. ad Apoll. Rhod. IV. 306. conf. IV. 311. 320. Miller locum e Niceta quodam Paphlagone (Cod. gr. Paris. 1607, fol. 108) exhibet in notis suis p. 173, ubi haec legimus: Ἰσάσι πάντες τὸν ποταμὸν Ἰστρον μεγέθει καὶ εὐθηνία ὅσα ποταμοὶ φέρουσι· τὸ περιβόητον ἔχοντα, ὃν καὶ Δανούβιον ἢ ἐπιχώριος οἶδε γλῶττα καλεῖν· Γότθους δὲ κατ' ἐκεῖνο καιροῦ μετανάστας τῆς πατρίδος γεγονότας,

καλλιρέεθρον; deinde Herodotus II. 34, 35, si non prius ab Damaste, Hecataeo aliisque appellatus est. Pindar. olymp. III. 25. 46. VIII. 63. Thucyd. III. 96. Strabo VII. p. 304. Diodor. IV. 56. V. 30. Steph. Byz. Δάνουβις ἢ Δάνουσις, Ἰστρος ὁ ποταμὸς, πάλαι Ματόας καλούμενος. συμφορὰς δὲ τοῖς Σκύθαις ἐπιπεσούσης οὕτως ἐκλήθη. Ματόας δὲ λέγεται ἐς τὴν Ἑλληνίδα γλῶσσαν αἰσινῆς, ὅτι πολλάκις περαιούμενοι οὐδὲν ἐπεπόνθεισαν. ὁ δὲ Δάνουσις ἐρμηνεύεται, ὥστε τοῦ ἀμαρτεῖν ἔχων αἵτλαν. Idem docet Eustathius ad Dionys. Perieg. 298. 299. V. quoque Tzetzem ad Lycophr. 74. Tzetz. chil. XI. 926:

προσοίκους ὁ ποταμὸς ἔφερεν. De nomine Ματόας F. C. H. Kruse in dissertatione sua: De Istri ostiis (Vratislav. 1820) p. 23 haec: „Haec vox significat limosum fluvium et respondet omnino nostro vocabulo Donau, si recte explicueris. Ton sive Thon enim limum notat, Aue sive Au fluvium. Hanc derivationem, non statim reiiciendam, proposuit Bertius Rer. Germ. L. I. c. 24.“

5) δύσιος Hoesch. Huds. δύσεως Miller.

6) Ptolem. II. 11: Οὐῖδρον πο-

μανὸν λιμένα στάδια τν', στάδια σν'. ἀπὸ δὲ Μαραρμανοῦ⁷ λιμένος εἰς Ἀμασίου ποταμοῦ ἐκβολὰς εἰσὶ στάδ. χνέ. στάδ. νο'. ἀπὸ δὲ τῶν τοῦ Ἀμασίου ποταμοῦ ἐκβολῶν εἰς τὰς πηγὰς τοῦ αὐτοῦ ποταμοῦ στάδ. βτν', στάδια ατ'. ἀπὸ δὲ Ἀμα(-84)σίου ποταμοῦ ἐκβολῶν εἰς Οὐργίου⁸ ποταμοῦ ἐκβολὰς στάδια φξ'. ἀπὸ δὲ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Οὐϊσουργίου⁹ ποταμοῦ ἐπὶ τὰς πεγὰς τοῦ αὐτοῦ ποταμοῦ στάδια αψπ', στάδια ρχ'.¹⁰ ἀπὸ δὲ Ἰσουργίου¹¹ ποταμοῦ εἰς Ἀλβίου¹² ποταμοῦ ἐκβολὰς στάδιοι¹ [52]χκέ. ἀπὸ δὲ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἀλβίου ποταμοῦ ἐπὶ τὰς πηγὰς τοῦ αὐτοῦ ποταμοῦ στάδια ετο', στάδιοι γτ'. κατὰ τοῦτο τὸ μέρος κεῖνται νῆσοι αἱ καλούμεναι Σαξόνων·² εἰσὶ δ' ἐπ' αὐτὰς ἀπὸ τῆς ἐκβολῆς

portu ad ostia Amasii fluvii sunt stadia 655, stadia 470. Ab ostiis vero Amasii fluvii ad fontes eiusdem fluvii stadia 2350, stadia 1300. Ab ostiis autem Amasii fluvii ad ostia Visurgis fluvii stadia 560. Ab ostiis vero fluvii Visurgis ad fontes eiusdem fluvii stadia 1780, stadia 1600. A Visurgi autem fluvio ad ostia Albis fluvii stadia 625. Ab ostiis vero Albis fluvii ad fontes eiusdem fluvii stadia 5370, stadia 3300. Iuxta hanc [Germaniae] partem adjacent insulae Saxonum appellatae. Ab ostio

ταμοῦ ἐκβολαί. Nescimus hodie, cuiam fluvio hoc nomen dederint Ptolemaeus et Marcianus. V. Wilhelmi librum laudatum p. 73 sq. — εἰς τοῦ Ἰδρου Cod. Par., fortasse ortum ex: αὐτοῦ εἰς τὰς τοῦ Οὐϊδρου ποτ. ἐκβ.

7) In libb. vulg. Ptol. dicitur Μαραρμανίς λιμὴν. In Cod. Palat. Μαρμανίς. Vide Cluverii German. antiq. lib. III. p. 71. Constante Marcianus scribit nomen Μαραρμανόν; ex quo liquet, eum Ptolemaei geographia usum quidem esse, sed eam non presso pede descripsisse. Itaque temere ageremus, si ubique Marcianum ex Ptolemaeo corrigeremus. Idem fortasse est sinus Μαραρμανόν, quem hodie Marna appellant. V. Wilhelmi librum I. p. 74.

8) Scribe hic et infra Οὐϊσουργίου, vel ex Ptolemaeo Οὐϊσουργίος, aut Οὐϊσουργίος. Huds. Οὐργίου Cod. Paris. Οὐϊσουργίος ubique Miller. Visurgis, Mela III. 3. Vellei. Pat. II. 105. Plin.

hist. nat. IV. 28. Tacit. annal. II. 9 al. ὁ Βίσουργις Strabo VII. p. 291 ὁ Οὐϊσουργος Dio Cass. LV. 28 al. Scribendum fortasse εἰς τοῦ Οὐϊσουργίου ποτ., si codicis Paris. lectionem conferas.

9) Ἰσουργίου Cod. Paris.

10) Miller legi mavult στάδια βψπ', στάδια βχο.'

11) Ἰσουργίου Cod. Par.

12) Lege Ἀλβίος ubique. Huds. Ἀλβίου Cod. Par. et sic ubique. Miller. Albis, Tacit. germ. 41. annal. I. 59 al. Vell. Pat. II. 106. Mela III. 3. Plin. hist. nat. IV. 28. ὁ Ἀλβίς Strabo VII. p. 291 sqq. Ptolem. geogr. II. 11. ὁ Ἀλβίος Dio Cass. LV. 1. 28. περὶ τὰς τοῦ Ἀλβίδος ἐκβολὰς LXXVII. 14.

1) στάδια Miller.

2) Ptolemaeus ad Albis fluvii ostia tres Saxonum insulas commerat. Eae hodie Nordstrand, Föhr, Silt esse videntur. Nomen Saxones significat nostratibus Messerträger, a sahs, Messer. Conf. Witech. Corbej. p. 3:

τοῦ Ἄλβιος ποταμοῦ στάδια ψν'. ἀπὸ δὲ τοῦ Ἄλβιου ποταμοῦ ἐκδέχεται ἡ καλουμένη Κιμβρική χερσονήσος³, μεγίστη τυγχάνουσα. καὶ ἔστιν ἀπὸ τῶν τοῦ Ἄλβιου ποταμοῦ ἐκβολῶν ἐπὶ τὴν πρώτην ἐξοχὴν τῆς χερσονήσου, τὴν μετὰ τὸν Ἄλβιον⁴ ποταμὸν κειμένην, στάδιοι φο', στάδιοι υ'. ἀπὸ δὲ τῆς πρώτης ἐξοχῆς τῆς χερσονήσου ἐπὶ τὴν ἐφεξῆς κειμένην ἐξοχὴν τῆς αὐτῆς χερσονήσου στάδια ρχ', στάδια ρθ'. ἀπὸ δὲ τῆς δευτέρας ἐξοχῆς τῆς χερσονήσου εἰς τὴν ἐφεξῆς καὶ ἀρκτικωτάτην ἐξοχὴν τῆς αὐτῆς χερσονήσου στάδ. ρυν'. στάδ. ρρν. ἀπὸ δὲ τῆς ἀρκτικωτάτης ἐξοχῆς τῆς χερσονήσου εἰς τὴν μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν αὐτῆς πρώτην ἐξοχὴν στάδια χν', στάδια φν'. ἀπὸ δὲ τῆς μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν αὐτῆς πρώτης ἐξοχῆς εἰς (85) ἀνατολικώτατον⁵ αὐτῆς στάδια ψκ', στάδια φκ'. ἀπὸ δὲ τοῦ ἀνατολικωτάτου αὐτῆς χερσονήσου⁶ ἐπὶ τὴν ὑπὸ τὴν ἐξοχὴν αὐτῆς ἐφεξῆς

vero Albis fluvii ad ipsas sunt stadia 750. Post Albin autem fluvium sequitur Chersonesus maxima Cimbrica appellata. Ac ab ostiis Albis fluvii ad primam extensionem Chersonesi, quae post Albim fluvium est, stadia sunt 570, stadia 400. A prima autem extensione Chersonesi ad proxime subsequentem extensionem eiusdem Chersonesi stadia 1600, stadia 1100. A secunda vero extensione Chersonesi ad eam quae deinceps sequitur, et maxima septentrionalis est extensio eiusdem Chersonesi, stadia 1450, stadia 1150. Ab extensione autem Chersonesi maxime septentrionali ad primam post flexionem eius extensionem stadia 650, stadia 550. A prima vero extensione post flexionem eius ad partem eius maxime orientalem stadia 720, stadia 520. A parte vero istius Chersonesi maxime orientali ad extensionem primam post eam extensionem stadia 2000, stadia 1500. Ab ex-

erat autem illis diebus Saxonibus magnorum cultellorum usus, quibus usque hodie Angli (i. e. Anglo-Saxones) utuntur, morem gentis antiquae sectantes.... cultelli nostra lingua sahs dicuntur. p. 5: habentes ad renes cultellos magnos. Nimes eure saxes, id est, cultellos vestros de siconibus vestris deducite. Nennius c. 48. Fortasse hi cultelli e saxo facti erant. Conf. Zeussii librum supra laudatum p. 150 sq. 380 sqq. Eutrop. IX. 13. Iuliani opp. p. 34. 56. Saxones nautae erant, v. Sidon. Apollin. carm. VII. 88. 369. 390. ep. VIII. 6.

Saxones sunt Ambronum id est Aldsaxonum filii, v. Nennius ap. Gale I, 115. 116.

3) Primus Chersonesum Cimbricam appellat Strabo libro VII. p. 293 Plin. hist. nat. IV. 27: promontorium Cimbrorum excurrens in maria longe peninsulam ellicit, quae Cartis appellatur. v. quoque Taciti Germ. 37. Ptolem. II. 11. Agathemer II. 4.

4) Ἄλβιον Hoesch. Huds. Cod. Paris. Ἄλβιν Miller.

5) Lego εἰς τὸ ἀνατολικώτατον. Huds.

6) αὐτῆς τῆς Χερσονήσου Miller., sed τῆς reiiciendum esse videtur.

στάδια β', στάδια αφ'. ἀπὸ δὲ τῆς ὑπὸ τὴν ἑξοχὴν αὐτῆς ἐπὶ τὴν πρὸς τὰς ἀνατολὰς ἐπιστροφὴν αὐτῆς στάδια αξ', στάδια ψν'. ἔνταῦθα τῆς Κιμβρικῆς χερσονήσου ὁ περίπλους πληροῦται, ἐπὶ πολὺ μὲν διηκούσης εἰς τὸν ὠκεανὸν, [53] πλαγίας δὲ παραβεβλημένης ἐπὶ τὴν ἡπειρον τὴν πρὸς τὴν ἕω· ὥς ἀποτελεῖν καὶ ἐπὶ κόλπον μέγιστον κατὰ τὸν Σύνηβον¹ ποταμὸν, τὴν ἐνδοτέρω² καὶ αὐτοῦ παρεκτεινόμενον. ἔστι δὲ ὁ πᾶς τῆς χερσονήσου περίπλους στάδια ην', στάδια ατό'.³ κατοικεῖ δὲ τὸν μὲν αὐχένα τῆς χερσονήσου τὸ ἔθνος τῶν καλουμένων Σαξόνων⁴, αὐτὴν δὲ τὴν χερσόνησον ἔθνη πλεῖστα· ὑπὲρ δὲ τὴν χερσόνησον κεῖνται νῆσοι τρεῖς Ἀλοκίαι καλούμεναι.⁵ εἰσὶ δ' ἐπ' αὐτὰς ἀπὸ τῆς χερσονήσου στάδια φν', στάδια φ'.⁶ ἀπ' ἀνατολῶν δὲ τῆς χερσονήσου

tensione vero prima post eam extensionem ad flexionem Chersonesi versus ortum stadia 1060, stadia 750. Hic periplus absolvitur Cimbricae Chersonesi, longe quidem in oceanum excurrentis oblique autem vergentis ad continentem, quae ad ortum tendit: adeo ut maximum sinum efficiat ad Suevum fluvium, in terram ipso etiam interiorum exporrectum. Est autem totus Chersonesi periplus stadiorum 8050, stad. 7370. Cervicem vero Chersonesi habitat gens Saxonum appellata: ipsam vero Chersonesum gentes plurimae. Supra autem Chersonesum iacent insulae tres Alociae dictae: ad ipsas vero a Chersoneso sunt stad. 550, stadia 500. Ab orientali vero parte Chersonesi iacent in-

1) Σύνηβον Hoesch. „Scribendum Σούηβον vel Σύνηβον ex Ptol.“ Huds. Σύνηβον Miller.

2) Forsan ἐπὶ τὴν [γῆν vel ἡπειρον] ἐνδοτέρω, etc. Huds. ἐπὶ τὴν γῆν ἐνδοτέρω. Miller. γῆν om. Cod. Paris.

3) στάδια ατό' Hoesch. Cod. Paris. „Malim ἕτο'“ Huds., quod rec. Miller.

4) Ἀξόνων Cod. Paris.

5) Vide Cluverii Germ. antiq. lib. III. p. 170. Huds. Ptolem. geogr. II. 11: Νῆσοι αἱ καλούμεναι Σαξόνων τρεῖς. Ἄλλαι τρεῖς νῆσοι Ἀλοκίαι καλούμεναι. Marciianus de hac regione Ptolemaeo melius edoctus esse videtur; sed hodie ibi nullae insulae extant. Conf. Wilhelmi librum: Germanien p. 350.

6) Marciianus ex Ptolemaeo haurit, qui geogr. II. 11 haec habet:

ἀπ' ἀνατολῶν δὲ τῆς Χερσονήσου (κιμβρική), τέσσαρες αἱ καλούμεναι Σκανδίαι. τρεῖς μὲν μικραὶ, ... μία δὲ μέγιστη καὶ ἀνατολικωτάτη κατὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Οὐίστουλα ποταμοῦ... καλεῖται δὲ ἰδίως καὶ αὐτὴ Σκανδία. Plinius hist. nat. IV. 13 et Pompon. Mela 3, 6 Scandinavia. Iornandes de reb. get. I. ed. Lugd. p. 1056: „De hac (Scanzia) enim in secundo sui operis libro Claudius Ptolemaeus, orbis terrae descriptor egregius, meminit, dicens: Est in Oceani arctico salo posita insula magna, nomine Scanzia, in modum folii cedri, lateribus pandis post longum ductum concludens se eius ripas influit Oceanus. Haec a fronte posita est Vistulae fluvii.“ Conf. Wilhelmum I. I. p. 351 sqq. et Zeussium I. I. p. 157 sq.

κεῖνται νῆσοι δ' αἱ καλούμεναι Σκανδιαί, τρεῖς μὲν μικραί, ὧν εἰς τὴν μέσην ἀπὸ τῆς χερσονήσου εἰσὶ στάδια β, στάδια αψ. μία δὲ μεγίστη καὶ ἀνατολικωτάτη. καλεῖται δὲ ἰδίως καὶ αὕτη, Σκανδία, κειμένη κατὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Οὐίστουλα⁷ ποταμοῦ, ἀφ' ὧν εἰσὶν εἰς αὐτὴν στά(-86)διοι αχ', στάδια ας.⁸ ἔστι δὲ ὁ πᾶς τῆς Σκανδίας περιπλους στάδια β'. ἀπὸ δὲ τῆς πρὸς ἀνατολὰς ἐπιστροφῆς τῆς χερσονήσου ἐπὶ Συήβου⁹ ποταμοῦ ἐκβολὰς στάδια αςξ'. ἀπὸ Σύκου¹⁰ ποταμοῦ ἐπὶ Οὐτλδου¹¹ ποταμοῦ ἐκβολὰς στάδια ων'. ἀπὸ δὲ τοῦ Ἰλδου¹² ποταμοῦ ἐκβολῶν εἰς Οὐίστουλα¹³ ποταμοῦ εἰσὶ στάδιοι ψ',¹⁴ ἀπὸ δὲ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Οὐίστουλα ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ αὐτοῦ ποταμοῦ εἰσὶ στάδιοι β', στάδια ων'.¹⁵ ἔστι δὲ τῆς Γερ[-54]μανίας τὸ μῆκος, ἀρχόμενον μὲν ἀπὸ δύ-

sulae quatuor Scandiae nuncupatae. tres quidem parvae: ad eam quae ex illis media est a Chersoneso sunt stadia 2000, stad. 1700. una vero, maxima [earum] et maxime orientalis; vocatur autem et ipsa proprie Scandia, iuxta Vistulae fluvii ostia iacens, a quibus ad ipsam stadia sunt 1600, stadia 1200. Est autem totus Scandiae periplus stad. 2500, stad. 2000. A flexione vero Chersonesi ortum versus ad ostia Suevi fluv. stad. 1260. A Suevo fluvio ad ostia Viadi fluvii stadia 850. A Viadi autem fluvii ostiis ad Vistulae fluvii ostia stadia sunt 700. Ab ostiis vero Vistulae fluvii ad caput eiusdem fluvii stadia sunt 2000, stadia 1850. Germaniae autem longitudo incipit quidem ab occasu et

7) Οὐίστου Cod. Paris. Οὐϊστό-
λα Hoesch. Huds. ediderunt,
Hoesch. em. in notis Οὐίστούλα,
quod rec. Miller. Vistulus sive
Vistula Plin. IV. 28. Solin. 20, 2.
Vistula Pomp. Mel. III. 4. Bisula
Amm. Marcell. XXXII. 8. Οὐϊ-
στόύλας Ptol. II. 11. Viscla Ior-
nandes fluvium, quem nos Weich-
sel dicimus, appellat ad linguam
slavicam, qua nominatur Wisla.

8) στάδια Miller, qui στάδια
βχ', στάδια βς' legere proposuit.

9) Scribe hic et in versu se-
quenti Σουίβου vel Συήβου. Huds.
Σύμβου Hoesch. Huds. Cod. Par.
Fluvius Σούηβος non idem est
quem Ptolemaeus et Οὐίλαδος, et
Ἰαδούας appellat, Zetissius qui-
dem l. l. p. 16 hanc opinionem cum
aliis accepit, sed Wilhelmus
l. l. p. 78 contradicit, hodiernum
fluvium, quem Warne dicimus,

cum veterum fluvio Σούηβος com-
ponens. Σούηβος significat no-
stratibus Swebenfluss.

10) Σύκου Hoesch. Huds. Cod.
Paris.

11) Ex Ptol. Οὐιάδου [rec. Mil-
ler] et mox pro Ἰλδου lege Οὐιά-
δου. Huds. Οὐτλδου Hoesch.
Huds. Cod. Paris.

12) Ἰλδου Hoesch. Huds. Ἰλ-
δουα Cod. Paris. Οὐιάδου, con-
iecturam Huds., recepit.

13) Οὐίστουλα Hoesch. Huds.,
Hoesch. corr. in notis Οὐίστούλα,
quod Miller rec. — In textu
Hoesch. et Huds. deest verbum
ἐκβολὰς post Οὐίστούλα ποταμοῦ,
quod Hoesch. in notis correxit,
et Miller recepit.

14) στάδια ψ' Miller.

15) Lego αων' Huds., quod
Miller rec. στάδια ων' Hoesch.
Huds. Cod. Paris.

σεως καὶ Ἀσκιβουργίου¹ πόλεως, περαιούμενον δὲ Οὐϊστουλα² ποταμοῦ ἐκβολάς. ὥς εἶναι το πᾶν μῆκος τῆς ἐπαρχίας στάδια ,ατν'. τὸ δὲ πλάτος αὐτῆς ἄρχεται μὲν ἀπὸ τῆς ἐκτροπῆς τοῦ πρὸς μεσημβρίαν ῥέοντος ποταμοῦ, ὃς καλεῖται Ἀράβων.³ καταλήγει δὲ πρὸς τὰς ἄρκτους κατὰ τὴν ἐπιμηκεστέραν γραμμὴν, τουτέστι κατὰ τὴν Κιμβρικήν χερσόνησον καὶ τὴν ἀρκτικωτάτην αὐτῆς ἑξοχὴν. ὥς εἶναι τοῦ πλάτους στάδια ,ρσν'. ἔστι δὲ τῆς μεγάλης Γερμανίας ὁ κατὰ γῆν περιορισμὸς στάδια . . ,βτ', στάδια . . ,ρσν'.⁴ ἔχει δὲ ἐν αὐτῇ ἔθνη ξή', πόλεις ἐπισήμους γδ', ὄρη ἐπίσημα ζ',⁵ ποταμοὺς ἐπισήμους δ',⁶ Κιμβρικήν χερσόνησον,⁷ λιμένα ἐπίσημον α', Ἐρκύνιον (87) δρυμόν,⁸ Γαβράτα⁹ ὕλην. οἱ πάντες ἀπὸ τοῦ

Asciburgio civitate, finitur vero ad ostia Vistulae fluvii: adeo ut integra praefecturae longitudo sit stadiorum 1350. Eius vero latitudo incipit quidem a divertigio fluvii ad meridiem fluentis, qui vocatur Narabon, desinit vero ad septentrionem iuxta productionem lineam, hoc est iuxta Cimbricam Chersonesum et maxime septentrionalem eius extensionem; adeo ut latitudinis [habeat] stad. 6250. Est autem Germaniae magnae iuxta mediterranea circumscriptio stad. . . . 2300, stad. . . . 1250. Complectitur vera gentes 68. urbes insignes 94. montes insignes 7. fluvios insignes 14. Cimbricam Chersonesum. portum insignem 1. Hercyniam

1) De civitate Asciburgium appellata v. Tacit. Germ. 3.

2) δὲ εἰς Οὐϊστουλά corr. Hoesch. in notis suis; in textu enim εἰς omisum est. Miller hoc verbum rec.

3) Apud Ptol. Ναραβών. Hud s. quod Miller rec. Ἀράβων Cod. Paris.

4) στάδια „αβτ', στάδια „αρσν' Miller.

5) ὄρη ἐπίσημα ζ' Cod. Paris.

6) ποτ. ἐπισημ. δ' corr. Hoesch. in notis ιδ', quod rec. Miller.

7) Signum interpunctionis post χερσόνησον om. est.

8) Ἐρκύνιον δρυμόν. Ptolem. Hud s. Cod. Paris. τὰ ὄρη Ἐρκύνια Aristot. meteorol. I. 13. Aristot. mirabil. auscult. 112: τὸν Ἰστρον ῥέοντα ἐκ τῶν Ἐρκυνίων καλουμένων δρυμῶν. Si vera est lectio Ἐρκυνίων, ex ea apparet, eum libellum non esse Aristoteli, sed alii cuidam senioris temporis tribuendum; Graeci enim priore

tempore montes Hercynios appellabant Orcynios. Caes. bell. gall. IV. 24: circum Hercyniam sylvam, quam Eratostheni et quibusdam Graecis fama notam esse video, quam illi Orcyniam appellant. Strabo VII. p. 207. 290. 292. 292. 293 dicit Ἐρκύνιος δρυμός. Diodor. V. 21. 32. τῶν Ἐρκυνίων ὀνομαζομένων ὄρων. Apollon. Rhod. IV. 640. schol. paris. ib. Ἐρκύνειον ὄρος Κελτικῆς, ἡ δρυμός. Dionys. perieg. 286 et Eustath. com. ad h. l. ὁ δὲ ῥηθεῖς Ἐρκύνιος δρυμός μέγας τέ ἐστι καὶ πολὺδένδρος. Vellei. Pat. II. 108. Plin. hist. nat. IV. 12. 25. 28. XVI. 2. Tacit. germ. 28. 30. Etymol. M. 375. Verbum Hercynius ex lingua celtica, ubi est erchynn, erheben, erchyniad, Erhöhung, derivandum est. De diversa significatione conf. Wilhelmi librum p. 27 sqq. et Zeussii librum p. 2 sq. 5 sq.

9) Secundum Strabonem Γα-

Ῥήνου ποταμοῦ τουτέστιν ἀπὸ τοῦ καλουμένου δυσμικοῦ στόματος αὐτοῦ μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Οὐίστουλα ποταμοῦ, τοῦ περιπλου τῆς παραλίας τῆς μεγάλης Γερμανίας, σταδία . . γ', στάδια . . λ'.¹⁰

κ. Σαρματίας τῆς ἐν Εὐρώπῃ περιπλους.

Ἡ ἐν τῇ Εὐρώπῃ Σαρματία περιορίζεται, ἀπὸ μὲν ἄρκτων τῷ τε Σαρματικῷ ὠκεανῷ κατὰ τὸν Ἰνδικόν¹¹ κόλπον, καὶ μέρει τῆς ἀγνώστου γῆς, ἀπὸ δὲ ἀνατολῶν τῷ τε Ἰσθμῷ καὶ τῇ Βυκῇ¹²

sylvam. Gabritam sylvam. Peripli orae maritimae Germaniae magnae, a Rheno fluvio, hoc est ab ostio eius, quod occidentale appellatur, usque ad ostia Vistulae fluvii, stadia universa . . 3000, stadia . . . . 30.

Sarmatiae Europaeae periplus.

Sarmatia quae in Europa est definitur a septentrione quidem oceano Sarmatico iuxta Venedicum sinum, et parte terrae incognitae: ab oriente vero Isthmo et Byce palude et parte pa-

βορίταν ὕλην. Ptolemaeo dicitur Γάβριτα ὕλη. Huds. Γαβράτα Cod. Par. Γαβορίταν rec. Miller. Strabo VII. p. 292: ἔστι δὲ καὶ ἄλλη ὕλη μεγάλη Γαβρηῆτα· ἔπειτα δὲ τὰ τῶν Σουήβων, ἐπέκεινα δ' ὁ Ἐρκύνιος δρυμός. Γαβρηῆτα (nl. Γαύβρητα, Γάβρητα) prae ceteris recipiendum est. Conf. Zeusi librum p. 6 sq.

10) στάδιοι ἀγν', στάδιοι ἀλ' Miller. — Conf. Agathemer. lib. II. 4: Οὐ πρὸ πολλοῦ δὲ τῶν τοῦ Ῥήνου πηγῶν τὰς ἀρχὰς ἔχων ὁ Ἰστρος. ὃν μέχρις Οὐίνδοβούνης πόλεως Δανούβιον καλοῦσιν, ὀρίζει τὴν Γερμανίαν πρὸς τὰ ὑποκείμενα ἔθνη, Ραιτίαν, καὶ Οὐίνδελικίαν, καὶ Νωρικόν, ὑπὲρ τὰς Ἀλπεις καὶ τὴν Ἰταλίαν κείμενα· ἐκτὸς δὲ τῶν Ἀλπέων τὰς δύο Παννονίας, ἐφ' αἷς ἔστι μετὰ τὰ ἀνατολικά, ἣ Δαλματία καλεῖται· Τῆς Γερμανίας μετὰ τὴν Οὐίστουλαν ποταμὸν ἔχεται ἡ Σαρματία ἀναλαμβάνουσα πολλὴν γῆν καὶ πολλὰ ἔθνη, καὶ τῆς ἐτέρας ἡπείρου· Plin. hist. nat. IV. 28:

Graeci et quidam nostri XXV M pass. oram Germaniae tradiderunt. Agrippa cum Rhaetia et Norico longitudinem DCLXXXVI millia passuum, latitudinem CXLVIII millium. Rhaetiae prope unius maiore latitudine, sane circa excessum eius subactae. Nam Germania multis post annis, nec tota, percognita est. Si coniectare permittitur, haud multum orae deerit Graecorum opinione, et longitudini ab Agrippa proditae.

11) Ἰνδικὸν notatur in Cod. Hervuarti tanquam suspectum. Hoesch. Legu ex Ptol. [III. 5] Οὐνεδικὸν κόλπον. Huds. quod rec. Miller. Ἰνδικὸν Cod. Paris.

12) ἡ Βύκη λίμνη fortasse eadem est ac Strabonis (VII. p. 308) Σαπρὰ λίμνη, quae hodie Siwasch, sive Tzuruk, et Degnitz appellatur. Isthmus est Tauricus, quem lacus Byze efficit. Conf. Valer. Flacc. VI. 69. Plinius de lacu illo dicit IV. 26: A tergo lacus Buges fossa emissus in mare.

λίμνη, καὶ τῷ μέρει τῆς [55] Μαιώτιδος λίμνης μέχρι τοῦ Τανάϊδος¹ ποταμοῦ², ἐπὶ τὴν ἄγνωστον γῆν. ἀπὸ δὲ δυσμῶν τῷ τε Οὔιστουλα ποταμῷ καὶ τῇ Γερμανίᾳ τῇ μεγάλῃ μετὰ τὰ Σαρματικὰ ὄρη,³ καὶ αὐτοῖς τοῖς ὄρεσιν. ἀπὸ δὲ μεσημβρίας τοῖς τε Ἰάζυξι⁴ τοῖς Μετανάσταις ἀπὸ τοῦ νοτίου τῶν Σαρματικῶν ὄρων πέρατος μέχρι τῆς ἀρχῆς τοῦ Καρπάθου⁵ ὄρους, καὶ ἔτι τῇ Δακίᾳ μέχρι τῶν Βορυσθένους τοῦ⁶ ποταμοῦ ἐκβολῶν, καὶ τῇ ἀπὸ τούτου τοῦ Εὐξείνου πόντου παραλίᾳ μέχρι τοῦ μυχοῦ τοῦ Καρχινίτου⁷ κόλπου. καὶ ἡ μὲν ὅλη περιγραφὴ τοιαύτη. τὰ δὲ

ludis Maeotidis usque Tanaim fl. ad incognitam terram: ab occasu vero Vistula fl. et Germania magna, post montes Sarmaticos, et montibus ipsis: a meridie vero Iazygibus Metanastis ab australi fine Sarmaticorum montium usque ad principium Carpathi montis, ac etiam Dacia usque ad Borysthenis fluminis ostia, et hinc littore Ponti Euxini usque ad intimum recessum Carciniti sinus. Ac generalis quidem circumscriptio huiusmodi

Ipsae Buges a Coreto, Maeotis lacus sinu, petroso discluditur dorso. Pompon. Mel. 2, 1. „In Ptol. τῷτε ἀπὸ τοῦ Καρχινίτου ποταμοῦ ἰσθμῷ, καὶ τῇ Βύκῃ λίμνῃ etc.“ Huds.

1) De fluvio Tanai v. Caroli Rittteri geographi Librum: Die Vorhalle Europaeischer Völkergeschichten vor Herodot, Berol. 1820, p. 303 sqq. et Leleweli, Pytheas und die Geographie seiner Zeit, germanice ed. Hoffmanno, Lip. 1838 p. 38 sqq. De

populo Σαρρομάται sive Sarmatae v. Zeussii librum laudatum p. 277 sqq. et Niebuhrii Kleine historische und philologische Schriften, Vol. I. p. 352 sqq. Herodot. IV. 21. 57. 100. 116. 123. 125.

2) Post verba μέχρι τοῦ Τανάϊδος ποταμοῦ inseruit Miller: καὶ ἐφεξῆς αὐτῷ Τανάϊδι ποταμῷ, καὶ ἔτι τῷ ἀπὸ τῆς γῆς τοῦ Τανάϊδος ποταμοῦ. — Ad verbum Μαιώτιδος conf. Tzetzae Chiliadum VIII. 773:

Τοῖς Σκύθαις αὕτη Καρμπαλὸνκ ἡ λίμνη κλησιν φέρει.

Τὸ Καρμπαλὸνκ δ' ἑλληνισθὲν πόλις ἰχθύων λέγει.

Τὸ Κάρι γὰρ πόλις σκυθικῶς, τὸ δὲ Παλὸνκ ἰχθύες,

Καὶ τάχα ἐν σημαίνουσι, τὸ Καρμπαλὸνκ, Μαιώτις.

3) Ἀπὸ τῶν Σαρματικῶν ὀρέων. Ptol. III. 7. Huds. ὄρει Cod. Paris.

4) Ἰάζυξι τοῖς Cod. Paris. Huc spectat Stephani Byz.: Ἰάζυγες, ἔθνος Εὐρωπαῖον, ὡς Μαρκιανὸς ἐν περίπλῳ. Eos quoque commemorat Agathemer. II. 4: καὶ ἔστι ὑμὸ μὲν τὰ δυτικώτατα τῆς Σαρματίας ἐπὶ νότον κατιούσα μετὰ τοὺς Ἰάζυγας τοὺς Μετανάστας ἡ Δακία. De Iazygis, qui Metanastae appellantur, conf. Ptolem.

geogr. III. 5. 7; posteriore autem capite dicit: Ἰάζυγοὺς οἱ Μετανάσται ὀρίζονται etc. V. quoque Strabo VII. p. 306. Themist. oratt. p. 52. 68 ed. Dind. Dio Cass. 71. p. 1188. Plin. hist. nat. IV. 12.

5) Καρπάτου Ptol. Huds.

6) τῶν Βορυσθένους τοῦ ποτ. cod. Paris. τοῦ om. Miller., ut videtur, temere ad modum praecedentis τοῦ Τανάϊδος ποτ.

7) Καρχινίτου Cod. Paris.

κατὰ μέρος τῆς Σαρματίας κεφαλαιωδέστερον ἐτάξαμεν, μὴ προσθέντες τῶν σταδίων τὸν ἀριθμὸν τῷ τὸν ἄ(-88)κριβῇ περιπλουν τοῦ ἀρκτικοῦ τούτου ὠκεανοῦ σχεδὸν ἄγνωστον τυγχάνειν, πλησιάζοντος μὲν κατὰ τὰς ἄρκτους τῇ ἀγνώστῃ γῇ, ἣ ὑπέρκειται⁸ τῆς Μαιώτιδος λίμνης, ἣ ῥαδίως⁹ γνωριζομένη τῷ πλείστῳ μέρει τῶν ἀνθρώπων. μάλιστα ὅτε¹⁰ καὶ ὁ Πρωταγόρας παραλελοιπέναι τούτων τῶν σταδίων τὸν ἀριθμὸν δοκεῖ. καὶ ἡ περιγραφὴ δὲ τῶν τόπων κατὰ μόνας τὰς ἐκβολὰς τῶν ποταμῶν ῥηθήσεται διὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας. μετὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Οὐΐστουλα¹¹ ποταμοῦ ἐκδέχονται Χρόνου¹² τοῦ ποταμοῦ ἐκβολαί. ἀπὸ δὲ τοῦ Χρόνου ποταμοῦ ἐξῆς εἰς Ῥουδῶνος¹³ ποταμοῦ ἐκβολαί. οὗτοι δὲ οἱ ποταμοὶ εἰς τὸν Οὐελικὸν κόλπον ἐξίσσιν·¹⁴ ὅστις ἀπὸ τοῦ Οὐΐστουλα¹⁵ ποταμοῦ ἄρχεται παρήκων ἐπὶ [56] πλείστον. ἀπὸ δὲ τοῦ Ῥουδῶνος¹ ποταμοῦ ἐξῆς εἰς Τουρούντου ποταμοῦ ἐκβολαί, ἀπὸ δὲ Τουρούντου ποταμοῦ ἐκδέχεται Χέσυνος² ποταμός, καὶ αὖ τούτου ἐκβολαί. μετὰ δὲ τὸν

est; loca autem particularia Sarmatiae magis summarie recensuimus, stadiorum numerum non adiicientes, quod fere incognitus sit accuratus periplus septentrionalis huius oceani, iuxta septentriones quidem alluentis terram incognitam, qua superiacet paludem Maeotidem; plerisque hominum non facile exploratam: praesertim quando et Protagoras stadiorum istorum numerum omisisse videatur. Etenim hanc ipsam ob causam in locis describendis ostiorum solummodo fluviorum mentionem faciemus. Post Vistulae fluvii ostia sequuntur Chroni fluvii ostia. Post Chronum vero fluvium deinceps sunt Rhudonis fluvii ostia. Hi vero fluvii exeunt in sinum Venedicum, qui a Vistula flumine incipit, in immensum extensus. Rhudonem fluvium subsequuntur Turuntae fluvii ostia: Turuntam vero fluvium excipit Chesunus fluvius, eiusque ostia. Ultra vero Chesunum fluvium deinceps

8) τῇ ὑπέρκειται Cod. Paris.

9) ἣ ῥαδίως Hoesch. Huds., qui posterior em. in notis οὐ ῥαδίως γνωριζομένη, quod rec. Miller.

10) μάλισθ' ὅτε Miller.

11) Οὐάστουλα Cod. Paris.

12) Χρόνου ex Ptol. III. 5 Miller. Χρόνου τοῦ ποτ. Hoesch. Huds. Cod. Par. ut paullo post. Amm. Marcell. XXII. 8: quos amnes Chronius et Bisula praeterfluunt. Ego nihil mutavi.

13) Ῥούβωνος ποτ. Miller ex

Ptol. III. 5. Ῥουδῶνος Hoesch. Huds. Cod. Par. ut paullo post.

14) I lege Οὐενεδικόν. Huds. Οὐελικόν Hoesch. Huds. Cod. Paris. Forsan Οὐενδικόν

15) ἐξίσσιν ed. Hoesch. Huds. Cod. Par., Hoesch. autem in notis em. ἐξίσσιν, quod rec. Miller.

16) Ἰουστουλα Cod. Paris.

1) τοῦ Ῥοῦντου Cod. Par. ut paullo post.

2) Χέσινος ποτ. Ptol. III. 5. Huds. Χέσυνος Hoesch. Huds. Χέσυνος Cod. Par.

Χέσυνον ποταμόν, ὁ ἄγνωστος καὶ ὑπερβόρειος ³ ἔξῃς ἐστὶν ὠκεανὸς, συνάπτων τῇ ὑπερβορείῳ καὶ ἀγνώστῳ γῇ. παροικοῦσι τὸν Χέσυνον ποταμόν οἱ Ἀγαθοσοὶ ⁴ τὸ ἔθνος τῆς ἐν Εὐρώπῃ Σαρματίας ὄντες. καταφέρονται δὲ ὅ,τε Χέσυνος ποταμὸς, καὶ ὁ Τουρούντης ἐκ τῶν ὑπερκειμένων ὄρων, ἃ τινὰ καλεῖται Ῥίπαια ⁵ ὄρη, κατὰ τὸν μεσόγειον, μεταξὺ (89) τῆς Μαιώτιδος λίμνης καὶ τοῦ Σαρματικοῦ ὠκεανοῦ κείμενα. ὁ δὲ Ῥούδων ⁶ ποταμὸς ἐκ τοῦ Ἀλάνου ⁷ ὄρους φέρεται. παροικεῖ δὲ τό,τε ὄρος καὶ τὴν χώραν ταύτην ἐπὶ πολὺ διῆκον τὸ τῶν Ἀλανῶν Σαρματῶν ⁸ ἔθνος, παρ' οἷς τοῦ Βορυσθένους ποταμοῦ, τοῦ εἰς τὸν Πόντον ἐξιόντος,

est Hyperboreus et incognitus oceanus contiguus Hyperboreae et incognitae terrae. Chesunum fluvium accolunt Agathyrsi, Sarmatiae Europaeae gens. Chesunus vero fluvius et Turuntas defluunt e montibus superiacentibus, qui Riphaei montes appellantur, in partibus mediterraneis, inter Macotida paludem et oceanum Sarmaticum, iacentes. Rhubon vero fluvius fertur ex Alauno monte. Montem autem et regionem hanc longe extensam habitant Alauni Sarmatarum gens; ubi fontes sunt Borysthenis fluvii in Pontum exeuntis. Regionem vero circa Borysthenem post Alaunos habi-

3) ὑπερβόρειος et mox ὑπερβορείῳ Cod. Paris.

4) Ἀγαθοσοὶ Cod. Paris. Hoesch. Huds., quorum posterior in notis: Lego Ἀγαθύρσοι ex Ptol., quod Miller rec.; sed scribendum est Ἀγάθυρσοι. Herodotus commemorat populum Ἀράθυρσοι lib. IV. cap. 104., atque apud eos fluvium Μάρις, qui in Istrum influit. Steph. Byz. Ἀγάθυρσοι, ἔθνος ἐνδοτέρῳ τοῦ Αἰμου· κέκληνται δὲ ἢ ἀπ' Ἀγαθύρσου τοῦ Ἡρακλείους, ἢ ὡς Πείσανδρος, ἀπὸ τοῦ θυρῶν τοῦ Διονύσου.... Μαίμαρσος, πόλις Ἰστρον. hisdem verbis locum Suidas perscripsit. Conf. Herodotum IV. 10. Eustathium ad Dionys. Perieg. V. 310., ubi eadem fabula de Agathyrsos, Herculis filio narratur. Steph. Byz. Σιαγαθουργοί, ἔθνος, περὶ οὗ φησι Μαρκιανὸς ἐν περίπλῳ Σαρματίας. V. Vossium ad fragm. Periplus p. 31. Iterum ex hoc Stephani loco, quem ex Marciani periplo exhibuit, apparet magna diversitas

codicis, quo Stephanus usus est, eiusque, qui ad nos pervenit.

5) Ῥίπεα Cod. Par. Ῥιπᾶς ὄρος Alcmān, in Schol. ad Sophocl. Oedip. Col. 1248, alias αἱ Ῥίπαι apud Aristot. et Sophocl., al. quoque τὰ ὄρη Ῥίπαια sive Ῥιπαῖα, atque apud Romanos: Montes Riphaei. Vox Rip ex Scytharum lingua translata est, atque significare videtur nostram Riffe, Berg, Gürtel, slav. Rip, bohem. Rzip. Sed hoc loco Riphaei montes non sunt ii, qui hodie Ural appellantur. Conf. autem Schol. ad Apollon. Rhod. IV. 284. Steph. Byz. s. v. Ὑπερβόρειοι. Aristot. meteorol. I. 13: Athen. deipn. III. 5. Plutarch. Camill. 15.

6) Ῥούδων Cod. Paris. Hoesch. Huds., quorum posterior: Ῥούβων Ptol.

7) Ἀλαύνων Ptol. Huds., quod rec. Miller. Ἀλαύνους Cod. Par.

8) Ἀλαύνων Σκυθῶν apud Ptol. [III. 5.] Huds. Ἀλανῶν Cod. Par. consentiens codd. Hoesch. Ἀλαύνων Miller. Nomen populi

αἱ πηγαὶ τυγχάνουσιν. τὴν δὲ περὶ τὸν Βορισθένην χώραν παρ-
οικοῦσι μετὰ τοὺς Ἀλανοὺς οἱ καλούμενοι Χοανοί⁹, οἱ ἐν τῇ
Εὐρώπῃ. ἔστι δὲ τὸ μῆκος τῆς Σαρματίας στάδια ζψ', τὸ δὲ
πλάτος στάδια ζχν'. ἔχει ἔθνη υς',¹⁰ πόλεις ἐπισήμους νγ', ὄρη
ἐπίσημα θ', ποταμοὺς ἐπισήμους δ', ἀκρωτήρια ἐπίσημα γ', λι-
μένας ἐπισήμους γ', κόλπους ἐπισήμους δ',¹¹ τὸν τε Οὐενδικὸν¹²
τὸν εἰρημένον κόλπον, καὶ ἄλλους τρεῖς. τῆς μὲν οὖν Εὐρώπης τῶν
δεξιῶν μερῶν τὸν περίπλουν, ὥσπερ ὑπεσχόμεθα, μετὰ τῆς προσ-
ελκούσης¹³ ἐπιμελείας [57] πεποιήμεθα. μεταβησόμεθα δὲ ἐπὶ τὰς
Πρετανικὰς¹ νήσους.

tant Choani appellati, qui in Europa. Est autem Sarmatiae lon-
gitudinis stadiorum 7700. Latitudo vero stadiorum 7650. Gentes
habet 56. urbes insignes 53. montes insignes 9. fluvios insignes
4. promontoria insignia 3. portus insignes 3. sinus insignes 4.
sinum [scilicet] Venedicum appellatum et alios tres. Periplum
igitur dextrarum Europae partium, ut polliciti sumus, debita cum
cura atque diligentia fecimus: [nunc] autem ad insulas Britan-
nicas transibimus.

Scythici, qui olim ad Caucasum
montem habitabat, scribi necesse
est Ἀλανοί. De his v. Plin. hist.
nat. IV. 12. Dionys. Perieg. 302.
Ioseph. de bello iudac. VII. 7.
Procop. bell. pers. I. 15. bell.
goth. IV. 4. Constantin. porphyr.
de admin. imp. 10. 42. Ammian.
Marcell. XXXI. 2. Ptol. geogr.
III. 5. conf. VI. 14, ubi Ἀλανά
ὄρη et Ἀλανοὶ Σκύθαι commemo-
rantur. Alauni et Alani unius
stirpis et quidem Sarmaticae sunt.
Conf. Zeussii librum p. 300 sqq.
700 sqq.

9) Χοανοὶ Hoesch. Huds. „For-
san Χοῦνοι Ptolemaei“ Huds.
Χουννοὶ Miller. Non sunt Chunni
sive Chuni, Χουννί, Χουνί, et
Χεουννί; cognati autem videntur
cum Dionysii Perieg. Unnis
(Οὔννοι), v. 730. At conf. Zeu-
ssii librum p. 727. Hi ad Caspium
mare, illi in Europa habitant.

10) Lego υς' Huds., quod rec.
Miller.

11) ἀκρ. . . . . κόλπ. ἐπ. δ' bis
in cod. Paris.

12) Οὐενδικὸν Hoesch. Huds.
Cod. Par. „Scribo Οὐενεδικὸν cum

Ptol.“ Huds., quod rec. Miller.

13) Lego προσηκούσης. Huds.,
quod rec. Miller. προσελκούσης
Hoesch. Huds. προσεικούσης Cod.
Paris.

1. Βρεταννικὰς Miller. Dionys.
Perieg. 284 scribit Βρετανοὶ v.
566 νῆσοι Βρετανίδες; Eustathius
autem ad h. l. „ὅτι Βρεττανοὶ
διὰ δύο ττ ὡς ἐπιπολύ. ἐνταῦθα
δέ, ἐν τῷ ἐνθα Βρετανοί, τοῦ μέ-
τρον ἐπιτάξαντος ἀπεχώρισε τὸ ἐν
τ. οὕτω καὶ Σαρματῶν τινῶν λεγο-
μένων μετὰ τοῦ ρ, ὅμως ἐν τοῖς
ἐξῆς, ἐν τῷ Γερμανοὶ Σαμάται
τε, ἢ τοῦ μέτρον βία ἐξώθησε τὸ
ρ. Σαρμάται γὰρ εἰπεῖν ἔδει καὶ
οὐ Σαμάται. τῶν δὲ Βρεττανῶν
τούτων παρώνυμοι αἱ ἀντιπέραν
Βρεττανίδες νῆσοι, περὶ ὧν ῥηθή-
σεται. Conf. quoque Steph. Byz.
s. v. Βρεττία. ubi haec leguntur:
νῦν δὲ Βρέττιοι λέγονται. εἰσὶ δὲ
Βρεττανίδες νῆσοι ἐν τῷ Ὠκεανῷ,
ὧν τὸ ἐθνικὸν Βρεττανοί. . . . καὶ
ἄλλοι οὕτω διὰ τοῦ π, Πρεττανί-
δες νῆσοι, ὡς Μαρκιανὸς καὶ Πτο-
λεμαῖος. Si Miller respexisset
hunc locum, nusquam Βρετανν.
seripsisset.

λ. Περὶ τῶν Πρετανικῶν νήσων.

Αἱ Πρετανικαὶ νῆσοι² δύο εἰσὶν, ἥ τε καλουμένη Ἀλβίων καὶ ἡ Ἰουερνία· ἀλλ' ἡ μὲν Ἀλβίων μείζων³ κατὰ πολὺ τυγχάνει. κεῖται⁴ δὲ κατ' ἀντικρὺ τῆς Κελτογαλατίας, παρὰ τε τὴν Λουγδου(-90)νησίαν καὶ τὴν Βελγικὴν, μέχρι τῆς μεγάλης Γερμανίας ἐκτεινομένη. οὐ γάρ ἐστι συνεστραμμένη καθάπερ αἱ ἄλλαι νῆσοι·

De insulis Britannicis.

Insulae Britannicae duae sunt, una Albion appellata, altera Ivernia. Multo autem maior est Albion. E regione vero Celto-galatiae sita est, exporrecta contra [Galliam] Lugdunensem et Belgicam usque ad Germaniam magnam. Non enim contorta est et conglobata quemadmodum aliae insulae, sed veluti disiuncta

2) Eustathius ad Dionys. Perieg. 566: αἱ Βρετανίδες εἰσὶ δύο νῆσοι, Ἰουερνία καὶ Ἀλουβίων, ἥτοι Ἰβερνία καὶ Ἀλβίων· Βρετανίδες δὲ ἐνὸς τ' παρὰ τοῦτω τῷ ποιητῇ γραφόμεναι. — Stephanus Byz. Ἀλβίων, νῆσος Βρεττανική. Μαρκιανὸς ἐν περίπλῳ αὐτῆς. atque alio loco: Ἰουέρνη, πόλις ἐν τῷ ὠκεανῷ τῷ Πρετανικῷ. et: Ἰουερνία, ἡ Πρετανική [νῆσος], τῶν δύο ἐλάσσων. τὸ ἔθνικόν· Ἰουερνιάτης. deinde: Ἰουέρνη, πόλις ἐν τῷ ὠκεανῷ Πρετανικῷ. Sic posteriorē locum Berkelius restituit. Aristot. de mūdo 3: νῆσοι μέγισται τε τυγχάνουσιν οὖσαι δύο, Βρετανικαὶ λεγόμεναι Ἀλβίων καὶ Ἰέρνη.... ὑπὲρ τοὺς Κέλτους κείμεναι. Ptolemaeus librum suum de insulis Britannicis inscripsit: Ἰουερνίας νήσου Βρεττανικῆς θέσις. Ἀλουβίωνος νήσου Βρεττανικῆς θέσις. Plin. hist. nat. IV. 30: Ex adverso huius [Bataviae] situs Britannia insula, clara Graecis nostrisque monumentis, inter septemtrionem et occidentem iacet: Germaniae, Galliae, Hispaniae, multo maximis Europae partibus magno intervallo adversa. Albion ipsi nomen fuit, cum Britanniae vocarentur omnes: de quibus mox paulo dicemus. Haec abest a Gessoriacō Morinorum

gentis litore, proximo traiectu quinquaginta M. circuitu vero patere tricies octies centena viginti quinque M. Pytheas et Isidorus tradunt: triginta prope iam annis notitiam eius Romanis armis non ultra vicinitatem silvae Caledoniae propagantibus. Agrippa longitudinem DCCC M. pass. esse: latitudinem CCC M. credit. Eandem Hiberniae latitudinem, sed longitudinem CC mill. passuum minorem. Super eam haec sita abest brevissimo transitu a Silurum gente XXX M. pass. Reliquarum nulla CXXV mill. circuitu amplior proditur. Sunt autem XL Orcades, modicis inter se discretæ spatiis. Septem Aemodae, et XXX Haebudes cet. Conf. Agathemer. II. 4. Avieni ora marit. 94 sqq. Οὐερνία Cod. Paris. Conf. Dicuilii librum de mensura orbis terrae, p. 27 sq. 30. 49 sq.

3) μείζων Cod. Par.

4) De situ insulae, quae et ἡ Βρεττανική (Strabo) et ἡ Βρετανία (Epit. Strabonis p. 38. 39 ed. Huds.), et ἡ Ἀλουβίων (Tzet. Chil. VIII. 79); Britannia (Caes. de b. gall. IV. 20 sqq. V. 1 sqq. Tacit Agric. 29. Pomp. Mela III. 6, 4. Solin. 22, 1. 18. 23, 20. Dicuilus p. 11. 28. 49

ἀλλ' ὥσπερ διηρημένη καὶ διεσπαρμένη κατὰ πλείστου μέρους⁵ διήκει τοῦ ἄρκτῶου ὠκεανοῦ.⁶ δύο μάλιστα μακροτάτους ἰσθμοὺς ὥσπερ πόδας τινὰς, ἔχουσα, ὧν ὁ μὲν μείζων,⁷ ὁ δὲ ἐλάττω,⁸

et dispersa per maximam partem oceani septentrionalis extenditur: duos potissimum longissimos Isthmos, veluti pedes quosdam habens. quorum unus quidem major: alter vero minor usque

scribit: Brittania insula. Omnium Romanorum Caesar primus fuit, qui ad hanc insulam traiecit. Nomen insulae etiam in Inscriptionibus latinis scriptum est, Britto et Brittones (Gruteri thes. 93, 5. 359, 3. 569, 5. 1101, 3. al.) Indigenae ipsi sese appellant Brython, suamque linguam Brythoneg (britanicam) sive Brythoneg-Gimruain (britonico-cumbricam). Conf. Zeussii librum I. p. 193 sq.

5) κατὰ πλείστον Cod. Par. κατὰ πλείστα μέρη ed. Vienn.

6) Auctor noster hic loci ἰσθμοὺς pro penisulis accipere videtur. Huds.

7) De insulae Britanniae forma Strabo habet haec, lib. I. p. 63: καὶ οἱ τὴν Βρετανικὴν καὶ Ἰέρνην ἰδόντες, οὐδὲν περὶ τῆς Θούλης λέγουσιν, ἄλλας νήσους λέγοντες μικρὰς περὶ τὴν Βρετανικὴν. Αὕτη δὲ ἡ Βρετανικὴ τὸ μῆκος ἴση πῶς ἐστὶ τῇ Κελτικῇ παρεκτεταμένη, τῶν πεντακισχιλίων οὐ μείζων σταδίων, καὶ τοῖς ἄκροις τοῖς ἀντικείμενοις ἀφορίζομένη. Ἀντίκειται γὰρ ἀλλήλοις τὰ τε ἑῷα ἄκρα τοῖς ἑῷοις, καὶ τὰ ἐσπέρια τοῖς ἐσπερίοις· καὶ τὰ γε ἑῷα ἐγγὺς ἀλλήλων ἐστὶ μέχρις ἐπόψεως, τὸ τε Κάντιον, καὶ αἱ τοῦ Ῥήνου ἐκβολαί. et lib. II. p. 128: μετὰ δὲ ταύτην [Ἰβηρίαν] ἐστὶν ἡ Κελτικὴ πρὸς ἑῷ μέχρι ποταμοῦ Ῥήνου, τὸ μὲν βόρειον πλευρὸν τῷ Βρετανικῷ κλυζομένη πορθμῷ παντί· πᾶσα πάση, μῆκος ὅσον πεντακισχιλίους ἐπέχουσα: lib. IV. p. 199: Ἡ δὲ Βρετανικὴ, τρίγωνος μὲν ἐστὶ τῷ σχήματι· παραβέβληται δὲ τὸ μέγιστον αὐτῆς πλευρὸν τῇ Κελτικῇ, τοῦ μήκους οὐδ' ὑπερ-

βάλλον, οὐτ' ἐλλείπον· ἐστὶ γὰρ ὅσον τετρακισχιλίων καὶ τ' ἢ ὑ' σταδίων ἑκάτερον. Conf. Dio Cass. XXXIX. 50: ὁ Καῖσαρ . . . ἐς Βρεττανίαν . . . ἐπεραιώθη. ἡ δὲ δὴ χώρα αὕτη ἀπέχει μὲν τῆς ἡπείρου τῆς Κελτικῆς κατὰ Μωρίνους σταδίους πεντήκοντα καὶ τετρακοσίους, τὸ συντομώτατον· παρῆκει δὲ παρὰ τε τὴν λοιπὴν Γαλατίαν, καὶ παρὰ τὴν Ἰβηρίαν ὀλίγον πᾶσαν, ἐς τε τὸ πέλαγος ἀνατείνουσα. καὶ τοῖς μὲν πάνιν πρῶτοις καὶ Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων οὐδ' ὅτι ἐστὶν ἐγγινώσκето· τοῖς ὁὖν ἔπειτα, ἐς ἀμφισβήτησιν εἴ τε ἡπειρος, εἴ τε καὶ νῆσος εἴη, ἀφίκετο· καὶ πολλοῖς ἑῷ ἑκάτερον, εἰδόσι μὲν οὐδὲν, (ἅτε μὴτ' αὐτόπταις μὴτ' αὐτηκόοις τῶν ἐπιχωρίων γενομένοις) τεκμαιρομένοις δὲ, ὡς ἕκαστοι σχολῆς ἢ καὶ φιλολογίας εἶχον, συγγέγραπται· προῖόντος δὲ δὴ τοῦ χρόνου, πρότερόν τε ἐπ' Ἀγρικόλου ἀντιστρατήγου, καὶ νῦν ἐπὶ Σιβήρου αὐτοκράτορος, νῆσος οὕσα σαφῶς ἐλήλεγχται. Eo tempore divisa est insula Britannia auctore Dione C. I.V. 23: ἐν Βρεττανίαν τὴν ἄνω et ἐν Βρεττανίαν τὴν κάτω. Zosimus III. 5 dicit: ἡ Βρετανικὴ νῆσος ἐννακισίοις σταδίοις διέστηκε τοῦ Ῥήνου. Seytinus autem Chius apud Apollonium Dyscol. (hist. comm. cap. XVI.): Σκυτίνος δὲ ὁ Χίος τὴν Βρετανικὴν νῆσον λέγει σταδίων εἶναι τετρακοσίων τὸ περίμετρον. Tzetzes ad Lycoph. v. 1204: περὶ γὰρ τὸν Ὠκεανὸν ἐστὶν ἡ Βρεττανία νῆσος, μεταξὺ τῆς τε ἐν δύσει καιμένης Βρεττανίας καὶ Θούλης τῆς πρὸς ἀνατολήν. V. infra p. 59, not. 6.

8) Nonnulla (ut puto) hic de-

μέχρι τῆς Ἀκυτανίας διήκει, ἡ δὲ ἑτέρα νῆσος ἡ Ἰουερνία, ὑπὲρ αὐτὴν⁹ δὲ κειμένη, δυτικοτέρα δὲ τυγχάνουσα, ἐλάσσων τέ ἐστι τῷ μεγέθει, καὶ τὴν ἴσην ἔχει θέσιν τῇ προειρημένῃ. ταύτης τοίνυν τῆς προτέρας τὸν περίπλουν ἀναγράψομεν, εἰθ' οὕτως ἐπὶ τὴν μείζονα ἐλευσόμεθα.

μ. Ἰουερνίας νήσου Βρετανικῆς¹⁰ περίπλους.

Ἡ Ἰουερνία νῆσος ἡ Πρεταννικὴ περιορίζεται, ἀπὸ μὲν τῶν

ad Aquitaniam porrigitur. Alia autem insula est Ivernia, hanc vero superiacens et occidentalior, et magnitudine minor est, et situm praedictae similem habet. Huius igitur prioris periplum perscribemus, deinde ad maiorem procedemus.

Iverniae insulae Britannicae periplus.

Ivernia [sive Hibernia] insula Britannica terminatur a sep-

sunt. Sic autem legendum et distinguendum: ὧν ὁ μὲν μείζων, ἐκτεινόμενος μέχρι.... ὁ δὲ ἐλάσσων μέχρι etc. Huds. Miller semicolon post verbum ἐλάττων, quod Hoesch. Huds. habent, secutus Hudson. versionem latinam expunxit. Hudsoni coniectura plane reiicienda est, atque Miller erravit. Medelam huic loco adfers, si nihil nisi signa interpunctionis aliter ponis, sicuti feci. Hoesch. Huds. legunt: οὐ γάρ ἐστι συνεστραμμένη καθάπερ αἱ ἄλλαι νῆσοι· ἀλλ' ὥσπερ διηρημένη καὶ διεσπαρμένη, κατὰ πλείστον μέρους διήκει τοῦ ἀρκτοῦ ὠκεανοῦ, δύο μάλιστα μακροτάτους ἰσθμοὺς ὥσπερ πόδας τινὰς ἔχουσα· ὧν ὁ μὲν μείζων· ὁ δὲ ἐλάττων μέχρι τῆς Ἀκυτανίας διήκει. Nihil video quod nostrae emendationi obstet.

9) ὑπὲρ αὐτὴν δὲ Hoesch. Huds. Cod. Paris. δὲ Miller om. Insula autem Ivernia non super Britanniam iacet, quod Marcianus dicit, potius fortasse dicere debebat παρὰ αὐτὴν; at Marcianus e sua regione insularum situm indica-

vit, quod plane apparet ex his verbis τὴν ἴσην ἔχει θέσιν τῇ προειρημένῃ. Idem fere proferre videtur Pomp. Mela III. 6, 6: Super Britanniam Iverna est, paene par spatio, sed utrimque aequali tractu litorum oblonga. Sed si haec verba adspicis, errorem in iis deprehendes, atque Marcianum accuratius insulae situm indicasse videbis. Eodem errore de Iverniae situ deceptus est Strabo lib. II. p. 72: ὁ δὲ γε ἀπὸ τῆς Κελτικῆς πρὸς ἄρκτον πλοῦς ἔσχατος λέγεται παρὰ τοῖς νῦν ὁ ἐπὶ τὴν Ἰέρνην, ἐπέκεινα μὲν οὖσαν τῆς Βρεττανικῆς, ἀθλίως δὲ διὰ ψύχος δίκουμένην· ὥστε τὰ ἐπέκεινα νομίζειν ἀοίκητα. Οὐ πλέον δὲ τῆς Κελτικῆς τὴν Ἰέρνην διέχειν φασὶ τῶν πεντακισχιλίων. Conf. lib. II. p. 115. Posui colon ante ὑπὲρ.

10) Promiscue scribitur cum β et π et cum τ ττ et ν νν. Huds.; sed v. not. I, ubi varias quoque nominis formas invenies. Insula fabulosa Ἰέρνις iam in Pseudo-Orphei argonauticis v. 1179 commemoratur. Posteriore tempore insula Hibernia appellata est.

ἄρκτων¹¹ τῷ ὑπερκειμένῳ καὶ καλουμένῳ Ὑπερβορείῳ ὠκεανῷ¹²
 ἀπὸ δὲ ἀνατολῶν τῷ ὠκεανῷ τῷ καλουμένῳ Ἰουερνικῷ· ἀπὸ [58] δὲ
 δυσμῶν τῷ δυτικῷ ὠκεανῷ. ἀπὸ δὲ μεσημβρίας τῷ καλουμένῳ
 Οὐεργονίῳ ὠκεανῷ.¹ καὶ ἡ μὲν ὅλη θέσις τῆς νήσου τοῦτον

tentrione quidem oceano Hyperboreo appellato: ab oriente vero oceano, qui vocatur Hibernicus: ab occidente vero oceano occidentali: a meridie vero oceano Virgivio dicto. Ac universus

11) Lege cum Cod. Herv. ἄρκτων. Hoesch., quod rec. Miller. ἄρκτων Cod. Vatic.

12) Ptolem. geogr. II. 2 ὁ ὠκεανὸς Ὑπερβόρειος, ib. Cod. Palat. addit: ὁ αὐτὸς καλεῖται Περπηγὼς καὶ Κρόνιος, Νεκρός· Plin. hist. nat. IV. 27 Septentrionalis Oceanus: Amalchium eum Hecataeus adpellat, a Paropamisane, qua Scythiam adluit, quod nomen eius gentis lingua significat congelatum. Philemon Morimarusam a Cimbris vocari, hoc est mortuum mare, usque ad promontorium Rubeas: ultra deinde Cronium. — Ὑπερβορίῳ Cod. Paris.

1) Lego Οὐεργιονίῳ. In libb. vulg. Ptol. Οὐεργίνιος; in cod. Pal. Οὐεργιούιος, Vergivius. Vide Camdeni Hiberniam, sub initium. [Waraei diss. de Hibernia et antiquitate eius. Lond. 1658] Huds. Οὐεργονίῳ Cod. Paris. Zeussius l. l. p. 194 sq. haec: „Da Britannia und Hibernia von den südlichen Hauptvölkern durch Ausländer immer auf die ganze Insel übertragene Benennungen sind, so lässt sich nach den ursprünglichen und einheimischen Benennungen der Inseln fragen. Für die östliche ist dies Albion. Für die westliche? muss es Bergion oder Vergion seyn. Bergion nennt neben Albion die Fabel, durch welche die Griechen in Massilia ihr benachbartes Steinfeld erklärten: litus ignobile est, lapideum, ut vocant, in quo Herculem contra Albionem et Bergiona, Neptuni liberos, dimicantem, cum tela

defecissent, ab invocato Iove adiutum imbre lapidum ferunt. Credas pluisse, adeo multi passim et late iacent. Mela II. 5. Bei Ptol. heisst das Meer südlich von Hibernia an drei Stellen (II. 1. 2. VIII. 3) in den verschiedenen Lesarten Ὠκεανὸς Οὐεργίνιος, Οὐεργιόνος, Οὐεργονίος, Οὐεργιούος, Οὐεργιούιος, richtig wohl Οὐεργιόνιος (etwa für Βεργιόνιος, ou für β, wie in Ἀλουίῳ, Ἰουερνία?) Wohl weiter nichts als Entstellung aus Bergion oder Vergion ist auch Nerigon bei Plin. IV. 16: sunt qui et alias prodant, Scandiam, Dunnam, Bergos, maximamque omnium Nerigon, ex qua in Thulen navigetur. Das nebenstehende Bergos ist entweder eine andere Insel, oder wenn dieselbe, von Plinius aus einer andern Quelle geschöpft. Für Norwegen kann Nerigon durchaus nicht erklärt werden; Norweger kamen erst im 9. Jahrh. zuerst nach Island und fanden dort Irländer vor. Den Namen Bergos hatte wohl auch Mela vor sich, da er zu den bekannten Belgae fehlgreifend schrieb (3, 6): Thule Belgarum litori opposita est; und wahrscheinlich ist auch Ἀέρκυνος bei Apollodor (2, 5, ω) neben Ἀλεβίων als Sohn Poseidons genannt, nur verstümmelt. Albion ist zum keltischen alb (in Alpes, Ἀλβία ὄρη); Albainn im Galischen, Gebirgsland) zu nehmen, also Gebirgsinsel; bedeutete Bergion, im Gegensatz, etwa die flache Insel?“

ἔχει τὸν τρόπον. ἔστι δὲ τῆς Ἰουερνίας νήσου τῆς Πρεταννικῆς τὸ μὲν μῆκος μέγιστον ἀπὸ τοῦ Νοτίου ἀκρωτηρίου ἀρχόμενον, καὶ καταλήγον ἐπὶ τὸ Ῥοβόγδιον² ἄκρον. ὥς εἶναι τῆς νήσου τὸ μῆκος (91) στάδια βρο'. τὸ δὲ πλάτος ἀρχεται μὲν ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ἄκρου, περαιοῦται δὲ εἰς τὸ Ῥοβόγδιον ἄκρον· ὥς εἶναι τῆς νήσου τὸ πλάτος στάδια αωλδ'. τὰ δὲ ἄκρα αὐτῆς ἀπὸ τῶν ὀριζόντων διέστηκε τὸν τρόπον τοῦτον. τὸ μὲν ἀρκτῶον αὐτῆς

quidem insulae situs ad hunc modum se habet. Est autem Iverniae insulae Britannicae longitudo quidem maxima a Notio promontorio incipiens, et ad Rhobogdium desinens: adeo ut insulae longitudo sit stadiorum 2170. Latitudo autem incipit quidem ab eodem promontorio, terminatur vero ad Rhobogdium promontorium: adeo ut insulae latitudo sit stadiorum 1834. Eius autem promontoria ab horizontibus distant ad hunc modum. Arcticum,

2) Ῥοβόνδιον Cod. Paris. In definienda Hiberniae longitudine et latitudine Marcianus errasse videtur; utranque dimensionem iisdem finibus descripsit, quod nulla ratione fieri posse videtur. Quod ita scriptum cum legimus, vix dubitandum videtur, quin in verbis error insit, qui aut iam a Protagora potest admissus esse, e cuius libro Marcianus ipse fatetur se stadiorum mensuras deprompsisse, aut etiam librariis tribuendus est, qui nomina duorum promonteriorum commiscuerant, aut denique non integrum nobis Marciani opus, sed tantum epitome eius servata est, quod ipsum a nobis iam semel atque iterum indicatum est, cum ne locus quidem apud illum reperitur, ubi insulae Aebudes videantur potuisse commemorari, quarum tamen notitiam Stephanus ex Marciani periplo se desumpsisse dicit. Stephanus Byz. habet haec: *Ἀλβονδαί, νῆσοι πέντε τῆς Βρεταννικῆς, ὡς Μαρκιανὸς ἐν περίπλῳ*. Sed res hoc modo se habet. Et promontorium Νότιον, quod ad occidentem meridianam Hiberniae partem definit, extrema pars insulae est, et promontorium Ῥοβόγδιον, quod ad orientem septentrionalem partem in-

sulae definit, etiam extrema pars insulae est. Quod cum ita sit, promontoria Notium et Robogdium et longitudinem efficiunt, (nam utrumque extremas partes Hiberniae ad meridiem versus et ad septentrionem indicant,) et etiam latitudinem, (Notium enim extrema pars, ut dictum est, ad occidentem, et Robogdium ad orientem est). Confer gradus illorum locorum, quos quidem Ptolemaeus notavit, et quidem cum Marciani notis ipsis, et mente complectere insulae formam. Insulae forma est parallelogramma obliquum; Ptolemaeus enim, quem Marcianus sequitur, quatuor promontoria commemorat, quae item quatuor cornua insulae elliciunt. Septentrionale latus ad occidentem promontorium Βόρειον, ad orientem Ῥοβόγδιον definit; meridianum autem latus ad occidentem Νότιον, ad orientem autem Ἰερὸν promontorium determinat. Promontoria et Νότιον et Ῥοβόγδιον, quae in obliquum sibi opposita sunt, longius imminet in mare, quam duo altera promontoria, et Βόρειον et Ἰερὸν, quae eodem modo sibi sunt opposita. Quoniam igitur Hibernia in parallelogrammate sita est, necessario sequitur, eam longiorem esse

ἄκρον ἀπὸ τοῦ ἀρκτῶον ὁρίζοντος στάδια . . δσν'.³ τὸ δὲ δυτικὸν αὐτῆς ἄκρον ἀπὸ τῆς Ἰσημερίας στάδια ητιζ'. τὸ δὲ ἀνατολικὸν ἄκρον ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς στάδια . . τιζ'.³ ἔχει δὲ ἔθνη ις. πόλεις ἐπισήμους ἔνδεκα, ποταμοὺς ἐπισήμους ιέ. ἀκρωτήρια ἐπίσημα πέντε. νήσους ἐπισήμους ἕξ. οἱ πάντες τοῦ περιήλου τῆς νήσου τῆς Ἰουερνίας οὐ πλεῖον σταδίων⁴ θπέ. οὐχ ἥττον σταδίων ὡμέ.

ν. Ἀλβίωνος νήσου Βρεταννικῆς περιήλους.

Ἀκολουθῶνς τοίνυν καὶ τῆς Ἀλβίωνος νήσου τὸν περιήλουν ἐκθήσομεν. ἡ Ἀλβίων νῆσος ἡ Βρεταννικὴ περιορίζεται ἀπὸ μὲν

quidem eius promontorium ab arctico horizonte stadia 4250. occidentum vero eius promontorium ab aequatore stad. 8317. promontorium vero orientale ab ortu stad. . . 317. Habet autem gentes 16, urbes insignes 11. fluvios insignes 15. promontoria insignia 5. insulas insignes 6. Peripli insulae Iverniae stadia universa non plura stadiis 9085, non pauciora stadiis 6845

Albionis insulae Britannicae periplus.

Deinceps igitur et Albionis insulae periplum exponemus. Albion insula Britannica terminatur a septentrione quidem

quam latam. Etiam Strabo dicit lib. IV. p. 201: εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλαι περὶ τὴν Βρεταννικὴν νῆσοι μικραὶ. μεγάλη δ' ἡ Ἰέρνη, πρὸς αὐτῇ παραβεβλημένη, προμήκης, μάλλον δὲ πλάτος ἔχουσα. Dicuilus monachus Scotus l. l. p. 50 ex Julio Solino [22, 1]: Britannia insula qualibet amplitudine, nomen pene orbis alterius mereretur, DCCCta enim et amplius milia passuum in longitudine detinet; in latitudine CCta[?]. . . . Idem Iulius paulo post [18]: circuitus Britanniae quadragies octies LXXV sunt. Si quis voluerit ipsius circuitus mensuram scriptam ab Iulio facilius intelligere, CCCC. DCCCC es., sive DCCCC. CCCC es., certe fore cognoscat. Sed, si alicui tardenti ingenio haec dimensio non satis fecerit, miliaria signa in fine singulorum milium, verbi causa, miliarios lapides esse fingat, in quibus XXX mil. et DC

simpliciter lapides fieri quis dubitabit." Codices autem msti Stephani Byz. habent: Ἀλβούδαι, νῆσοι πέντε τῆς Πρεταννικῆς. Ptolemaeus dicit II. 11: Ὑπέρεκινται δὲ νῆσοι τῆς Ἰουερνίας, αἷ τε καλούμεναι Ἐβούδαι, ε' τὸν ἀριθμὸν, ὧν ἡ μὲν δυτικωτέρα καλεῖται Ἐβουδα. ἡ δὲ ἐξῆς αὐτῶν πρὸς ἀνατολὰς ὁμοίως Ἐβουδα, εἴτα Ῥικίνα, εἴτα Μαλεός, εἴτα Ἐπίδιον Plinius l. l. indicat XXX insulas Haebudes; Solinus 22, 13: Hebudes insulae, quinque numero. Pomp. Mela III. 6: Triginta sunt Orcades angustis inter se deductae spatiis: septem Acmodae, contra Germaniam Vecta.

3) Lacunas, quas editiones Hoesch. et Huds. habent in numeris . . δσν' et . . τιζ', explevit Miller numero „α" inserto, et mutavit. ἔνδεκα in „ια".

4) Lego πλεῖον. Huds.; recepi cum Millero.

ἄρκτων τῷ ὠκεανῷ τῷ καλουμένῳ Δουκαληδονίῳ,⁵ [59] ἀπὸ δὲ ἀνατολῶν τῷ Γερμανικῷ ὠκεανῷ.¹ ἀπὸ δὲ δύσεως τῷ τε Ἰουερνικῷ² ὠκεανῷ, μεθ' ὃν ἡ Ἰουερνία νῆσος. ἔτι μὲν καὶ τῷ Εὐορκουίῳ³ ὠκεανῷ· ἀπὸ δὲ μεσημβρίας τῷ Πρετανικῷ⁴ ὠκεανῷ καὶ ταῖς προειρημέναις τῆς Γαλλίας ἡπείροις καὶ (92) ἔθνεσι. καὶ ἡ μὲν ὅλη περιγραφὴ τῆς νήσου τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον. ἔστι δὲ τῆς Ἀλβίωνος νήσου τῆς Πρετανικῆς τὸ μῆκος ἀρχόμενον μὲν ἀπὸ τοῦ δυτικοῦ ὀρίζοντος κατὰ τὸ Δάμνιον⁵ ἄκρον, τὸ καὶ Ὀκριον καλούμενον, περαιούμενον δὲ ἕως Ταυροεδούνου⁶ τῆς καὶ Ὀρκάδος καλουμένης ἄκρας. ὥς εἶναι τοῦ μήκους τοῦ μεγίστου στάδια ρσκέ. τὸ δὲ πλάτος αὐτῆς ἄρχεται μὲν κατὰ τὸ Δάμνιον ἄκρον, τὸ καὶ Ὀκριον καλούμενον, καταλήγει δὲ εἰς

oceanō, qui vocatur Deucalionius: ab ortu vero oceanō Germanico: ab occasu vero oceanō Hibernico, post quem insula [se offert] Hibernica, ac etiam oceanō Vergivio: a meridie vero oceanō Britannico, et praedictis Galliae regionibus et provinciis. Ac universa quidem insulae circumscriptio hunc in modum se habet. Longitudo autem Albionis insulae Britannicae incipit quidem ab occidentali horizonte iuxta Damnonium promontorium, quod et Ocrinum nuncupatur; finitur vero ad Tarvedrum, quod et Orcas promontorium dicitur: adeo ut longitudo maxima sit stadiorum 5225. Latitudo autem eius incipit quidem iuxta Damnonium, quod dicitur etiam Ocrinum promontorium; desinit vero

5) Δουκαληδονίῳ. Ptol. [II. 3.] Huds. et Cod. Paris., quod rec. Miller. Δουκαληδονίῳ Hoesch. Huds. Cod. Par. Scholiasta ad Dionys. p. 319 sq. ed. Bernh.: καλεῖσθαι δὲ φησι (ὁ ἀνὴρ) τὸν ἀρκτῶν ὠκεανὸν Σαρματικόν τε καὶ Δουκαληδόνιον· οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ γῆ ἀγνώστῳ περιέχεσθαι, παρακειμένη δὲ ἀρκτικωτάταις χώραις τῆς μεγάλης ἑώρας, Σαρματίαις τε καὶ Σκυθίαις καὶ τῇ Σηρικῇ. δύο γὰρ Σκυθίαι καὶ δύο Σαρματίαι οὕτω· Σκυθία ἡ ἐκτὸς Ἰμαῶν ὄρους, καὶ Σαρματία ἡ ἐπ' Εὐρώπῃ, καὶ Σαρματία ἡ ἐν Ἀσίᾳ, καὶ Σκυθία ἡ ἐντὸς Ἰμαῶν ὄρους. Τὰς δὲ θάλασσας ὧδε ἔφη καθ' ὅλου κεῖσθαι·

1) ὁ Γερμανιὸς ὠκεανὸς Ptol. II. 11.

2) Ἰουβέρνιος ὠκεανὸς Ptol. II. 3.

3) Lego Οὐεργιονίῳ, ut supra

ex Ptol. cod. Pal. Huds., quod rec. Miller.

4) Βρεταννικῷ et paulo post Βρεταννικῆς Miller. Sed conf. p. 57, not.

5) Δάμνιον Hoesch. Huds. Cod. Paris. „Δαμνόνιον et mox Ὀκρινον Ptolemaeo. Vulgo dicitur Danmonium prom.“ Huds. — Ὀκριον Cod. Paris. ut paulo post.

6) Apud Camdenum Tarvedum prom., Ptolemaeo Ταροεδούνμ, [Cod. Pal., ἡ καὶ Ὀρκὰς ἄκρα]. Huds. Ταυροαιδούνου Cod. Paris. Ταροεδούνου Miller. Nomen promontorii Ὀρκας commemorat Diodorus. V. 21: νῆσοι πολλὰ κατὰ τὸν Ὠκεανὸν ὑπάρχουσιν, ὧν ἔστι μέγιστη ἡ Βρεταννικὴ καλουμένη· αὕτη δὲ τὸ μὲν παλαιὸν ἀνεπίμικτος ἐγένετο ξενικαῖς δυνάμεσιν.... αὕτη γὰρ τῷ σχή-

τὴν τῶν Νευάντων⁷ χερσόνησον καὶ τὸ ὁμώνυμον ἀκρωτήριον· ὥς εἶναι τοῦ πλάτους κατὰ τὴν μεγίστην γραμμὴν⁸ στάδια γπγ'. ἔχει δὲ ἐν αὐτῇ ἔθνη λγ'. πόλεις ἐπισήμους νθ'. ποταμοὺς⁹ ἐπισήμους μ'. ἀκρωτήρια ἐπίσημα ιδ'. χερσόνησον ἐπίσημον α',¹⁰ κόλπους ἐπισήμους ε', λιμένας ἐπισήμους γ'. οἱ πάντες τοῦ περιπλου παντὸς τῆς νήσου τῆς Ἀλβίωνος οὐ πλεῖον στάδια βηχδ'.¹¹ οὐχ ἥττον σταδίων βφκς'. καὶ ὁ μὲν περίπλους τοῦ δυτικοῦ καὶ ἀρκτῶου ὠκεανοῦ τῶν παρὰ τὴν Εὐρώπην μερῶν καὶ τῶν ἐν αὐτῷ Πρεταννικῶν νήσων ἐνταῦθα [60] τὸ τέλος ἔχει. ὥσπερ δὲ ἐν τῷ προτέρῳ βιβλίῳ τῶν μὲν παρὰ τὴν Λιβύην δεξιῶν μερῶν τοῦ Ἀραβίου κόλπου καὶ τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης καὶ τοῦ δυτι-

ad Novantum Chersonesum, et eiusdem nominis promontorium: adeo ut latitudo eius iuxta maximam lineam sit stadiorum 3083. Complectitur autem gentes 33. urbes insignes 59. fluvios insignes 40. promontoria insignia 14. Chersonesum insignem 1. sinus insignes 5. portus insignes 3. Universa peripli totius Albionis insulae stadia non plura 28604, non pauciora stadiis 20526. Atque hic quidem finem imponimus periplo partium occidentalis et septentrionalis oceani iuxta Europam, ac insularum etiam in ipso Britannicarum. Sicuti autem in priori libro periplus capitulatum fecimus partium quidem dextrarum Arabici sinus et Rubri maris iuxta Libyam, ac occidentalis oceani ad meridiem spectan-

ματι τρίγωνος οὐσα παραπλησίως τῇ Σικελίᾳ τὰς πλευρὰς οὐκ ἰσοκῶλους ἔχει. παρεκτεινούσης δὲ αὐτῆς παρὰ τὴν Εὐρώπην λοξῆς, τὸ μὲν ἐλάχιστον ἀπὸ τῆς ἡπείρου διεστηκὸς ἀκρωτήριον, ὃ καλοῦσι Κάντιον, φασὶν ἀπέχειν ἀπὸ τῆς γῆς σταδίους ὥς ἑκατόν, καθ' ὃν ἡ θάλαττα ποιεῖται τὸν ἔκρουν, τὸ δ' ἕτερον ἀκρωτήριον τὸ καλούμενον Βελέριον ἀπέχειν λέγεται τῆς ἡπείρου πλοῦν ἡμερῶν τεττάρων, τὸ δ' ὑπολειπόμενον ἀνήκειν μὲν ἱστοροῦσιν εἰς τὸ πέλαγος, ὀνομάζεσθαι δ' Ὀρκαν. τῶν δὲ πλευρῶν τὴν μὲν ἐλάχιστην εἶναι σταδίων ἑπτακισχιλίων πεντακοσίων, παρήκουσαν παρὰ τὴν Εὐρώπην, τὴν δὲ δευτέραν τὴν ἀπὸ τοῦ πορθμοῦ πρὸς τὴν κορυφὴν ἀνήκουσαν σταδίων μυρίων πεντακισχιλίων, τὴν δὲ λοιπὴν σταδίων δισμυρίων, ὥστε τὴν

πᾶσαν εἶναι τῆς νήσου περιφορὰν σταδίων τετρακισμυρίων δισχιλίων πεντακοσίων. κατοικεῖν δὲ φασὶ τὴν Βρεττανικὴν αὐτόχθονα γένη καὶ τὸν παλαιὸν βίον ταῖς ἀγωγαῖς διατηροῦντα. Ptolem. geogr. II. 3 item Βολέριον et Ὀρκας. Conf. Lelevelii Pytheas, l. l. p. 57 sqq.

7) Ex Ptolemaeo aliisque lego Νουάντων. Huds., quod rec. Miller. Νευάντων Cod. Paris.

8) κατὰ τῆς μεγίστης γραμμῆς Cod. Paris.

9) ποταμοὺς Hoesch. Huds. em. Huds.

10) Χερσ. ἐπ. ἓνα Hoesch. Huds. Cod. Par.; α' Miller.

11) Lege β'ηχδ'. Hoesch.; Miller „β'ηχδ'. Hoesch. et Huds. ediderunt β'ηχδ' et paulo post βφκς', ubi Miller „βφκς'.

κοῦ¹ ὠκεανοῦ τοῦ πρὸς μεσημβρίαν² ὁρῶντος (93) τὸν περίπλου
ἐπὶ κεφαλαίων ἐποιησάμεθα σαφηνείας ἕνεκα διὰ μακροῦ τὸν
τῶν σταδίων ἀριθμὸν ἀποδόντες. τῶν δὲ παρὰ τὴν Ἀσίαν ἀρι-
στερῶν ἀπάντων μερῶν μέχρι Σινῶν τοῦ ἔθνους καὶ τῆς ἀγνώ-
στου γῆς ἀκριβῆ τὸν περίπλου ἀνεγράψαμεν, τῶν διαστημάτων
ἀπάντων τοὺς σταδίους σημάναντες. οὕτω κἀνταῦθα τῶν δεξιῶν
μερῶν τοῦ ὠκεανοῦ, τοῦ παρὰ τὴν Εὐρώπην ὄντος, ἀπὸ τῶν
Ἡρακλείων στηλῶν μέχρι τῆς ἀγνώστου γῆς καὶ τοῦ παρ' αὐτὴν
περατουμένου Σαρματικοῦ ὠκεανοῦ, καὶ προσέτιγε τῶν Πρεταν-
νικῶν νήσων εἰς δύναμιν τὸν περίπλου πεποιήμεθα, προσθέν-
τες καὶ τῶν σταδίων³ ἀριθμὸν· τῶν δὲ ἀριστερῶν τῇ Λιβύῃ με-
ρῶν τοῦ δυτικοῦ . . . . .

tis, perspicuitatis ergo stadiorum numerum distantiarum longio-
rum exprimentes; quin etiam et partium omnium sinistrarum iuxta
Asiam, usque ad Sinarum gentem et terram incognitam, peri-
plum accuratum perscripsimus, omnium [etiam] distantiarum sta-
dia indicantes: ita et hic quoque dextrarum partium oceani Eu-
ropam alluentis, ab Herculeis columnis ad terram incognitam,
et oceani Sarmatici iuxta ipsam terminati, praeterea et insula-
rum Britannicarum, periplum pro virili fecimus, adiicientes etiam
stadiorum numerum. Sinistrarum vero Libyae partium iuxta
oceanum occidentalem . . . . .

1) δυτικοῦ. In Cod. Herv. nota
mendi apponitur. Hoesch.

2) πρὸς μεσημβρίαν Hoesch.
Huds. πρὸς τὴν μεσημβρίαν Miller.

3) Lego ἀριθμὸν. τῶν δὲ ἀρι-
στερῶν τῆς Λιβύης μερῶν παρὰ

τοῦ δυτικοῦ . . . . . Huds. Hoesch.
post ἀριθμὸν signum puncti omi-
sit, quod rec. Miller, atque in
notis ad verba τῇ Λιβύῃ haec
animadvertit: „il faut sans doute
lire τῆς Λιβύης“ sed auctorem
huius coniecturae non indicavit.

Τ Ε Μ Α Χ Ι Ο Ν
 Ἐ Κ Δ Ο Σ Ε Ω Σ Μ Α Ρ Κ Ι Α Ν Ο Τ
 ΤΩΝ ΤΟΤ ΠΕΡΙΠΛΟΤ ΤΡΙΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
 ΜΕΝΙΠΠΟΤ ΠΕΡΓΑΜΗΝΟΤ.¹

Ἀμφιθαλίῳ εὖ πράττειν.²

Οἱ τοῖς συγγράμμασι τῶν παλαιῶν ἀβασανίστως ἐντυγχάνον-
 τες ἢ μὴ διαγινώσκειν ἐπιστάμενοι λόγου τε ἀρετὴν καὶ νοη-

F R A G M E N T U M
 TRIUM LIBRORUM PERIPLI, QUEM A MEMIPPO
 PERGANENO CONFECTUM EDIDIT
 MARCIANUS.

Amphithalio salutem.

Qui veterum scripta perfunctorie legunt, aut orationis vim
 et sententiarum consequentiam diiudicare nesciunt, plurimum (ut

Quae usque adhuc verba huic
 fragmento, tanquam quae titu-
 lum continerent, praeposita sunt,
 ea consulto ab hoc loco removi,
 quae tamen Hoeschelius, Hudsonus,
 editor Viennensis, Miller, qui co-
 dice Parisino usus est, uno con-
 sensu ediderunt. Sunt autem:
 (94) Τεμμάχιον τῆς ἐπιτομῆς τῶν
 ἱα' βιβλίων Ἀρτεμιδώρου τοῦ Ἐφε-
 σίου. Ἀπὸ Κάννων ἤτοι Ἀτταίας
 μέχρι Ἀδραμυτίου παράπλους. πό-
 λεων κατὰ γῆν διαστήματα. ἀπὸ
 Ἀδραμυτίου μέχρι Λεκτοῦ παρά-
 πλους. Τρωάδος μέχρι Σιγείου
 περίπλους. Miller Τεμάχιον edidit,
 quamquam cod. Paris. auctore
 Millero Τεμμάχιον habet, dicit
 enim: „Τεμμάχιον cod. et Huds.“;
 postea autem verbo Ἐφεσίου ad-
 iecit notam: „Hunc titulum non
 habet cod. qui incipit: πὸ Κάν-
 νων, littera A omissa a rubrica-
 tore.“ Omnes intelligunt, utram-

que notam sibi repugnare; nemo
 de ea re dubitaret, nisi Miller ad
 verbum Τεμμάχιον „cod. et Huds.“
 adiecisset; sed nota „cod.“
 errore Milleri orta esse videtur,
 qui notam „al. τεμάχιον“, quam
 Hudsonus textui subiecit, ante
 oculos habuit. Unde si coniece-
 ris, totum titulum: Τεμμάχιον....
 Ἐφεσίου in codice Paris. non le-
 gi, non errabis. Deinde Miller
 non satis recte dicit: „παρά-
 πλους· πόλεων Huds. qui supple-
 vit καὶ ante πόλεων.“ nam καὶ
 neque in Hoesch. neque in Huds.
 editionibus deprehendis: Hudso-
 nus in interpretatione tantum
 scripsit: „Paraplus: [et] urbium.“

1) Hunc titulum ego prae-
 gendum duxi, quia hoc fragmen-
 tum est ex editione Menippe-
 peripli, quam Marcianus fecit.

2) Inscriptionem Ἀμφιθαλίῳ εὖ
 πράττειν., quam in utraque edi-

μάτων ἀκολουθίαν πολλήν παρέσχον, ὥς ἔοικεν, ἄδειαν τοῖς συγγράφειν ἀπλῶς καὶ ὥς ἔτυχε βουλομένοις· τοὺς μὲν οὖν ἄλλους ἑτέροις ἐξετάζειν καταλιμπάνω, εἰ τῆς³ ἡμετέρας κρίσεως δι' ἀκριβῆ παίδευσιν πλέον τοῦτο ποιεῖν ἐπίστανται. οἱ δὲ τοὺς¹ περίπλους προχείρως γράψαντες καὶ τοὺς ἐντυγχάνοντας πείθειν ἐθέλοντες² τόπων τε προσηγορίας καὶ σταδίων ἀριθμὸν διεξιόντες καὶ ταῦτα ἐπιχωρίων³ ἢ ἐθνῶν βαρβάρων, ὧν οὐδὲ τὰς προσηγορίας εἰπεῖν δύναίτο ἄν τις, αὐτόν μοι δοκοῦσι τὸν Βεργαῖον Ἀντιφάνη⁴ νενινηκέναι τῷ ψεύδει· ὅσοι μὲν γὰρ μερικὰς τινὰς ἐποιήσαντο περίπλων διηγήσεις, ὧν καὶ τὰ χωρία σαφῶς ἐγίνωσκον, καὶ τὴν ἀναμέτρησιν τῆς (95) θαλάττης οὐκ ἠγνόουν, καὶ πόλεις καὶ λιμένας καὶ τὰ διαστήματα τούτων καταμαθόντες, οὗτοι δοκοῦσιν ἢ παντάπασι πλεῖστα μετὰ τῆς ἐνδεχομένης ἀληθείας ἐγγεγραφεῖναι· ὅσοι δὲ ἢ τοῖς ἀπαγγείλασιν, ἅπερ οὐκ

videtur) audaciae illis addiderunt, qui vulgari modo et temerario volunt scribere. [Horum] alios quidem aliis ad examen vocandos relinquo, qui ex accurata institutione ad hoc agendum plus nobis iudicio valent rerumque scientia. Qui vero periplos temere scripserunt, et lectoribus persuadere volunt, locorum nomina et stadiorum numerum percurrentes, idque in regionibus et gentibus, quarum ne nomina quidem dicere quis potest, mihi videntur ipsum Antiphanem Bergaeum falsitate superasse. Quotquot autem particulares quasdam fecerunt periplon narrationes, quorum et loca plane explorata habuerunt, marisque dimensionem non ignorarunt, et urbium et portuum ac eorundem distantiarum notitiam assequuti, illi videntur plurima usquequaque cum probabili veritate scripsisse. Quotquot vero narrantium quae non viderunt fidem sequuti, et scribentium quae non cognoverunt auctoritate

tionem, et Hoesch. et Huds., desideras, Cod. Paris. praebet, eamque Miller et ego recepimus.

3) οἱ τῆς Hoesch. Huds.

1) Lego περίπλους προχείρως γράψαντες. Huds., quod rec. Miller.

2) Lege ἐθέλοντες Hoesch. ἐθέλοντας Hoesch. Huds. Cod. Paris.

3) Scribe ἐπὶ χωρίων. Hoesch. Huds. Cod. Paris.

4) Antiphanem quendam Bergaeum incredibilia et falsa scrip-

sisse testantur Strabo lib. I. p. 47. 102 conf. 184. Polybius de Virtutibus et Vitiis [lib. XXXIII. 12, 18.] Suidas, aliique. [Steph. Byz. s. v. Βέργη, πόλις Θράκης πρὸς τῇ Χερρόνησῳ... ἐξ ἧς ὁ Βεργαῖος Ἀντιφάνης ὁ κωμικός. ἀπίστα δὲ οὗτος συνέγραψεν, ὥς φασιν. ἀφ' οὗ καὶ παροιμία βεργαῖζειν ἀντὶ τοῦ μηδὲν ἀληθὲς λέγειν. Westermannus, editor Stephani, in corpore Scriptorum rerum mirabilium graecorum nuper edito hunc Antiphanem commemorare neglexit.

ἐθεάσαντο, πιστεύσαντες, ἢ τοῖς συγγράψασι,⁵ ἅπερ⁶ οὐκ ἔγνωσαν, ἀκολουθήσαντες, ἐκλογιστιαίας⁷ περίπλων τῆς οἰκουμένης ἐποίησαντο, οὗτοι δῆλον ὥς οὐχ ἑαυτοὺς μόνους ἠπάτησαν, ἀλλὰ καὶ τοὺς πεισθέντας τοῖς ὑπ' αὐτῶν συγγραφεῖσι. γράφω δὲ ταῦτα, πολλοῖς μὲν ἐντυχῶν περίπλοις, πολὺν δὲ περὶ τὴν τούτων ἰδῆσιν⁸ ἀναλώσας χρόνον. χρὴ τοίνυν, ὅσοι παιδεύσεως ἐν τὸς κατέστησαν, τούτων ἐξετάζειν τὰς φιλομαθείας τοιαύτας,⁹ ὥς μήτε προχείρως πιστεύειν τοῖς λεγομένοις, μήτε ἄπιστον τὴν οἰκείαν γνώμην ἔμπροσθεν τῆς ἐκείνων φροντίδος ποιουμένους· τούτους δὲ ἀκριβέστερον ἐπισκοπήσομεν. οἱ¹ γὰρ δὴ δοκοῦντες ταῦτα μετὰ λόγων ἐξητακέναι, Τιμοσθένης ὁ Ῥόδιός ἐστιν, ἀρχικυβερνήτης τοῦ δευτέρου Πτολεμαίου γεγωνῶς, καὶ μετ' ἐκεῖνον Ἐρατοσθένης, ὃν βῆτα² ἐκάλεσαν οἱ τοῦ Μουσείου προστάντες·

nixi, catalogos confecerunt periplon terrae habitabilis; manifestum eos non semet solum decepisse, sed et alios ab iis quae scripserunt persuasos. Haec autem scribo, multos quidem pervolvens periplos, et in iis perspiciendis plurimum temporis impendens. Oportet igitur examinent, quotquot eruditione non leviter imbuti sunt, eorum in huiusmodi disciplinis peritiam, ut neque temere credant dictis, neque proprias suspectaeque fidei opiniones illorum curae et diligentiae opponant. Hos sane [et nos] magis accurate considerabimus. Qui igitur in haec nimirum cum ratione inquisivisse videntur, Timosthenes Rhodius est, qui praecipuus Gubernator fuit secundi Ptolemaei, et post eum Eratosthenes, quem Beta nuncupabant praefecti [Alexandrinae]

5) συγγράψασιν Hoesch., Huds., qui in notis em. συγγρ.

6) ἅπερ ἀκριβῶς οὐκ Miller.

7) ἐκλογιστιαίας Hoesch. Cod. Par. Huds., quorum postremus in notis „Lego ἐκλογιστίας.“, quod rec. Miller.

8) ἰδῆσιν Hoesch. Huds. Cod. Par.; εἰδῆσιν scr. Miller.

9) τὰς τοιαύτας φιλομαθείας Miller.

1) Ex hoc recensu auctorum, qui de rebus geographicis varia scripta composuerunt, cognoscimus aliquos, qui alias ignoti sunt. Timosthenes Straboni [IX. p. 421] dicitur Τιμοσθένης ὁ καὶ τοὺς λιμένας συντάξας ἐν δέκα βίβλοις. ναύαρχος τοῦ δευτέρου Πτολεμαίου, V. Harduinum in Plin. p. 132 et Vossium de hist. gr. lib.

I. c. 17. Huds. Plures libros geographicos Timosthenes composuit. Nos cognoscimus hos: Σταδιασμός, οἱ λιμένες eorumque epitomen uno libro comprehensam, atque: Dimensiones locorum. His libris non Eratosthenes solum, sed etiam Strabo, Plinius, Stephanus Byz. aliique diligentissime usi sunt. Conf. Plin. hist. nat. V. 9, 9. 31, 35. VI. 5, 5. 28, 33. 19, 35. 31, 36. Strabo II. p. 92. 93. 94. XI. 498. XV. 645. Steph. Byz. s. vv. Ἀγάθη, Ἀλεξάνδρεια, Ἀρτάκη, Ἀπία. — ἀρχικυβερνήτης τοῦ δευτεροαίου Cod. Paris. Marcianus ipse (v. p. 64) plura dedit de Timosthenis libris.

2) Quod secundas in quavis disciplina partes obtineret, in nulla primas. V. Harduin. p. 111.

πρὸς δὲ τούτοις Πυθέας τε ὁ Μασσαλιώτης, καὶ Ἰσίδωρος³ ὁ Χαρακηνὸς, καὶ Σώσανδρος ὁ κυβερνήτης, τὰ κατὰ τὴν Ἰνδικὴν γράψας· Σιμμέας⁴ τε (96) ὁ τῆς οἰκουμένης ἐνθεὶς τὸν περίπλουν. ἔτι μὲν Ἀπελλάς⁵ ὁ Κυρηναῖος, καὶ Εὐθυμάνης⁶ ὁ Μασσαλιώτης, καὶ Φιλέας⁷ ὁ Ἀθηναῖος, καὶ Ἀνδροσθένης ὁ Ἰάσιος,⁸

bibliothecae. praeter hos vero et Pytheas Massaliota, et Isidorus Characenus, et Sosander Gubernator qui res Indicas scripsit, et Simmeas qui orbis universi periplum composuit. praeterea etiam Apellas Cyrenaeus, et Euthymanes Massaliota, et Phileas Atheniensis, et Androstenes Thasius, et Cleon Siciliensis, et Eudoxus

et Vossium lib. I. c. 17. Huds. Eratosthenes est fons, ex quo et aliis Strabo geographus semper hausit. Conf. Strabo lib. I. p. 15. 47. 69. 70. II. p. 78. 79. 80. 92. 93. 104. 106. 107 al. De terrae mensura, quam ab Eratosthene profectam dicunt, conf. Letronnii dissertationem: Ueber die Erdmessungen der alexandrinischen Mathematiker, quam nos una cum Lelevelii de Pythea Massiliensi (Lipsiae a. 1838) germanice reddidimus, p. 91 sqq. — Μουσίου Cod. Paris.

3) Ex Isidoro, qui imprimis Artemidori periplo usus est, plura in Plinii historia naturali et in Dicuilii monachi Scoti libro de mensura orbis terrae, edito ab Carolo Athan. Walckenaerio. (Paris. 1807, 8) reperies. Eum commemorat etiam Athenaeus III. 93, 46: Ἰσίδωρος δ' ὁ Χαρακηνὸς ἐν τῷ τῆς Παρθίας περιηγητικῷ etc. Supersunt: Σταθμοὶ Παρθικοί.

4) Aliis Σιμίας. Huds. sed ego nihil mutavi. De Simmia v. Tzetis Chil. VII. Fortasse Simmias idem est, quem Zenobius proverb. cent. V d (13) commemorat: Μορύνει γὰρ τὸ μολύνει. Καταγνωσθῆναι δὲ αὐτοῦ εὐήθειαν, παρ' ὅσον ἔξω τοῦ νεῶ τὸ ἄγαλμα αὐτοῦ ἐστὶ παρὰ τὴν εἰσοδὸν ἐν ὑπαίθρῳ. Κατεσκευάσται δὲ ἀπὸ ψέλλα καλουμένον λίθου ὑπὸ Σιμίου τοῦ Εὐπαλάμου.

5) Idem forte, qui Athenaeo

Ἀπόλλας dicitur. V. Voss. III. c. 30. Huds. Athenaeus lib. IX. p. 369, 8: Γογγυλίδες, ταύτας Ἀπόλλας ἐν τῷ περὶ τῶν ἐν Πελοποννήσῳ πόλεων ὑπὸ Λακεδαιμονίων γαστέρας φησὶ καλεῖσθαι.

6) Forsan Εὐθυμένης. Huds. Εὐθυμόνης Cod. Paris. in quo prius erat Εὐθυμώνης. Miller. — De Euthymene, quem Pytheae aequalem vocant, v. Athen. deipnos. II. 87. Aristot. meteorol. I. 13. Plutarch. de plac. philos. IV. 1. Seneca questt. nat. IV. 12. Aristid. oratt. T. II. p. 353. 356. ed. Iebb. Lydus de mens. p. 262 ed. Lips.

7) Phileam item Avienus ora marit. 43 dicit Atheniensem. V. etiam Dicaearchum v. 36, p. 3 ed. Huds. Stephanus Byz. s. v. Ἀνδρία commemorat Phileae librum: ὡς Φιλέας ἐν περίπλοις, conf. vv. Ἀβνδοί, Ἀμβρακία, Ἀνθεῖα, Etymologicum M. s. v. Ἀργανθῶν. Macroh. sat. V. 20.

8) Malini Θάσιος ex Strabone [lib. XXI. p. 766]. Huds. Hoc rec. Miller. Ἰάσιος Hoesch. Cod. Paris. Athen. deipnos. III. 93, 45: Ἀνδροσθένης δ' ἐν τῷ τῆς Ἰνδικῆς περίπλῳ γράφει οὕτως, etc. Strabo I. I.: Ἀνδροσθένη λέγειν φασὶ τὸν Θάσιον, τὸν καὶ Νεάρχῳ συμπλεύσαντα [καὶ τὴν Ἀράβων παραλίαν παραπλεύσαντα] καθ' αὐτόν. Arriani exp. Alexandri M. VII. 20: Ἀνδροσθένης δὲ ξὺν ἄλλῃ τριακοντόρῳ σταλεις, καὶ τῆς Χερρόνησου τε τῶν Ἀράβων

καὶ Κλέων⁹ ὁ Σικελιώτης, Εὐδόξιός¹⁰ τε ὁ Ῥόδιος, καὶ Ἄννων¹¹ ὁ Καρχηδόνιος· οἱ μὲν μερῶν τινων, οἱ δὲ τῆς ἐντὸς πάσης θαλάσσης, οἱ δὲ τῆς ἐκτὸς, περίπλουν ἀναγράψαντες· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ Σκύλαξ¹² ὁ Καρυανδεὺς¹³ καὶ Βοτθαῖος· οὗτοι δὲ ἐκάτεροι διὰ τῶν ἡμερησίων ἡχων,¹⁴ οὐ διὰ τῶν σταδίων¹⁵ τὰ διαστήματα τῆς θαλάσσης ἐδήλωσαν. καὶ ἕτεροι δὲ πλείους εἰσὶν, οὓς περιττὸν οἶμαι καταριθμεῖν· μετὰ δὲ τούτων τοὺς πλείστους Ἀρτεμίδωρος¹⁶ ὁ Ἐφέσιος γεωγράφος, καὶ Στράβων γεωγραφίαν ὁμοῦ

Rhodius, et Hanno Carthaginensis: horum quidem nonnulli partium quarundam, alii vero totius maris interioris, alii autem maris exterioris periplum conscripserunt. quinetiam et Scylax Caryandensis, et Botthaeus. Uterque autem horum dierum notitiumque spatiis, non stadiis distantias per mare indicarunt. Atque alii etiam non pauci sunt, quos enumerare supervacaneum esse arbitror. Post horum equidem plurimos Artemidorus Ephesius Geographus, et Strabo qui Geographiam simul et periplum

προσέπλευσε. Theophr. de caus. plant. II. 7. Androstenes Alexandri M. tempore vixit.

9) Cleone Siciliensi etiam usus est Scymnus v. 118, et Stephanus Byz. s. v. Ἀσπίς, ubi haec: ὡς Κλέων ὁ Συρακούσιος, ἐν τῷ περὶ τῶν λιμένων. Conf. Avienioram marit. 180.

10) Εὐδόξιος Hoesch. Huds. Cod. Par. „Aliis Εὐδοξος“ Huds. Eudoxus, μαθηματικὸς ἀνὴρ, καὶ σχημάτων ἐμπειρὸς καὶ κλιμάτων (Strabo IX. p. 390. 391. Polybius ap. Strab. X. p. 465), quem dicit Athenaeus (deipnos. VII. p. 288. 31. IX. p. 392, 48): Εὐδοξος ὁ Κνίδιος,“ composuit octo libris Γῆς περίοδον. Eo usi sunt Polybius, Strabo, Plinius, Stephanus Byz., alique, v. Strab. I. p. 2. X. p. 465. XII. p. 550. XVII. p. 807 al. Diogen. Laert. vita Pyrrh. IX. 83. Sext. Empir. hypoty. I. 14. Clem. Alex. cohort. ad gentes p. 56. Porphy. vita Pythagor. VII. p. 182. Philostrat. vita Apoll. I. p. 47. Proclus in Euclid. II. 4. Aelian v. h. VII. 18. Agathemer. I. 1. Apollon. Dyscol. hist. 38. Steph. Byz. s. vv. Ἀβδηρα, Ἀρ-

μενία, Ἀσδύνις, Ἀζανία, Αἴγιον, Ἀσίνη. al. Harpocrat. s. v. λίπα-ρα. Conf. L. Ideleri dissertationes acad.: Ueber Eudoxus, insert. Abhandl. der Königl. Akad. der Wiss. 1828 et 1830.

11) Ἄννων Cod. Par. — Novissima Hannonis editio est: Ἄννωνος περίπλους, ed. F. Gu. Kluge. Lips. 1829, 8. Conf. Schirlitzii dissertationem insert. Jahrb. Annal. 1833, IX. 1. p. 140 sqq.

12) Novissime Scylacis periplum edidit Klausen, una cum Hecataei Milesii fragmentis, Berl. 1831, 8.

13) Καρυανδεὺς, καὶ Βοτταῖος Cod. Paris.

14) ἡμεροννηκτίων Vossius. Forsan ἡμερησίων μηνῶν. Huds., quod rec. Miller.

15) Loco μηνῶν Cod. Par. ἡχων, consentiens codd. Hoesch.

16) Artemidori fragmenta collecta nos nuper edidimus atque de Artemidoro ipso eiusque periplo disseruimus. V. nostrum librum: Die Iberer im Westen und Osten, eine ethnographische Untersuchung. Artemidorus der Geograph. Lips. 1838, 8.

καὶ περίπλουν συντεθεικότες, Μένιππός τε ὁ Περγαμηνός, διά-
 πλους¹⁷ γράψας, ἀκριβέστερον¹⁸ δοκοῦσι πάντων τῶν προειρημένων
 τυγχάνειν· περὶ ὧν διελθεῖν ἀναγκαῖον, ὥς ἂν μηδὲν ἀγνοήσαιεν
 οἱ περὶ τοῦτο τὸ μέρος τῆς γεωγραφίας σπουδάζοντες. Τιμοσθέ-
 νης μὲν γάρ, (ἔτι τῶν πλείστων τῆς θαλάσσης ἀγνοουμένων
 μερῶν, τῷ Ῥωμαίους μηδέπω κεκρατηκέναι τούτων,) περὶ νήσων
 συγγράψας βιβλία, οὐ πᾶσιν ἀκριβῶς ἐπεξηλθε τοῖς ἔθνεσι, τοῖς
 τῇ καθ' ἡμᾶς παρ(-97)οικοῦσι θαλάττῃ· ἀμέλει τῆς μὲν Εὐρώπης τὸ
 Τυρρῶνικόν πέλαγος ἀτελῶς περιέπλευσε, τὰ δὲ περὶ τὸν Ἡρά-
 κλειον πορθμὸν οὔτε τῆς καθ' ἡμᾶς οὔτε τῆς ἔξω θαλάττης
 ἴσχυσε γινῶναι. ταῦτα δὲ καὶ κατὰ τὴν Λιβύην πέπονθεν, ἀπὸ
 τῆς Καρχηδόνος πάντας τοὺς ἐπέκεινα περὶ τὸν Ἡράκλειον πορ-
 θμὸν περὶ τε τὴν ἔξω θάλασσαν ἀγνοήσας τόπους. τούτων δὲ
 τῶν ἰ βιβλίων ἐπιτομὴν ἐν ἐνὶ πεποίηται βιβλίῳ. εἴτ' ἐν ἑτέρῳ
 πάλιν ἐνὶ τῶν καλουμένων¹ σταδιασμῶν ἐπιδρομὴν τινα συνέγρα-
 ψεν· ἐν ἅπασι δὲ τούτοις οὐδὲν τέλειον, οὐδὲ σαφές, ἀπαγγεῖ-
 λαι δεδύνηται. Ἐρατοσθένης δὲ ὁ Κυρηναῖος, οὐκ οἶδα τί πα-
 θὼν, τὸ Τιμοσθένους μετέγραψε² βιβλίον, βραχέα τινὰ προσθεῖς,

composuerunt, et Menippus Pergamenus navigationum scriptor,
 omnibus prius memoratis accuratiores esse videntur. De quibus
 [aliquid] disserere necesse est, ut nihil prorsus ignorent, qui
 sese in hac Geographiae parte exercent. Nam Timosthenes (plu-
 nimis adhuc maris partibus non detectis, quod bello in Romano-
 rum ditionem nondum erant redactae) de Insulis libellos con-
 scribens, non omnes accurate percensuit gentes mare nostrum
 accolentes. Scilicet in Europa quidem maris Tyrrenici peri-
 plum non absolvit: quae vero circa fretum Herculeum, aut mare
 nostrum spectantia aut exterius, ne cognoscere quidem potuit.
 Eadem autem et circa Libyam admisit, ignarus locorum omnium,
 Carthagine ulteriorum, ad fretum Herculeum et mare exterius
 [iacentium.] Hos vero decem libros in Epitomen unius libri
 redegit: dein et in alio rursus uno stadiasmos appellatos, sive
 dimensiones terrae per stadia, breviter complexus est. In his
 vero omnibus nihil perfectum admodum, nihil clarum et perspi-
 cuum proferre potuit. Eratosthenes autem Cyrenaeus, nescio
 qua ratione motus, Timosthenis librum [totum] transcripsit,

17) Περίπλους scripsit, ut te-
 statur Stephanus Byz., et Στα-
 διασμούς, ut refert Constantinus
 Porphyrog. Huds. — Περγαμι-
 νός Cod. Paris.

18) Lego ἀκριβέστεροι, Huds.,

quod rec. Miller. ἀκριβέστερον
 Hoesch. Cod. Paris. idque recte.

1) Σταδιασμὸν Timosthenis ci-
 tat Stephanus Byz. in voce Ἀγά-
 θη Huds.

2) Forsan librum περὶ λιμένων,

ὥς μηδὲ τοῦ προοιμίου τοῦ μνημονευθέντος ἀποσχέσθαι, ἀλλ' αὐταῖς λέξεσι καὶ κεῖνο τοῦ οἴκειου προθεῖναι συγγράμματος. ὅμοια δὲ τούτοις καὶ οἱ ἄλλοι πεπόνθασιν, ἀσαφεῖς καὶ πεπλανημένους τὰς ἐκδόσεις ποιησάμενοι. Ἀρτεμίδωρος δὲ ὁ Ἐφέσιος γεωγράφος, κατὰ τὴν¹ ρξθ' Ὀλυμπιάδα γεγόνως, τὸ πλεῖστον μέρος τῆς ἐντὸς καὶ καθ' ἡμᾶς² τυγχανούσης θαλάσσης ἐκπεριπλεύσας, θεασάμενος δὲ καὶ τὴν νῆσον τὰ Γάδεια, καὶ μέρη τινὰ τῆς ἐκτὸς θαλάσσης,³ ἣν ὠκεανὸν καλοῦσι, τῆς (98) μὲν ἀκριβοῦς γεωγραφίας λείπεται, τὸν δὲ περίπλουν τῆς ἐντὸς Ἡρακλείου πορθμοῦ θαλάσσης, καὶ τὴν ἀναμέτρησιν ταύτης μετὰ τῆς προσηκούσης ἐπιμελείας ἐν ἑνδεκα διεξῆλθε βιβλίοις, ὥς σαφέστατον καὶ ἀκριβέστατον περίπλουν τῆς καθ' ἡμᾶς ἀναγράψαι θαλάσσης. Μένιππος δὲ ὁ Περγαμηνὸς⁴ καὶ αὐτὸς τῆς ἐντὸς θαλάσσης περίπλουν ἐν τρισὶν ἡθροισε βιβλίοις, ἱστορικὴν τινὰ καὶ γεωγραφικὴν ἐποίησατο τὴν ἐπαγγελίαν. ἐγὼ τοίνυν πάντων τῶν μνημονευθέντων προκρίνας Ἀρτεμίδωρον τὸν Ἐφέσιον ἐπιτομὴν τῶν ἑνδεκα βιβλίων τοῦ μνημονευθέντος ἐποιήσαμην, προσθεὶς καὶ ἐξ ἑτέρων παλαιῶν τὰ ἐλλείποντα. καὶ τὴν διαίρεσιν τῶν ια' βιβλίων φυλάξας, ὥς μετρίαν μὲν γεωγραφίαν,

pauca quae piam adiiciens; adeo ut ne prooemio quidem supradicti [auctoris] abstinerit, sed iisdem verbis illud operi suo praeposuerit. Similia his et alii plerique admisere, descriptiones obscuras et errorum plenas divulgantes. Artemidorus vero Ephesius Geographus, qui floruit quidem circa Olympiadem 169. maximam vero partem maris interioris nostrique circumnavigavit, atque etiam in conspectum proventus est insulae Gadium, et partium quarundam maris exterioris, quod oceanum appellant, a laude quidem Geographiae accurate longe abest. Periplum autem maris intra fretum Herculeum, eiusdemque dimensionem, ea quae par est cura, in undecim libris persequutus est: adeo ut periplum nostri maris clarissimum et accuratissimum descripsisse videatur. Menippus vero Pergamenus et ipse interioris maris periplum tribus in libris complexus est, narrationem quandam Historicam simul et Geographicam faciens. Ego igitur Artemidorum Ephesium caeteris omnibus iam memoratis praeferens, undecim viri supradicti librorum epitomen feci, paucis quae desiderantur ex veterum aliis adiectis, servataque divisione undecim librorum,

cuius meminere Strabo, Harpocration, Stephanus Huds.

Hoesch., quod rec. Miller et nos.

1) κατὰ τὴν ἑκατοστὴν ἑξηκοστὴν ἐννάτην Ὀλυμπ. Miller.

3) θαλάττης Miller.

2) Lege καὶ τῆς καθ' ἡμᾶς.

4) ὁ Περγαμηνὸς, [ὅς] καὶ αὐτὸς Miller, obnitente Cod. Par.

τελεώτατον⁵ δὲ περίπλουν ἀπεργάσασθαι. θεασάμενος δὲ τοὺς πλείστους τῶν παλαιῶν ἢ μὴ δ' ὅλως ἢ ἐπ' ὀλίγον τῆς ἕξω θαλάσσης μνήμην ποιησαμένους καὶ ταύτην ἀμυδρὰν καὶ τῆς ἀληθείας ἀπᾶδουσαν, ἰδίαν ἑαυτοῦ φροντίδα θέμενος τοῦ ὠκεανοῦ τοῦ ἐώου τε καὶ μεσημβρινοῦ παντὸς, ἑκατέρων τῶν ἡπείρων τῆς τε Λιβύης καὶ τῆς Ἀσίας, ἀπὸ τοῦ Ἀραβίου κόλπου μέχρι τῶν Σινῶν [66] τοῦ ἔθνους,¹ οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοῦ ἑσπε-

adeo ut Geographiam quidem mediocrem, perfectissimum tamen Periplum exhibiturus sim. Quum autem viderim veterum plerosque aut nullam omnino aut leviolem saltem maris exterioris mentionem fecisse, eamque obscuram admodum et a veritate prorsus alienam; propria [quidem] cura et diligentia, totius oceani orientalis et meridionalis, utriusque continentis Libyae et Asiae, a sinu Arabico usque ad Sinarum gentem, quinetiam et oceani

5) τελεώτατον Cod. Herv., quod Huds. probavit, sed non recepit, quod fecit Miller. Al. τελεύτατον.

1) μέχρι τῶν Σινῶν τοῦ ἔθνους. De Sinensium terra et urbe v. Arriani periplum maris erythraei p. 36 sq. De his regionibus extimis Cosmas Indopleustes, qui circiter a. 535 post Chr. regnante Iustiniano scripsit, in Topographia Christiana lib. XI. p. 336 sqq. ed. Montefalc. habet haec: Αὕτη ἐστὶν ἡ νῆσος ἡ μεγάλη ἐν τῷ Ὠκεανῷ, ἐν τῷ Ἰνδικῷ πελάγεσσι κειμένη, παρὰ μὲν Ἰνδοῖς καλουμένη Σιελεδίβα, παρὰ δὲ Ἑλλησι Ταπροβάνη· ἐν ἡ εὐρίσκεται ὁ λίθος ὁ ὕακινθος. περαιτέρω δὲ κεῖται τῆς χώρας τοῦ πεπέρους. περίξ δὲ αὐτῆς εἰσὶ τινες νῆσοι μικραὶ πολλαὶ πάνν, πάσαι δὲ γλυκὺ ὕδωρ ἔχουσαι καὶ ἀργέλλια. αὐτοβαθαὶ δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πάσαι εἰσιν. ἔχει δὲ ἡ νῆσος ἡ μεγάλη, καθὼς φασιν οἱ ἐγγύριοι, γαύδια τριακόσια εἰς τε μῆκος ὁμοίως καὶ πλάτος, τουτέστι μίλια ἑννακόσια. δύο δὲ βασιλεῖς εἰσιν ἐν τῇ νήσῳ, ἐναντίοι ἀλλήλων. . . . . ἕξ ὁλῆς δὲ τῆς Ἰνδικῆς καὶ Περσίδος καὶ Αἰθιοπίας δέχεται ἡ νῆσος πλοῖα πολλὰ, μέση τις οὖσα, ὁμοίως καὶ ἐκπέμπει. Καὶ ἀπὸ μὲν τῶν ἐνδοτέρων, λέγω δὴ τῆς Τζινίστας καὶ

ἐτέρων ἐμπορίων, δέχεται μέταξαν, ἀλοήν, καρνόφυλλον, τζανδάναν, καὶ ὅσα κατὰ χώραν εἰσὶ· καὶ μεταβάλλει τοῖς ἑξωτέρῳ, λέγω δὴ τῇ Μαλὲ, ἐν ἡ τὸ πέπρι γίνεται, καὶ τῇ Καλλιάνῃ, ἐνθα ὁ χαλκὸς γίνεται καὶ σήσαμινά ξύλα καὶ ἕτερα ἱμάτια· ἐστὶ γὰρ καὶ αὐτῇ μέγα ἐμπόριον. ὁμοίως καὶ Σινδοῦ ἐνθα ὁ μόσχος ἢ τὸ καστόριν, καὶ τὸ ἀνδροστάχην, καὶ τῇ Περσίδι, καὶ τῷ Ὀμηρίτῃ, καὶ τῇ Ἀδούλῃ· καὶ πάλιν τὰ ἀπὸ ἑκάστου τῶν εἰρημένων ἐμπορίων δεχομένη, καὶ τοῖς ἐνδοτέρῳ μεταβάλλουσα, καὶ τὰ ἴδια ἅμα ἑκάστῳ ἐμπορίῳ ἐκπέμπουσα. ἡ Σινδοῦ δὲ ἐστὶν ἀρχὴ τῆς Ἰνδικῆς· διαιρεῖ γὰρ ὁ Ἰνδὸς ποταμὸς, τουτέστιν, ὁ Φεισὼν, εἰς τὸν κόλπον τὸν Περσικόν, ἔχων τὰς ἐκβολὰς, τὴν τε Περσίδα, καὶ τὴν Ἰνδιδίαν. εἰσὶν οὖν τὰ λαμπρὰ ἐμπόρια τῆς Ἰνδικῆς ταῦτα, Σινδοῦ, Ὀρρόθα, Καλλιάνῃ, Σιβῶρ, ἡ Μαλὲ, πέντε ἐμπόρια ἔχουσα βάλλοντα τὸ πέπρι, Πάρτι, Μαγγαροῦθ, Σαλοπάτανα, Ναλοπάνανα, Πουδαπάτανα. λοιπὸν ἕξω ὡς ἀπὸ πέντε νυχθημέρων τῆς στερεᾶς εἰς τὸν Ὠκεανὸν, ἐστὶν ἡ Σιελεδίβα, τουτέστιν ἡ Ταπροβάνη. εἴτα λοιπὸν εἰς τὴν στερεάν ἐμπόριον. ἡ Μαραλλῶ, βάλλουσα κοχλῶες, ἐστὶ Καβερ, βάλλουσα τὸ ἀλαβανδηνόν,

εἶτα ἐφεξῆς λοιπὸν τὸ καρνόφυλλον· καὶ τὸ λοιπὸν ἡ Τζινίστα τὴν μεταξὺν βάλλονσα· ἥς ἐνδοτέρῳ οὐκ ἔστιν ἑτέρα χώρα· ὁ Ὀκεανὸς γὰρ αὐτὴν κυκλοῖ κατὰ ἀνατολάς· αὕτη οὖν ἡ Σιελεδίβα, μίση πῶς τυγχάνουσα τῆς Ἰνδικῆς, ἔχουσα δὲ καὶ τὸν ὑακινθον, ἐξ ὅλων τῶν ἐμπορίων δέχεται, καὶ ὅλοις μεταβάλλει· καὶ μίγα ἐμπόριον τυγχάνει. Lib. II. p. 137 κq. : Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ ποδοῦντες πολλὰ μαθηταίνουσι καὶ περιεργάζονται, εἴπερ ἦν ὁ παραδείσος ἐν ταύτῃ τῇ γῇ, οὐκ ὄκνουσι οἱ πολλοὶ φθάσαι μετὰ τῶν αὐτῶν. εἰ γὰρ διὰ μέταξαν εἰς τὰ ἔσχατα τῆς γῆς τινὲς ἐμπορίας οἰκτρὰς χάριν οὐκ ὀκνοῦσι διελθεῖν, πῶς ἂν περὶ τῆς θύας αὐτῶν τοῦ παραδείσου ὀκνησαν πορευέσθαι; αὕτη δὲ ἡ χώρα τοῦ μεταξίου ἐστὶν ἐν τῇ ἐσωτέρᾳ πάντων, Ἰνδία, κατὰ δὲ ἀριστερόν μέρος εἰσόντων τοῦ Ἰνδικοῦ πελάγους, περαιτέρῳ πολὺ τοῦ Περσικοῦ κόλπου καὶ τῆς ἡσίου τῆς λαλουμένης παρὰ μὴν Ἰνδοῖς Σιελεδίβα (noia), παρὰ δὲ τοῖς Ἕλλησι Τραποβάνη (sic), Τζινίτσα οὕτως καλουμένη. κυκλουμένη πάλιν ἐξ ἀριστερῶν ὑπὸ τοῦ Ὀκεανοῦ, ὥσπερ καὶ ἡ βαρβαρία κυκλοῦται ἐκ δεξιῶν ὑπ' αὐτοῦ. καὶ φασὶν οἱ Ἰνδοὶ φιλόσοφοι οἱ καλούμενοι Βραχμάνις, ὅτι, ἐὰν βάλης ἀπὸ Τζινίτζας σπαρτίον, διελθεῖν διὰ Περσίδος ἕως Ῥωμανίας, ἀπὸ κατόνος δὲ μεσαίτατον τοῦ πόσιμον ἔστιν, καὶ τάχα ἀληθεύουσι· πολὺ γὰρ ἀριστερὰ ἐστὶν, ὥς δι' ὀλίγον χρόνον βασταγὰς μεταξίου γίνεσθαι ἐκ τῶν ἐκεῖ, ἐκ διαδοχῆς ἑτέραν ἔθρων ἐν Περσίδι διὰ τῆς γῆς· διὰ δὲ τῆς θαλάσσης πολλὰ διαστήματα ἀπέχουσα ἀπὸ τῆς Περσίδος· ὅσον γὰρ διάστημα ἔχει ὁ κόλπος ὁ Περσικὸς εἰσερχόμενος ἐν Περσίδι, τοσούτου διάστημα πάλιν ἀπὸ τῆς Ταπροβάνης καὶ περαιτέρῳ ποιεῖ ὁ ἐπὶ τὰ ἀριστερὰ εἰσερχόμενός τις ἐν αὐτῇ τῇ Τζινίτζᾳ· μετὰ τὸ καὶ διαστήματα πάλιν ἱκανὰ ἔχει ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἔξωθεν τοῦ Περσι-

κοῦ κόλπου ὅλον τὸ Ἰνδικὸν πέλαγος ἕως Ταπροβάνης καὶ ἐπείκεινα· διατεμνεῖν οὖν πολλὰ διαστήματα ὁ διὰ τῆς οδοῦ ἐρχόμενος ἀπὸ Τζινίτζας ἐπὶ Περσίδα, ὅθεν καὶ πλήθος μεταξίου αἰεὶ ἐπὶ τὴν Περσίδα εὐρίσκεται· περαιτέρῳ δὲ τῆς Τζινίτζας οὐδὲ πλείεται οὐδὲ οἰκείται. Ἀπὸ γούν τῆς Τζινίτζας ὥς ἀπὸ σπαρτίου ὀρθῶς ἐπὶ τὴν δύσιν μετρῶν διὰ διαστήματα τοῦ μήκους τῆς γῆς, εὐρήσει πλείον ἢ ἑξαττον μονῶν ν· ἀπὸ μίλιον λ'. μετρητίον δὲ οὕτως ἀπὸ τῆς Τζινίτζας ἕως τῆς ἀρχῆς τῆς Περσίδος πᾶσα Ἰοννία καὶ Ἰνδία καὶ ἡ Βακτριαν χώρα, εἰσὶ περὶ πον μορταῖον. εἰ μὴ τι πλείους, οὐκ ἑξαττον· καὶ πᾶσα ἡ Περσῶν χώρα μοναὶ π'. καὶ ἀπὸ τοῦ Νίσιβι ἐπὶ Σελευκίαν μοναὶ ιγ'. καὶ ἀπὸ Σελευκίας ἐπὶ Ῥώμην καὶ Γάλους καὶ Ἰβηρίαν, τοὺς νῦν καλουμένους Ἰσπανοὺς, ἕως Γαδείρων ἕξω εἰς τὸν Ὀκεανόν, μοναὶ ν'. πλείον ἢ ἑξαττον· τὸ δὲ πλάτος αὐτῆς, ἀπὸ τῶν Ὑπερβορείων τόπων ἕως τοῦ Βυζαντίου, οὐ πλείους εἰσὶ μοναὶ ν'. ἐκ τῆς γὰρ Κασιπίας θαλάσσης τῆς εἰσβαλλούσης ἐκ τοῦ Ὀκεανοῦ, δυνατόν στοχάσασθαι καὶ τὰ ὁρίητα καὶ τὰ οἰκούμενα τῶν μερῶν ἐκείνων· καὶ ἀπὸ τοῦ Βυζαντίου πάλιν ἕως Ἀλεξανδρείας μοναὶ ν'· καὶ ἀπὸ Ἀλεξανδρείας ἕως τῶν καταράκτων μοναὶ λ'. καὶ ἀπὸ Ἀξώμειας ἕως ἀκρῶν τῆς Αἰθιοπίας τῆς Λιβανοφύρου γῆς τῆς κολουμένης βαρβαρίας, ἥτις καὶ παρῶκεται τῷ Ὀκεανῷ οὐ πλησίον, ἀλλὰ καὶ μακρὰν ἔχουσα τὴν Σάβου χώραν ὑστάτην οὖσαν τῆς Αἰθιοπικῆς γῆς, μοναὶ ν'. πλείον ἢ ἑξαττον, ὥς εἶναι ὁμοῦ μονὰς δ'. πλείον ἢ ἑξαττον, ὥστε καὶ κατὰ τοῦτο ἀληθεύειν τὴν Διέαν γραφὴν, διπλοῦν τοῦ πλάτους τὸ μήκος τῆς γῆς ὑποτιθεμένην· ποιήσεις γὰρ τὴν τραπέξαν ὡσανεὶ τὴν ὑπογραφὴν τῆς γῆς μήκος πηξὼν β', καὶ πλάτος πηχεὸς μίᾱς. Nota. Σιελεδίβα, inferius legitur Σιελεδίβα. Estque insula Ceylon, nomine tantisper immutato. Nam δίβα aut dina,

ρίου καὶ τοῦ ἀρκτοῦ² ὠκεανοῦ τῶν τε τῆς (99) Εὐρώπης τῶν τε τῆς Λιβύης μερῶν τὸν περίπλουν ἐν δυοῖ βιβλίοις συνέγραψα. καταμαθὼν δὲ καὶ Μένιππον μετρίαν μὲν τινα τοῖς ἐντυγχάνουσιν ἐκ τῶν οἰκείων βιβλίων παρεχόμενον εἶδῃσιν, μὴ πᾶσι δὲ ἀκριβῶς ἐπεξελθόντα, τὰ ἐλλείποντα πλείστα ὄντα προσθεῖς, καὶ προσέτι γε τὴν περὶ τόπους καὶ τὰς διαιρέσεις τῶν ἐθνῶν σαφήνειαν, ἣτις τὸ τέλειον τῆς γνώσεως τοῖς ἐντυγχάνουσιν παρέχειν εἶωθε, τὴν ἑκδοσιν τῶν τριῶν βιβλίων ἐποίησάμην,³ οὐκ ἀφελόμενος τῆς προσηγορίας τὸν πατέρα τούτων οὐδὲ εἰς ἑμαυτὸν μεταστήσας τοὺς ἀλλοτρίους πόνους, ὥσπερ οὐδὲ τοῦ πᾶσι πεφροντισμένως⁴ ἐπεξελθόντος Ἀρτεμιδώρου, ἀλλὰ τὰς μὲν ἐκείνων προσηγορίας ἐπιγράψας τοῖς βιβλίοις, ὥς ἂν μηδὲν εἰς τοὺς λογίους⁵ ἁμαρτάνειν δοκοῖν θεοὺς, τὰς δὲ τούτων ἐπιτομὰς καὶ διορθώσεις τῶν ἑμαυτοῦ ποιησάμενος πόνων ἑναργὲς γνώρισμά, ὥστε τοὺς ἐντυγχάνοντας μηδὲν μήτε τῶν παρ' ἐκείνων

occidentalis et septentrionalis, partiumque Europae et Libyae periplum duobus in libris conscripsi. Quum autem deprehenderim et Menippum lectoribus mediocrem quidem aliquam suis e libris [locorum] notitiam exhibere, neutiquam vero omnia diligenter persequi; [ipse] quae desiderari visa sunt plurima addens, insuper et perspicuitatem (quae legentibus perfectam cognitionem parare solet) in locorum [descriptione] gentiumque divisione, trium eiusdem librorum editionem feci: auctori eorum nequaquam nominis honorem eripiens, neque in meum ipsius [nomen] aliorum labores transferens, sicuti neque Artemidori [nomen in epitome eiusdem suppressi], qui accurate omnia persequutus est; sed illorum quidem nomina libris praefigens (ut nihil peccare videar in deos sermonis praesides) atque eorundem epitomas et emendationes proprii laboris luculentum faciens argumentum; ut nec lectores aliqua ab iis prodita, neque aliqua

insulam sibi vult; hinc Maldive. Ita ut Sielediba, insulam Siele significet. Mox Τζινίτζα, inferius in codice Vaticano legitur Τζήνη, Tsina, sive Sina; nempe Sinarum regio; quae ipso teste Cosma Oceano ab oriente terminatur. Conf. Alexandri de Humboldt librum: Kritische Untersuchungen über die historische Entwicklung der geographischen Kenntnisse von der Neuen Welt, Vol. I. p. 59 sqq. p. 140 sqq.

2) καὶ ἀρκτοῦ Cod. Paris.

3) Marcianus se novam eamque multo auctiorem editionem Menippi peripli fecisse hoc loco diserte dicit. Multa addidit; quare totum opus mutavit atque amplificavit. Itaque ea, quae ex Menippi libro servavit Stephanus Byz., uno loco tantum excepto, ab iis differunt, quae in hoc fragmento legimus.

4) Lego πεφροντισμένως Hud. s., quod rec. Miller. πεφροντισμένος Hoesch.

5) Θεοὶ λογιοί, θεοὶ λόγων ἔφοροι. Phavorinus. Hud. s.

συγγραφέντων μήτε τῶν παρ' ἡμῶν προστεθέντων ἢ διορθώσεως ἐπιμελοῦς⁶ ἀξιολόγων ἀγνοῆσαι.⁷ (101) διήρηκε δὲ ὁ Μένιππος τὸν περίπλουν τῶν τριῶν ἡπείρων Ἀσίας τε καὶ Εὐρώπης καὶ Λι- (68)βύης τὸν τρόπον τοῦτον· τὸν Ἑλλήσποντον καὶ Προποντίδα ἅμα τῷ Θρακίῳ Βοσπόρῳ, καὶ προσέτι γε τὸν Εὐξείνιον πόντον, ἑκατέρων τῶν ἡπείρων τῆς τε Ἀσίας καὶ τῆς Εὐρώπης ἀφελὼν, ἰδίᾳ¹ περιέπλευσε· πρότερον μὲν τὸν Πόντον, μετ' ἐκεῖνον δὲ τὸν Θράκιον Βόσπορον καὶ τὴν Προποντίδα ἅμα τῷ Ἑλλησπόντῳ, ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ τοῦ καλουμένου Διὸς Οὐρίου,² ὅπερ ἐπ' αὐτοῦ κεῖται τοῦ στόματος τοῦ Πόντου, τοῦ περίπλου τὴν ἀρχὴν ἑκατέρων τῶν ἡπείρων ποιησάμενος. μετὰ δὲ ταῦτα ἀπὸ τῶν λειπομένων τῆς Εὐρώπης μερῶν ἀρξάμενος περιπλεῖ αὐτὴν πᾶσαν μέχρι τῶν³ τοῦ Ἡρακλείους πορθμοῦ καὶ Γαδείρων τῆς

a nobis adjecta, aut *) accurata correctione digna laterent. Menippus autem **) divisit periplum trium continentium, Asiae, Europae et Libyae ad hunc modum: Hellespontum, et Propontidem, una cum Thracio Bosporo, et praeterea Euxinum Pontum, ab utroque continentium Asiae et Europae dirimens, separatim circumnavigavit: primo quidem Pontum [circumnavigavit,] post illum vero Thracium Bosporum, et Propontidem una cum Hellesponto, a Fano Iovis Urii nomine insignito, quod positum est ad ipsum Ponti ostium, exordium sumens peripli utriusque continentis. Post haec vero a reliquis Europae partibus incipiens, ipsam totam circumnavigat usque ad fretum Herculeum et Gades

6*) Aliter verba haec ἢ διορθ. ἐπ. construi possunt. — ἀξιοθέντων Miller.

7) Quis non videt, eiectis iis, quae huc pertinere negavi suo que loco posui, cum his verbis cohaerere quae sequuntur? διήρηκε δὲ ὁ Μένιππος etc.

**) Seu divisim tradidit. Huds., quod rec. Miller.

1) Scribe ἰδίᾳ. Huds., quod rec. Miller. Al. ἰδίᾳ.

2) Praeter templum, cuius meminit Apollonius, in quo duodecim Dii σύμβωμοι celebrantur, etiam alia illic fana exstructa olim fuere, Iovi nempe, et Neptuno, et Diorae, nisi potius existimandum sit, idem illud Iovis Οὐρίου fanum diversis temporibus diversis quoque appellatum fuisse nominibus. Ptolemaeus ἱερὸν

Ἀρτέμιδος hic nominat, quod Salmasius perperam mutandum censet in ἱερὸν Διὸς Οὐρίου. Plinius et Aristoteles Neptuni hic fanum collocant. Vossius ad Melamp. 101.

3) Illud τῶν dele, aut verbum aliquod suppl. Huds. Hoc loco codices vitiosos esse, quisque intelligit. Quo autem modo id vitium tolli possit, tres sunt rationes. Potest enim aut τῶν deleri, aut aliquid suppleri, aut fieri transpositio. Facillima ratio esse videtur delendi articuli τῶν, quam Hudsonus ineundam putavit; nec minus facilis tamen et ut mihi quidem videtur admodum probabilis est haec transpositio: μέχρι τοῦ Ἡρακλείου πορθμοῦ καὶ τῶν Γαδείρων τῆς νήσου; nam cum Γάδειρα saepe numero cum articulo τὰ coniunctum est, tum fieri

νήσου. εἴθ' οὕτως εἰς τὴν ἀντιπέραν διαβὰς γῆν κατὰ τὸν Ἡράκλειον πορθμὸν, τοῦτ' ἔστιν εἰς τὴν Λιβύην· ταύτην δὲ αὐτὴν περιπλεῖ καὶ συνάπτει ταύτη⁴ τὸν τῆς Ἀσίας περίπλουν μέχρι τοῦ προῤῥηθέντος Ἑλλησπόντου. καὶ ἡ μὲν ὅλη τάξις τοῦ περιπλου τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον. τὰ δὲ κατὰ μέρος ἐξῆς ἐκβήσεται, σαφεστέρας, ὥς προείρηται, τυχόντα τῆς διορθώσεως.⁵

insulam. Sic deinceps iuxta fretum Herculeum, in terram oppositam traiciens, id est, in Libyam, hanc ipsam etiam circumnavigat, eique coniungit periplus Asiae usque ad Hellespontum praedictum. Ac universa quidem peripli dispositio et ordo ad hunc modum se habet. Particularia vero continua procedent, clariorem (ut dictum est) correctionem nacta.

admodum facile potuit, ut oculus librarii ab recto loco aberrarit. Tertia ratio est, ut iam dixi, supplere aliquid, quo τῶν referatur, quod quidem a Millero factum est, qui cum Marcianus p. 5: τὰς λεγόμενας Ἡρακλέους στήλας, ἧτοι Ἡράκλειον πορθμὸν dixisset, haec eadem verba hoc loco a librario omissa esse putavit et ea uncis circumdata in textum recepit. Est autem neque probabile, tot excidisse verba, neque sequitur, quum ante sic scripserit Marcianus, eum hoc quoque loco iisdem verbis usum esse. Quamobrem si quidem supplendo locus restituendus est, ego multo malim sic scribere: μέχρι τῶν τοῦ Ἡρακλείου πορθμοῦ στηλῶν καὶ, qua ratione quam facile a librario

peccari potuerit, praesertim cum statim sequatur Γαδείρων, non est, quod demonstrem. Et haec altera mea coniectura etiam eo commendatur, quod brevitatis causa Marcianus utramque notionem et columnarum et freti per eas orti coniungere voluisse videtur.

4) ταύτην Cod. Par.

5) Ex hac brevi dispositione intelligimus, hoc Menippi opus esse et eius quidem initium, non autem, ut creditum est, Artemidori periplus. Periplus autem Menippi a descriptione Ponti Euxini incipiebat; Marcianus, ut ipse fatetur, eum auctiorem reddidit. Arrianus hunc, quem habemus, iisdem fere verbis in suam Ponti Euxini descriptionem transtulit.

(102)[69] ΠΟΝΤΟΥ ΕΥΞΕΙΝΟΥ

περίπλους ἑκατέρωθεν τῶν ἡπείρων, τῶν τε παρὰ τὴν Ἀσίαν τῶν τε παρὰ τὴν Εὐρώπην τόπων. τὰ δὲ κατὰ μέρος οὕτως ἔχει.

Τῶν ἐν τῇ Ἀσίᾳ μερῶν τοῦ Πόντου περίπλους.

Κατὰ τὸν Θράκιον Βόσπορον¹ καὶ τὸ στόμα τοῦ Εὐξείνου Πόντου, ἐν τοῖς δεξιοῖς τῆς Ἀσίας μέρεσιν, ἅπερ ἐστὶ τοῦ Βιθυνῶν ἔθνους,² κεῖται χωρίον ἱερὸν καλούμενον, ἐν ᾧ νεώς ἐστὶ Διὸς Οὐρίου³ προσαγορευόμενος. τοῦτο δὲ τὸ χωρίον ἀφειρήριον ἐστὶ τῶν εἰς τὸν Πόντον⁴ πλεόντων. εἰσπλεύσαντι δὲ εἰς τὸν Πόντον, δεξιὰν τὴν Ἀσίαν ἔχοντι καὶ περιπλέοντι τὸ λειπόμενον μέρος τοῦ Βιθυνῶν ἔθνους, τὸ⁵ πρὸς τῷ Πόντῳ κείμενον, ὁ περίπλους οὕτως ἔχει.⁶

PONTI EUXINI

periplus ad utramque continentem locorumque iuxta Asiam et iuxta Europam. Particularia autem sic se habent.

Ponti partium Asiaticarum periplus.

Iuxta Thracium Bosporum et ostium Ponti Euxini in dextris Asiae partibus, quae Bithynorum sunt provinciae, iacet regiuncula sacra appellata, in qua Templum est Iovis Urii nuncupatum. Haec autem regiuncula, est locus, unde solvunt in Pontum navigantes. In Pontum vero naviganti, Asiam dextram habenti, et partem reliquam Bithynorum provinciae circumnaviganti, quae Ponto adiacet, periplus in hunc modum se habet.

1) Schol. ad Apollon. Rhod. II. 168: Βόσπορος Θράκιος, ὁ πάλαι Μύσιος καλούμενος.

2) Hunc locum κεῖται etc. iteratum videbis in Anonymi periplo utroque, v. Hudsoni corpus T. III. p. 1 sqq.

3) Dicitur Ptolemaeo ἱερὸν Ἀρτέμιδος. Huds.

4) εἰς τὸν Πόντον supplendum esse nemo dubitare potest. Illud

fecit Miller. τὸν omis. Hoesch. Huds.

5) τῷ πρὸς τῷ Cod. Par.

6) Si confers locum ex integro Menippi periplo, quem nobis Steph. Byz. servavit, vides, quem ad modum Marcianus editionem suam paraverit. Hunc locum adiecimus Bithyniae descriptioni, ubi v.

Βιθυνίας περίπλους.

Ἀπὸ ἱεροῦ Διὸς Οὐρίου εἰς Ῥηβὰν ποταμὸν εἰσὶ στάδια γ'. ἀπὸ δὲ Ῥηβᾶ ἐπὶ Μέλαιναν ἄκραν στάδια ρν'. ἔχει δὲ καὶ λιμένιον πορθμοῖς.⁷ παράκειται δὲ καὶ νησίον, ὃ σκεπάζει τὸν λιμένα. ἀπὸ⁸ Ἀρτάννου ποταμοῦ εἰς Ψίλιον⁹ ποταμὸν καὶ χωρίον στάδια σγ'. τοῦτο δὲ τὸ ἐμποριὸν ἐστὶν Ἡρακλεωτῶν, καὶ ποταμὸν ἔχει καὶ λιμένα καλόν. ἀπὸ Κάλπας¹⁰ ποταμοῦ εἰς Θυνιάδα¹¹ νῆ(-103)σον στά[-70]δια ξ'. ἀπὸ Θυνιάδος¹ νήσου εἰς Σαγγά-

Bithyniae periplus.

A Templo Iovis Urii ad Rhebam fluvium stadia sunt 90. A Rheba vero ad Melaenam promontorium stadia 150. habet autem et portum navigiis: adiacet vero et insula quae protegit portum. Ab Artanno fluvio ad Psillium fluvium et castellum stadia 290. hoc vero emporium est Heracleotarum, et fluvium habet et portum pulchrum. A Calpa fluvio ad Thyniada insulam stadia 60. A Thyniade insula ad Sangarium fluvium navigabi-

7) Λεγο πορθμοῖς. Huds., quod rec. Miller, quamquam huic verbo adiecit „πορθμοῖς Cod. Par. et Huds.“

8) Post λιμένα ἀπὸ etc. Ante haec verba distingue, ut mox infra post λιμένα καλόν. Pro Ἀρτάννου malim Ἀρτάνου aut Ἀρτάνης ex Arriano. Huds.

9) Ψίλιον Stephano. Ψίλις Arriano [p. 13] et Ψίλλης Ptolemaeo, [et Anonymo p. 2]. Huds. Steph. Byz. s. n. Φυλλίς... ἐστὶ καὶ ποταμὸς Βιθυνίας Φυλλίς, οὗ Φιλλήης τὸ θηλυκόν. Conf. Schol. ad Apollon. Rhod. II. 653: Διψακὸς δὲ, υἱὸς τοῦ Φύλλιδος καὶ νύμφης τινὸς ἐγχωρίου. Et Stephanus alio loco s. v. Ψίλιον, ποταμὸς μεταξὺ Θυνίας καὶ Βιθυνίας. Δομίτιος Καλλίστρατος ἐν τρίτῳ περὶ Ἡρακλείας. ἐν κυριεσσάντος ἀπὸ τοῦ Σαγγαρίου χωρίου, εὐ τοῦ Ψίλλου ποταμοῦ. ἐστὶ καὶ ἄλλος Ψίλος ποταμὸς τῆς Βιθυνίας, ἐκρέων εἰς τὸν Εὐξείνιον Πόντον. τὸ τοπικὸν Ψιλίτης. ἐν δὲ τῇ συνηθείᾳ ἐπεκράτησεν ἀμφοτέρων τῶν ποταμῶν τοὺς οἰκητορας Ψιλιανούς καλεῖν. Arrianus habet 150 stadia.

10) Κάλπα ex Ptolemaeo. Κάλπης Arriano. Huds. Eadem urbs nominata esse videtur Κάρπη; Synaxar. Aug. XII: Κάρπην ἐμποριὸν ἐν τῇ Ποντικῇ χώρᾳ: sive Κάρπης, Vita Agathonici no. 1. Bolland. Aug. 22.

11) Θυνιάδα legendum, vel Θυνιάδα ex Ptolemaeo. Huds. Βουνιάδα Hoesch. Cod. Paris.

1) Lege Θυνιάδος vel Θυνιάδος. V. Arriani periplus Ponti Euxini p. 13. Huds. Hoesch. e Codd. suis edidit Βυνιάδος, quod Miller in Βουνιάδος mutatum Hudsoni tribuit. Cod. Paris. Οὐνιάδος. Miller recepit Θυνιάδος, quod ego quoque recipiendum duxi, propterea quod Hudsoni emendatio ab Stephano Byz. firmatur, apud quem sic est: Θυνιάς, νήσος πρὸς τῷ στόματι τοῦ Πόντου καὶ ἄκρα. τὸ ἐθνικὸν Θυνιάδιος, ὡς Ψωφίδιος καὶ Θυνιαδεύς. λέγεται καὶ Θύνη καὶ Θύνις καὶ Θυνής. et Schol. ad Apoll. Rhod. II. 674: Θυνιάδος νήσου μέμνηται Νύμφις ὁ Ἡρακλεώτης. φησὶ δὲ αὐτὴν ἐπὶ στάδιους ἔχειν τῆς περιμέτρου. Καλλισθένης δὲ ἐν τῷ

ρειον² ποταμὸν πλωτὸν στάδια γ'.³ ἀπὸ Σαγγαρείου ποταμοῦ εἰς Ἵπιον⁴ ποταμὸν στάδια⁵ ρπ'. ἀπὸ Ἵπιου ποταμοῦ εἰς Δίαν πόλιν⁶ στάδιοι ξ'. ἔχει δὲ καὶ ὕφορμον. ἀπὸ Δίας πόλεως εἰς Ἐλαιον⁷ ποταμὸν καὶ ἐμπόριον στάδια γ'. ἀπὸ δὲ Ἐλαίου⁸ ἐπὶ τὸν Κάληπα⁹ ποταμὸν καὶ ἐμπόριον στάδια ρκ'. ἀπὸ τοῦ Κάληπος ποταμοῦ εἰς Ἡράκλειαν πόλιν μεγίστην στάδιοι π'.¹⁰ ἀπὸ δὲ τῆς Ἡρακλείας εἰς πόλιν Ἀπολλωνίαν τὴν ἐν τῇ Εὐρώπῃ ἐν τῷ Θρακῶν ἔθνει

lem stadia ... 3. A Sangario fluvio ad Hypium fluvium stadia 180. Ab Hypio fluvio ad Diospolin stadia 60. habet autem et stationem navibus. A Diospoli ad Elaeum fluvium et emporium stadia 90. Ab Elaeo autem fluvio ad Caletem fluvium et emporium stadia 120. A Calete fluvio ad Heracleam urbem maximam stadia 80. Ab Heraclea vero ad Apolloniam urbem Europaeam, in

Περίπλῳ, ὑπὸ μὲν Ἑλλήνων φησὶ προσαγορεύεσθαι τὴν τε χώραν καὶ τὴν νῆσον Θυνιάδα, ὑπὸ δὲ τῶν Βαρβάρων Θυνίαν. Callisthenes est, cuius Marcianus meminit. Schol. ad Apoll. Rhod. II. 686: ἐν δὲ τῇ Θυνίδι νήσῳ ἱερὸν ἔστιν Ἀπόλλωνος.

2) Aliis Σαγγάριος et Σάγγαρις, Σαγάριον et Σάγαρις dicitur. Hud s. Miller scr. Σαγγάριον, ut statim post. Socratis hist. eccles. IV. 23: ἐν Πάξῳ κόμῃ, ἐνθα τοῦ Σαγγαρίου ποταμοῦ εἰσὶν αἱ πηγαί. V. 21: ἐν Πάξῳ, κόμῃ τῆς Φρυγίας. Schol. Villos. ad Iliad. p. 95 A: Σαγγάριος διῶν τὴν Φρυγίαν ἐξέισι διὰ Βιθυνίας. Schol. ad Apoll. Rhod. II. p. 4: Σαγγάριος ποταμὸς Φρυγίας· ὁ δὲ Μυρλεανὸς Σάγγαρον αὐτὸν λέγεσθαι φησὶ. Σάγγαρος appellatur etiam Synaxar. Iulii XXX.

3) Mutilus est numerus. Hud s. Miller γ' intactum reliquit, sed ex Arriano et Anonymo priore scribi posse στάδια σ' coniecit.

4) Ἵπιον Arriano, Ἴπιον Ptolemaeo. Hud s. Puto propter pronuntiationem maxime duplex π esse scriptum. Miller Ἵπιον, et mox Ἵπιον. Steph. Byz. Ἵπος, ποταμὸς καὶ πόλις ὑπὸ τὴν Ποντικὴν Ἡρακλείαν, ὡς Δομίτιος Καλλίστρατος ἐν ἑκτῷ τῶν περὶ Ἡρακλείας. Schol. ad Apoll. Rhod.

II. 796: Ἵπια, πόλις παρὰ τῷ ποταμῷ ἐν τῇ Θυνίᾳ.

5) Miller scripsit στάδια. Cur veterem lectionem, quae multis exemplis nititur, negligere, nulla erat causa.

6) Lego Διόσπολιν ex Ptolemaeo. Et non post ὕφορμον distinguo. Hud s. Miller recte Δίαν πόλιν retinuit; sed recte Hudsoni distinguendi rationem secutus est.

7) Forsan Ἐλάτας Ptolemaei, qui alio ordine loca recenset; ut et Arrianus. Hud s. Non improbabile est id ita esse.

8) Miller dicit: „ἀπὸ δὲ Ἐλαίου. Hud s.“ Jam Hoeschel. e codd. δὲ scripserat, neque ab Hudsono quidquam hoc loco notatum est. Quamobrem neque ab Millero omittenda erat adversativa neque id dicendum, quod non est verum. Post κειμένην Miller lacunam odoratus est, quam ex Anonymi periplo sic explendam censet: καταντικρὺ κειμένην τῆς νῦν λεγομένης Σωζοπόλεως στάδια α'.

9) Scribe Κάλητα ex Arriano. Hud s. Κάλητα quum codex quoque suus haberet, id recepit Miller. Ego veterem lectionem, re non manifesta, servavi.

10) Stadia centum numerat Arrianus in periplo Ponti Euxini p. 14. Hud s.

κατ' ἀντικρὺ κειμένην στάδια α. οἱ πάντες ἀπὸ τοῦ¹¹ ἱεροῦ Διὸς Οὐρίου εἰς πόλιν Ἡράκλειαν εἰσὶ αφλ'. ἐπ' εὐθείας δὲ πλέοντι ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ εἰς Ἡράκλειαν πόλιν στάδια ας'. ἀπὸ Ἡρακλείας εἰς Ποσειδίου¹² σάλος ἐνταῦθα, στάδια ρ'. ἀπὸ τοῦ Ποσειδίου¹³ εἰς Ὀξίνην¹⁴ ποταμὸν στάδια γ'. ὄρμος πορθμίοις. ἀπὸ τοῦ Ὀξίρου εἰς Σαραθάκην στάδια λ'.¹⁵ ὄρμος. πλοίοις. ἀπὸ Σανδαράκης εἰς Κρηνίδας στάδια κ'.¹⁶ ὄρμος συμμέτροις ναυσίν. ἀπὸ Κρηνίδων εἰς Ψύλλαν χωρίον στάδια κ'.¹⁷ ἀπὸ Ψύλλης χωρίου εἰς Τίον¹⁸ πόλιν καὶ ποταμὸν Βίλλαιον¹⁹ στάδια γ'.²⁰ οὗτος [71] ὁ ποταμὸς

Thracum provincia e regione positam, stadia 1000. Omnia a Fano Iovis Urii ad urbem Heracleam [stadia] sunt 1530. In directum vero naviganti a Fano ad Heracleam [stadia] sunt 1200. Ab Heraclea ad Posideum, ibi salum, stadia 100. A Posideo ad Oxinam fluvium stadia 90. portus [illic] navigiis. Ab Oxina ad Sandaracam stadia 90. portus [est] navibus. A Sandaraca ad Crenidas stadia 20. portus [ibi] mediocrium navium. A Crenidibus ad Psyllam castellum stadia 20. A Psylla castello ad Tium urbem et fluvium Billaeum stadia 90. Hic fluvius terminat

11) In cod. Paris. deest τοῦ. Miller Ἡράκλειαν εἰσὶ [στάδιοι] αφλ'.

12) Ποσειδίου Cod. Par. Ποσειδειον Miller. Malim stadia ρν', ut habet Arrianus. Huds. V. Arrianum p. 14, a quo ab Heraclea ad Metroum stadia π' ab Metroo ad Posidium stadia μ' numerantur; eosdem numeros Anonymus prior habet. Hudsonus quidem de Arriani numero falsum dicit, nec tamen minus Miller Hudsoni conjecturam recepit, quamquam ut solet eam pro sua venditat.

13) Cod. Par. Ποσειδίου. Miller Ποσειδείου.

14) Ἐπὶ τὴν Ὀξείναν [vel Ὀξίναν] ποταμὸν λ'. Arrianus. Huds. Ὀξίναν recepit Miller; ego non putavi a vetere scriptura discedendum esse. Miller mentitur, a se novum numerum γ' hoc loco esse receptum, cum tamen iam Hoesch. et Huds. eundem habeant, nec ulla varietas lectionis exstet hoc loco.

15) Cod. Herv. μ. Hoesch. — Ilego Σανδαράκην. et forsan ex

Arriano legendum στάδια η'. Huds. Miller recep. emendationem Hudsoni, quam ego non veram puto. Nec minus a Millero recepta est Hudsoni emendatio η'. Ego non recte id fieri puto, si geographum e geographo emendare conamur. Nam suam quisque rationem sequitur.

16) Arriano στάδια γ'. Huds.

17) Ita apud Steph. Byz. locus citatus est sub Ψύλλα. Arriano στάδια λ'. Huds. Cod. Paris. στάδια μ'.

18) Cod. Par. auditu εἰς Στίον.

19) Βίλλαιον Steph. Byz. [s. nn. Τίος et Ψύλλα]. Βίλλαϊον προπερισπωμένως. οὕτω φησὶν Ἡρωδιανός. ἔστι δὲ ποταμὸς Παφλαγονίας· οἱ δὲ, Φρυγίας. Schol. Apollonii [II.791]. Huds.

20) Steph. στάδια π'. Ex Arriano ἀπὸ Ψύλλης εἰς Τίον στάδια η'. ἀπὸ δὲ Τίον εἰς Βίλλαιον στάδια κ'. Vide Salmasii Exercitat. Plin. sub initium cap. 43. Huds. Is ipse locus a Stephano commemoratur s. n. Ψύλλα. Salmas. ad Solin. p. 880 pro Πόντου recte legit Τίον.

ὀρίζει Βιθυνίαν·¹ τὰ δὲ ἐχόμενα Παφλαγονίας ἐστὶ. τινὲς δὲ τὸν Παρθένιον ποταμὸν ὄριον Βιθυνῶν (140) καὶ Παφλαγόνων εἶναι βούλονται. οἱ πάντες ἀπὸ Ἡρακλείας εἰς Τίον πόλιν καὶ ποταμὸν Βίλλαιον στάδια το.²

Fragmenta Menippeï peripli. *)

I. Χαλκηδὼν, πόλις Βιθυνίας, ἥ πρὸς τῷ στόματι τοῦ Πόντου, καταντικρὺ τοῦ Βυζαντίου**). .... Στράβων ἐν δωδεκάτῃ [p. 541]· καλεῖται δὲ [τὰ] ἀριστερὰ τοῦ Πόντου, τὰ δ' ἐν δεξιᾷ Χαλκηδονίς. καὶ Μένιππος ἐν περίπλῳ Βιθυνίας· ἀπὸ ἱεροῦ Διὸς οὐρίου καὶ τοῦ στόματος τοῦ Πόντου ἀριστερὰν ἔχοντι***)

Bithyniam: quae vero finitima sunt ad Paphlagoniam spectant. Nonnulli autem Parthenium fluvium Bithynorum et Paphlagonum terminum esse statuunt. Omnia ab Heraclea ad Tium urbem et Billaeum fluvium stadia sunt 370.

I. Chalcedon, urbs Bithyniae, ad os Ponti, e regione Byzantii, sita. . . . Strabo in duodecima: Appellatur vero sinistra Ponti, ad dexteram autem Chalcedonis. Et Menippus in periplo Bithyniae: A templo Iovis Urii, et ab ostio Ponti sinistram ha-

1) Schol. ad Apoll. Rhod. II. 177: Διτταί εἰσι Βιθυνίαι· ἡ μὲν ἐπὶ τῆς Εὐρώπης, ἡ δὲ ἐπὶ τῆς Ἀσίας. καὶ ἡ μὲν ἐπὶ τῆς Εὐρώπης περὶ Σαλμυδησσὸν κεῖται ἐπὶ Θράκης· ἡ δὲ ἑτέρα καθήκει ἐπὶ τὸν Βόσπορον, καὶ ἐπὶ τὸ στόμα τοῦ Πόντου. ἐστὶ δὲ καὶ τρίτη νῆσος περὶ τὸν Πόντον, ἐν ᾗ ἐστὶν Ἀπόλλωνος ἱερόν. — Miller perperam dixit, verba οὗτος ὁ ποταμὸς . . . εἶναι βούλονται integra apud Anonymum priorem legi. — „Lege Στάδιοι.“ H u d s. Miller more suo sibi arrogavit, quod Hudsoni est.

2) Arrianus: ἀπὸ Τίον εἰς Βίλλαϊον ποταμὸν στάδιοι κ'. ἀπὸ δὲ Βίλλαϊον εἰς τὸν Παρθένιον ποταμὸν στάδιοι ρ'. VII. Ptolem. I. s. c. s. H u d s. Schol. ad Apoll. Rhod. II. 189: τῆς μὲν Παφλαγονίας μέχρι τοῦ Βίλλαϊον ποταμοῦ κατεστέφατο πᾶσαν. οὗτος δὲ διὰ τῆς ἐπικειμένης Φρυγίας ῥέων ἐξίησι παρὰ τὴν τῶν Τιάνων πόλιν. ἐκ δὲ τούτου πρὸς δυσμὰς ἕως τοῦ Ῥήβα καὶ τοῦ ἐπι-

κειμένου σκοπέλου κατὰ τὴν ἐκβολὴν τούτου. Cod. Par. Βίλλιον.

*) Haec duo fragmenta Stephanus e Menippi integro libro, non ex Marcianea eius editione excerpsit. Itaque ea ab iis, quae nunc habemus, valde differunt.

**) Simocatta hist. Maurit. VII. 14: Χαλκηδὼν πόλις καθιδρυθεῖσα ἐπὶ στόματος Πόντου, ἔς τὸ ἀντιπέρασ τοῦ τῶν Βυζαντίων πολιέματος· Conf. Eustathium ad Dionys. Perieg. 764. 803. Philostr. icon. lib. I. Hesychius in Const. descriptione: Χαλκηδὼν δὲ ὀνόμασται τὸ χωρίον, ὡς μὲν τινὲς φασιν, ἀπὸ τοῦ Χαλκηδόνοιο ποταμοῦ· ὡς δὲ ἕτεροι, ἀπὸ τοῦ παιδὸς Κάλχαντος τοῦ Μάντεως, ὕστερον τοῦ Τρωικοῦ πολέμου γενομένου. ὡς δὲ ἄλλοι, ἀπὸ Χαλκίδος πόλεως τῆς Εὐβοίας ἀποίκων ἐκεῖ πεμφθέντων.

***) Ἀριστερὰν ἔχοντα τὴν ἡπειρον καὶ ἐπιπλέοντα εἰς Χαλκηδόνα τὴν πόλιν. Ita MSS. Salmas.

τὴν ἡπειρον καὶ ἐπιπλέοντι εἰς Χαλκηδόνα τὴν πόλιν εἰσὶ στάδια ἑκατὸν· ἀπὸ δὲ ταύτης ἕως τοῦ Ἀκρίτου στάδια ξ'. Μέννηται ὁ αὐτὸς καὶ Χαλκίτιδος νήσου. ἐκλήθη δὲ ἀπὸ Χάλκιδος τοῦ παρακειμένου ποταμοῦ, ὥς οἱ ἱστορικοὶ ἅπαντές φασι.

II. Ψύλλα, χωρίον μεταξὺ Ἡρακλείας καὶ τοῦ Πόντου. Μάνιππος ἐν περίπλῳ τοῦ Πόντου· ἀπὸ Κρηνιδῶν εἰς Ψύλλαν χωρίον στάδια εἴκοσιν. ἀπὸ Ψύλλης χωρίου εἰς Τίαν πόλιν καὶ ποταμὸν Βίλαιον στάδια π'. †)

Παφλαγονίας περίπλους.

Τῆς Παφλαγονίας τὰ παραθαλάσσια πάντα μέρη πρὸς τῷ Πόντῳ κείμενα τυγχάνει. τῆς δὲ Βιθυνίας τὰ μὲν προειρημένα πρὸς τῷ Πόντῳ, τὰ δὲ τοῦτον προηγούμενα κατὰ τὸν Θράκιον Βόσπορον καὶ τὸν Ἀστακηνὸν κόλπον καὶ ἔτι τὴν Προποντίδα μέχρι τοῦ Ῥυνδάκου ποταμοῦ. ἀπὸ Τίου εἰς Ψίλλιον³ ποταμὸν στάδια ξ'. ἀπὸ Ψίλλιδος⁴ εἰς Παρθένιον ποταμὸν στάδια ο'. ἀπὸ Παρθενίου εἰς Ἀμαστριν πόλιν καὶ ποταμὸν στά-

benti continentem, et adnaviganti ad Chalcedonem urbem, sunt stadia CXX. Ab hac vero ad Acritum usque, stadia LX. Idem meminit et Chalchitidis insulae. Appellata vero fuit a Chalcide adiacente fluvio, ut historici omnes dicunt.

II. Psylla, castellum inter Heracleam et Pontum. Menippus in periplo Ponti: A Crenidis in Psyllam castellum stadia XX; a Psylla castello in Tium urbem et fluvium Bilaeum stadia LXXX.

Paphlagoniae periplus.

Paphlagoniae partes omnes maritimae Ponto adversae iacent: Bithyniae autem partes quidem praedictae ad Pontum, quae vero hunc praecedunt ad Thracium Bosporum [sitae sunt,] et ad sinum Astacenum, atque etiam Propontidem usque ad Rhyndacum. A Tio ad Psillium fluvium stadia 60. A Psillide ad Parthenium fluvium stadia 70. A Parthenio fluvio ad Amastrin urbem et

†) In Marciani editione Menippe peripli sunt στάδια γ' (90); apud Stephanum autem tantum modo reperimus στάδια π' (80). Berkelius Marciani editionem Menippe peripli esse cuiusdam epitomen Artemidori peripli atque Artemidorum ex Menippo transcripsisse putavit, quia in hoc fragmento saepe Menippus com-

memoratur. Errat. — Salmasius ad Solin. p. 880 pro Πόντου legit τοῦ Τίου.

3) Miller scripsit Ψίλλιδα, ut et ab Ptolemaeo hoc nomen et etiam a Marciano statim post scriptum est. Cod. Par. habet Ψίλιον.

4) Cod. Par. Ψίλιος.

δια ὥ. οἱ πάντες ἀπὸ Τίου εἰς Ἀμαστριν στάδια σκ'.⁵ ἀπὸ Ἀμαστρίδος εἰς Κρώμναν χωρίον στάδια ρν'. ἀπὸ Κρώμνης εἰς Κυτῶρον χωρίον στάδια ὥ. ἐνταῦθα σάλος. [ἀπὸ Κυτῶρου εἰς Αἰγιαλὸν στάδια ξ'.]⁶ ἀπὸ Αἰγιαλοῦ⁷ εἰς Κλίμακα πόλιν στάδια ν'. ἀπὸ τῆς Κλίμακος εἰς Τιμολαῖον⁸ χωρίον στάδια ξ. ἀπὸ Τιμολαίου χωρίου ἐπὶ Κάραμβιν ἀκρωτήριον ὑψηλὸν καὶ μέγα στάδια ρ'.⁹ καταντικρὺ δὲ τῆς Καραμβίδος [72] ἄκρας ἐν τῇ Εὐρώπῃ κεῖται μέγιστον ἀκρωτήριον τὸ καλούμενον Κριοῦ μέτωπον. ἀπὸ Καραμβίδος ἄκρας εἰς κώμην Καλλιστρατίαν στάδια κ'.¹ ἀπὸ Καλλιστρατίας² εἰς Γάριον τόπον στάδια π'.

fluvium stadia 90. Omnia a Tio ad Amastrim stadia 220. Ab Amastride ad Cromnam castellum stadia 150. A Cromna ad Cytorum castellum stadia 90; illic salum. Ab Aegialo ad Climaca civitatem stadia 50. A Climace ad Timolaeum castellum stadia 60. A Timolaeo castello ad Carambin promontorium altum et magnum stadia 100. Carambi autem promontorio ex adverso iacet in Europa promontorium maximum Criumetopon appellatum. A Carambi promontorio ad vicum Callistratiam stadia 20. A Callistratia ad Garium locum stadia 80. A Gario loco ad Aboni-

5) Miller habet στάδιοι σκ'. In Stephano Byz. autem in fragmento, quod s. n. Τίος e Menippo habet, legimus numerum stadiorum falsum εἴκοσι (κ') loco σκ' (220). V. infra. — Oppidum Mastya Milesiorum, quod Plin. hist. nat. VI. 2 commemorat, primo intuitu idem esse videtur, quod Marcianus sive Menippus Ἀμαστριν appellat; sed Plinius paulo post dicit haec: Sesamum oppidum, quod nunc Amastris. Mons Cytorus, a Tio LXIII. M. passuum. Oppida: Cimolis, Stephane, amnis Parthenius. Promontorium Carambis vasto excursu abest a Ponti ostio CCCXXV M. passuum, vel ut aliis placuit, CCCLM., tantundem a Cimmerio, aut, ut aliqui maluerunt, CCCXII M. D. Fuit et oppidum eodem nomine, et aliud inde Armene; nunc est colonia Sinope, a Cytoro CLXIV M. Flumen Euarchum: Gens Cappadocum.

6) Aliquid deesse videtur, quod

ex Arriano hoc modo suppleri potest: ἀπὸ Κυτῶρου εἰς Αἰγιαλὸν στάδια ξ'. Huds. Miller hoc supplementum recepit, quod ego uncis includendum duxi, quamquam fortasse vitium non librario, sed Marciano ipsi tribuendum est.

7) In plurali offert Arrianus. Vide Strabon. I. 12 p. 545. Huds.

8) Ptolemaeo est Τευθρανία ἢ καὶ Θύμαινα. Arriano Θύμνηνα, ut patet ex distantia eius ab Aegialo, quae eadem Arriano et Marciano. Huds. Cod. Par. Τιμολαῖον,

9) Arriano στάδια ρκ'.

1) Arrianus stadia 120 numerat a Carambi ad Aboni moenia, quibus interponit Zephyrium. Huds. Cf. Anonym. priorem et Avien. 224: saxosa Carambis. Schol. ad Apoll. Rhod. II, 369: Κάραμβις ἄκρα ὑψηλή τε καὶ καταντικρὺ τῆς Παφλαγονίας, καὶ εἰς τὸ πέλαγος τείνει πρὸς ἄρκτον μνημονεύει καὶ Ἐφορος ἐν δ'.

2) Cod. Par. Καλλιστρατίας.

ἀπὸ Γαρίου τόπου εἰς πόλιν Ἀβώνου τεῖχος, τὴν νῦν Ἰωνό-
πολιν³ λεγομένην, στάδια ρκ'. ἀπὸ Ἀβώνου τείχους ἐπὶ Αἰγινήτου
πολίχνιον⁴ καὶ ποταμόν στάδια ρξ'.⁵ ἀπὸ Αἰγινήτου ἐπὶ Κίνωλιν⁶
κώμην καὶ ποταμόν⁷ (ἔχει δὲ καὶ ὕφορμον), εἰς τὴν καλουμένην
Ἀντικίνωλιν⁸ στάδια! ξ'. ἀπὸ Κινωλίδος εἰς Στεφάνην κώμην
στάδια ρν'.⁹ ὄρμος ἐνθάδε. ἀπὸ Στεφάνης εἰς Ποταμούς χωρίον

murum civitatem, quae nunc Ionopolis vocatur, stadia 120. Ab
Aboni-muro ad Aeginetis oppidulum et fluvium stadia 160. Ab
Aeginete ad Cinolin villam et fluvium stadia 60. habet autem et
stationem navibus. [Hinc] ad vicum Anticinolin appellatum sta-
dia 60. A Cinoli ad Stephanem vicum stadia 150. hic Portus.
A Stephane ad Potamos castellum stadia 120. Patet autem adi-

3) Lego Ἰωνόπολιν ex Luciano in Pseudomanti, qui refert Alexandrum impostorem petiisse a Principe Romano, ut Aboni teichos, nomine mutato, Ionopolis vocaretur. Hud's. Quam, ut nobis videtur, veram emendationem Hudsoni, ut solet, pro sua dedit Miller. Verba autem ipsa Luciani haec sunt: Ἐκεῖνο δὲ πως οὐ μέγα ἐν τοῖς ἄλλοις τὸ τόλμημα τοῦ Ἀλεξάνδρου, τὸ αἰτῆσαι παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος μετονομασθῆναι τὸ Ἀβώνου τεῖχος, καὶ Ἰωνόπολιν κληθῆναι.

4) Αἰγινήτης dicitur Stephano Byzantino. Αἰγινῆτις Arriano. Hud's. Cod. Par. Αἰγινίτην. Miller scripsit ἐπὶ Αἰγινήτην πολίχνιον cet. Verba Stephani haec sunt: Αἰγινήτης πολίχνιον καὶ ποταμὸς Παφλαγονίας. τὸ ἐθνικὸν ὁμοίως διὰ τὴν τοῦ πρωτοτύπου πρόληψιν. ἔοικε δὲ τὸ ὄνομα δηλοῦν τὴν ἐν τῷ πόντῳ Αἰγιναν. Παφλαγονία γὰρ τῷ πόντῳ συνεχής. In hoc certe errat Stephanus, quod Aegineten et Aeginam idem oppidum esse existimat. Ego rem hoc modo cogitatione persecutus sum. Aegineta mihi videtur is fuisse, sive conditor oppidi sive fluvius fuit, a quo nomen invenisset oppidum. Qui fiebat, ut oppidum tum Αἰγινήτου πόλις tum, cum Αἰγινήτης adiectivum quoque sit, Αἰγινήτης πόλις aut modo Αἰγινήτης appel-

laretur, quod ipsum etiam eo confirmatur, quod oppidum ab Arriano Αἰγινῆτις, i. e. Αἰγινῆτις πόλις vocatur. Quibus de causis scriptura codicum eo magis videtur tuenda esse, quod non facile a quoquam Αἰγινήτην in Αἰγινήτου mutatum est et eam ipsam ob causam scripturam codicis parisini Αἰγινίτην ego emendationem librarii esse dico. Miller scripsit Αἰγινήτην, dissimulans ut solet eam Hudsoni coniecturam esse. Conferri autem potest Marciani Ἀδάρον πόλις, πόλις Περσική, cuius Stephanus meminit. Alia exempla omitto.

5) Στάδια ρν'. Arriano. Hud's.

6) Κίνωλις Ptolemaeo et Straboni. Κίνωλις Arriano. Κίνωλις legisse videtur Marcianus, nam versu sq. Κινωλίδος habet. Hud's. Coniecturam Hudsoni ut solet Miller pro sua venditat.

7) Στάδια ξ' post ποταμόν supplet Is. Vossius. Malim stadia ρξ' vel ρν'. nam Arrianus eandem ponit distantiam inter Aegineten et Cinolin ac inter Aboni-murum et Aegineten. Hud's. Miller recepit uncis circumdatum hoc supplementum. Male. „Asteriscus ante ἔχει tolli potest, si verba seq. ἔχει δὲ καὶ ὕφορμον parenthesi includantur.“ Hoesch. Recte.

8) Lege Ἀντικίνωλιν. Straboni Ἀντικίνωλις. l. 12. p. 545 Hud's.

9) Στάδια ρπ'. Arrian. Hud's.

στάδια ρκ'.¹⁰ ἔστι δὲ εἰσπλους εἰς Ποταμούς πορθμίοις. ἀπὸ Ποταμῶν χωρίου εἰς Συριάδα ἄκραν¹¹ λεπτήν στάδια ρκ'. ἀπὸ Συριάδος ἄκρας κόλπος ἐκδέχεται· εἰσπλεύσαντι δὲ εἰς τὸν εἰς Ἀρμένην κώμην καὶ λιμένα μέγαν εἰσὶ στάδιοι ν'.¹² ἔστι δὲ παρὰ τὸν λιμένα ποταμὸς Ὀχοςβάνης ὄνομα. ἀπὸ Ἀρμένης εἰς Σινώπην πόλιν στάδια ν'.¹³ κεῖται δὲ ἐπὶ τῶν ἁκρῶν νησίον, ὃ καλεῖται Σκόπελος, ἔχει [73] δὲ διέκπλουν τοῖς ἐλάττοσι πλοίοις, τὰ δὲ μείζονα περιπλεῖν δεῖ, καὶ οὕτω καταίρειν¹ εἰς τὴν πόλιν. εἰσὶ δὲ τοῖς περιπλέουσι τὴν νῆσον πλείους¹ ἄλλοι στάδιοι μ'. ἀπὸ δὲ Καράμβιδος ἄκρας πλέοντι ἐπ' εὐθείας εἰς Σινώπην στάδια ψ. οἱ πάντες ἀπὸ Ἀμάστριδος εἰς Σινώπην στάδιοι ρψν. ἀπὸ δὲ Ἡρακλείας εἰς Σινώπην βμ'. ἀπὸ δὲ ἱεροῦ εἰς Σινώπην εἰσὶ στάδιοι γψθ'. ἀπὸ Σινώπης εἰς Εὐαρχὸν ποταμὸν στάδια π'. οὗτος ὁ ποταμὸς ὀρίζει Παφλαγονίαν, καὶ τὴν ἐχομένην Καππα-

tus navigiis in Potamos. A Potamis castello ad Syriada promontorium parvum stadia 120. Syriada promontorium sinus excipit. Naviganti autem in ipsum ad Harmenem vicum et portum magnum sunt stadia 50. Iuxta portum vero fluvius est nomine Ochosbanes. Ab Harmena ad Sinopen urbem stadia 50. Ad extremitates autem iacet insula parva nominata Scopelus. Transitum quidem praebet minoribus navigiis, sed maiora [illam] circumnavigare oportet, et hoc modo ad urbem appellere, insulam vero circumnavigantibus alia adhuc stadia sunt 40. A Carambi autem promontorio in directum naviganti ad Sinopen stadia 700. Omnia ab Amastri ad Sinopen stadia 1750. Ab Heraclea vero ad Sinopen 2040. A Fano autem [Iovis Urii] ad Sinopen sunt stadia 3570. A Sinope ad Euarchum fluvium stadia 80. hic fluvius Paphlagoniam et finitimam Cappadociam disternit. Veteres

10) Στάδια ρν'. Arrian. Huds. Statim ante scripsit Miller pro ποταμὸν, quod Hoesch. Huds. Cod. Par. praebent, cum editore Vienn. ποταμούς, et recte.

11) Εἰς Λεπτὴν ἄκραν ρκ'. Arriano. Huds.

12) Στάδια ξ'. Arr. Huds. Miller στάδια.

13) Στάδια μ'. Arr. Atque ita legendum esse videtur ex seq. πλείους ἄλλοι στάδιοι μ'. Miller εἰσὶ στάδια. Stephanus Byz.: Ἀρμένη, κώμη Παφλαγονίας. Μένιππος ἐν περίπλῳ. παρὰ δὲ Ξενοφῶντι ἐν Ἀναβάσεως στ' Ἀρμήνην

διὰ τοῦ η'. Male Huds. vertit nomen Harmena. Xenoph. anab. VI. 1, 9. — Postremum commemoro, auctore Tzetza Sinopen urbem ab Homero appellatam esse Κάσον. V. Chil. XIII. 136: Ὀμήρῳ ἡ Σινώπη δὲ Κάσος τὴν κλήσιν φέρει.

1) Cod. Par. κατέρειν. — Πλείους. In cod. Herv. et hic notum mendi est. Hoesch.

2) Huius fluvii meminit Stephanus in voce Καππαδοκία, Menippum citans, totidem fere verbis. Huds. Conf. quae diximus p. 176 et in nota 3, et in prolegg.

δοκίαν. οἱ παλαιοὶ γὰρ τὴν Καππαδοκίαν³ καθήκειν βούλονται μέχρι τοῦ Εὐξείνου Πόντου· τινὲς αὐτοὺς Λευκοσύρους ἑκαλεσαν, νυνὶ δὲ μετὰ τὴν Παφλαγονίαν τὰ ἐχόμενα μέχρι τῶν Βαρβαρικῶν ὁρίων ἰδίως Πόντος καλεῖται. διήρηται δὲ εἰς ἐπαρχίας δύο.

Fragmenta Menippeī peripli.

I. Τίος, πόλις Παφλαγονίας τοῦ Πόντου, ἀπὸ Τίου ἱερέως, τὸ γένος Μιλησίου, ὡς Φίλων. Δημοσθένης δ' ἐν Βιθυνιακοῖς φησι, κτίστην τῆς πόλεως γενέσθαι Πάταρον, ἐλόντα Παφλαγονίαν, καὶ ἐκ τοῦ τιμᾶν τὸν Δία, Τίον προσαγορεύσαι. Μέννηται καὶ Μένιππος ἐν Παφλαγονίας περίπλῳ· Ἀπὸ Ψύλλης ἐς Τίον πόλιν καὶ ποταμὸν Βίλαιον στάδιοι τριακόσιοι⁴). Οἱ πάν-

enim Cappadociam porrectam esse volunt usque ad Euxinum Pontum. nonnulli illos [sc. Cappadoces] Leucosyros appellarunt. Nunc vero quae Paphlagoniam proxime excipiunt usque ad fines Barbaricos proprie Pontus vocantur. dividitur autem in duas praefecturas.

I. Tios, urbs Paphlagoniae Ponti, a Tio sacerdote, genere Milesio, ut Philo. Demosthenes autem in Bithyniacis inquit, conditorem urbis fuisse Patarum, capta Paphlagonia, et a colendo Iove, Tion appellavisse. Meminit etiam Menippus in Paphlagoniae periplo: A Psylla regiuncula ad Tium urbem et fluvium

3) Lege Καππαδοκίαν. Sic Stephanus Byz. Hud s. Etiam Cod. Paris. Κληπαικίαν, consentiens codd. Hoeschel. Sed Miller more suo malo sibi arrogavit Hudsoni coniecturam, quam nos quoque recipiendam esse putavimus. Conf. Menippi ipsius fragmentum, a Stephano Byz. s. v. Καππαδοκία servatum atque infra transscriptum; praeterea autem Plin. hist. nat. VI. 2: Flumen Evarchum: Gens Cappadocum, oppidum Gazura et Gazelum: amnis Halys a radicibus Tauri per Cataoniam Cappadociamque decurrens. Oppida Gangre, Carusa, Amisum liberum, a Sinope CXXX M. passuum. Eiusdemque nominis sinus tantū recessus, ut Asiam paene insulam faciat, CC M. passuum

aut amplius per continentem ad Issicum Ciliciae sinum.

4) V. Strab. XII. p. 544. Hud s.

*) „Corruptissime Mss. ἀπὸ Ψύλλης χωρίου ἐς Τίον πόλιν καὶ ποταμὸν Βίλλαιον στάδιοι στ' οἱ πάντες ἀπὸ Ἡρακλείας εἰς τὴν πόλιν καὶ ποταμὸν Βύλαιον. Salmas.“ — „Corruptissime in Mss. legitur: ἀπὸ Ψύλλης χωρίου ἐς Τίον πόλιν καὶ ποταμὸν Βίλλαιον στάδιοι ἑξ. οἱ πάντες etc.“ Berkel. Fragmentum ipsum servavit Stephanus Byz. Hoc loco priorem numerum τριακόσιοι falsum esse ipse nos docet Stephanus eo fragmento, quod s. v. Ψύλλα servatum et a nobis pag. 171 editum est. Quam ob causam quod Miller coniecit τ' (300) mutatum esse in π' (80), vix improbandum esse

τες ἀπὸ Ἡρακλείας ἐς Τίον πόλιν καὶ ποταμὸν Βίλαιον στάδιοι τριακόσιοι ἑβδομήκοντα**). Καὶ πάλιν· οἱ πάντες ἀπὸ Τίου εἰς Ἀμαστριν στάδιοι εἴκοσι.***)

II. Καππαδοκία, χώρα τῇ Κιλικίᾳ πρόσβορρος*), ὥς φησι Μένιππος· ἀπὸ Σινώπης εἰς Εὐαρχον**) ποταμὸν, ὃς ὀρίζει Παφλαγονίαν καὶ Καππαδοκίαν.***) . . . λέγεται καὶ Καππαδοκισσα.†) . . . Διέρεται δ' οὐχ ὥς νῦν εἰς πρώτην καὶ δευτέραν, ἀλλ' εἰς μείζονα καὶ ἐλάττονα καὶ μικρὰν καὶ μεγάλην.††)

Bilaeum stadia CCC. Omnia ab Heraclea ad Tium urbem et fluvium Bilaeum stadia CCCLXX. Et rursus: Omnia a Tio ad Amastrin stadia viginti.

II. Cappadocia, regio ad partem aquilonarem Ciliciae vergens, uti Menippus dicit: a Sinope usque ad Euarchum fluvium, qui Paphlagoniam et Cappadociam terminat. . . . Dicitur quoque Cappadocissa. . . . Divisa autem fuit, non uti nunc, in primam et secundam, sed in maiorem et minorem, et in parvam atque magnam.

videtur. Praeterea hoc quoque non praetereundum est, a Stephano s. n. Τίος dici ἐν Παφλαγονίας περίπλῳ, contra vero s. n. Ψύλλα: ἐν περίπλῳ τοῦ Πόντου. Unde haec varietas orta esset, non potui cogitatione assequi. Ceterum ex his duobus locis videmus, quare Menippus periplum suum composuerit, cum Stephanus e Menippi integro libro sua excerptis. . . Mela I. 19: Τίος oppidum, Milesiorum quidem colonia, sed iam soli gentisque Paphlagonum.

**) Plin. hist. nat. VI. 1: oppidum Tium ab Heraclea triginta octo mill. passuum. Fluvius Bilis. Ex hoc loco fortasse liquet, Plinium esse usum Menippi periplo, quem auctiorem postea edidit Marcianus.

***) Numerus εἴκοσι (i. e. x') hoc loco est falsus; verum habet Marciani editio Menippe peripli. Apud Arrianum p. 14 sq., si singulos numeros dimensionum computas, reperies 110 stadia. In Stephani libro certe numerus ο' omissus est; itaque σκ' facit 220.

*) Salmasius emendari voluit πρόσχωρος, sed sine ulla causa

**) Berkel. adnotavit: „Admodum mihi suspectum est τὸ Εὐαρχον, nam fluvium hoc nomine in hisce regionibus non agnoscunt geographi, fortassis rescribendum εἰς Εὐφράτην ποταμόν. Nam Strabo (XII. p. 540) de finibus Cappadociae verba faciens, et longitudinem eius describens, Euphratis meminit.“

***) Berkel.: „Post haec verba quaedam temporis duritate vel Epitomatoris incuria excidisse firmiter mihi persuadeo. Nam probandum erat ex Menippo, Cappadociam respectu Ciliciae ad septentrionem esse sitam, quod in allegatis verbis non conspicio. Fortassis etiam stadiorum numerus desideratur: nam Menippus orbem terrarum per σταδιασμούς i. e. dimensionem per stadia descripsit.“

†) Strabo XII. p. 540.

††) Berkel. haec: „Agit noster nunc de Cappadociae divisione, et verissimum est, antiquis temporibus, teste Strabone XII. divisam fuisse in magnam scil.

Πόντων τῶν Β' περιπλους.

Ἀπὸ Εὐάρχου ποταμοῦ εἰς Καροῦσαν⁵ χωρίον στάδια ο'.
ἔχει δὲ καὶ λιμένα τοῖς ἀφ' ἐσπέρας ἀνέμοις· ἀπὸ Καρούσης χω-
ρίου εἰς Ζάγωρον⁶ χωρίον στάδια ρκ'.⁷ ἀπὸ Ζαγόρου χωρίου εἰς
Ζάληκον⁸ ποταμὸν καὶ κώμην ἀλλόμενον στάδια ρκ'.⁹ [74] ἀπὸ Ζά-
ληκος¹ ποταμοῦ εἰς Ἄλυν ποταμὸν πλωτὸν στάδια ρν'. ἀπὸ Ἄλνυος²

Duorum Pontorum periplus.

Ab Euarcho fluvio ad Carusam castellum stadia 70. etenim
portum habet [patentem] ventis ab occidente ruentibus. A Ca-
rusa castello ad Zagorum castellum stadia 120. A Zagoro ca-
stello ad Zaliscum fluvium et vicum importuosum stadia 120.
A Zalisco fluvio ad Halym fluvium navigabilem stadia 150. Ab

seu proprie dictam (quae Cappa-
docia ad Taurum vocabatur) et
minorem, Cappadociam ad Pon-
tum nuncupatam. Verum aetate
Stephani alia obtinebat divisio,
et non duntaxat in primam et
secundam, sed etiam in ter-
tiam Cappadociam. Nam
quemadmodum ex una Palaestina
tres provinciae natae sunt, de
quibus in Notitia et Novell. Iu-
stiniani CXIII: sic quoque ex una
Cappadocia, primo duae, et de-
inde tres provinciae prodire.
Quo pacto in duas fuerit partita,
legendum apud Gregorium Pres-
byterum in vita Nazianzeni. Sed
urbem Mucissum, de qua etiam
Stephanus suo loco, aliquando
secundae, et aliquando ter-
tiae Cappadociae adscri-
bunt. In Synodo sexta subscrip-
sit Theopompus episcopus Iusti-
nianopoleos, sive Mostenorum
(ubi legendum Mucissenorum vel
Mocissenorum, aliquando enim
id oppidi nomen per *ov*, aliquan-
do per *ω* scribitur) Metropoleos
secundae Cappadociae. Sed inter-
pres Gregorii Nazianzeni in fu-
nebri patris oratione Mucissum
tertia Cappadociae attribuit, ita
enim ille: Δευτέρας Καππαδοκίας
μητρόπολις Τύανα, καὶ τρίτης ὁ
Μούκισσος· τὴν γὰρ Καππαδοκίαν
μίαν οὖσαν, εἰς δύο ἔτμενον· εἴτα

πάλιν εἰς τρεῖς. Atque haec de
Cappadociae divisione sufficiant."

5) Κυπτασία Ptolemaei. Huds.
Peripl. anonymus p. 8: Καροῦ-
σαν, ἐμπόριον καὶ λιμένα τοῖς ἀφ'
ἐσπέρας ἀνέμοις πρῶτον Πολίχνιον
ὠνομασμένον. Arriani peripl. p. 15.

6) Ζάγωρα Arriano. Huds. Ζα-
χώρου Cod. Par. Peripl. anonym.
p. 8: Ζάγωρον χωρίον, ἥδη Κα-
λίππους λεγόμενον.

7) Στάδια ρν'. Arr. Huds. Val-
de differunt numerus peripl. Ar-
rian. et anonym.

8) Ζάλισκος dicitur Ptolemaeo.
Ita Miller. Ζάληκον Cod. Par.

9) Forsan στάδια ρν'. nam a
Zagora ad Halym stadia 300 nu-
merat Arrians. Huds. Nihil mu-
tavi.

1) Forte Ζαλήκον. Huds. Ζά-
λικος Cod. Par. Miller Ζαλίσκον.
Periplus anon. et Theognostus
(Crameri Anecd. p. 59) praebent
Ζάληκος, atque Constantin. Por-
phyr. (imper. orientale p. 7): Ζά-
λικος, πόλις τῆς τρίτης Καππαδο-
κίας. Itaque iure reiicio supra
Ζάλισκος, et hic Ζαλίσκον.

2) Hoeschel. edit Ἄλυν, Ἄλνυος.
— Aliis aspiratur. Huds. Hero-
dot. I. 72. Strabo. XII. p. 544.
Eustath. ad Dionys. 784 al., Ni-
coph. Blemmyd. paraphr. p. 48
ed. Berkel. al.

ποταμοῦ εἰς λίμνην καὶ τὸν ὑπὲρ αὐτῆς σάλον, ὃς καλεῖται Ναύσταθμος, στάδια ρκ'.³ ἀπὸ Ναυστάθμου εἰς ἑτέραν λίμνην, καλουμένην Κωνώπιον,⁴ ἀλίμενον στάδια ρκ'.⁵ ἀπὸ Κωνωπίου εἰς Ἀμισὸν πόλιν στάδια ρν'.⁶ οἱ πάντες ἀπὸ Σινώπης εἰς Ἀμισὸν στάδια τν'.⁷ ἀπὸ δὲ ἱεροῦ εἰς Ἀμισὸν εἰσὶ στάδιοι ργκ'. ἀπὸ Ἀμισοῦ ἐπὶ τὸν Ἀκανστον⁸ ποταμὸν στάδια κ. ἀπὸ τοῦ Ἀκάνστον⁹ εἰς κώμην καὶ ποταμὸν Χαδίσιον¹⁰ στάδια ρν'. . . . .

Haly fluvio ad paludem et Salum superiacens, quod Naustathmus appellatur, stadia 120. A Naustathmo ad aliam paludem importuosam, quae Conopeium nominatur, stadia 120. A Conopeio ad Amisum civitatem stadia 150. Omnia a Sinope ad Amisum stadia 350. A templo vero [Iovis Urii] ad Amisum sunt stadia 1520. Ab Amiso ad Lyeastum fluvium stadia 20. A Lyeasto ad vicum et fluvium Chadisium stadia 150. . . . .

3) στάδια η' Arriano. Hud s. Anon. peripl. 40 stadia numerat.

4) Κωνωπεῖον Arr. Hud s.

5) στάδια ν'. Arr. Hud s. Etiam Anon. peripl.

6) στάδια σγ' Arr. [et peripl. anon.] Hud s.

7) Hic numerus certe mendosus, ut et ille qui sequitur. Hud s. Conf. Steph. Byz.: Ἀμισὸς, πόλις ἀξιόλογος, διέχουσα Σινώπης σταδίους ἑννακοσίους. ἔστι δ' ἐν τῷ Πόντῳ. Nullam medelam praebet Cod. Par. et Miller. Strabo lib. XII. p. 547 convenit cum Stephano dicens: Ἀμισὸς, πόλις ἀξιόλογος, διέχουσα τῆς Σινώπης περὶ ἑννακοσίους σταδίους. Alium, autem stadiorum numerum (1020) reperis apud Arrianum, si eius dimensionis singulas computas. Plinii CXXX M. pass. (v. supra p. 73 not. 3) efficiunt 1040 stadia. Berkel. ad Stephani locum l. adnotavit haec: „Stadiorum numerus in Periplo Marciani Heraclotae profligatissime est depravatus; nam ubi librarii 350 scil. τν' exararunt, alius numerus est reponendus. Ἀπὸ Κωνωπίου εἰς Ἀμισὸν πόλιν στάδια ρν'. οἱ πάντες ἀπὸ Σινώπης εἰς Ἀμισὸν στά-

δια πιλ. Quicunque enim in Marciano uniuscuiusque intervalli numerum collegerit, inde debere summam nongentorum et triginta stadiorum colligi, manifestissime comperiet.“ Caracallae temporibus urbs Amisus libera fuit; hoc videmus ex eiusdem imperatoris aliquot nummis inscriptis AMICOT ΕΛΕΤΘΕΡΑC, al. V. Salmas. in Exercit. Plin. p. 889. Conf. Eustath. ad Iliad. p. 361.

8) Ἀνκάστον lege et mox Ἀνκάστον. Hud s. Ἀκανστον, et mox Ἀκάνστον Cod. Paris. De Hudsono Miller, ut solet, mentitur.

9) Hunc locum (paulo tamen auctiorem) citat Stephanus in voce Χαδισία et Menippo adscribit. Hud s. Ille autem locus non ex Marciani editione Menippi peripli, sed ex Menippo integro desumptus est.

10) Χαδίσιον Steph. Byz. Hud s. Χαδέσιον Cod. Par. Nihil mutari potest. Quae deinde Hudsonus et Miller ex Stephano [ἀπὸ Χαδισίου ἐπὶ τὴν Ἰρην ποταμὸν στάδια ρ'] uncis inclusa adiecerunt, consulto reieci; non enim sunt ex Marciani Editione, sed ex Menippi ipsius libro servata.

Fragmenta Menippeī peripli.*)

I. Χαδισία,**) πόλις Λευκοσύρων. Ἐκαταῖος γενεαλογιῶν δευτέρῳ· ἡ δὲ Θεμισκύρη πεδῖον ἐστὶν ἀπὸ Χαδισίης μέχρι Θερμώδοντος. Μένιππος δὲ Χαδίσιον κώμην καὶ ποταμὸν ἐν περίπλῳ τῶν δύο Πόντων φησὶν· Ἀπὸ τοῦ Λυκάστου εἰς κώμην καὶ ποταμὸν Χαδίσιον στάδια ἑκατὸν πενήκοντα· ἀπὸ Χαδισίου ἐπὶ τὸν Ἰριν ποταμὸν στάδια ἑκατόν.

II. Ἑρμώνασσα, νῆσος μικρά, πόλιν ἔχουσα ἐν τῷ Κιμμερίῳ Βοσπόρῳ, Ἰώνων ἀποικον. . . . Στράβων ἐβδόμῃ Ἑρμόνακτος κώμην φασί. Μένιππος δὲ χωρίον Τραπεζοῦντος ἐν Περίπλῳ τῶν δύο πόντων.***)

III. Χαλδία, χώρα τῆς Ἀρμενίας. Μένιππος ἐν περίπλῳ τῶν δύο Πόντων· τὴν μέχρι τούτων τῶν βάρων ἐστὶν ἡ Ποντικὴ βασιλεία, καὶ κατὰ Τιβαρίην καὶ Χαλδίην, καὶ Σανδίκην. Οἱ ἐν ταύτῃ κατοικοῦντες Χάλδοι. Οὕτω γὰρ ἐπεκράτησε.†)

I. Chadisia, urbs Leucosyrorum. Hecataeus genealogicorum secundo: Themiscyra vero campus est a Chadisia ad Thermo-dontem usque. Menippus vero Chadisium vicum et fluvium in periplo duorum Pontorum vocat: a Lycasto ad vicum et fluvium Chadisium stadia centum quinquaginta. A Chadisio ad Irim fluvium stadia centum.

II. Hermonassa, insula parva urbem habens in Cimmerio Bosporo, Ionum colonia. . . . Strabo libro VII. Hermonactis pagum appellat. Menippus vero castellum Trapezuntis in Periplo duorum Pontorum.

III. Chaldia, regio Armeniae. Menippus in periplo duorum Pontorum: usque ad haec loca est Ponticum regnum, et iuxta Tibariam, et Chaldiam, et Sandicam. Habitantes in ea Chaldi. Sic enim obtinuit.

*) Tria priora fragmenta servavit Stephanus Byz.

**) Stephanus s. v. Χαλίσια, πόλις Λιβύης. . . . ἔστι καὶ ἄλλη πρὸς τῷ Πόντῳ, μία τῶν Ἀμαζόνων, ἧς οἱ οἰκῆτορες Χαλίσιοι. Hoc loco Χαλίσια e Χαδισία esse corruptum opinatur Miller. Apollon. Rhod. II. 1000: νόσφι δ' ἀκοντοβόλοι Χαδῆσαι, ubi Wellauer Χαδῆσαι pro Χαλῆσαι emendavit. Ibi Schol.: Λυκάστιον, χωρίον τῆς Λευκοσυρίας, ἀφ' οὗ Λυκαστίας εἶπε τὰς Ἀμαζόνας. Χαδησίας δὲ αὐτὰς εἶπεν Ἐκαταῖος, ἀπὸ τοῦ

χαδῆσαι. Apud Marcianum legitur Χαδέσιον; itaque in Menippi fragmento Χαδησία legendum esse cum η non sine iure suspicatus est Luc. Holstenius in Notis et Castigationibus ad Steph. Byz.

***) De urbe Hermanasse conf. Dionysium Perieg. 552. atque ad eum Eustathii commentarios, V. 549. Conf. Strab. VII. p. 306 et XII. p. 309.

†) Lege: καὶ μέχρι δὲ τῶν Τιβαρηνῶν ἐστὶ ἡ ποντικὴ βασιλεία, vel ἡ μέχρι τῶν Τιβαρίων. Nam Τιβαριοι et Τιβαρηνοὶ diceban-

I. Μένιππος δὲ ταῦτά φησιν· Ἐλθόντες εἰς Σικελίαν στρα-
τὸς πολὺς ἐξ Ἰταλίας, τοὺς τε Σικελοὺς κρατήσαντες μάχῃ, ἀπέ-
στειλαν εἰς τὰ μεσημβρινὰ καὶ τὰ ἑσπέρια μέρη αὐτῆς, καὶ ἀντὶ
Σικανίας Σικελίαν τὴν νῆσον ἐποίησαν καλεῖσθαι. ††)

II. Χιτώνη, [δῆμος Ἀττικῆς· ἀπὸ τοῦ δήμου οὖν ἔσχε τὴν
ὀνομασίαν] ἢ Ἀρτεμις. †††) Λέγεται καὶ Χιτωνία, ὡς παρὰ Με-
νίππῳ. Ὁ Βυζάντιος καὶ Ἐπίχαρμος ἐν σφίγγι·

Καὶ τὸ τῆς Χιτωνίης αὐλήσατο τίς μοι μέλος.

I. Haec vero Menippus dicit: Profecti in Siciliam cum in-
genti exercitu ex Italia, Sicanis proelio superatis, ad Meridiona-
les et Occiduas regionis partes eos delegarunt; et ut pro Sica-
nia Sicilia insula vocaretur effecerunt, uberrimamque soli regio-
nem habitantes incoluerunt.

II. Chitone, [vicus Atticae; ab eo vico igitur habebat no-
men] sic Diana. Dicitur etiam Chitonia, ut apud Menippum. By-
zantius et Epicharmus in Sphinge:

Et Chitoniae quis mihi tibia cecinerit melos.

tur. Pro Σανδίην lego Σινδικήν.
Καὶ κατὰ Τιβαρίην καὶ Χαλδίην
καὶ Σινδικήν. Nam ita omnino
legendum. Salmas. Alia con-
iectura. Locus est corruptissi-
mus, leg. καὶ μέχρι τῶν Τιβαρη-
νῶν ἔστι ἡ ποντικὴ βασιλεία. Vel
μέχρι τῶν Τιβαρίων. Salmas.
Recte Salmasius iudicat, Σινδικήν
hic reponendum esse. Sannos ag-
noscit Strabo lib. XII. p. 540.
hinc liquet esse legendum ap.
Steph. Σαννικήν. Berkel. — Οὕ-
τως γὰρ ἐπεκράτησαν legunt MSS.
Salmas.

††) Ex Constantino Porphyrog.
de themat. lib. II. 9.

†††) Iam Meursius libro de
populis Atticae recte monuit hunc
locum quem Steph. Byz. servavit,
esse mutilum, atque expleri posse
ex Callimachi Scholiasta ad hym-
num p. 5, ubi legitur Χιτώνη· ἔστι
δὲ δῆμος Ἀττικῆς, et mox: ἀπὸ
τοῦ δήμου οὖν ἔσχε τὴν ὀνομασίαν
ἢ Ἀρτεμις. Itaque suppleri: δῆ-
μος Ἀττικῆς etc., qua re οὕτως,
quod epitomator Stephani suo
iure scripsit, evanescere necesse
est.

[ΣΤΑΔΙΑΣΜΟΣ ΗΤΟΙ ΠΕΡΙΠΛΟΥΣ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΘΑΛΑΣΣΗΣ.]

[Πρόλογος.]

Δειγμένων οὖν τούτων τὸ φιλομαθὲς καὶ σπουδαῖον ἀγάμενος τῆς σῆς ἀγάπης, ἀδελφεῖ τιμιώτατε, ἔδοξέ μοι, καὶ τὸν τῆς μεγάλης θαλάσσης σταδιασμὸν ἥτοι περίπλουν δηλῶσαι σοι ἐπ' ἀκριβέστατα· ὅπως δὲ τούτων ἀναγνοὺς ἔμπειρος ἔσῃ, ἀρχάμενος ἀπὸ Ἀλεξανδρείας τῆς Φαρίτιδος ἕως Διοσκουριάδος τῆς ἐν τῷ Πόντῳ κειμένης, καὶ τῆς Εὐρώπης ἀπὸ Ἰερῶν, τῆς πρὸς τῇ Χαλκηδόνι κειμένης, μέχρις τῶν Ἡρακλεωτικῶν στηλῶν καὶ Γαδείρων, θέλων πάντας ἀνθρώπους ὠφελεῖν. ἐμφανῶ δὲ καὶ τὰς διαίρεσεις ἀπὸ τῆς Ἀσίας πρὸς τὴν Εὐρώπην, γράψας ὧδε καὶ τῶν νήσων τὰ ἀπ' ἀλλήλων διαστήματα, πόσαι τέ εἰσι καὶ τίνες φαίνονται ἐν τῷ πλείν ἐπ' αὐτὰς καὶ ὀπηλίκαι εἰσὶν καὶ τίσιν ἀνέμοις χρωῶνται· καὶ ποῖος ὁ πλοῦς, δείξω σοι κατ' ἀλήθειαν.

Prooemium.

Quibus patefactis quum cupiditatem discendi atque studium, quo amor tuus flagrat, frater clarissime, vehementer admirarer, consilium cepi, ut tibi quam accuratissime possem stadiasmon sive periplum maris magni patefacerem, eam ut tu rem legendo cognosceres. Sum ego autem in describenda ora Asiae maritima progressus ab Alexandria Pharia Dioscuriadem, ad Pontum positam, in describenda autem ora Europae maritima progressus sum ab Hiero, quod propter Chalcedonem situm est, ad columnas Herculeas et Gades insulam, quod faciendo ego omnibus hominibus prodesse volui. Intervalla autem ab Asia ad Europam postquam perscripsero, etiam ostendam, quam longe inter se distent insulae, quot eae sint, quales praeternavigantibus appareant, quantaes sint, quibus utantur ventis, denique vere dicam, quae sit navigandi ratio.

† Σταδιασμός τῆς μεγάλης¹ θαλάσσης.

[Αἴγυπτος.]

Ἀπὸ Ἀλεξανδρείας εἰς Χερσόνησον² (λιμὴν ἐστὶ³) σταδ. β'. Ἀπὸ Χερσονήσου εἰς Δυσμὰς⁴ (λιμὴν ἐστὶν ἀγωγῆς χιλίων οὐ μείζονος ζ'⁵). Ἀπὸ Δυσμῶν εἰς Πλινθίνην⁶ (σάλος ἐστὶν ὁ τόπος ἀλί-

Stadiasmus maris.

Ab Alexandria ad Chersonesum stadia 2. Portus est. A Chersoneso ad Dysmas. Portus est aditus non maioris quam stadiorum septem. A Dysmis ad Plinthinem stadia 200. Locus idoneus

1) Addidi μεγάλης. Primum enim debuit dici, cuius maris stadiasmus esset, et tum etiam in prologo iam ita scriptum erat. Nec minus excidit terrae nomen, cuius descriptio sequitur, quam ob causam Αἴγυπτος addidi.

2) Haec Chersonesus a Ptolemaeo geogr. IV. 5. parva dicitur. Conf. Strabo lib. XVI. p. 799: καὶ Χερσόνησος φρούριον, πλησίον ἤδη τῆς Ἀλεξανδρείας, καὶ τῆς Νεκροπόλεως ἐν ἑβδομήκοντα σταδίοις. Ex his verbis et situ loci a Ptolemaeo indicato apparet, numerum stadiorum β falsum esse, et fortasse scribendum ζ'. Scylax dicit (p. 44 ed. Huds.), Chersonesum circumnavigari posse stadiis ducentis.

3) Quamquam in reliqua oratione numerus stadiorum semper additus est loco terminum ad quem usque mensura definitur constituenti, et totus codex ita refertus est omnis generis flagitiis librarii, ut transpositio non possit ullo modo videri violenta, tamen reliqui στάδια β' pristino loco inclusique λιμὴν ἐστὶ signis parentheseos.

4) Dysmae a nullo alio scriptore commemorantur.

5) In codice ita legitur: χιλίων οὐ μείζ ζ', in quibus literis Iriarte coniecit inesse scripturam χιλίων οὐ μείζονος ζ', quam tamen neque per sermonem licet neque per

sententiam pro vera habere. Mihi quidem ita videtur scribendum esse: λιμὴν ἐστὶν ἀγωγῆς οὐ μείζονος ἢ σταδίων ζ', ita ut hanc habeamus sententiam: portus est aditus sive oris non maioris quam stadiorum septem. Primum enim videtur ἀγωγή hoc loco non posse significare aut importationem aut importatas merces, sed locum, ubi sive per quem quid importetur sive agatur. Numerus mensurae ab Chersoneso usque Dysmas post numerum ζ' a librario omissa est. Verba λιμὴν... μείζονος ζ' signis parentheseos circumdedi, atque signa.... addidi.

6) Plinthine videtur fuisse vicus, a quo sinus, ad quem situs fuit, nomen accepit. Cf. Strab. XVII. p. 799, qui tamen nomen Πλυνθίνην scribit. Noster anonymus ipse de Plinthine dicit: σάλος ἐστὶν ὁ τόπος ἀλίμενος. Etiam Ptolemaeus geogr. IV. 6 scribit nomen Πλινθίνην. Scylax habet haec p. 44 ed. Huds.: Ὁ δὲ ἀνάπλους εἰς τὴν λιμὴν βραχὺς ἐκ Φάρου. Ἐστὶ δὲ καὶ Χερσόνησος, καὶ λιμὴν· ἐστὶ δὲ τοῦ παράπλου στάδια σ'. Ἀπὸ Χερσονήσου δὲ Πλινθινός ἐστὶ κόλπος. τὸ δὲ στόμα ἐστὶ τοῦ Πλινθίνου κόλπου εἰς Λευκὴν Ἀκτὴν πλοῦς ἡμέρας καὶ νυκτός. Τὸ δὲ εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Πλινθίνου κόλπου δις τοσοῦτον. Περιρικεῖται δὲ κύκλῳ. Ηερο-

μενος) σταδ. σ'. Ἀπὸ Πλινθίνης ἐπὶ Ταπόσειριν¹ (πόλις ἐστὶν ἀλίμενος, ἱερὸν τοῦ Ὀσίριδος) σταδ. ζ'. Ἀπὸ Ταποσείρεως ἐπὶ τὸ Χειμῶ² σταδ. ζ'. κώμη ἐστὶ βράχη ἐπιφαινόμενα. Ἀπὸ τοῦ Χειμῶ ἐπὶ τὸν Γλαῦκον³ σταδ. π'. Ἀπὸ τοῦ Γλαύκου εἰς Ἀντίφρας⁴ (σάλος ἐστὶν ὁ τόπος) σταδ. π'. Ἀπὸ τῶν Ἀντιφρῶν⁵ ἐπὶ τὴν Δέρρην⁶ (ὑφορμός ἐστι θερινός, καὶ ὕδωρ ἔχει) σταδ. ζ'. Ἀπὸ τῆς

appellendo navibus, sed non habet portum. A Blinthine usque ad Taposirin stadia 6. Oppidum sine portu. Ibi templum Osiridis. A Taposiri usque ad Chimum stadia 7. Vicus est. Prope vada conspicua. A Chimo usque ad Glaucum stadia 80. A Glaucō ad Antiphras stadia 70. Is locus statio est. Ab Antiphris usque Derrhin (appellunt huc aestate locusque habet aquam) stadia

dot. II. 6: ἀπὸ τοῦ Πλινθινήτου κόλπου. Steph. Byz. Πλινθίνη, πόλις τῆς Αἰγυπτίας, ἀπὸ τῆς Σαμαρείας. V. Casaubonum ad Athenaei deipn. p. 74. — Noster anonymus locum, dictum a Strabone ἡ Νικίου κώμη, non commemorat.

1) Anonymi urbem Ποσίριον appellat Strabo l. I. Ταπόσειρις, qui tamen duo eiusdem nominis oppida circa Alexandriam indicat. Dicit enim XVII. p. 799: εἴτα Κυνὸς σῆμα· εἴτα Ταπόσειρις, οὐκ ἐπὶ θαλάσῃ, πανήγυριν δεχομένη μεγάλην· καὶ ἄλλη δ' ἐστὶ Ταπόσειρις ἐπέκεινα τῆς πόλεως ἱκανῶς· αὐτῆς δὲ πλησίον ἐπὶ τῇ θαλάσῃ πετρωῖδες χωρίον, καὶ αὐτὸ δεχόμενον πολλοὺς τοὺς ἀκμάζοντας ἅπασαν ὥραν ἔτους· εἰθ' ἡ Πλινθίνη καὶ Νικίου κώμη· καὶ Χερρόνησος φρούριον, πλησίον ἤδη τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ τῆς Νεκροπόλεως ἐν ἑβδομήκοντα σταδίοις. et p. 800: μετὰ δὲ τὴν διώρυγα τὴν ἐπὶ Σχεδίαν ἄγουσαν, ὃ ἐξῆς ἐπὶ τὸν Κάνωπον πλοῦς ἐστὶ παράλληλος τῇ παραλίᾳ τῇ ἀπὸ Φάρου μέχρι τοῦ Κανωβικοῦ στόματος· στενὴ γάρ τις ταινία μεταξὺ διήκει τοῦ τε πελάγους καὶ τῆς διώρυγος, ἐν ᾗ ἐστὶν ἡ τε μικρὰ Ταπόσειρις, μετὰ τὴν Νικόπολιν καὶ τὸ Ζεφύριον, ἀκρὰ ναῖσκον ἔχουσα Ἀρσινόης Ἀφροδίτης. Steph. Byz. Ταπόσειρις, πόλις Αἰγύπτου,

πλησίον Ἀλεξανδρείας. Procop. de aedif. VI. 6: ἐνταῦθα πόλις ἐστὶν ἡμέρας ὁδῶ Ἀλεξανδρείας διέχουσα, Ταπόσειρις ὄνομα, ἵνα δὴ ταφῇ τὸν τῶν Αἰγυπτίων θεὸν Ὀσίριν λέγουσιν.

2) Non dubitandum est, quin in XI, quod codex Matrit. praebet, locus Χειμῶ κώμη lateat.

3) Glaucō a Ptolemaeo promontorium dicitur.

4) Etiam Strabo XVII. p. 799 scribit: αἱ Ἀντίφραι, μικρὸν ἀπώτερω τῆς θαλάσσης. Ptolemaeus IV. 5 Ἀντίφρα et Steph. Byz. Ἀντίφρα, πολίχνιον Ἀλεξανδρείας ἐγγύς, οὐ πολὺ ἀπώτερω θαλάσσης. — Verba σάλος ἐστὶν ὁ τόπος, quibus anonymus locum Ἀντίφρας accuratius describit, signis parentheses circumdedit.

5) Iriarte edidit: Ἀπὸ τοῦ Ἀντιφρ' (sic) ἐπὶ τὸ Δέρρον. Ego τῶν Ἀντιφρῶν correxi inclusique ὑφορμος.... ἔχει parenthesis.

6) Anonymus habet: τὸ Δέρρον, et τῆς ἡ Δέρρας. Post Ἀντίφρας locum nominat Strabo l. I.: εἰθ' ὁ Δέρρις λιμὴν, καλούμενος οὕτως διὰ τὴν πλησίον πέτραν μέλαιναν δέρει ἰοικυῖαν· ὀνομάζουσι δὲ καὶ Ζεφύριον τὸν πλησίον τόπον. εἴτ' ἄλλος λιμὴν Λεύκασπις, καὶ ἄλλοι πλείους. εἴτα Κυνὸς σῆμα· ἔτα Ταπόσειρις. Ptolemaeus l. I. Δέρρις. Scylax in Thracia p. 27 ed. Huds. indicat simile nomen:

Δέρδεως ἐπὶ τὸ Ζεφύριον¹ (λιμὴν ἔστι καὶ σάλος ἔχει) σταδ. υ'. Ἀπὸ τοῦ Ζεφυρίου εἰς Πηδωνίαν² σταδ. ρι'. Ἀπὸ σταδίων³ ταύτης σκόπελός ἐστι καὶ καλεῖται Μύρμηξ, καὶ ἀκρωτήριον καὶ καλεῖται Τραχεῖα, σταδ. ζ'. Ἀπὸ Πηδωνίας εἰς Πνιγέα⁴ σταδ. ζ'. ἀκρωτήριόν ἐστι ταπεινὸν εἰσάγον δεξιῶς εἰς τὸν πλαταμῶνα. Ἀπὸ τοῦ Πνιγέως εἰς τὸν Φοινικοῦντα⁵ σταδ. ρμ'. (νησίᾳ εἰς⁶ Δίδυμα, ὕφορμος ὑπ' αὐτὰ⁷ βαθὺς φορτηγοῖς.) Ὑδωρ ἔχει λακκαῖον ἐν τῷ φάραγγι. Ἀπὸ Φοινικοῦντος ἐπὶ τὰ Ἑρμαῖα⁸ σταδ. ζ'. ἐκ δεξιῶν

sunt 7. A Derrhi usque ad Zephyrium stadia 400. Portus est et salum habet. A Zephyrio ad Pedoniam stadia 110. Ab ea stadiis . . . est scopulus, qui Myrmex vocatur, et promontorium, appellatum Trachia stadiis 7. A Pedonia Pnigeum stadia 7. Promontorium humile est, quod ducit a dextra ad rupem in mare imminentem. A Pnigeo ad Phoenicunta stadia 140. Ibi insulae Geminae, ad quas appellari possunt naves onerariae. Habet aquam cisterninam in fossa. A Phoenicunte ad Hermaea

Δέρεις ἐμπόριον. Non improbable est, eadem de causa illud emporii nomen ortum esse.

1) Scripsi Ζεφύριον, et paullo post Ζεφυρίον. In apographo est: Ζέφυρον et Ζεφύρον λιμὴν . . . ἔχει signis includendum duxi. Promontorium Zephyrium commemorant Strabo et Ptolemaeus l. I. Steph. Byz. Ζεφύριον . . . ἔστι καὶ ἄκρα τῆς Αἰγύπτου, ἀφ' ἧς ἡ Ἀφροδίτη καὶ Ἀρσινόη Ζεφυρίτις, ὡς Καλλίμαχος. V. Athenaei deipno s. VII. p. 315 et Catullum de Coma Berenices.

2) Anonymus habet Πεζώνη, in quo nomine latet Ptolemaei vicus Πηδωνία.

3) Ἀπὸ σταδίων ταύτης. Hic locus mendosus est. Dubito, num Iriarte eum recte legerit, nisi, quod probabilius, iam librarius ita scripsit. Hoc fortasse modo potest legi: Ἀπο ταύτης σταδίοις ζ' σκόπελός — καὶ καλεῖται Τραχεῖα (in apogr. Τραχέα.) Haec videtur certe sententia scriptoris. Ptolemaeus inter Derrhin et Glaucum portum Λεύκασπιν commemorat, neque ibi habet Zephyrion, Pedoniam et Pnigeum, sed

paulo post Πηδωνία, urbs et insula, atque Πνιγεὺς commemorantur.

4) Pnigeus etiam a Strabone commemoratur XVII. p. 799: Λεγκὴ ἀκτὴ καλουμένη· ἔπειτα Φοινικοῦς λιμὴν, καὶ Πνιγεὺς κόμμη· εἴτα νῆσος Πεδονία, λιμένα ἔχουσα· εἴτ' Ἀντίφοραι.

5) Phoenicus ut portus invenitur apud Strabonem et Ptolemaeum.

6) εἰς non ad Phoenicuntem referri potest, sed supplendum πρὸς τούτον τὸν λιμένα i. e. Φοινικοῦντα. — Δίδυμα certissime sunt insulae duae Δίδυμαι, quae a Ptolemaeo sub gradu 60 longit, et 31' 30" latit. commemorantur.

7) ὕφορμος ὑπ' αὐτὰ ad Δίδυμα referendum esse ducebam. — Iriarte edidit βάθος, em. βαθύς. Post φορτηγοῖς pone punctum. — φάραγι edidit Iriarte e codice suo, sed coniecit scribendum φάραγγι, quod ferri potest, quamquam φάραγξ est generis feminini. Fortasse scribi debet φαραγγίω, sed nihil mutavi.

8) Haec Hermaea etiam a

τὴν ἄκραν ἔχων ὁρμίζου· ὕδωρ ἔχει ἐπὶ τοῦ πύργου. Ἀπὸ τῶν Ἑρμαίων ἐπὶ Λευκὴν Ἀκτὴν¹ σταδ. κ' νησίον παράκειται ἐκεῖ ταπεινὸν, ἀπέχον ἀπὸ τῆς γῆς σταδ. β'· ὕφορμός ἐστι φορτηγοῖς τοῖς ἀφ' ἐσπέρας ἀνέμοις. ἐν δὲ τῇ γῇ ὑπὸ τὸ ἀκρωτήριον ὄρμος ἐστὶ μακρὸς παντοίαις ναυσίν,² ἱερὸν Ἀπόλλωνος καὶ ἐπίσημον χρηστήριον· ὕδωρ ἔχει παρὰ τὸ ἱερὸν. Ἀπὸ Λευκῆς Ἀκτῆς ἐπὶ Ζύγριν³ σταδ. ζ' νησίον ἐστὶν εὐώνυμον· προσορμίζου· ὕδωρ ἔχει ἐν τῇ ἄμμῳ. Ἀπὸ Ζύγρεως εἰς Λαοδαμάντειον⁴ σταδ. κ' νῆσος ἱκανῶς παράκειται μεγάλη· αὐτὴν ἔχων δεξιὰ κατάγου· λιμὴν ἐστὶ παντὶ ἀνέμῳ· ὕδωρ ἔχει. Ἀπὸ Λαοδαμαντείου ἐπὶ τὸ Καλαμαῖον⁵ σταδ. μ' ἀκρωτήριόν ἐστι ἔχον σκόπελον, ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ ὕφορμον. Ἀπὸ τοῦ Καλαμαίου ἐπὶ Γραίας γόνυ⁶ σταδ. θ'· ἄκρα ἐστὶ πάχεια, ἔχουσα ἐπὶ τοῦ ὑψηλοῦ σκόπελον, ἐπὶ δὲ τῆς γῆς δένδρον· ὄρμος ἐστὶ καὶ ὕδωρ ἔχει ὑπὸ δένδρων· φυλάσσουν νότον. Ἀπὸ Γραίας Γόνατος ἐπὶ τὸν Ἄρτιον σταδ. ρκ' ἀκρωτήριόν ἐστι τραχὺ,

stadia 7. Promontorium a dextra habens appelle navem. Id habet aquam in castello. Ab Hermaeis ad albam ripam stadia 20. Adiacet insula humilis distans a continente stadiis 2: huc appelli possunt onerariae defendunturque a ventis ab occidente flantibus. In continente autem sub promontorium est portus longus opportunus omnibus navibus. Ibi est templum et nobile oraculum Apollinis, estque fons propter templum. Ab alba ripa ad Zygrin stadia 7. Est ibi parva insula. Appellere. Est aqua in arena. A Zygri ad Laodamantium stadia 30. Adiacet insula satis magna. Eam ad dextram habens appellere. Portus defendit ab omni vento et habet aquam. A Laodamantio ad Calamaeum stadia 40. Promontorium est habens scopulum. Ad dextram illius est locus ad appellendum. A Calamaeo ad Anus genu stadia 9. Promontorium est magnum, habens in cornu rupem. In continente terra arbores.

Ptolemaeo commemoratur, dicente Ἑρμαία..... Item Ptolemaeus cum Strabone et Scylace Λευκὴν ἀκτὴν habet, quam noster anonymus tantum Λευκὴν appellat.

1) Ego autem Ἀκτὴν inserui. — Νησίον, cuius noster hic meminit, videtur ea esse quam Ptolemaeus l. l. Πηδωνία appellat. Hoc colligo ex Ptolemaei gradibus, etiam ex Strabonis l. l.

2) Post ναυσίν posui comma.

3) Ζύγρην et paullo post Ζυ-

γρέων mutanda sunt, et ex Ptolemaeo sive Ζυγὶν et Ζυγέως, sive Γυζίς et Γυζέως scribendum. Noster enim ipse mox iterum habet Ζυγρὰς et Ζυγρῶν.

4) Λαδαμάντην ed. Iriarte, ego Λαοδαμάντειον scripsi. Scylax p. 44: Ἀπὸ δὲ Λευκῆς Ἀκτῆς εἰς Λαοδαμάντειον λιμένα πλοῦς ἡμῖςν ἡμέρας.

5) Καλαμεῖον est Ptolemaei Καλλίου ἄκρον.

6) Promontorium Γραίας γόνυ etiam Ptolemaeus commemorat.

ἀνάτεινον εἰς τὸ πέλαγος,¹ οὐκ ἔχον ὕφορμον· καὶ ἐπὶ τοῦ ἀκρωτηρίου δύο νῆσοι ὡς ταῦροι·² ταύτας³ κάμψας ὄψει τὴν πόλιν Παραιτόνιον·⁴ Γίνονται ὁμοῦ οἱ πάντες ἀπὸ Ἀλεξανδρείας εἰς Παραιτόνιον στάδιοι ρφν'.

Ἀπὸ Παραιτονίου ἐπὶ τὸ Ζεφύριον σταδ. ζ' λιμὴν ἐστὶ παντὶ ἀνέμῳ, καὶ ὕδωρ ἔχει. Ἀπὸ τοῦ Ζεφυρίου εἰς Δελφίνας⁵

Portus est et habet aquam inter arbores. Cave notum. Ab Anus genu usque ad Artum stadia 130. Promontorium est saxosum, imminens in mare, non habens locum ad appellendum. Atque ad promontorium sunt duae insulae tanquam tauri: eas postquam flexisti, conspicabere oppidum Paraetonium. Universa stadia ab Alexandria Paraetonium sunt 1550.

A Paraetonio ad Zephyrium stadia 7. Portus arcet omnes ventos et habet aquam. A Zephyrio usque ad Delphines stadia 7.

1) Transponenda duxi verba ἀνάτεινον εἰς τὸ πέλαγος, quae Iriarte e codice post νῆσοι edidit.

2) Ταῦροι δύο, ὡς νῆσοι e cod. Iriarte edidit.

3) Cod. ταύτην. Ego ταύτας scripsi propter νῆσοι, quae essent tanquam cornua promontorii.

4) In codice est Παρατόνιον, sed cum apud ceteros omnes scriptores Παραιτόνιον sit, et cum infra librarius ipse Παρετόνιον scripserit, putari scribendum esse Παραιτόνιον. Ceterum in numero stadiorum, quae a Paraetonio usque Alexandriam naviganti conficienda sint, Strabo et anonymus fere consentiunt; nam iste dicit, esse ad tria millia trecenta stadia, XVII. p. 898 sq.: Ἀπὸ μὲν οὖν Καταβαθμοῦ εἰς Παραιτώνιον εὐθυπλοῦντι, σταδίων ἐστὶν ἑννακοσίων ὁ δρόμος· πόλις δ' ἐστὶ καὶ λιμὴν μέγας τετταράκοντά πον σταδίων· καλοῦσι δ' οἱ μὲν Παραιτώνιον τὴν πόλιν, οἱ δ' Ἀμμωνίαν. Μεταξὺ δὲ ἡ τε Αἰγυπτίων κόμη καὶ Αἰνησίσφυρα ἄκρα, καὶ Τυνδάριοι σκοπελοὶ, νησίδια τέτταρα, ἔχοντα λιμένα· εἰδ' ἐξῆς ἄκρα Δρέπανον· καὶ κόμη Ἀπιδ, ἀφ' ἧς εἰς μὲν Παραιτώνιον στάδιοι ἑκατὸν, εἰς δὲ Ἀμμωνος,

ὁδὸς ἡμερῶν πέντε, ἀπὸ δὲ τοῦ Παραιτωνίου χίλιοι πον καὶ τριακόσιοι στάδιοι. Μεταξὺ δὲ πρῶτον μὲν ἄκρα λευκόγειος, Λευκὴ ἄκτὴ καλουμένη. Paraetonium, quod Strabone auctore etiam Ammonia dictum est, fuit ultimum oppidum regni Aegyptiorum. Anonymus noster definit Aegyptum urbe Paraetonio, quamobrem totum intervallum inter Alexandriam atque Paeraetonium computatis stadiis determinat. Strabo lib. XVII. p. 798 Aegypti fines usque ad Catabathmum profert, qua in re Anonymus noster cum Strabone consentit.

5) Locum Δελφῖνες a nullo alio commemoratum vidi. Ceterum recte mihi correxisse videor transponendis verbis. In Iriartis apographo enim sic est scriptum: Ἀπὸ Παρατονίου εἰς Δελφίνας σταδ. ζ. Ἀπὸ Δελφίνας ἐπὶ τὸ Ζεφύρον σταδ. ζ. νῆσοί εἰσι δύο καὶ ἀκρωτήριον. λιμὴν ἐστὶ κ. τ. λ. Primum autem post legitur: Ἀπὸ τοῦ Ζεφυρίου καὶ τῶν Δελφίνων ἐπὶ Νάτην, qui ordo nominum, pro eo ut in apographo est, falsus esset; deinde apparet, verba νῆσοί εἰσι δύο καὶ ἀκρωτήριον coniungenda esse cum Δελφίνας, quippe quae loca istis designen-

σταδ. ζ'. νῆσοι εἰσι δύο καὶ ἀκρωτήριον. Ἀπὸ τοῦ Ζεφυρίου καὶ τῶν Δελφίνων ἐπὶ Νάτην¹ σταδ. λ'. κώμη ἐστὶ· ἐπὶ ταύτῃ πλέεις σταδ. κ'. ὄρμος ἐστίν· ὕδωρ ἔχει ἐν τῇ κώμῃ. Ἀπὸ τοῦ Ναυτίου εἰς νήσους σταδ. ζ'. Ἀπὸ τῶν νήσων² εἰς Λινύδα³ σταδ. ο'. ἀκρὰ ἐστίν· ἔχουσα ὕφορμον· ἔχει δὲ ἐκ δεξιῶν βράχη. καθορῶν τὸ βράχος κατάγου. Ἀπὸ Λινύδος ἐπὶ Ἀζὺ σταδ. η'. Ἀπὸ τῆς Ἀζὺ ἐπὶ τοῦς Δυνδαρείου⁴ σκοπέλους σταδ. ρκ'. νησία εἰσὶν· ὑπὸ ταῦτά ἐστι φορτηγοῖς κρυπτοβολία. Ἀπὸ τῶν Σκοπέλων ἐπὶ τὴν Χετταίαν⁵ σταδ. ρμ'. ὕφορμός ἐστι πλοίοις μικροῖς· ὕδωρ ἔχει πηγαῖον ἀνακτὸν ἐν τοῖς ἀγροῖς· Ἀπὸ Χετταίας ἐπὶ Ζύγριν σταδ. ρμ'. Ἀπὸ Ζύγρεως εἰς Αἰνησίσφυραν⁶ σταδ. ε'. ὕφορμός ἐστι θερινός· ὕδωρ

Sunt duae insulae atque promontorium. A Zephyrio et Delphinibus usque ad Natin stadia 30. Vicus est, ad quem navigando pervenis stadiis viginti. Ibi et portus est et aqua. A Nauti ad insulas stadia 70. Promontorium est habens locum ad appellendum. Habet autem ad dextram brevia. Ea conspicans appellere. A Linyde ad Azy stadia 90. Ab Azy ad scopulos Tyndaridas stadia 120. Insulae sunt. Sub eas onerariae a ventis tutae sunt. A scopulis ad Chettaeam stadia 140. Appelli potest navigiis parvis. Habet aquam fontanam, petendam in agris. A Chettaea ad Zygrin stadia 140. A Zygri ad Aene-sisphyran stadia 5. Est statio aestiva navium. Habet aquam in

tur. Denique mea emendatio etiam eo confirmatur, quod scriptura ἀπὸ Δελφίνων scribam oculis aberravisse probat. — In Iri-artis apographo τὸ Ζέφυρον.

1) In Iriartis apographo legitur: Ἀπὸ τοῦ Ζεφύρου καὶ τῶν Δελφίνων ἐπὶ Νάτην σταδ. λ. κώμη ἐστὶ ταύτην πλέεις σταδ. κ. ὄρμος ἐστίν· ὕδωρ ἔχει ἐν τῇ κώμῃ. Ἀπὸ τοῦ Ναυτίου εἰς νήσους σταδ. ζ. Quisque videt, in his verbis a scriba multum peccatum esse. Hoc tamen commemorandum est, nec posse ad liquidum perducī, utrum nomen Νάτην an Ναυτίον verum sit, nec utrum quidquam omis-sum. Post κώμη ἐστὶ punctum posui. Ante ταύτην addidi ἐπὶ.

2) Νῆσοι videntur intelligendae esse Φωκούσαι insulae a Ptolemaeo commemoratae.

3) In Iriartis apographo Λινύδας. Cum statim post sequeretur Λινύδος et ipsa forma patrocina-retur tertiae declinationi, scribendum duxi Λινύδα. Ceterum a nemine is locus commemoratur. Nec magis a quoquam commem-oratur Ἀζὺ, nisi in hoc nomine Ζαγυλῖς vicus latet, cuius Ptole-maeus meminit.

4) Quam plane corrupta sint nomina in hoc fragmento, hoc ipso exemplo iudicare possumus. In apographo enim est: Ἀπὸ τῆς Ἀζὺ ἐπὶ Δαρείου σταδ. ρπ. σκοπέλοι εἰσὶν, ὑπὸ ταῦτα κ. τ. λ. Me recte correxisse, diligenter haec verba consideranti liquebit.

5) Non dubitandum est, quin Χανταῖον Ptolemaei Χετταία sit.

6) In apographo est Ἐννησύφορα. Codices librorum Strabonis variant inter Νησίσφυρα et Αἰνησίσφυρα; sed cum Ptolemaeus

ἔχει ἐν τῇ ἄμμῳ καὶ ἐπὶ θαλάσσης σκόπελον. Ἀπὸ Αἰνησισφύρας εἰς Καταβαθμὸν¹ σταδ. ρκ'. χώρα ἐστὶν ὑψηλὴ· λιμὴν ἔστι παντὶ ἀνέμῳ· ὕδωρ ἔχει ἐν τῇ πρώτῃ ναπῇ εἰς τὸ πρὸς νότον μέρος, ἐν τῷ φρουρίῳ ὄμβριον. Ἀπὸ Καταβαθμοῦ εἰς Περάοντα² σταδ. ρν'. παραπλεύσας ὡς σταδίους λ' ὄψει παρεμφαίνουσαν ἄκραν ὑψηλὴν καὶ μεγάλην· κατ' αὐτὴν ὄψει εἰς σάλον καὶ λίμνην μεγάλην· ἐκ δὲ τῶν εὐωνύμων χειροποίητος ὄρμος ἐστὶν· ἔχει δὲ ὕδωρ ἐπὶ τὴν συκὴν· διὸ καὶ ὁ τόπος Συκὴ καλεῖται. Γίνονται ὁμοῦ ἀπὸ Ἀλεξανδρείας ἕως Περάοντος ἤτοι Συκῆς στάδιοι ρσ'.

arena et ad mare scopulum. Ab Aenesisphyra ad Catabathmum stadia 120. Est terra alta. Portus tutas praestat naves ab omnibus ventis. Aquam habet in prima convalle ad meridiem vergente, in castello pluviam. A Catabathmo ad Peraonta stadia 150. Praetervectus circiter triginta stadia conspicaberis promontorium altum et magnum, quod comparet. Super eo despicias in salum et magnum lacum. A sinistra autem est portus manu factus. Habet autem aquam propter ficum, quapropter locus etiam Ficus appellatur. Universa stadia ab Alexandria usque ad Peraonta sive Ficum sunt 1200.

eandem insulam *Αἰνησισφοραν* appellet et ad similitudinem huius nominis etiam anonymus noster accedat, videtur ab editoribus Strabonis iure et recte scriptura *Αἰνησισφυρα* restituta esse.

1) In apographo falso est: *Καταβάθλιον*. Ad hoc usque oppidum porrecti erant fines regni aegyptii. Post id erant fines agri cyrenaici. Porro Catabathmus erat finis Africae et Asiae. Cf. Strab. XVII, p. 1195. Polyb. XXXI, 27. Plin. V, 5. Mela I, 8. Sall. lug. c. 19. Quod autem anonymus addit, Catabathmum fuisse campum editum, id neque cum nomine ipso, quod descensum significat, neque cum ceteris scriptoribus convenit, quamobrem fortasse pro *ὑψηλῇ* aliud quod vocabulum substituendum est. Nam Mela loco memorato Catabathmum vallem dicit *devexam* in Aegyptum, et Salustius declivem latitudi-

nem, et anonymus ipse infra dicit *νάπη*. Quocirca si scriptura *ὑψηλῇ* vera est, oportet verbum *ὑψηλῇ* significare adscendens: eine aufsteigende (scilicet ab Aegypto) Ebene. In sequentibus non putavi ὕδωρ coniungendum esse cum ὄμβριον, sed, ut interpretatio docet, duo membra esse.

2) Num *Περάοντα* rectum sit, videtur valde dubitandum esse, praesertim quum infra scribatur: *περεύοντος Συκῆς*. Facile esset emendare, si idem locus significaretur, qui a Scylace *Πέτρας* dicitur, qui tamen ipse locus cum infra commemoretur nomine *Περεύοντος*, vix potest is hoc loco ab anonymo commemoratus esse, nisi forte ratio regionum ea est, ut utroque loco idem locus significetur. Potest quidquam odiosius esse, quam scriptorem edere, qui tam praeposterus ac perturbatus in omnibus sit rebus? Addidimus ἤτοι ante *Συκῆς*.

Λοιπὸν Μαρμαρική.

Ἀπὸ Συκῆς εἰς Πάνορμον¹ σταδ. λ'. νάπη. ἐστὶ βαθεῖα. ὕδωρ ἔχει ὑπὸ τὰς Συκὰς πάννυ καλόν. Ἀπὸ Πανόρμου ἐπὶ τὴν Εὐρείην² σταδ. ρή. φάραγξ ἐστὶ. ἔσω δὲ αἰγιαλὸς³. ἐπ' αὐτοῦ Συκαί. ὄρμος ἐστὶ καλὸς. ὕδωρ ἔχει γλυκύ. Ἀπὸ Εὐρείας ἐπὶ τὸν Πέτραντα⁴. ὕδωρ ἔχει πολὺ ἐν ἑκατέροις τοῖς μέρεσιν. Ἀπὸ Πέτραντος ἐπὶ τὴν Καρδάμην⁵ σταδ. ρή. ὄρμος ἐστὶν καὶ ἄκρα ἀπολήγουσα σκοπὰς ἔχουσα. ὁρμίζου ἐπ' αὐτὴν τοῖς ἄνωθεν ἀνέμοις. ὕδωρ ἔχει ἐν ταῖς ἡπείροις. Ἀπὸ τῆς Καρδαμώσεως εἰς Μενέλαον⁶ σταδ. ρ'. λιμὴν ἐστὶν. ὕδωρ ἔχει πλατὺ ἐν τῇ ἄμμῳ. Ἀπὸ Μενελάου εἰς Καταναίαν⁷ σταδ. ο'. προσφερόμενος ὄψει θῖνα λευκὴν. ὕδωρ ἔχει πλατὺ ἐν τῇ ἄμμῳ. Ἀπὸ Κατα-

Deinde Marmarice.

A Fico ad Panormum stadia 30. Est convallis profunda. Aquam habet perquam pulcram inter ficos. A Panormo ad Euriam stadia 108. Ibi lacus est intus autem litus, in quo fici sunt. Est pulcher portus et habet dulcem aquam. Ab Euria usque ad Petranta. Habet aquam in utraque parte. A Petrante ad Ardanin stadia 180. Portus est et promontorium quod desinit in turres. Appellere huc, tutus eris a ventis septentrionum. In continente terra aquam habet. Ab Ardani ad Menelaum stadia 100. Portus est. Habet aquam salinam in arena. A Menelao ad Catanaeas stadia 70. Circumvectus cernes litus album. Habet in arena aquam salinam. A Catanaeis ad Cyrthanium stadia 108.

1) Panormus praeter Ptolemaeum a nemine memoratur, qui eum locum portum esse dicit.

2) In apographo falso: Εὐρείην.

3) Non potui ex his verbis aliam sententiam elicere nisi quam interpretando persequutus sum. Αἰγιαλὸς enim videtur hoc loco significare litus fertile oppositum litori saxoso aut arenoso.

4) Scylacem sequutus sum, qui hunc portum Petrantem magnum dicit. A Ptolemaeo dicitur ὄρμος Πέτρας μεγάλης, quo ex nomine maxime apparet veram esse scripturam Scylacis.

5) Admodum probabile est Καρδάμην esse Ptolemaei promontorium Ἀρδανίδα sive Ἀρδα-

νιν. Nos consulto nihil correximus, quod si fiat, hoc modo faciendum sit ἐπὶ τὴν Ἀρδανιν — Ἀπὸ τῆς Ἀρδάνεως, quae profecto ipsae emendationes sustinentur duplici scriptura Καρδάμην et Καρδαμώσεως.

6) Menelaus portus a Scylace et Strabone commemoratur. Eum nomen inventum habere a Menelao, qui in errore suo huc pervenisset, et re vera a Strabone traditum nobis est. et si non esset per nos ipsi potuissemus, quae est veterum curiositas, suspicari.

7) Ex verbis apparet Catanaeas esse promontorium, quocirca non dubitandum est, quin idem sit, quod a Ptolemaeo Καταιόνιον

νέων εἰς Σκυρθάνιον¹ σταδ. ρή. ἄπο σταδίοις ὀκτὼ παραπλέε· ἔχει γὰρ βράχη ὑψηλὰ καὶ ὕδωρ. Ἀπὸ Σκυρθανίου εἰς Ἀντί-
 πυργον² σταδ. σκ'. ὄρμος ἐστὶ θερινός· νῆσος δέ ἐστι καὶ κατ' αὐ-
 τὴν πύργος καὶ ἱερὸν τοῦ Ἀμμωνος· ὕδωρ ἔχει ἐν τῷ αἰγιαλῷ
 τῷ ἐξ ἐναντίας.³ Ἀπὸ τοῦ Μικροῦ Πέτραντος⁴ εἰς τὸν Βάτρακον⁵
 σταδ. λ'. ὕφορμός ἐστι θερινός· ἄκρα ἐστὶ σκοπὰς ἔχουσα· ἔχει
 ὕδωρ πολὺ ἐν τῇ νάπῃ. Ἀπὸ τοῦ Βατράκου εἰς Πλατεῖαν⁶
 σταδ. σν'. πρὸς τῷ πελάγει κεῖται νῆσος καλουμένη Σιδωνία
 ἄπο⁷ σταδίοις λ'. ἔχει ὕφορμον θερινὸν φορτηγοῖς· ἔχει δὲ ὕδωρ
 πρὸς τῇ γῇ ἐν τῷ πύργῳ. Ἀπὸ Πλατείας εἰς τὸ Παλιούρον·⁸
 ὕδωρ ἔχει πλατύ. Ἀπὸ τοῦ Παλιούρου εἰς τὴν Φθίαν⁹ σταδ. σ'.
 ὕδωρ ἔχει συνακτὸν· ἄπο σταδίου ιε'. Ἀπὸ τῆς Φθίας εἰς τὸν
 Διόνυσον¹⁰ σταδ. σ'. ἐντεῦθεν ἀριστερὰ κατάγον. Ἀπὸ τοῦ Διονύ-

Nonnullo ab eo intervallo praeternaviga; habet enim alta vada et aquam. A Scyrthanio ad Antipyrgon stadia 220. Est portus aestivus. Insula ibi est in eaque castellum et templum Ammonis. Habet aquam in litore opposito. A Parvo Petrante ad Batracon stadia 30. Est statio navium aestiva. Est promontorium habens castella. Habet multum aquae in convallibus. A Batraco ad Platean stadia 250. Ad mare iacet insula, nomine Sidonia. Est onerariis statio aestiva. — Habet autem aquam in continente in castello. A Platea ad Paliurum. Habet aquam salinam. A Paliuro ad Pthiam stadia 6. Habet aquam, quae petitur stadia quindecim. — A Pthia ad Dionyson stadia 6. Huc ad dextram appellere. A Dionyso ad Chersoneson stadia 6.

appelletur. Consensus scripturae *Καταναίας* et *Κατανέων* me prohibuit a mutando.

1) In Apographo est: *Πυρρῳά-
νιον* et *Πυρρῳανλον*. Quum et Scylax et Ptolemaeus habeant *Σκυρθάνιον* aut *Κυρθάνιον*, putavi eos sequendum esse.

2) Scylax scribit *Ἀντιπύργος*. Ptolemaeus cum anonymo consentit, et certe, ut hic locus ipse docet, cum eo significetur turris, quae est opposita alii in insula propinqua aedificatae.

3) Utrum recte correxerim nec ne statuant alii. In apographo sic est: *ἐξεναντίας*, quod ego quidem non concoquo.

4) Secutus sum Scylacem scribentem *Πέτραντος*, quae scrip-

tura consentit, ut supra, cum Ptolemaei scriptura: *Πέτρα σμίκα*.

5) Secutus Ptolemaeum sum; in apographo est *Βάτραχος*.

6) Iriarte ed. *Σταδαίαν*, quod nemo alius commemorat. Certe idem locus, quem mox apogr. *Πλατεός* appellat.

7) In apographo sic est: *ἀπὸ σταδίων λ'*. ἔχει δὲ ὕδωρ κ. τ. λ. et tum: *ἀπὸ πλαττεός*. Videor locum sanavisse.

8) Paliurus etiam a Ptolemaeo memoratur.

9) Sequutus sum Ptolemaeum. Anonymus habet *Φαίαν* et *Φαίας*.

10) Haud dubie *Διονύσιον* scribendum est. Locus a nemine memoratur. Ceterum videtur *Δάδρανις* Ptolemaei esse.

σου εἰς Χερσόνησον¹ σταδ. σ'. Ἀπὸ Χερσονήσου ἐπὶ τὴν Ναζαρίδα² σταδ. ρ'. ἐντεῦθεν ἀναχθεὶς παράπλεε· πέτραι εἰσὶν ὑψηλαί, ὕδωρ ἔχουσαι καὶ ποταμὸν μέγαν. Ἀπὸ τῆς Ναζαρίδος, παράπλεύσας τὰ Πατάγια, εἰς Ζαρινήν³ σταδ. ρν'. Ἀπὸ Ζαρινῆς ἐπὶ τὸ Ζεφύριον⁴ σταδ. ρν'. ἄκρα ἐστὶ δικαία· ὕφορμός ἐστι θερινός. Ἀπὸ τοῦ Ζεφυρίου εἰς Χέρσιν⁵ σταδ. ο'. ἀνάμεσον τοῦ Ζεφυρίου καὶ τοῦ Χέρσεως ἀπέχων σταδίοις ι'. ἐστὶν ὄρμος Ἀφροδισιάς⁶ καλούμενος· ἐστὶ δ' ἐπ' αὐτῷ ἱερὸν Ἀφροδίτης. Ἀπὸ τοῦ Χέρσεως ἐπὶ τὸ Ἐρυθρόν⁷ σταδ. σ'. κώμη ἐστὶν. Ἀπὸ τοῦ Ἐρυθροῦ εἰς Ναύσταθμον σταδ. ο'. σάλος ἐστὶν ἀνατείνων· ὕδωρ ἔχει ἐν τῇ ἄμμῳ. Ἀπὸ Ναυστάθμου εἰς Ἀπολλωνίαν⁸ σταδ. ρκ'. Πάντες ὁμοῦ ἀπὸ Παραιτονίου εἰς Ἀπολλωνίαν στάδιοι γφν'.

A Chersoneso ad Nazarin stadia 100. Inde nave soluta flecte cursum: sunt rupes altae, aquam habentes et magnum fluvium. A Nazaride, praetervectus Patagaea, ad Zarinen stadia 150. A Zarine ad Zephyrium stadia 150. Promontorium est laeve. Est statio aestiva navium. A Zephyrio ad Chersin stadia 70. Inter Zephyrium et Chersin, a terra distans stadiis decem, est portus, portus Veneris vocatur. Est autem iuxta eum templum Veneris. A Chersi ad Erythron stadia 6. Vicus est. Ab Erythro ad Naustathmum stadia 80. Est sinus longus. Habet aquam in arena. A Naustathmo ad Apolloniam stadia 120. Universa stadia a Paraetonio ad Apolloniam 3550.

1) Haec Chersonesus a Ptolemaeo magna dicitur.

2) Nazaris a nemine memoratur. Post παράπλεε haud dubie nomen istarum rupium excidit, et quidem, ut e sequentibus efficitur, Πατάγια.

3) Nullus alius huius loci recordatur.

4) Hoc Zephyrium etiam a Strabone et Ptolemaeo memoratur.

5) Quid nominis in Χέρσην et Χερσίον, quod utrumque corruptum est, lateat docet Ptolemaeus, qui Χέρσις scribit.

6) Tenendum est hunc portum Aphrodisiadem in insula, cognomine Laea, Ptolemaeo auctore appellatam fuisse; quamobrem ad

ἀπέχων supplendum est ἀπὸ τῆς γῆς.

7) Erythri etiam Ptolemaeus recordatur, ut etiam Naustathmi (stationis navium) portus, quem Strabo quoque nominat.

8) Apollonia fuit portus Cyrenarum. — Cum tot nomina a nullis aliis commemorata videamus, ne quis eam rem miretur, consideret, quae Scylax dicit: καὶ ἄλλαι δὲ καταφυγαὶ ὑπὸ νησιδίοις καὶ ὕφορμοι καὶ ἀκταὶ πολλαί, ἐν τῇ μεταξύ χώρᾳ (id est ab Alexandria ad Naustathmum). Strabo dicit, ab Apollonia ad Catabathmum esse duo millia et ducenta stadia, quocum anonymus fere consentit, qui a Paraetonio usque ad Apolloniam metitur tria millia quingenta quinquaginta stadia.

Λοιπὸν Κυρήνη.

Ἀπὸ Ἀπολλωνίας εἰς Φυκοῦντα¹ σταδ. ρ'. ὄρμος ἐστὶ θερινὸς τοῖς ἀφ' ἐσπέρας ἀνέμοις, καὶ κώμην [ὀρμίζουσαν ὑπ' αὐτοῖς] καὶ ὕδωρ ἔχει. Ἀπὸ Φυκοῦντος εἰς Ναυσίδα² σταδ. ρυ'. κώμη ἐστὶν· ἔχει ὕδωρ ἐν τῷ αἰγιαλῷ. Ἀπὸ Ναυσίδος εἰς Πτολεμαῖδα³ σταδ. σν'. πόλις ἐστὶ μεγίστη· ἐπίσαλός ἐστιν ὁ τόπος, καὶ νῆσον ἔχει, Ἴλος καλεῖται· ἀσφαλίζου. Ἀπὸ Πτολεμαῖδος εἰς Τεύχειραν⁴ σταδ. σν'. πόλις ἐστὶ Πενταπόλεως ἀρχαία· αὕτη καλεῖται Ἀρσινόη. Ἀπὸ Τευχείρας εἰς Βερενίκην⁵ σταδ. τν'. Ὁ

Deinde Cyrenes.

Ab Apollonia ad Phycunta stadia 100. Portus est aestivus. qui defendit a ventis naves ab occasu flantibus et habet villam et aquam. A Phoenicunte ad Nausidem stadia 100. Vicus est. In litore aquam habet. A Nauside ad Ptolemaidem stadia 250. Est oppidum magnum: est ventis expositum et insulam habet. Ea Ilus appellatur. Cave ne navem frangas. A Ptolemaide ad Teuchiram stadia 250. Est urbs antiquissima Pentapoleos appellatur Arsinoe. A Teuchira ad Berenicen sta-

1) In apographo corrupte Φοινικοῦντα et Φοινικοῦντος. Hoc promontorium, in quo et portus et oppidum erat, ab omnibus scriptoribus et graecis et latinis commemoratur. In eo dicebantur esse horti Hesperidum. Ab eo sinus magnus nomen habebat. Tum in apographo sic est: κώμην ἔχει ὀρμίζουσαν ὑπ' αὐτοῖς ἀφ' ἐσπερίων ἀνέμοις. ὄρμος ἐστὶ θερινὸς καὶ ὕδωρ. Ἀπὸ —

2) Nausis est Ptolemaei Ἀυσίγδα.

3) Is locus Ptolemaeorum demum tempore et urbs facta est et nomen Ptolemaidis accepit. Nam antea fuit tantummodo portus urbis Barcarum, quae paulo longius abesset a mari. Quamobrem etiam Strabo et Plinius in eo errant, quod opinantur Ptolemaidem prioribus temporibus Barcas appellatam esse, quum tamen Barcae ipsae urbs et ea satis magna fuissent. Quae deinceps insula Ilus commemoratur, eam putat Pacho eandem esse atque

Ptolemaei Myrmecen, De hac re potest vehementer disceptari.

4) Teuchira colonia Cyrenensium, aliquamdiu, regnantibus Ptolemaeis, nomen gessit Arsinoes.

5) In apographo est: Ἀπὸ Τευχείρων εἰς Βερενικίδα, et deinceps Βερενικίδος. Promontorium in quo Berenice posita erat, dicebatur Pseudopanis. Cfr. Strabo XVII, p. 836 sq. Non alienum videtur eum locum Plinii transscribere totum, quo ab eo haec regio Cyrenensium tractata est; is autem est lib. V. 5: Cyrenaica, eadem Pentapolitana regio, illustratur Hammonis oraculo, quod a Cyrenis abest CCCC millia passuum (80 milliaria germ.): fonte solis: urbibus maxime quinque, Berenice, Arsinoe (Teuchira), Ptolemaide, Apollonia, ipsa Cyrene. Berenice in Syrtis extimo cornu est, quondam vocata Hesperidum urbs, vagantibus Graeciae fabulis. Nec procul ante oppidum fluvius Lethon, lucus sacer, ubi Hesperidum horti memorantur.

πλοῦς κάμπτεται· πλεύσας σταδίους σ' ὄψει ἀκρωτήριον πρό-
τεινον πρὸς ἑσπέραν· παράκειται δὲ βράχη μετέωρα· φυλάσσει
παραπλέων· ὄψει δὲ νησίον ταπεινὸν μελανόν. Βραχεῖα καλεῖται
τὸ ἀκρωτήριον· εἰς τὰ εὐώνυμα ἔχει ὄρμον πλοιαρίοις μικροῖς.
Οἱ πάντες ὁμοῦ ἐξ Ἀπολλωνιάδος εἰς Βερενίκην σταδδ. αῖν'.

Λοιπὸν Σύρτις Κυρηναίων.

Ἀπὸ Βερενίκης εἰς τὰ Ῥινία σταδ. ξ'. Ἀπὸ [τῶν] Ῥινίων ἐπὶ τὸν
Πίθον σταδ. ι'. Ἀπὸ τοῦ Πίθου ἐπὶ Θεοτιμαῖον σταδ. α'. ὄρμος
ἐστὶ θερινός· ὑφαλὸς βαθύς. Ἀπὸ Θεοτιμαίου ἐπὶ Ἄλας σταδ. ψι'.
αἰγιαλός ἐστιν. Ἀπὸ τῶν Ἀλῶν ἐπὶ τὸ Βόρειον² σταδ. ν'. ἀκρω-

dia 350. Cursus navis flectitur. Postquam navigaveris stadia
200, conspicias promontorium, excurrans in occasum. Ad-
iacent autem vada edita. Cave, ea praetervehens. Conspicias au-
tem parvam insulam humilem ac nigram. Promontorium voca-
tur Brachia. A sinistra habet portum, quo appellari possunt parva
navigia. Universa stadia ab Apolloniade usque ad Berenicen
sunt 1150.

Deinde Syrtis Cyrenaeorum.

A Berenice ad Rhinia stadia 60. A Rhiniis ad Pithon sta-
dia 10. A Pitho ad Theotimaeon stadium unum. Est statio navium
aestiva. Solum est profundum. A Theotimaeo ad Hales stadia
711. Litus est. Ab Halibus ad Borium stadia 50. Promonto-

Abest a Lepti (magna) CCCLXV
millia passuum (73 mill. germ.).
Ab ea Arsinoe, Teuchira vocita-
ta, (quae ab anonymo antiquissi-
ma Pentapoleos dicitur esse)
XLIII millia passuum (paulo plus
5 mill. germ.) Et deinde Ptole-
mais, antiquo nomine Barce (cf.
quae supra diximus) XXII millia
passuum. (4 mill. germ.) Mox
XL milia passuum (ipsa 5 mill.
9.) promontorium Phycus per
Creticum mare excurrit, distans
CCCL millia passuum (ipsa 70
mill. germ., ita ut Strabonis men-
sura, duo millia octingenta sta-
dia, plane cum Plinii mensura
consentiat) a Taenaro Laconicae

promontorio. A Phycunte Apol-
loniam XXIV millia passuum
(non plane 7 mill. germ.). Ad
Chersonesum LXXVVIII millia
passuum (ad 17 mil. germ.). Unde
Catabathmum CCXVI millia pas-
suum (43 mill. germ.)

1) In apographo est Ῥίνον.
Locus a nemine commemoratur,
nec magis Pithon et Theotimaeon.
In apographo est Θεοτιμαίαν. Se-
quentem formam rectiorem esse
ducebam. Tum in apographo
ὑφαλὸς βαθύς. Num recte corre-
xerim, alii viderint.

2) Hoc promontorium a Ptole-
maeo et aliis terminus Syrtidis
dicitur.

τήριόν ἐστιν, ἔχου ὕφορμον. Ἀπὸ τοῦ Βορείου εἰς Διάχερσιν¹ σταδ. ρμ'. ὄρμος ἐστὶ τοῖς ἐτησίοις· ὕδωρ ἔχει ἐπὶ τοῦ φρουρίου.

Σύρτις Κυρήνης.

Ἀπὸ Διαχέρσεως ἐπὶ τὴν Ἀμάστορος² σταδ. ρι'. Ἀπὸ τῆς Ἀμάστορος ἐπὶ τὸ Ἡράκλειον³ σταδ. π'. Ἀπὸ τοῦ Ἡρακλείου εἰς τὸ Δρέπανον σταδ. ζ'. ἀκρωτήριόν ἐστιν ὑψηλὸν ἔχον θῖνα ἄμμου λευκῆς· ὕδωρ ἔχει. Ἀπὸ τοῦ Δρεπάνου⁴ ἐπὶ τὸ Σεραπεῖον σταδ. ρ'. παραδρομῶν ὄψει θῖνα λευκὴν μεγίστην, ἀφ' οὗ ἂν ὀρύξης, ἔχει ὕδωρ γλυκύ. Ἀπὸ τοῦ Σεραπείου εἰς Διαρροάδα⁵ σταδ. ν'. Ἀπὸ Διαρροάδος ἐπὶ τὸν Ἄπιν σταδ. α'. ὕφορμός ἐστιν. Ἀπὸ δὲ τοῦ Σεραπείου ἐπὶ τὸν Καινὸν σταδ. ρν'. φρούριόν ἐστιν ἔρημον· ὕδωρ ἔχει· ἐστὶ δὲ ἀλίμενος. Ἀπὸ τοῦ Καινοῦ ἐπὶ τὸν Εὐσχοῖνον⁷ σταδ. ο'. ὁ ἀλγιαλός ἐστι βαθύς· κρουνοὶ δὲ ἐστὶν ἐν τῇ χώρᾳ περιφερέας· ὕδωρ ἔχει. Ἀπὸ τοῦ Εὐ-

rium est habens stationem navium. A Borio ad Diachersin stadia 140. Statio est tuta ab etesiis. Aquam habet in castello.

Syrtis Cyrenaeum.

A Diachersi ad urbem Amastoris stadia 110. Ab urbe Amastoris ad Heracleum stadia 80. Ab Heracleo ad Drepanum stadia 7. Est promontorium altum, habens litus, arena alba opertum. Id habet aquam. A Drepano ad Serapium stadia 100. Praeternavigans cernes permagnum litus album, in quo si fodies, invenies aquam dulcem. A Serapio ad Diarrhoadem stadia 50. A Diarrhoade usque ad Apin stadium unum. Portus est. A Serapio ad Caenon stadia 150. Est castellum desertum. Habet aquam. Est autem sine portu. A Caeno usque ad Euschoenon stadia 70. Litus est profundum. Puteus autem est in terra rotundus.

1) In apógrapho est: εἰς Χέρσιν, ac deinceps Ἀπὸ τοῦ Χερσίου. Ptolemaeus IV. 4 auctor est emendationis nostrae, qui habet Βόρειον ἄκρον, τέλος τῆς Σύρτιος.

2) Ἀμάστορος rectumne sit necne, nolo disceptare: hoc certe videtur statuendum, πόλιν aut tale aliquod vocabulum excidisse.

3) Heracleum a Ptolemaeo dicitur Ἡρακλέους πύργος.

4) Drepanum etiam a Ptolemaeo hoc loco ponitur, Strabo autem promontorium nomine

Drepanum inter Catabathmum et Paraetunium dicit situm esse. Videtur igitur statuendum, duo promontoria idem nominis habuisse.

5) Hoc Serapium, quod videtur significare Serapis templum, a nemine commemoratur.

6) In apographo est. Διαροάδα et Διαροάδος. Ptolemaeus habet Διαρροία λιμὴν, Ego medium tenni.

7) Caenus et Euschoenus a nemine memorantur.

σχρίνου ἐπὶ τοὺς ὑφάλους¹ σταδ. ο'. νησίον ἐστὶν ὑπόσαλον· ἔχει δὲ καὶ αἰγιαλὸν βαθύν. Ἀπὸ τῶν ὑφάλων ἐπὶ τὸν Σκοπελίτην² σταδ. π'. σκόπελός ἐστιν. ἀπὸ τῆς γῆς σταδ. ιε', ὑψηλός, ὅμοιος ἐλέφαντι. Ἀπὸ τοῦ Σκοπέλου πρὸς Λίβαν³ σταδ. β'. νῆσός ἐστὶν ὑψηλὴ, Ποντία καλεῖται. Ἀπὸ Ποντίας⁴ πρὸς μεσημβρίαν σταδ. ζ' νῆσός ἐστι, καλουμένη Γαῖα,⁵ καὶ ὑπ' αὐτῆς ὕφορμος· ὕδωρ ἔχει ἀνακτόν. Ἀπὸ τῆς Γαίας ἐπὶ τὸν Ἀστρόχονδα⁶ σταδ. ν'. Ἀπὸ τοῦ Ἀστρόχονδα ἐπὶ τὸν Κροκόδειλον σταδ. π'. ὄρμος ἐστὶ θερινός καὶ ὕδωρ ἔχει, ρεύματα ἔχον[τα]. Ἀπὸ τοῦ Κροκοδείλου ἐπὶ τὸ Βόρειον σταδ. πδ'. κώμη ἐστὶ· φρούριον ἔρημον· ὄρμος καλός, ἀπὸ λιβὸς ὕδωρ ἔχει. Ἀπὸ τοῦ Βορείου ἐπὶ Ἀντιδρέπανον σταδ. κ'. ἀκρωτήριόν ἐστὶν ὕδωρ ἔχον. Ἀπὸ τοῦ Ἀντιδρεπάνου ἐπὶ τὸ Μένδριον σταδ. ν'. ἄνυδρός ἐστιν. Ἀπὸ τοῦ Μενδρίου ἐπὶ τὸ Κοζύνθιον σταδ. ρκ'. ἄκρα ἐστὶ τραχεῖα· ὄρμος καλός, ἄνυδρος δέ. Ἀπὸ τοῦ Κοζυνθίου ἐπὶ Ἀμμωνίου Πηγῶν σταδ. ρι'. αἰγιαλός ἐστι. Ἀπὸ Ἀμμωνίου Πηγῶν εἰς Αὐτομάλακας⁷

Habet aquam. Ab Euschoeno ad maritimas stationes stadia 70. Est parva insula in alto sita. Eius litus est profundum. A maritimis stationibus ad Scopeliten stadia 80. Promontorium est proiectum stadiis quindecim. Est altum et simile elephantis. A promontorio ad Liban stadiis 2. Adiacet insula alta, Pontia appellata. A Pontia meridiem versus stadia 7 insula, appellata Maja, et sub eam statio navium. Aquam habet collectam. A Gaja ad Astrachonda stadia 50. Ab Astrachonda ad Crocodilon stadia 80. Est aestiva statio navium et habet aquam e rivulis. A Crocodilo ad Borium stadia 84. Vicus est: castellum desertum. Statio pulcra. Aquam habet. A Borio ad Antidrepanum stadia 20. Est promontorium habens aquam. Ab Antidrepano ad Mendrium stadia 50. Est sine aqua. A Mendrio ad Cozynthium stadia 120. Est promontorium scopulosum. Statio pulcra, sed sine aqua. A Cozynthio ad Ammonii fontes stadia 110. Litus est.

1) Addi debet Ptolemaeo auctore ὄρμους et ὄρμων; Ceterum in apographo est: ἐπὶ τῶν ὑφάλων σταδ.

2) Fortasse ὄρμον addendum est.

3) Λίβαν anonymus solus habet: quae autem ei loco proprinqua esse dicitur insula, eam Ptolemaeus quoque ita nominat.

4) In apographo est Ἀπὸ Ποντίας πρὸς Μεσημβρίαν σταδ. ζ. νῆσός ἐστι κ. τ. λ. Ego videor mihi recte correxisse.

5) In apographo est Μαῖα.

Non dubitavi, quin Ptolemaei insula Γαῖα esset.

6) Videbor vitium reliquisse, sed cuius tandem doctrina aut ingenium par sit in tam corrupto codice usquequaque verum non dicam invenire, sed probabili aliqua ratione constituere.

7) Praeter Αὐτομάλακας, qui locus a Ptolemaeo IV. 4 Αὐτόμαλαξ et a Strabone XVII. p. 836 Αὐτόμαλα dicitur, nullus alius locus ab aliis scriptoribus commemoratur.

σταδ. ρπ. Ἀπὸ Αὐτομαλάκων ἐπὶ Φιλαίνων Βωμοὺς¹ σταδ. ρκε. ὁρμος ἐστὶ θερινὸς καλὸς, καὶ ὕδωρ ἔχει. ἕως τούτου τοῦ ἀκρωτηρίου εἰς Κυρηναίων ὄρος καὶ χώρα. Οἱ πάντες ὁμοῦ ἀπὸ Βερενίκης ἕως Φιλαίνων Βωμῶν σταδ. β.

Λοιπὸν Σύρτις μεγάλη.

Ἀπὸ Φιλαίνων Βωμῶν ἕως Ἴππου ἄκρας σταδ. υ'. ἀκρωτηρίον ἐστὶ τραχὺ· ἔχει ὕφορμον καὶ ὕδωρ. Ἀπὸ Ἴππου ἄκρας² ἐπὶ τὸν Οἰσπορίν σταδ. τν'. λιμὴν ἐστὶ πλοίοις μικροῖς· ἔχει ὕδωρ· τοῦτο ἔστι φρούριον βαρβάρων. Ἀπὸ Οἰσπόρεως ἐπὶ Χάρακα σταδ. ρν'. Ἀπὸ Χάρακος εἰς Εὐφραντὰς³ σταδ. σ'. λιμὴν ἐστὶ, καὶ ὕδωρ ἔχει. Ἀπὸ Εὐφραντῶν ἐπὶ τὸν Δυσωπὸν σταδ. ρν'. Ἀπὸ Δυσωποῦ ἐπὶ Ἀσπίδα⁴ σταδ. τν'. Ἀπὸ Ἀσπίδος εἰς Ταριχαίας σταδ. τν'. Ἀπὸ Ταριχαίων⁵ ἐπὶ Κεφαλὰς σταδ. ν'. προσφε-

Ab Ammonii fontibus ad Automalacas stadia 180. Ab Automalacibus ad Philaenorum aras stadia 125. Est aestiva statio pulcra, et aquam habet. Usque ad hoc promontorium sunt Cyrenaeorum fines et terra. Universa stadia a Berenice ad Philaenorum aras 2000.

Deinde Syrtis magna.

A Philaenorum aris usque ad Hippi promontorium stadia 400. Est promontorium praeruptum. Habet stationem navium et aquam. Ab Hippi promontorio ad Oisporin stadia 359. Est portus aptus parvis navigiis. Habet aquam: est castellum barbarorum. Ab Oispori ad Characem stadia 150. A Charace ad Euphrantas stadia 200. Est portus, atque aquam habet. Ab Euphrantis ad Dysopum stadia 150. A Dysopo ad Aspidem stadia 350. Ab Aspide ad Tarichaeas stadia 350. A Tarichaeis ad Cephalas (Ca-

1) Ab antiquis modo Philaeni modo Philaenorum arae dicuntur. In apographo legitur utroque loco *Φιλήμων Βωμούς*.

2) In Iriartis apogr. *Φιλίππου ἄκρας*, deinde *Ἐπήρον* et *Ἐπήρον*, tum *Κόρακι* et *Κόρακος*. Nos secuti sumus Ptolemaeum et Strabonem.

3) Euphrantae etiam a Strabone ut turris commemorantur. Ea

fuit terminus agri punici et cyrenaici. V. lib. XVII. p. 836.

4) Hunc portum optimum omnium portuum Syrticorum Strabo dicit. Hodie dicitur Zoffran.

5) Hae Tarichiae non sunt Strabonis insulae cum salinis. Cephalae sive Capita fuerunt, ut Strabo dicit, promontorium silvis obsitum. Ab hoc demum promontorio initium fuit

ρόμενος ἐκ τοῦ πελάγους ὄψει χώραν ταπεινὴν νησίᾳ ἔχουσαν· ὅταν δὲ αὐτοῖς ἐγγίσης, ὄψει τὴν πόλιν παραθαλάσσιον καὶ θῖνα λευκὸν καὶ αἰγιαλόν· ἡ δὲ πόλις ἐστὶ λευκὴ ὅλη· λιμένα δὲ οὐκ ἔχει· ἀσφαλῶς ὀρμίζου ἐπὶ τοῦ Ἑρμαίου· αὕτη καλεῖται Λέπτις.¹ Οἱ πάντες ὁμοῦ ἀπὸ Φιλαίνων Βωμῶν εἰς Λέπτιν τὴν μεγάλην σταδ. δσ.² Ἀπὸ Λέπτεως ἐπὶ Ἑρμαῖον σταδ. ε.³ ὄρμος ἐστὶ πλοίοις μικροῖς. Ἀπὸ Ἑρμαίου εἰς τὰ Ἀφορα³ σταδ. τ.⁴ ἄκρα ἐστίν, ἔχουσα ὄρμον ἐξ ἐκατέρων τῶν μερῶν· ἔχει ὕδωρ· καλεῖται Νεόσπορα· ἐστὶ γὰρ ὁμοία νήσῳ· Ἀπὸ τῶν Ἀφορῶν ἐπὶ τὸν Ἀμαραία σταδ. μ.⁵ πύργος ἐστίν· ὕψορμος ὕδωρ ἔχει ποτάμιον· ἐστὶ δὲ γεώργιον πλατὺ τοῦ ποταμοῦ· Οἰνολάδων ὁ ποταμὸς καλεῖται. Ἀπὸ τοῦ Ἀμαραία ἐπὶ Μέγερθιν σταδ. μ.⁶ πόλις ἐστὶ καὶ λιμένα ἔχει καὶ ὕδωρ. Ἀπὸ Μεγερθέως εἰς Μακαραίαν σταδ. υ.⁷ Ἀπὸ Μακαράας εἰς Σαβράθαν³ σταδ. υ.⁸ πόλις ἐστὶν ἀλίμενος· σάλος ἔχει.

pita) stadia 400. Advehens e mari cernes terram humilem, insulas habentem, quibus cum advectus eris, conspicias urbem ad mare positam et litus album. Urbs autem est tota alba; portum vero non habet. Cautè appellere apud Hermæum. Urbs autem appellatur Leptis. Omnia stadia a Philaenorum aris ad Leptin magnam sunt 3200. A Lepti ad Hermæon stadia 5. Est statio parvarum navium. Ab Hermæo ad Aphora stadia 300: est promontorium habens in utroque latere stationes navium. Habet aquam. Dicitur Neospora. Est enim similis insulae. Ab Aphoris ad Amaraea stadia 40. Castellum est et statio navium et habet aquam fluviam. Est autem ad fluvium ager salinus. Oinoladon vocatur fluvius. Ab Amaraea ad Megerthin stadia 40. Est urbs, quae habet portum et aquam. A Megerthi ad Macaraean stadia 400. A Macaraea ad Sabrathan stadia 400. Urbs non habet portum; salum habet.

Syrtis magnae, quae pergebat usque ad promontorium Boreum.

1) Leptis magna, etiam Neapolis appellata, a Sidoniis patria profugis condita est. Hodie ruinae huius nobilis urbis Lebida dicuntur. — In apographo est Βόμοῦ ἐπὶ Φιλίππων ὁμοῦ εἰς Λέπτιν.

2) Ἀφορα est Ptolemaei Γάραφα s. Γάραφα. Ut ita interpretarer, quemadmodum feci, magis coniectura quam verbis ipsis inductus sum. In apographo sic

est: ἄκρα ἐστὶν ἔχουσα ὄρμων ἐξ ἐκατέρων κ. τ. λ.

3) Ptolemaeus IV. 3 Σαβράταν. In apographo: Σαράθραν. Num id oppidum idem fuerit atque Abrotonum, alii disceptent. Plinius quidem, V. 4 et 5, discernit ambo, dicens: Sabrata contingens Syrtim minorem; deinde apud Augylas enumerans: oppida Neapolis, Gaphara, Abrotonum, Leptis altera quae cognominatur magna. Qui ante nominantur loci, ii a nullo commemorantur.

Λοιπὸν Σύρτις μικρά.

Ἀπὸ Σαβράθης¹ ἐπὶ Λοκροῦς² σταδ. τ. κόμη ἐστὶ καὶ ὑπερ-
 ἄνω τῆς κόμης πύργος ὑψηλός. Ἀπὸ Λοκρῶν ἐπὶ Ζεύχαριν
 σταδ. τ. φρούριον, ἔχον πύργον· ὁ δὲ πύργος λιμὴν ἐστὶν ἐπί-
 σημος. Ἀπὸ Ζευχάρεως εἰς Γέργιν³ σταδ. πν. πύργος ἐστὶ, καὶ
 φρούριον ἔχει, καὶ λιμένα καὶ ὕδωρ. Ἀπὸ Γέργεως εἰς Μή-
 νιγγα⁴ σταδ. ρν. πόλις ἐστὶν ἐπὶ νήσῳ· ἡ δὲ νῆσος ἀπέχει τῆς
 γῆς σταδίους η'. ἔχει δὲ πόλεις ἱκανάς· μητρόπολις δὲ ἐστὶν·
 αὕτη οὖν ἐστὶν ἡ τῶν Λωτοφάγων νῆσος· ἐστὶ δὲ ἐν αὐτῇ βω-
 μὸς Ἡρακλέους,⁵ μέγιστος καλεῖται· ἐστὶ δὲ λιμὴν καὶ ὕδωρ ἔχει.
 Οἱ πάντες ὁμοῦ ἀπὸ Λέπτεως εἰς Μήνιγγα εἰς τὴν Ἡπειρον⁶
 σταδ. σ. πόλις ἐστὶ· ἔχει δὲ καλὸν λιμένα καὶ ὕδωρ. Ἀπὸ δὲ
 τῆς Γέργεως⁷ εἰς Κιδιφθάν σταδ. ρπ. πόλις ἐστὶ καὶ λιμένα ἔχει.

Deinde Syrtis parva.

A Sabratha ad Locros stadia 300. Vicus est et supra vicum
 turris alta. A Locris ad Zeucharin stadia 300. Castellum
 habens turrim. Turris autem est portus insignis. A Zeuchari
 ad Gergin stadia. Turris habet praesidium et portum et
 aquam. A Gergi ad Meningem stadia 150. Est urbs in in-
 sula, quae abest a continente octo stadia. Habet autem multa
 oppida. Est autem metropolis. Haec est igitur Lotophagorum
 insula. Est vero in ea ara Herculis, quae maxima vocatur.
 Est autem portus et aquam habet. Universa stadia a Lepti ad
 Epirum, Meningi oppositam, sunt stadia 200. Urbs est; ha-
 bet autem portum pulcrum et aquam. A Gerge ad Cidiphthan

1) In apographo: Ἀπὸ Ἀλάθρης.

2) Λόκρους non video a quoquam commemoratos neque Ζεύχαριν, sed Ζεῖθα, Ζουγίς, sive Χουζίς.

3) Iriarte: φρούριον ἔχον πύργον. — Procopius de aedific. VI. 4 nomen Γιργίς scribit. Num forte latet in Ptolemaei Γιχθίς anonymi Γέργη.

4) Circuitus Syrtis, quae magna appellata est, fuit Strabone auctore mille sexcentorum stadiorum. Ad ea promontoria duo, quae os illius sinus efficiebant, quod eodem Strabone auctore stadiorum 600 erat; sitae erant duae insulae, Meninx ad ortum solis, Cercina ad occasum. Strabo Meninga dicit eam esse, quae ab

Homero od. IX, 80 sq. Lotophagitis appellaretur, et suis temporibus etiam itum demonstrari aram Ulixis et lotum ipsam. Hodie pertinet ad ditionem Tunensem eiusque incolae sunt solertissimi maximeque industrii totius ditionis. cf. Scyl. p. 48. ed. Huds.

5) In Iriantis apographo est Ἡρακλέων.

6) Utrum Ἡπειρον nomen urbis sit, an significet continentem, non satis liquet. Num forte est Scylacis urbs Ἐπιχός? — Anonymum rursus a Gergi stadia numerasse, videtur indicari adversativa particula δὲ.

7) Quamquam nihil mutavi,

Ἀπὸ Τακάπης¹ εἰς Νεάπολιν σταδ. ρ'. πόλις ἐστὶ καὶ λιμένα
ἔχει. Ἀπὸ Ἀχολῆς εἰς Ἀλιπόταν σταδ. ρκ'. αὗται αἱ πόλεις
λιμένας ἔχουσι διὰ τὸ ἐπικεῖσθαι αὐταῖς βράχη· εἰς ταύτας
πλέουσι σύμμετρα πλοῖα· τῇ δὲ Ἀχόλῃ καὶ τῇ Ἀλιπότῃ καὶ τῇ
Κιδιφθᾷ ἐπικείται Κέρκινα ἢ νῆσος ἀπέχουσα² σταδ. ρκ'. Ἀπὸ δὲ
τῆς Λωτοφάγων [νῆσου,] ἥπερ³ ἐστὶ Μήνιγξ, ἐπὶ τὴν Κέρκιναν νῆσον
διὰ πόρου σταδ. ψν'. Ἀπὸ Θαίνων⁴ εἰς Κέρκιναν... κατὰ πόλιν
βράχη ἐστὶ, φερόμενα πρὸς τὴν πόλιν. Ἀπὸ Κερκίνης εἰς Θα-
ψὸν σταδ. ψ'. ἔχει δὲ νῆσον καλὴν⁵ πελαγίαν, κειμένην κατὰ Θα-
ψὸν πρὸς βόρραν, ἀπέχουσαν σταδ. π'. ἔχει δὲ λιμένα καὶ ὕδωρ·
αὗται αἱ νῆσοι περιέχουσι τὸ Ἰκάριον πέλαγος.

stadia 180. Urbs est et portum habet. A Tacape ad Neapolin
stadia 100. Urbs est et portum habet. Ab Acholla ad Ali-
potan stadia 120. Hae urbes portus habent, quoniam ad eas
jacent vada. Ad eas vehuntur navigiis modicis. Ad Achollam et
Alibotani et Cidiphthan iacet Cercina insula, a continente quae
abest stadia 126. A Lotophagorum insula, quae Meninx est,
ad Cercinen insulam directo stadia 750. A Thaenis ad Cercinen
... urbem sunt vada. A Cercine ad Thapsum stadia 700.
Habet insulam pulchram adiacentem Thapso ad septentrionem et
abest stadia 80. Habet autem portum et aquam. Hae insulae
circumdant mare Icarium.

tamen non dubito, quin in Κι-
διφθᾷ lateat Ptolemaei Ἠθάφθα.

1) Videtur aliquid excidisse.
Iriarte edidit Βακάτης, sed dubi-
tari non potest, quin celebre op-
pidum Tacape, a Plinio V. 4 et
Ptolemaeo memoratum, intelligi
debeat.

2) In apographo ἡ νῆσος εὐπέ-
χουσα.

3) In apographo est: Ἀπὸ δὲ
τῆς Λωτοφάγων ἥπερ κ. τ. λ. Op-
pidum, quod in Cercine insula
situm est, idem nomen habere
scimus. Agathemer lib. I. p. 14:
Κέρκινα νῆσος μῆκος ἔχει στάδια
ο'· πλάτος δὲ, ὅπου στενοτάτῃ
στάδια μ'. Τπέρκεται δὲ ἡπειρω-
τικῆς, Θήνης, ἢ κείτῃ τῆς μικρᾶς
Σύρτιδος ἐπὶ τῆς ἀρχῆς. Τῇ δὲ
Κερκίνῃ παρᾷκειται νῆσος Κερκι-
νίτις γεφύρα ζευχθεῖσα, μῆκος

στάδια μ', πλάτος δὲ στάδια κε'.
Deinceps haec sequuntur: Ἀπὸ
Κερκίνης ἐπὶ νῆσον Μήνιγγα τὴν
Λωτοφαγίτιδος ὁ διάπλους στά-
δια χ'. ὅσον τῆς μικρᾶς Σύρτιδος
λέγεται τὸ στόμα. Τῆς δὲ Μήνιγ-
γος μῆκος στάδιων χ'. πλάτος στα-
δίων ρπ'. Μεγάλαι δ' εἰσὶ περὶ
αὐτὴν παλίρροιαι.

4) In apographo: Θέθνης εἰς
Κέρκιναν κατὰ πόλιν βράχη κ. τ. λ.
Corrigendum erat.

5) Quae insula in alto sita
commemoratur, eam e Strabone
XVII. p. 834 docemur appellatam
esse Λοπάδουσαν. Etiamnunc re-
stare dicuntur reliquiae huius
quondam celebris urbis super iis-
que exstructa esse hodierna op-
pida Susa et Monasteri. V.
Artemidor. ap. Steph. s. v.

Λοιπὸν Φοινίκη.

Ἀπὸ Θαψοῦς εἰς Λέπτιν¹ τὴν μικρὰν σταδ. ρθ'. πόλις μικρά ἐστιν· καταφάνη καὶ βραχέα· καὶ ἡ καταγωγή ἐστὶν ἐπὶ τῇ πόλει δύσκολος πάνυ. Ἀπὸ Λέπτεως εἰς Θερμὰ² σταδ. ξ'. κώμη ἐστὶ· τὸν δ' αὐτὸν τρόπον καὶ ὧδε βράχη ἐστὶ δυσκατάγωγα. Ἀπὸ Θερμῶν πλεύσας σταδ. μ' ὄψει ἀκρωτήριον, ἐπ' αὐτῷ ἔχον Διονύσια³ ἐσκολοπισμένα· ὕφορμός ἐστιν. Ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου ὄψει Ἀδρουμύττον τὴν πόλιν ἄπο σταδίοις μ'· ἀλίμενος. Ἀπὸ Ἀδρουμύττου ἐπὶ τὴν Ἀσπίδα⁴ σταδ. φ. ἀκρωτήριόν ἐστιν ὑψηλὸν

Deinde Phoenice.

A Thapso ad Leptin parvam stadia 170. Est parva urbs: nuda sunt vada, et aditus ad urbem est valde periculosus. A Lepti ad Therma stadia 7. Vicus est. Eodem modo inter haec quoque vada valde difficile est adnagivatu. A Thermis vectus stadia 40 cernes promontorium, habens templum Bacchi, palis circumdatum. Statio est navium. A promontorio postquam stadia quadraginta navigaveris, prospicies oppidum Adrumetum. Sine portu est. Ab Adrumeto Aspidem stadia 500.

1) In Iriartis apographo Λεπτὴν et Λεπτέων. Intelligimus igitur, ab anonymo aut potius ab eo, qui librum istius descripsit, ubique *ιν* in *ην*, et *εως* in *εων* mutata esse. Leptis proprie sic dicta, cum altera a plurimis Leptis magna aut etiam Neapolis dicatur, hodie appellatur Lempta, habetque etiam nunc ruinas ac parietinas castelli. — Tum in apographo est *καταφάνης καὶ βραχέα*. In sinu Lepitano sitae erant parvae insulae, a Strabone XVII. p. 834 *Ταριχίαι* appellatae, salinarum plenae.

2) Cum sine dubio locus nomen a thermis ductum haberet, scripsi τὰ Θέρμα pro τὴν Θέρμαν, ut etiam paulo infra est.

3) Non dubito, quin pro Διονύσια sit Ἀφροδίσια, quod Ptolemaeus habet, scribendum.

4) Eundem urbium ordinem habent ceteri, ne in cuius reprehensionem incurrat periplus cum reperiantur haec verba Strabonis: εἰθ' ἡ Ἐρμαία ἄκρα τραχεῖα καὶ

ἐπ' αὐτὴν πόλις ὁμώνυμος· εἴτα Νεάπολις· εἰθ' ἄκρα Ταφίτις καὶ ἐπ' αὐτῇ λόφος Ἀσπὶς καλούμενος ἀπὸ τῆς ὁμοιότητος· ὅνπερ συνώκισεν ὁ τῆς Σικελίας τύραννος Ἀγαθοκλῆς, καθ' ὃν καιρὸν ἐπέπλευσε τοῖς Καρχηδονίοις. — Tum in apographo est: ἐπ' αὐτὴν ἄρκτον παραφαίνων κ. τ. λ. Scylax dicit p. 49 ab Hadrumeto Neapolin navigationem fuisse trium dierum. Unde sequitur, anonymi mensuram neutiquam liberam esse vitio. In apogr. Ἀδρουμύτην et Ἀδρουμύτον. Graeci aut ὁ Ἀδρύμητος aut Ἀδρούμητος aut Ἀδρούμιττος, ut Ptolemaeus, aut etiam, ut Polybius, ὁ Ἀδρύμης scripserunt, quemadmodum etiam apud Strabonem, non Ἀδρύμη, scribendum esse recte censet Groskurd, interpretes Strabonis. Romani aut Hadrumetum aut Adrumetum aut Adrumetus fere scripserunt. Dicuntur etiam nunc reliquiae superesse huius quondam nobilis urbis. — Tum in apographo est sic: Ἀδρουμύτην τὴν πόλιν ἀπὸ σταδίων μ. ἀλίμενος.

καὶ περιφανὲς οἶον ἄσπις· ἐπ' αὐτὴν πλέε τὴν ἄρκτον παραφαίνων ἐξ εὐωνύμων· εἰσὶ γὰρ εἰς τὸ πέλαγος ἐκεῖνο βράχη πολλὰ καὶ τραχεῖα· εἴτα ἐκφανήσεται σοι ἡ Ἀσπις¹ καὶ ἐπ' αὐτὴν Νεάπολις. Ἀπὸ τοῦ κόλπου Νεαπόλεως ἐπὶ τὴν Ἀσπίδα σταδ. σ'. ὕψηλός ἐστιν ὁ τόπος καὶ ἐπ' αὐτὸν ἡ πόλις· ἔχει λιμένα πρὸς ζέφυρον ἄπο σταδίοις ι'. ἀνώτερον τῆς πόλεως. Ἀπὸ Ἀσπίδος ἐπὶ Θερμὰ² σταδ. ξ'. κώμη ἐστὶ, καὶ ἐπάνω τὰ Θερμά. Ἀπὸ τῶν Θερμῶν εἰς Κάρπιν³ σταδ. ρξ'. πόλις ἐστὶ καὶ λιμένα ἔχει. Ἀπὸ Κάρπεως εἰς Μάξυλαν⁴ σταδ. κ'. πόλις ἐστὶ καὶ λιμένα ἔχει. Ἀπὸ Μάξυλας εἰς τὸν Γαλάβραντα⁵ σταδ. ν'. ὄρμος ἐστὶν ἕως ἀμμοδίων ἀγωγῆς. Ἀπὸ τοῦ Γαλάβραντος εἰς Καρχηδόνα⁶ σταδ. ρκ'. πόλις ἐστὶ μεγίστη καὶ λιμένα ἔχει· ἐν δὲ τῇ πόλει πύργος ἐστὶ· δεξιὰν ὀρμίζου ὑπὸ τὸ χῶμα. Οἱ πάντες ὁμοῦ ἀπὸ Μήνιγγος τῆς τῶν Λωτοφάγων νήσου εἰς Καρχηδόνα σταδ. φν'. Ἀπὸ δὲ Καρχηδόνος εἰς Κάστρα Κορνηλίου σταδ. τγ'. λιμὴν ἐστὶ παραχειμαστικός· ἐν ταύτῳ παραχειμάζει μεγάλα πλοῖα. Ἀπὸ Κά-

Promontorium est editum et undique conspicuum tanquam clypeus. Ad illam naviga, a sinistra habens Ursum. Sunt enim in illo mari multa et saxosa brevia. Deinde occurret oculis tuis Aspis, et prope eam Neapolis. A sinu Neapoleos ad Aspida stadia 200. Locus est editus et in eo oppidum. Id habet portum occidentem versus, intervallo stadiorum undecim; is ultra oppidum est. Ab Aspide Thermas stadia 60. Villa est, et thermae supra eam sunt. A Thermis ad Carpin stadia 160. Oppidum est, et habet portum. A Carpi Maxyllam stadia 20. Oppidum est, et habet portum. A Maxylla ad Galabranta stadia 50. Locus ad appellendum usque ad initium brevium. A Galabrante Carthaginem stadia 120. Maxima est urbs et portum habet. In urbe autem arx est. Ad dextram eius ad molem appellere. Omnia stadia a Meninge Lotophagorum insula usque Carthaginem sunt 550. A Carthagine usque ad castra Cornelia stadia 303. Est portus ad hibernandum. In eo hibernant magnae naves. A

1) Oppidum Aspis satis supra Neapolin situm, etiam a Ptolemaeo IV. 3 nominatur.

2) Has Thermas non alias esse, quam quae a Livio Aquae calidae dictae sint, dubitandum non est.

3) In apographo est: Κάρπην et Κάρπη. Secutus sum Ptolemaeum. Hodie nominatur Gurbos. Prope hoc oppidum invenit Schavius Anglus thermas. Num eaedem sint, quae modo nominatae sunt, potest disceptari.

4) Ptolemaeus scribit Μαξούλα. Schavius putat Maxylam esse hodiernum Moraisach.

5) Quid hoc Galabras esset, ego non dispexi, nisi Thynes est, quod a Diodoro Λευκὸν Τυνῆτα appellatur. Nec satis scio, quid sit ἕως ἀμμοδίων ἀγωγῆς. Videtur ante haec verba aliquid excidisse.

6) In apographo est Χαλκηδόνα et Χαλκηδόνος. Tum εἰς Κάστρα Κορνηλίων ac deinceps Ἀπὸ Κάστρον Κορνηλίας. Plinii locus,

στρῶν Κορνηλίου εἰς Οὔστικα¹ σταδ. πδ' πόλις ἐστὶ· λιμένα οὐκ ἔχει, ἀλλὰ σάλος ἔχει· ἀσφαλίζον. Ἀπὸ Οὔστικων εἰς Κάρναν²

castris Cornelii ad [Ustica] stadia 24. Oppidum est. Portum non habet, sed salum. Esto cautus. [Ab Usticis] ad Carnen stadia 24.

qui huc pertinet, est V. 3: Dein promontorium Apollinis et in altero sinu Utica civium romanorum. Catonis morte nobilis flumen Bagreda. Locus Castra Cornelia, colonia Carthago magnae in vestigiis Carthaginis, colonia Maxulla. Oppida: Carpi, Misua, et liberum Clupea in promontorio Mercurii. Item libero Curubis, Neapolis. Mox Africae ipsius alia distinctio. Libyphoenices vocantur, qui Byzacium incolunt. Ita appellatur regio CCL millia passuum per circuitum, fertilitatis eximiae, cum centesima fruge agricolarum foenus reddente terra. Hic oppida libera Leptis (parva), Adrumentum, Ruspina, Thapsus. Inde Thenae, Macomades, Tacape. Sabrata contingens Syrtim minorem, ad quam Numidiae et Africae ab Ampsaga longitudo DLXXX millium passuum, (116 mill. germ.) latitudo, qua cognitum est, CC millium (40 mill. germ.).

1) Qui huius fragmenti mentionem fecerunt, ii in verbo Οὔστικα opinati sunt inesse nomen Uticae, qua in re ii mihi videntur vehementer falli. Primum enim, quis tandem unquam Uticam negavit habere portum? Deinde id oppidum ab omnibus Graecis Ἰτυκὴ nominatur, cum nomen Romani ipsi Uticam fecissent, cum constet saepe *v* ut i pronuntiatum: neque ullo loco anonymus noster, qui ipse Graecus fuit, non secutus est, nisi Graecos, qui nunquam ne posterioribus quidem temporibus aliter, nisi Ἰτυκὴ dixerunt. Cuius igitur cunque oppidi nomen in Οὔστικα additum est, nomen Uticae

certe id non est. Ac fuit profecto parva insula prope Siciliam, quae vocabatur Ustica, sed ea non potest hoc loco in quaestionem vocari. Nos sumus igitur in hac sententia, ut primum fragmentum putemus finem habuisse his verbis: μεγάλα πλοῖα. Ἀπὸ κάστρων Κορνηλίου.... et alterius initium fragmenti fuisse, corruptum aliquod nomen, aut etiam eo plane omisso verba πόλις ἐστὶ. Iam repetitio eiusdem mensurae (dico viginti quatuor stadia) probat, verba corrupta esse. Ac profecto fieri etiam potuit, ut scriba, qui certe non Graecus fuit, Οὔστικα adderet. Ita autem debemus existimare, singula fragmenta fuisse, quae ab hoc, cuius infelici stilo haec conservatio harum quasi ruinarum debetur, in unum conflata sunt. Et enim cum in uno horum fragmentorum nomine Φοινίκης ea regio designaretur, quae Carthaginensibus subdita esset, et cum aliud fragmentum, in quo, quae proprie Phoenice dicitur, describeretur, eandem inscriptionem haberet, tum a scriba, cuius quanta ignoratio rerum fuerit, dici non potest, utrumque fragmentum inter se ridiculo sane modo iunctum est.

2) Hoc oppidum a Plinio et a Stephano Byz. Carne dicitur, sed a Strabone Κάρνος aut etiam, ut nonnulli codices habent, Κάρανος, sed minus recte, cum Strabonem sciamus in descriptione Syriae Artenidorum secutum esse, qui, ut nobis prodidit Stephanus Byz.: Κάρνος scriptum, habuit; nam apud hunc sic est: Κάρνη, πόλις Φοινίκης, ἀπὸ Κάρ-

σταδ. κδ'. σάλος ἐστὶ· κοιτῶνας δὲ ἔχει ἐπὶ χωρίων¹ πλοίοις μικροῖς· ἀσφαλῶς κατάγον. Ἀπὸ Κάρνας ἐπ' ἀκρωτήριον² καλούμενον Βαλανέας³ σταδ. σ'. Ἀπὸ ἀκρωτηρίου Βαλανέων ἐπ' ἀκρωτήριον Πάλτον σταδ. σ'.⁴ Ἀπὸ ἀκρωτηρίου Πάλτου κάμψαντες ἐπ' ἀκρωτήριον Βραχίων⁵ σταδ. ι'. Ἀπὸ δὲ Βαλανέων ἄκρας⁶ ἐπ' εὐθείας παρὰ γῆν παραπλέοντες εἰσελθεῖν εἰς Πάλτον σταδ. σ'. Οἱ πάντες ἐκ Πτολεμαίδος εἰς Πάλτον σταδδ. β.

Salum est. In litore habet cubilia navigiis parvis. Appellere caute. A Carne ad promontorium, appellatum Balaneas, stadia 200. A promontorio Balaneis ad promontorium Palton stadia 200. A promontorio Palto postquam id superaverunt ad promontorium Brachion stadia 11. A promontorio Balaneis vero, cum directo propter terram navigent, ut appellant, ad Paltum stadia 200. Universa stadia a Ptolemaide ad Paltum usque stadia 2000.

νον, τοῦ Φοίνικος, ὡς Ἰστρος φησὶν. ὁ πολίτης Καρνίτης. Ἀνθοφρων (v. 1291) „ὄλουντο ναῦται πρῶτα Καρνῖται κύνες.“ . . . . Ἀρτεμίδωρος δ' ἐν τῷ δεκάτῳ βιβλίῳ φησὶν· ἐστὶ Κάρνος καὶ συνεχὼς Πάλτος, εἴτα Γάβαλα πόλις καὶ ἀναλογεῖ τὸ Καρνίτης.

1) In apographo, sic est: Ἀπὸ Κάρνων ἐπὶ Χωρίων ἐπὶ τὸ ἀκρωτήριον κ. τ. λ. Me ἐπὶ χωρίων suo loco posuisse videri pauci negabunt.

2) In apographo sic est: — εἰς Κάρναν — σάλος ἐστὶ κοιτῶνας δὲ ἔχει· πλοίοις μικροῖς ἀσφαλῶς κατάγον. Ἀπὸ Κάρνων ἐπὶ Χωρίων ἐπ' ἀκρωτήριον κ. τ. λ. Mihi et recte interpunxisse videor et orationem transponendo emendavisse.

3) Ptolemaeus scribit Βαλαναίαι. Sed cum anonymi scriptura et Plinius consentit, apud quem Balanea est, et Stephanus, qui haec nobis prodidit: Βαλανεαί, πόλις Φοινίκης, ἣ νῦν Λεύκας. ὁ πολίτης Βαλανεώτης. εἰς ἣν πόλιν Ἐπικράτης ἐγκώμιον ἔγραψεν ὁ Βαλανεώτης. Non improbable est,

nomen ductum habuisse oppidum a fructu balanorum, non a βαλανείοις.

4) In apographo est: σταδ. σ'. Cum autem intervallum multo maius oporteat fuisse, cumque statim infra intervallum esse stadia ducenta dicatur, non dubitavi, hoc quoque loco σ pro s scribere.

5) Necesse est istud, quod commemoratur, promontorium Brachion statim post Balaneam fuisse. Anonymus solus Brachionis recordatur, si vera scriptura est.

6) In apographo sic est: Ἀπὸ δὲ Βαλανέων ἄκρας ἐπενθείας εἰς Πάλτον σταδ. σ'. Οἱ πάντες ἐκ Πτολεμαίδος παρὰ γῆν παραπλέοντες εἰσελθεῖν εἰς Πάλτον σταδδ. β. Videor mihi quantum in hac tam corrupta oratione fieri potuit medelam attulisse. Ceterum Paltos et promontorium et oppidum fuit. Oppidi Ptolemaeus, Strabo, Stephanus (uterque ex Artemidoro), Plinius mentionem faciunt. Ceterum, ut notum est, Paltos a Stephano oppidum Syriae dicitur.

Καὶ λοιπὸν Κοίλη Συρία.¹

Ἀπὸ Πάλτου ἐπὶ χωρίον Πελλήταν² σταδ. λ'. Ἀπὸ Πελλήτων ἐπὶ λιμένα κειμένην³ ἐπ' αἰγιαλῷ ἔχοντι κατ' αὐτὸν φάραγγα σταδ. κ'. Ἀπὸ Πελλήτων εἰς Τάλβας⁴ σταδ. λ'. Ἀπὸ Ταλβῶν εἰς ποταμὸν Πλωτὸν⁵ καλούμενον σταδ. μ'. Ἀπὸ Πλωτοῦ

Deinde Coelesyria.

A Palto [ad castellum Pelletam stadia 30. A Pelleta usque ad portum, situm in litore, habenti in se lacum, stadia 20. A Pelleta] usque ad Galabas stadia 20. A Galabis ad fluvium, Ploton vocatum, stadia 40. A Ploto fluvio ad promontorium [sta-

1) Nos reliquimus hoc loco haec inscriptionis verba, quamquam a Plinio et aliis Carne et Balanea et Paltos non Phoeniciae, sed Coelesyriae finibus attribuuntur. Verum ab aliis aliter constituuntur.

2) Hoc castellum Pelleta a nemine memoratum vidimus. Utrum castellum nomine Pelleta sive Pelletae re vera fuerit, an aliquopiam modo verba corrupta sint, id certe nos non possumus extricare.

3) In apographo est: ἐπὶ λιμένα κειμένην. Non correximus κείμενον, quoniam neutiquam obloquemur, si quis quid maluerit dicere excidisse. Ac nos non dubitamus, quin Πελλήταν et Πελλήτων corrupta sint e Πάλτος. Nam ΠΑΛΤΗΝΩΝ et ΠΕΛΛΗΤΩΝ non maltum litteris differunt.

4) Nihil mutavimus, quamquam nullus dubito, quin Τάλβαι corruptum sit e Γάλαβα sive Γαλάβαι, quod oppidum a plurimis scriptoribus in hac regione collocatur. Apud Stephanum haec leguntur: Γάβαλα, πόλις Φοινίκης, ἣν Ἐκαταῖος θηλυκῶς φησίν. ὁ δὲ Στράβων Συρίας, πλησίον Λαοδικείας. ὁ οἰκῆτωρ Γαβαλίτης καὶ θηλικὸν ἢ Γαβαλίτης· ἀλλὰ καὶ Γαβαλεὺς, ὡς Μεγαρεὺς.

5) Huius fluvii a nullo scriptore fit mentio. Namque omnino

praeter Eleutherum et Orontem nullum novimus fluvium, qui in Syriae litore in mare se infunderet. Considerantibus nobis, et qua conditione liber anonymi nobis conservatus sit, et verba ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ εἰς Βαλανέας σταδ. ο' non posse huc ullo modo pertinere, visum est nomen Πλωτός aliquopiam modo corruptum esse e fluvio Ἐλευθέρω et verba εἰς ποταμὸν Πλωτὸν καλούμενον σταδ. μ'. Ἀπὸ Πλωτοῦ ποταμοῦ et tum Ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ εἰς Βαλανέας σταδ. ο' ibi scripta fuisse, ubi litus Phoeniciae describebatur. Nos igitur putamus sic legendum esse: Ἀπὸ Πάλτου εἰς Γαλάβας στάδια λ'. Ἀπὸ Γαλάβων εἰς ἄκραν σταδ. σ. ἐξῆς κεῖται πόλις Λαοδικεία. Ἀπὸ Βαλανέων εἰς Λαοδικεαν κ. τ. λ. Plinius V. 18 dicit: Hinc rursus Syria; desinente Phoenice. Oppida: Carne, Balanea, Paltos, Gabale: promontorium, in quo Laodicea libera. Diospolis, Heraclea, Charadrus, Posidium. Stephanus autem de Laodicea haec habet: Λαοδικεία, πόλις τῆς Συρίας, ἥ πρότερον Λευκὴ ἀκτὴ λεγομένη καὶ πρὸ τούτου Ῥαμίθα· κεραννωθεὶς γάρ τις ἐν αὐτῇ ποιμὴν ἔλεγε Ῥαμάνθας, τουτέστιν ἀφ' ὕφους ὁ Θεός. Ῥάμαν γάρ τὸ ὕψος, ἄθας δὲ ὁ Θεός· οὕτω Φίλων. λέγεται δὲ ἀπὸ Λαοδίκης τῆς μητρὸς Σελεύκων τοῦ Νικάτορος· ἔστι δὲ εὐοινοτάτη καὶ πάσης εὐ-

ποταμοῦ εἰς ἄκραν... ἐξῆς κεῖται πόλις Λαοδίκεια σταδ. σ'. Ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ εἰς Βαλανέας σταδ. ο'. Ἀπὸ Βαλανέων εἰς Λαοδί-
κειαν εὐθυδρομοῦντι λευκονότῳ ἐπὶ τὰ πρὸς ἡὼ τῆς ἄρκτου
σταδ. σ'. Ἀπὸ Λαοδικείας¹ εἰς Ἡρακλείαν σταδ. κ'. κάμψαντι δὲ
τὸ ἀκρωτήριον λιμὴν ἔστι, καλούμενος Λευκός,² σταδ. λ'. Ἀπὸ
Λευκοῦ λιμένος ἐπὶ κώμην καλουμένην Πασιερίαν³ σταδ. λ'. Ἀπὸ
τῆς κώμης ἐπ' ἄκραν, Πολλίαν⁴ καλουμένην, σταδ. ρκ'. Ἀπὸ Ἡρα-
κλείας ἐπὶ Ποσειδίου τὸν ἐπίτομον⁵ σταδ. ρ'. Ἀπὸ δὲ τῆς ἄκρας

200]. Deinceps urbs est Laodicea. [A Ploto fluvio ad Balaneas stadia 70.] A Balaneis ad Laodiceam recta naviganti vento Leuconoto ad orientem septentrionum flante stadia 200. A Laodicea ad Heracleam stadia 20. Promontorio superato est portus vocatus Albus. Sunt stadia 30. Ab albo portu ad vicum, appellatum Pasieriam, stadia 30. A vico ad promontorium, vocatum Nigrum, stadia 120. Ab Heraclea ad Posidium recta via stadia 100. A promontorio Posidio ad oppidum Sidoniam stadia

πίας ἀνάμεστος. In apogr. sic est: εὐθυδρομοῦντι λευκονότῳ ἐπὶ τὰ πρὸς ἡὼ τῆς ἄρκτου στάδια σ. Cum aliquatenus verba intelligi possint, nihil correximus.

1) Quae verba ut recte intelligantur, sciendum est, Laodiceam in meridiano litore promontorii sitam fuisse. De situ Laodiceae haec scripsit Appianus in historia bell. civ. IV. 60: πυνθόμενος δὲ τῆς Κασσίου στρατιᾶς, εἰς Λαοδίκειαν οἰκίως ἔχουσαν οἱ παρῆλθεν, ἐπὶ τε χερσόνησον συνωρισμένην, καὶ τὰ ἐκ τῆς γῆς ὠχυρωμένην, καὶ εἰς τὸ πέλαγος ἔχουσαν ὄρμον, ὅθεν ἔμελλεν εὐπορήσειν τε ἀγορᾶς ἀπὸ θαλάσσης καὶ ἀδεῶς ὅτε βούλοιτο ἀποπλευσεῖσθαι. ὧν αἰσθανόμενος ὁ Κάσιος καὶ δεδιὼς μὴ αὐτὸν ὁ Δολοβέλλας διαφύγοι, τὸν τε ἰσθμὸν ἔχον διστάδιον ὄντα, λίθους καὶ πᾶσαν ὕλην ἐξ ἐπαύλεων καὶ προαστείων καὶ τάφων συμφέρων καὶ ἐπὶ ναῦς περιέπεμπεν εἰς τε Φοινίκην καὶ Λυκίαν καὶ Ρόδον. — Pocockius Gallus inveniebat quidem etiamnum aggeres portus, sed portum ipsum arena obrutum. Quod hodie oppidum ibi est, ab antiqua urbe ad orien-

tem versus aedificatum est. Veteris gloriae nihil restat fere, nisi porticus columnis corinthiis et arcus triumphalis altus intra triginta et quadraginta pedes.

2) Hunc portum propter album colorem, cuius speciem promontorii ora praeberet, nomen suum accepisse est verisimile, cum etiam Stephanus Byz. prodat: Λαοδίκεια, πόλις τῆς Συρίας, ἡ πρότερον Λευκὴ Ἀκτὴ λεγομένη καὶ πρὸ τούτου Ράμινθα.

3) Huius vici praeter Anonymum nostrum nemo mentionem fecit; utrum igitur nomen Pasieria rectum sit necne, nulla re probari potest.

4) Nec huius promontorii ullus alius recordatur, sed quum neque nomen per se improbabile ullo pacto sit, et oram Syriae sciamus, valde asperam et scissam esse, nihil causa est, cur de hoc promontorio dubitemus.

5) Reliquimus τὸν ἐπίτομον propter πλοῦν. Haud dubie dicere voluit scriptor: recta via, pro quo alias: ἐπ' εὐθείας dicit. Posidium, a Plinio V. 20, Ptolemaeo V. 15, Strabone XVI. p. 755 commemoratum, hodie Pos-

τοῦ ἐπὶ Ποσειδίου¹ εἰς πόλιν Σιδῶνα σταδ. τ'. ὑπὲρ ἧς ἐστὶν ὄρος ὑψηλὸν, καλούμενον Θρόνος. Ἀπὸ Σιδωνίας² πόλεως εἰς τόπον, ὀρίζοντα τὸ Κάσιον, καλούμενον δὲ Χαράδρόπολιν, σταδ. ξ'. Ἀπὸ Χαράδρου³ ἐπὶ νῆσον, καλουμένην Μακράν, σταδ. ι'. Ἀπὸ Μακρᾶς νήσου⁵ ἐπὶ τὸ Νυμφαῖον σταδ. ν'. Ὁ δὲ ὅλος περίπλους τραχύς ἐστὶν ἀπὸ τοῦ Κασίου. τοῦτον τὸν τρόπον παράπλεε ἀπὸ τῆς γῆς σταδ. κ'. Ἀπὸ τοῦ Νυμφαίου ἐπὶ πόλιν Ἀντιό-

300. Supra eam est altus mons, qui Thronus dicitur. A Sidonia oppido ad locum, qui Casium montem determinat (i. e. quam usque mons Casius porrigitur), dicitur autem Charadropolis, stadia 60. A Charadro ad Insulam longam, quae dicitur, stadia 50. Tota navigatio usque a monte Casio aspera est et periculosa. Qua re praetervehere stadiis viginti procul a litore. A Nymphaeo usque urbem Antiochiam emporium habentem, et

sed a dicitur. A Nicephoro Blemn. p. 420 ed. Bernh. appellatur Ποσειδίων. Num autem stadiorum numerus verus, vehementer licet dubitare. Nobis videtur numerus infra centum excidisse.

1) Nos nihil mutavimus, quamquam verba corrupta sunt. Si scribitur τῆς ἐπὶ Ποσειδίου, profecto locus aliqua ratione sanatur, sed sententia ipsa nobis non probatur; multo nobis magis placet deleri ἐπὶ, cum etiam infra dicatur: Ἀπὸ δὲ τοῦ Ποσειδίου.

2) Quae urbs primum Sidon, deinde Sidonia appellatur, eius hoc loco non magis, quam montis Throni, ab ullo alio scriptore fit mentio. Si quod oppidum simili nomine in istis regionibus fuit, id, ut nobis quidem videtur, Sidonia dictum est, quod tamen scriba nobilissimae urbis Sidonis memor, mutavit in Σιδῶνα. Num forte colonia Sidoniorum fuit? Iste autem Thronus videtur editus collis atque undique praeruptus fuisse, ita ut prorsus non commissus esset cum monte Casio, a quo ad occasum versus situs esset.

3) In Iriartis apographo sic legitur: Ἀπὸ Σιδωνίας πόλεως εἰς

τόπον ὀρίζοντα τὸ Κάσιον καλούμενον. δὲ Χαλαδρόπολιν σταδ. ξ. Praeter Plinium et Anonymum nostrum nemo oppidi, huius meminit.

4) In apographo sic est: Ἀπὸ Χαλάδρου ἐπὶ κ. τ. λ. — Quae deinceps Insula Longa commemoratur, ea nulla alia esse potest, nisi Veterum Meliboea, ad ostia fluvii Orontis sita.

5) In apographo legitur: Ἀπὸ Μακρᾶν νῆσον. Hic specus nomine Nymphaeum, etiam a Strabone XVI. p. 751 memoratur. Non longe est a Posidio oppidulo, et quidam, qui temporibus bellorum sacrorum istam visit regionem, eum terribilem esse ac foedum aspectu dicit, in quo olim Petrus Apostolus diabolum catenis constrinxisset. Strabo de his locis l. l. habet haec: Πρὸς νότον δ' ἐστὶ τοῖς μὲν Ἀντιοχεῦσιν Ἀπάμεια, ἐν μεσογαίᾳ κειμένη· τοῖς δὲ Σελευκεῦσι τὸ Κάσιον ὄρος καὶ τὸ Ἀντικάσιον. Ἐτι δὲ πρότερον μετὰ τὴν Σελεύκειαν αἱ ἐκβολαὶ τοῦ Ὀρόντου· εἴτα τὸ Νυμφαῖον, σπήλαιόν τι ἱερὸν· εἴτα τὸ Κάσιον· ἐφεξῆς δὲ Ποσειδίου πόλιν καὶ Ἡράκλεια.

χειαν ἔχουσιν ἐμπόριον καὶ παρ' αὐτὴν ποταμὸν, Ὀρόντην¹ καλούμενον, σταδ. υ'. ἔστι δὲ ὁ ποταμὸς ἄπο σταδίου ιε'. Ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ εἰς Σελεύκειαν σταδ. μ'. Ἀπὸ δὲ τοῦ Ποσειδίου τὸν ἐπίτομον εἰς Σελεύκειαν, πεσόντι ζεφύρῳ,² σταδ. ρι'. Ἀπὸ Σελεύκειας ἐπὶ τὰ Γεώργια³ σταδ. ρμβ'. Ἀπὸ τῶν Γεωργίων ἐπὶ τὸ Ῥωσσαῖον σκόπελον⁴ σταδ. τ'. Ἀπὸ δὲ τοῦ Ποσειδίου ἀκρωτηρίου ἐπὶ τὸν σκόπελον τὸν οὐριώτατον σταδ. σ'.⁵ Ἀπὸ Ῥώσσου Τερδνίας εἰς πόλιν Μυριάνδρον⁶ σταδ. σ'. Ἀπὸ τοῦ Μυριάνδρου εἰς Ἀλε-

iuxta se fluvium, Orontem dictum, stadia 400. Distat autem fluvius ab urbe stadia 15. A fluvio usque Seleuciam stadia 40. A Posidio autem recta via ad Seleuciam, flante Zephyro, stadia 110. A Seleucia usque Georgia stadia 142. A Georgiis ad rupem Rhossicam stadia 300. A Posidio autem promontorio usque ad rupem, maxime secundante vento, stadia 200. A Rhosso usque ad oppidum Myriandrum stadia 200. A Myriandro usque

1) In apographo: Ὀρένην. Est quidem certe accentus veri nominis conservatus. Tum ἀπὸ μὲν τῶν ἀπο. Ceterum Antiochia, quae non erat ad mare sita, in periplo indicata est, quod usque ad eam amne Oronte navigari poterat. Cf. et quae Plinius de hoc amne dicit, et quae nos infra ad illum Plinii locum adnotavimus.

2) Nihil mutavimus, quamquam haud dubie verba sana non sunt.

3) Hic locus praeterquam ab Anonymo nostro a nemine commemoratur.

4) In Iriartis apographo legimus: ἐπὶ τῶν Ῥωσσαίων κόλπων. Cum etiam a Ptolemaeo V. 15 et Stephano Byz. s. n. Ῥώσσιος σκόπελος commemoretur, non dubitavimus his ducibus corrigere, sed Ῥωσσαῖον reliquimus, quam Stephanus Byz. haec dicit: Ῥώσος, πόλις Κιλικίας. τὸ ἔθνη δὲ Ῥώσιος. ἀλλὰ καὶ Ῥωσσεύς, ὡς ἀπὸ τοῦ Ταρσὸς Ταρσεύς. καὶ τὸ κτητικὸν Ῥωσικὸς, Ῥωσικὸς σκόπελος. Hodie haec rupes, quae a Rhoso meridiem versus sita est, Hynzyr, caput canis, dicitur.

5) Consulto verba, quae corrupta esse nemo non videt, reliquimus; sed in interpretatione, quae eorum sententia esset, expressimus. Verum tamen fortasse legendum est τὸ οὐριώτατον δρομοῦντι, aut etiam tantummodo τὸ οὐριώτατον, quia δρομοῦντι facile suppleri potest. Numerum stadiorum necesse est esse falsum.

6) Quid in hoc verbo corrupto lateret, non potuimus dispicere. In Iriartis apographo hoc loco scriptum est Μιριάνδριον, sed deinceps recte scribitur: Ἀπὸ τοῦ Μυριάνδρου. Hoc oppidum Myriandros a pluribus scriptoribus commemoratur. Stephanus de ea haec scripsit: Μυριάνδρος, πόλις Συρίας πρὸς τῇ Φοινίκῃ. Ξενοφῶν ἐν πρώτῳ ἀναβάσεως [38, 8]. Τὸ κτητικὸν Μυριανδρικὸς κόλπος. In Iriartis apographo legitur σταδ. σ. Debet esse σ'. Supersunt huius oppidi ruinae. Ceterum oppidum florentibus Persarum rebus emporium celeberrimum fuit. Conf. Xenoph. anab. I. 4. A Scylace p. 40. ed. Huds. Μυριάνδρος Φοινίκων.

ξάνδρειαν κατ' Ἰσσοῦν¹ σταδ. ρκ. Ἀπὸ Ἀλεξανδρείας² εἰς τὰς Κιλικίας πύλας σταδ. σ'. Ὅμοῦ οἱ πάντες ἀπὸ Πάλτου ἕως τῶν Κιλικίων πυλῶν σταδ. βφ'.³

Λοιπὸν Κιλικία.

Ἀπὸ τῶν Κιλικίων πυλῶν⁴ εἰς τὸ Ἱερὸν σταδ. ρκ. τοῦτο

Alexandriam ad Issum stadia 120. Ab Alexandria usque ad portas Cilicias stadia 200. Universa a Pálto usque ad Portas Cilicias 2500.

Deinde Cilicia.

A portis Ciliciis usque ad Sacrum [montem] stadia 120.

1) In apographo est: κατισίου, pro quo Iriarte legi vult κατ' Ἰσίον, sed sine ullo iure. Est enim oppidum Issus, quod Anonymus noster Ἀμισός sive Ἀμιν-σός appellat.

2) Alexandria post nobilem illam victoriam ad Issum propinquam de Dario reportatam in Alexandri victoris honorem condita est. Iam antiquo tempore scabiosa dicta est propter aërem parum salubrem. Nostra aetate dicitur proprie Iskenderun, sed vulgo Scanderone, ut Alexandria illa Aegyptia ab incolis Scanderia dicitur. Ab erat ab Isso ad sedecim millia passuum sive ad viginti et centum stadia. Denique, ut hoc quoque commemorem, oppida Rhosos, Myriandros, Alexandria a Strabone in desc. Ciliciae memorantur XIV. p. 676 his verbis: μετὰ δὲ Αἰγαίας Ἰσσοὺς πολίχνην, ὕφορμον ἔχων, καὶ ποταμὸς Πίναρος. Ἐνταῦθα δ' αἰγῶν συνέπεσεν Ἀλεξάνδρῳ καὶ Δαρείῳ· καὶ ὁ κόλπος εἰρηται Ἰσσικός· ἐν αὐτῷ δὲ πόλις Ρωσὸς καὶ Μυρίανδρος ἑτέρα πόλις, καὶ Ἀλεξάνδρεια, καὶ Νικόπολις, καὶ Μόψον ἐστὶ καὶ αἱ Πύλαι λεγόμεναι, ὅριον Κιλικίων τε καὶ Σύρων. Ἐν δὲ τῇ Κιλικίᾳ ἐστὶ καὶ τὸ τῆς Σαρπηδονίας Ἀρτέμιδος ἱερὸν καὶ μαντεῖ-

ον· τοὺς δὲ χρησμούς ἐνθεοὶ προ-θισπίζουσιν. Hic opportunissime commemorari putavi Plinii notitias V. 18: Promontorium, in quo Laodicea libera. Diospolis, Heraclea, Charadrus, Posidium. Deinde promontorium Syriae Antiochiae. Intus ipsa Antiochia libera, Epidaphnes cognominata, Oronte amne dividitur; in promontorio autem Seleucia libera, Pieria appellata. Super eam mons eodem, quo alius nomine, Casius. Cuius excelsa altitudo quarta vigilia orientem per tenebras solem adspicit, brevi circumactu corporis diem noctemque pariter ostendens. Ambitus ad cacumen XIX M. pass. est, altitudo per directum IV. At in ora amnis Orontes, natus inter Libanum iuxta Heliopolin. Oppidum Rhosos et a tergo Portae quae Syriae appellantur, intervallo Rhosiorum montium et Tauri. In ora oppidum Myriandros, mons Amanus, in quo oppidum Bomitae. Ipse ab Syris Ciliciam separat.

3) Computatio omnium stadiorum elicit sexaginta duo millia, sed hic numerus duplo maior est.

4) Sunt autem quinque portae in quaestionem vocandae, quas usque adhuc Geographi inter se

ἔστιν ὑπερβῆναι εἰς τὸν τόπον εἰς πόλιν. Ἀπὸ τοῦ Ἱεροῦ¹ εἰς

Super eum eundem tibi est, ut pervenias usque ad locum, quod

permiscuerunt. Atque ut a septentrionibus incipiam ac descendam ad meridiem versus, tenendum est, eas proprie portas Cilicias dictas esse, per quas e Cappadocia descenderetur in Ciliciam. De his autem Strabo lib. XII. p. 537 nobis tradidit haec: δύο δὲ ἔχουσι μόνον στρατηγίαι πόλεις, ἥ μὲν Τυανίτις τὰ Τύανα, ὑποπεπτωκυῖα τῷ Ταύρῳ τῷ κατὰ τὰς Κιλικίας πύλας, καθ' ἃς εὐπετέσταται καὶ κοινόταται πᾶσιν εἰσὶν αἱ εἰς τὴν Κιλικίαν καὶ τὴν Συρίαν ὑπερβολαί. Deinde progrediamur ad eas portas, quas Graeci πύλας Ἀμανίδας appellabant, et quae super Amanum per vallem huius montis angustam e Cilicia Euphratem fluvium versus ducebant. Atque hae sunt eae, quae a Ptolemaeo commemorantur, non autem istae, ut Leakeius Anglus putavit, quae erant sitae ad mare, haud procul ab oppido Issos. Eae ipsae a Strabone lib. XVI. p. 751 his verbis describuntur: τῇ δὲ Γινδάρῳ συνάπτουσιν αἱ Πάγραι τῆς Ἀντιοχίδος, χωρίον ἐρυμνὸν κατὰ τὴν ὑπέρθεσιν τοῦ Ἀμανοῦ τὴν ἐκ τῶν Ἀμανίδων πυλῶν εἰς τὴν Συρίαν κείμενον. Etiam apud Plinium hist. nat. V. 27, 22 eas reperimus commemoratas verbis his: Sed redeamus ad oram Syriae, cui proxima est Cilicia. Flumen Diaphanes, mons Crocodilus, portae Amani montis. Flumina Andricus, Pinarus, Lycus, sinus Issicus, oppidum Issos, inde Alexandria, flumen Chlorus, oppidum Aegae liberum, amnis Pyramus, portae Ciliciae. Fuerunt autem etiam aliae Portae Amanicae, et quidem, ut modo dictum est, ad mare supra sinum Issicum. Hae sunt, quas Anonymus noster indicat, atque etiam Strabo geographus accuratius illo describit lib. XIV. p. 676 his ver-

his: μετὰ δὲ Μαλλὸν Αἰγαῖαι πολίχνιον, ὕφορμον ἔχον· εἴτ' Ἀμανίδες πύλαι, ὕφορμον ἔχουσαι, εἰς ἃς τελευτᾷ τὸ Ἀμανὸν ὄρος ἀπὸ τοῦ Ταύρου καθήκον, ὃ τῆς Κιλικίας ὑπέρκειται κατὰ τὸ πρὸς ἑω μέρος, αἰὲ μὲν ὑπὸ πλειόνων δυναστευόμενον τυράννων, ἐχόντων ἐρύματα... μετὰ δὲ Αἰγαίας Ἰσσοὺς πολίχνιον, ὕφορμον ἔχων, καὶ ποταμὸς Πίναρος. Ἐνταῦθα ὁ ἀγὼν συνέπεσεν Ἀλεξάνδρῳ καὶ Δαρείῳ. Post eas sequuntur Portae Ciliciae, quae eadem ad mare sitae sunt, et quae a plurimis scriptoribus non portae Ciliciae, sed portae Syriae sive etiam utrumque: πύλαι τῆς Κιλικίας καὶ τῆς Συρίας dicebantur. Conf. Xenophontis anab. I. 4, cuius descriptio regionis, imprimis ob distantias locorum indicatas, accuratissima est, ut Dionis Cass. XLVIII. 41 narratio. Eae sunt hae, per quas Alexander ante pugnam apud Issum commissam, ut ante eum Cyrus, exercitum suum duxerat, cum contra Darius suum exercitum per illas portas Amanicas, quas dixi, super montem Amanum duxisset. Quemadmodum autem portae sunt, quae proprie portae Ciliciae dicebantur, ita sunt etiam portae Syriae proprie sic dictae, et quae quidem ab his, de quibus modo dictum est, ad orientem versus sitae erant. Simul ibi oppidum, cognominatum Portae Syriae, fuit, quod hodie Beilan, haud dubie e vetere Pylae ortum, dicitur, cuius etiam a Ptolemaeo fit mentio, qui id in 69° 20' longit. et 36° 15' latit. ponit, atque a Plinio hist. nat. V. 22 his verbis: Oppidum Rhosos et a tergo Portae quae Syriae appellantur, intervallo Rhosiorum montium et Tauri.

1) Consideranti mihi, quam

πόλιν Ἰσσοῦν¹ σταδ. ψ'. Ἀπὸ Ἰσσοῦ εἰς τὰς Ἀμανιακὰς
 πύλας² ἐν τῷ κοιλοτάτῳ τοῦ κόλπου σταδ. σ'. Ἀπὸ τῶν Πυλῶν
 εἰς κώμην ἄλλην³ σταδ. ν'. Ἀπὸ τοῦ Μυριάνδρου οὐριοδρο-
 μοῦντι⁴ σταδ. ρ'. Ἀπὸ τῶν ἄλλων⁵ εἰς πόλιν Αἰγαίας σταδ. ρ'.
 Ἀπὸ δὲ τοῦ Μυριάνδρου εἰς Αἰγαίας εὐθυδρομοῦντι ἐπὶ τοῦ
 πολλοῦ νότου⁶ σταδ. ρ'. Ἀπὸ Αἰγαίων ὁ παράπλους κρημνώδης⁷
 ἐπὶ κώμην Σερρέπολιν⁸ σταδ. ρν'. Ἀπὸ δὲ Ῥωσοῦ εὐθυδρομοῦντι

oppidum est. A Sacro [monte] usque oppidum Issum stadia 700. Ab Isso usque ad portas Amanicas, quae in intimo sinu sunt, stadia 200. A Portis Ciliciis usque ad vicum Catabolon stadia 50. A Myriandro secundo vento naviganti usque huc sunt stadia 100. A Catabolo usque ad oppidum Aegaeas stadia 100. A Myriandro autem usque Aegaeas directo naviganti, multum flante noto, stadia 200. Ab Aegaeis praetervehens imminetia litora pervenis usque vicum Serrepolim stadiis 120. A Rhoso autem usque

sententiam ex his verbis liceat elicere, videtur collis fuisse, super quem, antequam deveniretur Issum, eundum esset, et qui, quod in eo sacrum aliquod esset, eo ἱερόν ὄρος sive verbo ὄρος omisso tantum ἱερόν diceretur. Si quis autem forte coniciat, in Ἱερόν potius nomen Issi contineri, is cogitet, hanc coniecturam iis, quae ab Anonymo scriptore supra dicta sunt, reprobari. Quidquid autem de hoc loco sentiendum est, numerus ψ' certe falsus et ζ' scribendum est.

1) Apogr. Ἀμινσόον et Ἀμινσοῦ. Nos non dubitamus, quin hoc in verbo nomen Issi oppidi lateat.

2) In Iriartis apographo, quod etiam Leakius reddidit, legitur: εἰς τὰς Ἀμμωνιακὰς πύλας ἐντ' (leg. ἐντὸς) κοιλοτάτου τοῦ κόλπου σταδ. σ. Videmur nobis corrupta recte correxisse. Posteriora sic, ut videmus, corrigebat etiam Leakius in libro suo: Journal of a Tour in Asia minor, London 1824, p. 209.

3) Cum deinceps scriptum videamus Ἀπὸ τῶν ἄλλων, unde sequitur, nomen aliquod in Ἀλλῇ latere, sic existimamus, Κατάβολον vicum, quem in ora fuisse

Ciliciae omnia Itineraria ostendunt, corruptum esse in Ἀλλῇ et Ἀλλων. Is autem vicus cum esset ante Issum situs, necesse est, ad πυλῶν non Ἀμανικῶν addi debere, sed Κιλικίων.

4) In apographo legitur: οὐριοδρομοῦντος.

5) Iam diximus, nobis in hoc vocabulo videri Καταβόλον latere, quod nomen, ut id addam, locum talem significat, quo appellari possit. — Tum a Ptolemaeo Αἰγαί, sed a Strabone lib. XIV p. 676 Αἰγαῖαι, et a Dione Cass. XLX. 30 atque a Philostr. vit. Apollon. I. 12, sicuti ab Hierocle p. 46. ed. Paris. Αἰγεαί scribitur, quemadmodum etiam Romani dicunt, conf. Tacit. annal. XIII. 8. Apud Lucanum III. 327 invenies Aegae, item apud Plinium hist. nat. V. 22: oppidum Aegae liberum.

6) In apographo ἐπὶ τοῦ πολλοῦ νότου.

7) In apogr. Κρημνώδης, ita ut nomen proprium esse videatur. Nos verum restituisse putamus.

8) In apogr. Σερετίλῃν ac Σερετίλλεως. Apud Ptolemaeum reperimus hac in regione Σερρέπολιν.

ἐπὶ τὴν Σερρέπολιν ἐπὶ τοῦ πολλοῦ νότου σταδ. σν.· κατὰ δὲ τὴν Σερρέπολιν κώμην· ἐπάνω [ποταμός]·¹ Πύραμος καλεῖται, καὶ ὑπεράνω αὐτοῦ ὄρος καλούμενον Πάριον, ἅπο σταδ. ξ.· Ἀπὸ τῆς Σερρεπόλεως εἰς κώμην² ἐπ' ἄκραν Ἰανουαρίαν σταδ. ρ. Ἀπὸ τῆς Ἰανουαρίας ἄκρας ἐπὶ τὰς Διδύμους νήσους σταδ. λ. Ἀπὸ τῶν Διδύμων νήσων εἰς πόλιν καλουμένην Μάλλον σταδ. ρ.

Serrepolim, cum multum flat notus, directo naviganti stadia 250. Ad Serrepolin autem fluvius, qui Pyramus dicitur, et supra eum, intervallo stadiorum 60, mons Parius dictus. A Serrepoli usque ad vicum, in promontorio Ianuario situm, stadium M. A promontorio Ianuario ad Insulas Geminas stadia 30. Ab insulis Geminis ad oppidum Mallon dictum stadia 100. A Mallo usque

1) In apogr. κατὰ δὲ τὴν Σερε-
τίλην κώμην ἐπάνω (Leakius ἐπά-
νω) Πύραμος καλεῖται. Num recte
correxerim, ego non contendo, sed
si quid video et si quid tam cor-
rupto scriptore probari potest,
hoc periplo id videtur confir-
mari, quod ille Anglus et inge-
nio et doctrina clarus Beaufor-
tius de commutato alveo amnis
Pyrami scripsit. Is autem exi-
stimat, prioribus temporibus ostia
Pyrami ibi non fuisse, ubi hodie
sunt, sed multo magis ad occa-
sum versus et post istud quidem
promontorium, quod hodie Ka-
radash dicitur. Namque illo
loco etiamnum a Beaufortio re-
liquiae oppidorum Megarsi Mal-
lique repertae sunt, quae Pyra-
mum praeterfluxisse praeter alios
et Strabo lib. XIV. p. 675 dicit
et Pomponius Mela l. 13. Quod
si ita est, debemus sic existi-
mare, Serrepolin supra angulum,
qui promontorio efficitur, sitam
fuisse, quod maxime eo confirma-
tur, quod in periplo duae sibi
admodum propinquae insulae com-
memorantur, quas hodie quoque
prae promontorio illo esse nobis
tradidit Beaufortius.

2) Forsitan aliquispiam εἰς κώ-
μην delendum esse censeat: nos
id noluimus facere; eo magis au-
tem nobis verbum Ἰανουαρίαν du-
bium videtur, propterea quod

deinceps ἄκρα Ἰωνία commemo-
ratur. Quod verbum cum tam
simile huius sit verbi Ἰανουαρί-
αν, videtur esse existimandum,
utroque loco idem promontorium
significari, et hunc cursum navi-
gantem tenuisse, ut a Serrepoli
recto navigaret ad promontorium
Ἰώνιον, quod quo appellari posset
locum habebat, inde transvectum
esse ad insulas, inde navigasse
in Pyrami ostia lata, ad quae
Mallus posita esset; a Mallo
adverso fluvio usque Antiochiam,
inde revertisse ad promontorium
Ἰώνιον, post quod erat caput
fluminis. Ceterum si vera est
Anonymi descriptio, aut etiam
si non corrupta oratio, Pyramum
cursum suum oportet extrema
parte sinus Issici prope a mari
tenuisse; nam alioquin fieri non
poterat, ut in tergo Serrepolis
flueret. Hoc tamen addendum
est, verba ἐπάνω κ. τ. λ., si con-
iuncta cum oppido Mallo essent,
ea plane consensura esse cum iis,
quae Strabo lib. XIV. p. 675 de
Mallo dicit, nec tum necesse es-
set, flumen tam prope a mari
collocari. Pausanias l. 34, 2 de
oppido Mallo dicit: τῷ δὲ Ἀμ-
φιλόχῳ καὶ παρ' Ἀθηναίοις ἐστὶν
ἐν τῇ πόλει βωμός καὶ Κιλικίας
ἐν Μαλλῷ μαντεῖον ἀψευδέστατον
τῶν ἐπ' ἡμῶν. Conf. Arrian. exp.
Alex. II. 5.

Ἀπὸ Μάλλου εἰς Ἀντιόχειαν ἑπὶ Πύραμον ποταμὸν σταδ. ρν.

Antiocheam ad flumen Pyramum stadia 150. Ab Antiochea us-

1) Haec Antiochia a nullo commemoratur scriptore, praeter hunc Anonymum et Stephanum Byz., ab ambobus his ad Pyramum cognominata. Sita supra promontorium et usque illuc navigabilis Pyramus fuisse videtur. Mallus in promontorio ipso magis ad meridiem sita fuit. Mannertus dicit, a Strabone XIV. p. 675 non Serrepolin quidem ipsam commemorari, sed quo ea loco sita fuisset significari, cum is diceret, apud Portas Amanicas portum fuisse modicum, unde apud eum ipsum portum putat sitam fuisse Serrepolim. Quod tamen iam idcirco ita esse non potest, quia et a Strabone et a Ptolemaeo Serrepolis non ante Aegeas, sed post hoc oppidum, et quidem statim post Mallum sita fuisse dicitur. Sed multo magis etiam, ut nobis quidem videtur, Mannerti opinio confutatur periplo, in quo Serrepolis non ita procul a Pyramo collocatur. Prius autem, quam quid sentiam pluribus persequar, necesse est afferri, quae nobis de promontorio Karadasch tradidit Beaufortius. Is autem dicit, hoc promontorium orientem versus porrectum esse in mare, et admodum prope ab eo iacere duas insulas, quibus qui in cornu promontorii esset portus satis a ventis defenderetur. Ac non modo super hoc ipso cornu reliquias veterum aedificiorum et mediis et superioribus aetatibus exstructorum reperiri, sed etiam non ita magno interposito intervallo septentriones versus collem editum esse, in quo eodem veterum aedificiorum reliquiae reperiantur. Quae omnia si consideramus, vehementer nobis istius opinio Angli probatur, qui existimat, ubi extremo promontorio veterum aedificiorum reliquiae

reperiantur, ibi antiquis temporibus Megarsum sive Megarsa fuisse, qui locus a Strabone XIV. p. 675 dicatur esse portus urbis Malli, et in monte septentriones versus iacente Mallon ipsam fuisse, quae Scylace auctore p. 40 non ad mare ipsum, sed nonnullo ab eo intervallo sita fuerit, et ad quam amne Pyramo perventum sit, qui ab oriente veniens circum illum montem cursum suum egerit. Quae cum ita sint, dubitandum non est, quin quod promontorium modo Ianuarium, modo Ionium sive Cephalium appellatur, id idem sit, quod nostra aetate ab incolis istius terrae Karadasch dicitur. Etiam aliud quid a Beaufortio affertur, quod oppido probabile nobis visum est. Traditum est enim nobis a Curtio III l. 7, 5, Alexandrum Pyramo iuncto ponte traiecisse, et deinde Megarsum pervenisse, et inde demum Mallum. In iis ostiis, quae olim Pyrami fuisse videntur, est parva insula. Quid? si existimamus, cum Pyramus ab omnibus veteribus perquam latus fluvijs dicatur fuisse, ab occidentali ripa pontem pertinuisse ad istam insulam, et ab hac ad ulteriorem ripam fluminis. Postremum, ut paucis repetamus, quid sentiamus, sic existimamus, Pyramum nostra aetate in mare infundi infra Adanam, antiquis autem temporibus, postquam ab Antiochia aliquantum spatii fluxisset meridiem versus, non ita procul a mari cursum flexisse occidentem versus, et qui ad septentriones a promontorio Karadasch esset mons, circum hunc ivisse, atque ibi, ubi hodie canalis est, qui pertinet in paludem aliquam satis amplam, olim Pyrami fuisse ostia; denique *κώμην ἐπ' ἄκρην Ἰανουαρίαν* esse Megarsum.

Ἀπὸ τῆς Ἀντιοχείας ἐπὶ τὴν ἄκραν Ἰωνίαν, ἣν νῦν Κεφάλον καλοῦσι, σταδ. ο΄· παρὰ τὸ ἀκρωτήριον ποταμός ἐστι πλωτός· Πύραμος καλεῖται. Ἀπὸ δὲ τοῦ Σκοπέλου [Ῥωσικοῦ] μὴ κατακολπίζοντι, ἀλλ’ ἐπ’ εὐθείας πλέοντι εἰς Ἀντιόχειαν, ἐπὶ τὰ πρὸς ἀνατολὴν μέρη τῆς ἄρκτου νότῳ τὰ εὐώνυμα μικρὸν διαφυλάσσοντι,¹ σταδ. τν΄. Ἀπὸ τοῦ Πυράμου ποταμοῦ εὐθυδρομοῦντι εἰς Σόλους, ἐπὶ πὰ πρὸς ἐσπέραν μέρη τῆς ἄρκτου νότῳ μικρῷ παρέλκας,² σταδ. φ΄.³ Ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ Πυράμου ἐπὶ τὸν ποταμὸν Σάρον⁴ σταδ. ρκ΄. Ἀπὸ Σάρου παταμοῦ ἐπὶ στόμα τῆς λίμνης, ἣ καλεῖται Ῥηγμοὶ⁵ σταδ. ο΄. Ἀπὸ Ῥηγμῶν εἰς

que ad promontorium Ionium, quod nunc Caput dicunt, stadia 70. Propter promontorium est navigabilis fluvius, qui Pyramus dicitur. A Scopulo [Rhosico], non appellenti navem, sed directo naviganti usque Antiochiam, ad partes septentrionum ortum versus sitas noto modice ad sinistram flante, stadia 350. Ab amne Pyramo directo naviganti Solos, ad partes occidentales septentrionum modice noto flante, stadia 500. A capite Pyrami usque ad flumen Sarum stadia 120. A Saro flumine usque ad os paludis, qui Rhegmoi vocantur, stadia 70. A Rhegmis Tarsum stadia 70.

1) Cum haec verba non essent integra, ea corrigenda putabamus. Quae autem in iis nobis esse videretur sententia, eam interpretatione reddidimus. Ac primum quidem putabamus, pro *ἐπεὶ* et *μακρὸν* scribendum esse *ἐπὶ τὰ* et *μικρὸν*; deinde addendum *μέρη*; tum *τῆς Ἠπείρου* corruptum esse e *τῆς ἄρκτου*, denique in *διαφαλλῶ* latere *διαφυλάσσοντι*.

2) In Apogr. legitur *Σόλους*. *παρέλκας* necessario falsum est. Quid autem haberet sententiae, id interpretatione expressimus. Ne quis autem putet auctorem peripli maiorem esse aetate Pompeji, quoniam ab eo Solos non dicatur Pompeioli, is cogitet, post Pompeji mortem et Augusto rerum potito pristinum nomen oppidi restitutum esse.

3) Intervallum quingentorum stad. inter ostia Pyrami et oppidum Solos etiam ab Artemidoro apud Strabonem XIV. p. 673 confirmatur. Aliqua opera oppidi Solos, quam posteriore tempore

Pompejopolin appellatam esse constat, Beaufortius superesse tradidit: qui hodie ibi vicus, mapalibus constans, est, plerumque is nomine Mezetlu appellatur.

4) Non potest alius esse fluvius, nisi Sarus. Apogr. habet *Ἀρεῖον*. Mensura videtur recta esse. Dicit quidem Strabo XII. p. 536 in Cappadociae descriptione, duo flumina Saron et Camalon ortus habere in Cataonia et infundi in mare Cilicium, sed in descriptione orae ipsius ciliciae neutrum ab eo commemoratur. Ptolemaeus autem, ut Anonymus noster, ostia Sari commemorat. Hodie is dicitur Syghun. Capita eius habent permulta brevia, ita ut vix eo intrari possit. Tam parum autem distat Sarus a Cydno, ut istum Beaufortius primo adspectu putaret esse brachium Cydni, quod tamen non ita esse ipse postea sibi persuadebat.

5) In apogr. est *Ἀπὸ Ἀρεῖου ποταμοῦ ἐπὶ στόματος λίμνης ὁ*

Ταρσὸν σταδ. ο'. ῥέει διὰ μέσης τῆς πόλεως ποταμὸς Κύδνος.¹
 Ἀπὸ Ταρσοῦ ἐπὶ χωρίον Ζεφύριον² σταδ. ρκ'. Ἀπὸ δὲ Σόλων
 ἐπὶ κώμην Καλανθίαν³ σταδ. ν'. Ἀπὸ Καλανθίας κώμης εἰς
 Ἐλαιουῖσσαν⁴ σταδ. ρ'. Ἀπὸ Σεβάστης εἰς κώμην καλουμένην

Mediam per urbem fluit amnis Cydnus. A Tarso ad castellum
 Zephyrium stadia 120. A Solis ad vicum Calanthiam stadia 50.
 A Calanthia vico ad Elaeussam stadia 100. A Sebaste (Augusta)

καλεῖται Πηγμοί. Apud Strabonem
 XIV. p. 672 ceterosque scripto-
 res ea palus non Πηγμοί sed Πῆγ-
 μα (abrupti quid) dicitur. Hodie
 est campus arenosus, sicut et-
 iam os ipsum fluvii admodum
 brevibus coarctatum est, eo ut
 vix parva navigia intrare possint.
 Sed post ostia dilatatur alveus.
 Hodie dicitur Sarus Tersus-
 chayi, ut antiqua Tarsus Ter-
 sus.

1) Intervallum inter os Cydni
 et urbem Tarsum secundum Stra-
 bonem tantummodo constabat
 quinque stadiis. Sed mensura
 Stadiasmi confirmatur a Beau-
 fortio, qui dicit p. 271 Tarson
 abesse ab ostiis fluvii duodecim
 millia passuum. Addidimus διὰ
 ante μεσῆς. Hodie non per ur-
 bem ipsam, sed citra eam
 fluit.

2) E Beaufortii libro p. 279 in-
 telligimus, inter utrumque flumen
 Sarum et Cydnum longe in mare
 porrigi promontorium arena ef-
 fectum, quod quo minus idem
 existimemus, quod a Mela III. 3
 inter Pyramum et Cydnum esse
 dicitur, ab eodemque promonto-
 rium Ammodes (i. e. areno-
 sum) appellatur, plane nihil ob-
 stare videtur. Non possumus au-
 tem Beaufortio assentiri, qui hoc
 promontorium idem esse arbitra-
 tur, quod a veteribus omnibus
 Zephyrium appellatur, atque
 occasum versus ab oppido An-
 chiale esse dicitur. Ac profecto
 quidem ora in illa terrae parte
 satis aequalis perque parum scis-
 sa est; sed tamen illo loco, ubi
 hodie ad parvum flumen vicus

Mersyn situs est, ora paullum
 convexa est, et Beaufortio ipso
 auctore ibi nonnulla vestigia ve-
 terum aedificiorum reperiuntur.
 Zephyrium vero etiam a Scylace
 p. 40 πόλις dicitur, quam non
 magnam fuisse, inde suspican-
 dum est, quod in hoc periplo
 χωρίον dicitur.

3) Hic locus a nemine memo-
 ratur. Quia autem nec nomen
 eius quidquam habet, quod im-
 probari possit, et ab Anonymo
 nostro multorum locorum facta
 mentio est, quorum apud alios
 scriptores nulla est, fortasse hoc
 loco nihil a scriba peccatum est,
 quamquam non vehementer oblo-
 quar, si quis putet, in Calanthia
 Latmum, qui et fluvius erat et
 vicus, latere, cuius quidem ab
 omnibus fit mentio.

4) In apogr. legitur: ἐλαιῶντα,
 pro quo Iriarte minus recte exi-
 stimavit legendum esse ἐλαιῶνα
 (olivetum). A Stephano ἐλαιουῖ-
 σα tum insula tum peninsula di-
 citur. A Beaufortio traditum est,
 Elaeussam nunc isthmo arena ac-
 cumulata orto cum continente
 coniunctam esse. Initio in conti-
 nente, in qua portus satis am-
 plus esset, conditum fuit oppi-
 dum, quam Elaeussam appella-
 bant idque, si locus coniecturae
 est, propter olivarum copiam.
 Atque insula, cum ipsa quoque
 tota oleis obsita esset, etiam ei
 hanc ipsam ob rem nomen Elae-
 ussa dabatur, non autem ab op-
 pido. Posterioribus temporibus
 Cilicia aspera regno Archelai at-
 tributa, is rex in insula, quae
 usque illuc parum habitata esset,

Κώρυκον σταδ. κ'. Ἀπὸ δὲ Σόλων εἰς Κώρυκον¹ σταδ. σπ'.
ὑπὲρ ἧς ἄπεχον ἐστὶν ἄντρον Κωρύκιον καλούμενον σταδ. ρ'.

ad vicum nomine Corycon stadia 20. A Solis autem ad Corycon stadia 280. Supra eam longe abest stadia 100 specus, nomine

et regiam et novam urbem condidit, quam et veterem Elaeusam, nam ambae urbes una erant, appellabat Sebasten, propterea, quod ipse ab imperatore Augusto rex factus erat. Atque haec ipsa Sebaste est, quae protinus ab Anonymo nostro commemoratur, sed cuius nomen in apographo vel codice in Σεφασώνης corruptum est. Huius urbis multas insignesque reliquias invenit Beaufortius, p. 252 sqq., et in iis sepulcra aliquot, quae integra etiam nunc sunt, et tres aquaeductus maxime admiratus est. In mediis ruinis huius quondam celeberrimae ac florentissimae urbis, tanquam ut inter tumulos, numerus tuguriorum est, quem vicum incolae Ayas appellant.

1) De Coryco, qui in periplo vicus dicitur, haec scripsit Mela l. 13: Non longe hinc [a Pompeiopoli] Corycos oppidum portu saloque incingitur, angusto tergoze continenti annexum. Supra specus nomine Corycius, singulari ingenio ac supra, quam ut describi facile possit, eximius. Deinde Plin. hist. nat. V. 22: Iuxtaque mare Corycos eodem nomine oppidum et specus. Strabo XIV. p. 675 nihil praeter promontorium et specum commemorat, unde licet conicere, post eius demum aetatem eum vicum, qui in illo promontorio fuit, in magnitudinem et nomen oppidi crevisse, quod portu praeclaro, qui ibi esset, probabile est, effectum esse. Nomen huius urbis superest in castello Korgos, quod idem nomen magna urbs apud illud sita mediis aetatibus habuit. Ea autem non in vestigiis veteris Coryci, sed

ab eo ad occidentem adhibitaque vetere materie condita est. Hoc loco dicendum est, a Mela aream Coryci minus accurate definitam esse, cum urbem angusto tergoze continenti adnexam esse diceret; nam e Beaufortii libro p. 255 intelligimus, quae veteris Coryci mutila monumenta supersunt, eo non extremo promontorio ipso, sed supra id reperiri. Quam ob rem nos sic existimamus, portum Corycium ibi fuisse, ubi promontorium commissum esset cum continente, et urbem partim in tergoze, qui profundo inflexu maris ortus esset, partim supra id in continente sitam fuisse. • Anglus Beaufortius l. l. addit, alterum castellum e regione superiori in parva insula situm esse, et putare se, hanc insulam eam esse, quae a Strabone Crambusa dicatur. Is enim haec dicit XIV. p. 571: εἰτ' Ἀνεμούριον ἄκρα, ὁμώνυμος τῇ προτέρᾳ, καὶ Κράμβουσα νῆσος. καὶ Κώρυκος ἄκρα, ὑπὲρ ἧς ἐν εἰκοσι σταδίοις ἐστὶ τὸ Κωρύκιον ἄντρον, ἐν ᾧ ἡ ἀρίστη κρόκος φύεται. E quibus verbis cum appareat Crambusam nonnullo interposito spatio post promontorium Corycum iacuisse, cumque Beaufortius dicat, posteriorem Corycum magis ad occidentem quam superiorem exstructam fuisse, is gubernator navium iure nobis videtur contendere, alterum castellum, etiam Korgos dictum, in Strabonis insula Crambusa aedificatum esse. Ut autem haec insula in periplo non memorata sit, hinc factum esse videtur, quod antiquis temporibus non habitata esset. Ceteroquin mirari satis non possumus, cur Leakius istam insulam pro promontorio Coryco

Ἀπὸ τοῦ Κωρύκου ἐπὶ λιμένα καλούμενον καλὸν Κορακήσιον σταδ. ρκε'. Ἀπὸ τοῦ Κορακησίου ἐπὶ τὴν Ποικίλην Πέτραν, ἥτις ἔχει κλίμακα, δι' ἧς ἐστὶν ὁδὸς εἰς Σελεύκειαν τὴν ἐπὶ τοῦ Καλυκάδνου,¹ σταδ. ο'. Ἀπὸ τῆς κλίμα-

Corycius. A Coryco usque ad portum, nomine pulcrum Coracesium, stadia 125. A Coracesio usque ad Poecilen Petram, quae scalam habet, per quam via ducit ad Seleuciam ad Calycadnum sitam, stadia 70. A scala usque ad amnem Calydnium sta-

potuerit habere, cum ne ullum quidem ullius generis vestigium abrupti promontorii ab iis, qui ibi fuerunt, detectum est. — Quae statim sequuntur verba: ὑπὲρ ὧν ἀπεχόν ἐστὶν ἀκρωτήριον Κορύκιον καλούμενον στάδια ρ'. ea nobis nullo pacto integra esse videntur. Nam si ita interpretamur, quo illa modo se habent, sententiam habemus hanc: supra Solos abest promontorium Corycium, quod dicitur, stadia 100, quae sententia plane falsa est; nam prom. Corycium non potest septentriones versus a Solis iacuisse. Itaque certe ὑπὲρ ἧς aut οὗ corrigendum est. Nec vero etiam fieri potest, ut promontorium supra Corycum iacuerit. Debebat igitur certe dici: infra Corycum. Quod ita cum sit, dubitari nullo modo potest, quin pro ἀκρωτήριον, quod hoc loco ineptum est, ἄντρον scribendum sit; nam probabile non est, huius antri hoc in periplo mentionem factam non esse. Numerus ρ' certe falsus est, videturque pro ρ' cum Strabone XIV. p. 671 ponendum esse κ'. Ac fortasse superius κ' cum hoc ρ' commutandum est. Sed ne ita quidem, ρ' pro vero numero haberi posset, si legeretur ἀκρωτήριον, et ὑπὲρ, quod fieri non potest, quamquam factum est a Mannerto (Geographie der Griechen und Römer Vol. VI. P. II. p. 76), explicaretur: infra, nam tanto

intervallo nec abfuit, nec potuit etiam ab urbe Coryco abesse promontorium Corycus. Denique vero etiam, ne hoc omittamus dicere, promontorium ipsum Κωρυκὸς non ἄκρα Κορύκια dictum est. Post hoc promontorium autem aliud, nomine Anemurium, a Strabone XIV. p. 669 commemoratur, quod tamen non Ptolemaei Zephyrium est, ut Mannertus dicit, sed quo modo a Ptolemaeo situs Zephyrii descriptus est, is non potest intellexisse, nisi rupem, quam dicebant Variam. Nec ullo modo potest hoc Anemurio, aut Zephyrio promontorium Corycus, ut Mannertus contendit, significari. Hoc autem Anemurium videtur propterea in hoc periplo omissum esse, quod id non haberet locum, quo navis appellari posset.

1) In apogr. legitur Λύκον, et deinceps ἐπὶ τὸν ποταμὸν Καλύκιον. Apud Beaufortium p. 223. 234 sq. legimus, citra ultraque hoc flumen magnum esse campum cumulis arenae obtectum. De Seleucia haec dicit Stephanus Byz.: Σελεύκεια, πόλις ἐπὶ Κιλικία τραχεία λεγομένη. ὠνόμασε δὲ Σελεύκειαν αὐτὴν Σέλευκος ὁ Νικάτωρ, ὡς Ἀλέξανδρος φησι. πρότερον δὲ Ὀλβία ἐκαλεῖτο καὶ Τόλια. Hodie quoque antiquum nomen in Selefky servatum est, insignesque reliquiae veterum operum, magnificentiam testantur antiquae urbis.

κος¹ ἐπὶ τὸν ποταμὸν Καλύκαδνον σταδ. μ'. Ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ [Καλυκάδνου] ἐπὶ ἄκραν ἀμώδη στενὴν, Σαρπεδονίαν καλουμένην, σταδ. π'. Ἀπὸ ταύτης ἀνατείνοντα βραχέα ὡς ἀπὸ τῆς Σαρπεδονίας² σταδίου κ'. Ἀπὸ τῆς ἄκρας ἔγγιστα πρὸς τὴν Κύπρον εἰς πόλιν Καρπασίαν νεώταταν³ σταδ. υ'.

dia 40. A fluvio Calydno usque ad promontorium arenosum, nomine angustam Sarpedoniam, stadia 80. Ab ea procurrentia breviter ab Sarpedonia stadia 20. Ab hoc promontorio proxime in Cyprum versus ad urbem Carpasiam extremam stadia 400. A promon-

1) Beaufortius narrat p. 234, non ita longo intervallo a Calydno, post magnam illam planitiem arenosam, redundatione Calydni atque noto natam, esse ruinas urbis quondam moenibus circumdatae, templa, porticus, aquaeductus tumulosque. Eam urbem exstructam esse intra convallem angustam, quae videatur portus quondam fuisse, angusto ore in mare se aperiens. Multa turguria inter ruinas dispersa esse, atque ea ab incolis dici vicum Pershendy. Quae si cogitatione tenemus, videtur prope hunc quasi circulum montium illud promontorium, πέτρα ποικίλη dictum, statuendum esse; nam idem locus hodie quoque incolis veteris Seleuciae portui inservit. Super hunc montem viam, scalae instar, duxisse ad Seleuciam urbem, etiam a Strabone traditum est. Conferatur XIV. p. 670: μετὰ δὲ τὸν Καλύκαδνον ἡ Ποικίλη λεγομένη πέτρα, κλίμακα ἔχουσα λατομητὴν, ἐπὶ Σελεύκειαν ἄγουσαν. Si a Beaufortio p. l. non accepissemus, post Calydnum usque ad locum Pershendy humilem esse oram, neque ullum locum in mare porrectum, malleus credere, pulcrum Coracesium in vico Pershendy quaerendum esse.

2) A Strabone XIV. p. 670 hoc promontorium Σαρπηδῶν scribitur, a ceteris autem ita ut a nostro anonymo. Quod autem in hoc periplo arenosum atque angustum dicitur, id plane a Beau-

fortio p. 235. confirmatum videmus dicente: inde ab Aghaliman, (vetere portu Seleuciae) magna planities arenosa longe in mare porrigebatur: principium eius occidentale desinebat in cornu humile et periculosum, arabice Lissan-el-Kahpeh (italice Lingua di Ragascia) cognominatum; amnis Ghiuksuy (i. e. Coelestis fluvius, i. e. Calycadnus), parens huius magnae planitiei, alluvione natae, eius partem orientalem definit. — Cum praeterea periplo doceamur a Sarpedonia brevissimum transitum ad insulam Cyprum fuisse, id promontorium longe in mare imminuisse apparet: quare nobis ille Anglus falsus esse videtur, quod Lissan-el-Kahpeh dixit vetus promontorium Zephyrium fuisse. Huc accedit, quod etiam a Beaufortio ipso illud confirmatur, prope ab illo promontorio vada fuisse. Nec minus eo confirmatur, Lissan veterem Sarpedona esse, quod ab hoc retro numerantur stadia, et ad Seleuciam et ad Solos. In apogr. Ἀπ' αὐτῆς ἀνατείνον τὰ.

3) In apogr. legitur: εἰς πόλιν Καρπασίου νεωτάστον. De urbe Carpasia in insula Cypro sita Stephanus habet haec: Καρπασία, πόλις Κύπρου, ἣν Πυγμαλίων ἐκτίσεν, ὡς Ἑλλάνικος ἐν τοῖς Κυπριακοῖς. Διονύσιος δὲ διὰ διφθογγὸν Καρπάσειαν αὐτὴν φησιν ἐν τρίτῳ Βασσαρικῶν ἢ ὅποσοι Κινύρειον ἢ ὁλφεινήν Καρπάσειαν.

Ἀπὸ Σαρπεδονίας ἄκρας εἰς Σελεύκειαν σταδ. ρκ' ὁμοίως καὶ εἰς Σόλους σταδ. ρκ'. Ἀπὸ δὲ τῶν Ὀλμῶν¹ ἐπ' ἄκραν καὶ κώμην καλουμένην Μύλας² σταδ. μ'. Ἀπὸ τῆς ἄκρας ἐπὶ λιμένα

torio Sarpedonia ad Seleuciam stadia 120. Item usque Solos stadia sunt 120. Ab Holmis ad Mylas et promontorium et vicum stadia 40. A promontorio ad portum Nesulium et promontorium in-

1) Nihil certo excidit, quamquam repente Holmi commemorantur. Hodie Aghaliman, i. e. portus Agha, dicuntur, de quo Beaufortius haec dicit: Aghaliman est perangustus sinus, sed tutus a ventis, qui quondam portus Seleucia erat, cum ea portus indigeret. Cum Beaufortio auctore Aghaliman non plus novem millia passuum a Seleucia absit, traditumque ab veteribus scriptoribus memoriae sit, incolae Holmorum a conditore Seleucia ad augendam multitudinem in hanc urbem iussos esse migrare, ita ut Holmi inde ab eo tempore portus tantum essent, quin ii in Aghaliman quaerendi sint, vix dubitari posse videtur. Sed haud dubie ille Angelus primus fuit, qui haec verba Strabonis XIV p. 671 recte explicaret: εὐθὺς γὰρ ἐστὶν ἡ τοῦ Καλυκάδου ἐκβολὴ κάμψαντι ἡϊόνα, ποιοῦσαν ἄκραν, ἣ καλεῖται Σαρπηδῶν. Πλησίον ἐστὶ τοῦ Καλυκάδου καὶ τὸ Ζεφύριον, καὶ αὐτῇ ἄκρα· ἔχει δὲ ὁ ποταμὸς ἀνάπλουν εἰς τὴν Σελεύκειαν πόλιν εὐ συνοικουμένην, καὶ πολὺ ἀφρῶσαν τοῦ Κιλικίου καὶ Φαρυλλίου τρόπον. Omnes enim viri eruditi, qui in studio geographiae antiquae versati sunt, putaverunt, Zephyrium a Strabone post Calydnium poni, ita ut is amnis inter promontoria Sarpedoniam et Zephyrium in mare infunderetur. Sed id a Strabone dici, neque ex eius verbis apparet, et refutatur iis, quae tum sequuntur: μετὰ δὲ τὸν Καλυκάδον ἡ Ποικίλη λεγομένη πέτρα, κλίμακα ἔχουσα λατομητὴν, ἐπὶ

Σελεύκειαν ἄγουσαν κ. τ. λ. Quo etiam istud accedit, ut Beaufortius in illa ora, ultra Calydnium porrigente se, non ullum, quod in mare immineret, cornu conspexerit. Nos igitur putamus, non longe a Calydno et citra eum promontorium quoddam fuisse, quod tamen alluvione arenae, multa saecula continuata, exaequatum est. Si quis autem nostram velit opinionem Ptolemaeo refellere, is hoc teneat, Ptolemaeum verba Strabonis pariter minus recte potuisse intelligere atque ceteros omnes.

2) Praeter Plinium l. l. nullus alius scriptor harum Mylarum mentionem facit. Quam deinceps habemus scripturam Μύλη, eam Plinius quoque secutus est. Re autem diligenter ponderata assentiri Leakio non possumus, existimanti, Mylas id promontorium esse, quod aetatibus mediis Cap Cavaliere, i. e. prom. Eques, dictum est. Nam id, ut postea iterum dicetur, non potest aliud esse, nisi Aphrodisias, cuius infra sit mentio. Mylae enim non potest longe ab Holmis abfuisse, ut vel Plinio, eam statim post Holmas (sic enim scribit) commemorante, vel Stadiasmo, mensuram quadraginta tantum stadiorum ponente, confirmatur. Atque etiam, si rationem tabulae a Beaufortio descriptae habemus, vix possumus dubii haerere, quo Mylas collocandas esse putemus. Nam inde ab Holmis litus longe recedit, et quod tum est cornu, id pro area veterum Mylarum habendum esse putamus.

Νησούλιον¹ καὶ ἄκραν ἐπινήσιον σταδ. ξ'. Ἀπὸ τῆς ἄκρας ἐπὶ χωρίον Φιλαίαν σταδ. κ'. Οἱ πάντες ἀπὸ Μυλαίων τὸν ἐπίτομον σταδ. φ'. Ἀπὸ τῆς Φιλαίας ἐπὶ νῆσον Πιτυούσσαν² σταδ. ρλ'. Ἀπέχει ἡ Πιτυούσσα ἀπὸ Χερρόνησου τῆς πρὸς τὴν Μύλην σταδ. κ'. Ἀπὸ τῶν ἄκρων³ τῆς Πιτυούσσης πρὸς τὴν Ἀφροδισιάδα σταδ. με'. Ἀπὸ Ἀφροδισιάδος ἐκ τῶν εὐωνύμων ἔχοντι τὴν Πιτυούσσαν⁴ ἐπὶ πύργον κείμενον πρὸς ἄκραν, ἣ προσονομάζεται Ζεφύ-

sulae simile stadia 60. Ab hoc promontorio ad castellum Philaeam stadia 20. Universa sunt stadia a Mylis recto cursu 500. A Philaea ad insulam Pityussam stadia 130. Abest Pityussa a continente apud Mylas stadia 20. A promontoriis Pityussae ad Aphrodisiadem stadia 45. Ab Aphrodisiade a sinistra habenti Pityussam ad turrim aedificatam in promontorio, quod Zephyrium cognominatum est, stadia 40. A Zephyrio ad promontorium

1) Hoc Nesulion a nullo alio scriptore commemoratur; nos autem putamus, id promontorium breve, quod e regione insulae Pityussae est, antiquis temporibus hoc nomine denotatum esse. Neque Philaea, quae statim sequitur, quam viginti tantum stadia auctor Peripli nostri a Nesulio abesse dicit, a quoquam commemoratur. Nec possumus dubitare, tabulam Beaufortii considerantes, quo hoc castellum locemus: locandum est enim a latere sinistro promontorii Aphrodisiadis, et nisi toti fallimur, est illa parva insula, eadem Cavaliere dicta, quae ad orientem a promontorio Aphrodisio iacet. Ego reliqui Μυλαίων, quamquam intelligendae sunt Mylae, quae supra dictae sunt. Ceterum apparet, mensuram φ' plane falsam esse.

2) Haec insula Pityussa etiam in Actis sancti Barnabae commemoratur, v. Wessel. not. 708. Non potest dubium esse, quin haec insula eadem sit, quae temporibus bellorum sacrorum Provençal, propterea quod lingua provinciali, equitum Ioannensium teneretur, dicta est; a Turcis autem hodie Manavat appellatur. In ea multa opera equitum restant. Mensura inter-

valli inter Mylas et Pityussam sine dubio integra est.

3) Ἀπὸ τῶν ἄκρων. Est profecto difficile statuere, utrum ἀπὸ τῆς ἄκρας corrigendum, an vetus scriptura relinquenda sit. Habet enim Pityussa plura loca longe in mare imminencia, sed cum ad magnitudinem mensurae intersit, a quo quis promontorio provehatur, videtur non posse intelligi nisi unum promontorium, nisi forte ita existimandum est, pluralem eam ob causam esse positum, ut significaretur, inde a primo promontorio cetera praeternavigata esse.

4) In apogr. legitur: ἐκ τῶν εὐωνύμων ὑμῶν ἔχοντ' τὴν Πιτυούσσαν. Ὑμῶν haud dubie nihil est, nisi repetitio postremarum syllabarum verbi εὐωνύμων, et pro ἔχον scribebatur erat ἔχοντι. — Haec Aphrodisias et a Ptolemaeo commemoratur, et a Scylace p. 40, a quo tamen Ὀρμος Ἀφροδισίας dicitur. In eo promontorio etiam urbem fuisse cognominem intelligimus ex hoc periplo et ex Plinio, qui hist. nat. V. 22 dicit: Promontorium Sarpedon. Oppida: Holmae, Myle. Promontorium et oppidum Veneris, a quo proxime Cyprus insula. Videtur autem Aphrodisias eadem penin-

ριον¹ σταδ. μ'. 'Απὸ τοῦ Ζεφυρίου ἐπ' ἄκραν καὶ πόλιν 'Αφρο-
δισιάδα² σταδ. μ'. 'Απὸ δὲ τῆς Σαρπεδονίας ἄκρας εἰς 'Αφροδι-
σιάδα ὁ πλοῦς ἐπὶ τὴν κα.....δεθιν³ σταδ. ρκ'. Ἡ δὲ 'Αφρο-
δισιάς κεῖται ἔγγιστα τῆς Κύπρου πρὸς τὸν Αὐλῶνα ἄκτην
κατὰ Κρομμύων ἐχούσης⁴ πρὸς τὰ μέρη τῆς ἄρκτου σταδ. φ'. Ἀπὸ
'Αφροδισιάδος ἐπὶ χωρίον καλούμενον Κίφισον⁵ σταδ. λε'. 'Απὸ
Μέλανος⁶ ποταμοῦ ἐπὶ ἄκραν Κραύνους⁷ σταδ. μ'. 'Απὸ τῶν

et oppidum Aphrodisiadem stadia 40. A promontorio Sarpedonia ad Aphrodisiadem navigatio usque ad Celenderin stadia 120. Aphrodisias autem iacet proxime Cyprum ad fretum versus ripam circa Crommyon habentem ad septentriones stadia 500. Ab Aphrodisiade ad castellum dictum Ciphisum stadia 35. A Melane fluvio ad promontorium Craunos stadia 40. A Craunis ad Pisurgia a

sula esse, quae temporibus bel-
lorum sacrorum Cap Cavaliere, i. e. prom. Eques, dicebatur eadem de causa, quam supra dixi. De hoc loco haec scripsit Beaufortius: Promontorium, Cavaliere dictum, ultimum est et summum eorum, quae ab hac ora in mare porriguntur: scopuli marmore compositi ardui e mari se attolunt ad septingentos pedes. — Omnes loci huius insulae, qui accessi sunt, defenduntur moenibus, atque e regione Isthmo est editus locus, in quo olim munitiones fuisse videntur. Isthmus ipse latus est fere ducentos pedes, habetque duas paludes non adeo profundas, cum mari canali coniunctas. — Interiorem partem insulae non perscrutabamur, et quae pauca videbamus domicilia, ea erant ad portum aliquem ad occidentem versus ab Isthmo. Prope erant laurus, quae, quod memoratu dignum est, nusquam alibi nisi prope antiquas ruinas inveniuntur.

1) Hoc Zephyrium praeter auctorem peripli a nullo alio commemoratur; ego autem non dubito, quin cornu istud, quod post illum sinum est, qui hoc ipso et promontorio Aphrodisiade efficitur, pro Zephyrio habendum sit.

2) Retro navigavit auctor peripli, ne quis refelli putet situm Zephyrii a me descriptum.

3) Quid in hoc verbo, partim in codice deleta, lateat, difficile dictu est; nobis tamen visum est urbem Celenderim a scriptore significari.

4) Quo modo ea verba corrigenda essent, conati sumus cogitatione assequi. In apogr. legitur: πρὸς τὴν Αὐλῶνα et: κατὰ πρῶμναν ἔχουσα; mensura tamen videtur integra esse. Hodie quoque a Cypro insula directe versus Seleuciam, quae supra Sarpedoniam est, navigatur. Conf. Kinneir, Reise durch Kleinasien etc. p. 160 sqq. Ptol. V. 14 dicit Κρομμύων, Strabo XIV. p. 669. 582. 683 Κρομμύον ἄκρα.

5) Hoc castellum a nemine commemoratum videmus. Non dubitamus, quin id ibi fuerit, ubi terra inter duos sinus in mare porrigitur. Vidit ibi reliquias Beaufortius, qui tamen iniuria, ibi Holmos fuisse dicit.

6) Intervallum inter Ciphisum et Melanem excidit. Quo nomine hic fluvius appelletur, a nemine dicitur, sed fluvium in illa parte orae esse, ostendunt tabulae.

7) Crauni, qui iidem a nemine commemorantur, siti post Melanem fuerunt; nam statim post

Κραύνων ἐπὶ τὰ Πισούργια¹ εὐώνυμα ἔχοντι τὴν Κράμβουσαν σταδ. με'. Ἀπὸ τῆς Ἀφροδισιάδος ἐπὶ τὰ Πισούργια σταδ. ρκ'. Ἀπὸ τῶν Πισουργίων εἰς κόλπον Βερενίκης² σταδ. ν'. Ἀπὸ Κελενδέρεως³ εἰς Μανδάνην σταδ. ρ'. Ἀπὸ Μανδάνης⁴ ἐπ' ἀκρωτήριον Ποσειδίου⁵ καλούμενον σταδ. ζ'. Ἀπὸ Μανδάνης ἐπὶ τὰ Διονυσιοφανούς σταδ. λ'. Ἀπὸ Διονυσιοφα-

sinistra habenti Crambusam stadia 45. Ab Aphrodisiade ad Pisurgia stadia 120. A Pisurgiis ad sinum Berenices stadia 50. A Celenderi usque Mandanen stadia 100. A Mandane ad promontorium Posidium dictum stadia 7. A Mandane usque ad Dionysiophanos stadia 50. A Dionysiophanis ad Arymagdum sta-

hunc fluvium locus est, qui longe ultra ostia in mare porrigitur.

1) Etiam hic locus solum in hoc periplo reperitur. Nos putamus Pisurgia in illa peninsula sive promontorio fuisse, quae post Aphrodisiadem longissime in mare porrecta est, quaeque a Beaufortio Leakioque falso pro Aphrodisiade ipsa habita est. Nos verum vidisse, maxime insula parva confirmatur, quae haud procul a Pisurgiis est, quaeque hodie Papatoula, i. e. insula papilionum, dicitur. Eam pro Crambusa, quae ab auctore peripli commemoratur, habemus. Denique nostra opinio etiam eo firmatur, quod stadia ab Aphrodisiade in hoc promontorium per directum numerantur. — In apogr. autem legitur: εὐώνυμα ἔχοντα.

2) In apogr. est: εἰς κόλπον Βερενίκην, pro quo Iriarte vult scribi Βερενίκη; sed si quid videmus Βερενίκη scribendum est. Huius sinus, certe hoc nomine appellati, non ullus alius mentionem facit. Qui autem fuerit, nobis non dubium videtur; prius enim, quam Celenderim perveniat, est sinus magnus, qui multum in continentem resilit. Factum est autem, ut cum haec regio subdita esset regibus Aegypti, is nomen a Berenice, quod nomen tot reginae Aegyptiae gessere, acciperet.

3) Stadiasmus a sinu Berenices usque ad Celenderim deperditus est. Huius urbis etiamnum reliquiae supersunt, ac ne nomen quidem deletum est; nam hodie is locus Kelindreh dicitur. Est bonus portus, a quo in terras meridianas fere solvant naves. Aliquamdiu haec urbs Palaeopolis dicebatur.

4) Strabo XIV. p. 670 haec dicit: ἐν τούτῳ δ' ἐστὶν Νάγιδος πόλις πρῶτον μετὰ τὸ Ἀνεμούριον· εἴτ' Ἀρσινόη πρόσορμον ἔχουσα· εἴτα τόπος Μελανία, καὶ Κελένδερεις πόλις, λιμένα ἔχουσα. Est valde probabile, hanc Mandanen eandem esse, quae a Strabone Μελανία dicitur. Est parva peninsula, et Beaufortio tradente, hodie quoque vestigia veterum aedificiorum in ea inveniuntur.

5) Hoc Posidium est sine dubio idem promontorium, quod hodie Kitzliman dicitur. Est angusto atque humili isthmo cum continente commissum.

6) Nos nihil mutavimus, quamquam τὰ Διονυσιοφανούς integrum esse non potest. Nomen ductum esse a Baccho facile intelligitur, non item, quid sit φανός. Nam φανός aut significat clarus, luminosus, splendidus, aut est substantivum significatque lumen, lucerna, radii, fax. Potest igitur

νοὺς εἰς Ἀρύμαγδον¹ σταδ. ν'. Ἀπὸ Ἀρυγμάδου εἰς Ἀνεμούριον σταδ. ν'. Ἀπὸ Ἀνεμουρίου ἐπὶ τὰ τῆς Κύπρου ἔγγιστα ἐπὶ Κρομμύου ἄκραν σταδ. τ'. Ἀπὸ δὲ Ἀνεμουρίου² εἰς Πλατανιστοῦντα σταδ. τν'. Ἀπὸ Πλατανιστοῦντος εἰς χωρίον Χάραδρον³ σταδ. τν'. Ὑπὲρ δὲ Χάραδρου κεῖται ὄρος μέγα, Ἀνδρικός καλούμενος, ἄπο

dia 30. Ab Arymagdo ad Anemurium stadia 50. Ab Anemurio proxime in Cyprum versus iuxta Crommyû promontorium stadia 300. Ab Anemurio autem ad Platanistunta stadia 350. A Platanistunte ad castellum Charadrum stadia 350. Supra Charadrum iacet mons mag-

significare: Bacchus lucens, aut lucerna Bacchi. Hunc locum eundem esse, qui posthac Arsinoë appellaretur, hoc nomen autem eo tempore natum esse, quo hæc regio regibus Aegypti pareret, iam significavi.

1) Quanquam, quantum nos meminimus, non videtur ab auctore huius peripli mentio fieri fluviorum non addito hoc verbo nominibus propriis, tamen similitudine nominis adducimur, ut in *Πυγμανοῦς* et *Πυγμαῶν* latere putemus fluvium Arymagdum, hodie Ondek-Skelessi dictum. Urbis Nagidi sive Agidi, quae a Strabone, fluvium Arymagdum non commemorante, dicitur, sibi Beaufortius et locum et ruinas reperisse videtur.

2) Hoc promontorium Anemurium hodie etiam appellatur Anamúr. In apogr. est Κρόμμω. Debebam corrigere; nam illud prom. insulae Cypri Κρόμμον dicitur.

3) Strabo XIV. p. 669 dicit hæc: εἴτα Χάραδρου ἔρουμα, καὶ αὐτὸ ὑφορμον ἔχον. ὑπέρκειται δ' ὄρος Ἀνδρικός, καὶ παράπλους τραχὺς, Πλατανιστὸς καλούμενος· εἴτ' Ἀνεμούριον ἄκρα, καθ' ἣν ἡ ἡπειρος ἐγγυτάτω τῆς Κυπρίας ἐστὶν ἐπὶ Κρομμύου ἄκραν, ἐν διάστηματι σταδίων τριακοσίων πεντήκοντα. Videmus igitur hoc quoque loco, ut supra de Seleucia, Stadiasmus consentire cum Strabone. Apud Beaufortium p. 194 hæc legimus: Aliquot millibus

passuum factis orientem versus devehebamur ad vallem inter montes sitam, per quam rivulus fluebat, super quam utrimque tuguria pastorum videbamus, et in ostiis eius ruinas aetatum recentiorum. Incolae appellabant locum illum Karadran; nomen indicat Charadrum, castellum et portum, qui Strabone auctore inter Cragum et Anemurium, in ora aspera, Platanisto dicta, erat. Aspera tristisque iure hæc ora dici potest; nam inde a planitie Selinuntis usque ad promontorium Anemurium, quod est spatium triginta millium passuum, pecten nudorum saxosorumque montium bis tantum angustis vallibus interrumpitur, per quas torrentes se infundunt in mare. Prima vallis est Karadran (Charadrus), altera media est inter hanc et promontorium Anemurium, et ibi quoque reperitur recentium aliquid ruinarum. Magnum illud Tauri brachium, quod directo ab Alaya (Coracesio) it usque ad prom. Anemurium, repente ex adverso Charadro desinit, hocque ipsum brachium erat sine dubio mons Andricus, quem Strabo describit imminentem Charadro. Quibus verbis et quae Strabo dicit, et quae auctor huius, peripli plane confirmantur. Nos igitur etiam cum Strabone Ἀνδρικός scripsimus, cum in apogr. esset Ἀνδροκος. (In aliquot codicibus Strabonis scribitur Ἀνδρικλος, sed alteram scripturam Ἀνδρικός iu-

σταδ. λ' Ἀπὸ τοῦ Χαράδρου ἐπὶ χωρίον Κράγον¹ καλούμενον
σταδ. ρ' Ἀπὸ τοῦ Κράγου ἐπὶ χωρίον ἐπὶ θαλάσσης Νεφελὶν²
σταδ. κε' Ἀπὸ τοῦ Νεφέλεως ἐπὶ ἄκραν Νησιαζούσαν³
σταδ. π' Ἀπὸ Νησιαζούσης ἄκρας εἰς Σελινοῦντα⁴ σταδ. ρ'

nus, nomine Andricus, procul stadia 30. A Charadro ad castellum Cragum dictum stadia 100. A Crago ad castellum maritimum Nephelin stadia 25. A Nepheli ad promontorium Nesiazusam stadia 80. A Nesiazusa ad Selinunta stadia 100. A Selinunte ad Acamanta Cypri sta-

stiozem esse etiam Periplo confirmatur, habente Ἄνδροκος.) — Hoc loco ea reprehendimus, quae supra a nobis consulto omissa sunt, putamus enim, quae a Beaufortio media inter Charadrum et Anemurium vallis et sinus commemoratur, eum locum esse, qui in Periplo nostro Πλατανούς dicitur. Ac nos non dubitamus, quin tota ora nomen traxerit ab hac valle, quae propter copiam platanorum Πλατανιστός aut etiam Πλατανιστοῦς diceretur. Intelligimus igitur hoc quoque loco hunc Periplum confirmari scriptoribus recentibus. Scriptura, quae in apogr. est, necesse est sit corrupta.

1) Haec dicit Strabo XIV. p. 669: εἶτα Κράγος, πέτρα περίκρημνος πρὸς θαλάττην. Is autem castellum non commemorat. Est veri simile, iuxta hoc ipsum castellum posthac ab Antiocho novam urbem, ab ipsius nomine appellatam, conditam esse. Nam a Ptolemaeo Antiochia in Crago commemoratur quae tamen inferior Strabone et Periplo fuisse videtur.

2) E Beaufortii tabula geogr. videmus, non longe a prom. Crago alterum promontorium esse, ita ut mensura in Stadiasmo stadiorum viginti quinque plane conveniat, quam ob rem certum esse videtur, in hoc promontorio exstructam fuisse Nephelin; nam ita duxi duce Ptolemaeo scribendum esse. In apogr. enim falso est Ζεφέλλους, ac deinceps Ζεφέλλον.

3) Si sequeremur Leakii tabu-

lam, non posset ulla dubitatio esse, quin haec Nesiazusa non procul a Selinunte, ubi longa lingua est, collocanda esset; cui tamen loco, si quid in hac re auctoritatis ponendum est, mensura in stadiasmo, neque a Nepheli ad Nesiazusam, neque a Nesiazusa ad Selinunta conveniret. Ceterum hoc nomen, quod significat: formam insulae habens, nihil habet offensionis. Supra erat Νησούλιον, quod diximus nobis videri diminutivum verbi νῆσος, quod de promontorio dictum idem significat.

4) Haec scripsit Beaufortius p. 181: Aliquot millibus passuum factis ora rupibus plena aperit se in campum feracem duobus rivulis distinctum, quorum unus altum promontorium et amoenum circumit, quod Selinty dicitur. Paulo post haec adduntur: Mons et promontorium Selinty se attollit arduum e planitie ab altero latere, ab altero efficit ordinem nudorum scopulorum, quorum in summo iacent ruinae veteris castelli, quo aditus ad montem undique defenditur. Coelo meridiano cernebamur perspicue insulam Cyprum, e mari eminentem, quamquam distantem plus septuaginta millia passuum. Ac primum quidem dicendum est, ab Anonymo nostro promontorium et fortasse etiam castellum intelligi. Strabo Selinuntem fluvium dicit; nam haec sunt eius verba XIV. p. 669: εἶτα Λαέρτης προύριον ἐπὶ λόφον μαστοειδούς,

Ἀπὸ Σελινούντος ἐπὶ τὰ Ἀκάμαντα τῆς Κύπρου σταδ. αδ.
Ἀπὸ δὲ τοῦ Ἀκάμαντος εἰς Ναύλους¹ σταδ. ρκ. Ἀπὸ τῶν Ναύ-
λων ἐπὶ χωρίον ἐπὶ θαλάσσης λεγόμενον Λαέρτου² σταδ. τκ.

dia 1200. Ab Acamante ad Naulos stadia 120. A Naulis ad
castellum maritimum, dictum Laertis castellum, stadia 320. A

ὑφορμον ἔχον· εἴτα Σελινούς πο-
ταμός· Ac profecto fieri potest,
ut ille rivulus, quem Beaufortius
dicit, quondam maior fuerit, aut
etiam temporibus hibernis in flu-
minis magnitudinem crescat di-
ctumque sit Selinus. Quam ob
rem nobis Groskurdus non recte
fecisse videtur, quod πόλις pu-
tauit corruptum esse in ποταμός.
Hoc profecto modo res critica
factitanda non est. Quae autem
istic urbs fuit, etiam Selinus ap-
pellata, eam probabile est, post
Strabonis auctorisque peripli no-
stri aetatem esse conditam. Haud
dubie autem illud promontorium
propter copiam hederæ Selinus
appellabatur, quod nomen et in
fluvium et posthac etiam in op-
pidum transferebatur. Quanto au-
tem spatio Cyprum insulam Ano-
nymus noster abesse a Selinunte
dicit, id teste Beaufortio p. 1.
fere dimidio maior statui debet.
In apogr. est Σεληνούντα et Σε-
ληνούντος, tum Ἀκάμαντα et Ἀκά-
μαντος.

1) Hunc nos locum non in me-
ridiana ora Asiae minoris poni-
mus, sed putamus, promontorium
insulae Cypri Καλλινούσαν cor-
ruptum esse in Ναύλους, quod
ita esse, videtur etiam mensura
centum viginti stadiorum confir-
mari, quamquam libenter largi-
mur, facillime potuisse pro ἀπὸ
τοῦ Σεληνούντος scribi ἀπὸ τοῦ
Ἀκάμαντος.

2) In apogr. legitur: ἐπὶ χωρίον
λεγόμενον ἐπὶ θαλάσσης. Debebat
transponi ἐπὶ θαλάσσης. Etiam
supra dicebatur ἀπὸ τοῦ Κράγου
ἐπὶ χωρίον ἐπὶ θαλάσσης. Ἐπὶ θα-
λάσσης igitur videtur de indu-
stria tanquam adiectivum cum

χωρίον coniunctum esse. Quo
autem hoc castellum locandum
sit, non ita facile statui potest.
Beaufortium si sequimur, duo
sunt loca, quae et Strabonis XIV.
p. 669 et Anonymi nostri descrip-
tione castelli Laertii convenient.
Dicit enim l. l. haec: Deinde
est scopulosa parva peninsula;
latera non excedunt altitudinem
pedum centum triginta, sed ar-
dua sunt vertexque plenus est
ruinis veterum posteriorumque
aetatum. Inter hanc rupem et
proximum cornu sinus efficitur
perexiguus ille quidem nec ullo
pacto ad naves a tempestatibus
tutandas aptus. Inde ab intimo
sinu collis se attollit, ad cuius
usque verticem ruinae eiusdem
generis et quas iam commemo-
rari pertinent. Quam descriptio-
nem si cum descriptione Strabo-
nis et huius peripli comparamus,
statuendum esse videtur, vetus
castellum Laertis in hoc fuisse
colle. Sed etiam alius locus est
a Beaufortio p. 177 descriptus,
qui huc pertinere videtur: A Co-
racesio orientem versus navigan-
tes sumus octo vicos et oppida
non longe inter se distantia prae-
tervecti. — Lapides bene caesi,
dispersi iacentes maioresque
quam quibus hodie incolae istius
terrae ad aedificandum utuntur,
movebant nos, ut haec loca ar-
bitraremur in vestigiis veterum
oppidorum exstructa. Aliud oppi-
dulum exstructum in montis ca-
cumine, cuius arduo latere supra
ripam se erigente prohibebamur,
quominus istum ascenderemus,
meliolem praebebat speciem vi-
debaturque nobis eam ob causam
vetus Σύνεδρα. Commemorantur

Ἀπὸ Λαέρτου... εἰς Κορακήσιον¹ σταδ. ρ'. Ἀπὸ Κορακησίου εἰς Ἀῦνησιν² ἐπὶ χωρίον Ἀνάξιον σταδ. π'. Ἀπὸ Ἀναξίων εἰς χω-

Laertis castello ad Coracesium stadia 100. A Coracesio ad Aunesium ad castellum Anaxium stadia 80. Ab Anaxiis ad castel-

enim inde a castello Laertis a Strabone XIV. p. 669 duae aliae urbes, Syedra et Hamaxia. Sic enim apud illum est: Μετὰ δὲ τὸ Κορακήσιον Σύνεδρα πόλις, εἰδ' Ἀμαξία ἐπὶ βουνοῦ κατοικία τις, ὕφορμον ἔχουσα, ὅπου κατὰγεται ἡ ναυπηγήσιμος ὕλη· Κέδρος δ' ἐστὶν ἡ πλείστη· καὶ δοκεῖ ταῦτα τὰ μέρη πλεονεκτεῖν τῇ ταιαύτῃ ξυλείᾳ· καὶ διὰ τοῦτ' Ἀντώνιος τὰ χωρία ταῦτα τῇ Κλεοπάτρᾳ προσένειμεν, ἐπιτήδεια ὄντα πρὸς τὰς τῶν στόλων κατασκευάς. εἶτα Λαέρτης φρούριον κ. τ. λ. Syedra etiam a Ptolemaeo lib. V. enumeratur, qui etiam urbem, nomine Iotapen, addit, cuius a Plinio quoque l. V, c. 20 fit mentio. Cur haec loca ab auctore huius peripli omittantur, possunt duae causae afferri: aut enim nondum erant haec oppida condita, aut ab eo appulsum ad ea non est. Alia autem quaestio oritur, num urbs Laerte idem locus atque hoc castellum sit. Illa enim a Ptolemaeo procul a mari in mediterraneis partibus Ciliciae asperae collocatur, atque ita quidem, ut a Selinunte stadiis 480 occidentem versus et totidem fere stadiis septentrionem versus absit. Quam ob causam existimandum videtur, patriam Diogenis aliam fuisse urbem atque hoc castellum; quod nobis eo confirmari videtur, quia ista Λαέρτη tantummodo, hoc autem Λαέρτης φρούριον appellabatur; ac fortasse hoc loco, quod vix alias fit, in hoc periplot verum nomen Λαέρτου χωρίον invenitur. — Ut vero eo revertamur, unde egressi sumus, nos sic existimamus, cum in hac orae parte, quae a Selinunte ad Coracesium pertinet, nullus alius videatur locus esse, ubi ista Syedra, et a

Strabone et a Ptolemaeo commemorata, potuerit esse, nisi qui a Beaufortio isti attribuitur quique etiam numeris Ptolemaei, si recti sunt, confirmatur, castellum Laertis fuisse in illo monte, supra sinum duabus linguis factum se erigente, in quem utrumque illud videtur cadere, et quod is a Strabone dicitur mammae similis esse et in periplot maritimus. Cui rei etiam stadiasmus inde a castello usque ad Coracesium convenit; nam stadiasmus inde a Selinunte usque ad castellum non habemus. Ac fortasse dubitari non debet, quin illa Iotape, quae a Ptolemaeo l. V. Plinioque V, 20 commemoratur, in illa peninsula, in qua hodie quoque vestigia veterum operum reperiri, supra apud Beaufortium legimus, condita fuerit, sed haud dubie aliquanto tempore post aetatem anonymi huius. Cur autem Hamaxia, quae apud Strabonem sunt, non in illo colle ponamus, post a nobis dicetur.

1) Omnia, quae nobis de promontorio Alaya tradidit Beaufortius p. 163 sqq., demonstrant, id esse vetus Coracesium, illud firmum ultimumque piratarum refugium. Conf. Liv. XXXI. 20.

2) Inde a Coracesio usque ad flumen Melanem praeterquam a Strabone qui urbem Ptolemaidem memorat, a nemine ullius loci digni memoria fit mentio. Ab auctore peripli videmus plus unum nominatum, ac primum quidem Anaxium sive Anaxia. Supra vidimus a Strabone tradi Hamaxia quaedam in colle edito condita: cum nos autem putemus plus fidei auctori peripli, et propter aetatem eius et propter consensionem, quae est ei plurimis in rebus cum scriptori-

ρίον καλούμενον *Αὐγὰς* σταδ. ο'. 'Απὸ *Αὐγῶν*¹ ἐπ' ἀκρωτήριον *Λευκοθεῖον*² σταδ. ν'. 'Απὸ *Λευκοθείου* εἰς *Κύβερναν*³ σταδ. ν'.

lum, nomine Augas, stadia 70. Ab Augis ad promontorium Leucotheum stadia 50. A Leucotheo ad Cybernam stadia 50. A

bus recentissimarum aetatum, tribuendum esse, quam Straboni geographo, non dubitamus Strabonis Hamaxia pro Anaxiis hoc loco memoratis habere idque oppidum non ante Coracesium, ut a Strabone factum est, sed post id promontorium, auctoritate huius peripli, collocare. Haec autem opinio nostra confirmatur his rebus. Primum apud Beaufortium p. 176 haec leguntur: In vertice collis editi et cuneati, ad tria millia passuum cis Alaya (i. e. Coracesium) et duo millia passuum longe ab ora, repertae a nobis sunt antiqui oppidi ruinae desertae. Hoc fuit moenibus circumdatum, aliquam partem Cyclopum more exstructis. Cernuntur ruinae magnifici templi inter easque dispersa iacent fragmenta statuarum multaeque inscriptiones graecae. Quanto opere haec verba convenient cum Strabonis verbis, non est quod pluribus demonstrum. V. supra p. 222 not. 3 Illud addimus, nobis videri istum montem, in quo esset castellum et oppidum Hamaxia, *Αὐνησιν* appellatum fuisse hincque ab auctore peripli additum: usque ad montem Aunesin ad castellum cet., nisi forte potius iste mons promontorii formam habuit: quod si sumitur, etiam magis convenit εἰς *Αὐνησιν*. Mensuram octoginta stadiorum maiorem esse, quam quae huc quadret, libenter fate-mur, nec tamen idcirco minus nobis persuasum est de iis, quae diximus.

1) Quo hae Augae locandae sint, his docebo. Beaufortius p. 166 haec nobis tradidit: In promontorio Ptolemaide (tenendum est, hoc nomen a Beaufortio, sequuto Strabonem, huic promontorio tribui,) inveniebamus multas rui-

nas aedificiorum et nonnulla fragmenta murorum Cyclopiorum. In utroque huius promontorii latere videntur portus manu facti fuisse, sed moles in mare productae plane dirutae sunt, earumque vestigia magna demum adhibita diligentia reperiiebamus. Colles modici fertilesque et vales bene irrigatae inde ab hoc promontorio porrigunt se in terram mediterraneam, quo simul probabile fit, hoc loco quondam amplam urbem fuisse, quod idem magnitudine aggeris occidentalis confirmatur. Nos autem libenter Beaufortio assentimur, huc Ptolemaida Strabonis (XIV. p. 667) locanti. Sed existimamus etiam, ante conditam Ptolemaida, quod haud dubie illis temporibus factum est, cum haec terra pareret aliquamdiu regibus Aegypti, quod ibi fuit oppidum, *Αὐγὰς* i. e. lumina, radios, appellatum fuisse et ab oppido promontorium quoque cognominatum. Posteriore autem tempore hoc in loco, ut diximus, Ptolemais condita est.

2) Hoc vocabulum fortasse interpretandum est: sacer locus, qui albus est. Num idem sit promontorium, quod Plinius V. 23 Leucollam dicit; quod tamen ab eo citra Melanem locari videtur, nolumus disceptare. Proximum promontorium inde a Ptolemaico dicitur a Beaufortio p. 166 Karaburnu, prae quo ab eodem scriptore parva insula esse dicitur, paulum e mari em-nens. Fortasse illud Karaburnu antiquum Leucotheum est, quam opinionem Leakius p. 196 eo confirmari putat, quod Kara contrarium atque λευκός significet.

3) A Ptolemaeo Cibra mediterranea Ciliciae asperae urbs

Ἀπὸ Κυβέρνης ἐπὶ Ἀρτέμιδος ναὸν σταδ. ν'. Ἀπὸ Ἀρτέμιδος ναοῦ¹ ἐπὶ ποταμὸν πλωτὸν Μέλαναν σταδ. θ'. Γίνονται οὖν οἱ πάντες ὁμοῦ ἀπὸ Κιλικίων πνυλῶν ἕως τοῦ Μέλανος ποταμοῦ σταδ. δν'.

Cyberna ad Dianae templum stadia 50. A Dianae templo ad fluvium navigabilem Melanem stadia 9. Sunt igitur a portis Cili-
ciis usque ad amnem Melanem universa stadia 3050.

dicitur. A Strabone autem commemoratur XIV. p. 1: ἡ Κυβυρατῶν παραλία τῶν μικρῶν. Leakius p. 196 ne dubitare quidem videtur, quin urbs Cibyra et ora Cibyratarum parvorum idem locus sit, quod tamen pluribus de causis non ita esse putamus. Nam primum a Strabone non certum aliquod oppidum, sed tota ora intelligitur, eodem modo, ut supra orae partem Πλατανιστόν dictam commemoravit; deinde Cibyra non ad mare, sed aliquanto ab eo intervallo sita fuit. Tum illa ora Cibyratarum parvorum non ultra Melanem, sed citra eum iacuit, cum contra Ptolemaeus, quantum e numeris eius coniecere licet, Cibyram ultra Melanem locet. Quibus de causis nobis peripli auctor videtur illam Ptolemaei Cibyram dixisse, quod tamen nomen in codice corruptum est in Κυβερναν. Cum non ita longe a Melane alius fluvius sit, cuius tamen neque antiquum neque recens nomen notum nobis est, nisi forte etiam Cibyra appellatus fuit, mihi persuasi, supra id flumen istam urbem Cibyram iacuisse, ad eamque adverso flumine perventum esse. Postremum illud addo, a Scylace quoque Cibyram et commemorari et urbem dici, unde etiam patet, eam si minus ad mare ipsum, ut certe non ita longe ab eo potuisse abesse. Sic enim dicit Scylax p. 40. ed. Huds.: παράπλους Παμφυλίας ἀπὸ Πέργης ἡμῖν ἡμέρας. εἰσὶ δὲ καὶ ἄλ-

λαι πόλεις Παμφυλίας, Κίβυρα, εἰτα Κορακήσιον. Κιλικία. Μετὰ δὲ Παμφυλίαν Κιλικία ἐστὶν ἔθνος.

1) Huius templi Dianae a nemine fit mentio. Si scriptura non corrupta est, necesse est, istud supra flumen Melanem iacuisse. Potest factum esse, ut posterioribus temporibus hoc templum minore in honore haberetur, quam aetate auctoris peripli, qui tamen in qua aetate ponendus sit, ex eo non potest coniectura fieri, quod ab eo Melas finis Ciliciae dicitur, quem antiquum Ciliciae finem fuisse, Plinius his verbis dicit V. 22: Sed in continenti oppida: Myanda, Anemurium, Coracesium, finisque antiquus Ciliciae Melas amnis. Nam eum finem iam Scylacis temporibus alium fuisse ex ipsius verbis efficitur, quae supra legebantur. Strabo autem haec habet XIV. p. 668: Πρῶτον τοίνυν ἐστὶ τῶν Κιλικίων προύριον τὸ Κορακήσιον, ἰδρύνμενον ἐπὶ πέτρᾳ ἀπόφωγος, ᾧ ἐχρήσατο Διόδωτος. Apud Beaufortium haec leguntur: „Cum a Sida aliquot millia passuum confecissemus, pervenimus ad ostia fluminis Manavgat (is autem vetus Melas est recens que nomen oppidum quoque super flumen situm gerit), cuius aqua perquam turbida erat. Superrecti breve aliquod, adverso flumine navigavimus ad quatuor millia passuum usque ad castellum super ripa situm.“ Quod castellum cum facile intelligatur in colle edito fuisse, nobis vide-

Λοιπὸν Παμφυλία.

Ἀπὸ τοῦ Μέλανος ποταμοῦ εἰς Σίδην¹ σταδ. ν'. Ἀπὸ Σίδης εἰς Ἀττάλειαν σταδ. τν'. Ἀπὸ Ἀτταλείας² εἰς τὸ ἐμπόριον³...

Deinde Pamphylia.

A Melane fluvio ad Sidam stadia 50. A Sida ad Attaliam stadia 350. Ab Attalia ad emporium... stadia 300. A Coryco ad

mur non longe a vero aberrare, si contendimus, illud Dianae templum antiquis temporibus in hoc monte fuisse exstructum. Iste autem portus, quem Strabo dicit intra os Melanis fuisse, non amplius est, nam ora accumulata arena aequalis facta est, cf. XIV. p. 607: ἔχει δ' Ἀθηνᾶς ἱερόν. Πλησίον δ' ἐστὶ καὶ ἡ Κιβυρατῶν παραλία τῶν μικρῶν· εἶδ' ὁ Μέλας ποταμὸς καὶ ὕφορμος· εἶτα Πτολεμαῖς πόλις· καὶ μετὰ ταῦθ' οἱ ὄροι τῆς Παμφυλίας· καὶ τὸ Κορακῆσιον, ἀρχὴ τῆς τραχείας Κιλικίας.

1) Huius quondam amplae et florentis urbis in peninsula positae et duplici portu instructae restant vestigia omnis generis, de quibus adeundus est Beaufortius p. 149 sqq.

2) Videtur auctor huius peripli statim a Sida usque Attaliam navigasse, alteram magnam urbem Pamphyliae. Haec urbs ab Attalo secundo, Philadelpho cognominato, qui ab anno 158 usque ad a. 138 Pergami regnavit, condita est colonis illuc missis. Condita autem est, ubi promontorium Κώρυκος dictum cum continente coniungitur, ita ut in intimo sinu, qui est ibi, posita fuerit. Non longe ab hoc loco et in promontorio ipso iam ante conditam Attaliam permediocre fuit oppidum, et ipsum Corycus appellatum, praeclaro portu instructum. In hanc quoque Corycum a Philadelpho coloni missi sunt eamque antea non munitam moenibus mediocri ambitu circumdedit, quae fere murum novae urbis contingebant. Atque inde ab

hoc tempore videtur Corycus maxime mercatura floruisse et Attaliae, quamquam et ipsius portu instructae, emporium fuisse. Haec autem de Attalia et Coryco scripsit Strabo XIV. p. 667: Εἶτα πόλις Ἀττάλεια, ἐπώνυμος τοῦ κτίσαντος Φιλαδέλφου, καὶ οἰκίσαντος εἰς Κώρυκον πολίχνιον ἄλλην κατοικίαν, ὁμορον καὶ μικρὸν περιβολὸν περιθέντος. Nobis autem scriptor videtur hoc voluisse dicere: Deinde urbs Attalia, eodem nomine, quo Philadelphus, qui eam condidit, isque simul aliam coloniam in parvum oppidum Corycum misit eique vicinum et parvum murum circumdedit. Nam Strabo duas res voluit tradere, primum Attaliam esse a Philadelpho conditam et cognominatam deinde ab eo simul Corycum, vetus oppidulum, novis colonis adauctum et parvis moenibus circumdatum. Groskurdium, qui ceteroquin recte interpretatus est, miror ὁμορον cum πολίχνιον coniunxisse, cum tamen Strabo voluerit dicere, utrumque murum et novae urbis et veteris admodum inter se vicinum fuisse. Male autem Leakius p. 175 istum Strabonis locum anglice interpretatus est ita: Proxima est urbs Attalia, ita appellata a conditore Philadelpho, qui cum aliam coloniam in vicinam urbem Corycum misisset, utramque urbem complexus est unis moenibus, spatium non ita magnum includentibus.

3) Dubitandum non est, quin post τὸ ἐμπόριον exciderit Κώρυκος; nam ita scribendum esse

σταδ. τ'. Ἀπὸ δὲ Κορακίου εἰς Σίδην σταδ. ν'. Ἀπὸ Σίδης εἰς τὸν Ἀκράμαντα σταδ. ας. Ἀπὸ Σίδης εἰς Σελεύκειαν¹ σταδ. π'.

Sidam stadia 50. A Sida ad Acamanta stadia 1200. A Sida ad Seleuciam stadia 80. A Seleucia ad annem navigabilem, no-

pro Κοράκιον vix quisquam negaverit. Mensura falsa est, estque fortasse κ' scribendum, nec magis rectus sequens numerus ν'. Num forte τ' excidit? Si vellemus utramque mensuram inter se commutare, esset existimandum, portum Coryci in altero promontorii latere, quod quidem orientem versus est, fuisse, quo ut perveniretur, fortasse quinquaginta stadia conficienda fuere.

1) Hanc Seleuciam a nullo alio videmus commemoratam, quam unam esse ex illis novem urbibus a Seleuco Nicatore conditis, quivis intelligit, de eaque re ita apud Appianum est de reb. Syriac. 57: πόλεις δὲ ὥκισεν ἐπὶ τὸ μῆκος τῆς ἀρχῆς ὅλης, ἐκαλόμενα μὲν Ἀντιοχείας, ἐπὶ τῷ πατρὶ· πέντε δὲ ἐπὶ τῇ μητρὶ, Λαοδικείας· ἐννέα δ' ἐπὶ πῶνόνους ἐάντου· τέσσαρας δ' ἐπὶ ταῖς γυναιξί, τρεῖς Ἀπαμείας, καὶ Στρατονίκειαν μίαν. καὶ εἰσὶν αὐτῶν ἐπιφανέσταται καὶ νῦν, Σελεύκεια μὲν, ἥ τε ἐπὶ τῇ θαλάσῃ, καὶ ἡ ἐπὶ τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ· Λαοδικεία δὲ ἡ ἐν τῇ Φοινίκῃ, καὶ Ἀντιόχεια ἡ ὑπὸ τῷ Λιβάνῳ ὄρει, καὶ ἡ τῆς Συρίας Ἀπάμεια. Quae verba, ut tanto melius intelligantur, haec pauca addimus ex Zumptii annalibus p. 33: Antigono ad Issum devicto et occiso Seleucus Nicator superioris Asiae dominus Syriam ac Mesopotamiam, Armeniam, Cappadociam, Ciliciam occupat; urbes tres et quadraginta condit per amplissimum regnum, quorum celeberrimae Seleucia ad Tigrim, Antiochia ad Orontem. Strabo haec docet XIV. p. 667: εἴτ' ἄλλος ποταμός, καὶ νησία προκείμενα πολλά· εἴτα Σίδη, Κυμαίων ἀποικος· ἔχει δ' Ἀθηναῖς

ἱερὸν. Hoc flumen, quod Strabo commemorat, non addito tamen nomine, et a Beaufortio p. 142 et a Leakio p. 195 repertum est, qui tamen non magis recens nomen accipere potuerunt, quam Strabo pristinum. Quas vero hic prae ostiis fluminis multas insulas parvas fuisse dicit, eae eatenus evanuerunt, ut tantum complures scopuli, partim mari obtecti, compareant. Flumen autem navigabile est. Ac nos Leakio prorsus in eo assentimur, pro certo habendum esse, supra istius fluminis ripam, aliquanto a mari spatio distans, illud vetus Syllion fuisse, quod Scylax et Arrianus et Ptolemaeus et Stephanus commemorant. Is vir, quamquam ab Alaya ad Castellum Rubrum (hodie Kastellorizo) navigans in ostiis fluvii appulit ibique moratus biduum est, tamen penuria, ut videtur, minoris navigii, non ulterius flumine adverso navigavit. Quod si fecisset, oportebat eum vestigia veteris Syllii reperire. Id autem in hac regione inter Eurymedontem et Sidam situm fuisse, in hoc omnes illi, quos dixi, consentiunt. Adiungo hos locos scriptorum laudatorum: primum quidem Scylacis p. 39: Μετὰ δὲ Ἀνκίαν ἐστὶ Παμφυλία ἔθνος, καὶ πόλεις ἐν αὐτῇ αἵδε· Ἀσπενδος πόλις, εἰς ταύτην ὁ ἀνάπλους γίνεται κατὰ ποταμόν, ὃ δὲ ποταμός ἐστὶν Εὐρυμέδων. Εἴτα πόλις Σύλλον, ἄλλη πόλις Σίδη Κυμαίων ἀποικία καὶ λιμὴν; Arriani exped. Alex. I. 26: καταλιπὼν δὲ φρουρὰν ἐν τῇ Σίδῃ, προῆει ἐπὶ Σύλλιον, χωρίον ὄχυρόν καὶ φρουρὰν ἔχον ξενῶν μισθοφόρων καὶ αὐτῶν τῶν ἐπιχωρίων βαρβάρων. Ἄλλ' οὔτε τὸ

Ἀπὸ Σελευκείας εἰς ποταμὸν πλωτὸν καλούμενον Εὐρυμέδοντα¹

mine Eurymedontem, stadia 100. A Cynosthrio ad fluvium Ce-

Σύλλιον ἐξ ἐφόδου αὐτοσχεδίου ἠδυνήθη λαβεῖν. Ἐπειτα καὶ ἠγγέλθη αὐτῷ κατὰ τὴν ὁδὸν, τοὺς Ἀσπενδίους, ὅτι οὐδὲν τῶν συγκειμένων προᾶξαι ἐθέλοιεν. Steph. Byz.: Σύλειον, πόλις Φρυγίας, διὰ τῆς εἰ διφθόγγου. τινὲς δὲ Παμφυλίας. Quorum omnium opinio hoc loco ex itinerario Koehleri, ducis militum, desumpto plane confirmatur. Is enim apud Leakium p. 131 hoc dicit: A Daschascher (vico turcico non ita longe a vetere Syllio) ad Stavros (veterem Aspendum?) per immensum campum fere totum pascuis opimis constantem proficiscebamur. Itinere duarum aut summum trium horarum facto pervenimus ad flumen latum (id autem ipsum est, de quo agimus), quem ponte traiecimus, qui super ruinis vetusti pontis magnifici, e cuius arcubus unus integer etiam nunc est, extractus erat. Ut id autem oppidum in periplo Scylacis commemoraretur, hinc factum est, quod in illo urbes, quae non ita longe a locis ad appellendum aptis aut a portubus aberant, aut ad quas fluviis navigari poterat, commemorari solent; nam Ptolemaeo auctore ceterisque Syllion non maritimus locus fuit, sed mediterraneus. Quod cum ita esset, vehementer mirati sumus, quod Groskurdus virorum eruditorum opinionem secutus esset, qui Strabonem locum quidem urbis sed non nomen putant significare. Verba Strabonis XIV. p. 667 haec sunt: Εἰθ' ὑπὲρ τῆς θαλάττης ὅσον τετραράκοντα σταδίοις πόλις ἐστὶν ὑψηλὴ, ὡς τοῖς ἐκ Πέργης ἔμποτος. εἰτα λίμνη εὐμεγέθης Καπρία καὶ μετὰ ταῦτα ὁ Εὐρυμέδων ποταμός, ὃν ἀναπλεύσαντι ἐξήκοντα σταδίους Ἀσπενδος πόλις, εὐανδρουσα ἰκανῶς, Ἀργείων κτίσ-

μα. Koraes in vocabulo ὑψηλὴ nomen Syllion latere putat, quod minime probans Groskurdus vult ita scriptum esse a Strabone: πόλις ἐστὶν Σύλλιον ἐρυμνὴ καὶ ὑψηλὴ. Cum autem omnino non possit dubium esse, quin Syllion ultra Eurymedontem situm fuerit, qui id a Strabone intelligi potuit, qui id inde a Perga, quae ad Cestrum fluvium sita erat, dicit conspici potuisse? — Ceterum temporibus illis, cum sedes imperii romani Constantinopoli esset religioque christiana omnium civitatum Asiae minoris communis, Syllion in florentissimis urbibus numeratum est, in quod etiam sedem episcopi a Perga translocatam esse scimus. Sed ut tandem ad Seleuciam revertamur, ea ad ipsa ostia fluminis posita fuisse vix potest, cum ibi Leakius p. 164 plane nihil vestigiorum veteris urbis reperisse se dicat. Huic autem videtur ea iuxta eum sinum, qui post ostia fluminis litoris inflexu factus est, sita fuisse; utrum vero vestigia eius restarent nec ne, ab eo investigari non potuit. Quod si ita est, non ita longe a Syllio Seleucia abfuit, quod nobis etiam eo confirmari videtur, quod novae urbes non ita procul a conditis condi solebant; hae si maritimae erant et emporia, ut magna mercatura commutandis mercibus fieret, sin autem mediterraneae, ut earum quasi emporia fierent novae.

1) Eurymedontis ostia, in quibus quondam pugnae commissae sunt navales, hodie vadis ita coarctata sunt, vix ut parvis navigiis intrari possit. Nomen novum Kapri-Su est, quod inde ortum esse Leakius p. 164 putat, quod antiquis temporibus non

σταδ. ρ'. Ἀπὸ Κυνοσθρίου¹ ἐπὶ ποταμὸν καλούμενον Κέστρον²
σταδ. ξ' ἀναπλεύσαντι τὸν ποταμὸν πόλις ἐστὶ Πέργη³. Ἀπὸ⁴ τοῦ
Κέστρου ἐπὶ Ρουσκόποδα . . . Ἀπὸ Ρουσκόποδος ἐπὶ Μάσουραν⁵

strum . . . stadia 60. Sursum naviganti amne Cestro est urbs Perga.
A Cestro ad Ruscopoda . . . A Ruscopode ad Masuram et Catarrac-

ita longe a dextra Eurymedontis ripa urbs fuerit, Capria appellata, a qua idem vir doctus existimat lacum illum magnum, a Strabone l. l. commemoratum, supra quem sita fuerit, item Capriam appellatum fuisse, id autem nomen mediis temporibus esse in Kapri mutatum et hinc Eurymedontem sive ab urbe sive a lacu appellatum Kapri. Istam autem urbem eandem esse, quae a Strabone nomine non addito πόλις ὑψηλὴ dicatur. Quamquam non negamus, illam urbem altam, quam Strabo dicit, Capriam esse posse dictam, a qua etiam lacus, supra quem posita esset, nomen acceperit (nomen autem hinc ortum esse videtur, quod olim in ista regione multi essent apri), tamen non concedimus, fluvium ab urbe appellatum esse; nam id propterea fieri vix potuit, quia oporteret urbem tam prope ab eo sitam fuisse, ut is ab ea nomen potuerit trahere: contra autem lacus tam prope ab Eurymedonte est, ut is facile potuerit Kapri-Su dici: urbem autem procul ab Eurymedonte positam fuisse inde sequitur, quod e Perga cerni potuit.

1) Stadiasmus ab Eurymedonte usque ad Cynostrium videtur excidisse. Eius loci apud nullum alium scriptorem fit mentio, quam ob causam de nomine nihil certi dici potest, nisi quod a κυνός et θρίον duci potest, quod tamen quid significet, nos certe nolumus constituere.

2) Cestrus fluvius hodie Ak-Su dicitur. Huius quoque caput brevibus obstructum est.

3) In apogr. est: ἐστὶ omisso

Πέργη. Strabo haec habet XIV. p. 667: Εἰδ' ὁ Κέστρος ποταμός, ὃν ἀναπλεύσαντι σταδίους ἐξήκοντα Πέργη πόλις καὶ πλησίον ἐπὶ μετεώρου τόπου τὸ τῆς Περγαίας Ἀρτέμιδος ἱερὸν, ἐν ᾧ πανήγυρις κατ' ἔτος συντελεῖται. Εἰδ' ὑπὲρ τῆς θαλάττης ὅσον τετραράκοντα σταδίοις πόλις ἐστὶν ὑψηλὴ, ὡς τοῖς Πέργης ἔποπτος.

4) In apogr. excidit verbum ἀπό; deinde in eo legitur Ρουσκόποδα, unde intelligitur etiam mensuram inter Cestrum et Ruscopoda a librario omissam esse. Ceterum nec huius loci quisquam praeter auctorem peripli fecit mentionem. Si quid coniecere licet, putamus non Ρουσκοποῦς scribendum esse, sed Ποικοποῦς, ita ut vocabulum significet curvo pede, quod nomen cum in promontorium cadere videatur, non improbable est, eo primo aliquodpiam promontorium significatum fuisse, a quo qui in eo post conderetur locus idem nomen acciperet.

5) Dubitare licet, utrum post verba: ἐπὶ Μάσουραν mensura exciderit post eamque rursus verba: ἀπὸ Μυσούρας ἐπὶ τοὺς κ. τ. λ., an nihil deperditum sit, ita ut Masura super ipsa ripa Cataractae sita esset, quod profecto, cum statim sequatur ἀπὸ Μασούρας εἰς Μυγδαλὴν multo veri est similis. Dubitandum non est, quin haec Masura idem locus sit, qui a Ptolemaeo Μάτυλος dicitur ab eoque quinque minutis ab ostiis Cataractae collocatur. Sin autem latitudinis numeri, quos quem dixi scriptor habet, sine menda sunt, sumendum est, Matylum

καὶ τοὺς Καταρράκτας¹ σταδ. ν'. Ἀπὸ Μασούρας εἰς Μυγδαλὴν² σταδ. ο'. Ἀπὸ Μυγδάλων εἰς Ἀττάλειαν σταδ. ι'. Ἀπὸ

tas stadia 50. A Masura ad Mygdalen stadia 70. A Mygdale ad Attaliam stadia 11. Ab Attalia ad castellum Tenedum sta-

in promontorio habuisse locum, cum ille eam ipsis quinque et viginti minutis magis ad orientem versus quam ostia Cataractae fuisse dicat. Quod geographi eam urbem, quam Scylax p. 39 appellat Μάσηδον et ad occasum versus a Cataracta, non ita procul ab Olbia, fuisse dicit, eundem esse opinantur locum atque nostram Matylon sive Masuran, id mihi et propter situm eius et propter alteram aliquam causam, post dicendam, non statuendum esse videtur. Eodem autem loco, ubi Masuram fuisse statui debere videtur, Beaufortius oppidum reperit, nomine Lára, ibique multas ruinas veterum aedificiorum atque operum, quae ipsae reliquiae videntur esse veteris Matyli, minime autem, quemadmodum Beaufortius arbitratur multisque verbis conatus est probare, Attaliae. Is enim opinatur, eam urbem, quae hodie Attalia sive Sadalia dicitur, veterem esse Olbiam et urbem Lára veterem Attaliam.

1) A ceteris is fluvius Cataractes dicitur, sed potuit fieri, ut etiam Cataractae vocaretur, cum priusquam litori appropinquet in plura brachia scindatur, quae super litus saxosum et asperum magno cum fragore ruunt. Hodie Duden dicitur antequamque accedit ad litus, eius cursus et latus est et a montibus defluentis valde rapidus, sed ostia vera, quibus in mare infundatur, non iam habere videtur, nisi id fit tempore pluvio. De eo haec Strabo scripsit XIV. p. 667: Μετὰ Φασηλίδα δ' ἔστιν ἡ Ὀλβία, τῆς Παμφυλίας ἀρχή, μέγα ἔρμα,

καὶ μετὰ ταύτην ὁ Καταρράκτης λεγόμενος, ἀφ' ὑψηλῆς πέτρας καταρράττων ποταμὸς πολὺς καὶ χειμαρρῶδης, ὥστε πόρρωθεν ἀκούεσθαι τὸν ψόφον. Εἴτα πόλις Ἀττάλεια, ἐπώνυμος τοῦ κτίσαντος Φιλαδέλφου, καὶ οἰκίσαντος εἰς Κώρυκον πολίχνιον ἄλλην κατοικίαν, ὁμορον καὶ μικρὸν περιβολὸν περιθέντος. Ex quibus Strabonis verbis apparet, eum geographum vehementer errare, cum urbem Attaliam trans Cataracten non quemadmodum ab eo oportuit fieri citra istum fluvium posuerit.

2) Si quid videmus, in hac Mygdale Scylacis Μάσηδος, non quemadmodum ceteri opinati sunt Μάτυλος latet. Nam sic se habent verba p. 39: Ὀλβία, Μάσηδος, καὶ ποταμὸς Περίπολις, καὶ ἱερὸν Ἀρτέμιδος. Nam e codicibus est Μάσηδος retinendum, pro quo Salmasius Μάγνδος, ut aliqui Ptolemaei codices pro Ματύλῳ habent, coniecerat. Deinde scribendum est: καὶ ποταμὸς Καταρράκτης, ὑπὲρ οὗ Πέγρη πόλις καὶ ἱερὸν Ἀρτέμιδος; (Καταρράκτης emendavit Vossius, nam unus codicum praebet Καταρᾶ;) nam iam supra a me pluribus probatum est, Μάτυλον sive Μάγνδον trans Cataracten sitam fuisse. Cum e stadiasmo intelligatur, si quidem mensura non corrupta est, Matylon undecim stadiis ab urbe Attalia sitam fuisse, sequitur, eam proxime iacuisse a Coryco, cuius nomen non, ut fortasse quis posset existimare, in Mygdale latet, quod etiam iam eo refellitur, quod supra Coryci ab hoc scriptore facta mentio est.

Ἀτταλείας¹ ἐπὶ χωρίον Τένεδον σταδ. κ'. Ἀπὸ Τενέδου εἰς Λύρναντα² χωρίον σταδ. ξ'. ὑπὲρ τῆς πόλεως³ ὄρος μέγα ὑπέρκειται
dia 20. A Tenedo ad Lyrnanta castellum stadia 60. Supra ur-

1) Mirari subit, cur ab auctore peripli urbs Olbia omissa sit, quae a Strabone aliisque initium Pamphylicae dicitur. Cum auctore Strabone, ut supra vidimus, castellum magnum et munitissimum fuerit, fortasse non ad mare ipsum sed paulum ab ora positum fuit, ita ut non potuerit ab eo, qui periplum fecerit, commemorari. Ut autem commemoraretur a Scylace, hinc factum est, quod is saepenumero earum quoque urbium mentionem facit, ad quas non nave appulisset, sed aut profectus esset aut etiam prope abesse audivisset.

2) Quae duo sequuntur castella, Τένεδος et Λύρνας, videntur nondum condita fuisse temporibus magni Alexandri, nam eorum ab iis, qui res gestas istius perscripserunt, non ulla fit mentio. Ceterum noster periplus praeclare a Stephano Byz. confirmatur, qui sic scripsit s. v. Τένεδος: Ἔστι καὶ πόλις Τένεδος πρὸς τῇ Λυκίᾳ. Ἀπολλόδωρος δὲ Παμφυλίας αὐτὴν εἶναι φησι.

3) Cum, quemadmodum e Stephani Byz. verbis intelligetur, castellum Λύρνας in isto promontorio, quod hodie Λύρνα dicitur, situm fuerit, dubitandum non est, quin mensura sexaginta stadiorum recta sit. Apud Stephanum sic legitur: Λυρνατία, χερσόνησος καὶ χωρίον. Ἀλέξανδρος ἐν δευτέρῳ περὶ Λυκίας. Iam a Berkelio rectissime animadversum esse nobis videtur, hanc peninsulam eandem esse, quae antea apud Stephanum dicitur: Λυρνατία, πόλις Παμφυλίας. Ἐκαταῖος Ἀσία. A Salmasio (Exercitatt. Solin. p. 548) conicitur pro νῆσος Ἀργαία, ut nunc apud Scylacem legitur, νῆσος Λυρνατία, quae tamen coniectura non satis firma esse videtur, cum

et nostrae aetatis scriptores et veteres Lyrnatiam non insulam sed peninsulam dicant, quamquam facile largimur, interdum verbum νῆσον pro peninsula dici; sed nos existimamus potius, a Scylace Ἀργαίαν sive Ἀργαίας revera pro insula habitam esse. Gronovius existimat, pro νῆσος Ἀργαία legendum esse νῆσος Ἀργαῖς, quae eadem a Stephano commemoratur: Ἀργαῖς, νῆσος πρὸς τῇ Λυκίᾳ, in quo haud dubie iste vir doctus vehementer errat: nam quaequae insula intelligenda est, ista non potest intelligi, ac si quid videmus, haec Argais ea est, quae hodie Raschat atque a Plinio V. 120 Atelebusa dicitur. Postremum num Λύρνας an Λυρνατία rectius nomen sit, non asseveramus, quamquam hoc loco plus tribuendum esse censemus auctori peripli.

3) In apogr. sic est: ὑπὲρ τῆς πόλεως, unde sequitur, haec verba negligentia librarii excidisse: ἀπὸ τῆς Λύρναντος ἐπὶ Φασηλίδᾳ στάδ. Quot tamen stadia fuerint, non definimus, sed tamen hoc licet dicere, eorum numerum oportere perexiguum esse, nam intervallum inter promontorium Λύρνα, quod diximus veterem Lyrnantem esse, et Phaselidem admodum parvum est, ita ut fortasse exciderit numerus κ'. Strabo qui usquequaque Homerum odoratur, utrumque castellum Theben et Lyrnesson dicit, XIV. p. 667: Φασὶ δ' ἐν τῷ μεταξὺ Φασηλίδος καὶ Ἀτταλείας δείκνυσθαι Θήβην τε καὶ Λυρνησσὸν, ἐκπεσόντων ἐκ τοῦ Θήβης πεδίου τῶν Τρωϊκῶν Κιλικίων εἰς τὴν Παμφυλίαν ἐκ μέρους, ὡς εἶρηκε Καλλισθένης. Situs huius urbis ab omnibus scriptoribus eodem modo describitur, cf. Cic. in Verr. IV. 10 init.: Phaselis illa, quam cepit Publius Servilius, non fuerat urbs ante Cilicum atque

praedonum: Lycii illam Graeci homines incolebant. Sed quod erat eiusmodi loco atque ita projecta in altum, ut exeuntes e Cilicia praedones saepe ad eam necessario devenirent; et cum ex hisce se locis reciperent [Italia propinquisque insulis], eodem deferrentur; adsciverunt illud sibi oppidum piratae, primo commercio, deinde etiam societate. Liv. XXXVII. 23: In confinio Lyciae et Pamphylicae Phaselis est: prominet penitus in altum, conspiciturque prima terrarum Rhodum a Cilicia petentibus, et procul navium praebet prospectum. Eo maxime, ut in obvio classi hostium essent, electus locus est. Strabo XIV. p. 667: *Εἰτα Φασηλὶς, τρεῖς ἔχουσα λιμένας, πόλις ἀξιόλογος καὶ λίμνη. Περικεῖται δ' αὐτῆς τὰ Σόλυμα ὄρος καὶ Τερμησσός, Πισιδικὴ πόλις.* Quam descriptionem Phaselidis plane Beaufortio confirmatur, haec dicente p. 59: In angusta peninsula, sub radicibus montis Taktalu iacente, reperiebamus ruinas urbis Phaselidis eiusque tres portus lacumque, qui tamen nunc nihil nisi palustris est locus. Quae deinde a Beaufortio de ruinis pluribus verbis exponuntur, ea apud ipsum legenda sunt. Sed plane pertinet ad rem aliud quid attingere, in quod num iam ab aliis inquisitum sit, nescimus. Repertae sunt enim a Beaufortio duae inscriptiones, quae probare videntur, Phaselida dictam esse etiam Olympum. Una earum est in basi, in qua olim haud dubie simulacrum Hadriani imperatoris fuit, cuius sententia haec est:

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚ
ΑΙΣΑΡΙΤΡΑΙΑΝΩ
ΑΔΡΙΑΝΩΣΕΒΑΣΤΩ
ΠΑΤΡΙΠΑΤΡΙΔΟΣ
ΟΛΥΜΠΙΩΣΟΤΗΡ
ΤΟΤΚΟΣΜΟΤΤΑΤ
ΤΗΣΕΠΙΒΑΣΕΩΣ
ΗΒΟΤΑΗΚΑΙΟΔΗΜΟΣ.

Alteram inscriptionem, quae vehementer esset mutila, non duxit describendam Beaufortius, sed sententiam eius fere hanc esse dixit: Tyndaridem, Diotimi filiam, uxorem Licinii, Marci filii, Rufini nepotis, novum forum urbi Olympiorum condidisse conditumque Imperatori Hadriano dedicasse. Videtur autem vix credibile esse, duplici nomine appellatam esse urbem eandem, praesertim cum ab eodem navarcho, quem iam saepe dixi, aliud epigramma calamo exceptum exceptumque allatum sit, in quo et urbs Phaselis dicta est et eam incolentes Phaselitae e quoque, quamquam multa eius iniuria temporis deleta sunt evanueruntque, tamen hoc intelligi potest, id fere ad eandem pertinere aetatem. Quaeritur igitur, cum vix credibile sit, eandem urbem et iisdem temporibus et publice modo hoc modo illo nomine esse appellatam, qui factum sit, ut istae inscriptiones diversum habere possint urbis nomen. De Tyndaridis monumento fortasse sic statui potest, eam mulierem post forum aedificatum Olympi, quae urbs non ita procul sita est, concessisse Phaselida ibique diem obiisse supremum; quo factum est, ut Phaselide ei sive a suis sive ab Olympiis poneretur monumentum. Multo autem difficilior quaestio est de altera inscriptione. Nos in ea sumus opinione, Phaselide in honorem Imperatoris Hadriani publicum aliquem locum dedicatum fuisse, ubi ornandi eius causa ab aliis simulacra Imperatoris curarentur poni. Etiam hoc nobis visum est, apud antiquam urbem novam fuisse conditam eamque nomine Olympi esse insignitam. Tenendum est enim, hoc nomen, nobilissimo cuique monti inditum, etiam ipsum magna fuisse nobilitate. Stephanus Byz. habet haec: *Φασηλὶς, πόλις Παμφυλίας, ἡ πρότερον Πιτύουσα καὶ ὕστερον Φάρ-*

Φασηλὶς ¹. ἐκ δὲ Φασηλίδος εἰς Κώρυκον. ² σταδ... Ἀπὸ Κωρύκου ἐπὶ τὸν Φοινικοῦντα ³ σταδ. λ'. ὕπερ μέγα ὄρος ὑψηλὸν κεῖται Ὀλυμπος καλούμενον· ἐκ δὲ Φασιλίδος ἐπενθείας εἰς Κράμβου-

bem iacet mons magnus Phaselis. A Phaseli ad Corycum stadia . . . . A Coryco ad Phoenicuntem stadia 30. Super eum iacet mons magnus et altus, Olympus dictus. A Phaseli recta

σαλος. Conf. Herodot. II. 178, qui dicit, Phaselida urbem Amanis, regis aegyptii, tempore habuisse Dorios. Eutropius autem appellat eam VI. 3 Alaja.

1) De monte, quem auctor peripli nostri supra urbem iacuisse dicit eumque Phaselida appellat, haec dicit Beaufortius p. 167: A Delikdash, (quam veterem Olympum esse post dicetur) quinque millibus pass. ad septentriones factis perveniebamus ad plures insulas parvas, quae erant desertae, a Turcis et Graecis tres insulae dictae. Earum neque Strabo neque Ptolemaeus mentionem faciunt, quae tamen quin illae tres insulae sint, a Plinio Cypriae et desertae dictae, dubium non est. Quibus insulis ex adverso quinque millia pass. alitore est altus mons Takhtalu. Paulo post addit: Iam dictum a nobis est, hanc oram pinis obtectam esse, nisi ubi aut materiei colligendae aut agri colendi causa caesae sunt. Arbores maximam partem male creverunt; inter Phaselidem autem et promontorium Avovra copia altarum prolixarumque pinorum circumdata est ora. Eundem montem igitur, qui hodie Takhtalu atque in hoc periplo Phaselis dicitur, a Strabone Solyma dici, potuit ex verbis eius supra allatis intelligi.

2) Ab hoc auctore nihil aliud dicitur nisi εἰς Κώρυκον, ita ut nesciamus, qui is locus fuerit. Nam Strabo nihil aliud dicit nisi hoc: Εἰτα Κώρυκος ἀγίαλος. Hodie haec ora dicitur Thiraky, quod nomen signifi-

cat terram pinguis ligni, sibi que ab incolentibus Beaufortius ait dictum esse, ligna abietina facillime igne consumi. Cum autem haec ora et multos sinus multaque promontoria habeat, non improbabile est, aliquando alicubi oppidum munitum fuisse, cuius tamen situs qui fuerit, dici nequit, cum in periplo nostro mensura omissa sit a librario nec iam oppidum Strabonis aetate fuerit, nisi forte inde concludi quid potest, quod peripli auctor dicit, a Coryco usque Phoenicuntem navigationem esse stadiorum triginta.

3) Memorabile est, contrarium dici in hoc periplo atque a Strabone, qui urbem Olympum et montem Phoenicunta dicit, XIV. p. 667: Ἐν τούτοις δ' ἐστὶν ἡ τε Κράμβουσα καὶ ὁ Ὀλυμπος, πόλις μεγάλη, καὶ ὄρος ὁμώνυμον, ὃ καὶ Φοινικοῦς καλεῖται· εἰτα Κώρυκος ἀγίαλος. Tenendum est, Olympum prope accedere ad oram et eam magnum facere sinum, porrectum in altum, qui ipse circa promontoria habet et sinus. Non tamen propterea existimandum est, superioribus temporibus urbem non dictam esse Phoenicunta, sed persuasum est nobis, antiquis temporibus et urbem et montem idem habuisse nomen. Mons autem videtur propterea appellatus fuisse Phoenicus, quoniam si non cacumina at adscensus et radices ob siti fuerunt palmis. Cum autem postea sub radicibus montis urbs conderetur, ea accipiebat a monte nomen suum, quod tamen, cum mons ipse, ut apud Graecos omnes montes magna altitudine,

post appellaretur Olympus, etiam in Olympum mutatum est. Ea autem non ad mare ipsum, sed in campo, a mari compluribus colibus disternato, sita fuit, sed cum mari coniuncta fluvio et convalle ex illo campo inter duos colles pertinente. Posita fuit autem in utraque fluvii ripa, ut licet intelligere ex reliquiis veterum aedificiorum, de quibus, quae Beaufortius scripsit p. 151 sqq., legi debent. Atque hic fluvius, quem nullus veterum scriptorum commemoravit, etiamtum apud Hieroclem Phoenix dictus est. Scylacis aetate aut omnino nondum erat Olympus condita aut nondum in magnitudinem urbis creverat. Nam iste scriptor eam non commemorat, sed alia. Dicit enim haec: ἀκρωτήριον καὶ λιμὴν Σιδηροῦς. Quis dubitet, quin in hoc nomine lateat, quod in periplo nostro scriptum est χώρα Ποσιδαριούντος. Etiam Stephanus huius Sideruntis mentionem facit, quamquam, ad quam terram is locus pertineret, non addidit. Sic enim apud eum legitur: Σιδαρῶς, πόλις καὶ λιμὴν. Ac nostro quidem iudicio in illo promontorio, quod ultimum ad septentrionem versus est, urbs Σιδηροῦς fuit; nam oportere id ita esse, hinc concludendum est, quod a Scylace templum Vulcani, quod supra eam fuerit, commemoratur. Cum autem e Beaufortio sciamus, in vicinia veteris Olympi etiamnunc iugum flagrans esse (turcica lingua Yanar dicitur), cuius iam a Plinio V. 22 et Solino 38 sub nomine Chimaera fit mentio. De hoc monte Plinius haec habet V. 27: Lycia igitur, a promontorio eius oppidum Simena, mons Chimaera noctibus flagrans, Hephaestium civitas, et ipsa saepe flagrantibus iugis: Oppidum Olympus ibi fuit: Solinus autem: Quod in Campania Vesuvius, in Sicilia Aetna, hoc in Lycia mons Chi-

maera est. Hic mons nocturnis aestibus fumidum exhalat. Unde fabula triformis monstri in vulgum data est, quod Chimaeram animal putaverunt. Et quoniam natura ibidem subest ignea, Vulcano urbem proximam Lycii dicarunt, quam de vocabulo sui nominis Hephaestiam vocant. Praeclare intelligimus, quid istud Vulcani templum fuerit, sed simul effici intelligimus, ne istud oppidum Sidarus non ita longe ab illo monte flammis efficiente abfuisse credamus. Est verisimile condita Olympo veterem Siderunta profectis incolis, qui migrarent in novam urbem, paulatim interisse, quamobrem ab auctore tantum ager Sidarus, non oppidum aut portus commemoratur. Quod denique ad nomen ipsum attinet, quin id a σιδῆρῳ ducendum sit, non dubitamus, sive quod in vicinia Vulcanus templum habere putabatur, sive quod revera in isto promontorio ferrum effodiebatur. Postremum, ut ad Olympum revertamur, tenendum est, eam hodie Deliktasch, quod significat rupem perforatam, dicit. Sed hoc memorabile est, in omnibus inscriptionibus, quae a Beaufortio in ruinis veteris Olympi repertae sunt, urbem non Olympum incolasque Olympenos, sed illam Ὀλυμπὸν et hos Ὀλυμπηνοὺς dici. Nobis non alienum visum est, unam earum inscriptionum cum legentibus communicare. Est autem haec:

ΑΤΤΟΚΡΑΤΟΡΑΚΑΙ
ΕΛΡΑΜΑΡΚΟΝΑΤΡΗ
ΛΙΟΝΑΝΤΩΝΕΙΝΟΝ
ΕΚΑΚΤΟΝΑΡΜΕΝ
ΑΚΟΝΜΗΔΙΚΟΝΠΑΡ
ΘΙΚΟΝΓΕΡΜΑΝΙΚΟΝ
ΟΛΤΝΠΗΝΩΝΗΒΟΤ
ΛΗΚΑΙΟΔΗΜΟΛ
ΕΓΔΩΡΕΑΕ—ΠΑΝ
ΤΑΓΑΘΟΤΑΙΕ

σαν σταδ. ρ'. Ἀπὸ Κραμβούσης¹ ἐπὶ χώραν Ποσιδαριούντος
σταδ. λ'. Ἀπὸ Ποσιδαριούντος ἐπὶ Μωρόν² ὕδωρ λαλούμενον
σταδ. λ'. Ἀπὸ Μωροῦ ὕδατος ἐπὶ ἄκραν Ἰερὰν καὶ νῆσον Χε-
λιδονίαν³ σταδ. ν'. Ὅμοῦ οἱ πάντες ἀπὸ τοῦ Μέλανος ποταμοῦ
ἕως Χελιδονίων τῷ παρὰ γῆν πλέοντι σταδ. φ'.⁴

via ad Crambusam stadia 100. A Crambusa ad Posidariuntem agrum stadia 30. A Posidariunte ad aquam Moron stadia 30. A Moro aqua ad promontorium Sacrum et insulas Chelidonias stadia 50. A Melane fluvio usque ad Chelidonias recta via propter terram continentem naviganti sunt stadia universa 500.

1) Haec insula a Strabone etiam Crambusa dicitur, a Scylace et a Plinio Dionysias et Dionysia, hodie autem Grambusa.

2) Mannertus dicit, hanc aquam Μωρόν eandem esse, quae a Solino 39, 2 commemoretur his verbis: Olympus quoque inter alia ibi oppidum fuit nobile, sed intercidit: nunc castellum est, infra quod aquae regiae ob insigne floris spectaculo sunt visentibus.

3) In apogr. est: ἐπὶ νῆσον Χελιδονίαν. Nos non dubitavimus corrigere, cum post, ut dici debebat, pluralis usurpetur. A Scylace p. 39 tantum duae commemorantur, a Strabone XIV. p. 667 tres; hodie autem sunt Beaufortio auctore p. 138 quinque. Eas nomen ab hirundinibus, non autem a chelonibus, quemadmodum Mannertus Vol. VI. P. II. perperam existimat, accepisse, etiam a Beaufortio confirmatur, quo praesente examina harum avium ex Aegypto propter et super has insulas volaverunt. Ceteroquin idem iam a Meletio dictum est.

4) In apographo est: ἀπὸ τοῦ Μελανοποταμοῦ ἕως Χελιδονίῳ τῷ παρὰ. Ex his tam mendose scriptis maxime intelligitur, quanta fuerit librarii inscitia. Mensura stadiorum quingentorum, cum auctor peripli iuxta terram navigasse se dicat, ac tamen post legamus eandem navigationem directo navis cursu stadiis confici septingentis, non potest esse recta. Sed qui numerus substituendus sit, conicere licet comparandis Strabonis numeris. Is enim geographus libr. XIV. P. 666 ita dicit: Ἀπὸ δὲ τῆς Ἰερᾶς ἄκρας ἐπὶ τὴν Ὀλβίαν λείπονται στάδιοι τριακόσιοι ἐξήκοντα ἑπτὰ, et p. 667 ita: Ὁ δὲ παράπλους ἅπας ὁ Παμφύλιος στάδιοι εἰσὶν ἑξακόσιοι τεσσαράκοντα. Apud eum autem Pamphylia inde a Coracesio usque Olbiam porrigitur, a qua urbe idem ait incipere Lyciam. Ambo igitur numeri septem et mille stadia efficiunt; de quibus tamen cum fere trecenta stadia, quae inter promontorium Coracesium et Melana fluvium intercedere sumenda sunt, detrahi debeant, non sane quis multum fallatur, si putet φ' in ψ' mutandum.

Λοιπὸν Λυκία.

Τὸν δὲ ἐπίτομον διὰ πόρου εἰς τὰς Χελιδονίας σταδ. χ'.¹ ἐστὶ δὲ ἀπὸ τῶν Χελιδονίων² Μάραι³ καὶ τὸ τῆς Κυπρίας ἄκρας ἐπὶ τὸν Ἀκάμαντα ἐπ' ἀνατολὰς τοῦ κριοῦ οὐριώτα ζεφύρῳ σταδ. αῶ. Ἀπὸ δὲ τοῦ Ἀνεμουρίου ἐπὶ τὰς Χελιδονίας νήσους σταδ. ας'. Ἀπὸ δὲ τῆς Ἱερᾶς ἄκρας⁴ ἐν Μελανίππῃ⁵ σταδ. λ'.

Deinde Lycia.

Directo cursu navis sunt usque ad insulas Chelidonias stadia 600. Absunt autem a Chelidoniis Marae et promontorium Cyprium stadia . . . usque ad Acamanta ad ortum arietis, maxime secundante Zephyro, stadia 1800. Ab Anemurio autem usque ad insulas Chelidonias stadia 1200. A promontorio Sacro

1) Hic numerus, et cum praecedente comparatus et cum eo, qui ab Anemurio ad insulas Chelidonias ponitur, pro recto habendus esse videtur.

2) Consulto neutro loco verbum νῆσοι addidimus, nam alii quoque ita loquuntur. Ptolemaeus has insulas σκοπέλους dicit.

3) Verba haec quanquam corrupta sunt, consulto mutavimus nihil, cum quae sententia sit, omnes intelligant, non autem omnes in eo consensuri sint, quomodo corruptum debeat corrigi. Numerus his Strabonis verbis, quae l. XIV. p. 652 sunt, confirmatur: Ὁ δ' Ἀκάμας ἐστὶν ἄκρα δύο μαστοὺς ἔχουσα καὶ ὕλην πολλήν, κείμενος μὲν ἐπὶ τῶν ἐσπερίων τῆς νήσου μερῶν, ἀνατείνων δὲ πρὸς ἄρκτους, ἐγγυτάτω μὲν πρὸς Σελινούντα τῆς Τραχείας Κιλικίας ἐν διάρματι σταδίων χιλίων· πρὸς Σίδην δὲ τῆς Παμφυλίας χιλίων καὶ ἑξακοσίων· πρὸς δὲ Χελιδονίας χιλίων ἑννακοσίων.

4) Multa promontoria ab antiquis hominibus sacra appellata sunt. Id autem idcirco factum est, quia huiusmodi loca et altitudine et prospectu maris excellentia et quasi quodam divino horrore hominum animos

implentia omnium aptissima videbantur esse, in quibus dis immortalibus templa extruerentur.

5) Hic locus Melanippe solum in periplo commemoratur. Mensura cum incorrupta esse videatur cumque occidentale promontorii sacri latus plures habeat sinus, ubi ista Melanippe sita fuerit, non difficile est ad intelligendum. Quod deinceps commemoratur oppidum Γάγαι, id a multis scriptoribus commemoratur, quamquam, ubi id situm fuerit, non constat. Plinium si sequimur, Gagae aliquanto intervallo remotae fuerunt a mari, nam V, 28 dicit haec: Oppidum Olympus ibi fuit: nunc sunt montana, Gagae, Corydalla; Rhodiopolis. Stephanus de Gaggis nihil nisi haec tradit: Γάγαι πόλις Λυκίας, ἣν καὶ παλαιὸν τεῖχος· καὶ χώραν φησὶν Ἀλέξανδρος ἐν πρώτῃ Λυκιακῶν· τὸ ἐθνικὸν Γαγαῖος. Sed Gagas si non ad mare ipsum, certe exiguo ab eo intervallo positae fuisse, praeter hunc periplum etiam Scylax testis est, apud quem post Limyram Λιγαία πόλις sequitur, quod nomen haud dubie a Salmasio iure in Γαγαῖα mutatum est, ita ut pro Gaggis Gagaeum oppidum dictum sit. A Dioscoride, V. 14.,

Ἀπὸ δὲ Μελανίππης εἰς Γάγας σταδ. ξ'. Ἀπὸ δὲ Μελανίππης ἐπὶ ποταμὸν Λάμυρον σταδ. ξ'. ὑπὲρ σταδίου ξ' κεῖται πόλις Λάμυρα καλουμένη. Ἰ. Ἀπὸ Μελανίππης εἰς πύργον τὸ Ἴσον καλού-

ad Melanippen stadia 30. A Melanippe ad fluvium Lamyrum stadia 50. Stadiis sexaginta superius sita est urbs, nomine Lamyra. A Melanippe ad castellum, Ison appellatum, stadia 60. Ab

qui apud hoc oppidum lapidem Gagantem inveniri dicit, oppidum quoque Gagas vocatur, nec tamen dubitandum est, quin Gagae verum nomen sit. Hoc autem non mediterraneum oppidum fuisse, videtur etiam ex his verbis apparere, quae in etymologico magno sunt: Γάγαι, πόλις Λυκίας. Εἰρηται ὅτι Ρόδιοι Λυκίους αἰτοῦντες τόπον, ἐν ᾧ κατοικήσουσιν, ἐβόων Γᾶ Γᾶ τῇ πατρίᾳ φωνῇ δωρίζοντες· καὶ ἐντεῦθεν τὸ ὄνομα ἐτέθη τῇ πόλει· ἢ ὅτι Νέμιος στρατηγῶν Ροδίων καὶ τοὺς Λυκίων καὶ Κιλικίων ληστεύοντας κατὰ θάλασσαν νικήσας νυκτὸς χειμῶνι περιέπεσε καὶ κινδυνεύουσης τῆς νεὸς τῶν ἐμπλεόντων ἀναβοήσαντων τῇ Δωρίδι φωνῇ Γᾶ Γᾶ ἐκ τοῦ ἐπιφθέγματος προσέσχον καὶ ἐσώθησαν· ἡμέρας δὲ γενομένης κατὰ τὸν τόπον ἐκτίσε πόλιν καὶ ὠνόμασεν αὐτὴν ἀπὸ τῆς λέχθεισης φωνῆς Γάγαι. Videtur iam veteribus hoc nomen mirabile visum esse. Cum Dioscorides, cuius modo mentionem faciebamus, etiam annem Gagantem commemoret, nos sic existimamus, Gagas non ad mare ipsum, sed supra ostia istius fluvii positas fuisse, ut etiam Olympum videbamus non ad mare ipsum sitam fuisse, sed aliquo ab eo intervallo supra fluvium Phoenicunta. Utrumque autem oppidum si remotius a mari fuisset, id utroque loco ab auctore peripli additum esset, qui nunquam id indicare omittit. Vestigia autem huius oppidi supersint etiam nunc nec ne, nescimus. Si supersunt, ut ea a Beaufortio non reperta sint, eam

ipsam ob causam factum est, quod Gagae non usque ad mare pertinuerunt. Istum autem fluvium, apud quem Gagae fuerunt, eum ducimus, qui in tabula Beaufortiana ad orientem ab iis fluviis descriptus est, quos Limyrum et Arycandum esse post viderimus. Haec si recte disputavimus, nullo modo id probari poterit, quod Leakius suspicatus est, Melanippen fuisse Gagarum portum; nam Gagae, ut nobis quidem videtur, neque pro mediterranea urbe habendae sunt, nam ad eas ipsas appulsum est, et denique ita longe a Melanippe fuerunt, ut haec vix potuerit Gagaeorum esse portus.

1) In apographo sic est: ἐπὶ Ταμον ἄλμυρον. Non poteram dubitare haec verba corrupta ita emendare, ut factum est. Ac debebam fortasse etiam, ut mihi quidem videtur, Ἀπὸ δὲ Μελανίππης mutare in Ἀπὸ δὲ Γαγῶν, quamquam id non videtur fieri debere propter adversativam, quae tum ab auctore addi solet, cum ad aliquem superiorem locum revertitur: sed cum δὲ ante toties positum esset, librarius non dubitavit id scribendo repetere, ut etiam in numeris fieri solet, ut eosdem saepius repetat. Atque illa mea coniectura iam eo confirmatur, quod ut a Melanippe ad Gagas et a Melanippo ad annem Limyrum aequae multa stadia esse dicuntur, quod omnino fieri non potest. Ac sane dicet aliquispiam, non verba, sed numeros esse commistos, sed id esse idcirco nego, quia, si quidem situs Gagarum recte a me

descriptus est, intervalla pro rectis habenda sunt. Apud Plinium sic est l. l.: iuxta mare Limyra cum amne, in quem Arycandus influit, et mons Massycites, Andriaca, Myra. Num olim Arycandus in Limyrum influxerit an Plinius falsus sit, non potest asseverari, sed nunc Arycandum, qui eundem cursum atque Limyrus persequitur, non in hunc, sed in mare infundere se, a Beaufortio docemur, qui duos amnes non procul inter se in sinum Phinicensem (nam id hodie istius sinus nomen est) infundi dicit. Quod tum dicitur, urbem sexaginta stadiis supra mare esse, in hoc numero librarius peccavit; nam Strabo sic dicit XIV. p. 666. εἴτα Μύρα — εἰδ' ἢ ἐκβολὴ τοῦ Λιμύρου ποταμοῦ καὶ ἀνιόντι περὶ σταδίοις εἴκοσι τὰ Λίμυρα πόλιν. Atque hoc intervallum Strabonianum confirmat Cockerillius Anglicus, qui loco a Strabone indicato aliquot sepulchra literis et dialecto Lycia inscripta invenit inscriptionesque in altero operis Clarkiani volumine typis descripsit. Iam diximus, amnem esse, qui propter Limyrum et in mare influat et Arycandus quondam sit dictus. Ut autem oppidum fuit Limyra, eodem atque fluvius nomine, sive oppidum a fluvio sive hic ab illo nomen accepit, ita etiam supra Arycandum amnem certo a mari intervallo urbs fuisse videtur, Arycanda, nam eius et Stephanus recordatur: Ἀρύκανδα, πόλις Λυκίας, ὡς Καπιτῶν ἐν Ἰσσυρικῶν δευτέρῳ· τὸ ἐθνικὸν δ' Ἀρυκανδεύς, ὡς Ἀλυνδεύς, et scholiastes Pindari ad Olympiarum odar. VII: ἐν Λυκίᾳ δὲ ἐστὶν πόλις Ἀρύκανδα καλουμένη, ἧς πλησίον ἱερὸν τι χωρίον, ὃ πρότερον μὲν Ἐμβολὸς ἐκαλεῖτο διὰ τὴν θέσιν τοῦ χωρίου. Atque etiam a Cockerillio Limyris inscriptio reperta est, in honorem alicuius composita, qui civitatem et Olympi

et Arycandorum acceperat. Iam Leakius praeclare intellexit, nomen huius oppidi in corruptelis Ἀριβενδα et Ἀρενδα, quae in codicibus geographiae Ptolemaei sunt, latere. Ac nobis quidem illae reliquiae, quarum Beaufortius recordatur, huius Arycandi esse videntur. Ille autem, in latere orientali, inquit, promontorii Phinicensis vetus castellum est, quod ab uno homine et eo grandaevo habitatur, qui libentissime aliquot nautas in proximum vicum conduxit. Ibi isti nihil memorabile conspexere, sed praefectus vico iis affirmavit, certo loco, decem millibus passuum ab illo vico remoto, fragmenta reperiri columnarum et signorum atque inscriptiones. Ut autem hae Gagarum reliquiae sint, ut Leakii opinio est, id per haec fieri non potest, quae a nobis supra de situ huius urbis dicta sunt. Fluvius vel Limyrus vel Limyra dictus est, quarum alteram formam Mela et Plinius habent. Antiquior forma fuit Limyrus, cum altera posterius ab urbe in amnem quoque translata est. Utramque autem formam etiam Stephanus testatur, qui et Limyram urbem et Lamyram habet: nam uno loco haec habet: Λάμυρα, πόλις Λυκίας, καὶ ποταμὸς Λάμυρα, ἀπὸ θαλάττης ὑπὲρ μετεώρου λόφου, ὃ πολίτης Λαμυρεύς; altero haec: Λίμυρα, πόλις Λυκίας, ἀπὸ Λιμυροῦ ποταμοῦ· ὃ πολίτης Λιμυρεύς. Utroque autem nomine idem significari oppidum, maxime inde patet, quod Stephanus Strabonem excerpens oculis aberravit. Apud illum enim sic est: Εἴτα Μύρα ἐν εἴκοσι σταδίοις ὑπὲρ τῆς θαλάττης ἐπὶ μετεώρου λόφου. Εἰδ' ἢ ἐκβολὴ τοῦ Λιμυροῦ ποταμοῦ κ. τ. λ. Unde fieret, ut fluvius etiam Limyra diceretur, iam dicebam; forma autem Lamyra sine dubio inde orta est, quod verbum λαμυρός usitatum hominibus erat vocabulum. Quod denique haec verba

μενον¹ σταδ. ξ'. Ἀπὸ τοῦ Ἰσίου πύργου εἰς Ἀνδριακὴν² σταδ. ξ'. Ἀπὸ Ἀνδριακῆς εἰς Σίμηναν³ σταδ. δ'. Ἀπὸ Σιμήνας εἰς Ἀπέρ-
λας⁴ σταδ. ξ'. Ἀπὸ ἀκρωτηρίου... εἰς Ἀντίφειλλον⁵ σταδ. ν'. Ἀπὸ

Iso castello ad Andriacen stadia 60. Ab Andriace ad Simenam stadia 4. A Simena ad Aperlas stadia 60. Ab [hoc] promon-
torio ad Antiphellon stadia 50. Ab Antiphello ad insulam Megi-

attinet ὑπερ σταδίους κεῖται πό-
λις, hoc significamus, in periplo
verba ὑπερ et κεῖσθαι, hoc modo,
ut hic factum videmus, usurpata
esse.

1) Quod promontorium hodie
Pyrgo dicitur, id videtur ab
hac turri, quae in hoc periplo
commemorata est, accepisse no-
men. Quod autem ea olim τὸ
Ἰσον dicebatur, id mihi hinc fa-
ctum esse videtur, quod muri eius
omni latere aequales erant, quo-
circa turrin illam dicebant das
Quadrat. Ac fortasse iam an-
tiquis temporibus totum promon-
torium, in cuius cornu hic pyr-
gus exstructus erat, appellabatur
ὁ Πύργος.

2) Sine dubio ita scribendum
est: Ἀπὸ τοῦ Ἰσίου πύργου. Tum
in apographo est falso: Ἀδριακῇ.
Flumen, ad cuius ostia haec An-
driace posita fuit, nunc ab hu-
ius nomine urbis Andraki di-
citur, quondam autem id Myron
dictum esse, ex hoc Stephani loco
colligere licet: Μύρα, πόλις Αν-
κίας, ἀπὸ μύρων ἢ ἀπὸ Μύρωνος
ἢ ἀπὸ Μύρον ποταμοῦ παραφρέ-
οντος. Ἀμεινον δὲ τὸ πρῶτον. Λέ-
γεται καὶ θηλυκὸν καὶ οὐδέτερον.
Τὸ ἔθνικόν Μυρεῦς. Haec si vera
sunt, quae de ortu nominis My-
rorum Const. Porphyrog. I, 14.
dixit, nomen fluvii a nomine ur-
bis ducendum est: Εἴτα τὴν Αν-
κίων πόλιν, τὴν μυρίπνον καὶ
τρισόλβιον· ἐν ἧπερ ὁ μέγας Νι-
κόλαος, ὁ τοῦ θεοῦ θεράπων, ἀνα-
βλύζει τὰ μύρα, κατὰ τὸ τῆς πό-
λεως ὄνομα. Promontorium, post
quod Myrus in mare influit, quod
quondam nomen habuerit nesci-
tur, sed hodie etiam Andraki

dicitur. De urbe Andriaca con-
feratur App. de bel. civ. IV,
82: Τῷ δ' αὐτῷ χρόνῳ καὶ Λέντ-
λος, ἐπιπεμφθεὶς Ἀνδριάκῃ, Μυ-
ρέων ἐπινείῳ, τὴν τε ἄλυσιν ἐβόρεξε
τοῦ λιμένος, καὶ ἐς Μύρα ἀνῆει.
Strabo Myra tantum commemo-
rat: εἴτα Μύρα ἐν εἴκοσι σταδίοις
ὑπὲρ τῆς θαλάττης ἐπὶ μετεώρου
λόφῳ. Andriaces reliquiae sunt,
veluti sepulchra ac granarium
fere integrum, sic inscriptum:
HORREA IMP CAESARIS DIVI
TRAIANI PARTHICI F. DIVI
NERVAE NEPOTIS TRAIANI
ADRIANI AUGUSTI COS. III.

3) In apographo est: Σόμηναν.
Nos e Plinio et Stephano corre-
ximus Σίμηναν. Apud Graccum
haec leguntur: Σίμηναν, πόλις
Ανκίας, οὐδέτερος. Οἱ κατοικοῦν-
τες Σιμηνεῖς, ὡς Σιδομεῖς. Cum
perexiguo ab Andriace intervallo
reliquiae pristinorum aedificio-
rum reperiantur, credibile est,
eas veterum esse Simenorum. Id-
eoque etiam mensuram quattuor
stadiorum pro recta habere licet.

4) Hoc ipsum nomen est, quod
apud Hieroclem quoque inveni-
mus. Apud Ptolemaeum autem
est Ἀπέρραι, pro quo fortasse
Ἀπεραι scribendum est, cum istud
oppidum Plinius Apyren dicat.
Id autem, ut reliquiae testantur,
in lingua situm fuit, qua pro-
montorium, quod est insulae si-
mile, cum continente coniunctum
est. Hoc autem post Dolichi-
sten insulam sequitur.

5) Iati promontorio, quod in-
sulae simile esse dixi, in cuius
cervice Aperrae positae fue-
runt, haud dubie id ipsum nomen
fuit. Quam ob causam videtur

Ἀντιφέλλου εἰς νῆσον Μεγίστην¹ σταδ. ν'. Ἀπὸ Μεγίστης εἰς

sten stadia 50. A Megiste ad insulam Rhogen stadia 50. A

scribendum esse: Ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Ἀπέρων. Antiphelli vestigia et nomen, in Antifilo mutatum, hodie quoque Beaufortio teste restant. Atque ut olim ita hodie quoque portus est. Hoc memorabile est, quemadmodum aedificia, quorum reliquiae sunt, ita etiam epigraphas, quae reperiuntur, opere non excellere. Aliquot literas, quibus epigraphae compositae sunt, alioquin non invenias. Oppidum Phellus (quod nomen corticem significat), cui Antiphellus quasi opposita est, a mari remotum est. Itaque dicit Plinius: Oppida: Apyre et Antiphellus, quae quondam Habessus, atque in recessu Phellus. Haec ipsa verba cum Sicklerus male intellexisset, haec scripsit: Antiphellus, früher Habessus, am Hafen Phellus. Nec recte haec dixit Strabo: ἐν δὲ τῇ μεσογαίᾳ χωρία Φελλὸς καὶ Ἀντιφελλὸς καὶ ἡ Χίμαιρα, ἧς ἐμνήσθημεν ἐπάνω. Plinius dicit, XXXI, 47, mollissimas spongas circa muros Antiphelli urbis reperiri.

1) In apographo est: Μεγίστην. Mensura haud dubie iusto maior est. Haec insula hodie Kaste-lorizo sive Castelrosso, id est castellum rubrum, dicitur idque propter colorem rupium insulam cingentium. Antiquum nomen iure insulae datum est, quippe in isto mari maximae. Apud Strabonem sic est: Μεταξὺ δ' ἐν τῷ λεχθέντι παράπλῳ νησία πολλὰ καὶ λιμένες, ὧν καὶ μεγίστη νῆσος καὶ πόλις ὁμώνυμος ἡ Κισθήνη. Ita ante Tzschuckium vulgo legebatur, ut sententia haec esset: in quibus etiam est maxima insula Cisthene et urbs eiusdem nominis. Sed iam Salmasius (exercitt. in Solin. p. 552) recte corrigebat Μεγίστην, nam haec insula

ut in illa maris parte iacens a multis scriptoribus commemoratur, Plin. V, 31; Ptolem. V, 3; Steph. s. Μεγίστη: Liv. XXXVII, 23. Sed haec emendatio si vera est, non potest scribi ἡ Κισθήνη, quamobcausam coniecerat idem vir eruditus: καὶ Μηρίστη, ita ut ea insula intelligenda esset, quae a scriptoribus omnibus Δολιχίστη dicitur. Qua coniectura iure improbata Tzschuckius et Koraes scripserunt ἡ καὶ Κισθήνη, ita ut Strabo dicat: quae etiam Cisthene (dicitur). Nos qui pro ἡ solum ἡ scribendum ducimus, non tamen iidem existimamus, nomen Cisthenes ad insulam esse referendum, sed tantum modo ad urbem, quam putamus, initio Cisthenen appellatam, post nomen ab insula accepisse. Atque apud Isocratem panegyri, cap. 41. sic est: Τὴν μὲν γε μετ' Ἀγησιλάου στρατίαν, ὅκτω μῆνας ταῖς ἑαυτῶν δαπάναις διέθρεψαν, τοὺς δὲ ὑπὲρ αὐτῶν κινδυνεύσαστας ἑτέρου τοσούτου χρόνου τὸν μισθὸν ἀπεστέρησαν. Καὶ τοῖς μὲν Κισθήνην καταλαβοῦσιν, ἑκατὸν τάλαντα διένειμαν, τοὺς δὲ μετ' ἑαυτῶν εἰς Κύπρον στρατεύσαμένους μᾶλλον ἢ τοὺς αἰχμαλώτους ὕβριζον. Si non Aaeolorum urbs aliqua, ut Hieron. Wolfius putat, intelligenda est, sed urbs aut insula non ita procul a Cypro, quidni Cisthene urbs intelligi possit. Nam occupata urbe etiam insula in potestatem victorum discedebat. Grosskurdus vero insulam Cisthenen fuisse putat (quod ea a nemine commemoratur, id non argumentum esse ait, eam etiam non fuisse) et ideo scribi vult καὶ ἡ Κισθήνη aut etiam καὶ Κισθήνη. Quae coniectura cum alioqui nullo modo probanda est, tum plane fallitur vir doctus, cum addat, Cisthe-

νήσον Ῥόπην¹ σταδ. ν'. Ἀπὸ Ῥόπης ἐπὶ τὰς Ξεναγόρου νήσους² σταδ. τ'. Ἀπὸ τῶν Ξεναγόρου νήσων εἰς Πάταραν σταδ. ξ'. Ἀπὸ Πατάρων³ ἐπὶ ποταμὸν⁴ πλωτὸν [Ξάνθον]... ὑπέρεκται πόλις Ξάν-

Rhoge ad Xenagorae insulas stadia 300. A Xenagorae insulis ad Patara stadia 60. A Pataris ad fluvium navigabilem [Xanthum]...

nen esse Castelrosso et Megisten Kakawa. Nam iam diximus, insulam Megisten a magnitudine, quae ab iis, qui in istis regionibus navigaverunt, omnibus asseveratur, et Dolichisten a longitudine, quae eius propria est, nomen accepisse. Cur autem haec Dolichiste et a Strabone et ab auctore huius peripli omissa sit, causam cogitando assequi non potuimus. Quae in insula Megista fuerit civitas, eam interisse tradit Plinius. Eius portum Livius libr. XXXVII, c. 22. commemorat: (Diophanes) profectus, cum, quantum accelerare poterat, naturasset, ad portum, quem Megisten vocant, praegressos consequitur. Inde uno agmine Phaselidem cum venissent, optimum visum est, ibi hostem operiri.

1) Haud dubie Ῥόγη scribendum est, nam ita haec insula a Plinio dicitur. Hodie appellatur San Giorgio.

2) Duae insulae sunt, quae in aditu sinus, antiquis temporibus Phoeicuntis, hodie Kalamakidi dicti, sitae, quondam a Xenagora quodam nomen acceperant, quarum nunc una Volo, altera Okendra dicitur. Plinius et unam tantum et eam Enagoram dicit. Non alienum visum est, totum locum, quo Plinius insulas tractat, hic apponere: In Lycio autem mari Ilyris, Telandros, Attelebussa, Cypriae tres steriles et Dionysia. Deinde contra Tauri promontorium pestiferae navigantibus Chelidoniae totidem. Ab iis cum oppido Leucolla Pactyae, Lasia, Nymphais,

Macris, Megista, cuius civitas interiit. Multae deinde ignobiles. Sed contra Chimaeram Dolichiste, Chirogylium, Crambussa, Rhoge, Enagora octo millium passuum, Daedaleon duae, Cryeon tres, Strongyle et contra Sidyma Antiochi, Glaucumque versus amnem Lagusa, Macris, Didymae, Helbo, Scope, Aspis et in qua oppidum interiit, Telandria: proximeque Cauno Rhodussa. Postremum hoc addimus, mensuram trecentorum stadiorum nimis magnam videri.

3) Hic quoque ut fere semper pluralis singularem sequitur, in quo ita sibi librarius constitit, ut, etiamsi nomen pluralis sit, tamen priore loco singularem et posteriore pluralem ponat, tametsi nomen singularis sit. Scribendum autem est Πάταρα. Nam Romanorum tantum consuetudo haec est, ut nomina propria locorum aut fluminum, quae graeca lingua neutrius generis sunt, in substantiva primae declinationis mutant. Urs Patara non longe a flumine Xantho posita fuit; nam Appiano teste (cf. l. IV. de bell. civ. cap. 81) fuit navale Xanthiorum, a quorum urbe quindecim millibus passuum abfuit. Sunt Patarorum reliquiae, sed portus, nobilissimus quondam, nunc sabulo impletus est.

4) Addidimus Ξάνθον. Periplus Strabone confirmatur, lib. XIV, p. 665 haec dicente: Εἶθ' ὁ Ξάνθος, ποταμός, ὃν Σίρβην ἐκάλουν οἱ πρότερον· ἀναπλεύσαντι ὑπερηγικοῖς δέκα σταδίοις τὸ Λητώον ἐστίν· ὑπὲρ δὲ τοῦ ἱεροῦ προελ-

θος σταδ.ξ'. Ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ Ξάνθου εἰς Πύδνας¹ ἐπευθείας
σταδ. ξ'. Ἀπὸ Πύδνων ἕως τῆς Ἱερᾶς ἄκρας² σταδ. π'. Ἀπὸ
Ἱερᾶς ἄκρας εἰς Καλαβαντίαν³ σταδ. λ'. Ἀπὸ Καλαβαντίων εἰς
Περδικίας σταδ. ν'. Ἀπὸ Περδικίων εἰς Κισσίδας σταδ. ν'. Ἀπὸ

Supra eum est urbs Xanthus stadiis 60. A fluvio Xantho ad
Pydnas, directo cursu, stadia 60. A Pydnis usque ad promon-
torium Sacrum stadia 80. A promontorio Sacro ad Calabantiam
stadia 30. A Calabantia ad Perdicias stadia 50. A Perdiciis ad

θόντι ἐξήκοντα ἢ πόλις ἢ τῶν
Ξανθίων ἐστὶ, μέγιστη τῶν ἐν Λυ-
κίᾳ. Cfr. etiam Plin. l. l. Sunt
huius Xanthi multae nobilesque
reliquiae.

1) Harum Pydnarum nusquam
alibi mentio fit. Eas ibi Lea-
kios suspicatur fuisse, ubi hodie
Zeitunlik est. Quod autem
ad firmandam eam sententiam ad-
dit, ibi a Beaufortio veteres re-
liquias urbis esse conspectas, id
in libro Beaufortiano invenire
non potuimus. Cum sit additum
ἐπ' εὐθείας, colligi licet, habere
oram inter Patara et Pydnas re-
cessus maiores. Num, quod Lea-
kios suspicatur, Pydnae Cydna
sint, quam Ptolemaeus in medi-
terraneis oppidis iuxta montem
Cragum positus refert, id videtur
vehementer dubitandum esse.

2) Hoc promontorium, magna
amplitudine et quo mons Cragus
in mare exit, constat corona plu-
rium cornuum, quae Strabo octo
esse dicit, sed e hodierno nomine,
quo id promontorium significatur,
tantum septem esse suspicandum
est. Quondam hoc promontorium
vel Cragus, quod idem nomen
oppidum, quod in eo fuit, habuit,
vel promontorium sacrum,
haud dubie aut ob templum ali-
cuius dei ibi exstructum aut ob
lucum dei alicuius sacrum, ap-
pellatum est: nunc a Turcis id
Yedi Burun et a Graecis Hef-
ta capi id est septem Cragi ca-
pita dicitur.

3) De scripturis nominis confe-
rantur, quae ante dicebamus. Lo-

cus solum in hoc periplo comme-
moratur, quod idem de Perdiciis
et Cissidibus dicendum est. No-
men Calabantiorum fortasse
hinc ortum est, quod id oppidum
in colle aditu amoeno situm fuit.
Perdiciarum nomen fortasse
a copia perdicum, quae in illo
loco esset, ducendum est. Sic
Beaufortius p. 23 tradit, insulam
Dolichisten, quae nunc Ka-
kawa sive ut Turcae loquuntur
Kukyowa dicitur, hoc nomen
Meletio auctore (cfr. eius geogr.
vet. et nov. Lyc. Venet. 1725) a
colonia Myrensi, quae sedem
in ea collocasset, accepisse,
et id quidem propter copiam
perdicum, nam κακὰβην per-
dicem significare constat. Quae
aves cum illo quoque loco,
quo Perdiciae fuerunt, magna
multitudine congregatae essent,
hinc istud nomen oppidi natum
esse non incredibile est. Cissi-
dum denique nomen a κίσσω
derivandum putamus, ut locus
ubertate hederæ excellens signi-
ficetur. Quod autem situs horum
locorum attinet, non ego eos con-
stituam, sed facile est intellige-
re, quam opportunos locos ad ha-
bitandum multitudine inflexuum
ac recessuum haec orae pars ha-
beat, (quae a promontorio sacro ad
illud usque promontorium longum,
post quod sinus Glaucus est, pro-
cedit. De situ Cissidum autem for-
tasse Leakio assentiendum est, qui
eas in illo promontorio quod modo
dixi et in eo quidem loco ponit,
ubi nunc San Nicolò est; certe

Κισσίδων ἐπὶ νῆσον Λάγουσαν¹ σταδ. π'. Ἀπὸ Λαγούσων εἰς Τελεμενσὸν² σταδ. ε'. Ἀπὸ Τελεμενσοῦ ἐπὶ Πηδάλιον³ κατὰ τὴν

Cissides stadia 50. A Cissidibus ad insulam Lagusam stadia 80. A Lagusa ad Telmessum stadia 5. A Telmesso ad Pedalium apud

videtur cum eo loco mensura octoginta stadiorum convenire.

1) Haec insula, ut ante videbamus, a Plinio quoque commemoratur. Mensurae si rectae sunt, videtur ea ex illis sex insulis quae in sinu Glauco sunt, intelligenda esse, quae transversa in aditu sinus ipsius Telmissici iacet. In apographo est altero loco, ut fere fit, *Λαγούσων*.

2) Hoc sane mirabile, librarium, cui hoc fragmentum peripli debemus, in quibusdam vitiis constitisse sibi. De commutatione singularis numeri et pluralis, quae fere eadem ratione fit, saepius diximus, sed eadem peccandi constantia pro σσ scribere solet νσ. Telmesso urbe Lyciam finiri, praeter Melam Plinius quoque ait, V, 28: Promontorium Cragus. Ultra, par sinus priori: ibi Pinara et quae Lyciam finit, Telmessus. Lycia quondam LXX oppida habuit, nunc XXXVI habet. At Strabo dicit, finem Lyciae montem Daedala esse, ita tamen, ut is ad Lyciam pertineat; quod autem post montem oppidum Daedala sit, id iam ad Cariam pertinere. Nos in hac opinione sumus, ut putemus, Lyciam flumine Glauco, montem Daedala praeterfluente, definiri, nam gentes solent non tam montibus quam fluviis disternari, propterea quod homines facilius montes quam flumina transgrediuntur, quemadmodum etiam supra videbamus, fines et Ciliciae et Pamphylicae flumina esse. Veteres autem de termino Lyciae Cariaeque dissensisse, argumenta sunt multa. Ita Ptolemaeus ab oppido Calynda initium Lyciae facit, quo fit, ut et Cly-

dae et Daedala hac terra comprehendantur: ita Stephanus ipsam Telmessum oppidum Cariae dicit, quod idem Cicero dicit, de div. I, §. 91: Telmessus in Caria est, qua in urbe excellit haruspicum disciplina. Ad hoc oppidum ut revertar, id a Strabone *πολίχνη* dicitur, ut eius aetate id non iam iisdem opibus fuisse appareat, quibus temporibus superioribus. Eius inter ruinas, quae etiam nunc supersunt, theatrum eminet et porticus et sepulchra, incisa in rupes. Hodie Mei, quod nomen e vetere contractum est, dicitur, ita enim portus oppidi Makry dicitur. Est igitur non satis recte, si geographi docent, Makry veterem Telmessum esse. Illud promontorium angustum, quod ante hanc urbem est, dicebatur ἄκρα Τελμησσίς, ut ille etiam profundus recessus, intra quem Telmessus sita erat, κόλπος Τελμησσιος appellatus est. Antiquissima ac iusta forma est Τελμησσός, pro qua tamen, ut litera i mollior est, saepe etiam Τελμισσὸν invenimus.

3) Qui factum sit, ut haec mensura a Telmesso ad Pedalium hic addita sit et non in periplo Cariae, non est quod investigemus. Mensura ipsa, si cum eo numero stadiorum, qui in periplo Cariae a Telmesso usque ad Pedalium efficitur, auctore ad singula oppida appellente, comparatur, recta videri debet, nam primum is a Telmesso directo ad Pedalium navigavit. Hoc autem promontorium, hodie Bokomadhi dictum, idem sine dubio est, quod Strabo Artemisium vocat, quod nobis recentius esse nomen videtur. Iste autem dicit

Ῥύπισαν¹ σταδ. σ'. Γίνονται ὁμοῦ οἱ πάντες ἕως Τελεμενσοῦ σταδδ. αφ'.²

insulam Rhupissam stadia 200. Universa sunt stadia usque Telmessum 1500.

Λοιπὸν Καρία.

Ἐκ Τελεμενσοῦ εἰς Δαίδαλα³ σταδ. ν'. Ἐκ Δαιδάλων εἰς Καλλιμάχην⁴ σταδ. ν'. Ἐκ Καλλιμάχης εἰς Κρούαν⁵ σταδ. ξ'. Ἐκ

Deinde Caria.

A Telmesso ad Daedala stadia 50. A Daedalis ad Callimachen stadia 50. E Callimache ad Cruan stadia 60. E Crua ad

1. 1. Μεταξὺ δὲ πρῶτον μὲν ἀπὸ Δαιδάλων πλέουσιν ἐπὶ τὴν δύσιν ἐπ' εὐθείας τῇ ἐκ Κιλικίας καὶ Παμφυλίας καὶ Λυκίας παραλίᾳ κόλπος ἐστὶν εὐλίμενος, Γλαῦκος καλούμενος. εἶτα τὸ Ἀρτεμίσιον ἄκρα καὶ ἱερόν· εἶτα τὸ Λητῶν ἄλσος· ὑπὲρ αὐτοῦ δὲ καὶ τῆς θαλάττης ἐν ἐξήκοντα σταδίοις Κάλυμνα πόλις· εἶτα Καῦν. (Caly-mna haec ea ipsa urbs est, quam Ptolemaeus Calyndam dicit.) Constat autem, multa promontoria ab antiquis hominibus πηδάλια id est clavos esse appellata, propter similitudinem, quae inter clavum, supra puppim prominentem, et inter promontorium, supra oram in mare porrectum, intercedere videretur.

1) Insulam circa Pedalium esse, omnes tabulae demonstrant. Sed num Ῥύπισα eius verum nomen sit, fortasse dubitandum est. Eorum insularum nominum, quae Plinius refert, nullum cum hoc convenit. Estne Ῥύπισσα?

2) Haec mensura stadiorum mille quingentorum fere cum Strabone consentit, apud quem XIV, p. 666 sic est: Μετὰ τοίνυν Δαίδαλα ὄρος, ἀφ' οὗ λαμβάνει τὴν ἀρχὴν ὁ παράπλους ἅπας ὁ Λυκιακός, στάδιων μὲν χιλίων ἑπτακοσίων εἴκοσι. Nam Strabo non, ut auctor huius peripli, inde a promontorio Chelidonio, sed inde ab Olbia,

quam urbem ad ortum solis versus Pamphyliae initium facit, stadia computat, ut eius mensura stadiis centum quinquaginta tribus minor sit quam quae in periplo est, cum a promontorio, quod diximus, usque Olbiam a Strabone stadia trecenta sexaginta septem numerentur.

3) De urbe Daedalis haec Stephanus: Δαίδαλα, πόλις τῆς Ῥόδου ἢ χωρίου, Στράβων id. ἐστὶ καὶ ὄρος τῆς Λυκίας τὰ Δαίδαλα· ἢ δὲ πόλις ἀπὸ Δαιδάλων τοῦ Ἰκάρου ἢ ἐν Λυκίᾳ. Num autem Daedala Lyciae colonia Daedalorum, urbis Cretensis, fuerint eamque ob causam mons ab urbe, non urbs a monte nomen acceperit, non huius loci est in id inquirere. Urbem autem, cuius omnino nulla vestigia restare videntur, sub radicibus montis ad occidentem versus fuisse oportet.

4) Huius loci nemo praeter anonymum hunc recordatur. Nomen ipsum nihil quidquam offensionis habet idque oppido in honorem Callimaches cuiusdam datum esse videtur. Hoc addimus, haec loca, quae in periplo solum commemorantur, non omnia pro oppidis, sed saepe pro locis habenda esse, quibus appellari posset.

5) Hoc oppidum a Plinio dicitur Grua fugitivorum, e quo addito verbo videtur concludi de-

Κρούων εἰς τὸν Κοχλίον¹ σταδ. ν'. Ἐκ Κλυδῶν² ἐπὶ τὸ Πηδά-
λιον ἀκρωτήριον σταδ. λ'. Ἀπὸ τοῦ Πηδαλίου ἐπὶ τὸν Ἀγκῶνα³
τὸν ἐπὶ τοῦ Γλαυκοῦ σταδ. π'. Ἀπὸ τοῦ Ἀγκῶνος ἐπὶ τὸν
Κουνίων πανόρμον σταδ. ρκ'. Ἀπὸ τοῦ . . . πανόρμου ἐπὶ τὴν

Cochleam stadia 50. E Clydis ad Pedalion promontorium sta-
dia 30. A Pedalio ad Ancona in sinu Glaucō stadia 80. Ab
Ancone ad panormum Cuniorum stadia 120. Ab hoc panormo

bere, hoc oppidum esse a servis
fugitivis, qui congregassent sese,
conditum. Apud Ptolemaeum scri-
ptum est *Καρύα*. Cuius geogra-
phi numeri si integri sunt, cum
ab eo Daedala et Grua in eadem
latitudinis linea ponantur, sed
quindecim minutis longitudinis
inter se distare dicantur, con-
cludere licet, Gryam fere ex ad-
verso urbi Telmessō sitam fuisse,
quod eo confirmatur, quod in illo
loco promontorium est, quod a
Mela Grya dicitur, quamquam is
in eo errat, quod istud ante Pe-
daliū ponit; nam scripsit haec
I, 16: Caria sequitur. Hic ca-
stella aliquot sunt. Deinde pro-
montoria Pedaliū et Grya
et secundum Calbin oppidum
C a u n o s, valitudine habi-
tantium infame. Num oppidum
Cryassus sive Cryassa
idem atque haec Grya sit, vide-
tur vehementer dubitandum es-
se, quamquam Leakio ita vi-
detur. Stephanus haec habet:
*Κρυασσός, πόλις Καρίας ἀπὸ Κρυ-
άσσου τοῦ Κάρητος· ὁ πολίτης
Κρυασσεύς*. Atque ita oppidum
etiam a Polyaeo dicitur, I. VIII:
*Οἱ Κάρες οἱ Κρυάσσον οἰκοῦντες
ἐπιβουλεύοντες Μηλλοῖς*. Sed apud
Plutarchum de vict. mul. scri-
ptum est Cryassa, quo eodem
loco haec leguntur: *ὡς οὖν ἦχον
οἱ Κρυασσεῖς καλοῦντες αὐτούς*.
Nos sic existimamus, initio in
illo promontorio, in quo oppi-
dum Crya fuit, oppidum, quod in
illo promontorio conderetur, Crya
dictum esse ab hocque post pro-
montorium quoque nomen acce-

pissee. Credibile est, oppidum
Cryam, quod temporis processu
desertum esset, quas id cunque
ob causas factum esset, a fugi-
tivis, qui in id convenissent, re-
stitutum esse. Quod autem Cryas-
sum attinet, eam putamus post
Gryam conditam esse et in eo-
dem quidem promontorio, a cu-
ius nomine oppidum novum
Cryassum sive Cryassam appel-
larent.

1) Haud dubie *Κοχλίαν* scri-
bendum est. Credibile est, hoc
oppidum in colle quodam, qui
cochleae speciem haberet, posi-
tum fuisse.

2) Locus, quem inter Cochliam
et Clydas suspicari licet fuisse,
fortasse a librario omissus est.
Ptolemaei scriptura est *Λύδαι* aut
Χύδαι. Is eas abesse quidem
decem minutis longitudinis a
Crya dicit, sed in eadem latitu-
dinis linea atque hanc positas
esse. Qui situs oppidi si verus
est, sumendum est, Cryam pro-
montorium aut longe in mare
porrigi et perangustum esse aut
isthmio committi cum continente,
atque in summo promontorio su-
mimus Gryam oppidum situm
fuisse, Clydas autem in recessu
intimo, qui post promontorium
sit vel potius inter hoc promon-
torium et Pedaliū.

3) Quamquam in ea, quae post
promontorium Pedaliū exten-
ditur, ora fluvius Axum teste
Plinio fuit, ut is tamen hoc loco
ne intelligatur, efficitur his ad-
ditis verbis: *ἐπὶ τοῦ Γλαυκοῦ*.
Quod si autem cogitamus, quid

Κυμαρίαν καλουμένην¹ σταδ. ν'. Ἀπὸ Κυμαρίας εἰς Πάσαδαν σταδ. ξ'. Ἀπὸ Πασάδας εἰς Καῦνον² σταδ. λ'. Ἀπὸ Καύνων εἰς τὴν Ῥόπουσαν³ σταδ. ιε'. Ἀπὸ τῆς Ῥοπούσης εἰς τὸ ἀπέναντι

ad Cymariam, quae dicitur, stadia 50. A Cymaria ad Pasadan stadia 60. A Pasada ad Caunum stadia 30. A Cauno ad Rhodusam stadia 15. A Rhodusa ad oppositum litus ad Leucopagum

ἀγκῶν significet, vix dubitare possumus, quin hoc oppidum, quod Ancon appellatum est, in illo fuerit inflexu, quem in tabulis ad occidentem ab amne Glauco cernimus. Quae sententia etiam cursu octoginta stadiorum confirmari videtur, qui etsi multo brevior eo est, qui singulis singulorum locorum mensuris efficitur, tamen directus cum intelligendus sit, eo navigatio ista confici potuit. Haud dubie iste ancon locum peropportunum ad appellendum habuit, quod effecerat, ut is ad habitandum deligeretur. Quamquam nullum aliud oppidum, quod Ancon appellatum esset, praeter Anconam Picentorum e scriptis veterum novimus, tamen etiam alia oppida sive loca ita appellata esse, quamquam a nemine commemorata, cum ex hoc periplo, in quo solum huius Anconis sit mentio, tum e natura rei concludere licet. De Ancona Picentorum nobis non alienum visum est addere, quae Procopius rer. goth. lib. II. dixit: Ὁ δὲ Ἀγκῶν οὗτος πέτρα τις ἐστὶν ἐγγώνιος, ἀφ' οὗ καὶ τὴν προσηγορίαν ταύτην εἴηφε· ἀγκῶνι γὰρ ἐπὶ πλείστον ἐμφορῆς ἐστίν.

1) Praeter hunc anonymum nemo huius portus mentionem facit. Cum post semel Κοῦνος pro Καῦνος scriptum sit, suspicetur quis, hoc quoque loco Caunum intelligendum esse, quod tamen et ordine, quo oppida enumerantur, et stadiorum numero et eo refellitur, quod Caunus portum habuit. Ita sumendum est, oppidum quoddam, Cunum sive Cunos no-

mine, aliquo ab mari intervallo fuisse, quod ad mare locum quo appellerentur naves haberet. Oppidum autem, quemadmodum diximus, Cunum sive Cunos appellatum esse, hinc sequitur, quia Graeci non nomen oppidi sed incolae ponere solent, cum quid ad oppidum pertinere dicunt. Cum autem quadraginta stadiis illum panorum Cuniorum a promontorio Pedalio abesse dicatur, estne tamen forte portus urbis Cauni intelligendus?

2) Addendum est τῶν Κοινίων. Ceterum nec Cymariae nec Pasadae quisquam scriptorum recordatur. Ubi haec oppida sita fuerint, si non locus ipse, certe regio ordine, quo enumerata sunt, tabulis adhibitis constitui a quovis potest. Pasada (id nomen habet aliquid, quo offendere) fortasse in occidentali Axi ripa sita fuit, ibi, ubi nunc Quingi est.

3) In apographo est εἰς Κοῦνον et deinceps ἀπὸ Καύνων. De hac urbe haec Strabo scripsit: εἴτα Καῦνος καὶ ποταμὸς πλησίον βαθὺς, ἔχων εἰσαγωγὴν καὶ μεταξὺ Πισίλης. Ἐχει δ' ἡ πόλις νεώρια καὶ λιμένα κλειστὸν· ὑπερκεῖται δὲ τῆς πόλεως ἐν ὕψει φρουρίον, Ἰμβρος. Τῆς δὲ χώρας εὐδαίμονος οὖσης, ἡ πόλις τοῦ θέρους ὁμολογεῖται παρὰ πάντων εἶναι δυσάερος καὶ τοῦ μετοπώρου διὰ τὰ καύματα καὶ τὴν ἀφθονίαν τῶν ὥραίων. Sic in omnibus est codicibus scriptum. Cum autem non videatur posse dici, urbem esse insalubrem propter abundantiam pomorum, ab editoribus operis Strabonis probata haec Casauboni coniectura est:

εἰς Λευκόπαγον¹ σταδ. μ'. Ἀπὸ δὲ τῆς Ῥοπούσης εἰς Σάμον² σταδ. ρ'. Ἀπὸ τῆς Σάμου ἐπὶ Ποσειδίου³ σταδ. ξ'. Ἀπὸ τοῦ Ποσειδίου ἐπὶ τὸν Φάλαρον⁴ σταδ. ν'. Ἀπὸ τοῦ Φαλάρου¹ εἰς νῆσον

stadia 40. A Rhodusa ad Samum stadia 100. A Samo ad Posidium stadia 60. A Posidio ad Phalarum stadia 50. A Phalaro

εἶναι δυσάερος καὶ νοσώδης τοῦ μετοπώρου. Ita autem scribi minime necesse est, quandoquidem scriptor cum verbo δυσάερος et insalubritatem urbis et morbos, qui inde nasci solent, cogitatione coniunxit. Atque Eustathii verbis quod Casauboni putant coniecturam confirmari, id non ita esse sed codicum scripturam firmari, ista verba ipsa docebunt: ἔστι δὲ νοσώδης ἡ τοιαύτη, διὰ τὸ τοῦ αἵματος οὐκ ἀγαθόν, ἐν δὲ θέρει καὶ μετοπώρῳ διὰ τὰ καύματα καὶ τὴν τῶν ὠραίων κάρπων ἀφθονίαν. Hac occasione data aliam coniecturam refellendam ducimus, quae a Coräe proposita a ceteris probata est. Statim post haec leguntur: Φασὶ δ' αὐτοὺς ὁμογλώττους μὲν εἶναι τοῖς Καρσίν, ἀφίχθαι δὲ Κρήτας καὶ χρῆσθαι νόμοις ἰδίοις. Existimant vero viri docti, pro Κρήτας necessario scribendum esse ἐκ Κρήτης, praesertim cum Strabo Herodotum sequutus esse videatur ita dicentem l. l. c. 172: αὐτοὶ (οἱ Κανύριοι) ἐκ Κρήτης φασὶ εἶναι. Illa autem verba hoc modo interpretanda sunt: Man sagt, dass sie zwar mit den Karern gleichsprachig wären, dass sie aber Kreter gewesen, als sie hier angelangt wären u. s. w. hoc est: Ferunt ipsos eodem atque Cares uti sermone, sed advenas fuisse Cretenses.

1) A Plinio haec insula, ut supra pag. 242 vidimus, Rhodussa dicitur, quod haud dubie verum nomen est. Quodsi autem insula Rhodus recte dicitur nomen a rosis duxisse, suspicari quis possit etiam Rhodussam inde appellatam esse, quod esset plena rosarum. Mensura quin recta sit,

non est dubitandum, cum Plinius quoque hanc insulam proximam Cauno dicat. In tabulis eam videmus descriptam, sed vix dubium esse potest, quin ea ad occidentale cornu sinus Caunii, quem hodie sinum Kaiguez dicunt, jaceat.

2) Iam nomen declarat, hoc oppidum in colle candido colore situm fuisse. Portus haud dubie infra oppidum in aliquo maris recessu fuit. Cum auctor hunc Leucopagum e regione Rhodussae esse dicat, suspicari licet, eum in inflexu, quem ora facit, situm fuisse.

3) Fortasse ventorum ratio in causa fuit, ut auctor a Leucopago in Rhodussam reverteret et inde Samum pergeret. Sicklerus hoc oppidum Somum scribit: nescimus qua de causa. Nam cum σάμος editum locum significaret, facile factum est, ut oppidum, quod in loco edito conderent, Samus diceretur. Cum Leucopagus a Rhodussa quadraginta stadia abesse dicatur, Samos autem centum, sumendum est, hanc ab illo amplius sexaginta stadiis abesse, cum directo cursu a Rhodussa Samum stadiis centum perveniretur.

1) Constat permulta promontoria apud veteres Graecos dicta esse Posidea sive Posidia. Id vel inde factum est, quod in iis promontoriis, quae longe in mare pertinerent, quasi in iis sedem suam Neptunus collocavisset, templa aut lucos consecraverunt homines antiqui, vel si quod promontorium naves a tempestatibus tueretur, quod in eo Neptunus

Ἐλαοῦσαν καλουμένην² σταδ. ν'. Ἀπὸ τῆς Ἐλαούσης εἰς Ῥόδον σταδ. ρν'.³... ἥτις ποιεῖ ἐπὶ Μαελὸν μὲν σταδ. χ',⁴ καὶ ἐπὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Βυζαντίου σταδ. χ'.⁵ Ἐκ Ῥόδου εἰς Ἀλεξάνδρειαν σταδ. ρφ'.⁶

ad insulam, Elaeussam appellatam, stadia 50. Ab Elaeussa ad Rhodum stadia 150, quae efficit ad Malum stadia 3800 et ad Sacrum locum apud Byzantium stadia 4800. E Rhodo ad Alexan-

quasi regnare creditus est. Ac quod hoc Posideum attinet, cornu meridianum puto dici illius peninsulae, quae inter sinus, hodie Karaagadi et Marmorice dictos, jacet. Certe hic locus, unde longe prospici in mare potest, maxime ad commodatus templo Neptuni sacro aedificando videri debuit. Atque etiam mensura videtur huic consentanea esse opinioni, si suminus, Samon in illo latere peninsulae fuisse, quod occidentale latus sinus Karaagadensis efficit.

2) Susplicamur, hunc Phalarum, cum is post dicatur non plus quinquaginta stadia ab insula Elaeussa abesse, sub radicibus montis Phoenicis situm fuisse et ibi quidem, ubi illa peninsula maxime ad orientem versus in mare porrecta est. Nomen αφαλήρω ducimus, quod verbum et candidum colorem significare constat et a colore collium, in quibus condita erant, multa esse appellata oppida.

3) Apud Strabonem haec insula altero loco Eleüs altero Eleussa dicitur. Tzschuckius et Coräes scripserunt Ἐλαιούσσα, quia hoc nomen ab ἐλαία ducendum est et multarum commune insularum. Quae emendatio hoc apographo nec infirmatur nec confirmatur, cum in eo scriptum sit Ἐλαοῦσα. Sed quamquam de nominis origine dubitandum non est, tamen non etiam usquequaque Ἐλαιούς sive Ἐλαιούσσα scribendum est; nam homines non erant memores originis nominis. Quod autem Grosskurdus Tzschuckio et Corai exprobrat, quasi hi

hanc insulam cum illa, quam supra vidimus in ora Ciliciae iacere, commutassent, in eo iniustus est, nam isti non dicunt, utramque insulam eandem esse, sed idem utriusque nomen. Nunc haec insula Cavaliere dicitur, cum aliquamdiu in potestate equitum Rhodiorum fuerit; nam hi pluribus locis hoc nomen indiderunt, cf. supra de Aphrodisiade.

4) Strabo hanc insulam a Rhodo tantum viginti et centum stadia abesse dicit. Fieri non potuit, ut veteres intervalla maritima eodem modo definirent, cum unus magis secundo vento uti posset quam alter et ab unoquoque intervalla tempore, quo cursus ab ipso confectus erat, definirentur.

5) In apographo est Μαελόν. Non dubitabamus Μαλλόν scribere. Sine dubio γ, ante χ' excidit; nam tot stadiorum putari potest cursus usque ad Mallon, cum eadem mensura inter Rhodum et oram Syriaeam dicatur esse.

6) Hoc quoque loco prior numerus excidit; is autem videtur δ fuisse. Nam apud Strabonem haec leguntur: Πάλιν δὲ τῆς Καρικῆς παραλλῆλς τῆς μετὰ τὴν Ῥόδον ἀπὸ Ἐλεοῦντος καὶ τῶν Λωρύμων καμπτήρ. τις ἐπὶ τὰς ἄρκτους ἐστὶ, καὶ λοιπὸν ἐπ' εὐθείας ὁ πλοῦς μέχρι τῆς Προποντίδος, ὡς ἂν μεσημβρινὴν τινα ποιῶν γραμμὴν ὅσον πεντακισχιλίων σταδίων ἢ μικρόν ἀπολείπουσαν. Hoc autem sacrum Byzantii, quod a nullo alio scriptore commemoratur, haud dubie ibi fuit, ubi hodie is locus est, quod cornu

Ἐκ Ρόδου ¹ εἰς Ἀσκάλωνα ² σταδ. γχ'. Ἐκ Ρόδου εἰς Καισάρειαν ³ σταδ. γχ'. Ἐκ Ρόδου εἰς Βηρυτὸν ⁴ σταδ. γχ'. Ἐκ Ρόδου εἰς Σιδόνα ⁵

driam stadia 3600. E Rhodo ad Ascalona stadia 3600. E Rhodo ad Caesaream stadia 3600. E Rhodo ad Berytum stadia 3800. E Rhodo

palatii Seragliensis dicunt. Nam constat, vetus Byzantium eum occupavisse locum, in quo hodie domus imperatoris Turcarum est. Atque isto loco, in quo dixi fuisse sacrum Byzantii, non potuit ullus ad id consecrandum accommodatior esse. Haud dubie in vicinia eius portus fuit, qui videtur idem esse, quo hodie ad palatium Seragliense vehuntur.

6) Cum hac mensura fere prorsus Agathemerus consentit, qui ab Alexandria ad Lindum Rhodi stadia esse dicit MMMMD. Clarkio teste (Clarke's travels vol. II, p. 416) Lindus a Rhodo abest viginti millia passuum, quae sunt ipsa stadia ducenta et his maior est mensura Agathemeris, cuius verba illustrantur his Strabonis verbis: Ἔστι δὲ πρώτη μὲν Λίνδος ἀπὸ τῆς πόλεως πλέουσιν ἐν δεξιᾷ ἔχουσι τὴν νῆσον, πόλις ἐπὶ ὄρους ἰδρυμένη, πολὺ πρὸς μεσημβρίαν ἀνατείνουσσα καὶ πρὸς Ἀλεξάνδρειαν μάλιστα. Plinius hos habet numeros: Distat Rhodus ab Alexandria Aegypti DLXXVIII millia, ut Isidorus tradit (haec sunt autem MMMDCXXIV stadia), ut Eratosthenes, CCCCLXIX, ut Mucianus, D.

1) Ex toto hoc loco intelligere licet, quo maxime Rhodii mercaturae causa navigaverint. Ac fortasse etiam hoc suspicari licet, auctorem peripli si non Rhodium fuisse at certe in ista urbe diu esse moratum. Duo autem praeterea commemoranda duco, primum a scriptore intervalla inter urbem Rhodum et urbes maritimas Syriae, quae ipsae maioribus minoribusve inter se spatiis abfuerunt, eadem dici esse,

deinde eum non ordinem certum aut a septentrione ad meridiem aut contra sequi, sed modo hanc modo illam dicere urbem. Prioris rei probabilis potest ratio reddi, nam statuendum est, non iuxta oram Syriae peripli auctorem, sed Cyprum insulam a meridie (nam a septentrione id videtur non factum esse) circumvectum directo cursu ad urbes, quae enumerantur, navigavisse ad easque appulisse. Altera res vel fortuito vel dignitatis aut mercaturae urbium habita ratione facta esse videtur.

2) In apographo est Καλῶνα. Quamquam parvum hoc oppidum Strabo dicit et non habens portum, tamen quoniam regio Ascalonitarum genere quodam caeparum, quae in maxime longinquas terras exportabantur, excellebat, fiebat haud dubie, ut mercatores Rhodii creberrime illuc ad caepas petendas commearent. Nam etiamsi urbs non portum, tamen opportunum locum habuit, quo navigia adpellerent.

3) In apographo est Κερασίαν. Debeamus emendare Καισάρειαν. Quum hanc urbem sciamus ab Herode primo conditam esse (nam antea castellum modo fuit dictaque est turris Stratonis) ab eoque in honorem imperatoris Augusti Caesaream appellatam, ex hac tamen re coniectura de aetate, ad quam hic periplus pertineat, non potest fieri.

4) Iam Scylax hanc urbem portum habere dicit. Id etiam nunc satis celebre oppidum est, Beirut dictum. A Byblō abfuit quinque et viginti millia passuum. Monendum puto esse, quamquam Berytus bellis Syriacis a

σταδ. γχ. Ἐκ Ῥόδου εἰς Βύβλον¹ σταδ. γχ. Ἐκ Ῥόδου εἰς Τρίπολιν² σταδ. γή. Ἐκ Ῥόδου εἰς Σελεύκειαν σταδ. γχ. Ἐκ Ῥόδου εἰς Κιλικίαν³ σταδ. αφ. Ἐκ Ῥόδου εἰς Κώρυκον σταδ. α. Ἐκ Ῥόδου δὲ ἐπὶ τὴν Κύπρον ἐπὶ τὴν ἐσπερίαν τὴν ἐπ' ἀνατολὰς τοῦ κριοῦ οὐριωτάτου ζεφύρω⁴ σταδ. βω. Ἐκ Ῥόδου εἰς Πάταρα⁵ σταδ. ψ. Ἐκ Ῥόδου εἰς Καῦνον σταδ. υν.

ad Sidonem 3600. E Rhodo ad Byblon stadia 3600. E Rhodo ad Seleuceam stadia 3600. E Rhodo in Ciliciam stadia 1400. E Rhodo ad Corycum 1000. E Rhodo in Cyprum ad ortum arietis maxime secundo Zephyro stadia 2800. E Rhodo ad Patara stadia 700. E Rhodo ad Caunon stadia 450. E Rhodo in insulam Rhodussam sta-

Tryphone diruta, ab Agrippa restituta et colonia romana facta est appellataque Felix Iulia, tamen eam rem ab hoc scriptore nomine adhibito novo non esse indicatam.

5) Sidon duplici fuit portu instructa et interno, in quo hibernabant naves, et externo, quo tantum appellebatur; nunc autem uterque arena accumulata corruptus est. Ad Berytum sunt stadia centum quadraginta.

1) Hodie Esbile sive Dschihile dicitur. In colle sita fuit et aliquo a mari spatio, ita ut a loco appellendi disiuncta esset.

2) Non est quod de ortu urbis et nominis quidquam dicamus. Quae quamquam nunc a mari arenae collibus separata est, tamen quin olim ad mare ipsum pertinuerit non debet dubitari. Eius portum Phocas capite quarto ut eximium laudat et ipsa in numo quodam, quamquam is e Caracallae aetate est, *ναναρχίς* appellata est id est magnam mari mercaturam faciens. Hodie portus, qui olim clausus erat, apertus quidem est, sed duabus insulis parvis prae eo iacentibus a tempestatibus defensus.

3) De Seleucia vide supra. — Cum intervallum inter Rhodum atque Ciliciam plus duobus milibus brevius dicatur esse quam

inter illam insulam et maritimas urbes Syriae, non videtur dubitandum esse, quin finis Ciliciae, qui ad occidentem est, intelligendus sit. Mensura non videtur a librario corrupta. Quod si ita est, nec Corycus, quae statim commemoratur, ea potest intelligenda esse, quae in promontorio cognomini sita est, sed illa, ut mihi quidem videtur, quam supra demonstratum est admodum prope ab Attalia urbe fuisse positam.

5) Quae horum verborum sententia sit facile intellectu est, tamen si integra scriptoris verba non habemus. Consulto nihil corrigebamus. Stadiasmus vero haud dubie rectus est, cum etiam Strabo dicat, ab Acamante promontorio Cyprio usque ad insulas Chelidonias cursum esse circiter mille nongentorum stadiorum, ad quem numerum si alia mille quingenta stadia addimus, quibus idem Strabo a promontorio Chelidonio ad insulam Rhodum cursum confici dicit, maiorem quidem mensuram, quam quae in periplo est, habemus, sed tenendum est, alteram mensuram stadiorum mille quingentorum eo valde diminui, si directo a promontorio Chelidonio cursus fit in Rhodum insulam: nam in periplus cursus directi discernuntur ab eis, quibus appellitur.

Ἐκ Ῥόδου ἐπὶ νῆσον Ῥόπουσαν σταδ. τν'. Ἐκ Ῥόδου εἰς Φύσκον¹ σταδ. νν'. Ἐκ Ῥόδου εἰς Ἀγνην² σταδ. τν'. Ἐκ Ῥόδου εἰς
dia 350. E Rhodo ad Physcum stadia 450. E Rhodo ad Agnen sta-

1) Et hic stadiorum numerus et qui antecedunt recti habendi sunt. Strabo Physcum oppidum portum et lucum Latonae habere dicit. Apud Ptolemaeum scriptum est: Φούσκα. Quod Sicklerus dixit hoc oppidum a Stephano Physciam dici, de ea re vehementer dubitari potest. Haec autem sunt Stephani verba: Φυσκία, πόλις Λυκίας, ἐφ' ὑψηλοῦ ὄρους κειμένη. Τὸ ἐθνικὸν Φύσκιος. Primum nomen differt, deinde Physcia dicitur oppidum Lyciae (quod quamquam praeter Stephanum nemo neque in Lycia neque in ulla alia terra commemorat, tamen eo non efficitur, aut Physciam non fuisse oppidum Lyciae aut eam oportere idem oppidum atque Physcum esse) tum statim post hoc nomen haec apud Stephanum leguntur: Φύσκος, πόλις Λοκρίδος, ἀπὸ Φύσκου τοῦ Αἰτωλοῦ, Ἀμφικτύονος, τοῦ Δευκαλίωνος. Ἔστι καὶ ἑτέρα Φύσκος τῆς Καρίας. Videmus igitur, hanc nostram Physcum bene notam Stephano fuisse.

2) Quae haec Agne sit aut ubi sita, a nullo scriptore traditur. Mensura vetat ullum locum intelligi, quin promontorio Cynossemate fuerit. Nec vero etiam auctor peripli intra sinum dori- dem navigavisse potest, cum ab eo omnino nullius loci, qui ad eum situs esset, mentio fiat. Quibus de causis existimamus, insulam Symen intelligi debere. Mirum enim sane esset, cum in hoc periplo omnes circa Rhodum insulae commemorantur, Symen, tam nobilem insulam, non esse commemoratam. Ac cum statim post Cnidus commemoretur, aliqua ratione sententiam nostram

illa Plinii verba firmant, V, c. 21: Et eodem tractu (circa Rhodum) media inter Rhodum Cnidumque Syme. Cingitur XXXVII millibus passuum (paullo plus septem milliaria germanica). Portus benignus praebet octo. Et huc quoque Strabonis verba pertinent, XIV, p. 666: Μετὰ δ' οὖν τὰ Λώρυμα τὸ Κυνὸς σῆμα ἐστὶ καὶ Σύμη νῆσος. Denique etiam numerus stadiorum, id quod proposuimus, confirmat. Nam cum tum Cnidus a Rhodo quinquaginta stadia abesse dicatur cumque Syme media inter Cnidum Rhodumque iaceat, navigans autem non directo cursu in Symen versus, sed ante ad septentrionem ac tum illuc cursum teneret portusque Symes ad septentrionem esset, iure intervallum CCCL stadiorum statui videtur. Atque in his omnibus rebus forsitan nobis multi assentiantur, sed iidem obiciunt nobis, Symen a nullo scriptore Agnen dici. Quod cum concedamus, ut concedendum est, tamen eo opinionem nostram confutari negamus, nam infra saepius docebimus, quasdam insulas ab hoc scriptore iis nominibus appellari, quae a nemine alio commemorantur. An est forte Ἀγλην scribendum? quod nomen Stephano teste Syme habuit. Σύμη, inquit, νῆσος Καρική, ὡς Στράβων ἰδ', καὶ πόλις ὁμωνυμὸς· ὠνόμασται δὲ ἀπὸ Σύμης τοῦ Ἰαλύσου. Καὶ πρότερον μὲν ἐκαλεῖτο Μεταποντίς, εἰτα Ἀγλη. De quo utroque nomine pauca dicenda videntur. Ποντίς a verbo πόντος ducendum feminique esse generis, vix est quod dicamus. Id autem vocabulum duplici modo explicari debet (quod ni esset, verba ab eo

*Κνίδον*¹ σταδ. ψν'. Ἐκ Ῥόδου εἰς Νήσυρον² σταδ. ωκ'. Ἐκ Ῥο-
dia 350. E Rhodo ad Cnidum stadia 750. E Rhodo ad Nesyrum sta-

ducta explicari non possent;) potest enim *ποντις* significare: quae (quidquid vis intelligi) ad mare pertinet, velut illud mare, Propontis dictum, hinc hoc nomen accepit, quod ante pontum (is est autem pontus euxinus) est, nam verbum *λίμνη* suppleri debet, quia veteres eas paludes dicere solebant, quae a nobis fere *Meere* dicuntur. Potest vero *ποντις* etiam significare, quae in mari est, ita ut omnis insula sic appellari possit. Cum igitur a Rhodo Cariam circumvehentibus prima post Rhodum, ipsam insulam, insula Syme esset, eam Rhodi habita ratione vocaverunt *μεταποντίδα* id est *νησον*; nisi aliud mare, in quo Syme iaceret, statuendum est. Nomen autem *Αἴγλη* credibile est idcirco insulae datum esse, quia annavigantibus solis splendore illuminata esse videbatur. Atque hoc ipso nomine ad alteram aliquam coniecturam ductus sum, ut putem, *Ἀγνήν* scribendum esse idque verbum interpretandum *lichtrein*.

1) De hac urbe haec apud Strabonem sunt, lib. XIV, p. 656: *Εἰτα Κνίδος, δύο λιμένας ἔχουσα, ὧν τὸν ἕτερον κλειστόν τριηρικὸν καὶ ναύσταθμον, ναυσὶν εἰκοσι. Πρόκειται δ' ἡ νῆσος ἑπτα στάδιός πως τὴν περίμετρον, ὑψηλὴ, θεατροειδής, συναπτομένη χώμασι πρὸς τὴν ἡπειρον καὶ ποιοῦσα δι-πολιν τρόπον τινὰ τὴν Κνίδον· πολὺ γὰρ μέρος αὐτῆς οἰκεῖ τὴν νῆσον, σκεπάζουσιν ἀμφοτέρους τοὺς λιμένας. Κατ' αὐτὴν ἐστὶν Νίσυρος πελαγία.* Hac occasione data nostrum putamus, docere, promontorium, quod a veteribus Triopium dicebatur, minime id esse, quod hodie Krio dicitur, quamquam ita apud omnes est geographos scriptum. Hoc

autem cum facile e Strabonis verbis licet concludi, tum a Beaufortio, viro ingenio doctrinaque praestantissimo, significatum est. Is p. 81 de vetere Cnido haec scripsit: „Promontorium Krio alta peninsula est isthmo sabuli cum continente commissa; hanc Strabo testatur insulam fuisse, mole cum urbe Cnido iunctam. In utroque isthmi (quae est illa moles intelligenda) latere portus est, manu factus, quorum minor (is ad septentrionem spectat) perangustum inter altas moles lapidum habet; aditum fuitque sine dubio is portus clausus, cuius Strabo recordatur, in quo triremes stationem habebant. Meridianum portum, qui illo multo amplior fuit, effecerunt Cnidii duabus sibi oppositis molibus lapidum, quae in mare ad centum pedes ductae sunt: earum altera est, fere integra pristinoque statu, altera, magis quam haec fluctibus inter occasum meridiemque accedentibus exposita, tantum sub mari conspici potest. — Paucae areae urbium antiquarum magis pristinam testantur magnificentiam quam area Cnidi multoque fortasse pauciores insanum istud studium barbariae, eorum quae sunt destruendorum. Tota area urbis nunc plena est aedificiorum dirutorum, inter [quae vicos portasque cernere licet porticusque theatraque. Ex Herodoto apparet, Triopium peninsulam fuisse, cumque isthmus tantum quinque esset stadiorum, Cnidios suam urbem conatos esse insulam facere, quo melius Harpago, qui exercitu adveniebat, obsisti posset. Verum hoc parvae peninsulae Triopio (nam maior pars urbis in continente fuit,) consentaneum non est: suspicor, sinus Coicum et Symaeum [quorum

ille Ceramicus, hic Doridis sive Thymnias a veteribus dicebatur] aliquo sibi loco ita propinquos esse, ut spatium, quo uterque inter se disiunctus sit, non maius quam, ut Herodotus dicit, quinque stadiorum sit: et haec mea coniectura visa mihi est dorso montis confirmari, quod e longinquo prospiciebam. Ac profecto nihil hac Beaufortiana coniectura verius esse potest. Nam promontorium, quod hodie Krio dicitur, id non est Triopium veterum, sed illa ipsa parva insula, quam mole cum continente commissam esse apud Strabonem legimus; ista autem moles, cuius Morritius Anglus (cf. Clarke's trav. vol. III, p. 273) arcum restare dicit, eodem teste partim lapidibus delapsis partim alluvione sabuli isthmus fere septuaginta cubitorum facta est. Quocirca illa extrema peninsulae pars quondam promontorium vocata est Triopium, quod etsi nomen a Triope quodam ducitur, tamen non dubitamus quin trianguli formam significet, quam illud quasi propter tria cornua, unde in longinquum prospicit, habere videtur. Atque ut ad rem ipsam redeamus, quae Beaufortius de brevi dorso montis locutus est, ea videntur praeclare his Herodoti verbis confirmari: (Οὐκένοισι δὲ καὶ ἄλλοι καὶ Λακεδαιμονίων ἀποικοὶ Κνίδιοι, τῆς χώρας τῆς σφετέρης τετραμμένης ἐς πόντον, τὸ δὲ Τριόπιον καλεῖται. ἀργμένης δὲ ἐκ τῆς χερσονήσου τῆς Βυβασσίνης, ἐούσης τε πάσης τῆς Κνιδίης πλην ὀλίγης, περιφύου) τὰ μὲν γὰρ αὐτῆς πρὸς βορρῆν ἄνεμον ὁ Κεραμεικὸς κόλπος ἀπείργει· τὰ δὲ πρὸς νότον ἢ κατὰ Σύμην τε καὶ Ρόδον θάλασσα) τὰ ὧν δὴ ὀλίγον τοῦτο, ἐὼν ὅσον τε ἐπὶ πέντε στάδια, ὠρυσσον οἱ Κνίδιοι, ἐν ὧσ' Ἀρπαγὸς τὴν Ἰωνίην κατεσρέφετο, βουλόμενοι νῆσον τὴν χώραν ποιῆσαι. ἐντὸς δὲ πᾶσά σφι ἐγένετο· τῇ γὰρ ἡ Κνιδίη χώρα ἐς τὴν ἡπειρὸν τελευτᾷ,

ταύτῃ ὁ ἰσθμὸς ἐστὶ τὸν ὠρυσσον. Καὶ δὴ πολλῇ χειρὶ τε ἐργαζόμενων τῶν Κνιδίων μᾶλλον γὰρ τι καὶ θειότερον ἐφαίνοντο τιτρώσκεσθαι οἱ ἐργαζόμενοι τοῦ οἰκότος τὰ τε ἄλλα τοῦ σώματος καὶ μάλιστα τὰ περὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς, θραυομένης τῆς πέτρης, ἐπεμπον ἐς Δελφούς θεοπρόπους ἐπερησομένους τὸ ἀντίξουν. Descriptiones veteris urbis, quae et in Beaufortii libro et Clarkii sunt, cum intuemur, intelligimus, quo modo coniunctione insulae continentisque non modo duo portus, sed etiam ii longe opportunissimi commodissimique facti sint. Haec autem coniunctio postquam facta esset, moenia urbis ita protulerunt Cnidii, ut illis portus quoque includerentur; sed ex reliquiis urbis plane intelligimus, urbem ipsam in continente id est in promontorio Triopio fuisse; nam quamquam etiam in insula habitatum est, tamen nec ullae reliquiae videntur in ea reperiri (certe nec Beaufortius nec Morritius id indicant) nec ipsa propter montes rupesque, quibus constat, videtur ad habitandum valde fuisse accommodata. Fortasse baiuli et fabri, qui de portibus vivebant, in insula habitaverunt. Ut igitur repetamus, quod iam saepius diximus, insula, initio mole, manu facta, nunc isthmo cum continente coniuncta, nunc cap Krio dicitur (quod tamen nomen non e veteri nomine Triopio ducendum est, sed a κρίω, quia haec insula quasi quodam modo capitis arietis similis esse videtur) Triopium autem illa extrema pars peninsulae vocatum est, quae pluribus cornibus in mare prominet. Ceterum Agathemerus tantum septingenta stadia a Rhodo Cnidum esse dicit, sed cum hoc, ut ipse docet, minimum, quod statuatur, intervallum sit, de hac peripli mensura omnino dubitandum non est.

2) In apographo est Μήσυρος

δου εἰς Τίλον¹ σταδ. φν'. Ἀπὸ Λεπαταλέων² ἐπὶ τὸ Ποσειδίου

dia 820. E Rhodo ad Tilum stadia 550. A Lepataleis ad Posidium

pro quo *Νήσυρον* scripsimus. Apud Strabonem plerique codices videntur scripturam *Νήσυρος* tueri, quamquam a Tzschuckio *Νίσυρος* receptum est. Etiam codices Apollodori et Stephani videntur non *Νίσυρον*, sed *Νήσυρον* habere, quamquam ab utriusque scriptoris editoribus propterea *Νίσυρος* scriptum est, quod haec scriptura et in iliade β', 676 est, et apud Herodotum, lib. VII. c. 97. Nescimus, utroque loco *Νίσυρος* univocane scriptura sit an etiam in aliquibus codicibus *Νήσυρος* legatur. Ut autem cunque hoc est, negare non debebant viri docti, a veteribus *Νήσυρος* esse dictum, sed statuendum potius est, scriptum esse et *Νίσυρος* et *Νήσυρος*, cum in loquendo litterae η et ι non ita distincte pronuntiari solerent. Nec potuisset, nisi *Νήσυρος* etiam usitatum esset, haec etymologia verbi proponi, quae est apud Eustathium ad Dionys. Perieg. V. 525: Ἡ Νίσυρος, ἧς καὶ Ὀμηρος μέμνηται, οὕτω καλουμένη ἀπὸ τοῦ νέω (nato) καὶ τοῦ σύρω, διότι ἀποκοπίσῃ τῆς νήσου τῆς Κω τῇ τοῦ Ποσειδῶνος τριαινῇ ἐπεσύρητῳ γίγαντι Πολυβῶτῃ νέοντι; ὃ ἐστὶν οἰχομένῳ. Eam autem insulam Plinius a Gnido duodecim millia passuum, quae sunt stadia sex et nonaginta, distare dicit, e quo intelligimus, mensuram, quae in periplo est, integram esse. Fuit opinio antiquis temporibus, ut e Strabone Plinioque discimus, Nisyron a Co vi fluctuum abruptam esse, quod, cum utraque insula inter se sexaginta stadiis distent, non adeo probabile videretur, nisi insula parva, hodie Yali dicta, (pristinum nomen nos certe non novimus) ita media inter Nisyron Coumque iaceret, ut haec quoque fragmen-

tum illius quondam integrae insulae videri posset, quo hoc accedit, ut plures alii scopuli ita in vicinia harum insularum siti sint, ut hi quoque partes videntur esse pristinae magnae insulae. Sed haec disceptatio est geologorum.

1) Haec mensura praeclare Strabone confirmatur, qui Telum a Chalcia autem Carpathum quadringenta. Nec dissentit Agathemerus haec dicens: Ἀπ' Ἀλεξανδρείας εἰς Λίνδον Ῥόδον στάδια δφ'. Ἐπὶ τὸ Θοάντιον δεξιὸν παραπλέοντι Ῥόδον στάδια ν'. Ἐπὶ Τήλον στάδια φξ'. Quamquam numerus Agathemeris paulo maior quam huius scriptoris existimandus est, cum ille a Thoantio in Telon stadia colligat. Nam cum Thoantium, ut Strabo ait, inter urbes Rhodum Jalysumque, quae eodem teste octoginta inter se stadiis distant, situm fuerit, numerus φξ' circiter quadraginta stadiis augendus est. Hoc tamen significandum putamus, hoc loco Agathemerum maioribus mensuris uti, ut contra statim post minores ab eo referuntur.

2) Hoc nomen integrumme sit an non sit, aut ubi is locus, qui eo significatur, quaerendus sit, difficile ad statuendum est. Cum tamen in insula Rhodo nec oppidum Lepataleae sit nec, si esset, stadia ab eo numerarentur, cumque etiam non insula aliqua intelligi possit (nam hoc si esset, a Rhodo in eam stadia scripsisset auctor peripli), existimamus, Lepatalea sive Lepataleas nomen si minus unici (nam insula, ut infra intelligetur, satis magno est ambitu), at certe maximi oppidi insulae Teli fuisse, quod videtur etiam portum habuisse, quem Strabo his verbis X, p. 480 commemorat: ἡ δὲ Τήλος ἐκτέτα-

τὸ Κάρμασον σταδ. υκ'. Ἐκ Ῥόδου εἰς τὴν Κω σταδ. ων'.¹ Ἐκ

Carpathium stadia 500. E Rhodo in Coa stadia 850. E Rhodo

ται παρὰ Κνιδίαν μακρὰ, ὑψηλὴ, στένη, τὴν περίμετρον ὅσον ἑκατὸν καὶ τεσσαράκοντα σταδίων, ἔχουσα ὕψοςμον. Ac nostra sententia confirmatur intervallo, quod inter hoc et sequens oppidum esse dicitur. Nec enim dubitari potest, quin pro Κάρμασον Καρπάθιον scribendum sit, propterea quod inter quattuor oppida insulae Carpathi etiam Posidium fuit, et quidem ad septentrionem positum: ex hocque Posidii situ etiam situs Lepatalearum constituitur, quae sine dubio in meridionali Teli litore fuerunt. Inter Telum autem Carpathumque fere quod hic scriptum est intervalum intercedit. Conferantur haec verba Strabonis X, p. 498: ἡ δὲ Χαλκία (haec est media inter Telum Carpathumque) τῆς Τήλου διέχει σταδίους ὀγδοήκοντα, Καρπάθου δὲ τεσσαράκοντα. Uterque igitur geographus tantum quadraginta stadiis id est integro milliaro germanico differt. Denique ut confirmaremus omni modo emendationem nostram, haec Stephani verba transscripsimus: Κάρπαθος, νῆσος πλησίον τῆς Κρήτης. Διονύσιος· Κάρπαθος αὐτὸν ἐτέρωθεν ποτὶ ζόφον· ἐγγύθεν δ' αὐτῆς Κρήτι τιμήεσσα· Ὁ οἰκῆτωρ Καρπάθιος καὶ Καρπαθία καὶ Καρπάθιον.

1) Hic stadiorum numerus etiam Agathemero confirmatur dicenti, a Rhodo Cnidum urbem esse stadia septingenta et a Cnido ad insulam Coum ducenta. Sic enim Agathemeri verba intelligenda sunt, non, quemadmodum a Kuestero quodam, qui de insula Co quaedam conscripsit conscriptaque Halis Saxonum anno MDCCCXXII edidit, factum est, qui putavit, Agathemero auctore Rhodum a Co tantum stadia abesse ducenta. Hoc tamen addimus, Agatheme-

rum etiam aliam et eam maiorem distantiam Rhodi afferre et Coi. Iam supra demonstravimus, ab eo Telum plus sexcentis stadiis a Rhodo urbe dirimi. Quo cum addat, a Telo ad Lacterem, meridionale promontorium Coi, stadia esse viginti et trecenta, iam plus nongenta stadia habemus, qui numerus eo etiam augetur, quod illo loco Agathemerus ad Lacterem tantum, non ad Coum ipsam, positam in septentrionali insulae parte, stadia computat. Sed de hac stadiorum mensura idem statuendum, quod supra significavimus. Nostrum putamus, hanc opinionem refellere, quae fere nostrae aetatis geographorum communis est, insulam a verbo κῶς nomen accepisse, cum veteribus similis esse pelli ovili visa esset, ac posthac idem nomen urbi quoque esse tributum, quod posterius Straboni quoque ita videtur esse, qui libr. XIV, p. 657 haec dicit: Ἡ δὲ τῶν Κῶων πόλις ἐκαλεῖτο τὸ παλαιὸν Ἀστυπάλαια καὶ ὠκεῖτο ἐν ἄλλῳ τόπῳ ὁμοίως ἐπὶ θαλάττῃ· ἔπειτα διὰ στάσιν μετόκησαν εἰς τὴν νῦν πόλιν περὶ τὸ Σκανδάριον καὶ μετωνόμασαν Κῶν ὁμωνύμως τῇ νήσῳ. Sed in eo nobis Strabo falsus esse videtur; nam cum nova urbs mox divitiis opibusque floreret, ab hac tota insula appellata est. Antiquum autem oppidum initio ἄστυ dictum est, cum agris esset oppositum, ut Athenae κατ' ἐξοχὴν ἄστυ dici solitae sunt, quia haec urbs prima omnium atticarum fuit; sed idem etiam vel in aliis terris vel in insulis factum est, ut, quae primae conderentur urbes, ἄστυα appellarentur. Cum igitur post urbs nova Cos conderetur, vetus Ἀστυπάλαια dici coepta est, quod in compluribus aliis urbi-

bus factum esse modo diximus, sed hoc nomen Ἀστυπάλαια quo modo explicandum esset, miror neminem adhuc vidisse, cum omnes dicant, oportere ἄστυ initio feminini fuerit generis verbum, cum compositum fuerit cum παλαιά. Vel per se quam hoc incredibile sit, nolo demonstrare, sed dicam potius, quid hac de re sentiam. Iam dixi, si qua in terra vel insula primum homines in urbem se congregavissent, eam urbem, quippe dispersis per agros domiciliis oppositam, a Graecis ἄστυ (quoquo modo hoc verbum explicandum est) esse appellatam. Hinc autem factum est, ut ἄστυ tanquam pro nomine proprio, urbibus dato, haberent: quod cum esset, si, nova urbe condita, hanc a vetere discernere volebant, veterem Ἀστυπάλαιαν vocarunt, ad ἄστυ, quod modo diximus tanquam pro nomine proprio habitum esse, verbum πόλιν supplentes; πόλιν autem scimus Graecos ad pleraque nomina urbium supplere, unde illa, quamquam proprie sive masculini sunt sive neutrius generis, tamen ut feminina struuntur. Astypalaea igitur non significat, quemadmodum interpretari solent, veterem urbem id est Altstadt, sed veterem urbem Astu id est die alte Stadtstadt. Ut vero ad nomen Κῶς revertamur, id non a κῶς ducendum esse, videtur praeter eam causam, quam diximus, cum ex ea ratione, qua flectitur, tum ex eo concludi debere, quod Plinius, V, 23, in Calymna quoque insula oppidum Coum commemorat: quod cum vix statuere liceat a Cois esse conditum, intelligitur, Κῶς, quidquid est, aliquid significavisse, quod quin omnino nihil cum pelle ovili commune habuerit, nos certe non dubitamus. — Hodie Coum insulam Stanko dici notum est, non item, quo modo id nomen ortum sit. Apud posteriores igitur Graecos exem-

pli gratia εἰς τὴν Κῶ non modo in Coum (nach Kos) sed etiam in Co (auf Kos) significabat, quae verba cum Turcae semper audirent nec tamen, quae vere esset eorum sententia, scirent, Coum vocabant Ἰστανκο aut Stan'ko, nam εἰς propter celeritatem loquendi sonabat ut στ, et τὴν videntur Graeci posteriores non ut nunc, tim', sed tam pronuntiavisse. Hinc etiam factum est, ut Constantinopolis a Turcis Istamboli vel etiam omissa litera i Stampoli vocetur, nam a Graecis semper εἰς τὴν πόλιν (istampolin) audiebant: nam illi Constantinopolin κατ' ἐξοχὴν πόλιν dicebant. Ut hoc addamus, hodie quoque Graeci εἰς cum accusativo pro ἐν dicunt. Eodem modo Lemnos mutatum est in Stalimene, quod proprie est εἰς τὴν Λήμνον, id est stalimno, quod iterum corruptum est in Stalimene. Non verba fecissemus hac de re, si non Leakius in libro inscripto Journal of a tour in Asia minor cet. Lond. 1824. p. 4 hanc rem prorsus aliter et, ut nobis quidem videtur, prorsus falso explicavisset. De Co insula cum semel mentionem fecerim, dicendum puto, quid existimem de his Strabonis verbis, XVI, 657: Ἐξῆς ἐστὶν ἄκρα Τέρμεριον Μυνδίων, καθ' ἣν ἀντίκειται τῆς Κῶας ἄκρα Σκανδαρία, διέχουσα τῆς ἡπείρου σταδίους τετραράκοντα· ἐστὶ δὲ καὶ χωρίον Τέρμερον ὑπὲρ τῆς Κῶας. Coniecerat iam Palmerius, pro ὑπὲρ τῆς Κῶας scribendum esse ὑπὲρ τῆς ἁκρας intelligendumque promontorium Termierion: incredibile enim esse, et insulam et continentem suam habuisse Termieron, praesertim cum promontorium a Termiero castello nomen acceperit. In quo ei prorsus assentitur Groskurdus, eius coniecturam interpretatus. Idem addit, quod Guarinus et Koraes ad Κῶας supplerent ἄκρας, (quam Scandariam intelligunt, nam putant, Ter-

Ῥόδου εἰς τὴν Χίον σταδ. γ. Ἐκ Ῥόδου εἰς Μύνδον¹ σταδ. α.

in Chium stadia 3000. E Rhodo Myndum stadia 1000. E Rhodo

merum in hoc promontorio situm fuisse,) id propterea fieri non posse, quod modo Strabo Κώας ita dixisset, ut νήσον supplendum esset. Atque ego quoque nego, ad Κώας posse ἄκρας suppleri. Nec necesse est id fieri, cum verbis ὑπὲρ τῆς Κώας satis significetur, extremam intelligendam esse insulam. Nam ὑπὲρ duplici modo dicitur: si dicitur ὑπὲρ τῆς ἄκρας, haec verba significant: supra promontorium, ut ita dicam, retro a mari; sin, veluti hoc loco, ὑπὲρ τῆς νήσου, sententia est: in extrema insula: quae si promontorium habet, id intelligendum est. Atque eodem modo Agathemerus Coum Κώαν dicit: ἐπὶ Δεκτῆρα τῆς Κώας et ἐπὶ Δρέπανον Κώας. Quod vero Groskurdus asseverat, Termeron, a quo sine dubio etiam nomen Termerion ductum sit, in continente oportere situm fuisse, id is etiam Plinio confirmari putat et Stephano, quorum alter haec dicit, h. n. V, 29: Inde Myndos et ubi fuit Palaemyndus, Nariandrus, Neapolis, Caryanda, Termiera libera, Bargyla et a quo sinus Iasius, oppidum Iasus; alter alio loco haec: Τέρμερα, πόλις Ανκίας κ. τ. λ. alio haec: Τέρμερα, πόλις Καρίας κ. τ. λ. Groskurdus editoribus Stephani in hoc assentitur, utroque loco idem oppidum dici et idem quidem, quod Plinius dicat. Alterum concedimus, Stephani Telmeram eandem atque Plinii Termeram esse, (nam constat, q saepe pronuntiationis molliendae causa in λ mutatum esse, veluti et Termessus et Telmessus dicebatur) non item alterum, non fuisse oppidum Lyciae, nomine Termeram, etsi id a nemine praeter Stephanum memoratur; nam Termeron sive Telmeron, (Plinii Termera ut fit

e Graecorum neutro pluralis orta est) certum quiddam significavit eamque ob rem plurimum fuit urbium nomen. Sed ut ad rem ipsam accedamus, in eo Groskurdus aliique plane falsi sunt, quod hoc Termeron, quod Strabo commemoravit, idem putaverunt esse atque Plinii Termeram liberam, quippe quam, ut ordo, quo a Plinio urbes commemoratae sunt, docet, oporteat multo magis ad septentrionem et in altero quidem illius peninsulae, quae ad meridiem Termerio finitur, sitam esse latere, sed nobis mirum semper visum est, cur viri eruditi statuissent, in promontorio Termerio locum sive castellum, nomine Termerum, fuisse, cum id neque a Strabone, quem vidimus promontorium quidem Termerion referre, neque a quoquam vetere geographo dicatur. Nec tamen id ita disputamus, ac si non, ut in insula, ita in continente Termerum quondam esse potuerit; nam in continente oppidum Termeron fuisse, testatur promontorii nomen, et insulae Termerum ipsis a Strabone verbis indicatur.

1) De situ veteris Myndi eruditi inter se dissentiunt, quippe cum eam quidam urbem ibi, ubi est Halicarnassus, de qua post dicetur, alii ibi, ubi hodie Mendes sive Mendesh, in quo nomine antiquum falso agnoscunt, positam fuisse putent. Quos utrosque errare, iam docebitur a nobis. Ac primum quidem sic apud Strabonem est: Ἐν δὲ τῇ παραλίᾳ τῆς ἡπείρου κατὰ τὴν Μυνδίαν Αστυπάλαιά ἐστιν ἄκρα καὶ Ζεφύριον· εἰτ' εὐθὺς ἡ Μύνδος, λιμένα ἔχουσα καὶ μετὰ ταύτην Βαργύλια καὶ αὕτη πόλις· ἐν δὲ τῷ μεταξύ Καρύανδα λιμὴν καὶ νῆσος, ὁμώνυμος ταύτῃ, ἣν ᾠκουν

οἱ Καρναῖδες. Beaufortius autem (cf. p. 110) haec refert, promontorium, nomine Karabaghla, (Beaufortius videtur tantum vetus Termerium significare voluisse, quamquam non hoc promontorium solum, sed tota illa pars peninsulae supra Cuum in mare porrecta ab incolis istarum terrarum Karabaghla dicitur,) ubi circumvectus sit, aliud sibi, arena constans, occurrisset, atque inde cum septentrionem versus procederet, duo vicos fuisse, nominibus Kady Kalassy et Gumishlu, quibus a se ambobus reliquiae antiquorum aedificorum essent repertae. Ac priorem locum videri veterem Myndum propterea esse, quod Strabo testetur, statim ultra Zephyrium (quo, ut ipsius opinio ferat, illud promontorium arenae, quod modo commemoraverit, significari,) progredienti Myndum occurrere, sed persuasum sibi esse, vicum Gumishlu pro Myndo habendum esse, quia hanc urbem Strabo dicat portum habere, (quod idem Scylax ait,) quo, proprie sic dicto, vicus Kady Kalassy careat, sed eo quondam vicum Gumishlu instructum fuisse, inde appareat atque extet, quod etiam nunc residuae partes molium, quibus iste a vi fluctuum tutus fuerit, e mari emineant. Quibus explicatis sic pergit scriptor: „Est etiam aliud argumentum, quo haec mea videatur sententia firmari. Plinius, ubi eas insulas enumerat, quae temporis processu iunxissent se cum continente, Aethusam insulam dicit commissam esse cum Myndo. Atque id latus portus, ad quem vicus Gumishlu situs est, quod ad occasum spectat, alta est peninsula, quae propter isthmium perangustum, quo cum continente commissa est, facile aliquando pro insula haberi potuit.“ Isto autem loco, cuius Beaufortius recordatur, qui est libro II, cap. 91, haec dicit Pli-

nus: Rursus abstulit (rerum natura) insulas mari iunxitque terris: Antissam Lesbo, Zephyrium Halicarnasso, Aethusam Myndo, Narthecusam Parthenio promontorio. Utrumque autem argumentum, quorum unum in portu, alterum in insulae terraeque coniunctione positum est, quorum posteriori a Beaufortio non minus ponderis quam priori tribui debebat, potest etiam aliis quibusdam firmari rebus. Ac primam quidem cum situ Myndi a Beaufortio constituto magis etiam convenit quod Strabo dicit, statim post Zephyrium promontorium Myndum secutum esse, si sumimus, hoc Zephyrium promontorium non esse illud, quod dicitur a Beaufortio arena effectum esse, sed illud, quod ad septentrionem versus supra vicum Kady Kalassy est quoque sinus efficitur, intra quem locus est ad appellendum accommodatus; nam hoc promontorium qui est circumvectus, is statim Myndum pervenit. Atque etiam promontorium Astypalaeam non illam angustam linguam, ut Beaufortius, dixerim, quae parvo intervallo supra Termerion est, sed potius aut illud promontorium arenae, quod is Zephyrium esse putat, aut illud, quod est paulum superiore loco. Ac fortasse haec altera sententia hoc est verior, quod nomen Astypalaea docet, in eo promontorio oppidum fuisse, a quo id appellatum est nomenque tum etiam retinuit, cum istud vel interisset vel iam nihil esset nisi vicus. Nec facile ullo tempore oppidum in huius modi promontorio condiderunt, quale Beaufortius Zephyrium descripsit. Porro autem situs Myndi etiam Caryandorum situ constitui videtur. Caryanda autem fuit Scylace teste et insula et urbs et portus, quod idem fere loco transcripto a Strabone dici vidimus, qui praeterea nos docet,

Ἐκ Ῥόδου εἰς Σάμον¹ σταδ. αὐ. Ἐκ Ῥόδου εἰς Τένεδον σταδ.

in Samum stadia 3800. E Rhodo in Tenedum stadia 3700. Na-

Caryanda proximam a Myndo fuisse urbem. Quod cum ita sit, Caryanda aut ad meridiem aut ad septentrionem ab eo isthmo sita fuerunt, quo magna peninsula, in qua portus est, qui P'ascha dicitur, cum terra coniuncta est, quae haud dubie, cum isthmus nondum ad eam pertineret, illa insula fuit, in qua partem Caryandensium habitavisse veteres dicunt. Haec igitur insula in iis numeranda est, quae isthmis, alluvionibus paulatim se proferentibus, cum terra iuncta est. Sed est locus Plinianus, l. V, c. 29, e quo forsitan quis colligat, Myndum ad vicum Kady Kalassy positam fuisse et ibi, ubi Myndum fuisse diximus, ex eis aliquam urbibus, quas Plinius enumerat, qui sic dicit: Habitat inter duos sinus, Ceramicum et Iasium. Inde Myndos et ubi fuit Palaemyndus, Nariandrus, Neapolis, Caryanda, Termera libera, Bargyla et a quo sinus Iasius, oppidum Iasus. Sed primum scimus, multas urbes a Plinio non referri, cum eius aetate aliquam ob causam vel desertae essent vel a paucis habitatae. Quam breve autem iter Halicarnasso Myndum et terra et mari fuerit, hic locus Arrianeus docet, exped. Al. I, 23; (nam eo docere si quis velit, vicum Kady Kalassy Myndum esse, is, quae sit ratio regionis, non consideratum habeat.) Ibi postquam expositum est, Alexandrum Halicarnassum oppugnantem modicis copiis clam ab hac urbe Myndum profectum esse, cum eam speraret a proditoribus sibi traditum iri, hac vero spe deceptum nec machinis belli instructum tamen ad eam expugnandam aggressum esse, sic pergit scriptor: Καὶ ἕνα γε πύργον κατέβαλον οἱ Μακεδό-

νες· οὐ μὲν τοι ἐγύμνωσέ γε τὸ τεῖχος πεσών· καὶ οἱ ἐκ τῆς πόλεως ἅμα εὐρώστως ἀμυνόμενοι καὶ ἐκ τῆς Ἀλικαρνασσου ἤδη κατὰ θάλασσαν πολλοὶ παραβεβοηκότες, ἄπορον ἐποίησαν τῷ Ἀλεξάνδρῳ τὴν αὐτοσχέδιόν τε καὶ ἐξ ἐπιδρομῆς κατάληψιν τῆς Μύνδου.

1) Cum Agathemerus a Rhodo Cnidum septingenta stadia esse dicat, a Cnido autem Coum urbem ducenta et ab hac in Samum septingenta, intelligitur, mensuram huius peripli centum stadiis esse maiorem, quae parva differentia numerorum integritatem scripturae αὐ testatur. Pauca autem nobis de nomine Sami dicenda videntur, cum ea de re non ita a viris doctis disputatum esse videatur, ut eorum sententiis stari possit. Strabo locis duobus, VIII, p. 409 et X, p. 488 dicit, altitudines montium a veteribus solitos esse dici *σάμους*. Id tamen non satis recte dixit, cum potius existimare debeamus, *σάμος* quondam adiectivum fuisse vel communis generis vel trium pariquesignificatione atque *ἄκρος*. Quod ita cum esset, urbes, quae in montibus, ut antiquis temporibus fere fiebat, condebantur, vel *σάμαι* vel *σάμοι* id est altae dicebantur (nam *πόλις* mittebatur.). Sic in Cephallenia una equatuor urbibus, quae in ea erant, Same sive Samos dicebatur, quae cum ceteris magnitudine opibusque excelleret, saepe tota insula Samos dicta est, quae simul res docet, istam urbem etiam Samon, non tantummodo Samen appellatam esse. Num autem nomen Samothracia altam Thraciam significet, an existimari debeat, illam insulam initio Samon dictam esse quodque Thraeces eam incolerent, Samon Thraciam, nolumus hoc loco decernere; sed hoc pos-

γψ·¹ πλεύσεις δὲ ἔχων ἐκ τῶν εὐωνύμων νήσους Νήσυρον καὶ τὴν Ἀστυπάλαιαν·² ἐκ δὲ τῶν δεξιῶν τὴν Κῶ καὶ τὴν Λέρον καὶ τὴν Ἀμουργον καὶ Ἴον καὶ Σίκινον καὶ τὴν Δάφνην καὶ

vigabis autem ad sinistram habens insulas Nesyrum et Astypalaeam, ad dextram autem Coa et Lerum et Amurgon et Ion et Sicinum et Daphnen et Deram et Seriphum et Cythnum. De-

terius si est, (idque sane videtur probabilius esse) insula ab urbe, quae primum in ea et in colle quidem condebatur, nomen accepit. Atque eandem ob causam insula nobilissima Samos, quae antea vel Parthenia vel Dryusa vel Anthemusa vel Melamphylus dicebatur, hoc accepit nomen. Postea enim quam urbs Samos florentissima potentissimaque ceterarum insulae urbium facta est, eius nomen in totam insulam translatum est. Cumque sciamus, apud veterem Samum urbem montem esse, in quo post etiam arx esset, facile intelligimus, qui factum sit, ut ea urbs Samos diceretur, quod ea nomen tum quoque retinuit, cum quasi ad radices montis descendisset. Ergo videmus, verbum Σάμος eandem atque ἀκρόπολιν habere vim.

1) Haec mensura stadiorum pro vera habenda est, quippe quae ad mensuram Agathemeri accedat, qui Rhodum a Tenedo tribus millibus CCCXX stadiis abesse dicit, qui tamen numerus, ut ipse ait, omnium minimus est, nam ipse ante alia eaque multo ampliora attulit spatia, quo tamen loco, quid inter Rhodum Tenedumque spatii sit, non addit. Praeterea intelligimus, quem cursum a Rhodo Tenedum navigantes tenere soliti sint. Primum enim directo cursu occidentem versus id est in Graeciam versus navigarunt ac tum demum, prope insulam Donusam, septentriones versus.

2) Hoc nomine duae a Stephano insulae referuntur, quarum unam dicit Cycladum esse, alte-

ram, urbem habentem, inter Rhodum Cretamque iacere. Berkelius, qui postremus edidit Stephani lexicon, (nam Dindorfium non facile quisquam editorem dixerit,) putat, Ortelio assensus, in altera Astypalaea illud promontorium latere, quod a Strabone (cf. pag. 259) agri Myndorum esse dicitur; nam hoc insulam esse posse. Sed primum hoc promontorium neque insula est neque inter Rhodum Cretamque iacet, deinde dubitandum non est, quin Stephani Astypalaeae duae una sint eademque insula; namque Astypalaea, quam Cycladem ait esse, haec est, de cuius situ inter omnes convenit, nec alia intelligenda est ea, quae ab eo media inter Rhodum Cretamque collocatur, propterea quod eum apparet haec verba Strabonis perperam excerpisse, l. X, p. 488: Ἡ μὲν οὖν Αστυπάλαια ἰκανῶς ἐστὶ πελαγία, πόλιν ἔχουσα et paulo post: Καὶ ἐν τῷ Καρπαθίῳ δ' εἰσὶ πολλαὶ τῶν Σποράδων μεταξὺ τῆς Κῶ μάλιστα καὶ Ρόδου καὶ Κρήτης· ὧν εἰσὶν Ἀστυπάλαια τε καὶ Τήλος καὶ Χαλκία κ. τ. λ. De Astypalaeae nominibus sic apud Stephanum est: Ἐκαλεῖτο δὲ Πύρρα, Καρῶν κατεχόντων· εἴτα Πύλαια, εἴτα Θεῶν τράπεζα, διὰ τὸ ἀνθηρὸν αὐτῆς. Ἐκλήθη δὲ ἀπὸ Ἀστυπαλάας, τῆς Ἀγκαίου μητρὸς. Res sic se habet. Prima insulae urbs ἄστυ, id est ἐξοχὸν die Stadt, dicebatur. Posthac cum alia etiam conderetur, prior Ἀστυπάλαια dici coepta erat, quae cum opulentia multitudineque incolentium clara esset, eius nomen commune to-

την Δήραν¹ καὶ τὴν Σέριφον καὶ τὴν Κύδνον· τὸ λοιπὸν ἐπὶ τῆς Δονούσης² λάβε εὐώνυμον, ὅθεν ὁρᾶται τὸ Σκύλαιον. Ἀπὸ

inde apud Donusam, a qua spectatur Scylaeum, illam cape sinistram.

tius insulae factum est. Sumendum est, alteram urbem postea, quacunque id re factum est, desertam esse.

1) Nec Daphne nec Dera a quoquam inter insulas aut Aegaei aut ullius alius maris enumerantur. Eas auctor peripli nisi ante Amorgon et Ion et Sicinon enumerasset, non dubitarem, quin in Daphne insula Anaphe atque in Dera insula Thera (id est ferarum plena) lateret. Quae tamen duae insulae cum aliquanto plus quam Sicinus et Ius orientem versus iaceant, haec sententia probari non potest. Nec vero verius quis dicat, ordinem insularum praetervehendarum a librario permutatum esse, cum eius rei omnino nullum sit signum aut documentum. Iam Strabo haec dicit, X, p. 488: Ἀπὸ δὲ τῆς Ἰου πρὸς ἐσπέραν ἰόντι Σίκινος καὶ Λάγουςα καὶ Φολέγανδρος, ἣν Ἀρατος σιδερεῖην ὀνομάζει διὰ τὴν τραχύτητα. Ἐγὼ δὲ τούτων Κίμωλος, ὅθεν ἡ γῆ ἢ Κιμωλία. Ἐνθεν ἡ Σίφνος ἐν ὅψει ἐστίν, ἐφ' ἣ λέγουσιν Σίφνιον ἀστράγαλον διὰ τὴν εὐτέλειαν. E quibus verbis forsitan suspicetur quis, Daphnen, in periplo commemoratam, eandem esse, quam Strabo Lagusam dicit, quae sine dubio illa parva insula est, inter Sicinum Pholegandrumque sita, nunc Cardiotissa dicta, quamquam nomina res diversas significant; nam nomine Daphne insula dicitur admodum excellere lauro, nomine Lagusa plena esse leporum. Sed fac, insulam Daphnen istam Lagusam esse, ubi tum collocanda Dera est, quam, cum Siphnus commemorata non sit, ita iacuisse oporteret, ut propter eam haec conspici non posset.

Sed hoc loco non est insula. Quae cum ita sint, nobis dubium non videtur, quin, quae a veteribus Prepesinthus et Strongyle appellantur, eas auctor peripli intelligi voluerit. Quod si ita esse statuimus, etiam apparet, cur inter Sicinum et Seriphum non sint aliae commemoratae insulae; nam si is, qui Tenedum tendebat, Sicinum praetervectus cursum tenebat talem, ut sinistra haberet Siphnum sicque inter hanc insulam et Seriphum navigaret, a Sicino procedens non ullas alias insulas, ut eae quidem ad dextram ei essent, nisi Prepesinthus ac Strongylen praetervehebatur. Erunt profecto, qui sententiam meam non probent, quia a nullo scriptore istae insulae Daphne et Dera dicuntur. Sed haec nomina omnino non inveneris apud quemquam veterum; at tamen ut periplo magna in his rebus auctoritas tribuenda sit, cum aliis multis adduci debemus, tum iis, quae de insula Donusa infra disseremus. Atque insulas plurimas non unum, sed plura habuisse nomina, non est, quod harum rerum peritis probem exemplis, quod nobis maxime eo factum esse videtur, quod nomina nobilium urbium vel portuum saepe in insulas totas transferri consueverant. Denique ut hoc addamus, Prepesinthus nunc Spotico sive Despotico, Strongyle vetere appellatur nomine.

2) In hac regione maris Aegaei a nemine insula hoc nomine commemoratur; nam in opposita regione, id est prope Asiam, ea est, quae a Plinio his refertur verbis V, 23: Telos, unguento nobilis, a Callimacho Agathussa appellata, Donusa. Patmos cet. Sed

Κνίδου εἰς τὴν Κω σταδ. ρπ'. ¹ Ἀπὸ Κω εἰς Ἀλικαρνασσὸν ² σταδ.

A Cnido in Coa stadia 180. A Co Halicarnassum stadia 180.

hoc non facile quis iure neget, ut insula aliqua in mari Icario Donusa dici potuit, ita in hac quoque maris parte, quae Graeciam ambit, Donusam esse potuisse. Nomen nobis a δονέω ducendum videtur, quod cum nutare significet, facile factum est, ut insulae quaedam ita appellarentur propterea, quod quodam modo in mari huc illuc vagari sive vacillare viderentur. Si tum autem huius, quae commemoratur in periplo, Donusae duabus rebus certo modo constituere licet. Primum enim e verbis, quamquam omni ex parte pro integris habenda non sunt, hoc tamen intelligi licet, cursum prope insulam Donusam dextrorsum dirigendum esse, unde videtur iure colligi, cursu dextrorsum flexo Tenedum petentes ita navigasse, ut insulas Ceum, Gyarum, Andrus sinistra haberent sicque cursum tenerent illum, quam hodie parvam viam dicunt (alia est via, Silota dicta, quae primo inter Ceum Helenamque (nunc Zea et Makronisi) ac tum inter Euboeam Andrumque ducit). Deinde ubi Donusa iacuerit, magis etiam apparet ex his additis verbis: ὅθεν ὁράται τὸ Σκύλλαιον, quae sine dubio cum verbis ἐπὶ Δονούσης coniungi debent. Atque in hoc quidem peripli auctor plane consentit cum Scylace: is Ἔστι δὲ, inquit, τὸ Σκύλλαιον τῆς Τροίτηνης· Καταντικρὺ δὲ αὐτοῦ ἐστὶ Σούνιον ἀκρωτήριον τῆς Ἀθηναίας χώρας. Κατὰ τοῦτο ἐστὶ νῆσος Βέλβινα καὶ πόλις. Quae ita cum sint, quis dubitat, quin Belbina haec Donusa sit. Ea hodie San Giorgio di Arbora dicitur. In tabulis geographiae veteris omnino non videmus indicatam hanc insulam, et tamen a Strabone Pli-

nioque praeter Scylacem et auctorem huius peripli commemorata est.

1) Ex hac et sequenti mensura intelligimus, urbes Cnidum Halicarnassumque atque insulam Coum inter se trianguli esse modis, ut insula, quae hypothesis est, ab utraque urbe aequali distet intervallo, quod tamen brevius Plinius habet, Coum dicens ab Halicarnasso quindecim millibus passuum distantem, quae distantia ipsis sexaginta stadiis minor quam mensura peripli est. Sed cum omnibus in rebus, quod medium est, verissimum esse dicatur, id etiam de peripli mensura statuendum, quae ut maior est sexaginta stadiis quam Plinii, ita viginti stadiis minor quam Agathemeris, qui inter Coum et Cnidum spatium ducentorum habet stadiorum.

2) Mirari satis non possumus, qui factum sit, ut Sicklerus de situ veteris Halicarnassi falsa doceat et, qui nuperrime geographiam antiquam conscripsit, hanc rem ut dubiam omnino non attigerit, cum tamen nunc ea, quae Angli eruditissimi, Morritius et Beaufortius, de vestigiis veterum aedificiorum, quae in vico Budrun reperiuntur, deque huius ipsius vici situ scripserunt, dubitare vetent, quin is locum Halicarnassi obtineat. Omnes, qui in hoc doctrinae genere versantur, nobis in eo assentientur, Sicklero non defuisse magnam diligentiam multasque literas, sed defuisse ingenium; de Georgio autem non dubitamus hoc dicere, nec satis ei ingenii nec doctrinae nec diligentiae fuisse. Sed ut ad rem accedamus, nomen Budrun ortum est e Petrumi, quo modo Turcae Pietro interpretantur. Castellum autem san-

cti Petri hoc dictum est, quod equites Rhodisienses in hoc promontorio extruxerunt, quod, olim insula, nomine *Zephyrus*, (cferatur Plin. II, 89,) post mole cum Halicarnasso coniunctum est. Beaufortius haec dicit, p. 95: Constare videtur inter omnes, vicum Budrun locum habere veteris Halicarnassi; nec profecto potuit facile locus vel amoenior vel omni in re accommodatior seligi ullus, in quo reges Cariae sedem regni collocarent. Inde a capite sinus terra paulum ascendit et insula Cos et totus sinus Ceramicus usque ad promontorium Krio conspici potest. In fronte urbis prominet in sinum rupes magna et quadrata, cui castellum impositum est. Ad occidentem a castello angustus portus est, aliquando a tempestatibus tutus duabus oppositis molibus lapidum, quae tamen nunc dirutae sunt, etiamsi portus etiam nunc bonus est ad recipienda minora navigia. Haec Beaufortius. Morritius dicit, in hunc portum inter septentriones meridiemque intrari, et utroque latere aditum arena coacervata ita esse coangustatum, ut non latior quam sexaginta sit cubitorum; quod propter moles dirutas fieri tanto facilius potuit. Iam significavi, in promontorio, quam aliquando insulam fuisse Plinius dicit, nunc esse castellum equitum Rhodisiensium. In hoc autem ipso loco antea nobile illud Mausoleum fuisse, cum e Vitruvio, qui altero libro accurate Halicarnassum descripsit, intelligi licet, tum probari videtur eo, quod in castelli muris internis multa fragmenta veterum marmorum exinio opere conspiciuntur; nam cum castellum et brevissimo tempore extractum sit et in quo loco Mausoleum fuit, non modo factum est, ut, quidquid lapidum et materiei reliquum Mausolei esset, ad aedificandum adhiberetur, sed ut etiam vestigia antiqui operis videantur evanuisse

omnia; certe in vicinia castelli Morritius, quamquam diligentissime quaesivit, nihil reperit praeter sex columnas genere Dorico, striatas sustinentesque epistylum; cumque solum multo altius sit quam olim, ex eo columnae paulo plus quam septem pedes eminent. In eadem vicinia, in agro Turcae cuiusdam, extant pauca fragmenta columnarum, etiam striata. Praeter portum hocque promontorium, quod utrumque Halicarnassum testatur, etiam insula est Arconnesus, quam omnes veteres in sinu Halicarnassensi sitam esse docent. Eam hodie Turci quidem dicunt Orak, sed Graeci Arcones. Arcones sine dubio transpositione literarum *ρ* et *κ* ortum est ex *ἀκρόνησος*, id est alta insula, haecque significatio nominis plane consentit cum natura insulae. Beaufortius teste in altissima parte Arconnesi reliquiae castelli sunt, quae reliquiae videntur eius castelli existimandae, quod quondam in hac insula fuit; nam apud Arrianum, libro I, capite XXIII scriptum est, Persarum duces, Orontobatem et Memnonem, incensa relictaque urbe, cuius moenia ab Alexandro essent expugnata, alterum in Arconnesum, alterum in arcem Salmacida cum copiis suis concessisse. Ut hanc hoc loco rem attingamus, duplex locus est, in quo haec arx, Salmacidem dico, potuerit esse: aut rupes cacumine plano, at undique abrupta ac praeceps, sita inter seriem collium, quae non ita se procul ad septentrionem ab Halicarnasso porrigit. In ea rupe Beaufortius reliquias perantiqui castelli invenit eamque ob causam eam Salmacida esse putat, ac sane natura loci videtur his Arriani verbis consentanea esse. Is I, 23, *Ἦδη τε ἡὸς ὑπέφαινε, inquit, καὶ κατιδὼν τὰς ἀκρας, ὥς οἷ τε Πέρσαι καὶ οἱ μισθοφόροι κατελήφισαν* (Arconnesum et Salmacidem), ταύτας;

ρπ'. Ἀπὸ Ἀλικαρνασοῦ εἰς Μύνδον σταδ. σκ'.¹ Ἀπὸ Μύνδου εἰς Λέρον σταδ. τν'. Ἀπὸ Μύνδου εἰς τὴν Κὼ σταδ. ρμ'. Ἀπὸ δὲ Κὼ εἰς Λέρον σταδ. τν'. Ἀπὸ Κὼ εἰς Δῆλον σταδ. ατ'.² Ἀπὸ Κὼ εἰς Σάμον διὰ πόρου σταδ. α.³ Ἐτι δὲ ἀπὸ Κὼ εἰς τὴν Δῆλον πλέειν τοῦ κύρου οὐριωτάτου ἀπηλιώτη⁴ σταδ. ατ'.

Ab Halicarnasso Myndum stadia 220. A Myndo in Lerum stadia 350. A Co in Delum stadia 1300. A Co in Samum directo cursu stadia 1000. Porro autem a Co ad Delum naviganti dominante apeliota stadia 1300. Navigabis autem ad Calydnam;

μὲν ἀπέγνω πολιορκεῖν, τρίβην τε ἐπινοῶν οὐκ ὀλίγην ἔσεσθαι οἱ ἀμφ' αὐτὰς τῇ φύσει τῶν χωρίων, καὶ οὐ παρὰ μέγα εἶναι ἐξελόντι οἱ τὴν πόλιν ἤδη πᾶσαν. At tamen in hac rupe arcem Salmacidem fuisse vix crediderim, cum non intelligamus, qui Persae, Macedonibus totam Halicarnassum terra cingentibus, sine proelio illuc effugere potuerint. An fuit forte in hac rupe castellum illud Alinda, quod Ada, Hecatomni filia, obtinuerat Alexandroque in Cariam invadenti tradiderat? Alter autem eorum locorum, in quibus arcem Salmacidem potuisse exstructam esse significavimus, rupes ardua est, statim supra litus cunei instar alte se attollens, in cuius est cacumine antiquum castellum, a Turcis Tzchifut Kalassy, id est castellum Iudaei, dictum; diruta aedificia sub radicibus montis dispersa iacent et fons liquidissimae aquae scaturit ex eius ascensu. Quae omnia si recte disputavimus, simul intelligitur, qui Persae sine proelio ex urbe in istas arcēs confugerint; nam id mari factum esse cum propter arcem Arconnesi necesse est, tum, quod alteram arcem attinet, quae aliquanto intervallo ab Halicarnasso ad occidentem sita fuit, (si modo vera sunt, quae de eius situ diximus,) eo confirmatur, quod, ut Diodorus Siculus XVII, 27 tradit, Persae partem copia-

rum aurumque argentumque in insulam Coum transportarunt.

1) Supra dicebatur, idem intervallum inter Lerum Myndumque esse, quod cum, si spatii tantum rationem habemus, brevius sit, quam quod inter Coum Myndumque, hic numerus stadiorum non integer esse videri potest. Sed cum existimandum sit, auctorem huius peripli ipsum quae itinera indicat fecisse cumque facile potuerit fieri, ut vento nonnunquam minus secundo uteretur, haec scriptura pro sana haberi potest.

2) Si consideramus, statim parem mensuram stadiorum, addita causa maxime secundi apeliotae, referri, iure videtur de integritate scripturae ατ' dubitandum esse. Itaque suspicamur, maiorem fuisse in codice numerum.

3) Agathemérus loco supra laudato habet stadia octingenta; sed iam significavimus, minimam illo loco mensuram ab Agathemero referri.

4) Quid sententiae verborum sit, facile est intelligere: sed verba ipsa integra non sunt. Mensura mille trecentorum stadiorum, quae sunt ipsa XXII milliaria Germanica et dimidium, haud dubie recta est. Exempli causa hoc addo, Plinium (IV, 23) inter Icarum et Delum ponere quinquaginta millia passuum, quae sunt decem ipsa milliaria germanica et quinquaginta stadia.

πλευσεις δὲ εἰς Κάλυδναν·¹ καταπλεύσεις δὲ ἐκ δεξιῶν ἔχων τὰ
Ψύρισμα² καὶ τὰς Καλύδνας καὶ τὴν Κέλλεριν καὶ τὴν Λέρον

praeterveheris autem ad dextram habens Hypsyrisma et Calydnas et Celerin et Lerum et Patmum et Icaron et Amurgon.

1) Intelligimus ex his verbis, non directo cursu a Coe ad Amurgon versus navigasse auctorem peripli, sed insulam Calydnam postquam circumvectus esset, cursum illuc tenuisse. Verbo καταπλεύσεις cum significatur, quam maxime id fieri possit, prope litus Calydnæ navigandum esse, tum iis, quae sequuntur: nam praecipitur, ut quis dextra Calydnas habens naviget. Hi autem scopuli cum idem atque maior insula nomen habeant, per se patet, eos in maxima situs esse vicinia. Ac videntur pauca nobis de Calydnis dicenda esse. Notus igitur hic versus Iliados est:

Οἱ δ' ἄρα Νίσυρόν τ' εἶχον,
Κράπαθόν τε Κάσον τε
Καὶ Κῶν Εὐρυπύλοιο πόλιν,
νήσους τε Καλύδνας.

De ultimis verbis νήσους τε Καλύδνας haec scripsit Strabo libro decimo extremo: Νήσους δὲ Καλύδνας τὰς Σποράδας λέγειν φασὶ τὸν ποιητὴν, ὧν μίαν εἶναι Κάλυμναν· εἰκὸς δ' ὥς ἐκ τῶν Νίσυρίων λέγονται καὶ Κασίων αἱ ἐγγυὲς καὶ ὑπήκοοι, οὕτως καὶ τὰς τῇ Καλύμνῃ περικειμένας, ἴσως τότε λεγομένην Καλύδνην· τινὲς δὲ δύο εἶναι Καλύδνας φασὶ Λέρον καὶ Καλύμναν· ὅσπερ καὶ λέγειν τὸν ποιητὴν. Ὁ δὲ Σκῆψιος πληθυντικῶς ὠνομάσθαι τὴν νήσον Καλύμνας φασὶν, ὥς Ἀθήνας καὶ Θήβας· δεῖν δὲ ὑπερβᾶτως δέξασθαι τὸ τοῦ ποιητοῦ· οὐ γὰρ νήσους Καλύδνας λέγειν· ἀλλ' οἱ δ' ἄρα νήσους Νίσυρόν τ' εἶχον, Κράπαθόν τε Κάσον τε, καὶ Κῶν Εὐρυπύλοιο πόλιν, Καλύδνας τε. Brevissime dicemus, quid sentiamus. Qui primum insulam incoluerunt, hi primum urbem et

tum insulam quoque vocaverunt Calydnam; sed qua de causa, id nec liquet nec operae pretium videtur investigare. Sed posteriore tempore cum praeter Graecos dorica natione, (nam eos primos hanc insulam incoluisse, videtur ex Herodoto, VII, 99, effici,) ut hoc fieri solet, Graeci etiam aliarum nationum huc migrarent, fiebat, ut eorum dialecto Calydna etiam Calymna diceretur: (utrumque verbum eum significat, qui cantu excellit: nam ὕμνος e verbo ὕδω id est cano, primum est, quod verbum a poetis Alexandrinis e prisca lingua receptum est.) Atque etiam aliae insulae, veluti quae e regione Troadis sitae sunt, Calydnæ vocari solitae sunt. Posteriore igitur tempore cum aucto numero alia dialecto loquentium urbs Calymna sic vocari consuesset, hac forma etiam publice uti inceperunt, ut lex sive decretum Calymniorum (nam ita scriptum est,) quod extat, (cf. Chishull. inscript. ant. p. 19) docet. Atque cum ita urbs vocari consuesset, ita vocari etiam tota insula coepta est, ita tamen, ut nomen Calydna, certe si insula maximeque vicini scopuli intelligebantur, retineretur.

2) Hanc insulam praeter hunc scriptorem nemo commemoravit. Prior pars nominis a ὕψι derivanda videtur; alta fortasse est insula; ac nobis videtur pro τὰ τὸ scribendum. Ceterum non dubitamus, quin ea intelligi insula debeat, quae nunc Kappari dicitur cuiusque pristinum nomen a nemine videtur traditum esse. Nec hanc Celerin a quoquam video commemoratam. Cursum auctoris navigantis si sequimur,

καὶ τὴν Πάτμον καὶ τὴν Ἄραν¹ καὶ τὴν Ἀμουργόν· καὶ πλεύσεις ἐπὶ τῆς Δονούσης² σταδ. ὃ εὐωνύμως·³ δεξιὸς δὲ λαβὼν τοὺς Μελανθίους·⁴ καὶ τὴν Μύκονον ἐκ τῶν εὐωνύμων καὶ

Et navigabis habens Donusam a sinistra stadiis 50, ad dextram autem Melanthiis captis et Mycono a sinistra deveheris

vix potest alia ab eo insula intelligi, quam quae nunc Kalolimno vocatur.

1) Hoc nomen nusquam alibi legitur. Primo aspectu Lebinthus insula significari videtur, cuius tamen nomen cum infra saepius repetatur, ut eam ab hoc quoque scriptore sic appellari apparent, cumque is non infra hanc insulam sed supra navigasse videatur, ut, inter Corasias Amorgonque postquam navigasset, Amorgon rursus ad dextram haberet, in ea sumus sententia, ut pro Ἄραν, quod per se ipsum nihil videtur esse, Ἰκαρον scribendum putemus. Nam eo, quem descripsit, cursu scriptor post Lerum Patmonque insulas Icarum ad dextram habuit.

2) Hoc loco videntur deesse quaedam, quibus scriptor dixerit, qui cursus ad Melanthios usque tenendus esset. Ἐπὶ τῆς Δονούσης significat: in alto apud Donusam (auf der Höhe von Donusa). Haec insula in codicibus Plinii Donysa et Donusa et Dionysia scripta est; nobis videtur Donusa verum nomen esse itaque debere explicari, ut a nobis supra pag. 264 factum est. Quare etiam Δονούσα scribi debet. Nam cum propter similitudinem nominis multis videretur a Dionysio nomen habere, hinc istae varietates nominis ortae sunt. Est parva insula, marmore viridi nobilis. Nunc Heraclea sive Raelia dicitur.

3) Suspicamur, (nam verbum εὐωνύμως ita fieri postulat, nomina earum insularum excidisse, quas, qui Donusa a sinistra prae-

tervectus est, ad sinistram habere oportet, quaeque sunt Nicasia, Phacusa Naxusque. Haud dubie navigans hanc praetervectus, Naxum dico, sinistra iubetur dextros habere Melanthios scopulos.

4) Quantum auctoritatis huic sit periplo tribuendum, etiam hoc efficitur, quod in eo scopulorum Melanthiorum, qui a nemine praeter Scylacem commemorantur, mentio fit. E Scylace, ubi siti sint, discimus. Nam, Ἀπὸ δὲ Μυκόνου, inquit, διάπλους ἐπὶ τοὺς Μελαντίους σκοπέλους προαριστιδίου μικρῷ ἐλάττων σταδίων μ'. Ἀπὸ δὲ Μελαντίων σκοπέλων πλοῦς εἰς Ἰκαρον προαριστιδίου. Scriptura Μελάνθιος, quae in apographo peripli est, haud dubie est rectior, quam quae est apud Scylacem. Nec potest dubium esse, quin scopuli Melanthii insulae sint hae, quae nunc italico verbo i Fratelli id est Gemini dicuntur. Sed video, in tabula, quae addita est descriptioni Peloponnesi, a quibusdam Francogallis illuc publice missis compositae, hos scopulos Σταποδία dici, quod nomen in aliis tabulis alii insulae, quae non ita procul ab Icaro ad occidentem sita est, datum est. Nil decerno. Consulto nihil mutavimus, quamquam minime dubitabamus, quin verba καὶ Μύκονον cum Μελανθίους coniungenda essent. Nam hanc quoque insulam navigans habet ad dextram. Ac profecto verba ἐκ τῶν εὐωνύμων, sequentibus coniuncta, praeclare quadrant, nam annavigans Delo hanc ad sinistram habet. Delus duo portus habuit, unum, maiorem, paulo

Τείμων κατάχθης εἰς Δῆλον. Ἀπὸ Μύνδου... ἥτις ἐστὶ διὰ τῆς Ἀττικῆς¹ σταδ. αὐτῶν· πλεύσεις δὲ διὰ τῶν Κορσικῶν καὶ τῆς Τελέρου καὶ τῆς Καλύδνου καὶ τῆς Ὀρβίδας λαβὼν πλέε ἐπὶ τὰς Ἀμουργίας· τὴν τε Νόσουσαν καὶ τὴν Νάξον καὶ τὴν Κύδνον ἔχε δεξιὰν· ἔαν δὲ θέλῃς διὰ νήσων πλέειν, οὕτως πλέεις.

in Delum. A Myndo . . . ., quae abest ab Attica stadia 1500. Navigabis autem per Corassias et Leron et Calydnas et Horbideni . . . . hoc cursu capto naviga ad Amurgon. Donusam autem et Naxon et Cythnum habe ad dexteram; sin autem voles per insulas Cycladas navigare, hunc capito cursum.

supra mediam insulam, alterum, minorem, infra mediam insulam. Quid καὶ Τείμων significaret, assequi non potuimus.

1) Haec verba quisque videt non esse integra, qua tamen ratione restituenda sint vehementer est lubricum statuere. Si quid conicere licet, putamus ab hoc scriptore Sunium dici, ut fortasse haec fere sententia verborum, non tamen ipsa scriptura sit: Ἀπὸ Μύνδου ἐπὶ τὸ Σούνιον, ἀκρωτήριον τῆς Ἀττικῆς. Ut modo dixi, oratio alia fuit, sed tantum significare volui, quid mihi hoc loco videretur scriptor voluisse dicere. Ac mensura mille quingentorum stadiorum, id est paulo plus triginta septem miliariorum, non videtur iusto minor putanda esse. Sunt sane insulae, quae quondam Corsiae sive Corseae dictae sunt: Corsias Strabo dicit, Corseas Plinius, V, 31, et Stephanus, qui tamen non plures, sed unam ita vocatam esse dicit, nam Κόρσαι, inquit, νῆσος τῆς Ἰωνίας, ἀντικρὺ Σάμου. Ἐκαταῖος Εὐρώπῃ. Ἡρώδιανὸς Κορσαί, διὰ τοῦ ι, καὶ τὸ ἔθνικόν Κορσεάτης. Sitae sunt inter Icarum et Samum earumque maxima media inter duas minores est, quas omnes complures scopuli undique cingunt. Appellantur nunc a Turni (Turni Inseln). At vero quamquam nec de insulis nec de earum no-

mine ullo modo dubitari licet, tamen credibile vix est, eas hoc loco auctorem peripli intelligi voluisse: id enim propter cursum, quem eum tenuisse e sequentibus colligere licet, fieri non potest. Nam si a Myndo (atque ab hac urbe oportet cursus inceperit, quia haec extrema urbs est, quae usque huc commemorata est, quod etiam post plane confirmatur, ubi ad hanc oram auctor peripli revertitur urbisque Bargyliensis mentionem facit,) si igitur cursus a Myndo per insulas maris Aegaei usque ad Atticae promontorium Sunium describitur, cumque statim deinceps dicatur, inter Lerum esse Calydnamque navigandum, credibile non est, insulas Corseas, quae tam longe ad septentrionem iacent, hoc esse loco commemoratas. Quo accedit, ut etiam postea, ubi sine controversia insulae Corassiae dicuntur, hae, quotiescunque id fit, Corsiae dicantur. Nec tamen sic locus ullo modo restituitur, nam fieri non potest, ut Corassiae ante Lerum Calymnamque, a quibus ad occidentem sunt sitae, dicantur. Ac tamen, quamquam apographum tam mendosum vitiosumque est, ut nihil possit esse supra, non facile deprehendas transpositiones verborum, ut ne hac quidem ratione quidquam corrigere audeamus. Ergo si verbo τῶν Κορ-

Ν ἤ σ ο ι

Ἀπὸ Κῶ εἰς Λέρον¹ σταδ. ον'. Ἐκ Λέρονος εἰς Λέβινθον
σταδ. σν'.² Ἐκ Λεβίνθου εἰς Κίναρον³ σταδ. φ'. Ἐκ Κινάρων

I n s u l a e.

A Coö in Lerum stadia 350. A Lero ad Lebinthum stadia
250. E Lebintho in Cinarum stadia 500. E Cinaro ad extremam

σικῶν insulae Corseae videri pos-
sunt significari, necesse est, non-
nulla excidisse, quibus cursus
accuratius describebatur. Tantum
addimus, nobis videri pro Τελέ-
ρου Λέρονος et pro Καλύδνον Κα-
λύδνης legendum. Cuius vel po-
tius quarum deinceps insularum
nomina in τῆς Ὀρβίδας lateant,
nescimus: nomen corruptum pu-
tamus, et si quid conicere liceat,
videtur scribendum esse ita:
καὶ τὰς Κορσίαις, id est Κορησίαις,
δεξιὰς λαβὼν πλεεῖ ἐπὶ τὴν Ἀμουρ-
γίαν. Supra alius cursus teneri
iubebatur, et quidem supra Le-
binthum. De Amurgia conferatur
pag. seq. Pro Νόσουσαν sine con-
troversia Δονοῦσαν scribendum
est, ut tum Κύθρον.

1) Non potest alia insula esse
nisi Leros. Hoc significandum
putamus, etiam in aliquot codi-
cibus Strabonis Λέρονος pro Λέρος
inveniri. Pro νό', quod nihil est,
scribendum est τν'; nam tanta
supra mensura dicebatur esse.
Apud Strabonem Leros etiam Le-
ria, id est insula Leria, dicitur.
Miramur, illo loco a quibusdam
postulari scribi Λέρος, cum tamen
Strabo eadem ratione loquendi
Con Coam et Icaron Icariam
dicat.

2) Mensura pro recta habenda
est.

3) Cum haec insula ante inven-
tum hunc periplum tantum apud
Plinium commemorata esset, ne-
scivimus, ubi sita esset. Peri-
pli autem auctorem si sequimur, non
potest dubium esse, quin Cina-

ros sive Cinara, ut a Plinio di-
citur, haec insula sit, quae ad
orientem supra Amorgon iacet
nuncque Κάρος dicitur. Men-
sura stadiorum quingentorum re-
cta putanda est. Cum tamen
geographi eam veterem Nica-
siam esse putent, necesse est
brevis demonstramus, cur nobis
periplus sequendus esse videat-
ur. Inter Naxum, lūm Amor-
gumque quinque sitae sunt insu-
lae, quarum tamen duae, nunc
Gaphonisi, id est insulae Ga-
pho, dictae, simul cum scopu-
lo, qui iacet ibi, ubi ambae ex-
tremis partibus fere se contin-
gunt, pro una habitae fere sunt,
dicunturque nunc etiam, ut modo
significatum est, nomine eodem.
Ha, quae ad occidentem iacet,
nunc Raclia sive Raclia
dicitur (utrumque ex Heraclea
sive Raclia corruptum est, nam
hodierni Graeci non aspirant).
Hanc quidem quondam Nicasiā
quidam, alii Donusam sive Dio-
nysiam dictam esse putant. Ho-
rum sententia etiam periplo con-
firmatur, ut supra demonstravi-
mus, nec debet iam dubium vi-
deri, quin insula Raclia superio-
ribus temporibus dicta Donusa
sit. Nam hoc si vellemus sumere,
utroque eam nomine solitam esse
appellari, id propterea non vide-
tur faciendum esse, quia a Pli-
nio haec nomina singulis duabus
tribuuntur insulis. Quo illud quo-
que argumenti accedit, quod ii,
qui vicinas maiores insulas in-
coluerunt, nam neutra habitata

esse videtur, utraque insula cum alio fructu excelleret, a suo quamque fructu appellasse videntur. Mannertus dicit, Donusam nunc quoque *De nusa* dici. Sed in omnibus tabulis nomine, quod diximus, inscriptam videmus. Si qua nunc insula *De nusa* dicitur idque nomen ex pristino ortum est, hoc nomine haec insula inscribenda est omnesque, qui eam inscribunt *Raclia*, in errore sunt. Quae deinceps ad orientem insula est, ea hodie *Schinusa* dicitur, quod nomen e vetere *Schinusa* ortum est: (alterum igitur nomen altero confirmatur.) Tum sitae sunt ad orientem istae insulae perparvae, quas hodie *Gaphonisi* dici diximus. Harum alteram, ad orientem sitam, quondam *Nicasiam* dictam esse putant, alterius pristinum nomen nescimus utrum idem putetur esse an nesciatur. Quinta eaque maxima, hodie *Khero* sive *Laros* dicta, vetere solet nomine *Phacussa* inscribi. Sed *Cinaram* eam dictam esse, ex hoc periplo nobis videri effici, iam demonstravimus. Nisi existimare volumus, insulam duplex nomen habuisse, quod sane propter utriusque nominis diversam significationem parum credibile est. Si autem existimari debet, insulas, *Nicasiam* et *Phacusam* dictas, in hac esse vicinia sitas, videtur statui posse, utramvis insularum *Gaphonisi* *Phacusam* appellatam esse. Atque hoc videtur etiam propterea sumi posse, quod neutrum nomen, neque *Nicasia* neque *Phacusa*, plurali numero dicitur, quod fortasse factum esset, si utrolibet nomine utraque insula appellari solita esset. Atque omnes fere a fructibus nomina inventa habent: *Schinusa*, quod lentisci ferax erat, *Phacusa*, quod lentum, *Cinara*, quod arduorum, nec dubitamus, quin *Nicasia* quoque a fructu aliquo nomen habuerit inventum. Eaque res quasi

manu nos ad insulam *Amorgon* ducit, de qua iam pauca dicemus. Dubitatur autem, factumne hoc nomen a fructu, qui verbo *ἀμοργίς* vel *ἀμόργη* significatur, an fructus nomen ab insula sit. Si comparamus, quae modo dicta sunt, non videtur dubitari debere, quin insula a fructu, cuius feracissima esset, *Amorgos* id est ferax *amorgi* appellata sit; nam antea alia habuit nomina, quod *Plinius* testatur et *Stephanus*. Ille haec dicit, l. IV: *Hyperē*, quondam *Patage*, ut alii, *Platage*, nunc *Amorgos*; hic, *Ἀμοργός*, inquit, *τῆςος μία τῶν Κνυλάδων, ἔχουσα πόλεις τρεῖς, Ἀκισίνην, Μινώαν, Αἰγιάλην*. *Ἐκαλεῖτο δὲ καὶ Παγκάλη καὶ Ψυχία* (in qua flat aura tepida). *Ἀπὸ τῆς Μινώας ἦν Σιμωνίδης ὁ ἱαμβοποιός, Ἀμοργίνος λεγόμενος, ὡς Ἑρμῖνος. Λέγεται καὶ Ἀμόργιον, ὡς φησὶ Χάραξ. Νικόλαος δ' Ἀμοργὴν αὐτὴν καλεῖ, ἣν τινα Καρκησίος ἀνὴρ ἄξιος ὥκισσε καὶ Καρκησίαν ἀνόμασε, τὸ δ' ἀμόργινος χιτῶν χρώματος ἰδίου*. Cuiusmodi hae vestes *amorginae* fuissent, iam inter grammaticos disceptatio fuit, ut haec disputatio *Eustathii* ad *Dionys.* per. v. 525 docebit: *Ἡ Ἀμοργός, ἐξ ἧς Σιμωνίδης ὁ ἱαμβοποιός, Ἀμοργίνος ἐντεθὲν λεγόμενος προπερισπωμένως, τύπῳ ἔθνηκ'· τὸ δὲ Ἀμόργινος, προπαροξεντώνως, χιτῶνος ἐπίθετον, ἀπὸ χρώματος ἴσως ἐλαιοχρόον τινός· ἀμοργὴ γὰρ ἡ τοῦ ἐλαίου ὑποστάθμη, ὅ ἐστιν ὁ τρυγίας. Πανσάνιας δὲ, οὗ τὸ Ἀττικὸν λεξικόν, ἄλλο τι ἐμφαίνει, λέγων, ἀμοργός ὁμοιον βύσση· καὶ ὅτι ἀμοργίς κυρίως ἡ λινοκαλάμη, ἐξ ἧς ἐνδύματα, Ἀμοργίδια λεγόμενα, ὡς ὁ κομικός (Cratinus) ἐν Ἀντιστρατῇ δηλοῖ.*

Ἀμοργὸν ἐνδον βρυτινὴν τῆδεῖν τινά.

Ut autem de *amorginis* vestimentis duplex grammaticorum sententia esset, hinc factum est, quod duo erant verba, quae literis paria inter se tamen et ori-

ἐπὶ τὰ ἔγγιστα τῆς Ἀμουργίας¹ ἐπὶ τὰ πέρατα σταδ. πέ· καὶ ο

Amorgon, quae est proxima a Cinaro, stadia 85: et praetervectio

gine et accentu valde differunt. *Ἀμόργη*, quod sine dubio ab *ἀμέργω* ducendum est, significavit: oleum sive, verbi originis ratione habita, quod expressum est. Atque hoc verbum, huius ipsius originis causa, accentum in penultima habere debet. *Ἀμοργὸς* contra (nam de forma *ἀμοργή* nihil certi scitur) factum ex *ἀμοργίς* est. *Ἀμοργίς* autem primitivum sine dubio verbum est significatque fructum lini (*Leinfrucht*), graece *λινokaláμην ἀμοργός*que, quod modo dicebamus ex hoc ortum esse, proprie adiectivum est, quod significat: quod ex *ἀμοργίδι* fit, idque est *linum* vel *Flachs*. Insulae autem nomen, quod ipsum quoque adiectivum verbi *ἀμοργίς* est, aliam quandam atque illud significationem habet, significat enim: ferax fructus lini (*die Leinfruchtreiche Insel*). Ut vero *ἀμοργίς*, ita *ἀμοργὸς* quoque, in ultima accentum habet. Cum vero iste fructus in insula Amorgo praestantissimi generis esset vestimentaue, ex lino, quod ex hoc fructu parabatur, confecta, subtilitate excellent, ea quam maxime expetita erant hincque ortus loquendi usus est *ἀμόργινος χίτων*.

1) Amorgos, angusta et longa, ab occidente ad orientem porrigitur ita, ut procedens et latitudine augeatur et ad septentrionem versus vergat. Ubi longissime ad occasum spectat, ibi septentrionem versus curvatur, ut sinus permodicus efficiatur, in quo intimo locus ad appellendum accommodatus cum oppido fuisse videtur, quem, ut videtur, peripli auctor intelligi vult. Haec brevissima ratio loquendi: ad proxima Amorgi ad extrema auctori usitata est. Extrema autem sunt ista ipsa

pars insulae, quam ad septentrionem se versus curvare diximus. Mensura stadiorum LXXXV, id est quinque stadiis plus duo milliaria, recta est. Praeterea haec dicenda putamus. Priore loco insula Amorgos dicebatur, altero, ut nunc, Amurgia. Quamquam viri docti solam scripturam Amorgos rectam putant, eam tamen non recipiendam ducimus, cum fere apud omnes scriptores, apud quos eius mentio fit, in compluribus codicibus scriptura *Ἀμουργὸς* reperiatur, quo accedit, ut ab Hierocle Amurgis dicatur. Id hoc factum est, quod in hoc verbo, ut in aliis compluribus, literae *o* et *ov* similem habebant appellationem, quo fiebat, ut non nulli in scribendo insulae nomine diphthongo *ov* uterentur. Quod autem scripturam Amurgia attinet, nec eam falsam putamus; nam plures insulae, verbi causa Leros, Icaros, Cos, earum adiectivis formis appellari solitae sunt. Statim post urbs *Μινώα* (nam sic pro *Μηνόας* scribendum est), patria Simonidis poetae, commemoratur, praeter quam Stephano teste duas Amorgos alias habuit, Acesinen et Aegialen, sed Aegialae sub nomine *Ἀεσίλην* substituit Melaniam. Cum tamen Scylax quoque insulam tripolin dicat, videtur ita statuendum esse, tertiam urbem et Melaniam et Aegialen vocatam esse: Melaniam, quod ubi condita esset, terra nigra esset, Aegialen, quod esset ad mare posita. Iam vero ubi hae urbes sitae essent, videtur nusquam tradi, quamquam in tabulis quibusdam Minoani in hac parte, quae hoc loco significatur, scriptam videmus et Aegialen in eo litore, quod ad orientem spectat. Sed fortasse ex hoc periplo aliter situs consti-

παράπλους ἐπὶ τὰς Κορσίας¹ σταδ. πέ. Ἀπὸ Κορσίων εἰς Μηνόας σταδ. πε. Ἐκ τῆς Κορσίας εὐώνυμον ἔχων τὴν Κορσίαν² εἰς τὸν Ναξίων Πάνορμον³ σταδ. ξε. Ἀπὸ τοῦ⁴ Πανόρμου εἰς

ad Corassias est stadiorum 85. A Corassiis ad Minoam stadia 85. A Corassiis Corassiam sinistra habenti, ad Panormum Naxiorum stad. 65.

tui licet. Quae sequuntur verba: Καὶ ὁ παράπλους ἐπὶ τὰς Κορσίας στάδια πέ, vix aliter interpretanda sunt nisi sic: si quis ad Corassias navigaturus est, is hunc cursum quinque et octoginta stadiis conficiet. Ut statim hoc addamus, mensura recta esse non potest; tam paucis enim stadiis vix cursus ab ultima insulae parte, quae ad orientem spectat, confici potest, nedum conficiatur, cum ante tota insula praetervehenda erat, qui fortasse solus cursus tot stadiis conficitur. Sed hoc omittamus, modo hoc constet, a scriptore verbis transscriptis cursum definiri ab Amorgi extrema parte occidentali ad Corassias usque insulas; sed non satis habet hoc intervallum definivisse, vult etiam sciri, quot stadiis a Corassiis ad Amorgi insulae extremam partem orientalem navigatio conficiatur; nam hoc nisi dicere voluisset, vix haec addidisset: Ἀπὸ Κορσίων εἰς Μηνόας στάδια πέ, nec unquam toto periplo factum est, ut cursus ab uno aliquo loco ad alterum bis tradatur. Quae si recte disputavimus, efficitur, urbem Minoam in extrema insulae parte, quae ad ortum spectat, positam fuisse. Ac cum in tabulis in orientali Amorgi ora magnum satisque profundum sinum descriptum videamus, statuere licet, ad eum Minoam positam fuisse; ac fortasse hoc loco λιμὴν fuit, cuius a Scyllace mentio fit, qui haec dicit: Ἀμοργὸς, αὕτη τρίπολις καὶ λιμὴν.

1) Iam supra diximus, hoc loco non Corsias, sed Corassias sive Corasias dici. Earum situm Strabo describit sic, X. p. 409:

Πλησίον δ' ἐστὶ καὶ ἡ Πάτμος καὶ Κορασσίαι, πρὸς δὲ δύσιν κείμεναι τῇ Ἰακρία, αὕτη δὲ Σάμω. Haec descriptio situs fecit, ut quidam Corasias putarint esse illos duo scopulos, qui inter Icarum et Myconum iacent; sed ex hoc periplo non potest dubium esse, quin eae duae insulae, quae inter Lebinthum sitae sunt et Amorgon, a veteribus Corasiae, id est insulae corvorum plenae, dictae sint. Si sententia haec est: ab extrema insula ac secundum insulam usque ad Corasias stadiis navigari octoginta quinque, haec mensura cum ea quae antecedit comparata iusto minor existimari debet; cumque vix videatur sumi posse, a scriptore hoc tantum dici, quot quis stadiis propter insulam vehens cursum conficiat, non videtur dubium esse, quin a librario antecedens sit mensura rectae substituta.

2) Cum additum sit: sinistram habens Corassiam (maior autem intelligi debet), colligitur, portum insulae aut ad orientem aut ad notum fuisse.

3) Cum verba ὑπόρμος, πάνορμος λιμὴνque saepissime in hoc periplo aliorumque geographorum libris usurpata sint nec tamen satis de eorum vi potestateque constare videatur, non alienum nobis visum est de ea haec disserere. Ὑπόρμος (ὑπο additum propterea est, quod litus plus minusque super mare eminet) locum significat, ubi natura litoris ea est, ut naves non modo ad id appelliqueant, certe certo quodam loco, sed etiam, quod istud uno vel duobus locis in mare plus minusve promineat, tutae a tem-

Δήλον σταδ. νκ. Ἀπὸ Κὼ εἰς Λέρον σταδ. τκ.¹ Ἀπὸ Λέρου ἐπὶ τὸ Παρθένιον² σταδ. ξ. Ἀπὸ Λέρου ἐπὶ τὸ τῆς Πάτμου Ἀμαζόνιον³ σταδ. σ. Ἀπὸ τοῦ Ἀμαζονίου ἐπὶ τὴν Κορσίαν σταδ. υ. Ἀπὸ τῆς ἄκτης⁴ Ἀμαζονίου εἰς Δήλον σταδ. ψν.⁵ Ἀπὸ Δήλου εἰς Χλον σταδ. ρν.⁶ Ἀπὸ Ἄνδρου⁷ εἰς λιμένα Τήνου

A Panormo in Delum stadia 420. A Co in Lerum stadia 320. A Lero ad Parthenium stadia 60. A Lero ad Amazonium Pathmi stadia 200. Ab Amazonio ad Corassias stadia 400. A litore Amazonii ad Delum stadia 750. A Delo in Chium stadia 150. Ab Andro ad portum Teni stadia 80. A Teno ad promonto-

pestatibus sint, certe a quibusdam, quae vel aestate vel hieme vel e certis regionibus oriri solent; *πάνορμος* locum significat, ubi natura litoris ea est, ut non modo naves facillime et aptissimis locis ad id possint appellari, sed etiam appulsae a tempestatibus vel aestate vel hieme oriri solitis soleant esse tutae. (Hinc factum est, ut multa oppida a Graecis Panormi dicta sint.) *Λιμὴν* denique locum significat, ubi litus tam longe recedit, ut palus quaedam, quae aliquapiam parte in mare versus aperta est, efficiatur: atque etiam *λίμνη* et *λιμὴν* ab eodem verbo *λείβω* facta sunt; *λίμνη* enim locum significat, in qua aqua diffunditur vel huc illuc fluit, *λιμὴν* autem locum significat, qui efficit, ut aqua in se influat. Latini, qui verba non habent, quae Graecorum *πάνορμος* et *πανόρμος* respondeant, solent pro iis verbo portus uti.

4) *Ναξίων* haud dubie excidit.

1) Quamquam nihil correximus, tamen non dubitamus, quin, ut supra, *τν'* scribendum sit.

2) Si nomen mensurae recta sunt, puto scopulum aliquem, non ita procul a Lero ad septentrionem situm, intelligendum esse. Fortasse is templum Minervae habuit portumque.

3) In apographo est *Ἀμαζωνίων*. Hoc Amazonium Pathmi praeter hunc scriptorem nemo commemo-

ravit. Nec tamen dubium esse potest, quin extrema pars, qua insula Pathmus meridiem versus in mare porrecta est, intelligenda sit. Ea sine dubio portum oppidulumque habuit, atque in ea Amazones habitasse, eo credibilius est existimatum esse, quod in ora Asiae minoris hae mulieres et Cymen et Ephesum condidisse creditae sunt; illudque cum creditum est, locus ab eoque oppidum portusque Amazonium appellata sunt.

4) In apographo est *ἄψης*. Sic existimamus, Amazonii alterum litus, quod ad occidentem spectabat, aequale fuisse nec habuisse ullos aut minimos recessus. Hinc hoc latus *ἄκρη* dici solitum est.

5) Haec recta mensura est; nam Plinius Icarum a Delo quinquaginta millibus passuum, id est ipsis quadringentis stadiis, sitam esse dicit, quarum insularum et aliquanto brevius intervallum est Pliniique mensurae breviores esse solent.

6) Scribi debet *ψν'*. Nam intervallum Deli Chique citius maius quam minus quam Deli Pathmique dixeris.

7) Andros urbs, (nam ab hac nave provectus est auctor peripli) in orientali parte Andri insulae et aliquantum infra mediam insulam sita fuit, portus autem Teni in superiore parte insulae fuit, ita ut mensura octoginta

σταδ. π'. Ἀπὸ Τήνου¹ ἐπ' ἀκρωτήριον² . . . . σταδ. ν'. Ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου . . . . ἔγγιστα ἄκρας³ . . . σταδ. νν'. Ἀπὸ τῆς Κρεγέας εἰς Κάρυστον σταδ. ρκ'.

rium. . . stadia 50. A promontorio. . . . stadia 450. A Cregea ad Carystum stadia 120.

stadiorum pro recta haberi debeat. Plinius habet passus mille, cum spatium tantum modo intelligi velit, quod inter utramque insulam intercedit. In apographo utroque loco est Τύρον.

1) Si minus scribendum, intelligendum est: Ἀπὸ τοῦ λιμένος Τήνου.

2) Numerus si integer esset, vix posset quidquam aliud ab hoc scriptore dictum esse nisi extrema pars Andriae insulae, quae ad meridiem spectat; quod tamen cum parum credibile sit et totus locus mutilus, cumque praeterea vix probabile sit, illud nobile promontorium Euboeae Geraestum non esse commemoratum, suspicamur, Γέραιστον excidisse; quid autem pro ν' scribendum sit, non aequè facile dictu sit. Si consideramus, portum Teni sub extremam insulam fuisse, mensuram νν' citius minorem quam maiorem dixeris; eum autem numerum a librario corruptum esse, cum hoc probabile est, quia ν ante ν facillime excidere potuit, tum etiam hoc, quod eundem numerum a librario scimus saepissime perperam repetitum. Sed potest etiam, ut modo dictum, maior numerus quam ν' ante ν scribendus esse, quod ni esset, facilius etiam esset, ν' mutare in ν'. Sed vos ejus modi est, vix ut quisquam, quoad certum sit atque exploratum, inventurus sit: quae nobis cogitantibus visa essent scribi posse putaverimus dicendo esse.

3) E sequentibus hoc efficitur, ad Cregeam sive quod aliud nomen loci est, auctorem peripli a Geraesto appulisse. Si fides ha-

benda scripturae est, inter Geraestum Cregeamque intervallum intercederet CCCCL stadiorum, ut quis suspicari queat, in Κρεγέα latere Ἐρετρίαν. Atque apud Strabonem sic est, X, 444: Μετὰ δὲ τὸν Γεραιστὸν Ἐρετρία, πόλις μεγίστη τῆς Εὐβοίας μετὰ Χαλκίδα. Sed hoc cum propter sequentes mensuras tum propter cursum, quem scriptor tenuit, probabile non est, quamobcausam arbitror, Κρεγέαν (recordator Tegeae) nomen esse verum numerumque νν' falsum. Ubi autem haec Cregea sita fuerit, alia quaestio est. Ea post a Carysto centum viginti stadia, a Petaleis autem insulis centum abesse dicitur, ita ut, si modo uterque numerus integer est, fere mediam inter utrumque locum et in litore quidem Euboeico sitam fuisse oporteat. Id cum ita sit, existimari licet, eam in peninsulae, inter Carystum Marmorionque ab Euboea in mare porrectae, litore, quod ad occasum spectat, fuisse sitam. Ac cum hoc ipsum litus multis locis longe in mare se porrigat, unum ex his promontoriis verbo ἄκρας significatum videri potest. Incredibilia omnino sunt, quae Mannertus de hac peripli parte scripit, cf. Geographie d. Griech. u. Römer. Th. VIII, p. 266. Insulae Petaliae a Plinio quoque his verbis commemorantur, IV, 23: In Euripo autem Euboico, primo fere introitu, Petaliae quatuor insulae. At vero apud Strabonem, X, p. 404, sic est: Γεραιστὸς δὲ καὶ Πεταλία πρὸς Σούνιον. Apparet, a Strabone ut Geraestum ita Petaliam promontorium dici, nec ab eo ullo loco harum Petalia-

† Νῆσοι ἄλλαι.

Ἐκ Κρεγέας εἰς Πεταλέας σταδ. ρ'. Ἐπανήμι πάλιν ἐπὶ τὰ ἔκδηλα διαστήματα πρὸς νήσους τάςδε.¹ Ἐκ Δήλου εἰς Θήραν σταδ. τν'.² Ἐκ Δήλου ἐπὶ τὴν Ἀμουργίαν εἰς τὴν Μίνωαν³ σταδ. χν'. Ἐκ Δήλου εἰς Ἀναφάνην⁴ σταδ. ρ'. Ἐκ Δήλου εἰς Ἴον σταδ. χν'. Ἐκ Δήλου εἰς τὰς Κορσίας⁵ σταδ. χν'. Ἐκ Δήλου εἰς Κιμαλλὸν⁶ σταδ. ὦ. Ἐκ Δήλου εἰς Σίφνον σταδ. χμ'. Ἐκ Δήλου εἰς Κύδνον⁷ σταδ. τν'. Ἐκ Δήλου εἰς Στένον⁸ σταδ. τν'.

Ceterae insulae.

A Cregea in Petalias stadia 100. Converto me rursus ad mensuras, quae sunt a Delo ad insulas has. A Delo in Theram stadia 350. A Delo ad Amorgon ad Minoam stadia 750. A Delo in Anaphen stadia 100. A Delo in Ion stadia 650. A Delo in Corassias stadia 650. A Delo in Cimolum stadia 800. A Delo in Siphnum stadia 650. A Delo in Cythnum stadia 350. A Delo

rum insularum mentio fit. Cum tamen e regione his insulis in Euboea promontorium sit, quod ad Sunium vergit, cumque id folii speciem habere possit (nam a πεταλῶ sine dubio nomen ducendum est), facillime fieri potuit, ut insulae quoque, contra hoc promontorium sitae, Petaliae vocarentur. Hodie Spili vocantur. Ad earum aliquam videtur potuisse appellari.

1) Haec verba si spectamus, existimare debemus, hunc scriptorem non ipsum hos cursus, quos hoc periplo tradit, confecisse, sed ex aliorum periplus depromis-
sisse. Ceterum pro ἔκδηλα scribendum est ἐκ Δήλου.

2) Hanc mensuram, cum sequentibus comparatam, oportet esse falsam. Cum postea Ios a Delo sexcentis quinquaginta stadiis abesse dicatur, Strabo autem Ion a Thera centum stadiis abesse dicat, certe ψν' scribendum est, nisi forte ὦ, cum mensurae periplus maiores quam Strabonis esse soleant. Thera nunc St. Erini sive uno verbo Santorin dicitur. De eius ortu aetateque conferatur Geschichte der

durch Ueberlieferung nachgewiesenen natürlichen Veränderungen der Erdoberfläche. Ein Versuch von K. E. A. von Hoff, 3 Thle. Th. II, S. 153.

3) Conferantur, quae pag. 272 sq. disputavimus.

4) Emendandum est: Ἀνάφην et χ' vel ψν' vel ὦ. Cum mare Aegaeum valde terrae motibus expositum esse constet, quae causa fuit, ut plures insulae repente extiterint vel extitisse dictae sint, in his propter nomen fortasse etiam Anaphe numeranda est.

5) Emendandum Κορσσίας. Conferatur pag. 272 sq.

6) Emendandum Κίμωλον. Etiam nunc Cimoli dicitur, quamquam alterum nomen Argentiera, quod, cum aliquando in ea metalla essent, acceperat, usitatus videtur esse. Mensura sine dubio iusto maior est, videturque χ' vel ut deinceps χμ' substituendum esse.

7) Emendandum Κύδνον, nec rectior mensura est, pro qua χν' scribi posse videtur. Hodie Cythnus a thermis, quae ibi sunt, Thermia dicitur.

8) Sine dubio emendandum Τῆ-

Ἐκ Δήλου εἰς Νάξον σταδ. τν'.¹ Ἐκ Δήλου ἐπὶ τὴν Δόνουσαν σταδ. τκ'.² Ἐκ Δήλου εἰς Πάτμον σταδ. ων'.³ Ἐκ Δήλου⁴ τὸν Μελανθισκοπλόν σταδ. ρπ'. Ἐκ Δήλου εἰς Καίας⁵ σταδ. τ'. Ἐκ Δήλου εἰς Ἄνδρον σταδ. ω'.⁶ Ἐκ Δήλου εἰς Πάρον⁷ σταδ. υ'.

Ἐπάνειμι πάλιν εἰς Μύνδον ἀφ' ἧς κατέλιπον.

Ἐκ Δήλου εἰς Πάνορμον⁸ σταδ. π'. Ἐκ Δήλου εἰς Βαρβυ-

in Tenum stadia 250. A Delo in Naxum stadia 350. A Delo ad Donusam stadia 320. E Delo in Pathmum stadia 850. E Delo ad scopulos Melanthios stadia 180. E Delo in Ceum stadia 300. E Delo in Andrum stadia 800. E Delo in Parum stadia 400.

Revertor ad Myndum, unde digressus sum.

E Delo in Panormum stadia 80. E Delo ad Bargylia sta-

νον. Cum huius insulae portus sub ipsum meridianum exitum situs sit, eo magis mensura iusto maior consenda est.

1) Plinius Naxon a Delo XVIII millibus passuum abesse dicit, qui centum decem stadia efficiunt. Plinii vero mensurae cum omnino minimae esse solent, tum spatia modo ab eo definiuntur, quae inter insulas ipsas, non eorum urbes, intercedunt. Sed etiamsi, inter Deli portum Naxonque urbem quid intervalli intercedat, putamus dici, tamen etiam sic τν' nimis magnus videtur numerus esse.

2) Certe φκ' scribi debet.

3) Supra a ripa Amazonii, quod in Pathmo est, ad Delum DCCL stadia esse dicebantur.

4) Deest εἰς. Supra verbo σχόπελοι omisso Μελάνθιοι scriptum erat; hoc loco additum σχόπελος est, sed numero singulari, qui fortasse corrigendus est, cum vix propterea positus est, quia ad alterutrum solum appellari potuit.

5) Cuius insulae hoc corruptum nomen esset, non potuimus augurari.

6) Summus numerus υ' esset, si quis ita scribere vellet. Andros urbs in litore insulae, quod

ad orientem spectat, posita erat, eius autem portus in opposito litore: is Gaurion sive Gaurilion dicebatur et Gaurio nunc quoque vocatur, ut urbs Andro.

7) Plinius Paron a Delo XXXVIII millibus passuum, quae CCXXIV stadia sunt, abesse dicit, ut hoc auctore, si scriptura υ' corrupta putanda est, ad summum τ' scribendum sit. Sed recta si mensura est, quae supra inter Naxum Delumque intercedere dicebatur, tum integra haec quoque est; nam intervallum, quod inter Delum Paronque urbem intercedit, paulo maius est quam quod inter Delum Naxumque urbem. Paros ceteris omnibus insulis portibus excellit, quorum tris habet, unum apud Paron (nunc Parecchia s. Parkia) ipsam, alterum apud Naussam (nova urbs est) a septentrione, tertium, Sanctae Mariae sive Marmora dictum, ab oriente, praeterea quae salum, Drio appellatum, ad orientem et ad meridiem spectans, capax maximae classis est. Cfratur Denkwürdigkeiten und Erinnerungen aus dem Orient, von Prokesch Ritter von Osten, Th. II: S. 60.

8) Quis tandem hic panormus

λίαν¹ σταδ. σν. Ἀπὸ Πανόρμου εἰς Ποσείδιον² καὶ Ἀγκίστρον

dia 250. A Panormo in Posidium et Ancystrum stadia 250. A

est, qui a Delo non plus octoginta stadia abesse scribitur? Supra panormus commemorabatur Naxiorum. Estne is intelligendus? Sed tum mensura iusto minor est; an propinquioris aliquis insulae, veluti Myconi, portus? An vero panormus intelligi debet, cuius statim post saepius scriptor mentionem facit. Hoc quamquam ordine, quem deinceps scriptor in enumerandis locis sequitur, atque exiguitate mensurae refutari videtur, tamen aliqua ratione eo confirmatur, quod is panormus portus Milesiorum fuit, quo et unde a Delo in Delumque existimandum est creberrimas esse factas navigationes. Ei tamen sententiae cum minus hoc suffragatur, quod auctor Panormum revertitur indeque Posidium navigat hancque navigationem stadiorum dicit ducentorum quinquaginta, tum eius habita ratione mensurae, quae infra scripta est, pro σν' deberet scriptum esse μ'. Quibus de causis res in dubio relinqui debet.

1) Haec urbs vario modo scribi solita est. Quae in hoc apographo priore loco scriptura est: Βαργυλία, ea solum apud Stephanum reperitur, quamquam is ipse etiam Βάργυλα scripsit, nam sic apud eum est: Βάργυλα οὐδετέρως, πόλις Καρίας κτέ. et post: Βελλεροφόντης δ' ἀνιὰθεις ἐπὶ τῷ ἐταίρῳ πόλιν ἔκτισε Βαργυλίαν. Καὶ ἡ θάλασσα βαργυλικὸς κόλπος ἐξ αὐτοῦ· ὁ πολίτης Βαργυλιάτης. Βάργυλα usitatam fuisse formam, Pliniana scriptura oppidi: Bargyla probat, quamquam aliquot codices Stephani etiam Βαργύλλα habent, ut post in chartaceo libro Vossii pro Βαργυλίαν scriptum est Βαργύλια, quae scriptura Strabonis est quaeque eadem in Ptolemaei geographia restituenda

videtur esse, ubi certe in nostra editione accentus positus est in penultima. Ac sine dubio etiam peripli auctor Βαργύλια scripsit, ut profecto altero loco etiam in apographo Βαργυλίων est. Apud Meilam est Bargylos. Cuius autem scriptura Bargyliae sit, quam Freindius in latino lexico habet, nescimus. Iam de Bargyliis haec scripsit Strabo: Εἰτ' εὐθὺς ἡ Μύνδος, λιμένα ἔχουσα καὶ μετὰ ταύτην Βαργύλια, καὶ αὕτη πόλις· ἐν δὲ τῷ μεταξύ Καρύανδα λιμὴν, καὶ νῆσος ὁμώνυμος ταύτῃ, ἣν ᾤκουν Καρυανδεῖς. Πλησίον δ' ἐστὶ τῶν Βαργυλίων τὸ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερὸν τῆς Κινδυνάδος κτέ. Videmus igitur, a peripli huius auctore urbes, quae in hac parte orae Asiaticae nobilissimae eius ipsius aetate essent, commemorari omnes; nam supra sciimus ab eo et Cnidum et Halicarnassum et Myndum commemoratam, ut nunc Bargylia commemorantur, non tamen etiam Caryanda, quae media inter Myndum Bargyliaque et in insula cognomine et in continenti sita erant in cuiusque vestigiis hodie est vicus Pascha Limani, id est portus Paschae. Ut hoc addamus, in omnibus Strabonis codicibus scriptum est ita: Καρύανδα λίμνη, sed pro λίμνη auctoritate horum Scylacis verborum: Καρύανδα νῆσος καὶ πόλις καὶ λιμὴν ab editoribus nunc omnibus scriptum est λιμὴν. Sed iam Groskurdus recte animadvertit, tum etiam ταύτῃ in τούτῳ mutandum esse. Koräes scribi vult καὶ νῆσος ὁμώνυμος· ταύτην ᾤκουν Καρυανδεῖς. Si quidem, quod sane facillime fieri potuit, λιμὴν in λίμνην a librariis corruptus est, videtur sic existimandum esse, Strabonem, cum ταύτῃ scriberet, verbum πόλιν in cogitatione habuisse. Sed fortasse

σταδ. σν' Ἀπὸ Βαρβύλλων εἰς Ἰασὸν¹ σταδ. σκ'. Ἀπὸ Ἰασοῦ ἐπ' ἀκρωτήριον Ποσειδίων σταδ. ρκ'. Ἀπὸ Ἰασοῦ ἐπὶ τὴν Ἀκρίτην² σταδ. σμ' οἰκεῖται κατέναντι Πάσσαλα πηγὴ εἰς Θενετὸν

Bargyliis ad Iason stadia 220. Ab Iaso ad promontorium Posidium stadia 120. Ab Iaso ad Acriten stadia 240. Incolitur e regione Passala

scriptura λίμνη pro vera habenda est. Nam portus Caryandensis potest palus fuisse, quae perangusto ore in mare se infundebat, ita ut tum palus tum portus diceretur. Mensuram σν' falsam esse, vix est, quod significemus.

2) Cum neque scriptor. certum ordinem locorum secutus sit nec mensurae apographi pro rectis haberi possint, difficile dictu est, idemne promontorium Posidium, cuius tum mentio fit, intelligendum sit; constat enim a Poseidone multa promontoria esse appellata, quamquam in hac asiaticae orae parte, circa quam hoc loco scriptor versatur, praeter illud, quod diximus, aliud novimus nullum, nisi quod est apud Samum, e regione insulae Nartheci. Sed praeter hanc altera hoc loco difficultas explicanda est, posita in addito καὶ Ἀγκιστρον. Corruptum si nihil a librario est, aut existimandum est, duo fuisse promontoria, admodum sibi propinqua, aut, quod probabilius nobis quidem videtur, promontorium Posidium cornu habuisse, quod propter similitudinem, quam uncini haberet, putassent Ἀγκιστρον appellandum esse. Ac si Milesiorum promontorium intelligendum est, id profecto plures habet quasi linguas, ut earum maxima poterit a forma sua appellari Ἀγκιστρον. Tum vero pro σν' scribendum esse μ', iam significavimus.

1) Hanc urbem Strabo dicit in insula continenti propinqua sitam esse habereque portum. Stephanus addit, insulam quo urbs dici nomine, sed is ipse Ἰασσὸν scribit; altera tamen scriptura numo, qui restat, in quo est Ἰα-

σέων, stabilitur. Insula autem, ut verisimile est, alluvione Maeandro amne facta, nunc cum continente coniuncta est. In vestigiis veteris urbis vicus turcicus Asyn Kale conditus est. Numerus σκ' haud dubie nimis magnus est nobisque videtur is restituendus esse, qui statim sequitur, quamquam fortasse intervallum inter Iasum Posideumque maius etiam est quam quod est inter Bargylia et Iasum.

2) His verbis praeclare confirmatur, quod apud Agathemerum est, vol. II. ed. Hudson.: Ἐπ' Ἀκρίτην νῆσον στάδια σλ'. Quo haec addidit Gronovius: Hoc nomine an fuerit [insula], videant alii. In MS. vidi Ἀκρίτην. Ista autem scriptura hoc quoque periplo confirmatur. Agathemero auctore a Drecano Coae insulae promontorio ad Acriten insulam triginta sunt et ducenta stadia, atque ab hac insula ad Corsias usque totidem, a quibus ad Ampeilon Sami triginta. Ex his intervallis concludendum est, Acriten fere mediam inter Con et Corsias sitam fuisse, quapropter existimamus, supra Panormum e regione orae Milesiorum iacuisse, cumque nunc ad meridiem ab ostiis Maeandri quasi peninsula sit cumque sciamus alluviones in ista regione Maeandro amne maximas esse factas, quibus iisdem etiam Lade insula nunc in continente sita est, cumque post dicatur ab eo fonte usque Miletum — nam ita pro Μυλάσῃ scribendum esse infra dicetur — stadia esse viginti, haec omnia cum ita sint, putamus, Acriten insulam paulum infra Miletum ia-

cuisse. Verba autem: *Οἰκεῖται κατέναντι Πάσσαλα πηγή* ita interpretamur: incolitur ex adverso insulae Passala fons, id est incolunt propter Passalam fontem. Sed quae sequuntur verba, ea integra non sunt, quamquam de eorum sententia non videtur esse, quod dubitemus, nam haud dubie voluit scriptor dicere: inde ab eo fonte descendi Miletum viginti stadiis. Fortasse in corrupto nomine *Θένετον* oppidulum latet, quod apud hunc fontem et in edito quidem loco conditum erat, cum *ἀποβῆναι* ab eo dicantur homines ad Miletum. Sed ut verissima tamen scriptura *εἰς Μύλασαν* prima specie videatur esse, facit nomen fontis Passalae, quod idem nomen navalis Mylassensium est. Nam apud Stephanum sic est: *Πάσσαλα, Μυλασσεῶν ἐπίνειον· ὁ πολίτης Πασσαλεύς*. Ac sine dubio id ipsum navale est, quod Pausanias dicit Mylasa ipsis octoginta abesse stadiis, is enim ita scripsit lib. VIII, cap. 10: *Θαλάσσης δὴ ἀναφαίνεσθαι κῦμα ἐν τῷ ἱερῷ τούτῳ λόγος ἐστὶν ἀρχαῖος· ὁικότες δὲ καὶ Ἀθηναῖοι λέγουσι ἐς τὸ κῦμα τὸ ἐν ἀκροπόλει καὶ Καρῶν οἱ ἔχοντες ἐς τοῦ θεοῦ τὸ ἱερόν, ὃν φώνη τῇ ἐπιχωρίᾳ καλοῦσιν Ὀγῶα. Ἀθηναίοις μὲν δὲ σταδίους μάλιστα εἴκοσιν ἀφέστηκε τῆς πόλεως ἢ πρὸς Φαλήρῳ θάλασσα, ὡσαύτως δὲ καὶ Μυλασεῦσιν ἐπίνειον σταδίους ὀγδοήκοντα ἀπέχον ἐστὶν ἀπὸ τῆς πόλεως*. Ac profecto sinus Ceramicus infra Mylasam tam longe in terram recedit (atque in eo ipso perangusto loco sive sinu quin fuerit istud navale, dubitandum eo minus est, quod hodie quoque, qui nunc Mylasam incolunt, eodem utuntur portu,) ut spatium inter urbem atque mare non maius quam stadiorum ipso- rum sit octoginta aut milliaria nostrae mensurae duo. Ac quis tandem dubitet, quin idem navale a Strabone quoque dicatur, qui scripsit haec: *Πλησιάζει δὲ μάλιστα*

τῇ κατὰ Φύσκον θαλάττῃ ἢ πόλιν· καὶ τοῦτ' ἐστὶν αὐτοῖς ἐπίνειον. Hunc Physcum autem supra vidimus situm esse in ora Lycia et ibi quidem, ubi nunc est portus, Turcarum lingua *Mermier* dictus, hucque Mylassa iter conficias vix milliariis octo aut stadiis ducentis triginta. (Ea urbs hodie *Melasso* dicitur restantque eius monumenta non pauca.) Quamobrem non dubitamus, quin apud Strabonem loco allato sic scribendum sit: *τῇ κατὰ Πάσσαλα θαλάττῃ*. Nec ducimus praeter eundem esse aliquid aliud. Plinius, lib. V, cap. XXXVIII, Passalam in insulis Ceramicus sinus enumerat. Loquitur enim sic: In Ceramico autem sinu Priaponesos, Hipponesus, Psysa, Mya, Lampsemandus, Passala, Crusa, Pyrrha, Sepiussa, Melano paulumque a continente distans Cinaedopolis. Atqui interpretes Plinii hanc insulam navale Mylassensium fuisse dicunt, in quo tamen eos errare satis nobis ea argumento esse videntur, quae et Pausanias de isto dixit et Strabo. Existimandam est potius, hanc insulam non longe a continente, ubi Passala esset, distantem fuisse ab istaque accepisse nomen. Sed ut illuc revertamur, unde huc delapsi sumus, haec Passala, quae in intimo Ceramico sinu fuit sita, non potest esse ille fons Passala, de quo in periplo scriptum est, si modo insula Acrite eo, quo diximus, maris loco fuit. Et tamen additur: inde descendi Mylassam, quae urbs ab illa continentis parte, cui ex adverso Acriten insulam esse diximus, quam maximo diremta spatio est. His de causis si nihil excidit, quod tamen non ita videtur esse, in hac sententia sumus, ut existimemus, pro *εἰς Μύλασαν* esse scribendum *εἰς Μίλητον*. Atque urbium nomina non solum corrupta esse in hoc apographo, sed etiam commutata, hoc afferimus exemplum, quod supra pro *Καρχηδόνι* scri-

ἀποβῆναι εἰς Μύλασσαν· σταδ. κ'. Ἀπὸ δὲ τοῦ Ποσειδίου¹ εἰς Πάνορμον² σταδ. μ'. Ἀπὸ Πανόρμου εἰς Μίλητον σταδ. π'.

fons ..... in Tenedum unde descenditur stadiis 20. A Mylassam Posidio in Panormum stadia 40. A Panormo Miletum stadia 80.

ptum erat Χαλκήδων. Atque haec coniectura etiam eo confirmatur ordine, quem hic scriptor sequitur.

1) In hoc promontorium, quod nunc a nautis cap. Arbora dicitur, illa exit quasi peninsula, ad orientem sinu Latmico, ad ceteras regiones cincta mari. Sed oppidum quoque, quod in eo conditum erat, ita appellatum est, ut testis est Plinius his verbis, lib. V, cap. 29: *Ionía ab Iasio sinu incipiens numero sive ambitu litorum flectitur. In ea primus sinus Basilicus, Posideum promontorium et oppidum, oraculum Branchidarum appellatum, nunc Didymaei Apollinis, a litore stadiorum viginti. Initium Ioníae eodem videtur modo definire Strabo verbis his, XIV, p. 632: Ἔστι δὴ οὖν ἀπὸ τοῦ Ποσειδίου, τοῦ Μιλησίων, καὶ τῶν Καρικῶν ὄρων μέχρι Φωκαίας καὶ τοῦ Ἑρμου τὸ πέρας τῆς Ἰωνικῆς παραλίας.* (Emendatio Groskurdii, pro ὄρων interpretati ὄρων, eo refutatur, quod re ipsa montes Cariae usque ad Posidium procedunt) Atque hic quoque locus Strabonis huc pertinet: *Μετὰ δὲ τὸ Ποσείδιον τὸ Μιλήσιον ἐξῆς ἐστὶ τὸ μαντεῖον τοῦ Δινδυμέως Ἀπόλλωνος, τὸ ἐν Βραγχίδαῖς, ἀναβάντι ὅσον ὀκτῶ καὶ δυόδεκα σταδίων κέ.* Consulto scripsimus ὀκτωκαὶδυόδεκα pro ὀκτωκαίδεκα, nam illam scripturam et habent libri manu scripti confirmatque Plinii numerus stadiorum XX. In scriptura Ποσείδιον Strabo et periplus consentiunt: Plinius secutus est scripturam Ποσείδειον.

2) Panormum portum Milesiorum fuisse et Thucydides testatur et Herodotus. Ille libro VIII,

cap. 24 haec narrat: Ἀθηναῖοι ταῖς εἴκοσιν ναυσὶν ἐν τῇ Λάδῃ ἐφορμουῖντες ἀπόβασιν ποιησάμενοι εἰς Πάνορμον τῆς Μιλησίας. Χαλκιδεά. δὲ τὸν Λακεδαιμόνιον ἄρχοντα μετ' ὀλίγων παραβοήσαντα ἀποκτείνουσι καὶ τροπαῖον τρίτῃ ἡμέρᾳ ὕστερον διαπλεύσαντες ἐστήσαν, ὃ οἱ Μιλήσιοι ὥς οὐ μετὰ κράτους τῆς γῆς σταθὲν ἀνεῖλον. Apud Herodotum autem haec legimus: lib. I, cap. 157: Οἱ δὲ Κουμαῖοι ἔγνωσαν συμβουλῆς περὶ εἰς θεὸν ἀνοῖσαι τὸν ἐν Βραγχίδῃσι· ἦν γὰρ αὐτόθι μαντήιον ἐκ παλαιοῦ ἰδρυμένον, τῷ Ἰωνέσι τι πάντες καὶ Αἰολέες εἶδεσαν χρεέσθαι· ὃ δὲ χώρος οὗτός ἐστι τῆς Μιλησίας ὑπὲρ Πανόρμου λιμένος. Quae Herodotea verba praeclare Chandler confirmantur, qui refert, non longe a templo Branchidarum (in quo loco est hodie vicus turcicus, nomine Iotan) sinum esse perangustum, ad appellendas naves peraccommodatum, in quo etiam nunc conspicua sint vestigia castellorum praesidii causa aedificatorum. Atque in eandem sententiam loquitur Pausanias, libri quinti capite septimo: Τῷ δὲ Ἀλφείῳ τὸ αὐτὸ πάσχει καὶ ὕδωρ ἄλλο ἐν Ἰωνίᾳ· τούτου δὲ ὕδατος πηγὴ μὲν ἐστὶν ἐν Μυκάλῃ τῷ ὄρει· διεξελθὼν δὲ θάλασσαν τὴν μεταξὺ ἀνείσιν αὐθις κατὰ Βραγχίδας πρὸς λιμένι ὀνομαζομένῳ πανόρμῳ. Mensura quadraginta stadiorum inter Posidium et Panormum omnino pro vera habenda est, nec minus pro vera haberi debet ea, quae sequitur, octoginta stadiorum. Nam a templo Branchidarum, quod demonstratum est supra Panormum in monte conditum fuisse, Dallavaio teste (trav. to the Levant cet.) usque Mile-

Ἐπάνειμι πάλιν διὰ πόρον εἰς Μύνδον.

Ἀπὸ Πανόρμου¹ εἰς Μίλητον σταδ. τ'. Ἀπὸ δὲ τῆς Φαρμακούσης² εἰς Μίλητον σταδ. ρκ'. Ἀπὸ Μιλήτου εἰς Σάμον σταδ. τ'.³ Οἱ πάντες⁴ ἀπὸ Τελεμενσοῦ ἕως Μιλήτου σταδ. βφ'. Ἀπὸ τοῦ Ἀκάμαντος⁵ εἰς Κύπρον εὐώνυμα ἔχοντι εἰς Πάφον

Revertor rursus rectavia ad Myndum.

A Myndo ad Miletum stadia 300. A Pharmacusa ad Miletum stadia 120. A Mileto in Samum stadia 300. Universa stadia a Telmesso ad Miletum stadia 2500. Ab Acamante Cypri,

tum fere sunt octoginta stadia, quo spatio oppido paulum maius id est, quod a Choiseulio - Gouffier (Voyage pitt. cet. p. 178) ponitur, quamobrem iure existimavit Iordanus (is vir doctus res Milesias praeclare tractare coepit,) Plinium in eo errare, quod a templo Apollinis usque Miletum centum dixerit octoginta esse stadia. Potest fortasse sic coniici, maiorem numerum culpa librariorum praepositum esse minori.

1) Proclive est, ita statuere, negligentia librarii haec verba bis esse scripta addito peccato τ'. Sed tamen fortasse aliter existimare debemus. Primum enim librarium, qui non facile ullum vitium non admisit, in quod talis incurrere potest; tamen non deprehendas sententias bis scripsisse; deinde non intelligimus, quid sibi velint verba, quae sunt inscripta: Ἐπάνειμι πάλιν διὰ πόρον εἰς Μύνδον. Itaque existimamus, pro Ἀπὸ Πανόρμου esse scribendum Ἀπὸ Μύνδον. Denique ita si scribitur, etiam mensura CCC stadiorum convenit nec verba: Ἀπὸ δὲ τῆς Φαρμακούσης nescimus cur hoc loco posita sint. Mensura ρκ' vera putanda est.

2) Haec nunc Formaco dicitur. Sunt autem propter eam plures minores, quae et ipsae ita dici solebant. De illa haec apud

Stephanum: Φαρμακοῦσσα, δύο νῆσοι πλησίον Σαλαμῖνος. Ἔστι καὶ ἄλλη ὑπὲρ Μιλήτου, ἐν ᾗ Ἀτταλος ἀνηρέθη. Τὸ ἐθνικὸν Φαρμακουσαῖος ἢ Φαρμακούσιος.

3) Haec mensura nimis magna est. Ad summum ducenta sunt stadia a Mileto Samum urbem.

4) Non alias nisi cum stadio-rum ratio putatur, in hoc periplo στάδιοι usurpatum est. Numerus autem βφ' videtur rectus esse.

5) Non dicit scriptor, unde traiecerit in Cyprum insulam, sed praeceptum Horatianum secutus nos in res medias rapit; infra tamen accipimus, eum a Carpasia in promontorium transmisisse Anemurium. Quivis videt εἰς esse delendum. De Acamante autem apud Strabonem sic est, l. XIV, c. XIV: Ὁ δ' Ἀκάμας ἐστὶν ἄκρα δύο μᾶστους ἔχουσα καὶ ὕλην πολλήν, κείμενος μὲν ἐπὶ τῶν ἐσπερίων τῆς νήσου μερῶν, ἀνατείνων δὲ πρὸς ἀρκίους, ἐγγυτάτω μὲν πρὸς Σελινούντα τῆς Τραχείας Κιλικίας ἐν διάρματι σταδίων χιλίων· πρὸς Σίδην δὲ τῆς Παμφυλίας χιλίων καὶ ἑξακοσίων· πρὸς δὲ Χελιδονίας χιλίων ἑννακοσίων. Si quid conicere licet (cuiuscunque rei probabilis aliqua ratio reddi potest, id nostra quidem iudicio omittendum non est; et qui id ludere esse dicunt, ii nobis parum videre videntur) sed si quid

coniiciendum est, unde hoc promontorium hoc Acamantis nomen acceperit, hoc suspicamur, cum, qui id circumvehi solebant, id silvis densissimis obtectum viderent et quasi mole eorum laborans, eos id ἀκάμας dixisse, quasi nunquam onere suo fatigaretur (quis nescit, multa esse propria locorum nomina ut ita dicam poetica?) sed cum id verbum etiam nomen proprium esset, factum esse postea, ut promontorium id ab Acamante quodam putaretur nominatum eamque obrem ὁ Ἀκάμας diceretur.

6) Inter Paphum urbem promontoriumque Acamantem nullum aut portum fuisse aut oppidum, Strabo quoque his verbis, quae paulo inferius, quam superiora sunt, significat: Εἰδ' ὁ Ἀκάμας ἐστὶ μετὰ Πάφον. Multo accuratius in hoc periplo Paphos descripta est quam a Strabone, qui tantum haec scripsit: Εἰδ' ἡ Πάφος, πτίσμα Ἀγαπήνορος, καὶ λιμένα ἔχουσα καὶ ἱερὰ ἐν κατεσκαμμένα. Ac primum eainperiplo ad meridiem posita dicitur, quod ita intelligimus, ut collibus ad septentrionem cingentibus, ut ita dicam, acclinis esset; tum dicitur triplici instructa portu, quod vere dictum esse facile hinc intelligitur, quod ad occasum promontorium fuit, quo ad meridiem vergente magnus sinus portusque plures efficiebantur, quae ratio sinus simul ostendit, portum fuisse ab omnibus tutum ventis. Pauca nobis videntur de eo dicenda esse, quod hanc Paphum Strabo conditam ab Agapenore dicit, eum autem ducem Arcadum fuisse revertentemque a bello Troiano huc appulsum esse, memoriae ab aliis proditum est. Saepe autem hoc mirati sumus, quod ea res, cum esset ita memoriae prodita, etiam credita est atque omnes ita scribunt, Paphum conditam esse ab Arcadibus, Paphum igitur veterem coloniam Phoenicum esse, cum alia docent tum

veneratio ac simulacrum deae Veneris. Tamen Venus per Graecos demum facta est, cum Phoeniceibus dea esset alia, quam etsi Graeci, cum antiquis incolis consociati, pariter atque hi venerari coeperunt, tamen mox per eos, ut ita dicam, religio numinis alia facta est, sed tamen formam eius cuneo albo similem ii quoque retinuerunt. Conferatur Taciti hist. lib. II. c. 43. Haud fuerit longum, initia religionis, templi situm, formam deae, (neque enim alibi sic habetur) disserere. Simulacrum deae non effigie humana; continuus orbis latiore ambitu; Max. Tyr. diss. XXXVIII Πάφους μὲν ἡ Ἀφροδίτη τὰς τιμὰς ἔχει· τὸ δὲ ἄγαλμα οὐκ ἂν ἐκασαῖς ἄλλῳ τῷ ἢ πυρραμίδι λευκῇ; Servius ad Aeneid. libr. I. Apud Cyprios Venus in modum umbilici, vel, ut quidam volunt, metae colitur. Haec igitur constare putanda sunt, Phoenices novas sedes quaerentes ad litus Cypri, quod est ad occasum solis, appulsi et aliquo a mari spatio in monte (antiquissimi homines praesidii causa montes ad oppida condenda deligere solebant) oppidum condidisse idque nomine, quod simile esset Papho, nominavisse, nam id nomen Graeci ipsorum accommodarunt sermoni. Sed haud dubie factum est, ut etiam aliqui ibi, ubi postea nova Paphus fuit, propter summam opportunitatem loci navigandi ac mercaturae causa considerent. Cum vero posthaec, id est aliquam diu post Troica tempora Graeci relictis, quas postremum habuerant, sedibus ad eadem loca venissent, partim eorum cum Paphiis habitare coeperunt, partim cum iis, qui ad portum conederant, alii in agros concessere. Sed qua vel quibus nationibus hi Graeci fuerint et utrum uno tempore venerint an alii alio, has res vix investigari licet, sed eos Arcades fuisse eorumque duce Agapenore Troia eversa illuc venisse, id

σταδ. τ'. πόλις ἐστὶ κειμένη πρὸς μεσήμβρια· ἔχει δὲ λιμένα
τριπλοῦν παντὶ ἀνέμῳ καὶ ἱερὸν Ἀφροδίτης. Ἀπὸ Πάφου εἰς
Νουμήνιον¹· νησὸς ἐστὶν ἔχουσα πῆγην· ὁ δὲ πλοῦς βραχὺς·

id promontorium ad sinistram habenti, ad Paphum stadia 300.
Urbs sita est ad meridiem. Habet autem portum triplicem, ab
omni vento tutum, et templum Veneris. A Papho ad Numenium

eo nostra quidem sententia refel-
litur, quod diu post bellum Tro-
ianum et tum quidem cum cetera
quoque Asia Graecis, Graeciam
relinquentibus, incolae coepta est.
Nec vero magnam simul multitu-
dinem venisse, hinc videtur no-
bis concludi debere, quod, ut
apparet, cum Phoenicibus se con-
iunxerunt eorumque sive magi-
stratibus sive regibus paruerunt.
Namque hoc dicendum putamus;
Phoenices patrium secutos mo-
rem unum ipsorum rebus prae-
esse voluisse, qui tamen magi-
stratus et hereditarius et pene
regius erat. Diximus, cum Phoe-
nicibus, qui ipsi quoque iam ad
mare consedissent, postea etiam
Graecos se homines coniunxisse.
Quod primo perparvum oppidum
cum navigatione et commercio
propter summam opportunita-
tem loci divitiis cresceret, tum
in campo montibus cincto posi-
tum multitudine eorum, qui illuc
habitationem concedebant magis ma-
gisque augeretur, ita quasi nova
Paphos facta sic etiam nominata
est, praesertim cum, quod certe
factum est, in novam urbem rex
nobilissimique concessissent. Sed
quamquam etiam in hac templum
Veneris extructum est, tamen
quod erat apud veteres Paphios,
perrexit religiosissime coli nec
a Paphiis solum sed etiam a re-
liquis Cypriis, quorum id com-
mune fuit sacrum, quo factum est,
ut Palaepaphos, quamquam nova
condita omnia illuc confluerent,
non tamen plane desereretur. Ea
fuit ibi, ubi nunc vicus Con-
cleh est, apud quem etiam reli-
quiae antiquae urbis reperiuntur.

Neopaphus autem nunc et ipsa
vicus et plena rerum antiquarum
vetus Bassa dicitur, nam nova
Bassa mille passuum ad orientem
ab illa condita est.

1) Vix potest dubium esse, quin
hoc Numenion eadem insula in-
telligi debeat, quam Plinius vo-
cat Hierocepiam. Contra Ne-
ampaphum, inquit, Hierocepia,
contra Salamina Salaminiae (sci-
re licet insulae). Strabo autem
haec Hierocepiam num. insulam
dicat an oppidum, non satis li-
quet. Uno loco haec dicit: *Εἰτ'
ἄκρα Ζεφυρία, πρόσορμον ἔχουσα,
καὶ ἄλλη Ἀρσινόη, ὁμοίως πρόσορ-
μον ἔχουσα· καὶ ἱερὸν καὶ ἄλλος·
μικρὸν ἀπὸ τῆς θαλάττης καὶ ἡ
Ἱεροκηπία. Εἰθ' ἡ Πάφος κέ;* al-
tero haec: *Τί δὲ δεῖ τῶν ποιητῶν
θαυμάζειν, καὶ μάλιστα τῶν τοι-
ούτων, οἷς ἡ πᾶσα περὶ τὴν φρά-
σιν ἐστὶ σπουδὴ, τὰ τοῦ Δαμάστου
συγκρίνοντας, ὅστις τῆς νήσου τὸ
μῆκος ἀπὸ τῶν ἄρκτων πρὸς με-
σημβρίαν ἀποδίδωσιν; ἀπὸ Ἱερο-
κηπίας, ὡς φησιν, εἰς Κλεΐδας; Οὐ-
δὲ ὁ Ἐρατοσθένης ἐν· αἰτιώμενος
γὰρ τοῦτον, οὐκ ἀπ' ἄρκτων φη-
σὶν εἶναι τὴν Ἱεροκηπίαν, ἀλλ' ἀπὸ
νότου· οὐδὲ γὰρ ἀπὸ νότου, ἀλλ'
ἀπὸ δύσεως, εἶπερ ἐν τῇ δυτικῇ
πλευρᾷ κεῖται, ἐν ἣ καὶ ἡ Πάφος,
καὶ ὁ Ἀκάμας.* Priore loco non
est dubium quin Hierocepis locus
in continente Cypri dicatur, po-
steriore dubium est, praesertim
cum etiam dicat Ἱεροκηπία, quam-
quam et tota ratione verborum
idem qui ante locus significari
videtur et etiam, si Strabo in-
sulam intellexisset, id addidisset,
sed tamen existimamus, et a Da-
masto et ab Eratosthene Hiero-

ὅταν δὲ ἐγγίῃς τῷ νησίῳ, τὴν γῆν θλίβε δεξιά· σταδ. ρκε'.
 Ἀπὸ Νουμηνίου εἰς Παλαίπαφον¹ σταδ. ρκε'. Ἀπὸ Παλαιπάφου
 εἰς Τρίτους²· ἀκρωτήριόν ἐστι· σταδ. ν'. Ἀπὸ τοῦ Κυριακοῦ³ εἰς

Insula est, quae habet fontem. Navigatio est brevis. Cum autem adpropinquaris insulae, a dextra preme terram. Stadia sunt 125. A vetere Papho ad Treta stadia 50. Promontorium est.

cepiam intelligi insulam, tametsi in eius sunt situ falsi; etiam Clides, ad quas usque ab Hierocepia lineas ducunt, non promontorium nobis videntur, sed insulas intellexisse. Strabo si utroque loco putari posset intellexisse insulam, esset priore loco ita scribendum: μικρὸν ἀπὸ τῆς γῆς κέ, sed cum utroque loco eundem locum intellexisse videatur, hoc constat, eum errare. Nos autem sic existimamus, illam parvam insulam, quae contra Paphum esset, (est autem ibi insula teste tabula Pocockiana) proprie dictam esse *Νυμῆνιον* idque, ut nobis quidem videtur, propter formam rotundam; sed cum in ea esset hortus Veneris sacer (nam haec dea certe intelligi debet) dicta est *νησος* vel *ιεροκηπὶς* vel *ιεροκηπία*, ut ita dicam, sacrohortensis (heilige Garteninsel). Si tamen Straboni in eo fides habenda esset, τὴν Ἱεροκηπίδα locum fuisse in continente Cypri et fortasse pene in extremo quodam promontorio, posset existimari, insulam Hierocepiam, prope sitam, ab hac Hierocepi esse appellatam, sed huic sententiae cum alia tum maxime hoc refragatur, quod cum ἡ Ἱεροκηπὶς vix oppidum fuerit sed locus quidam sacer, genus femininum supplendo verbo πόλεως non habet explicationem, habet supplendo *νησος*. Mensura ρπέ recta putanda est.

1) De Palaepapho haec Strabo: Παλαίπαφος, ὅσον ἐν δέκα σταδίοις ὑπὲρ θαλάττης ἰδρυμένη, ὑφορμον ἔχουσα καὶ ἱερὸν ἀρχαῖον τῆς Παφίας Ἀφροδίτης.

2) Post Curium apud Ptole-

maeum duo promontoria sunt, Φρούριον et Ἀρέπανον; Strabo et tria habet promontoria et alia eorum nomina. Ita enim loquitur: Ἀρχὴ δ' οὖν τοῦ δυσμικοῦ περιπλου τοῦ Κούριον, τοῦ βλέποντος πρὸς Ῥόδον· καὶ εὐθὺς ἐστὶν ἄκρα, ἀφ' ἧς ῥίπτουσιν τοὺς ἀψαμένους τοῦ βωμοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος· εἶτα Τρήτα καὶ Βοόσουρα καὶ Παλαίπαφος. Non potest autem dubium esse, quin Strabonis Τρήτα hoc promontorium sit, quod in peripli apographo Τρίτοι dicitur. Quo etiam error Mannerti ceterorumque detegitur, Treta solum pro oppido habentium. Nihil saepius factum est, quam ut literae η et ι propter quandam similitudinem pronuntiationis inter se commutarentur, ut Τελμησσὸς et Τελμισσὸς, Φασηλὶς et Φασιλὶς (etiam in apographo Φασιλὶς scriptum erat, sed nobis invitis ab alio correctum est Φασηλὶς.) Sed fortasse Τρήτα recta forma est idque nomen a τιντράω ducendum, ut promontorium fortasse ita diceretur, quod et saxosum esset plenumque foraminum (porös). Tum tamen accentus in ultima ponendus esset. Si vera mensura est nec spatium a Palaepapho usque ad Treta promontorium maius quam quinquaginta stadiorum, cum inter utrumque locum etiam aliud fuisse promontorium statuendum sit, intelligere licet quam multis, promontoriis Cypri litora ac quam prope inter se distantibus instructa sint, ut insula summo iure etiam Cerastis id est cornuum plena dicta sit

3) Quam multa exciderint, non statuimus, sed aliquid certe exci-

Μάθοντα¹ σταδ. ρν' πόλις ἐστὶν ἀλλήμενος· ἀσφαλίζου τὸν τόπον. Ἀπὸ δὲ τοῦ Κυριακοῦ ἐπὶ Καργαίας² σταδ. μ'.

A Curiade ad Amathuntem stadia 150. Urbs est importuosa. Cave ab hoc loco. A Curiade autem ad Cargaeam stadia 40. Promon-

dit; nam certe locus indicatus erat, ad quem a Tretis et a quo quantisque spatiis navigari sole-
ret. Est difficile statuere, Κυρια-
κοῦ utrum corruptela librarii pu-
tanda sit an in codice ita scrip-
tum fuerit; nam posthac eodem
modo Κρομνακοῦ pro Κρόμνον
legitur. Neque enim negari pot-
est, saepius in hoc periplo po-
steriores reperiri formas nomi-
num, quas etiam apud Hieroclem
invenimus. Quidni enim factum
sit, ut pro Κούριον aut Κρόμνον
a posterioribus Κουριακὸν aut
Κρομνακὸν diceretur. Sed utcum-
que ea se res habet, Κούριον pro-
montorium videtur certe intelligi
debere. Id autem a veteribus
tum Κούριον tum Κουριάς dici-
tur, cf. Strabo: εἴτα Κουριάς
χερρονησιώδης, εἰς ἣν ἀπὸ Θρό-
νων στάδιοι ἑπτακόσιοι. Εἴτα πό-
λις Κούριον, ὄρμον ἔχουσα, Ἀρ-
γείων κτίσμα; atque per parvo in-
tervallo post: Ἀρχὴ δ' οὖν τοῦ
δυσμικοῦ περιπλου τοῦ Κούριον,
τοῦ βλέποντος πρὸς Ῥόδον. A
Plinio et oppidum et promontori-
um dicuntur Curias, a Ptole-
maeo promontorium Curium. Nos
sic existimamus, initio in isto
promontorio fuisse templum, no-
mine Κούριον, id est ἱερὸν κού-
ριον, sacrum virginale, a quo sa-
cro post et oppidum, quod in vi-
cinia eius conditum erat, ita ap-
pellaretur et etiam promontorium,
quod tamen postero tempore cre-
bro etiam ab oppido (nam malim
hoc dicere quam a templo) κου-
ριάς appellatum est, id est ἄκρα
κουριάς ab hocque promontorium.

1) In apographo Μαθούντα. In-
colas huius urbis Scylax autoch-
thones dicit, sicut etiam ab aliis
posteriorum aetatum scriptoribus

Amathus antiquissima urbs Cypri
dicitur. Herodoto teste, quem
Strabo alique sequuntur, condita
ab Argivis fuit. Num omnium an-
tiquissima fuerit, nolim dicere,
sed illud sine ulla dubitatione
confirmarim, eam ex iis esse, quae
primum conditae sunt. Putamus,
primos incolas Phoenices fuisse et
Aegyptios et hos ex eis nationibus
quae Hyksos dictae sunt: nam
summa religione in hac urbe tem-
plum Adonidis Osiridis fuit, quo
etiam factum videtur, ut Scylax
Amathuntem ab autochthonibus
diceret conditam. Cum processu
temporis, (quo id autem tempore
factum sit, pro certo dici ne-
quit,) etiam Graeci huc venissent
veteribusque se incolis consocias-
sent (hos autem Graecos natione
Argivos fuisse, proditum illud
quidem memoriae est, sed non
etiam pro vero existimandum:
quis enim nescit, quibus nugis ar-
gumentorum ducti logographi id
coniecerunt) sed a Graecis urbis
nomen, quod antea haud dubie
aliud erat, graecum factum est ab
ἀμαθῶ Nunc sermone italico Li-
mesolvecchiò id est vetus
Limesole dicitur, qui vicus
quadraginta stadiis ab oppido ab-
est Limesol. Amathuntem au-
tem non habere portum, videtur
id quidem a nemine veterum tra-
di, sed confirmatur ab iis, qui
hoc et priore saeculo ibi fuerunt.
Mensura CL stadiorum fortasse
recta est.

2) Fuit igitur periplo teste in-
ter Curium atque Amathuntem
promontorium Καργαῖα. Id apud
neminem alium inveneris comme-
moratum, ut, sitne verum no-
men an non sit, statuere non li-
ceat. Cum antea Amathus a Cu

ἀκρωτήριόν ἐστιν ἔχον λιμένα ὕφορμον καὶ ὕδωρ. Ἀπὸ δὲ τοῦ Πηδαλίου¹ ἐπὶ νήσους² σταδ. π. πόλις³ ἐστὶν ἔρημος, λεγομένη

torium est, portum habens et stationem navium et aquam. A Pedalio autem ad insulas stadia 80. Urbs est deserta, dicta Am-

rio centum quinquaginta stadiis abesse diceretur, cuius mensuram intervalli veram esse suspicati sumus, intelligitur, quam non longe haec Cargaea a Curio abfuerit, a quo tantum stadiis quadraginta abesse dicitur, si modo integer in apographo numerus est. Iam supra videbamus a Strabone promontorium Curiada peninsulae dici simile idque quam rectissime ab antiquo geographo dicatur, Pocockii et descriptio docet et tabula. Si autem Pocockio fides habenda est urbsque Curium putanda ibi condita fuisse, in qua vicinia hodie vicus Episcopi est et murus summae antiquitatis reperitur, et si existimandum est, non modo ad Curium urbem sed etiam ab ea mensuras a scriptore esse descriptas, putamus, hoc promontorium Cargaeam id ipsum esse, quod hodie italico verbo Cap Gatto aut Gatte dicitur, in quo fuit monasterium Sancti Nicolai. Quamquam enim tota peninsula a templo supra illam extructo promontorium Curias dici solita est, tamen fieri etiam hoc potuit, ut aliud promontorium, quod ab eo ipso prominebat, praesertim si id portu et salo et aqua instructum esset, suum proprium nomen haberet. Atque huic opinioni nostrae etiam mensura, quae scripta est, suffragatur.

1) Vehementer dolendum est, tam multa in hoc periplo Cyprio sive librarii culpa excidisse sive quacunque alia re. Iam adversativa δὲ hoc loco declarat, omnia inde a Cargaea usque ad Pedalium interisse. Iulius Pedalii Strabo quoque recordatur, qui haec addit: εἰς ἄκρα Πηδάλιον,

εἰς ἣν ὑπέρκειται λόφος τραχὺς, ὑψηλὸς, τραπεζοειδής, ἱερὸς Ἀφροδίτης, εἰς ὃν ἀπὸ Κλειδῶν στάδιοι ἑξακόσιοι ὀγδοήκοντα. Cum Clides insulae ad septentrionem Cypri terminent, existimare debemus, Pedalion accipi a Strabone extremam partem insulae ad meridiem, quo eodem ratione stadiorum ducta ducimur. Hoc cum ita sit, quod hodie promontorium Gega aut etiam Graecia dicitur, id vetus Pedalium putandum est. Est id autem eius cum longi tum lati promontorii, in quod ad meridiem insula exit, cornu ad orientem spectans; quod enim cornu ad occasum spectat et ad meridiem, id est promontorium Throni id est Sedes. Recte autem iam Mannertus animadvertit, non id promontorium a poetis veteribus Idalium dici, (eam ob causam apud Strabonem pro Πηδαλίῳ scribi voluerunt Ἰδάλιον,) sed illum collem altum et similem mensae. Atque in hoc colle sine dubio etiam illud oppidum Idalium fuit, quod Plinius pridem interisse ait, istudque vel his Servii verbis: Idalium, Cypri nemus est, in quo oppidum breve, vel hac puerili confirmatur originatione nominis, quae apud Stephanum est: Ἰδάλιον, πόλις Κύπρου. Χρησμός γὰρ ἐδόθη, ὅπου ἴδοι τὸν ἄλιον ἀνίσχοντα, πόλιν κτίσαι. ὁ οὖν Χαλκήνωρ περιῶν, τις τῶν σὺν αὐτῷ ἔφη, ἰδοὺ βασιλεῦ, τὸν ἄλιον ἀφ' οὗ ὠνομάσθαι τὴν πόλιν.

2) In tabula Pocockiana operis videmus tres insulas, aliam supra aliam, quae tamen non videntur esse, quae a veteribus Salaminiae dici solebant.

Ἀμμόχωστος· ἔχει δὲ λιμένα παντὶ ἀνέμῳ· ἔχει δὲ ἐν τῇ καταγωγῇ χοιράδας· διαφυλάττου. Ἀπὸ τῶν νήσων εἰς Σαλαμίνα¹ σταδ. ν. πόλις ἐστὶ λιμένα ἔχει. Ἀπὸ Σαλαμίνοσ εἰς Παλαιὰν²

mostos. Habet autem portum tutum ab omni vento; habet autem in aditu rupes. Esto cautus. Ab insulis ad Salamina stadia 50. Urbs est, quae habet portum. A Salamine ad Palaeam

3) Pleraeque editiones Ptolemaei primum locum, qui sit a meridie in orientali litore insulae, habent promontorium Pedalium, pro quo tamen in editione Erasmiāna substituta Ἀμμόχωστος est, quod nomen ceterae omnes non habent. Videtur id autem ita factum esse, ut cum in antiquis libris scriptis utrumque quidem nomen inveniretur, sed numeri uni, librarii ponerent alius aliud nomen. Nec dubium potest esse, quin haec Ammochostus, hoc est arena accumulata, quam dixi solum in hoc periplo et in Erasmiāna editione Ptolemaei commemorari, ea sit urbs, quae nunc Famagosta aut Famagusta dicitur. Primum enim Crusius in libro Turcograecia inscripto p. 209 ait, hoc oppidum etiam tum ab incolis Graecis dici solitum τὴν Ἀμμόχουστον, alterumque argumentum hic noster periplus suppeditat, quod hoc est, in aditu portus scopulos esse, ut caute intrari debeat. Nam quamquam interpretatio germanica Pocockiani operis ut saepe alias ita hoc loco obscura est, hoc tamen indicari videtur, portum aliqua parte cingi rupibus. Hoc significandum est, in hoc periplo ἐκεῖ, quamquam id exspectes, nunquam poni, ut saepe, ut hoc loco, quo quae dicta sunt referri debeant, nescias. Quod additur, portum ab omnibus esse ventis tutum, id ita est, nam is ad septentrionem spectat.

1) Si ab Ammochosto putandus est cursus confectus, mensura est certe quinquaginta stadiorum. Communis opinio est, hanc Sa-

laminem a Teucro conditam esse, qui cum aliter atque cum patre pactus esset, Troia eversa sine fratre in Salamina redux factus esset, a patre patria prohibitus cum commilitonibus dicitur in Cyprum venisse, in eiusque insulae litore orientali alteram aedificavisse Salamina. Bella fabula, sed tamen non ita bella, ut fides ei ulla haberi debeat; nam rem totam finxerunt logographi. Sic se potius res habet. Initio in illa parte litoris Cyprii Phoenices consederant quodamque a mari spatio oppidum in monte aedificarant, quod quia montem fere totum cingebat, a Graecis illuc venientes Κορώνη dictum est; (nam quod eius phoenicium fuerit nomen, nescimus.) Numero advenarum maxime Graecorum postea aucto novam urbem condidere ad mare et loco quidem ad appellendum aptissimo, quam ut alia quoque oppida, propterea quod essent in locis maritimis aedificata, Σαλαμίνα vocaverunt. Ac si quidquam originem urbis phoeniciam probat, hoc probat, quod Lactantius lib. I, cap. 21 haec narrat: Apud Cypri Salaminem humanam hostiam Iovi Teucrus immolavit, idque sacrificium posteris tradidit, quod est nuper Hadriano imperante sublatum. — Portus hodie sabulo impletus est vicusque, qui est ibi, vetus Famagusta dicitur.

2) Etiam Strabo habet inter Citium atque Amathuntem πολίχνην, Παλαιὰν καλουμένην, Pocockiusque dicit in ista se regione reliquias veterum murorum repe-

σταδ. ρκ.' Κώμη ἐστὶ καὶ λιμένα ἔχει καὶ ὕδωρ. Ἀπὸ Παλαιᾶς ἐπὶ τὸν Φιλεῦντα σταδ. τ'. Ἀπὸ Φιλεῦντος¹ ἐπὶ τὰ ἄκρα²

stadia 120. Vicus est et portum habet et aquam. A Palaea ad Elaeunta stadia 300. Ab Elaeunte ad promontorium [Clides] sta-

riri. Sed existimandum est, hoc quoque loco, quem auctor peripli significat, urbem fuisse, dictam Palaeam.

1) Hoc vix verum est nomen. Ptolemacus supra Salamina ponit promontorium, nomine Ἐλαίαν. Quid? nonne Ἐλαιοῦντα scribendum est? Est perquam credibile, quod promontorium hodie Pedadicitur, id hunc Elaeunta esse. De mensura non judico.

2) Quae haec ἄκρα sint, dubitari non debet. Sunt ἄκρα illud promontorium, quod ad orientem extrema pars insulae est. Strabo, qui promontorii mentionem facit, nomen addit nullum, sed illud appellatum esse Κλειῖδες, e pluribus licet scriptoribus intelligere, veluti ex Herodoto, qui. V. 108 haec dicit: Τῇδε δὲ νηυσὶ οἱ Φοίνικες περιέπλεον τὴν ἄκρην, αἱ καλέονται Κλειῖδες τῆς Κύπρου; atque ex his Hesychii verbis: Κλειῖδες ἄκρατεῖς, Κύπριον, quae verba corrupta recte sic emendavit Meursius: ἄκρα τῆς Κύπρου. Quod autem viri eruditi putarunt, etiam a Plinio id promontorium Clides dici, in eo falsi sunt. Nam is haec dixit: „Mare, quod praetenditur, aulona Cilicium vocant. In eodem situ insula Eleusa est et quattuor ante promontorium ex adverso Syriae Clides, rursusque ab altero capite Stiria.“ Est autem potius post Syriae interpungendum, ut Clides nomen quattuor sit, quae dicuntur, insularum. Nec profecto magis, quod idem viri docti putaverunt, Stiria promontorium est, sed item insula; est autem haud dubie intelligenda ea, quae nunc insula divi Nicolai propterea nominatur, quod in ea est monaste-

rium, in Nicolai honorem aedificatum. Si vero Plinius putavit, quod videtur recte ex verbis ejus concludi posse, Stiriam insulam ita ante alterum caput insulae, quod est promontorium Acamas, esse sitam, ut ea, quemadmodum Clides insulae ad orientem sunt extremae Cypri partes, ita extrema Cypri pars ad occidentem sit, in eo erravit; nam ibi non ulla est insula, sed Stiria intra illum magnum est sinum, qui promontorio Callinusa efficitur et promontorio Acamante. At tamen potest esse, ut Plinii verba interpretanda ita sint, ut Stiria vicina promontorio Acamanti esse dicatur. Sed ut ad Clides revertamur, hoc constat, hoc nomine a Plinio promontorium, de quo agitur, non esse appellatum, ex quo tamen non sequitur, hoc nomen promontorii ei ignotum fuisse, quamquam promontorium commemorat Dinaretumque dicit, ut haec probant verba: „Longitudinem Cypri inter duo promontoria, Dinaretum et Acamanta, quod est ad occasum, Artemidorus C.II. D. Timosthenes CC (prodidit).“ Intelligimus, extremum insulae Cypri quasi cornu a Plinio dici Dinaretum. Nos autem putamus, promontorium Clides plura habuisse capita, quorum id, quod longissime ad ortum promineret, Romanorum temporibus appellaretur Dinaretum, quod verbum num a Graeco aliquo adjectivo verbali ducendum sit, vehementer dubitare licet. Quoquo autem modo id se habet, hoc dubium vix esse potest, quin Clides plura cornua aut capita habuerit, ita ut scripturam, quae est in apographo peripli, ἐπὶ τὰ ἄκρα veram

σταδ. ξ'. ὄρμοι εἰσὶ δύο, ὁ μὲν ἐπιγαρωπὸς, ὁ δὲ λευκός, ἔχον-
τες ἑκάτεροι ὕδωρ· ἐπὶκεῖται δὲ ἐπάνω ἱερὸν Ἀφροδίτης.¹ ἐπί-
κεινται δὲ καὶ νῆσοι δύο² ἔχουσαι ἀμφοτέραι ἀνάπλους. Ἀπὸ
τοῦ Ἀνεμουρίου τῆς Κιλικίας ἐπὶ τὸν Ἀκάμαντα τῆς Κύπρου
σταδ. ψ'.³ Ἀπὸ Ἀκάμαντος ἔχων δεξιὰν τὴν Κύπρον εἰς Ἀρσι-
νόην⁴ τῆς Κιλικίας σταδ. σο'. πόλις ἐστὶ· λιμένα ἔχει ἔρημον.
χειμάζει βορέου. Ἀπὸ δὲ τοῦ Κρομνακοῦ⁵ ἐπὶ τὸ Μελα-

dia 60. Sunt duo portus. Alter est caeruleus, alter albus. Uter-
que habet aquam. Supra autem situm est templum Veneris. Ad-
iacent autem etiam duae insulae, quarum utraque habet aditum.
Ab Anemurio promontorio Ciliciae ad Acamantem promontorium
Cypri stadia 700. Ab Acamante dextram habenti Cyprum ad
Arsinoen, urbem Ciliciae, stadia 270. Urbs est. Habet portum
desertum. Hiberna a borea. A Crommyo autem ad Melabrum

esse putemus omninoque promon-
torium appellatum esse: die Spi-
tzen. Atque hoc confirmatur pe-
riple ipsò, in quo haec sequuntur:
ὄρμοι εἰσὶ δύο, ὁ μὲν ἐπιγάρωπος,
ὁ δὲ λευκός. Nam duplex portus
probat promontorium quosdam
quasi habuisse sinus. Pro ἐπι-
γαρωπὸς autem quin ἐπιγάρωπος
scribendum sit, non est dubitan-
dum, quamquam id ipsum voca-
bulum a nullo videtur scriptore
esse usurpatum; sed ut ἐπίλευκος
dicebatur, ita etiam ἐπιγάρωπος
dici potuit. Τὰ ἄκρα autem ab
hoc scriptore promontorium in-
telligi Clides, verbis efficitur eis
quae sequuntur.

1) Haec praeclare his Strabonis
verbis confirmantur: εἴτ' ἄκρα
καὶ ὄρος· ἢ δ' ἀκρώρεια καλεῖται
Ὀλυμπος, ἔχουσα Ἀφροδίτης Ἀκραί-
ας ναὸν, ἄδυτον γυναιξὶ καὶ ἀό-
ρατον. Hoc quod his postremis
dictum est verbis, hinc nobis fa-
ctum videtur esse, quod mysteria
quasi quaedam in templo Vene-
ris a viris celebrata sunt.

2) Idem Strabo dicit his ver-
bis: Πρόκεινται (τῇ ἄκρᾳ) δὲ πλη-
σίον ἢ Κλειδες καὶ ἄλλαι δὲ πλεί-
ους. Sed ante idem haec dixit:
Μῆκος δὲ ἀπὸ τῶν Κλειδῶν ἐπὶ
τὸν Ἀκάμαντα πεξῇ σταδίων χι-

λίων τετρακοσίων ὁδεύοντι ὑπὸ
ἀνατολῆς ἐπὶ δύσιν· Εἰσὶ δὲ αἱ
μὲν Κλειδες νησίαι δύο προκείμενα
τῇ Κύπρῳ κατὰ τὰ ἐωθινὰ μέρη
τῆς νήσου τὰ διέχοντα τοῦ Πινρά-
μον σταδίων ἑπτακοσίων. Hoc
igitur loco Strabo duas insulas
esse Clides dicit, quod idem
peripli auctor dicit, illo praeter-
ea alias plures. Plinius, ut supra
vidimus, quattuor Clides insulas
dicit, quod teste Pocockio ita est,
nam quattuor sunt insulae ante
promontorium Clides, quod nunc
a Divo Andrea dicitur, sed ea-
rum duae non insulae, sed sco-
puli sunt, ex quo cognoscimus,
duas maiores a Strabone com-
memorari et peripli auctore, qua-
rum utramque portum habere pe-
ripli auctor solus veterum pro-
didit.

3) Pro ψ' fortasse φ' scriben-
dum est. Nam Strabo a Crom-
myo promontorio ad Anemurium
dicit stadia esse CCCL. dicit, quod
quamquam intervallum brevius est,
quam quod est inter Clides et
Anemurium, tamen non est alte-
rum tantumdem.

4) De hac urbe diximus, cum
de periplo Ciliciae ageremus; sed
hoc additur, quod priore loco
hic scriptor non dixit, in portum

βρόν¹ σταδ. ν'. ὅρμος ἐστὶ θερινός. Ἀπὸ Μελαβροῦ εἰς Σώλους σταδ. τ'.³ πόλις ἐστὶν ἀλίμενος. Ἀπὸ Κώλων εἰς Κυ-

stadia 50. Portus est aestivus. A Melabro ad Solos stadia 300. Urbs est sine portu. A Solis ad Cernyniam stadia 350. Urbs

Arsinoes non jam navigantes intrare, quoniam tutus a borea sit. Sed desertus portus desertam probat urbem.

5) Hoc constat a scriptore dici promontorium Κρόμμνον, sed potest factum esse, ut id inferioribus temporibus etiam appellaretur Κρομμνακόν. A veteribus illud promontorium tum ἄκρα Κρόμμνον, tum ἄκρα Κρομμνόν, tum ἄκρα Κρομμνών scribitur, sed viri docti negaverunt Κρομμνών a veteribus dictum esse, nec vero etiam dici potuisse, cum promontorium non a copia caeparum nomen haberet, eamque ob causam scripturam Κρομμνών, quae est in omnibus, ut videtur, codicibus Strabonis, mutandam censuerunt in Κρομμνόν. Est ita sane, ut promontorium, quia similitudinem caepae habere videretur, aut ἄκρα Κρομμνόν diceretur aut Κρόμμνον. Sed post etiam ἄκρα Κρομμνών dictum est, cum quamobrem hoc nomen datum promontorio esset non jam essent memores. Nunc id Cormachiti appellatur.

1) Hoc oppidum sive promontorium a nemine commemoratur. Sitne igitur Μελαβρόν verum nomen necne, non potest dici. Estne id promontorium, quod a Ptolemaeo Καλλινούσα dicitur? errore, ut videtur, editores Ptolemaei scripsere Καλλινούσα; nam quoquo modo factum est, ut hoc promontorium Καλλίνουσα diceretur, nomen a muliere aliqua, quae Καλλίνουσα id est ingeniosa dicebatur, accepit.

2) Plura sunt, quae de hac urbe commemoranda putemus. Ac primum de ejus ortu dicemus. Strabo Solos conditos esse dicit a Phalero et Acamante Athenien-

sibus. Plura hac de re Plutarchus memoriae prodidit eo libro, quem de vita Solonis scripsit: Ἐπειτα πλεύσας (Solon) εἰς Κύπρον ἀγαπήθη διαφερόντως ὑπὸ Φιλοκύπρου, τινὸς τῶν ἐκεῖ βασιλέων· ὃς εἶχεν οὐ μεγάλην πόλιν, ὠκισμένην ὑπὸ Δημοφῶντος τοῦ Θησεῶς περὶ τὸν Κλάριον ποταμόν, ἐν χωρίοις ὄχυροῖς μὲν, ἄλλως δὲ δυσχερέσι καὶ φαύλοις κειμένην. Ἐπεισεν οὖν αὐτὸν ὁ Σόλων, ὑποκειμένου καλοῦ πεδίου, μεταθέντα τὴν πόλιν ἡδίονα καὶ μείζονα κατασκεύασαι καὶ παρῶν ἐπεμελήθη τοῦ συνοικισμοῦ καὶ συνδιέκοσμεσε πρὸς τε διαγωγὴν ἄριστα καὶ πρὸς ἀσφάλειαν· ὥστε πολλοὺς μὲν οἰκήτορας τῷ Φιλοκύπρῳ συνελθεῖν, ζημῶσαι δὲ τοὺς βασιλέας. διὸ καὶ τῷ Σόλῳ τιμὴν ἀποδιδούς Αἴπειαν καλουμένην τὴν πόλιν πρότερον, ἀπ' ἐκείνου Σόλους προσηγόρευσε. Plutarcho igitur auctore oppidum Aepea, quasi mater Solorum, a Demophonte Thesei filio conditum est, Soli autem Solone suasore atque adiutore a Philocyprio Aepeensium rege, cujus hospes sapiens ille factus erat. Nunc quaeritur, volueritne hoc Strabo dicere, Solos ipsos a Phalero et Acamante conditos esse, an hoc, ab his, non Demophonte, illam urbem antiquam Aepeensem esse conditam. Dubitamus, Strabonem, si Solos Solone auctore conditos esse putaret, id taciturnum fuisse, qua re arbitramur, eum Solos ipsos a Phalero et Acamante conditos esse putavisse. Quae autem Plutarchus de Solone scripsit, quam omnino non de iis dubitatum olim sit, versus probant ii, quos Plutarchus ut a Solone ad regem Philocyprium scriptos affert. Sunt autem hi:

Νῦν δὲ σὺ μὲν Σολίοισι πολὺν
 χρόνον ἐνθάδ' ἀνάσσων
 Τὴν πόλιν εὖ ναίοις, καὶ γένος
 ὑμέτερον·
 Αὐτὰρ ἐμὲ ξὺν νηϊ θοῇ κλεινῆς
 ἀπὸ νήσου
 Ἀσκηθῇ πέμποι Κύπρις ἱοστέ-
 φανος.
 Οἰκισμῷ δ' ἐπὶ τῷδε χάριν καὶ
 κῦδος ὀπάζου
 Ἑσθλὸν καὶ νόστον πατρίδ' ἐς
 ἡμετέραν.

Atque prorsus eadem narrat Hip-
 parchus, qui in vita Arati haec di-
 xit: Καὶ ἀπὸ μὲν τῶν ἐν Κιλι-
 κίᾳ Σόλων οἱ πολῖται Σολεῖς· ἀπὸ
 δὲ τῶν ἐν Κύπρῳ Σόλιοι· μέμνη-
 ται δὲ τούτων Σόλων, ἐν ταῖς
 Ἑλεγειαῖς ταῖς πρὸς Κυπράνορα
 τὸν βασιλέα, ὃς συμβουλευθεὶς ὑπὸ
 Σόλωνος κτίσαι, τὴν πόλιν χάριν
 τοῦ ἀνδρὸς Σόλους ὠνόμασεν,
 ἀμοιβὴν ταύτην νέμων τῆς συμ-
 βουλῆς αὐτῷ. Quem regem Plu-
 tarchus Philocyprum dicit, eum
 Hipparchus Cypranora dicit, quod
 nomen idem atque illud signifi-
 cat. Alii reges Cypri Pasicypri
 et Aristocypri dicuntur, ut haec
 nomina non generis fuisse regii
 putemus, sed iis data regibus, qui
 ceteris rerum gestarum gloria
 excelluissent. Quamquam vero de
 iis, quae Plutarchus tradit, vix
 dubitari posse videtur neque et-
 iam dubitatum est, nos tamen
 negamus ea vera esse; nam in-
 credibile est, quam nulla in his re-
 bus fides veteribus habenda sit,
 Non etiam Hipparchus Solos Ci-
 licios a Solone conditos dicit?
 Similitudo nominum Solonis at-
 que urbis Solorum veteres indu-
 xit ut Solos Solone auctore con-
 ditos scriberent. Non sane quid-
 quam momenti illi versus habere
 possunt, quos ad Philocyprum So-
 lon scripsisse fertur: nam ii, si
 quidquam, non Solonis sunt sed
 alius cuiuspiam. Res autem, ut
 nostra fert opinio, ita se habet.
 Graeci cum illuc appulissent, ubi
 postea Soli fuerunt, a mari re-
 cesserunt sedemque aliquanto ab
 eo spatio statuerunt novamque

urbem a loco, in quo condita
 erat, altam appellaverunt. Nec
 dubitamus, quin jam ante adven-
 tum Graecorum Phoenices eadem
 loca incolerent, propter quos
 Graeci post consederunt cum iis-
 que se conjunxerunt. Hi autem
 advenae Graeci non Athenienses
 putandi sunt, sed Achivi. Atque
 hi illuc venerunt tempore illo,
 cum Dorienses ducibus Heraclidis
 Peloponnesum invaserunt ejusque
 incolas antiquos expulerunt. Fue-
 runt autem in primis Achaei, qui
 in Cyprum concesserunt; eorum
 enim quamquam magna pars,
 quae cum Doriensibus consociata,
 ante in Creta remansit, tamen alia
 pars aut recta aut e Creta naviga-
 vit in Cyprum. Neque enim fieri
 potuit, ut, cum neque in insulis
 maris Aegaei nec in Rhodo nec
 in ora Asiae minoris meridiana
 ulli coloni Graeci consedissent,
 Graeci usque ad Cyprum naviga-
 verint. Achivos autem, qui coloni
 in Cyprum navigavissent, inpri-
 mis fuisse, etiam hoc probat, qua
 isti ratione juxta Phoenices vete-
 resque incolas consederunt; nam
 accipere eorum sacra, parvum
 eorum regibus; indoles enim Achi-
 vorum ac natura quasi mollior
 fuit ejusque modi, ut ipsi cum
 aliis se consociarent: et tamen
 indolem Graecorum propriam ita
 conservabant, ut ea nunquam desi-
 neret esse Graeca. Id autem fie-
 bat eo, quod, etsi cum aliena
 gente conjuncti erant, tamen
 maxime inter se ipsi vivebant ita-
 que et sermonem ipsorum et mo-
 res quodam modo conservabant,
 omninoque ita omnibus rebus
 agere solebant, quemadmodum
 id proprium esset ipsorum indo-
 lis ac naturae. Ita quamquam
 non suam habebant civitatem, ta-
 men in ea maxime cum suis vi-
 vebant, ut quod, ut ita dicam,
 Graecum in ipsis esset, id vige-
 ret. Sed fuerunt etiam, qui ad
 mare navigationis et mercaturae
 causa considerent, quae quo ci-
 tius crescebant ac florere inci-

ρηναῖον¹ σταδ. τν' πόλις ἐστίν· ἔχει ὕφορμον. Ἀπὸ Κυρηναίου εἰς Λάβαθον² σταδ. νν'. πόλις ἐστίν ἔχουσα ὄρμον.

est. Habet locum ad appellendum. A Cerynia ad Lapethum. stadia 450. Urbs est, quae stationem navium habet. A Lapetho

piebant, eo citius numerus incolarum augebatur, ut mox, ubi antea pauci habitabant, magna urbs oriretur. Ac tum etiam factum est, ut rex ipse ad comparandam classem propter aliaque commoda in hac nova urbe sedem suam constitueret. Ea autem nomen retinuit, quo initio locus, ubi processu temporis orta erat, appellabatur; is autem appellabatur σόλοι, quod in vicinia ferrum fodiebatur. Id cum ita sit, etiam aliter de scriptura Σολοῦς existimabitur, quae est in plurimis ac praestantissimis geographiae Strabonis codicibus, quam omnes editores inde a Casaubono rejiciendam putaverunt. Nam iste locus, cum propter ferrum quod ibi inveniebatur σόλοι appellari soleret, non potuit non fieri, quin etiam σολόεις aut contracto verbo σολοῦς diceretur. Eodem modo urbs Ἀμαθοῦς propterea dicta est ita, quod in loco sabuloso condita erat. Nec dubitandum est, quin eandem ob rem et qui Soli in Cilicia et qui in Sicilia erant ita nominati sint. Atque argumento sunt ea, quae Stephanus scripsit: Σόλοι, Κιλικίας πόλις, ἢ νῦν Πομπηίου πόλις· Ἐκαταῖος Ἀσία. Κεκλήθη δὲ ἀπὸ Σόλωνος, ὡς Εὐφορίων —. Ἀνεκτίσθη ὑπὸ Πομπηίου καὶ μετωνομάσθη Πομπηίου πόλις· Ὁ πολίτης Σολεὺς καὶ Σόλιος. Τὸ θήλυκον Σολουντὶς, ὡς ἀπὸ τοῦ Σολοῦς, Σολοῦντος; et statim post: Σολοῦς, πόλις Κιλικίας, ὡς Ἐκαταῖος ἐν Εὐρώπῃ. Ἐκλήθησαν δὲ ἀπὸ Σολοῦντος κατοξένου, ὃν ἀνείλεν Ἡρακλῆς. Ὁ πολίτης Σολοῦντιος καὶ Σολουντινὸς μετὰ τοῦ ν' καὶ Σολουντινὶς καὶ Σολουντιὰς

καὶ Σολουντὶς. Denique hoc ut addamus, scriptura Σώλοι, quae est in apographo, aliqua tenus his verbis, Stephani confirmatur: Διονύσιος δ' ἐν τρίτῳ Βασσαρικῶν Σόλους Σώλειαν λέγει διὰ τοῦ ὡ τὴν πρώτην καὶ τὴν δευτέραν διὰ τοῦ διφθόγγου. Nec tamen minus hoc loco Σώλους pro mendo putandum est.

3) Haec mensura nobis videtur in π' mutanda esse. Quod statim additur, Solos non habere portum, id fortasse scriptoris tempore ita fuit, sed Pocockio teste oportet Solos aliquando non modo portum sed etiam navale habuisse.

1) Hujus urbis nomen a quovis fere scriptore aliter scriptum est. Apud Scylacem est Κυρηνία, apud Stephanum primum Κορώνεια dicitur, nam apud eum est: Κορώνεια, τετάρτη πόλις Κύπρου; tum Κυρηνία, nam ibi haec scripsit: Πηγαί. παροιμία Μεγαρέων. Οἱ οἰκῆτορες Πηγαῖοι. Ἔστι δὲ καὶ πόλις ἐν Κυρηνίᾳ τῆς Κύπρου. Dicunt quidem viri docti, etiam Κορώνην a Stephano dici hanc urbem, sed in eo falli nobis videntur; nam ista Κορώνη, quam Stephanus partem Salaminis fuisse dicit, omnium minime haec urbs est, de qua agimus. Sunt autem istius verba haec: Κορώνη, πόλις Μεσσηνίας, ὡς Απολλόδωρος ἐβδόμῳ τοῦ καταλόγου. ὁ πολίτης Κορωνεὺς καὶ Κορωναιεὺς καὶ Κορωναῖος. Ἔστι καὶ Κορώνη, μοῖρα τῆς Σαλαμῖνος τῆς ἐν Κύπρῳ. Quis non videt, aliquam partem urbis Salaminis Corōnen dictam esse idque Stephanum voluisse dicere? Cf. etiam Porphyrius de abst.: Ἐν τῇ νῦν Σα-

Ἀπὸ Λαπάθου εἰς Καρπασαίαν¹ σταδ. τν'. πόλις ἐστίν· ἔχει λιμένα μικροῖς πλοίοις· χειμάζει βορέου. Ἀπὸ Καρπασαίας ἐπὶ τὰ ἄκρα² σταδ. ρ'. ἐντεῦθεν μετέβημεν εἰς τὸ Ἀνεμούριον. Ὁ πᾶς περίπλους τῆς Κύπρου σταδ. ασν'.³ Ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ Κυριακίου⁴ εἰς τὸ Πηλούσιον σταδ. ατ'.⁵ Ἀπὸ δὲ τοῦ Κήπου⁶ τῆς Κύπρου εἰς Ἀσκάλωνα σταδ. γτ'.

ad Carpasiam stadia 350. Urbs est. Habet portum parvis navigiis. Hiberna a borea. A Carpasia ad Clides stadia 100. Inde traieciēbamus ad Anemurium. Tota circumvectio Cypri est stadiorum 4250. Ab eodem Curiade ad Pelusium stadia 4300. Ab Cittio autem urbe Cypri Ascalona stadia 1300.

λαμῖνι, πρότερον δὲ Κορωνίδι ὀνομαζομένη, νυνὶ κατὰ Κυπρίους Ἀφροδισίῳ ἐθύετο ἄνθρωπος τῇ Ἀγρὰνλῳ τῇ Κέκροπος. Apud Constantinum in catalogo urbium est Κυρήνεια. Sed recte haud dubie in codicibus Diodori bibliothecae scripta est urbs Κερυνία, quam tamen scripturam male editores in Κυρήνία mutaverunt. Ptolemaei editiones praeter Erasmianam, quae Κερυνία habet, omnes habent Κερωνία. Mirum est, quod haec urbs, cujus etiam nunc et vestigia et nomen extat, a Strabone omissa est. — Quamquam promontorium Crommyon, fere longissimum hujus litoris, quod circumnavigandum est, si quis Solis Ceryniam navigat, tamen ad hunc cursum conficiendum vix trecentis quinquaginta stadiis opus est.

2) Haec urbs media inter Solos et Ceryniam sita fuit, ut mirari subeat, cur ejus non ante Ceryniam scriptor hic mentionem fecerit. A Solis aberat triginta tria stadia terra proficiscenti; multo propius aberat a Cerynia, ita ut numerus νν' prorsus falsus sit. Fortasse scribendum est ν'. Urbs autem et Λάπαθος et Λάπηθος dicta est, quam posteriorem scripturam cum Plinio sequendum esse putavimus.

1) Haec urbs non eodem modo scripta a veteribus est, a Scylace Καρπάσεια, a Dionysio in Bassaricis teste Stephano Κάρπασος; ita a Constantino quoque; a Plinio Carpasium; a Strabone Καρπασία, quod fuit sine dubio nomen usitatissimum. Numus hujus oppidi descriptus in thesauro Goltziano inscriptus est ΚΑΡΠΙΑΣΙΕΩΝ, quem tamen apud Mionnetium non invenias.

2) Conferantur, quae supra diximus p. 289.

3) Multo major circuitus Cypri est, quem teste Plinio Timosthenes CCCXXVIII mill. pass., quae sunt stad. MMMCCLXXX; Isidorus CCCLXXV m. p., quae sunt stad. MMMDCCCL, prodidit. Quod cum ita sit, fortasse α, mutandum est in δ.

4) Desunt aliqua. De Κυριακίου cf. p. 291. n. 5.

5) Nec magis rectus est hic numerus. Illic quoque scribendum est δτ', tametsi promontorium Curiās longissime in mare Aegyptium prominet.

6) In hac corruptela latet Κιζίου. Numerus, qui sequitur multo major est, cum Strabo Citio Berytum MD stadia esse dicat.

Κρήτης περίπλους.

Ἀπὸ τοῦ Κασίου¹ ἐπὶ τὸ Σαμώνιον² τῆς Κρήτης σταδ. φ'. ἀκρωτήριόν ἐστι τῆς Κρήτης ἀνέχον πρὸς βορὰν ἐπιπολύ· ἐστὶ

Periplus Cretae.

A Caso usque ad Sammonium Cretae stadia 500. Promontorium est Cretae, longissime ad septentrionem versus porrectum.

1) Scribendum est Κάσιον, nam intelligenda est insula Casus.

2) Non satis recte viri eruditi de hoc nomine existimant, cum negent Salmonium, ut apud Strabonem libro decimo extremo in omnibus scriptum est codicibus, ferri posse. Neque enim dubitamus, quin initio promontorium, de quo agimus, Σαμώνιον dictum sit idque vocabulum certi quid, quidquid id est, significet: nam fuit etiam oppidum Pisani agri, nomine Salmone; ac fortasse Salmonium etiam a Salmone, quod esset in promontorio oppidum, ducendum est, nam in actis apostolorum, cap. XXVII, v. VIII, hoc promontorium Σαμώνη appellatur. Nec non Apollonius Rhodius IV, 1694. id Σαμωνίδα ἄκρην dicit:

Κεῖνο μὲν οὖν Κρήτη ἐνὶ δὴ
κνέφας ἠϋλίζοντο

ἤρωες· μετὰ δ' οἷ γε νέον, φαέ-
θουσιν ἐς ἡῶ

ἱρὸν Ἀθηναίης Μινωίδος ἰδρύ-
σαντο,

ὔδωρ τ' εἰσαφύσαντο καὶ εἰσέβαν.
ὥς κεν ἔρετμοις

παμπρώτιστα βάλοιεν ὑπὲρ Σαλ-
μωνίδος ἄκρης.

quo scholiasta addit, hanc ἄκρην etiam Σαμώνιον ἀκρωτήριον dici; idque Dionysius Periegetes tantum Σαμωνίς dixit. Est igitur sic existimandum, antiquius ac proprium nomen promontorii fuisse Σαμώνιον, e quo mutato λ in μ factum est Σαμμώνιον, quemadmodum Plinius scripsit, ex eoque Σαμώνιον. Ubi autem id si-

tum sit, non debet dubitari, cum etiam nunc id Salomo aut Samoni dici soleat; est autem id promontorium Cretae, quod in medio litore orientali longe in mare porrectum est idque ad septentrionem versus, ut recte dixit auctor peripli. Id autem ipsum Mannertum movit, ut hoc promontorium non id esse diceret, quod ejus nomen retinuit, sed quod nunc Sidero dicitur, quod sane et maxime et longissime ad septentrionem vergit, cui tamen opinioni cum nomen promontorii antiquum refragetur, tum quod Strabo dicit Salmonium et ad Rhodi insulas et ad Aegyptum vergens; nam promontorium Sidero omnium minime in Aegyptum vergit; denique quod longitudinem insulae ab occasu usque ad Salmonium metiuntur, quod eam ob causam fit, quod tabulis testibus Salmonium longissime porrigitur ad ortum. Templum Veneris quod in promontorio Samonio esse dicitur, religiosissimum fuit; nam haec Venus Salmonia fuit, per quam Cretenses publice jurare soliti sunt. Oppidum, quod ibi sine dubio olim fuerat cujusque nostra sententia nomen Salmone fuit, jam evanuerat hujus scriptoris tempore, sed portu, qui a borea tutus erat instructusque fonte, nautae uti perrexerunt. Videtur idem esse, qui hodie Schigma dicitur, quod verbum cum discidium aut scissuram significet, concludere licet hoc cum propterea appellatum esse, quod

δὲ ἱερὸν Ἀθηνᾶς· ἔχει ὕψομον καὶ ὕδωρ· τὰ δὲ ἄλλα ἠφανισμένα. Ἀπὸ Σαμωνίου εἰς Ἱερὰν Πύδναν¹ σταδ. π.' πόλις ἐστίν· ἔχει ὄρμον. ἔχει δὲ καὶ νῆσον· καλεῖται Χρύσεια² ἔχει λιμένα καὶ ὕδωρ. Ἀπὸ Ἱερᾶς Πύδνης εἰς Βιένον³ σταδ. ο'. πολιδριόν ἐστιν ἀνέχον τῆς θαλάσσης. Ἀπὸ Βιένου εἰς Λέβηναν⁴ σταδ. ο'. ἐκεῖ

Ibi est templum Veneris. Etiam habet portum et aquam; cetera autem evanuerunt. A Sammonio ad Hierapytnam stadia 80. Urbs est. Habet locum appellendi; habet vero etiam insulam, quae Chrysa vocatur. Ea habet portum et aquam. Ab Hierapytna ad Biennon stadia 180. Oppidulum est, supra mare positum. A Bienno ad Lebenam stadia 80. Contra

promontorium quasi a litore insulae scissum videtur. In ea ipsa scissura plures insulae jacent, antiquis temporibus Plotiae dictae, nunc Grades, saltem omnium maxima.

1) Ita nomen hoc a Constantino quoque scribitur, quod veteres Πύτνα scripserunt. Vocabulum autem πύτνα montem significat, quam ob rem urbs etiam Ἱερὰ Πέτρα appellata est, quod nomen apud Ptolemaeum est, idque videtur etiam inferioribus temporibus fuisse usitatum, quod nunc etiam id oppidulum, quod propter antiquum conditum est, Girapetra sive Cirapetro dicitur. Fuit autem prope ab oppido collis, in quo Juppiter colebatur quique inde sacer dicebatur, sub cuius radicibus cum paullatim oppidum esset ortum, id ab illo sacro colle nomen accepit. Nec verum putamus, quod Stephanus dixit, Hierapytnam antea et Cyrbanta et Camiron esse appellatam, nam prius nomen Hierapytnenses eo ipsorum oppido vindicarunt, ut ejus originem ad Corybantum aliquem referrent, alterum eo, quod foedus cum Camiriis Rhodi insulae facturi hos simulata prisca consanguinitate eo facilius in hoc inducere volebant.

2) Haec insula etiam Gaudos nominata est; hodie ea et altera minor, quae prope jacet, Gaido-

ronissa sive Calderoni dicitur.

3) De hoc oppido haec excerpit Stephanus: Βιέννος, πόλις Κρήτης· οἱ μὲν ἀπὸ Βιέννου τοῦ τῶν Κουρήτων ἐνός, οἱ δὲ ἀπὸ τῆς περὶ τὸν Ἀρη γενομένης βίας, ἣν ἐνταῦθα δεδέσθαι φασὶν ἀπὸ Ὀττου καὶ Ἐφιάλτου τῶν παίδων Ποσειδῶνος· καὶ μεχρὶ καὶ νῦν τὰ καλούμενα ἑκατομόνια θύεται τῷ Ἀρει· Ὁ πολίτης Βιέννιος. De istis gigantibus haec dixit Homerus Od. XI. 311.

Ἐννέωροι γὰρ τόλγε καὶ ἐννεαπήχεες ἦσαν

Εὖρος, ἅταρ μῆκός γε γενέσθην ἐννεόργυιοι.

et Virgilius Aen. VI. 582 haec

Hic et Aloidas geminos, immania vidi

Corpora.

Ab Hierocle hoc oppidum Bienna dicitur, mediaque esse inter Inatum et Hierapytnam, et ita situs ejus etiam in tabula est Peutingeriana, in qua triginta millibus passuum ab Arcadia et viginti m. ab Hierapytna abest. Quo accedit, ut nunc quoque vicus aliquo a mari spatio situs dicatur Βίανο, quod nomen quin ab antiquo ducendum sit, dubitandum non est. Quapropter non recte ab Hoekio hoc oppidum in litore Cretae boreali collocatum est. Pro ó autem πό scribendum esse, in eo plane assentimur Pashleyo, Ang-

παράκειται νησίον ὃ καλεῖται Ὁξεῖα.¹ ὕδωρ ἔχει. Ἀπὸ Λεβήνας εἰς Ἀλὰς² σταδ. κ'. Ἀπὸ Ἀλῶν εἰς Μάταλαν³ σταδ. τ'. Πόλις ἐστὶ καὶ λιμένα ἔχει. Ἀπὸ Ματάλης εἰς Σουλίαν⁴ σταδ. ξέ.

eam jacet insula, nomine Oxia. Ea aquam habet. A Lebena ad Thalassam stadia 20. A Thalassa ad Matalum stadia 300. Urbs est et portum habet. A Matalo ad Suliam stadia 65.

Io, qui peragrata tota Creta librum hunc edidit: Travels in Crete. 2 voll. Londini, 1837. 8. Cfr. vol. I. p. 278 sqq.

4) Sic etiam Pausanias et Ptolemaeus scribunt; Strabo Λέβην, Λεβήνος. Haec Lebena fuit navale ac portus Gortyniorum, a quorum urbe absuit stadia nonaginta. Apud oppidum Lebenaeorum fuit templum Aesculapii in modum templi Cyrenaici ejusdem dei aedificatum, ut Pausanias scripsit in Corinthiacis, c. 26: Ἐκ δὲ τοῦ παρὰ Κυρηναίοις τὸ ἐν Λεβήνῃ τῇ Κρητῶν ἐστὶν Ἀσκληπιεῖον, et Philostratus in vita Apollonii l. IV, c. VI: Προῆι δὲ (ὁ Ἀπολλώνιος), πόθῳ τῆς Ἰδης, ἀνελθὼν οὖν καὶ τοῖς θεολογουμένοις ἐντυχὼν ἐπορεύθη εἰς τὸ ἱερόν τὸ Λεβηναῖον· ἔστι δὲ Ἀσκληπιεῖον, καὶ ὥσπερ ἡ Ἀσία εἰς τὸ Πέργαμον, οὕτως εἰς τὸ ἱερόν τοῦτο ξυνεφοῖτα ἡ Κρήτη. πολλοὶ δὲ καὶ Λιβύων εἰς αὐτὸ περαιοῦνται· καὶ γὰρ τέτραπται πρὸς τὸ Λιβυκὸν πέλαγος. Juxta Lebenam promontorium fuit, Leo dictum, idque Philostrato auctore ob hanc causam: Λεβηναῖον δὲ τὸ ἱερόν ὠνομάσθαι φασιν, ἐπειδὴ ἀκρωτήριον ἐξ αὐτοῦ κατατείνει, λέοντι εἰκασμένον. μῦθον δὲ ἐπὶ τῷ ἀκρωτηρίῳ ἄδουσιν, ὡς λέων εἰς οὗτος γένοιτο τῶν ὑποζυγίων ποτὲ τῇ Πείᾳ.

1) Hanc parvam insulam neque a scriptore ullo commemoratam nec in ulla tabula descriptam vidimus.

2) Hoc corruptum nomen est, sed quod facile potest restitui; neque enim dubium est, quin idem oppidum ab hoc scriptore intelligatur, quod in plurimis codicibus

testamenti novi non recte Λάσσια scriptum est. Est autem in actis apostolorum, cap. XXVII, sic: Ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κρήτην κατὰ Σαλμώνην· μόλις δὲ παραλεγόμενοι αὐτὴν ἤλθομεν εἰς τόπον τινὰ καλούμενον τοὺς κάλους λιμένας· ὃ ἐγγὺς ἦν πόλις Λάσσια. Iam Beda dixerat, pro Λασσία scribendum esse Λάσσια· neque emendatio praeclare confirmata est Alexandrino novi testamenti codice, qui est in museo britannico, in quo scriptum est Ἀλασσα, omissa a librario littera θ; nam ita sane videtur scribendum esse, cum etiam interpres, quem dicunt, vulgatus sic scripserit: „Et vix juxta navigantes venimus in locum quendam, qui vocatur Boni portus, cui juxta erat civitas Thalassa.“ Qui cum haud dubie in codice, quem interpretando secutus est, ita scriptum invenerit, non videtur de scriptura Θάλασσα dubitari debere. Et Stephanus quoque commemorat oppidum Thalassam, non addita tamen terra. Quae cum ita sint, videtur in hoc quoque periplo εἰς Θάλασσαν emendandum esse, tametsi scriptura codicis alexandrini Ἀλασσα videri potest hoc corrupto verbo Ἀλας confirmari. Mirari subit, cur auctor peripli non nomen portus ipsius, κάλων λιμένων, commemorarit. Is hodie quoque a Graecis καλοῦς λιμένας, ab Italis autem Paleomolo dicitur. Mensura XX stadiorum recta videtur esse.

3) In Strabonis codicibus plurimis Μέταλλον hoc oppidum scribitur, sed in aliquibus corrupte-

ἀκρωτήριόν ἐστιν ἀνέχον πρὸς Μεσημβρίαν· λιμὴν ἐστὶ· καλὸν ὕδωρ ἔχει. Ἀπὸ Σουλήνας εἰς Ψυχέαν² σταδ. ιβ'. Ἀπὸ Ψυχέας ἐπὶ τὸν Λάμωνα³ σταδ. ρν'. λιμὴν ἐστὶ· καὶ πόλιν ἔχει δὲ ὕδωρ. Ἀπὸ δὲ Πύδνης⁴ ἐπὶ τὸν Ψυχέα σταδ. τν'. λιμὴν θερινὸς καὶ ὕδωρ ἔχει. Ἀπὸ Ψυχέων ἐπὶ Ἀπολλωνιάδα⁵ σταδ. λ'. Ἀπὸ Ἀπολλωνίας (leg. Ἀπολλωνιάδος) εἰς Φοίνικα⁶ σταδ. ρ'. πόλις ἐστίν· ἔχει λιμένα καὶ νῆσον. Ἀπὸ Κλαυδίας⁷ εἰς Φοίνικα σταδ.

Promontorium est ad meridiem prominens: id portum habet et aquam pulcram. A Sulia ad Psychion stadia 13. A Psychio ad Lamona stadia 150. Portus est et oppidum habet et aquam. Ab Hierapytna autem ad Psychion stadia 350. Portus aestivus est et aquam habet. A Psychio ad Apolloniam stadia 50. Ab Apollonia ad Phoenicem stadia 100. Urbs est. Ea habet aquam et insulam. A Claudia ad Phoenicem stadia 300. Habet urbem

lae sunt: *Μέταιον* et *Μάταιον*. Cum vero apud Ptolemaeum *Ματαλία* et in hoc periplo *Μάταλα* scriptum sit cumque *Μάταλον* facillime mutari potuerit in *Μέταλλον* propter vocabuli creberrimum usum, putamus scribendum esse εἰς *Μάταλον*, quo accedit hoc, ut nunc quoque et promontorium, juxta quod *Matalon* situm fuit, *Matala*, et oppidum *Castro Matala* aut *Castro hellenico* dicatur; namque ibi vestigia sunt antiquitatem prae se ferentia. Sunt enim camerae in rupem incisae, quae apothecae videntur fuisse et aedes partim in rupem incisa partim lapidibus extructa: ea *Divae Mariae* dicitur: in alia parte sunt sepulcra, in rupem incisa, in quibus plurimis duae aedes sunt, altera pone alteram in aedisque interioris utroque latere parietes habent loca apta ad accipienda funera, uti etiam sub solo videntur posita fuisse funera. Cfr. Pocock. T. II. p. 346. Hoc autem *Matalum* alterum navale *Gortynensium* fuit. Mensuram oportet esse falsam. Si quis coniciat π', ea recta sit mensura.

1) Hoc promontorium portusque *Sulia* sive *Sulena* non

commemoratur ab ullo alio scriptore. Pashlejus in hac opinione est, ut putet, hanc *Suliam* ibi fuisse, ubi nunc est *Hagio Galene*, portus primarius oppidi, nomine *A mari*. Mensura LXXXV stadiorum in hunc locum convenit.

2) Non dubitandum est, quin pro *Ψυχέα* scribi debeat *Ψύχιον*, nam sic et Ptolemaeus scribit et Stephanus, apud quem sic est: *Ψύχιον, τόπος Κρήτης, ἐν ᾧ πόλις ἦν ὁμώνυμος. Τὸ ἐθνικὸν Ψυχιεύς, ὡς τοῦ Νότιον Νοτιεύς καὶ Δούλιχον Δουλιχεύς*. Pashlejus putat, hoc *Psychion* ibi fuisse, ubi nunc *Kastri* est, in quem situm mensura XIII stadiorum, quae in periplo est, bene eodem auctore quadrat.

3) A nemine praeterquam in hoc periplo hujus portus oppidi-que mentio fit.

4) Est *Hierapytna* intelligenda, quare etiam τν' rectus numerus haberi potest.

5) Haec *Apollonia* a nemine commemoratur; quam commemorant ceteri scriptores, ea in litore opposito multoque ad ortum magis posita fuit.

6) A Ptolemaeo urbs dicitur *Phoenix*, portus autem *Phoenicus*,

τ. ἔχει πόλιν καὶ λιμένα. Ἀπὸ Φοινίκης εἰς Τάρρρον¹ σταδ. ξ. πόλις μικρά ἐστιν· ἔχει ὄρμον. Ἀπὸ Τάρρρου εἰς Ποικιλασσὸν σταδ. ξ.² πόλις ἐστὶ καὶ ὄρμον ἔχει καὶ ὕδωρ. Ἀπὸ Ποικιλασ-

et portum. A Phoenice ad Tarrham stad. 60. Oppidum parvum est. Habet locum appellendi. A Tarrha ad Poecilasson stadia 60. Urbs est et locum appellendi habet et aquam. A Poecilasso ad Syiam stadia 50. Urbs est et portum habet peroppor-

supra quem aliquo spatio posita urbs fuit. A Stephano urbs quoque Phoenicus dicitur. Cum hoc periplo Strabo consentit, apud quem sic est: *Τὸ δὲ ἐνθεν ἰσθμὸς ἐστὶν ὡς ἑκατὸν σταδίων, ἔχων κατοικίαν πρὸς μὲν τῇ βορείῳ θαλάττῃ Ἀμφίμαλλον· πρὸς δὲ τῇ νοτίῳ, Φολινικὰ τῶν Λαππίων.* Mensura recta est.

7) Haec insula a Ptolemaeo dicitur *Κλαύδος*, a Plinio, IV, 12, *Gaudos*. Hodie Graecis *Gaudos*, Italis *Gozzo* dicitur. Sunt duae aliae minores, quarum una ad occasum e regione huic Claudio jacet eamque ob causam *Antigavdo* sive *Antigozzo* dicitur.

1) Quin oppidum Tarrha intelligendum sit, non potest esse dubium; id autem quamquam a ceteris omnibus scriptum est Tarrha, tamen non negaverim, hanc nominis formam, quae est in hoc periplo, fuisse usurpatam. Nam Tarsus, nomen urbis Tarsi, videtur nobis eandem ob causam, quaecunque ea fuit, illi esse datum atque huic Tarrhae sive Tarrho. Haec autem Tarrha quondam celeberrima fuit veneratione Apollinis, qui inde Tarrhaeus appellatus est. Etiam Lucillus grammaticus, Tarrhaeus appellatus, fuit ex hoc oppido oriundus. Fuit autem Tarrha ibi posita, ubi est hodie vicus *Hagio Ruméli*, admodum prope a litore, ut quae supersunt vestigia veteris oppidi declarant. Quamobrem Hoeckius falsus est, cum diceret, Tarrhan mediterraneam fuisse urbem, quod

omissis reliquiis cum huic periplo, in quo tamen ille vir doctus ullam esse auctoritatem negavit, tum vero Ptolemaeo, Tarrham in maritimis locis referenti, non erat consentaneum. De illis autem reliquiis Tarrhaeis Buondelmonti, sacerdos etruscus, qui quattuor abhinc saeculis Cretam Venetis dominantibus peragravit, haec scripsit: „Portum antiquae urbis desolatum — hodie Romelum — ingentem aspicio templum in subversione volutum, quo omnia genera marmorum — sine ordine jacent. Aspicio idolorum sine capitibus busta et ab altero latere templi caput Veneris vel Dianae inveni, quod super omnia pulcherrimum videbatur. — Columnae cisternaeque cum hediis amplis omnia patescunt. Cernimus nimis delatas Graecas literas scriptas, sequimur deinde eas, heu scissum erat, sed per conjecturas sic cernere potui: Munda pedem, vela caput, et intra. “Quae inscriptio templi, quod merito suspicamur Apollinis fuisse, ut Buondelmonti dicit, si ita se habuit, idem mos fuit id ingredientium qui templum Britomartis: nam Solinus haec tradit capite XI. „Cretes Dianam religiosissime venerantur, Britomartem gentiliter nominantes, quod sermone nostro sonat virginem dulcem. Aedem numinis praeterquam nudus vestigia nullus licito ingreditur. Ea aedes ostentat manus Daedali.” Nunc Pashleio auctore paucae admodum reliquiae veterum aedifi-

σοῦ εἰς Σύβαν¹ σταδ. ν. πόλις ἐστὶ καὶ λιμένα καλὸν ἔχει. Ἀπὸ Λισσοῦ² εἰς Καλαμύδην³ σταδ. σν'. Ἀπὸ Καλαμύδης εἰς Κριοῦ Μέτωπον σταδ. λ'. ἀκρωτήριόν ἐστὶν ὑψηλόν· ἔχει ὕδωρ καὶ ὕφορμον. Ἀπὸ Κριοῦ Μέτωπον περιπλοῦς εἰς Βίενον⁴ σταδ. ιβ. λιμένα ἔχει καὶ ὕδωρ. Ἀπὸ Βιένου εἰς Φαλάνσαραν (sic)⁵ σταδ.

tunum. A Lisso ad Calamyden stad. 250. A Calamyda ad Criumetopon stad. 30. Promontorium est altum. Habet aquam et locum appellendi. A Criumetopo circumnavigatur ad Biennum stadiis 12. Portum habet et aquam. A Bienno ad Phalasarnam stadia

ciorum reperiuntur. Tarrha fuit autem posita ubi vallis a mari se aperit, per quam fluviolus in mare infunditur.

2) Mensura stadiorum sexaginta minor existimanda est ac fortasse scribendum ρξ'. Nam Poecilassus, quae a Tarrha sexaginta stadia abesse dicitur, vix tertia parte hujus intervalli ab ea abest. Pro Poecilasso apud Ptolemaeum, qui solus praeter hunc scriptorem huius oppidi recordatur, scriptum est Ποικιλᾶσιον. Ubi id autem positum esset, cognovimus Pashlejo, qui dicit, prope vicum Trypeten (quod nomen a rupe excavata ortum est; est enim Trypete et promontorium et vicus;) non modo reperi paullum antiquorum aedificiorum, sed etiam esse vicum, qui Βουκολιάσι appelletur, quod nomen non injuria antiquum ei nomen conservare videtur.

1) Scribendum est Συῖαν, Cf. Stephanus, Συῖα, πόλις μικρὰ Κρήτης, ἐπὶ νείον ὄνσα τῆς Εὐρύου. ὁ πολίτης Συιάτης καὶ Συιεύς. Hodie is locus Syia dicitur. Positus est autem ad parvum sinum et fluviolum in eum se infundendem. Restant nonnulla monumenta antiquorum incolarum.

2) Excidit aliquid, sed haud dubie nihil praeter mensuram, quae esset inter Syiam, Lissumque et hujus ipsius urbis descriptionem, nam parvo spatio abfuit Lissus a Syia. Lissus autem,

quod a Pashlejo discimus, posita fuit ad vicum, qui nunc Kyrko vel Kyriako dicitur, ad occidentem a promontorio, Flomi dicto. Est ibi sinus fluviisque in eum se infundens.

3) Haud dubie verba exciderunt, quibus quid Calamyde esset descriptum erat. Ad occasum si progredimur Lisso, promontorium est perangustum nec longum, nomine Selino, sed propter castellum Venetorum, quod in eo fuit, Selino Kasteli dici solet. Apud hoc castellum reliquiae columnarum vasumque et aliarum rerum reperiuntur, quae etsi fortasse temporum sunt Venetorum, tamen et natura loci facile adducimur ut credamus, hoc loco hoc quod in periplo dicitur oppidum Calamyden positum fuisse. Numerus σν' omnino falsus est; fortasse scribendum est ξ' vel π'. Plane recte autem qui sequitur numerus λ' se habet, si quo loco diximus sitam fuisse Calamydem, vere id diximus. Nam parvo intervallo sequitur promontorium, quod veteres caput arietis vocaverunt. Nunc Krio dicitur.

4) Haec igitur altera Biennus est; quae cum a capite arietis tantum duodecim abesse stadia dicatur, existimandum est eam fuisse ibi positam, ubi statim inde ab illo promontorio parvus sinus est, qui videtur perquam aptus ad appellendum esse.

σξ' ὄρμος ἐστὶν ἐμπόριον πόλις παλαιὰ νῆσος δὲ ἀπὸ σταδ. ξ' Ἰουσάγουρα¹ βλέπουσα πρὸς ἀνατολὰς ἔχει λιμένα· ἔχει δὲ ἱερὸν Ἀπόλλωνος ἐν τῷ λιμένι· ἐστὶ δὲ καὶ ἄλλη νῆσος ἀπὸ σταδίων γ' καλεῖται Μέση καὶ ὄρμον ἔχει· ἡ δὲ τρίτη καλεῖται Μύλη²· ὁ δὲ πλοῦς βαθὺς ἀγῶραν³ ἔχει. Ἀπὸ Μύλης ἐπὶ Τρητὸν⁴ σταδ. ν' ἀκρωτήριόν ἐστὶ τετρημένον κατὰ Κρημνὸν τῆς Κρήτης. Ἀπὸ τοῦ Τρητοῦ εἰς Ἀγνεῖον⁵ σταδ. ν' λιμήν ἐστι

260. Locus appellendi est et emporium et urbs antiqua. Abest insula stadia 60, Musagores dicta et ad ortum spectans et habens portum, in quo est templum Apollinis. Est etiam alia insula, quae abest stadia 3. Ea vocatur Media et portum habet. Tertia autem insula Myla dicitur. Cursus autem profundus .... habet. A Myla ad Tretum stadia 50. Promontorium est Cretae, perforatum ac silvis obtectum. A Treto ad Agneum stadia

5) Εἰς Φαλάσαρνα scribendum est, nam ita ab omnibus haec urbs dicitur. Scylax haec dicit: Διάπλους δὲ ἀπὸ Λακεδαιμόνος, ἕως ἐπὶ τὸ ἀκρωτήριον τῆς Κρήτης, ἐφ' οὗ ἐστὶ πόλις Φαλάσαρνα, ἡμέρας δρομός. Situm Phalasarnorum, quo progressus est Pashlejus, nunc accurate novimus. Posita enim fuit haec urbs ad vicum, qui nunc dicitur Kutri. Strabone auctore intervallum inter Phalasarna et Criumetopon est ducentorum stadiorum.

1) Plinius sic dicit, IV. c. 61: circumvectisque Criumetopon, tres Musagorae appellatae. Intelligimus, pro Ἰουσαγόρα scribendum esse Μουσάγοραν, sed ex hoc periplo simul discimus, qua re haec insula ita sit appellata. Nunc Elaphonesi (id est insula cervorum) dicitur. Cum Plinius tres esse dicat, sumendum est, duas minores majori adjacentes esse eamque ob causam eodem dictas nomine. Quam id saepe factum sit, non est quod probem.

2) Apud Plinium l. l. sic est: „Reliquae (insulae) circa Cretam ante Peloponnesum duae Corycae, totidem Mylae.“ Contra Phalasarnam tres sunt insulae, quarum

duae ad austrum sitae sunt, tertia ad septentrionem. Illarum quae infra alteram jacet eaque major est, nunc Prasonesi dicitur, quae supra hanc Megalonesi, quamquam illa major est, quae autem ad septentrionem est nunc Petalida dicitur. Pashlejus insulas Prasonesi et Megalonesi eas putat esse, quae a Plinio dicuntur duae Mylae. In eo errare nobis videtur; namque existimamus, eam insulam, quae Prasonesi dicitur, eam esse, quae in hoc periplo media dicitur; quae autem nunc Petalida dicitur, eam, quae in hoc periplo Myle, ac fortasse factum est, ut etiam illa media Myle diceretur, quam ob causam a Plinio duae dicuntur esse Mylae. Atque in hanc nostram opinionem etiam nomina et antiquum et recens faciunt; nam utrumque videtur insula propter formam accepisse. Ut hoc addamus, hae tres insulae nunc a Cretensibus τῆς ἀκτῆς τὰ νησία dicuntur.

3) Quid pro hoc verbum substituendum sit, difficile dictu est. Nam Mylam forum habuisse, scriptor non potest dixisse, cum id non conveniat cum sententia. Li-

ἔχων ἱερὸν Ἀπόλλωνος· ἔστι δὲ ἐσώτερος κόλπος καὶ καλεῖται Μαρτίλος καὶ ὕδωρ ἔχει. Ἀπὸ Ἀγνείου εἰς Κίσσαμον⁶ σταδ. π'. πόλις ἐστὶν ἐν κόλπῳ κειμένη· ἔστι δὲ λιμὴν· ἔχει καὶ ὕδωρ. Ἀπὸ Κισσάμου ἐπὶ τὴν Τύρον⁷ σταδ. κε' ἀκρωτήριόν ἐστιν ὑψη-

50. Portus est habens templum Apollinis. Est autem interior sinus. Is dicitur Martilus habetque aquam. Ab Agneo ad Cissamum stadia 80. Urbs est, posita intra sinum. Est autem portus; habet etiam aquam. A Cissamo ad Tityrum stadia 25. Pro-

benter fatemur, nos nescire quid scribendum sit, nisi forte ἀγωγὴν substituendum idque interpretandum sic, tractum maris, qui usque ad insulam sit, et profundum esse oportereque teneri a nautis.

4) Hoc promontorium solus periplus auctor habet. Ut nostra fert opinio, idem promontorium est, quod a Ptolemaeo Κώρυκος dicitur. Necesse est paulo fusius hac de re ut disseramus, quod geographi putaverunt, Corycum idem promontorium esse, quod a Strabone Κίραμος dicitur. Est autem sic apud eum, lib. X, p. 474: Τῶν δὲ ἄκρων τὸ μὲν ἐσπέρειόν ἐστι τὸ περὶ Φαλάσαρνα, πλάτος ἔχον διακοσίων σταδίων καὶ εἰς δύο ἀκρωτήρια μεριζόμενον· ὧν τὸ μὲν νότιον καλεῖται Κριοῦ μέτωπον· τὸ δ' ἀρκτικὸν Κίμαρος, τὸ δ' ἐῷον τὸ Σαμώνιον ἐστίν, ὑπερπίπτον τοῦ Σουνίου οὐ πολὺ πρὸς ἔω, et infra p. 475: Ἔστι δ' ἀπὸ τῆς Κυρηναίας ἐπὶ τὸ Κριοῦ μέτωπον δυοῖν ἡμερῶν καὶ νυκτῶν πλοῦς· ἀπὸ δὲ Κιμάρον ἐπὶ Μάλεαν εἰςὶ στάδιοι ἑκατακόσιοι κ. τ. λ. Hoc igitur promontorium quamquam non apud quemquam alium sive scriptorem sive geographum commemorari meminimus, tamen quin et nomen verum et res ita se habeat, dubitari non posse, paucis demonstrabimus. Extrema pars, qua Creta ad occasum septemque triones terminatur, a Strabone dicitur Κίμαρος, a Plinio autem Corycus. Sed Corycus, quod Ptolemaeus quoque affert, non

totum promontorium est, sed pars promontorii; nam ab eo ad occidentem lingua porrigitur, quae propter similitudinem sacci κώρυκος dicebatur in quaue Ptolemaeo teste etiam civitas fuit. Sed ea ipsa lingua, ut credendum est, Τρητός dicta est, cum quasi a continente fuerit abscissa. Ita etiam Cypri promontorium fuit, nomine Τρητά, quod verbum ibi minus recte explicavimus. Atque eandem ob causam, quod a veteribus illa lingua et κώρυκος dicta est et Τρητός, nunc ab incolis Τηγάρι, id est Bratpfanne, dicitur. Civitatis vero, quae olim fuit ibi, reliquias invenit ac perscripsit Buondelmonti apud Cornelium in Creta sacra p. 87. „Dum sic peragmur per longum iter aliquantisper sub radicibusque promontorii corici fessi recreamur, denique ad eundem montem per immeabilem adscendo semitam, in summitate cuius cum plano exiguo eminebat, meniaque ejus non parum a terra elevata cernere poteramus. Mansiones insuper diligentissime fabricatas cum cellulis subterraneis clare videmus, et cisternas in lapide sculptas mire industrie collaudamus.“ In apographo est κατὰ Κορημνόν, pro quo sine dubio κατὰ Κορημνον scribi debet; fieri enim vix potest, ut Κορημνός pro promontorio toto accipiatur, cuius pars sit Τρητός, nisi existimes, in Κορημνῷ latere Κίμαρον. Nunc hoc promontorium Grabusa vel Buzo dicitur.

λὸν κατάδενδρον· βλέπει πρὸς ἄρκτον. Ἀπὸ τὴν Τύρον ἐπὶ τὸ Δίκτυνον¹ σταδ. π. ὄρμος ἐστὶν αἰγιαλός. Ἀπο τοῦ Δικτυνίου ἐπὶ τὴν Κοίτην² σταδ. ρο.³ νῆσός ἐστιν· ἔχει ὄρμον καὶ ὕδωρ· βλέπει πρὸς τὴν Κρήτην πρὸς ἄρκτον. Ἀπὸ τοῦ Ἀκοιτίου³ εἰς Κοιλωνίαν⁴ σταδ. ζ. πόλις ἐστὶν· ἔχει λιμένα καὶ εἰς τὴν εἴσοδον βράχη ἔχει. Ἀπὸ Κοιλωνίας εἰς

montorium est altum obtectumque silvis. Spectat ad septentrionem. A Tityro ad Dictynnon stadia 80. Locus appellendi est et litus. A Dictynno ad Coeten stadia 170. Insula est. Habet locum appellendi aquamque. Spectat ad Cretam et ad septentrionem. A Coete ad Cydoniam stadia 60. Urbs est. Habet portum in ejusque introitu brevia. A Cyponia ad Aptera circum-

5) Hujus quoque portus nomen non apud alium scriptorem invenias; sed id recte se habere, docent quae addita sunt. Ubi autem istud Agneum situm fuerit, et ex mensura ex iisque quae sequuntur facile statui potest, Situm fuit enim in promontorii Cimari latere orientali et ad septentrionem quidem.

6) Haec urbs nunc etiam extat. Simul intelligimus, sinum, qui ut nunc ita antiquis temporibus a Cissamo dici solitus est, proprie dictum esse Myrtilon.

7) Strabo mentionem facit montis Tityri, ut qui ad Cydoniam situs sit, in quoque sit templum Dianae Dictynnae. At vero etiam promontorium, quod haud dubie brachium Tityri est, ita dictum esse, nec dicit geographus et id ipsum a Ptolemaeo Ψάκον dicitur, quod postremum verbum cum a Graecis inferiorum aetatum mutatum esset in Ψάκα, id Veneti, cum regnum Cretae obtinerent, in verbum ipsorum linguae spada, id est gladius, mutaverunt. Num vero Τίτυρος pro Τύρος substituendum sit, quod ipsum quoque in multis Strabonis reperitur codicibus, difficile ad statuendum est, nam facilius Τίτυρος librariorum incuria in Τύρος mutari potuit quam con-

tra, ac τίτυρον magnum, altum, significare, facile inde existimari potest, quod virorum quoque proprium nomen fuit. Ψάκον autem, quo a Ptolemaeo nomine istud promontorium dicitur, interpretamur guttam, cum extrema promontorii pars et rotunda sit et alta. Apicem autem intelligi promontorii, apparet ex verbis βλέπει πρὸς ἄρκτον.

1) Hoc oppidum a Ptolemaeo Δίκταμνον dicitur. In eo fuit templum Dianae Dictynnae, quamobrem etiam promontorium vel certe mons, quo id constat, Dictynnaeus dici solitus est. Cum reliquiae testentur illud templum urbemque fuisse ad vicum, qui hodie dicitur Καγγιλιηρες, apparet mensuram π' esse falsam. Ceterum pro ὄρμος ἐστὶν αἰγιαλός, scribendum est: ὄρμος ἐστὶ καὶ αἰγιαλός.

2) Hoc nomen insulae a nullo scriptore commemoratur, sed id recte se habere, dubitari non debet. Insulam autem eam intelligendam esse, quae hodie San Teodoro dicitur, quis neget? Id autem nominis videtur nobis insulae datum esse propter formam oblongam. Errant vero et ii, qui putant eam a veteribus dictam esse Leucen, et Pashlejus, qui utramlibet Budroarum, quas com-

Ἀσπέραν¹ περιπλέεται σταδ. ρν'. πεζῇ δὲ μίλια ρκ'. ὁ τόπος. Μίνω² καλεῖται εἰς ὃν κεῖνται νῆσοι τρεῖς αἱ καλοῦνται Λευκαί.³ Ἀπὸ τῆς Μινώος Ἀμφιμάτριον⁴ σταδ. ρν'. ποταμός ἐστι καὶ λιμὴν περὶ αὐτοῦ παραχειμαστικός καὶ πύργον ἔχει. Ἀπὸ Ἀμφιματρίου εἰς Ὑδραμον⁵ σταδ. ρ'. πόλις ἐστίν· ἔχει αἰγιαλὸν·

navigatur stadiis 150. Terra hoc iter conficis stadiis 120. Ibi locus est: vocatur Minoa, contra quem jacent insulae tres, quae vocantur Leucae. A Minoa ad Amphimatrion stadia 150. Ibi fluvius est ejusque ostiis portus ad hibernandum aptus, qui turrim habet. Ab Amphimatio ad Hydramon stadia 100. Oppi-

memorat Plinius, apud quem sic est, IV, 12: Dextra Cretam habenti contra Cydoniam Leuce et duae Budroae. Quas scriptor insulas intellexerit aut si non intellexit intelligere debuerit, post dixero, nunc tantum dicimus, insulam San Teodoro a veteribus dictam esse Coeten idque neminem scriptorem praeter peripli auctorem tradere.

3) Quid pro Ἀκοιτίου scribendum sit, non est quod dicamus.

4) Mira commutatio nominum. Ita supra videbamus Καρχηδόνα dici pro Καρχηδονία. Scribendum est autem Κυδονία. Hanc autem urbem in eo positam loco fuisse, ubi nunc est Kanea, a Pashlejo in eo libro, quem supra commemoravimus, ita demonstratum est, ut dubitari ullo pacto non jam debeat. Conferantur etiam, quae in nostro libro: Griechenland und die Griechen libro sexto de hac urbe disputavimus.

1) Corrigendum εἰς Ἀπτερα est. Cfratur Pashlej. vol. I. 61 sq. et noster liber, quem modo diximus.

2) Haec Minoa sita fuit in promontorii, quod nunc Malaca dicitur, latere orientali. Plinius Minoum scribit.

3) Persuasum nobis est, has tres insulas, quae in hoc periplo dicuntur Λευκαί, a Plinio dici Leucen et duas Budroas. Apud Stephanum sic est: Ἀπτερα,

πόλις Κρήτης, ἀπὸ τῆς τῶν Μουσῶν καὶ Σειρήνων ἑριδος, τῆς ἐν τῷ Μουσείῳ πλησίον τῆς θαλάττης τόπῳ τοιῶσδε καλουμένῳ γενομένης· ἐν ᾧ μετὰ τὴν ἐν μουσικῇ νίκην τῶν Μουσῶν οἱ Σειρήνες δυσφοροῦσαι τὰ πτερὰ τῶν ὤμων ἀπέβαλον καὶ λευκαί γενόμεναι εἰς τὴν θάλασσαν ἐνέβαλον ἑαυτάς· ὅθεν ἡ πόλις Ἀπτερα, αἱ δὲ πλησίον νῆσοι Λευκαί. Earum una nunc Suda (pili, munimentum) dicitur.

4) A Plinio et Ptolemaeo urbs commemoratur Pantomatrium. Putamus idem esse oppidum, quod in hoc periplo dicitur Ἀμφιμάτριον; nam utrumque nomen idem significat.

5) Haec urbs hodie Dramia dicitur.

6) Existimamus, hanc urbem eam esse, quae a ceteris Eleutherna sive Eleuthernae dicitur, quamquam apud Hieroclem quoque p. 33 Eleuthera scriptum est.

7) Hoc corruptum nomen est. Fortasse Ἀμφιμαλλαν substituendum est.

8) Hoc navale Cnossi a ceteris quoque commemoratur. Quis autem dubitet, quin pro Μόνησος scribendum sit Κνωσσός.

9) A ceteris rectius Δία dicitur, nam nunc dicitur Standia, quod compositum est ex εἰς τὰν Δίαν.

10) Haec Chersonesus nunc quo-

καλεῖται δὲ ἡ πόλις Ἐλευθέρα⁷. περὶ δὲ ἀναβῆναι ἀπὸ τοῦ Ἀμφιματρίου μίλια ν'. Ἀπὸ Ἀμφιματρίου εἰς Ἀστάλην⁸ σταδ. λ'. λιμὴν ἔστιν· εὐωνύμως ἔχει ὕδωρ· ἐντεῦθεν Ἐλευθέρα ἀποσταδίων ν'. Ἀπὸ Ἀστάλης εἰς Ἡράκλειον⁹ σταδ. ρ'. πόλις ἔστιν· ἔχει λιμένα καὶ ὕδωρ· ἀποσταδίων κ'. πόλις κεῖται Μονησός· ἀπόκειται δὲ καὶ νῆσος ἀποσταδίων μ'. πρὸς δύσιν· καλεῖται Δῖος¹⁰. Ἀπὸ τοῦ Ἡρακλείου εἰς Χερσόνησον¹¹ πόλιν σταδ. λ'. ὕδωρ ἔχει καὶ νῆσον ἔχουσαν πύργον καὶ λιμένα. Ἀπὸ Χερσόνησου εἰς Σολοῦντος¹ σταδ. ξ'. ἄκρα ἔστιν· ὕφορμον ἔχει· ἔχει δὲ ὕδωρ καλόν· ἀπέχει δὲ ἀπὸ τῆς γῆς σταδ. κ'. Ἀπὸ Σολοῦντος εἰς Καμάραν² σταδ. ιε'. Ἀπὸ Καμάρας εἰς Ἐτέραν³ σταδ. κε. Ἀπὸ τῆς Ἐτέρας ἐπὶ τὴν Κητίαν ἄκραν⁴ σταδ. ιε'. ὕφορμός ἐστιν, ἄνυδρος δέ. Ἀπὸ τῆς Κητίας Ἀκρας εἰς Διονυσιάδα⁵ σταδ. τ'. νῆσοι εἰσὶ δύο ἔχουσαι λιμένα καὶ ὕδωρ. Ἀπὸ Διο-

dum est. Habet litus. Vocatur autem urbs Eleuthera. Illuc descenditur terra ab Amphimatrio stadiis 50. Ab Amphimatrio ad Amphimallam stadia 30. Portus est ad sinistram; habet aquam. Inde abest Eleuthera stadia 50. Ab Amphimalla ad Heraclaeum stadia 100. Oppidum est. Habet portum et aquam. Abest stadia viginti oppidum Cnossos. Contra jacet ad orientem insula, stad. 40 remota. Vocatur Dia. Ab Heraclaeo ad Chersonnesum oppidum stadia 30. Aquam habet et insulam, quae habet turrin et aquam. A Chersonneso ad Oluntem stadia 60. Promontorium est. Habet locum appellendi et etiam aquam bonam. Abest a continente stadia 20. Ab Olunte ad Camaram stadia 15. A Camara ad Eteam stadia 25. A Camara ad Eteam stad. 25. Ab Etea ad promontorium Ceteum stadia 14. Portus est sine aqua. A promontorio Ceteo ad Dionysiades stadia 300. Sunt

que Kersonesos dicitur, estque sedes episcopi.

1) Falso scriptum est Σολοῦντος. Scribendum est Scylace teste Ὀλοῦντος. Sita autem fuit haec urbs in ea peninsula, quae nunc Spina longa (dorsum longum) dicitur.

2) Haec urbs etiam Lato dicta est. Sita autem fuit in continente, ex adverso isti peninsulae.

3) Non dubitamus, quin pro Ἐτέραν scribendum sit Ἐτεραν. Mensura κε' falsa est.

4) Videmus igitur, quod ultimum promontorium ad orientem est quodque hodie dicitur Sidero, a veteribus dictum esse Κήτεια, quod nos a κήτω ducimus, ut quasi significet promontorium, quod coeti habeat speciem.

5) Cum periplo plane consentiunt, quae Diodorus dicit, V. 75:

νυσιάδος εἰς τὸ Ἀμμώνιον ὅθεν ἤρξάμεθα περιάγειν τὴν Κρή-
την σταδ. ρκ'.

duae insulae, habentes portum et aquam. A Dionysiadibus ad
Sammonium, unde orsi sumus periplum Cretae, stadia 120.

Διόνυσον δὲ μυθολογοῦσι εὐ-
ρετὴν γενέσθαι τῆς ἀμπέλου καὶ
τῆς περὶ ταύτην ἐργασίας. ἔστι δ'
οἴνοπιῖας καὶ τοῦ πολλοῦς τῶν ἐκ
τῆς ὀπώρας κάρπων ἀποθησαυρί-
ζεσθαι καὶ τὰς τροφὰς παρεχεσθαι
τοῖς ἀνθρώποις ἐπὶ πολὺν χρόνον·
τοῦτον δὲ τὸν θεὸν γεγονέναι φα-
σὶν ἐκ Διὸς καὶ Περσεφόνης κατὰ
τὴν Κρήτην, ὃν Ὀρφεὺς κατὰ τὰς
τελετὰς παρέδωκε διασπώμενον ὑπὸ

τῶν Τιτάνων· πλείονας γὰρ Διονύ-
σους συμβαίνει γεγονέναι· οἱ δ'
οὖν Κρήτες τῆς παρ' αὐτοῖς γενέ-
σεως τοῦ θεοῦ πειρῶνται σημεῖα
φέρειν, λέγοντες ὅτι περὶ τὴν Κρή-
την δύο νήσους κτίσας ἐπὶ τῶν
καλουμένων διδύμων κόλπον Διο-
νυσιάδας ἀφ' ἑαυτοῦ προσηγόρευ-
σεν, ὅπερ μηδαμοῦ τῆς οἰκουμένης
αὐτὸν ἐτέρωθι πεποιημέναι.

Lipsiae, typis J. H. Nagel.

